

เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปฤษฎา ชนะวรรษ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด

บทคัดย่อ

ของ

ปัทมา ชนะวณิช

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์

พฤษภาคม 2549

ปฤษฎา ชนะวรรษ (2549).เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด.

(พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์,

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรุฒิ ปัดไธสง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล.

งานวิจัยนี้มีความประสงค์ที่จะเผยให้เห็นว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านมานั้น ได้สลายความเป็นตัวตนของผู้ติดยา คือ การปฏิบัติต่อผู้ติดยาที่เป็นเสมือนผู้ป่วย ไร้อำนาจในการกำกับตนเอง และไร้ตัวตน งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การยุติการพึ่งพายาเสพติดได้ด้วยตนเองภายใต้สภาวะการเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตนได้ให้ความสำคัญกับ “ตัวตน” ของผู้เสพยาในฐานะที่เป็นองค์ประธานของกระทำที่เชื่อว่า ผู้เสพยาสามารถยุติการเสพยาได้ด้วยการคิดและตัดสินใจก่อรูปขึ้นจากความต้องการที่จะยุติการเสพยา ด้วยการเริ่มต้นจากการรู้เท่าทันในตราประทับ ให้มีฐานะเป็นผู้ติดยาและเป็นผู้เปี่ยมเบน การศึกษานี้ชี้ชวนให้เห็นว่า พลังอำนาจในตัวตนของผู้เสพยาซึ่งเกิดจากความปรารถนาจากเบื้องลึกของจิตใจ คือ จิตสำนึกอันเป็นพลังผลักดันให้ผู้ติดยาสามารถยุติการพึ่งพายาได้ กระบวนการในการยุติการพึ่งพายาเริ่มต้นจากการที่ผู้เสพได้ผ่านประสบการณ์ของการได้รับความรัก ความห่วงใย และความผูกพันกับคนใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน งานวิจัยนี้จึงเป็นการเปิดพื้นที่ให้กับความรู้ในการยุติการพึ่งพายาเสพติด ผ่านวิถีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากตามแนวสร้างสรรคินิยม

TECHNOLOGY OF SELF TO END DRUG DEPENDENCE

ABSTRACT

BY

PRISSANA CHANAWAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education degree in Development Education
at Srinakharinwirot University

May 2006

Prissana Chanawat.(2006).*Technology Of Self to end drug dependence*. Dissertation,
Ed.D.(Development Education). Bangkok : Grauate School ,Srinakharinwirot
University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Napaporn Havanon , Asst. Prof. Dr.
Surawut Padthaisong, Asst. Dr. Pensiri Jeradechakul.

The purpose of this research is to reveal that drug addict's therapy in the past destroyed drug addict's self, through the practice towards them as patients which make them powerless and selfless. This study indicates that termination of drug dependence is conditioned by the respecting the dignity of the addicts as human being . This study use the concept of technology of self which emphasize "self" of drug addicts as subject. The study suggested that drug addicts can end drug addiction through their will and make their own decision. The process of drug ending begins of the understanding of stigmatization imposed by the society as drug addicts and deviants. This study reveals that self-power develops from their own desire. The conscience to end drug dependence emerges from drug addicts' experience in getting love, care and commitment from close-knit folks: family, friends or colleagues. This research intends to broaden the body of knowledge of ending drug dependence through the use constructivist grounded theory

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด

ของ
ปฤษฎา ชนะวราช
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุฎบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรุฒิ ปัดโรสง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ณรงค์ พ่วงพิศ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. อุษณีย์ ธโนศวรรย์)

ประกาศคุณูปการ

งานสร้างสรรค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติดนี้ กำเนิดขึ้นในท่ามกลางความพยายามของอาจารย์ทั้งสามท่านคือ ศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์ ประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ จีระเดชากุลและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวุฒิ บัดโสง คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน ดูแล สอน แก้ไข แนะนำ จนสามารถได้เป็นงานที่มีลักษณะสมบูรณ์ เสร็จสิ้นทันเวลาครบถ้วนตามระเบียบวิธีของการทำปริญญาบัตรทั้งที่ผู้วิจัยเป็นศิษย์ที่อ่อนด้อยทางวิชาการอย่างยิ่ง ดังนั้นความสำเร็จของงานนี้จึงเชิดชูได้ว่า เป็นความสำเร็จของอาจารย์ทั้ง 3 ท่าน ในการสร้างศิษย์คนหนึ่งให้สามารถสร้างความรู้ได้ 1 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยตระหนักในความกรุณาของท่านเสมอมาและยืนยันว่า จำต้องหาโอกาสตอบแทนให้จงได้ในทุกครั้งที่มีโอกาส นอกจากนี้ผู้วิจัยยังไม่ลืมที่จะขอกล่าวขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ณรงค์ พ่วงพิศ และ อาจารย์ ดร. อุษณีย์ ธโนศวรรย์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการในการสอบครั้งนี้

กำลังใจที่ผลักดันให้พลังในตัวตนของข้าพเจ้าดำเนินการจนบรรลุความสำเร็จนี้ได้เกิดจากสังคมรอบข้างในบริบทชีวิต อันได้แก่ ครอบครัว เพื่อน ผู้ปกครอง ศิษย์ ที่เฝ้ารอคอยความสำเร็จนี้ทุกเมื่อเชิ่วันด้วยใจจดใจจ่อ ใจหายใจคว่ำ ดังนั้นความสำเร็จของข้าพเจ้าเพียงส่วนหนึ่งที่ประกอบสร้างร่วมกับความสำเร็จของผู้ทุกนามที่ถูกกล่าวถึงในงานนี้และหวังว่า งานนี้จะมีผลต่อการนำเสนอชุดความรู้ชิ้นอีกชุดหนึ่งให้สังคมได้นำไปพิจารณา ทบทวน และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม

ปฤษฎา ชนะวรรษ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ปัญหาและความสำคัญ	1
ปัญหาการวิจัย	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
ส่วนที่หนึ่ง:คำอธิบายเกี่ยวกับการเข้าสู่การติดยาเสพติด.....	9
ส่วนที่สอง:แบบแผนการบำบัดรักษายาเสพติดในปัจจุบันและข้อโต้แย้ง.....	21
ส่วนที่สาม:คำอธิบายเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การติดยา.....	26
การรับรู้และความเข้าใจของสังคมเกี่ยวกับคนติดยาในฐานะเป็นโรค	
หรือเป็นผู้ป่วย.....	27
แบบแผนการบำบัดรักษาเชิงกลไก:ผู้เสพไร้อำนาจกำกับตนเอง	30
ส่วนที่สี่: กระบวนการยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเองบนทางเลือก	
อันหลากหลาย.....	34
การรู้เท่าทัน:จุดเริ่มของเทคโนโลยีแห่งชีวิตเพื่อยุติการพึ่งพา.....	37
การสร้างพลังอำนาจในตัวตนเพื่อยุติการพึ่งพายา	39
จริยธรรมแห่งตัวตนเพื่อยุติการพึ่งพายา.....	44
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
แนวคิดการสร้างทฤษฎีฐานรากตามแนวสร้างสรรค์นิยม.....	50
แนวทางการศึกษา.....	52
การเข้าถึงประสบการณ์.....	52
แนวทางการใช้ประเด็นคำถามในการพูดคุยสนทนา.....	54

บทที่	สารบัญ(ต่อ)	หน้า
3. (ต่อ)		
	แนวทางการดำเนินการสนทนา.....	55
	การตีความเรื่องราวและการเขียนตัวบท.....	55
4. การสรรค์สร้างเรื่องราวเส้นทางสู่การติดยา.....		57
	เส้นทางเชื่อมเข้าสู่โลกของเด็ก.....	57
	ยาเสพติดในชุมชน: ความเชื่อมโยงระหว่างผู้วิจัยกับเด็กวัยรุ่น.....	59
	โลกของเด็ก : โลกแห่งความสนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจและท้าทาย.....	63
	วัยรุ่นกับเพศตรงข้าม.....	64
	กลุ่มและกิจกรรม.....	65
	จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการก้าวเข้าสู่ภาวะการเสพยา	66
	เทคโนโลยี: ประดิษฐกรรมเสริมสร้างภาพลักษณ์ความทันสมัย.....	68
	ระยะเปลี่ยนผ่านสู่โลกของยาเสพติด.....	71
	การร่วมสร้างสรรค์เรื่องราว “เส้นทางสู่การติดยา”.....	77
	เส้นทางของการปรับตัวของมนุษย์ระดับปัจเจก.....	78
	เส้นทางที่ตอบโต้.....	79
	เส้นทางที่ช้ำยาเพื่อสร้างสภาวะพิเศษ.....	81
	เส้นทางที่คุ้นเคยและมีฉันทาคติ	82
	เส้นทางที่ใช้อำนาจในตนและการต่อรอง.....	83
	เส้นทางชีวิตวิกฤตที่ต้องเอาตัวรอด.....	85
	ประมวลประสบการณ์อันเป็นเส้นทางสู่การติดยา.....	87
5. โลกของการบำบัดและการดำรงอยู่ของการติดยา.....		89
	ก้าวแรกสู่โลกแห่งการบำบัด.....	89
	การบำบัดภายใต้วงล้อมของระเบียบกฎเกณฑ์.....	93

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5. (ต่อ)	
ภาคปฏิบัติการบำบัดรักษา : การลดทอนความเป็นมนุษย์.....	103
การจัดแยกผู้ป่วยออกเป็นสัดส่วนตามความรุนแรงของการติดยา.....	104
การปิดล้อมเอาผู้ป่วยไว้ในพื้นที่ที่กำหนด.....	105
การจัดตารางเวลากิจกรรมให้กับผู้ป่วย.....	107
การดำรงอยู่ของการติดยา.....	111
6. เทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อการยุติการพึ่งพายา.....	115
วิกฤติ; จุดเปลี่ยนสู่ความปรารถนายุติการพึ่งพายา.....	116
การสร้างตัวตนเพื่อการยุติการพึ่งพายาเสพติด.....	122
รู้เท่าทัน : จุดเริ่มต้นในการยุติการพึ่งพายา.....	123
การสร้างพลังแห่งตัวตน เพื่อผลักดันให้เลิกยา.....	125
การตรวจสอบ/ทบทวนได้ตรงตนเอง	127
การเฝ้าระวังตนเอง:เทคนิคการดูแลจัดการตนเอง.....	132
จริยธรรมแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด.....	135
7. ตัวตนของผู้วิจัย : บทสรุปของการสร้างสรรค์ความจริง.....	141
ความรู้ความจริงเรื่องเทคโนโลยีแห่งตัวตน : การรื้อสร้าง.....	150
เจตนารมณ์สำคัญของผู้ร่วมสร้างสรรค์ความรู้.....	155
บรรณานุกรม.....	158
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก บทสนทนากับผู้ให้ประสบการณ์เกี่ยวกับการยุติ	
การพึ่งพายาเสพติด.....	165
ภาคผนวก ข คำให้การ : โลกของยาเสพติด.....	173

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค บันทึกของบอย.....	181
ภาคผนวก ง บันทึกของเนม.....	186
ภาคผนวก จ บทสนทนาระหว่างผู้ที่เคยติดยา.....	191
ภาคผนวก ฉ การสร้างสรรค์เรื่องราวการติดยาของแบ่งค์.....	200
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	204

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความสำคัญ

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนับเป็นปัญหาลำดับต้นๆที่สำคัญปัญหาหนึ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยเป็นระยะเวลายาวนานอย่างต่อเนื่อง นอกจากยาเสพติดจะเป็นปัญหาที่มีผลกระทบในระดับปัจเจกบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้ว ยังนำไปสู่สภาวะการสูญเสียทางสังคมอีกหลายประเด็น เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการแพร่กระจายของโรคเอดส์และโรคภัยอื่นๆ นำมาซึ่งความตายพร้อมกันนั้นยังบั่นทอนและทำลายสภาวะทางเศรษฐกิจ ความสงบสุขของสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยที่ลักษณะของปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมีการพัฒนาการดำเนินการที่สลับซับซ้อน รวดเร็ว และซ่อนเร้นมากยิ่งขึ้น

รัฐบาล องค์การเอกชนและบุคคลหลายๆฝ่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาของยาเสพติดและมีความพยายามแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลนับตั้งแต่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 เป็นต้นมา หากจะพิจารณาติดตามวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ปฏิบัติกันมาในสังคมไทย นับวันยิ่งจะใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมารัฐบาลได้สถาปนาระบบแห่งความกลัว (Regime of terrors) ให้เกิดขึ้นในสังคมต่อสภาพชีวิตของผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติด ภายใต้คำประกาศว่า “ผู้เสพผู้ค้า ตายอย่างเดียว!” ทั้งนี้เพื่อสร้างความชอบธรรมในการจัดการกับบุคคลที่สังคมตีตราว่า “คนชั่ว” ไม่ว่าจะเป็นผู้เสพหรือผู้ค้าก็ตาม ด้วยวิธีการที่ใช้ความรุนแรงดังกล่าว หน่วยงานต่างๆได้ประเมินผลว่า ปัญหายาเสพติดในปัจจุบันนี้ได้ลดความรุนแรงลงอย่างมาก(ชาติชาย มุกสง. 2547: 35-40) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ยังไม่สามารถยืนยันถึงผลสรุปดังกล่าวได้อย่างแน่นอน เพราะการแก้ปัญหา ยาเสพติดด้วยวิธีการเช่นนั้น เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ สามารถหยุดยั้งปัญหาได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น การสถาปนาความน่ากลัวให้กับการปราบปรามปัญหายาเสพติดทำให้ทั้งผู้ค้ายาและผู้เสพเองต้องหลบซ่อนตัวอย่างมากพร้อมทั้งมีการประยุตวิธีการซุกซ่อนการเสพยาให้ซับซ้อนและแนบเนียนยิ่งขึ้น

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่ยังคงดำรงอยู่ คือ กลุ่มผู้คนที่ติดยาเสพติดและได้เข้ารับการบำบัดรักษาในสถานบำบัดที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ซึ่งพบว่ามีประเด็นที่สำคัญคือ สถิติของจำนวนผู้ที่เข้ามาบำบัดรักษารายใหม่จากสถานบำบัด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่เข้ามาบำบัดรักษารายเก่า

โดยพิจารณาจากข้อมูล ของกรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข จำนวนผู้เข้ารับการรักษารายเก่า มีมากกว่าผู้เข้ารับการรักษาใหม่ ซึ่งจำนวนสถิติเกี่ยวกับจำนวนผู้บำบัดรักษา^{นี้} ยังไม่มีตัวเลขทางสถิติที่เปรียบเทียบกับผู้ติดยาที่สามารถหลุดพ้นจากการติดยาได้เอง แต่ข้อมูลจากสถิตินี้ดังกล่าว สอดคล้องกับรายงานการวิจัยอีกหลายฉบับที่ได้แสดงความเห็นว่า วิธีการรักษาในปัจจุบันยังไม่สามารถบำบัดรักษาทำให้ผู้เสพยาส่วนมากสามารถยุติการพึ่งพายาได้อย่างเด็ดขาด ทั้งๆที่สังคมไทย ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในปัญหาการระบาดของยาเสพติด แต่การแก้ไขโดยเฉพาะ การบำบัดรักษาผู้ติดยาได้ผลสำเร็จเพียงส่วนน้อยเท่านั้น(สุชาติ เลาบริพัตร. 2545: 553-566) นอกจากนั้นรายงานวิจัยบางฉบับยังมีข้อเสนอแนะว่าน่าจะมีวิธีการอื่นๆที่ได้ผลมากกว่า การบำบัดรักษาในปัจจุบัน (วันชัย ธรรมสังการ; และคณะ. มปป: 33) อีกทั้งยังมีทศวรรษที่สอดคล้องกันจากหน่วยงานหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลการดำเนินของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการบำบัดและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้เสนอรูปแบบและวิธีการบำบัดรักษา^{ยาเสพติด}ไว้ว่า ควรจะให้ผู้เข้ารับการรักษาในสถานบริการต่างๆนั้นด้วยความสมัครใจ(กองวิชาการแผนงาน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2541)นัยยะดังกล่าวบ่งบอกถึง แผนการบำบัดรักษา ผู้ติดยาของสถานบำบัดรักษาในปัจจุบันยังไม่สามารถลดปัญหาปรากฏการณ์ ของผู้ติดยาที่เพิ่มมากขึ้นและมีการติดยาซ้ำได้ ซึ่งอาจจะมีทางเลือกอื่นๆให้ผู้เสพยายุติการพึ่งพายาได้ ด้วยตนเอง

ที่ผ่านมานักวิชาการและนักวิจัยได้มีความพยายามที่จะค้นคว้าวิจัยเพื่อหาความรู้เกี่ยวกับ ยาเสพติดอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในประเด็นคำถามวิจัยในสาเหตุของการติดยาเสพติดเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และมีการสืบค้นหาวิธีการและแนวทางการบำบัดรักษาผู้ติดยาให้ไปสู่การยุติ การพึ่งพายาโดยผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ รวมทั้งการให้ความรู้และการให้ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดเพื่อให้สังคมได้ตระหนัก แต่ปรากฏการณ์ปัญหายาเสพติดยังคงมีลักษณะที่ทำให้เกิดคำถาม เกี่ยวกับแนวโน้มที่ผู้เลิกยากลับไปใช้ยาซ้ำอีกจึงเกิดประเด็นคำถามสำคัญว่า เพราะเหตุใด การบำบัดรักษาในปัจจุบันจึงไม่สามารถทำให้ผู้ติดยาจำนวนหนึ่งยุติพฤติกรรมการเสพยาได้อย่างเด็ดขาด ซึ่งการตอบในประเด็นคำถามนี้จำเป็นต้องศึกษาให้ลึกเข้าไปถึงกระบวนการทัศนหรือวิถีคิด ที่กำกับอยู่เบื้องหลังของแบบแผนการรักษานั้น เพราะกระบวนการทัศนเป็นรากฐานของระบบคิดที่เป็นตัวกำหนด “ความรู้” และ “ความรู้สึกนึกคิด” ของมนุษย์ ที่สร้างฐานคติเกี่ยวกับความจริงของชีวิต (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2543: 1) หากขาดการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งมากเพียงพอในวิถีคิดของการแก้ไข ปัญหายาเสพติด นับตั้งแต่ สาเหตุของการติดยาตลอดจนวิธีการบำบัดรักษา จะทำให้การแก้ไขปัญห และจัดการปัญหาการติดยาเป็นเพียงเฉพาะด้านด้วยวิธีการทางเทคนิคเชิงสาเหตุที่เหมือนกัน ตามฐานคิดของชุดความรู้ที่นำมาอธิบายปัญหายาเสพติดในแต่ละปัญหาเท่านั้น

หากศึกษาย้อนรอยรายงานวิจัยและเอกสารเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหา สาเหตุ กลยุทธ์ กระบวนการต่างๆ รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ทั้งหลายจากสถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องได้พบข้อสรุปสำคัญซึ่งมุ่งประเด็นไปที่ การศึกษาวิเคราะห์หรืออธิบายสาเหตุของพฤติกรรมการเข้าไปเสพยา และสร้างเป็นแบบแผนการบำบัดรักษาผู้ติดยา ด้วยมีองค์ความรู้ทางด้านการแพทย์ จิตวิทยา สังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ที่ล้วนมีฐานคิดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กำกับอยู่ ซึ่งเป็นการอธิบายด้วยตัวแบบในการวิเคราะห์สาเหตุเชิงกลไก(Mechanical Model of Causation) โดยการอธิบายเชื่อมโยงจากปัจจัยสาเหตุไปสู่ผลหรือการอธิบายจากผลกลับไปสู่ปัจจัยสาเหตุ ทั้งนี้เพื่อจะได้แก้ปัญหาโดยการควบคุมสาเหตุอันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความเชื่อว่า จะสามารถยับยั้งหรือลดทอนปัญหาการติดยาเสพติดลงได้ ซึ่งสังคมไทยนับตั้งแต่ยุคที่ก้าวสู่ความทันสมัยเป็นต้นมา มีแนวโน้มที่จะนำแนวคิดวิทยาศาสตร์เป็นค่านิยมที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การนำเอากระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อการแก้ไขปัญหา จนเป็นทัศนะแบบที่มีพลานุภาพและทวีความเข้มแข็งมากขึ้น เพราะเป็นกระบวนการที่ฝังลึกอยู่ในโครงสร้างทางสังคม คือ วัฒนธรรมและโครงสร้างทางความคิดของมนุษย์จนกลายเป็นระบบระเบียบ ว่า อะไร คือ ความจริง (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. 2543: 19-24) กระบวนการทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นกระบวนการหลักในการแก้ไขปัญหาในทุกๆปัญหาจนฝังลึกลงไป ในความคิด ความเชื่อและถูกถ่ายทอดผ่านทางวัฒนธรรม

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั้นจัดอยู่ในกระบวนการทัศนแบบปฏิฐานนิยม(positivist)ที่มีวิธีการแก้ปัญหาในเชิงสาเหตุด้วยการเชื่อในกฎเกณฑ์แห่งปรากฏการณ์ว่า ปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นมีกฎที่สามารถอธิบายได้ในเชิงเหตุและผลเชิงประจักษ์ที่ถูกทดสอบแล้วจากการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน ข้อสรุปหรือกฎเกณฑ์ที่ได้ยึดหลักตรรกวิสัยจึงถือได้ว่าถูกต้องและแม่นยำ เมื่อสาเหตุทำให้เกิดผลหากมีความเข้าใจว่าอะไรเป็นสาเหตุที่เป็นตัวกำกับให้เกิดผล เมื่อไม่ต้องการให้เกิดผลจึงต้องจัดการกับสาเหตุนั้นๆ เช่น การไม่ทำให้เกิดเหตุหรือการทำให้เหตุเปลี่ยนแปลงไป การแก้ไขหรือบำบัดรักษาผู้ติดยาจึงมุ่งไปที่การค้นหาสาเหตุหรือคำอธิบายเหตุแห่งการติดยา แล้วจัดการแก้ไขไปในแต่ละสาเหตุ

สำหรับวิธีการจัดการกับปัญหาหรือสาเหตุโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั้น จะมีรูปแบบการทำงานแบบลดทอน(Reductionism)และแยกส่วน(Fragmentation) ด้วยการแยกแยะสาเหตุออกเป็นส่วนๆย่อยๆ และมีการแบ่งแยกความรู้ในรูปของความรู้แต่ละชุดหรือแต่ละศาสตร์(science) เข้าไปจัดการแก้ไขกับปัญหาแต่ละส่วน โดยแต่ละศาสตร์นั้นมีการแบ่งเขตแดน(boundary)ของความรู้เป็นแขนงวิชาอย่างชัดเจน เช่น ศาสตร์หรือความรู้ทางการแพทย์แยกออกจากความรู้ด้านสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนั้นในศาสตร์เดียวกันยังแยกแยะ เนื้อหาสาระ(subject matter) ออกเป็นส่วนย่อยๆ(Micro-Reductionism)ในการแก้ปัญหาเฉพาะส่วนย่อยอีกด้วย เช่น ความรู้

ทางด้านการแพทย์แบ่งแยกความรู้ด้านการรักษาออกเป็นการรักษาของอวัยวะแต่ละส่วน แนวคิดดังกล่าวจึงนำไปสู่การรับรู้และการแก้ไขปัญหาย่างจำกัด มีความเฉพาะเจาะจงและ ตัดขาดออกจากกันเป็นชุดๆของความรู้ที่อธิบายเหตุแห่งปัญหาย่างเป็นขั้นตอน ดังเช่น การบำบัดรักษาผู้ติดยา ในสถานบำบัดได้รับคำอธิบายสาเหตุของการเข้าไปติดยาจากแบ่งแยกการศึกษาออกไปเป็นส่วนๆ ในแต่ละศาสตร์ นำไปสู่วิธีการบำบัดรักษาในแต่ละส่วน แต่ละสาเหตุแบ่งแยกกัน และจัดแบบแผนการรักษาอย่างเป็นขั้นตอน

แต่พื้นที่ปรากฏการณ์ปัญหายาเสพติดนั้นมีความซับซ้อนอย่างมาก ปัจจัยที่เป็นสาเหตุมิได้เป็นตัวกำหนดปรากฏการณ์ต่อไปได้อย่างแน่นอน และการก้าวเข้ามาสู่การติดยาของบุคคลนั้นมีสาเหตุที่ละเอียดอ่อนซับซ้อน โยงใยกันเป็นกระบวนการมิได้เกิดขึ้นอย่างแยกส่วนและเป็นขั้นตอนตามวิคิดของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความซับซ้อนที่เกิดขึ้นนี้มีมากกว่าที่จะใช้วิธีการเพียงการบำบัดรักษาตามปัจจัยสาเหตุเช่นการบำบัดรักษาทางด้านร่างกาย การฟื้นฟูจิตใจ แล้วมุ่งหมายที่จะให้ “ซบซิดิต” กันใหม่ เพื่อให้ผู้ติดยายุติจากการพึ่งพาจากยานั้นได้อย่างเด็ดขาด ผู้วิจัยจึงมีข้อโต้แย้งกับแบบแผนการบำบัดรักษาในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการบำบัดรักษาตามสาเหตุการติดยาที่แยกกันระหว่างปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคมและปัญหาระดับปัจเจกปัจเจกบุคคล การแก้ไขปัญหการติดยาในเชิงโครงสร้างจึงหันไปแก้ไขในเรื่องของโครงสร้างตามที่ความรู้ที่ได้ศึกษามา เช่นที่ทางการแพทย์และจิตวิทยานั้นได้มีการตั้งสมมุติฐานของการเสพติดไว้หลายประการตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ พร้อมๆกันกับที่ความรู้ทางสังคมวิทยาก็กล่าวอ้างถึงกระบวนการทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อปรากฏการณ์การติดยาเสพติด ความรู้ดังกล่าวได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาจากสาเหตุเชิงโครงสร้างซึ่งเป็นปัจจัยจากภายนอกมากกว่าปัญหาจากสาเหตุเชิงปัจเจกอันเป็นปัจจัยภายในของบุคคล และสร้างแบบแผน วิธีการ แก้ไขปัญหาแบบกลไกตามสาเหตุที่ความรู้นั้นนำมาอธิบายเมื่อปัญหาเกิดจากสาเหตุเชิงโครงสร้างและระบบสังคมได้พยายามไปแก้ไขปัญหา ณ จุดนั้นๆ โดยขาดการเข้าใจปรากฏการณ์ของการติดยาที่เกิดขึ้นในเชิงกระบวนการ และการขาดความเข้าใจผู้ติดยาในมุมมองของเขาในฐานะปัจเจกบุคคลในการให้ความหมายกับการกระทำของตนเอง รวมทั้งมีอำนาจการตัดสินใจในเรื่องราวชีวิตของตนเองในการก้าวเข้าสู่เส้นทางการติดยา

ปรากฏการณ์ของสังคมต่อความพยายามแก้ปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะแบบแผนการบำบัดรักษายาเสพติดในปัจจุบันที่ใช้กันทั้งในสังคมไทยและสังคมอื่นๆทั่วโลก ได้มีการกำหนดวิธีการบำบัดรักษาเป็นขั้นตอนและเป็นมาตรฐานเหมือนกัน ด้วยวิธีการรักษาจากคำอธิบายที่เป็นองค์ความรู้ของผู้บำบัดรักษาในแนวทางเดียวกันเสมือนเป็นยาหม้อใหญ่ใบเดียวเพื่อการรักษาปัญหายาเสพติดจากทุกสาเหตุทั้งปัญหาเชิงโครงสร้างตลอดจนปัญหาในระดับปัจเจกบุคคล โดยผู้เข้ารับการบำบัดรักษาจะได้ชื่อว่าเป็น “ผู้ติดยา” เป็น “ผู้ป่วย” และเป็น “ผู้มีโรค” ได้รับการปฏิบัติจากผู้คนใน

สังคม ว่าเป็น “ผู้ไร้ความสามารถ” ดังนั้นแนวทางการบำบัดรักษาถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบที่เน้นการแก้ไขสาเหตุจากปัจจัยภายนอก การปฏิบัติจากสถานบำบัดต่อผู้ติดยานั้นเป็นเสมือนผู้ป่วย โดยสถานภาพที่เป็นผู้ป่วยต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ในลักษณะที่ไร้อำนาจในการกำกับตนเอง ไร้ตัวตน การรักษาทางด้านร่างกายแยกออกจากอารมณ์และจิตใจ และประเด็นที่สำคัญ คือ ทักษะติดต่อผู้ติดยาในทางลบและความรู้สึกรังเกียจของสังคม(Stigma) ท้ายที่สุดจะผลักดันให้ผู้ติดยาจะเกิดความรู้สึกขัดขืน/ต่อต้าน ไม่เต็มใจร่วมมือในการบำบัดรักษาด้วยวิธีการรักษาจากสถานบำบัด ผู้ติดยาบางรายจึงย้อนกลับมาเสพยาและติดยาเสพติดนั้นอีกครั้งแล้ว ครึ่งเล่า แต่กระนั้นก็ยังมิผู้ติดยาอีกจำนวนมากที่สามารถเลิกยาได้โดยมีวิธีการบางอย่างที่ผู้เสพยาเลือกใช้เพื่อให้ตนเองยุติการพึ่งพายาได้ ดังมีคำยืนยันจาก นายแพทย์ ฌักทรี เพชรวิริชวงศ์ ว่า “ผู้ป่วยรายนี้ เป็นตัวอย่างที่ดีที่ทำให้เราได้ข้อสรุปใหม่ว่า คนที่ไม่สมัครใจอยู่ในโรงพยาบาล...เขาอาจชอบวิธีการอื่นๆในการเลิกยา...”(ฌักทรี เพชรวิริชวงศ์. 2546: 5) เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่อง “The truth about Addiction and Recover ” โดย Bob Granfield and William Cloud ที่กล่าวว่า แนวคิดทฤษฎีการรักษาผู้ติดยาในรูปแบบที่ถูกระบุว่าเป็นโรคนั้นกระทำอันตรายต่อผู้ติดยาได้มากกว่าจะเป็นการบำบัดรักษา และวิธีการเช่นนี้ ไม่เหมาะสม และยังทำให้ไร้ผลได้อีกด้วย มีผู้ติดยาจำนวนมากมายที่สามารถพัฒนาและปรับเปลี่ยนชีวิตในการยุติการเสพยาเสพติดได้ด้วยตนเอง (Peele. 1999: ix)

ประเด็นสำคัญต่างๆดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวทางการบำบัดรักษาเสพยาเสพติดในอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการเคลื่อนย้ายกระบวนการบำบัดรักษาที่มีความรู้เชิงวิทยาศาสตร์เป็นแกนกลางไปสู่กระบวนการบำบัดรักษาที่ผู้ติดยาเสพติดสามารถยุติการพึ่งพายาได้บนทางเลือกที่หลากหลายด้วยตนเองและประสบความสำเร็จในการเลิกเสพยาเสพติดได้ โดยผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในบุคคลที่ติดยาเสพติดแล้วสามารถยุติการเสพด้วยตนเองว่า มีความเป็นมาอย่างไร มีกระบวนการใดที่เป็นสาเหตุทำให้ก้าวเข้าสู่เส้นทางการเสพยา และเมื่อผู้ติดยาต้องการที่จะยุติการพึ่งพายาเสพติดได้เลือกวิธีการอย่างไร ครั้นเมื่อไม่ประสบความสำเร็จจากการจัดการของสังคมในการบำบัดรักษาตามแนวทางที่จัดไว้ให้ แล้วได้ค้นพบแนวทางของตนเองในการจัดการให้ตนเองยุติการเสพยาเสพติดนั้นได้อย่างไร ด้วยฐานคิดของผู้วิจัยที่เชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพในการเลือกทางเดินเพื่อยุติหรือเลิกเสพยาเสพติดได้ด้วยตนเอง โดยให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ต่างๆด้วยตนเอง และเป็นผู้ที่เลือกปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองได้ ผู้วิจัยจึงได้การศึกษาวิจัย เรื่อง “เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด“ โดยใช้แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน(Technology of self) ที่ให้ความสำคัญกับ “ตัวตน” (Self) ของผู้เสพยาในฐานะที่เป็นองค์ประธาน(Subject)หรือเป็นผู้กระทำการซึ่งเป็นที่ตั้งของการรับรู้ทั้งทางด้านปัญญาและอารมณ์(Gutman; & Hutton. 1988: 16-49) ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่า ผู้ติดยามี

ความสามารถที่จะยุติการเสพยาได้ โดยการคิดและตัดสินใจพร้อมทั้งการก่อร่างการกระทำ การเลิกเสพยาบนทางเลือกของการเลิกเสพยาอันหลากหลายโดยตนเอง จากการรู้เท่าทันในอัตลักษณ์ที่สังคมมอบให้เป็นผู้ติดยาและเป็นผู้เบี่ยงเบนด้วยพลังอำนาจในตัวตนของผู้เสพยาที่เป็นความปรารถนา(Desirable)จากเบี่ยงลึกของจิตใจ ก่อเป็นจิตสำนึกอันเป็นพลังผลักดันให้ผู้ติดยายุติการพึ่งพายาได้ เพื่อการดำรงอยู่อย่างมีสุนทรีภาพของปัจเจกบุคคลที่มีจริยธรรม(Ethical Subject) ในสังคม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Methodology)โดยการสร้างทฤษฎีฐานรากตามแนวการสร้างสรรคนิยม(Constructivist grounded theory) จากความเชื่อพื้นฐานว่า เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเองนั้นถูกสร้างขึ้นโดยตัวผู้ติดยาซึ่งเป็นเจ้าของประสบการณ์ ซึ่งวิธีการของทฤษฎีฐานรากตามแนวการสร้างสรรคนิยมได้รับการพัฒนา เพื่อการศึกษาเรื่องราวและเปิดพื้นที่ให้กับความรู้ระดับปัจเจกบุคคล โดยการเคลื่อนย้ายกระบวนทัศน์ผู้ยุคหลังสมัยใหม่โดยเชื่อว่า ความจริงถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์จากสร้างความหมายใหม่ขึ้นมาในกระบวนการตีความปรากฏการณ์ทางสังคม วิธีวิทยาตามแนวสร้างสรรคนิยมซึ่งเน้นความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของผู้วิจัยกับผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ในการฉายภาพและสะท้อนเรื่องราวและประสบการณ์ในประเด็นต่างๆร่วมกัน ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ และแลกเปลี่ยนทัศนะมุมมองซึ่งกันและกันกับเจ้าของประสบการณ์อย่างใกล้ชิดทั้งทางด้านเหตุผล อารมณ์และความรู้สึก

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และเคยมีบทบาทร่วมกับผู้ติดยาในประสบการณ์ความพยายามในการยุติการพึ่งพายาในหลายๆกรณี จึงต้องการสร้างความรู้ร่วมกันกับผู้ติดยาซึ่งเป็นเจ้าของประสบการณ์รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้กับความรู้ชุดนี้ จากการศึกษาเข้าถึงเรื่องราว โดยเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต (Life Experience) ย้อนกลับไปในประสบการณ์ในอดีต(Retrospective) อันเป็นวิถีชีวิตประจำวันโดยปกติของผู้ติดยา เพื่อการเข้าถึงนิยาม ความหมาย วิธีคิดที่กำกับเบื้องหลังการตัดสินใจจากผู้ติดยาที่เป็นเจ้าของประสบการณ์โดยตรง ในการก้าวเข้าสู่เส้นทางการเสพยาจนถลำลึกถึงระดับที่ต้องพึ่งพายา รวมทั้งประสบการณ์ในการได้รับนิยามให้เป็นผู้เบี่ยงเบนของสังคมจากการเป็นผู้ติดยา และเมื่อผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์รู้เท่าทันและไม่ยอมรับต่ออัตลักษณ์ทางสังคมที่สร้างให้เป็นผู้เบี่ยงเบน ทั้งภายใต้ชื่อว่า “เป็นคนติดยา” และ “เป็นผู้ป่วย” เมื่อได้รับการรักษาตามแบบแผนการบำบัดรักษาในปัจจุบัน จึงได้พยายามสร้างความจริงขึ้นมาใหม่โดยการสร้างความหมายใหม่ในกระบวนการตีความจากประสบการณ์ที่ตนได้รับ และพยายามสร้างตัวตนขึ้นมาใหม่เพื่อการหลุดพ้นจากการติดยาด้วยทางเลือกที่ผู้ติดยาได้คิดตัดสินใจเลือกด้วยตัวเอง วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากแนวการสร้างสรรคนิยมจึงเป็นวิธีวิทยาที่

สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง “เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายา” เป็นอย่างยิ่งในการสะท้อนเรื่องราวและสร้างความจริงร่วมกันของผู้วิจัยและผู้ติดยาซึ่งเป็นเจ้าของประสบการณ์

ปัญหาการวิจัย

การศึกษานี้จึงมีจุดหมายที่จะตอบประเด็นคำถามว่า การยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเองของผู้ติดยามีกระบวนการอย่างไร และผู้ติดยาได้เข้าไปสู่ทางเลือกของการยุติการพึ่งพายาได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความรู้ร่วมกันกับผู้ติดยาซึ่งเป็นเจ้าของประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเกิดจากการสะท้อนและทำความเข้าใจบุคคลที่เคยติดยาเสพติดและสามารถหาหนทางยุติการพึ่งยาได้โดยการตัดสินใจและเลือกหนทางให้กับตนเอง โดยเริ่มต้นจากการเข้าถึงประสบการณ์ที่ผู้ติดยาก้าวเข้าสู่เส้นทางการเสพยาจนตกอยู่ในสภาพต้องพึ่งพายาเสพติด รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกคิดและประสบการณ์ของผู้เสพ เมื่อได้ถูกประทับตราอัตลักษณ์ทางสังคมอันเกิดจากมีพฤติกรรมการพึ่งพายา เช่น คนติดยา ไอซ์ยา ผู้เบี่ยงเบน เป็นต้น ซึ่งสุดท้ายแล้วได้นำไปสู่การค้นพบตนเองและความพยายามในการสร้างตัวตนเพื่อยุติพฤติกรรมการพึ่งพายาเสพติดได้ด้วยตนเอง งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความปรารถนาเพียงเป็นความพยายามเปิดประเด็นหรือเปิดพื้นที่ความรู้ของกระบวนการทัศนการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยตัวผู้เสพเอง อันมีวิธีคิดแตกต่างจากกระบวนการบำบัดรักษายาเสพติดที่ใช้เป็นมาตรฐานทั่วไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เรื่อง “เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด” เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกันของผู้วิจัยและผู้ที่มีประสบการณ์ติดยาและสามารถยุติการติดยาได้ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางหนึ่งในการวางแผนและกำหนดแบบแผนการยุติพฤติกรรมพึ่งพายาเสพติดที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เสพเป็นผู้ตัดสินใจเลือกหนทางให้กับตนเอง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

ท่ามกลางปรากฏการณ์ทางสังคมของปัญหายาเสพติดที่มีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จากสาเหตุการติดยาเสพติดที่มากมาย หลากหลาย ทั้งมีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกับปัญหาต่างๆ ในหลายๆด้าน ในขณะที่แบบแผนการบำบัดรักษายาเสพติดที่ใช้อยู่แพร่หลายในปัจจุบันนี้มักจะมีฐานคิด การบำบัดรักษาด้วยวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์เป็นแกนกลาง ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นต่อบทวิธีการ บำบัดรักษาดังกล่าวในประเด็นที่ว่า แบบแผนการบำบัดรักษาโดยรูปแบบมาตรฐานสากลนั้นไม่ใช่ วิธีการเดียวที่สามารถแก้ไขปัญหการติดยาให้กับผู้ติดยาทุกกลุ่มได้สำเร็จ ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยแล้วแบบแผนการบำบัดรักษาผู้ติดยาจำเป็นต้องมีรูปแบบที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบำบัดรักษาเพื่อยุติการพึ่งพายาด้วยตนเอง ในฐานะที่เป็นมนุษย์ที่มีทั้งเหตุผลและอารมณ์ มีศักดิ์ศรีและมีเสรีภาพ ประเด็นสำคัญที่เป็นหัวใจของแนวทางการบำบัดรักษาการติดยาด้วยตนเอง คือ แบบแผนการรักษา ทุกวิธีการควรเป็นรูปแบบที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวิถีชีวิตส่วนบุคคลในด้านสุขภาพ ร่างกาย ทั้งโลกส่วนตัว/โลกภายนอก ความเข้มแข็ง/ความอ่อนแอของสภาวะจิตใจ และรวมถึงความกดดันต่างๆซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นได้มีความเกี่ยวข้องกับทางเลือกในการบำบัดรักษาเป็นอย่างยิ่ง (Stanley Einstein 1975.208)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ในเรื่อง “เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด” ต้องการ ศึกษาถึงปรากฏการณ์การบำบัดรักษาการติดยาในอีกรูปแบบหนึ่งที่มีผู้ติดยาเป็นผู้ตัดสินใจและ กำหนดทางเลือกของตนเองอันนำไปสู่แนวทางการบำบัดรักษาที่หลากหลาย

อย่างไรก็ตามในการศึกษาถึงประเด็นปัญหาต่างๆ ก่อนที่จะศึกษาถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกเป็นประเด็นการศึกษาวิเคราะห์ที่ครอบคลุมปรากฏการณ์ที่สนใจจะศึกษาได้แก่

ส่วนที่หนึ่ง:คำอธิบายเกี่ยวกับการเข้าสู่การติดยาเสพติด เพื่อการทำความเข้าใจถึง สาเหตุแห่งการติดยาเชิงกลไกและเชิงกระบวนการ ซึ่งมีคำอธิบายมากมายที่นำไปสู่การสร้างแบบ แผนการบำบัดรักษาในปัจจุบันตามคำอธิบายสาเหตุแห่งการติดยา

ส่วนที่สอง:แบบแผนการบำบัดรักษายาเสพติดในปัจจุบันและข้อโต้แย้ง จากสาเหตุ แห่งการติดยาที่หลากหลาย แต่กระบวนการบำบัดรักษายาเสพติดปัจจุบันมีกระบวนการรักษาในเชิง สาเหตุอย่างเป็นขั้นตอน เป็นแบบแผนมาตรฐานเดียวใช้ได้ทั่วไป โดยการบำบัดรักษาจากผู้เชี่ยวชาญ

เฉพาะที่มีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักการสำคัญในการรักษา ดังนั้นแผนการบำบัดรักษาในปัจจุบันจึงเป็นแบบแผนที่ใช้องค์ความรู้ของผู้บำบัดรักษาเป็นแกนสำคัญ แต่ได้ละเลยต่อแนวคิดที่เป็นคำอธิบายสาเหตุในเชิงกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อผู้ติดยาในฐานะผู้กระทำการ ในการคิดและตัดสินใจในการกระทำของตนเองสู่เส้นทางการติดยาเสพติด ผู้ติดยาบางรายจึงปฏิเสธแผนการบำบัดรักษาเสพติดในปัจจุบัน ปรากฏการณ์ทางสังคมที่ยังคงดำรงอยู่ คือ วิกฤตความรุนแรงของสถานการณ์การติดยาเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณผู้เสพและการติดยาซ้ำ

ส่วนที่สาม: คำอธิบายเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การติดยา เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงกระบวนการบำบัดรักษาแบบวิทยาศาสตร์หรือปฏิสนธินิยมที่ทำให้ผู้ติดยาเข้ารับการรักษามีอัตลักษณ์ทางสังคมของผู้ป่วยหรือผู้เป็นโรค ผู้บำบัดรักษามีอำนาจเหนือผู้ติดยาด้วยอำนาจของความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์ การบำบัดรักษาจึงถูกกำหนดให้มีแบบแผนมาตรฐานสากลโดยมีความรู้ของผู้บำบัดรักษาเป็นแกนกลาง ซึ่งนำไปสู่การหลบเลี่ยงการบำบัดรักษา ยาเสพติดหรือการบำบัดรักษาเสพติดที่ไม่หายขาดจึงต้องเข้ารับการรักษารั้งแล้วครั้งเล่า

ส่วนที่สี่: กระบวนการยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเองบนทางเลือกอันหลากหลาย เป็นการศึกษาถึงแนวทางการการบำบัดรักษาเสพติดโดยแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตนซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้ติดยามีอำนาจอิสระของตนเอง และเชื่อว่าผู้ติดยามีศักยภาพในการสร้างตัวตนในการเลือกหาหนทางการยุติยาเสพติดที่หลากหลายได้ด้วยตนเอง อันเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของการยุติการพึ่งพายาเสพติดได้

การศึกษาในส่วนต่าง ๆ ดังกล่าวทั้งหมดจะถูกวิเคราะห์เชื่อมโยงกัน และนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

ส่วนที่หนึ่ง : คำอธิบายเกี่ยวกับการเข้าสู่การติดยาเสพติด

การติดยาเสพติดเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและรุนแรงยิ่งขึ้นทุกวันในสังคมไทย รัฐบาลตระหนักถึงปัญหานี้ดี ตลอดปี พ.ศ. 2546 จนถึงปี พ.ศ. 2547 นโยบายการปราบปรามยาเสพติดที่เข้มงวดของรัฐบาลส่งผลให้มีการฆ่าคนจำนวนประมาณ 2500 คน นับเป็นการสถาปนาความรุนแรงที่ไม่น่าจดจำให้อยู่ในการรับรู้ของสังคมไทย (ชาติชาย มุกสง. 2547: 35-40) ถึงแม้ว่าตอนนี้มีหลายฝ่ายประเมินว่าการปราบปรามที่ผ่านมาประสบต่อผลสำเร็จจนอาจกล่าวได้ว่า ปัญหายาเสพติดของประเทศไทยลดลงไปอย่างมาก จากกรณีที่ยังมีการจับกุมผู้ค้ายาและผู้เสพยาอย่างต่อเนื่องทำให้สรุปได้ว่า ปัญหาและความรุนแรงของยาเสพติดยังดำรงอยู่ เพราะการปราบปรามยาบ้าของรัฐเช่นนั้นเป็นเพียงการแก้ที่ปลายเหตุเท่านั้น ประเด็นที่สำคัญก็คือ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่แพร่กระจายและเป็นที่รับรู้ของ

สังคมมาตลอดอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดการตื่นตระหนก(Panic)ต่อภัยร้ายที่มีผลทั้งต่อร่างกายและสังคมมาช้านาน แต่ประเด็นที่เป็นข้อสงสัย คือ การแพร่กระจายจนเป็นที่รับรู้กันในสังคมอย่างกว้างขวางนี้ เหตุใดจึงไม่สร้างความหวาดกลัวต่อภัยชนิดนี้ในคนบางกลุ่มได้เลย ในทางกลับกันนั้น กลับมีการฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคมเพื่อจะเสพยาันกันให้ได้และยังมีอัตราการติดยาที่เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนคำอธิบายเกี่ยวกับการเข้าสู่การติดยา เพื่อเป็นการศึกษารายละเอียดต่อการนำไปแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ประสิทธิผลสำเร็จ นับตั้งแต่การทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งถึงแก่นหรือรากเหง้าของวิถีคิดต่อประเด็นสาเหตุของการติดยาเสพติด อันนำผู้เสพไปสู่จุดเปลี่ยนชีวิตและถลาลึกลงสู่เส้นทางพึ่งพายาเสพติด การทำความเข้าใจในประเด็นที่กล่าวมานี้มีความสำคัญมากต่อการตอบคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการยุติการพึ่งพายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการของคำอธิบายสาเหตุการติดยาจะนำไปสู่การสร้างแนวทางการบำบัดรักษา

สำหรับการเข้าสู่ภาวะการติดยาเสพติดได้มีผู้เสนอแนวคิดคำอธิบายสาเหตุการติดยาไว้หลายกลุ่มได้นับตั้งแต่ปี 1980 เป็นต้นมา โดยมีนิยามของการติดยาว่า เมื่อบุคคลได้รับยาเสพติดเข้าไปในร่างกายซ้ำๆกัน ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เป็นระยะๆ หรือนานติดต่อกันก็ตามจะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ใต้อำนาจของสิ่งนั้นทั้งทางด้านร่างกายและ/หรือทางด้านจิตใจ มีความต้องการปริมาณการเสพยาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้สุขภาพร่างกายเสื่อมโทรมลง และเมื่อถึงเวลาที่ต้องการเสพยาแล้วไม่ได้เสพยาจะมีอาการผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะทางด้านจิตใจเกิดขึ้นกับผู้เสพนั่น ซึ่งคำอธิบายส่วนใหญ่จะครอบคลุมเนื้อหาเฉพาะส่วนที่แนวคิดเหล่านี้เลือกหรือกำหนดเงื่อนไขเฉพาะบางประการเท่านั้นมาอธิบายสาเหตุการติดยาเสพติดตามองค์ความรู้ในแต่ละศาสตร์ที่กำกับ แต่แนวคิดเหล่านั้นสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆของการก้าวเข้ามาติดยาเสพติดได้อย่างครอบคลุมในลักษณะที่สนับสนุนกัน สำหรับแนวคิดสำคัญที่เป็นคำอธิบายการเข้ามาสู่การติดยาแบ่งได้เป็น **สอง** กลุ่มใหญ่ๆ คือ **คำอธิบายการเข้าสู่การติดยาในสาเหตุเชิงกลไกและเชิงกระบวนการ** ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีฐานคิดที่แตกต่างกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำอธิบายการเข้าสู่การติดยาในสาเหตุเชิงกลไก ที่มีหลักการเบื้องต้นว่า ปรากฏการณ์ที่สังเกตเห็นได้เป็นผลมาจากปัจจัยที่สามารถระบุได้ชัดหนึ่ง(เป็นสาเหตุ) โดยมีรากฐานความคิดตามแนวปฏิฐานนิยมในการสร้างความรู้ที่เป็นกฎเกณฑ์เพื่ออธิบายและทำนายผลแห่งการกระทำของมนุษย์ โดยเป็นกฎเกณฑ์ที่เรียบง่าย(simple) และเป็นความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยที่มีจำนวนจำกัด(limitation of factors) มีความแม่นยำ และมีความเป็นสากลเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในทุปรากฏการณ์ (Halfpenny. 1982: 63-64) เพราะได้ผ่านการทดลองเชิงวัตถุวิสัย(objectively)แล้วอย่างเป็นระบบ การอธิบายโลกทางสังคมต้องแสดงให้เห็นว่า เป็นไปตามกฎแห่งปรากฏการณ์ การค้นหากฎเบื้องหลังปรากฏการณ์เท่ากับเป็นการมองว่า เหตุการณ์ตลอดจนพฤติกรรมทางสังคมมี

คุณสมบัติที่ มีระบบระเบียบเพียงพอที่จะสามารถสังเกตเห็นและสามารถอธิบายในเชิงสาเหตุและผลได้ หรือสามารถบอกได้ว่า เมื่อ X เป็นสาเหตุของ Y ตลอดจนสามารถทำนายหรือบอกได้ว่า เมื่อปรากฏว่า X เกิดขึ้น ผลที่ตามมาคือ Y แนวคิดปฏิฐานนิยมจึงมองว่า พฤติกรรมทางสังคมต่างๆ เป็นผลมาจากปัจจัย(factors)บางประการทำให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมตามมา แนวความคิดปฏิฐานนิยมจึงมีอิทธิพลในการสร้างชุดความรู้เพื่ออธิบายในเชิงสาเหตุของการเข้ามาติดยา ซึ่งสามารถอธิบายสาเหตุของการเข้าสู่การติดยาเสพติดว่า มีสาเหตุมาจากตัวปัจเจกบุคคลและจากโครงสร้างสังคม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีคำอธิบายตามแนวคิดที่มีความรู้เฉพาะในแต่ละด้านด้านกำกับอยู่ โดยแต่ละแนวคิดมุ่งอธิบายในขอบข่ายต่างๆ ของตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญต่อการระบุ/ตัดสินถึงสาเหตุที่แต่ละบุคคลเข้าไปใช้สารเสพติด (Goode. 1999: 92)

คำอธิบายของกลุ่มแรก คือ **การติดยาอันมีสาเหตุจากตัวปัจเจกบุคคลเอง** ซึ่งสามารถแบ่งการอธิบายออกเป็น **สาเหตุทางด้านสรีระ/ร่างกายและทางด้านจิตใจ** คำอธิบายของการติดยาจาก **สาเหตุทางด้านร่างกาย** คือลักษณะการติดยาที่ผู้เสพมีความต้องการอันเนื่องมาจากภาวะความต้องการของร่างกาย คำอธิบายของแนวคิดนี้ก่อตัวขึ้นมาจากแนวคิดเชิงกลไกทางร่างกายของแต่ละคนที่ผลักดันหรือมีอิทธิพลต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น **สาเหตุทางด้านพันธุกรรม (genetic)** โดยลักษณะทางพันธุกรรมมีอิทธิพลต่อกิจกรรมทางร่างกายที่จะยอมรับต่อการใช้ยาเสพติดได้ง่ายและต่อเนื่อง ผู้ที่มีลักษณะทางด้านพันธุกรรมในการติดยาสูง (genetic loading) อีกสาเหตุหนึ่งจากปัญหาทางด้านร่างกาย คือ **ความไม่สมดุลด้านการเผาผลาญในร่างกาย (Metabolic imbalance)** อธิบายได้ว่า เป็นสาเหตุของการติดยาจากวงจรการเผาผลาญ (Metabolic Cycle) ของร่างกายต้องการสารเสพติดบางชนิดเพื่อรักษาสภาพร่างกายให้สมดุล เช่น โรคเบาหวานต้องการอินซูลินในการเผาผลาญน้ำตาล บุคคลที่มีความไม่สมดุลด้านการเผาผลาญในร่างกายจะไม่มีวันหลุดพ้นจากการใช้ยาไปได้ เพราะภาวะด้านร่างกายต้องการ (crave) ยานั่นอย่างต่อเนื่อง ทั้งสองแนวคิดนี้เป็นคำอธิบายโดยศาสตร์เฉพาะทางด้านชีวการแพทย์และด้านเภสัชวิทยาที่อธิบายถึงสาเหตุด้านร่างกายของบุคคลในการติดยา อันนำไปสู่การบำบัดรักษาอย่างแยกส่วนของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านมีความรู้ทางด้านนี้เป็นอย่างดี

การติดยาที่มีสาเหตุจากตัวปัจเจกบุคคล นอกจากสาเหตุด้านร่างกายแล้วยังมีสาเหตุทางด้านจิตใจซึ่งมีลักษณะของการติดยาอันเกิดจากความต้องการเสพ เพราะเกิดจากอาการทางจิตใจ คำอธิบายสาเหตุการติดยาเน้นไปทางจิตวิทยาที่บุคคลมีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าและสถานการณ์ทางสังคม โดยอธิบายสาเหตุการติดยาที่มุ่งหาสาเหตุจากภายในของบุคคลว่า มีสภาพจิตใจบางประการที่มีผลให้บุคคลก้าวเข้าไปติดยา คำอธิบายมีแนวคิดเกี่ยวข้องกับการวิจัยพฤติกรรมหรือการวิจัย

เชิงการกระทำของบุคคล เช่น **แนวคิดบุคลิกภาพบกพร่อง(Inadequate Personality)** จากการมีพยาธิสภาพทางจิตไม่สมบูรณ์และมีผลต่อบุคลิกภาพ โดยอธิบายว่า บุคคลที่มีความบกพร่องด้านอารมณ์และจิตใจจะทำให้ดึงดูดให้มีการใช้ยาเสพติด บุคคลใช้ยาเสพติดเพื่อหลีกเลี่ยงจากความเจ็บจริงและปัญหาในชีวิตโดยการบำบัดอาการให้ตนเองมีอารมณ์ปกติ ยินดี คนกลุ่มนี้จะมีบุคลิกภาพที่ขาดความพร้อม ขาดความรับผิดชอบและขาดเป้าหมายในชีวิต ได้รับการกดดันจากสังคมสูง ยังมีชีวิตที่กดดันจากความบกพร่องของตนมากเท่าไรก็ยังมีแนวโน้มสูงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้นเท่านั้น เช่น กลุ่มผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน(Deviant) มีพฤติกรรมการเสพยาเพราะการขาดความมั่นใจในตนเอง(self-esteem) และปฏิเสธตนเอง(self-rejecting) อันมีผลมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การถูกปฏิเสธจากเพื่อน(peer rejection) การถูกทอดทิ้งจากพ่อแม่ การมีความต้องการในการประสบความสำเร็จสูงแต่กลับประสบความล้มเหลวจึงหาทางออกโดยการเสพยา ส่วนคำอธิบายอีกแนวคิดหนึ่งมีคำอธิบายสอดคล้องกัน คือ **แนวคิดเชิงกลไกของสิ่งกระตุ้น (mechanism of reinforcement)** แนวคิดนี้ได้อธิบายถึง แรงผลักดันของสิ่งเร้า ซึ่ง ทำงานภายใต้ความแตกต่างบุคลิกภาพของบุคคลและจิตใจของบุคคลซึ่งนำไปสู่การเสพยาและกระทำการเสพยาต่อไปอย่างต่อเนื่อง จากได้รับรางวัลที่เป็นความพอใจจากการเสพยา ดังนั้นจึงสรุปเป็นสาระสำคัญได้ว่า สิ่งกระตุ้นเชิงบวก(positive)ที่เป็นรางวัลจะเป็นกลไกให้มีการใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มที่มีสิ่งกระตุ้นเชิงลบ(negative) เช่น ความเจ็บปวด บุคคลจะแสวงหายาเสพติด เพื่อลด/บรรเทาอาการเจ็บปวดและผลักดันให้เกิดการใช้ยาต่อไป เพื่อพยายามที่จะให้ร่างกายเข้าสู่อาการปกติจนในท้ายที่สุดทำให้ร่างกายติดยา เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงาน เป็นต้น ดังนั้นทั้งสิ่งกระตุ้นเชิงบวกและเชิงลบอาจเป็นสาเหตุให้บุคคลก้าวเข้าสู่การติดยาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจและบุคลิกภาพของบุคคลนั้น

นอกจากนี้ยังมีคำอธิบายการติดยาจากสาเหตุปัจเจกบุคคลอีกหลายแนวคิดที่พยายามศึกษาหาสาเหตุ ว่า มีปัจจัยสำคัญอะไรที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมกระทำผิด เช่น **แนวคิดการคบหาสมาคมที่แตกต่าง(Differential Association)** แนวคิดนี้อธิบายหลักการเบื้องต้นไว้ว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนของปัจเจกบุคคลเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากผู้ใกล้ชิดหรือสนิทสนม โดยกล่าวถึงกลไกสำคัญที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน คือ การที่บุคคลเข้าไปสัมพันธ์กับกิจกรรมต่างๆทางสังคมของบุคคลที่มีความเบี่ยงเบน ในความสัมพันธ์ด้านจำนวนครั้ง(frequency) ระยะเวลา(duration) ลำดับก่อนหลัง(priority) และความรุนแรง(intensity) ที่ใกล้ชิดและเกิดการเรียนรู้แบบเลียนแบบเกิดขึ้น โดยบุคคลในสังคมจะนิยามความหมายจากสิ่งที่ได้ประสบการณ์มาและก่อร่างเป็นพฤติกรรม แต่การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นจะตีความพฤติกรรมไปในทางที่ตนเองพอใจหรือไม่ โดยคำนึงถึงความถูกต้องและผลอันเกิดแก่ตนเอง เมื่อการตีความพฤติกรรมไปในทางที่ไม่พึงพอใจมากกว่า บุคคลนั้นก็จะหันไปประพฤติตนในทางเบี่ยงเบนได้มากกว่า

แนวความคิดการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน สามปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการเรียนรู้ การปะทะสังสรรค์ และการติดต่อสื่อสาร โดยเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Goode. 1999: 101-104) จะสามารถใช้อธิบายการเข้าสู่การติดยาอย่างต่อเนื่องได้ว่า ในการก้าวเข้าสู่การติดยาเสพติดโดยตัวบุคคลที่เสพยาเข้าไปคบหาสมาคมและมีความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้เปี่ยงเบนที่ใช้ยาเสพติดและมีการเลียนแบบจนเกิดการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่ง

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม(Social Learning) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลจะเริ่มต้นโดยการเรียนรู้จากการสังเกต (observation Learning) จากสถานการณ์รอบๆตัวในฐานะที่เป็นตัวแบบ(model) ซึ่งเงื่อนไขการเรียนรู้ขึ้นขึ้นกับความสนใจของบุคคลในตัวแบบใด และการเรียนรู้จากการได้รับการเสริมแรง (reinforcement) ที่เป็นผลจากการกระทำต่างๆของตน หากผลที่ได้รับเป็นบวก (positive reinforcement) บุคคลนั้นก็จะพอใจและคงมีพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่ถ้าผลของการกระทำนั้นให้ความรู้สึกเป็นโทษหรือเป็นลบบุคคลนั้นจะเรียนรู้ที่จะลดพฤติกรรมนั้นลง ดังนั้นการเรียนรู้ทางสังคมดังกล่าวจะทำให้มีผลต่อตัวตน(self)ของบุคคลใน สอง ลักษณะ คือ การเตือนตนเอง(self monitoring) ในการที่บุคคลพิจารณา ใคร่ครวญ กระตุ้นเตือนตัวเองว่า จะทำตามแบบนั้นหรือไม่โดยคำนึงถึงความถูกต้องและผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น และการเชื่ออำนาจในตน(self efficacy) โดยบุคคลเชื่อว่า ตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตตนเองได้ หากบุคคลมีความเชื่อในอำนาจในตนสูง บุคคลนั้นจะกล้าที่จะลงมือกระทำการต่างๆได้เพราะตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์นั้นได้ ซึ่งในการก้าวเข้าสู่เสพยาเสพติดผู้เสพยาจะเรียนรู้ถึงตัวแบบของผู้มีพฤติกรรมเสพยาในกลุ่มที่บุคคลมีความสัมพันธ์ด้วย ถ้าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมเสพยาแล้วได้รับแรงเสริมที่เป็นคำชมเชยจากกลุ่มในทำนองที่ตนพอใจ เช่นว่า กล้าหาญ บุคคลนั้นจะเรียนรู้การเสพยาโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์การเสพยาได้ด้วย นอกจากนั้นยังมีคำอธิบายการเข้าสู่การติดยาจากสาเหตุปัจเจกบุคคลที่ให้สนับสนุนแนวคิดต่างๆดังกล่าว อีกแนวคิดหนึ่งซึ่งเป็นคำอธิบายของ

แนวความคิดการควบคุมตนเอง (Self Control) ว่า เมื่อมนุษย์สูญเสียการควบคุมตนเอง และจะมีพฤติกรรมฝ่าฝืนระเบียบสังคม เพราะ บุคคลนี้ถึงแต่ตัวเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การที่บุคคลเหล่านี้ฝ่าฝืนกฎระเบียบเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการนั้นมากจนขาดความไตร่ตรองให้รอบคอบ บุคคลเหล่านี้มีความสามารถในการควบคุมตนเองระดับต่ำ สาเหตุต่างๆที่ทำให้บุคคลเหล่านี้มีการควบคุมตนเองในระดับต่ำ คือ การกล่อมเกลามาจากสังคมที่มีต่อบุคคลไม่มากพอ รวมทั้งพ่อแม่และบุคคลที่แวดล้อมอาจไม่มีอิทธิพลต่อจิตใจของบุคคลนั้นจึงไม่สามารถจะยึดเหนี่ยวจิตใจ ลูกไว้ได้ แนวความคิดการควบคุมตนเองนั้นเน้นในองค์ประกอบต่างๆที่มีอยู่ในตัวบุคคลผู้กระทำการ (Hirschi. 1969 cited by Goode.1999: 102-103)ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการอธิบายถึงสาเหตุเชิงปัจเจกบุคคลให้เข้าไปมีพฤติกรรมการเสพยาได้

คำอธิบายกลุ่มที่สอง อธิบาย สาเหตุการติดยาจากโครงสร้างทางสังคม จากคำอธิบายสาเหตุการติดยาทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจนั้น ได้เน้นไปที่สาเหตุองค์ประกอบทางด้านบุคคล แม้ว่าจะมีการศึกษาถึงสาเหตุที่กว้างออกไป เช่น สาเหตุจากเพื่อน ครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ส่วนแนวคิดทางด้านสังคมวิทยานั้นได้ศึกษาสาเหตุการติดยาที่กว้างออกไปในองค์ประกอบ โครงสร้างของสังคมโดยมุ่งอธิบายว่า โครงสร้างสังคมเป็นสาเหตุหรือมีอิทธิพลทำให้บุคคลเข้าไปติดยา ซึ่งจุดเน้นสำคัญของการศึกษานั้นเน้นในเรื่อง สถานการณ์ ความสัมพันธ์ทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นๆ เช่น ถ้าสังคมมีการจัดระเบียบเป็นอย่างดี มีโครงสร้างเหมาะสม บุคคลหรือสมาชิกในสังคมนั้นๆ รู้ว่า จะต้องปฏิบัติตัวอย่างไรในสถานการณ์อย่างไร แล้วคำอธิบายในกลุ่มนี้เชื่อว่าบุคคลเหล่านี้จะมีโอกาสเข้าไปติดยาได้น้อย

การที่บุคคลเข้าไปติดยานั้นมีคำอธิบายถึงสาเหตุการติดยาโดยอิทธิพลจากโครงสร้างสังคมว่าเป็นภาวะที่สังคมไร้ระเบียบ(Anomie) ภาวะที่สังคมไร้ระเบียบนั้น หมายถึง สังคมที่มีความสับสนวุ่นวาย บุคคลในสังคมนั้นไม่มีทางออกจนเกิดความขัดแย้งในตัวเอง คำอธิบายในการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นว่า เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมจากสังคมดั้งเดิมที่ไม่ซับซ้อน แต่เดิมบุคคลมีจิตสำนึกในสังคมที่เรียบง่าย แต่ต้องเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปสู่สังคมทันสมัยที่มีความซับซ้อน มีการแบ่งงานกันทำจากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดความแตกต่างในหลายๆด้าน เช่น ด้านสถานภาพ ด้านสถาบันและความหลากหลายทางศีลธรรม(moral diversity) จนทำให้สังคมที่มีลักษณะเฉพาะมีสภาพเป็นสังคมที่ป่วยไข้ ผิดปกติ ซึ่งเป็นสภาพการณ์ที่ชีวิตส่วนรวมหลุดจากการควบคุมของศีลธรรมทั้งที่เป็นแบบแฝงเร้นและแบบเปิดเผย เป็นสภาวะเสมือนอยู่ในสงครามอันยาวนาน และปัจเจกบุคคลพบว่า ตนเองต้องอยู่ในภาวะที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ไม่เว้นแต่ละวัน เนื่องจากสังคมสมัยใหม่ที่ต้องการความสำเร็จของบุคคลทางด้านวัตถุและประสิทธิภาพในการทำงาน มีผลทำให้ผู้ที่อ่อนแอ และไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตถูกจัดประเภทเป็นพวกเปี้ยงเบน เช่น คนจรจัด คนที่ติดยาเสพติด เหล่านี้ เป็นต้น

ภาวะผิดปกติ เปี้ยงเบนของบุคคลที่เกิดขึ้นในยุคอุตสาหกรรมใหม่ เพราะความต้องการของมนุษย์อย่างไร้ขีดจำกัดและเป็นอิสระได้ถูกกำหนดว่า ถูกต้อง ได้รับการยอมรับ และแพร่กระจายปฏิบัติกันจนกลายเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ความโลภ กระตุ้นให้บุคคลมีความต้องการที่ไม่สิ้นสุด หากความต้องการอยู่ห่างไกลเกินไป ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น เมื่อไม่พอใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองในความต้องการความก้าวหน้าต่อไปเรื่อยๆ เกิดเป็นสภาวะผิดปกติที่เป็นภาวะวิกฤตของสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งแนวคิดนี้ได้นำมาอธิบายกรณีการฆ่าตัวตายของบุคคล (suicide) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมญี่ปุ่น ว่า สภาพจิตใจของปัจเจกบุคคลที่ไม่พึงพอใจจากข้อกำหนดของสังคมและเกิดความทุกข์ทรมาน มีอาการหวาดกลัว กระวนกระวายใจ โกรธทำให้ขาดความสุขสงบในชีวิต ในกรณีที่มี

ความรุนแรงมาก ๆ จึงนำไปสู่การตัดสินใจฆ่าตัวตาย(Downes; & Rock. 2003: 106-107) จากสังคมไร้ระเบียบนี้จะพบว่า ความสำเร็จด้านการเงินเป็นความสำเร็จที่บุคคลต้องเผชิญ ซึ่งเป็นตัวกำหนดการแบ่งชนชั้นก่อให้เกิดความขัดแย้งทางค่านิยม นำไปสู่การไม่เท่าเทียมกันทางสังคมในการเข้าถึงความมั่งคั่งทางวัตถุ รายได้ สุขภาพ ความสำเร็จด้านการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการบังคับให้เกิดภาวะผิดปกติ นอกจากนั้นสังคมสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลง มีความหลากหลายและซับซ้อน เป้าหมายของสังคมจึงอาจมิใช่ความสำเร็จทางการเงินเสมอไป ความต้องการของบุคคลต้องพยายามปรับสู่เป้าหมายของสังคม แต่สังคมเต็มไปด้วยข้อกำหนดกฎเกณฑ์ บุคคลบางกลุ่มถูกปฏิเสธและพยายามหากฎเกณฑ์ใหม่ๆ โดยละทิ้งเพิกเฉยและทำลายกฎเกณฑ์กลไกทางสังคมเก่าๆ จึงได้ชื่อว่าเป็น “ผู้เบี่ยงเบน”(The deviants)

ผู้ที่ได้ชื่อว่า “ผู้เบี่ยงเบน” จากบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกมองจากสังคมว่า เป็นคนไม่ดี เป็นผู้ก่อความเดือดร้อน โดยในกลุ่มผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะสร้างวัฒนธรรมย่อยขึ้นมาในกลุ่ม เช่น การแต่งกาย ภาษา ภาวะเบี่ยง รวมทั้งการเสพยาอันเป็นการกระทำที่แตกต่างจากบรรทัดฐานทางสังคม เพื่อให้ดำรงความเป็นกลุ่มเดียวกัน หรือการสร้างให้เป็นวัฒนธรรมของกลุ่มให้ดำรงอยู่ต่อไปได้ ซึ่งตาม **แนวคิดวัฒนธรรมย่อยของผู้เบี่ยงเบน (Deviant Subculture)** กล่าวว่า วัฒนธรรมของกลุ่มผู้เบี่ยงเบนนั้นจะไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมหลักของสังคม หรือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งการที่จะบอกว่าการกระทำเหล่านั้นมีความเบี่ยงเบนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเวลา สถานที่ และความคิดเห็นส่วนใหญ่ของสังคม เช่น ยาเสพติดบางชนิดใช้ได้ไม่ผิดกฎหมาย เมื่อเวลาผ่านไป ยาดังกล่าวถือว่าผิดกฎหมาย หรือการที่แพทย์นำยาเสพติดเหล่านี้ไปใช้ในสถานที่เป็นโรงพยาบาลถือว่าไม่ผิดกฎหมาย เป็นต้น และการเสพยาเมื่อพิจารณาตามความคิดของคนส่วนใหญ่ในสังคมแล้ว ถือว่า เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคม แนวคิดสังคมไร้ระเบียบ และแนวคิดวัฒนธรรมย่อยของผู้เบี่ยงเบนนี้จึงสามารถนำมาอธิบายสาเหตุของการที่บุคคลเข้าสู่วงจรการเสพยาได้ ว่า เป็นพฤติกรรมที่ผู้เสพใช้เป็นหนทางในการปรับตัวจากการที่ล้มเหลวในชีวิต จากการไม่สามารถจะพาตนเองไปสู่ความสำเร็จตามคาดหวังของสังคมได้ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมทั้งการเสพและการค้ายาเสพติดไปพร้อมๆกัน เพื่อให้อยู่รอดได้ในสังคมสมัยใหม่(Goode, 1999: 101)

เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคม บุคคลจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมของสถาบันที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก สำหรับคำอธิบายสาเหตุเชิงโครงสร้างของการเข้าไปติดในฐานะที่มีอิทธิพลต่อการก้าวสู่การติดยา โดย**แนวคิดการควบคุมทางสังคม (Social Control Theory)** ได้อธิบายว่า ถ้าหากบุคคลปราศจากการควบคุมทางสังคมก็จะออกนอกกลุ่มนอกทาง นำไปสู่การติดยาได้ ซึ่งการที่มนุษย์ปฏิบัติตามการควบคุมของสังคม ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทางจะเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับความดี ความมีคุณธรรม แต่แนวคิดการควบคุมทางสังคม ก็ได้ยืนยันว่า ความผูกพัน

กันอย่างเหนียวแน่นของสังคมที่มีระเบียบแบบแผนจะทำให้มนุษย์ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนระเบียบสังคม เช่น การเสพยา แต่แนวคิดนี้ยืนยันว่า ทั้งการฝ่าฝืนและการควบคุม มีระดับ (degree) ของความรุนแรงมากน้อยที่สัมพันธ์กัน คือ มนุษย์ที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ผูกพันกับบุคคลที่แวดล้อมหรือได้รับการยอมรับจากสถาบัน หรือการเข้าร่วม กิจกรรม หรือมีความเชื่อมั่นในบรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคมที่มีแบบแผนมากก็จะทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมฝ่าฝืนสังคมน้อยลง

นอกจากนั้น ยังมีคำอธิบายการวิเคราะห์สาเหตุการติดยาเชิงโครงสร้างทางสังคมซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัยโครงสร้างทางสังคมที่มีอำนาจบังคับและมีอิทธิพลต่อปัจเจกบุคคล คือ **ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory)** ซึ่งแสดงให้เห็นภาพของการเสพยาได้ในประเด็นที่บุคคลประสบปัญหาในการดำรงชีวิตและได้รับความกดดันที่เกี่ยวข้องกับชนชั้นทางสังคม รายได้ อำนาจ (Goode, 1999: 110-113) แนวคิดนี้อธิบายสาเหตุของการใช้ยาเสพติดโดยมุ่งประเด็นไปที่คนในสังคมเมืองโดยเฉพาะหัวเมืองใหญ่ๆ ชนชั้นแรงงานระดับล่าง คนงานไร้ฝีมือจะมีสัดส่วนของการใช้ยาเสพติดสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มชนชั้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า คนเหล่านี้เป็นผลพวงของการพัฒนาที่แบ่งแยกโครงสร้างทางสังคม เนื่องจากไม่ได้รับความเสมอภาคและขาดโอกาสต่างๆ เนื่องมาจากการไม่ได้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต “รายได้” เป็นเครื่องหมายสำคัญของการจัดชั้นในปัจจุบัน รายได้จะเป็นดัชนีแบ่งชนชั้นมากขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้ชนชั้นระดับล่าง (Lower class) ประสบความทุกข์ยากลำบากตลอดจนชนชั้นกลางที่มีฐานะทางการเงินก็มีโอกาสหลุดไปสู่ชนชั้นล่างได้ ถ้าไม่สามารถรักษาสภาวะด้านรายได้ไว้ได้ ฉะนั้นการพยายามรักษาสภาพชนชั้นกลางและถีบตัวออกจากชนชั้นล่างโดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับเครือข่ายยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นการเสพยาและการค้าขายยาเสพติดก็ตาม

คำอธิบายสาเหตุการเข้าไปติดยาเชิงกลไกนั้นสามารถพิจารณาสาเหตุที่เกิดขึ้นร่วมกันทั้งสาเหตุในระดับจุลภาค คือ ตัวปัจเจก และระดับมหภาค คือ โครงสร้างทางสังคม ซึ่งคำอธิบายของแนวคิดต่างๆ เหล่านี้มีลักษณะในเชิงที่เป็นเหตุผลสนับสนุนซึ่งกันและกันถึงสาเหตุของการเข้าไปติดยา แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดต่างๆ ดังกล่าวนั้น มีจุดเน้นทั้งที่ตัวปัจเจกบุคคล บริบทโครงสร้างทางสังคม และการพิจารณาหาสาเหตุร่วมกันที่มีผลทำให้บุคคลนั้นก้าวสู่การเสพยา แต่กระบวนทัศน์ในการวิเคราะห์ศึกษาหรือรากฐานของวิธีคิดยังคงเป็นการศึกษาเชิงสาเหตุเป็นส่วนๆ แยกย่อย แต่ละส่วนสามารถดำรงอยู่และเป็นอิสระต่อกัน เช่น เมื่อสาเหตุเกิดจากปัญหาด้านสรีระร่างกาย แพทย์ต้องเข้าช่วยเหลือโดยการให้ยาถอนพิษ หรือจิตแพทย์เข้าช่วยเหลือหากวิเคราะห์ว่า การติดยาเป็นสาเหตุทางด้านจิตใจ หากสาเหตุเกิดจากสังคมจึงต้องเข้าไปแก้ไขโดยการสร้างสังคมหรือชุมชนที่ดีให้ คำอธิบายการเข้าสู่การติดยาเสพติดเช่นนั้นเป็นเพียงการศึกษาเฉพาะปัญหาเชิงสาเหตุด้านต่างๆ

แยกเป็นส่วนๆ ซึ่งดูเหมือนว่าจะละเอียด ไม่ให้ความสำคัญของความเป็นปัจเจกของบุคคลในการตัดสินใจก้าวเข้าสู่เส้นทางการเสพยาอย่างเป็นกระบวนการ

ดังนั้นแนวคิดในการวิเคราะห์สาเหตุการติดยาใน **กลุ่มที่สอง จึงมีคำอธิบายสาเหตุการเข้าสู่การติดยาในเชิงกระบวนการ คือ ทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์(Symbolic Interaction Theory)** ซึ่งเป็นแนวคิดสังคมวิทยาแนวการตีความ (Interpretative Sociology) รากฐานของแนวความคิดนี้ คือ การมองปรากฏการณ์สังคมในลักษณะที่เป็นพลวัต(Dynamic)และเป็นกระบวนการ(Process) โดยการมองมนุษย์เป็นผู้กระทำ การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเป็นผู้ที่แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ (Charon. 1979: 173 -174) แนวคิดนี้จึงให้ความสำคัญกับมนุษย์ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่สามารถเลือกที่จะกระทำการ(active) เลือกผลได้ผลเสียและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองได้ กล่าวคือ บุคคลเป็นผู้คิดริเริ่มและลงมือกระทำการต่างๆ ด้วยตนเอง โดยผ่านการปฏิสังสรรค์กับตนเองที่เกิดจากการตีความต่อสถานการณ์ที่ตนได้ประสบจนนำไปสู่พฤติกรรมต่างๆ

แนวคิดนี้จึงมีมุมมองเกี่ยวกับมนุษย์ที่แตกต่างออกไปจากวัตถุนิยมทางธรรมชาติอื่นๆ คือ มองว่ามนุษย์เป็นชีวิตทางสังคมมีลักษณะกระตือรือร้น(active)และถูกสร้างขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น พฤติกรรมมนุษย์เป็นกระบวนการแห่งการปฏิสังสรรค์และการตีความ ชีวิตมนุษย์ต้องถูกศึกษาในแง่มุมทางประสบการณ์และการบรรลุแห่งการกระทำ สิ่งที่มีความสำคัญ คือ ความหมายแห่งการกระทำตามสถานการณ์นั้นๆ และในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ต้องมีวิวิธวิทยาเฉพาะที่แตกต่างออกไปจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ ผ่านข้อค้นพบเชิงประจักษ์ โดยตระหนักว่า สิ่งต่างๆ ที่มนุษย์กระทำด้วยความเป็นมนุษย์นั้นย่อมต้องมีทางเลือก มีความคิดในการตัดสินใจ ส่วนในการแสดงออกนั้นแนวคิดเชิงปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ให้ความสำคัญกับมนุษย์ในประเด็นที่เกี่ยวกับข้อขัดแย้ง การสวมบทบาท การกระทำร่วมกัน การแก้ปัญหาร่วมกัน การนิยามสถานการณ์ต่างๆ การควบคุมตนเอง ความละเอียด บุคลิกภาพ ความเท่าเทียม โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบให้ชัดเจน และอธิบายให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้มีบทบาทสำคัญอย่างไรต่อสังคม รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงกระบวนการเข้ามาและออกไปจากตัวมนุษย์ด้วย

โดยหลักการพื้นฐานของ**แนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์** อันเป็นแนวคิดเชิงกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลที่สามารถเลือกปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองได้ โดยการตีความความหมายต่อสถานการณ์ตามความคิดของบุคคลนั่นเอง พร้อมกับการเข้าใจถึงส่วนได้/ส่วนเสียและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตนเอง (Wallace and Wolf.1995:188) หลักการสำคัญของทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ คือ จิตสำนึกและหลักเหตุผล (consciousness and rationality) ซึ่งทำให้การกระทำเชิงสังคมหรือพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์มีลักษณะของการวางแผน

กิจกรรมต่างๆเข้าด้วยกัน โดยการใช้สัญลักษณ์เพื่อเป็นตัวแทนของบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ และความรู้สึกนึกคิดต่างๆในรูปแบบของภาษาทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน กิริยาท่าทางตลอดจนวัตถุสิ่งของ แนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ได้มีการพัฒนาในเวลาต่อมา โดยการวิเคราะห์ต่อจากพื้นฐานทางความคิด สาม ประการ ประการแรก มนุษย์จะกระทำสิ่งต่างๆบนพื้นฐานของความหมาย ที่สิ่งเหล่านั้นมีต่อตัวมนุษย์ ความหมายที่สิ่งต่างๆมีต่อมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญ เนื่องจากมีบทบาทในการสร้างพฤติกรรม ประการที่สอง ความหมายของสิ่งต่างๆเกิดจากการที่มนุษย์ปฏิสังสรรค์ทางสังคมกับผู้อื่น โดยส่วนใหญ่แล้วมักมองแหล่งกำเนิดของความหมาย(original of meaning) คือ มองความหมายที่เป็นสิ่งเดียวกันกับสิ่งนั้นๆ(intrinsic to the thing) เช่น เมฆ คือ เมฆ การจลาจล คือ การจลาจล การมองความหมายที่เกิดขึ้นจากมิติภายในใจ (psychical accretion) ที่ทำให้สิ่งต่างๆมีความหมายซึ่งเป็นการแสดงออกทางจิตใจของบุคคล เช่น การรับรู้ ทัศนคติ ความรู้สึก ความคิด ความทรงจำ แรงจูงใจ เป็นต้น ความหมายของสิ่งต่างๆมีอยู่ แต่ถูกแสดงออกทางองค์ประกอบทางด้านจิตใจที่ถูกนำไปเชื่อมโยงกับการรับรู้ที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งแนวคิดนี้มองแหล่งกำเนิดของความหมายแตกต่างออกไป ว่าความหมายเกิดขึ้นจากกระบวนการปฏิสังสรรค์ร่วมกันระหว่างบุคคล ประการที่สาม ความหมายเหล่านั้นจะเกิดขึ้นภายในกระบวนการตีความมนุษย์ที่จะทำการจัดการและปรับเปลี่ยนความหมายไปตามสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ แนวคิดทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์จึงเน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม โดยอาศัยกระบวนการสื่อความหมายที่แต่ละบุคคลจะต้องตีความพฤติกรรมและสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้อง

สำหรับกระบวนการตีความ(A Process of Interpretation) เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความหมายซึ่งถูกใช้และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ในฐานะเป็นเครื่องมือชี้แนะและสร้างการกระทำประกอบ ด้วยขั้นตอน สอง ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก เป็น กระบวนการปฏิสังสรรค์กับตนเอง(Process of Self-Interaction) หรือกระบวนการสื่อสารกับตัวเอง เริ่มจากการที่ผู้กระทำการเป็นผู้บ่งชี้กับตนเองในฐานะที่ตนเป็นผู้กระทำ คือ บุคคลจะกำหนดให้ตนเองทราบถึงความหมายของการกระทำนั้น โดยผ่านการโต้ตอบกับตนเอง ขั้นตอนที่สอง การเกิดกระบวนการตีความโดยการจัดการกับความหมายด้วยลักษณะและวิธีการต่างๆที่ผู้กระทำการสามารถเลือกสรร ตรวจสอบหยุดการกระทำ จัดกลุ่มใหม่ และปรับเปลี่ยนความหมายตามทิศทางและสถานการณ์ที่เผชิญอยู่และเป็นผู้กำหนดทิศทาง การกระทำของตนเอง (Blumer. 1969: 2-5) กระบวนการตีความจึงมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่เป็นกระบวนการก่อรูป(formative process)ของการกระทำ ดังนั้นการเข้าไปสู่กระบวนการนิยามของผู้กระทำการ เพื่อเป็นการเข้าใจการกระทำของบุคคลนั่นเอง (Blumer. 1969: 16) การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์จึงต้องศึกษาในลักษณะกระบวนการมิใช่ศึกษาในรูปความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุที่ตายตัว แนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์จึงสามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์

การเข้าสู่เส้นทางการติดยาอย่างเป็นกระบวนการจากบรรทัดฐานทางสังคมที่กำหนดว่า พฤติกรรม การเสพยา นั้นไม่ถูกต้องและผิดกฎหมาย โดยที่ทฤษฎีนี้จะเป็นแนวทางให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้เสพยาที่ได้เลือกกระทำการเสพยาผ่านการตีความหรือให้ความหมายที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สิ่งของและสถานการณ์รอบข้างนั้น รวมทั้งทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมที่ผู้เสพได้ใช้กระบวนการ ปฏิสังสรรค์กับตนเองในการต่อรองกับตนเองและสังคมในการสร้างความชอบธรรมให้กับตนเองในการ ก้าวเข้าสู่เส้นทางการเสพยา และวิธีการต่างๆที่ทำให้ตนรอดพ้นจากการถูกลงโทษ หรือการไม่ได้รับการ ยอมรับจากสังคมได้

ดังได้กล่าวตั้งแต่ต้นว่า การศึกษาวิเคราะห์ในคำอธิบายของการก้าวสู่การติดยา เพื่อนำไปสู่ การสร้างความเข้าใจในฐานคิดของการสร้างแบบแผนมาตรฐานการบำบัดรักษายาเสพติดที่ใช้กัน ในปัจจุบัน ซึ่งหากพิจารณาถึงคำอธิบายการก้าวสู่การติดยาจากสาเหตุเชิงกลไก โดยมีฐานคิดแนว ปฏิฐานนิยมในการค้นหาแบบแผนแห่งพฤติกรรมทางสังคมนั้น จะให้ความสำคัญกับการหา ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างโครงสร้าง/เงื่อนไขและผลลัพธ์หรือพฤติกรรมที่แสดงออกเช่นนั้น ซึ่งเป็นเพียงการศึกษาเฉพาะปัญหาเชิงสาเหตุด้านต่างๆที่แยกเป็นส่วนๆ จึงนำไปสู่กระบวนการ บำบัดรักษาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระยะๆ ตามคำอธิบายแต่ละส่วนที่มารองรับ ขั้นตอนการ บำบัดรักษาแต่ละขั้นซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับปัญหาของแต่ละบุคคล หรืออาจขาดความเชื่อมโยงกัน ระหว่างระดับบุคคลกับสถาบัน/สังคมในการแก้ไขปัญหาเสพติดนั้น โดยทั่วไปแล้ว หากถามถึงการ บำบัดรักษาเสพติดว่า วิธีการบำบัดรักษาเสพติดมีกระบวนการอย่างไรนั้น คำตอบที่ได้จากสังคม ขณะนี้นั้น ดูเหมือนจะเป็นคำตอบเดียวที่เป็นมาตรฐานของการบำบัดรักษาที่ใช้กันโดยทั่วไป เพราะ ความรู้ในการอธิบายเหตุแห่งการติดยา โดยแนวคิดปฏิฐานนิยมที่มีวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก เชื่อว่า โลกดำเนินไปตามแบบแผนและมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนหรือมีระเบียบบางประการแฝงอยู่ เบื้องหลังปรากฏการณ์ทางสังคมที่ปรากฏให้เห็น ความสามารถเข้าถึงหรือเรียนรู้ระเบียบดังกล่าวได้ จากการค้นหาแบบแผนสาเหตุของพฤติกรรมในปรากฏการณ์ทางสังคมเหล่านั้น ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ สามารถพิสูจน์ได้ ปราศจากอคติ มีความเป็นกลาง ใช้เป็นกฎทั่วไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิสูจน์ซ้ำ หรือการทำให้เห็นว่า อุดบัติการณ์นั้นๆสามารถเกิดได้ซ้ำๆกัน และอุบัติการณ์นั้นๆมีลักษณะที่ไม่ เปลี่ยนแปลงอย่างน้อยในช่วงเวลาหนึ่ง จึงมีคุณสมบัติคงที่ในทิศทางที่สามารถอธิบาย(explain)ในเชิง สาเหตุและคาดทำนายได้(predict) จากความเข้าใจความจริงของสังคม(social reality)โดยฐานคิด เช่นนี้ นำไปสู่การสร้างแบบแผนการบำบัดรักษาการติดยาแบบกลไกเชิงสาเหตุดังแผนการบำบัดรักษา ในปัจจุบัน

แบบแผนการบำบัดรักษาด้วยฐานคิดดังกล่าว จึงเน้นแก้ไขปัจจัย/สิ่งเร้าภายนอกอันเป็น สาเหตุที่เข้าไปกำหนดพฤติกรรมการติดยา โดยปราศจากความเข้าใจถึงความเป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพ

มีศักดิ์ศรีในตนเอง มีอิสระเสรีภาพในการเลือกและเป็นผู้ก่อร่างการกระทำของตนเอง ปัจจัยทางสังคมที่ทำให้ปัจเจกบุคคลเข้าไปสู่การติดยาจะมีพลังและพละการภาพต่อการวางระบบแบบแผนการบำบัดรักษากับผู้ติดยามากกว่าที่จะพยายามเข้าใจปัญหาของผู้ติดยาในฐานะผู้กระทำการ และละเลยต่อการนำคำอธิบายสาเหตุการติดยาในเชิงกระบวนการของแนวคิดทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ที่มีใช้เพียงมองว่า ปรากฏการณ์ที่สังเกตเห็นได้เป็นผลมาจากปัจจัยที่สามารถระบุได้ชุดหนึ่ง (เป็นสาเหตุ) ซึ่งปรากฏอยู่ก่อนหน้า ดังเช่นตัวแบบเชิงกลไก (Mechanical models of causation) เท่านั้น แต่คำอธิบายหรือตัวแบบสาเหตุเชิงกระบวนการ (Processual models of causation) ถือหลักว่า ปรากฏการณ์ที่สังเกตเห็นได้ชนิดหนึ่งถูกผลิตขึ้นมาโดยกระบวนการพัฒนาการ ปัจจัยแรก (X_1) มิได้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ (Y) โดยตรง แต่จะก่อให้เกิดปัจจัยที่สอง (X_2) และปัจจัยที่สาม (X_3) ต่อมาไปเรื่อยๆ ในลักษณะที่เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการสร้างแบบแผนการบำบัดรักษาการติดยา แบบแผนการบำบัดรักษาเชิงสาเหตุจึงจะดูเป็นวิถีทางที่ยังไม่ก่อให้เกิดผลสำเร็จกับผู้เสพยาบางกลุ่มได้ แนวคิดทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นั้น มีฐานคิดว่า โลกหรือสังคมประกอบขึ้นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกันโดยการกระทำ บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อเหตุการณ์ที่เผชิญอยู่ผ่านกระบวนการตัดสินใจและตีความ ทำให้เกิดแนวทางแห่งการกระทำได้หลายแนวทางที่มีความหลากหลาย เนื่องจากการตีความและการกระทำสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่กำลังเผชิญ ดังนั้นแนวคิดนี้จึงเชื่อว่าไม่สามารถนำปัจจัยมาใช้ อธิบาย ว่า บุคคลนิยามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมได้อย่างไร การเข้าไปสู่กระบวนการนิยามของผู้กระทำการเพื่อเป็นการทำความเข้าใจการกระทำของบุคคลนั้นๆ แบบแผนการบำบัดรักษาผู้ติดยาโดยแนวคิดนี้จึงมีอาจสร้างแบบแผนการบำบัดรักษาเพียงแบบแผนเดียวที่สามารถนำไปใช้กันได้ทั่วไปกับผู้เสพยาทุกคน ไม่ว่าโครงสร้างทางสังคมจะเป็นเงื่อนไขส่วนสำคัญของการเข้าสู่เส้นทางการติดยาหรือไม่ก็ตาม แต่ยังมีองค์ประกอบด้านจิตใจที่เกิดจากการให้ความหมายและการตีความสถานการณ์ในเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมเป็นแนวคิดไม่ควรจะละเลยได้ เนื่องจากบุคคลหรือชีวิตทางสังคมมิใช่วัตถุที่มีความหมายตายตัว แน่นนอนเพราะชีวิตและการกระทำของมนุษย์มีความหมาย มีความหลากหลาย และแปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับการตีความของแต่ละบุคคล การก้าวเข้ามาสู่การติดยาจึงมีความเฉพาะในแต่ละบุคคลที่จะวิเคราะห์ ตีความ และตัดสินใจในการเข้าไปเสพยา

ดังนั้นกล่าวได้ว่า กระบวนการบำบัดรักษายาเสพติดนั้นเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและยากต่อการจัดการให้การบำบัดรักษา เพื่อให้ประสบความสำเร็จได้ทุกคนโดยผ่านแบบแผนเดียวโดยมีผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ (expert) ในแต่ละศาสตร์เท่านั้นที่จะเป็นผู้กำหนดวิธีการและสามารถนำไปใช้ได้โดยทั่วไปตามเส้นทางการยุติการพึ่งพายาในเส้นทางเดียวกันหรือวิธีการเดียวกันด้วยอำนาจของชุดความรู้ที่เป็นคำอธิบายการก้าวสู่การเสพยาจากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีฐานคิดเชิงสาเหตุ นำไปสู่วิธีการ

บำบัดรักษายาเสพติดตามสาเหตุที่เป็นคำอธิบายโดยศาสตร์เฉพาะสาขา ส่วนคำอธิบายด้วยแนวคิดทฤษฎีสาเหตุเข้าไปติดยาเชิงกระบวนการนั้นเป็นแนวคิดที่ไม่ควรละเลย เป็นคำอธิบายด้วยแนวคิดทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ที่เชื่อว่า การก้าวเข้าไปติดยาเป็นการตัดสินใจของผู้เสพยาในการสร้างความหมายและการตีความ เมื่อบุคคลเผชิญกับปัญหาหรือวิกฤตทางสังคมที่แปรผันไปได้ต่าง ๆ นานานั้น เป็นการตัดสินใจเฉพาะบุคคลและมีกระบวนการที่สลับซับซ้อน หลากหลายที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางการเสพยาได้ตลอดเวลา

สำหรับผู้วิจัยมีมุมมองเช่นเดียวกันกับแนวคิดเชิงกระบวนการและเชื่อว่า บุคคลที่เข้าไปติดยานั้นมีเส้นทางซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่า มีสาเหตุมาจากปัจจัยใด แต่เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ต่อเนื่องและมีพลวัตการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้เสพยาเท่านั้นที่เป็นเจ้าของคำตอบซึ่งมีความหลากหลาย แม้ว่าแนวคิดทฤษฎีปฏิสังสรรค์จะเปิดมุมมองใหม่ที่ปฏิเสธแนวคิดสาเหตุทำให้เกิดผล แต่ผู้วิจัยยังมีคำถามต่อแนวคิดเชิงกระบวนการของทฤษฎีปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ว่า เมื่อผู้ติดยามีกระบวนการปฏิสังสรรค์กับตนเองโดยการตีความหรือให้ความหมายนั้นมียกลไกอะไรกำกับอยู่เบื้องหลัง ที่ทำให้ผู้ที่ติดยาบางคนจึงสามารถยุติการเสพยาได้ตนเองในขณะที่บางคนไม่สามารถยุติได้ ดังจะได้มีการวิเคราะห์ต่อไป

ส่วนที่สอง : แบบแผนการบำบัดรักษายาเสพติดในปัจจุบันและข้อโต้แย้ง

คำอธิบายเชิงสาเหตุของการเข้าสู่การติดยาเสพติดนำไปสู่การสร้างวิธีการที่ทำให้บุคคลยุติจากการพึ่งพายาหรือถ้าต้องการให้คนหยุดเสพยาจะต้องทำอย่างไร ดังเช่น กระบวนการบำบัดรักษายาเสพติดที่ใช้เป็นแบบแผนกันอย่างแพร่หลายไปทั่วโลกในปัจจุบันนี้ มีฐานคิดการวิเคราะห์สาเหตุเชิงกลไกเชื่อว่า ขั้นตอนการบำบัดรักษาจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่ได้วิเคราะห์สาเหตุมาก่อน และถ้าสามารถกำหนดขั้นตอนการบำบัดรักษาที่ดีได้ โดยนำขั้นตอนต่าง ๆ มาสร้างร่วมกันเป็นขั้นๆ รวมกันเป็นแบบแผนที่ครอบคลุมการบำบัดรักษาที่มาจากสาเหตุทั้งตัวปัจเจกและโครงสร้างทางสังคม แล้วการบำบัดรักษาจะนำไปสู่การยุติการเสพยาได้อย่างแน่นอน

แบบแผนการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลัก “สาเหตุนำมาซึ่งผล (Determinism)” ที่เชื่อว่ามนุษย์ในแง่ปรัชญาวิทยาศาสตร์อยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อม ขาดอิสระ เสรีภาพในการกำหนดทางเลือก มนุษย์ละเมิดกฎหมายด้วยการเสพยาเพราะอิทธิพลของปัจจัยทางชีวภาพ จิตใจ และโครงสร้างทางสังคม ผู้เสพยา คือ บุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือและเอาใจใส่จากสังคม ด้วยการบำบัดรักษาและฟื้นฟูบุคลิกภาพ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์.2526:18) ผู้เสพยาจึงควรได้รับการปฏิบัติเหมือน “ผู้ป่วย” ที่กระทำให้ตัวเองได้รับความเสียหาย มิใช่ “อาชญากร” เพราะความผิดประเวณีนี้เป็นความผิดที่เกิดจากข้อห้ามที่กำหนดโดยสังคม ประเทศไทยเองได้ยอมรับไว้เป็นส่วนหนึ่งของ

แนวนโยบายระดับชาติ มาตรการทางอาญาจะไม่มี การลงโทษ เมื่อผู้เสพนั้นได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูบุคลิกภาพถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิทยาศาสตร์

การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดจึงหมายถึง การดำเนินงานเพื่อแก้ไขสภาพร่างกายและจิตใจ ให้เลิกจากการเสพและสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ(สำนักงาน ป.ป.ส. 2544: 1) แบบแผนการบำบัดรักษาผู้ติดยา แบ่งได้เป็นขั้นตอนการรักษาตามสาเหตุของการเข้าไปติดยาไว้สี่ ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นตอนที่หนึ่ง การเตรียมการก่อนการรักษา (Pre-Admission) ให้ผู้ติดยาเสพติดมีความมั่นใจ อดทนและตั้งใจที่จะเข้ารับรักษาตัวเองทั้งการเตรียมตัวผู้ติดยาและครอบครัว ขั้นตอนที่สอง การถอนพิษยา (Detoxification) การนำผู้ติดยาเข้าสู่สถานบำบัดรักษาโดยเฉพาะ มีสภาพเป็นคนไข้ที่จะต้องดูแลโดยแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่อื่นๆอย่างใกล้ชิด ขั้นนี้จะต้องดยาเสพติดโดยเด็ดขาดซึ่งจะทำให้เกิดอาการอยากยา จะช่วยเหลือลดอาการอยากยาเหล่านั้นด้วยการให้ยาทดแทน ได้แก่ เมธาโดน(Methadone) ที่ละน้อยร่วมกับการให้ยาระงับประสาทและยานอนหลับชนิดอ่อนๆ เพื่อระงับอารมณ์ จิตใจของผู้ติดยาให้เกิดสมดุลของร่างกาย ขั้นตอนที่สาม ขั้นตอนการฟื้นฟูปรับสภาพจิตใจและร่างกาย(Rehabilitation) เป็นขั้นตอนการฝึกฟื้นฟูปรับสภาพจิตใจและสร้างเสริมสุขภาพให้สมบูรณ์เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการบำบัดเพื่อมิให้ผู้ที่ต้องการจะเลิกยากลับเข้าไปสู่การติดยาซ้ำอีก เจ้าหน้าที่ผู้บำบัดรักษาหลายฝ่ายร่วมกัน ทั้งบุคลากรทางการแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครูอาชีวศึกษาและพระภิกษุ ในการฝึกฟื้นฟูและปรับสภาพจิตใจที่มีการบำบัดรักษาทางจิตใจ (Psychotherapy)เป็นหลัก ขั้นตอนที่สี่ ขั้นตอนการติดตามหลังการรักษา(After care, Follow up) เมื่อได้ทำการบำบัดรักษาหายแล้ว ผู้ติดยาเสพติดได้รับการพิจารณาให้กลับสู่ครอบครัวและสังคมได้อย่างปกติ จะมีระเบียบแบบแผนการเตรียมตัวให้ผู้ติดยาค่อยๆปรับสภาพเผชิญชีวิตภายนอกการจัดหางานให้ทำหรือการให้เรียนต่อในสายอาชีพ (เดชา ลลิตอนันต์พงศ์. 2547)

นอกจากการรักษาโดยแพทย์สมัยใหม่แล้ว ยังมีการนำศาสนาเข้ามาช่วยทั้งการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย การบำบัดรักษาโดยทางศาสนามีขั้นตอนการปฏิบัติเช่นเดียวกับการบำบัดรักษาโดยสถานบำบัดของแพทย์สมัยใหม่ หากเพียงแต่ยาที่ใช้เป็นยาสมุนไพรแทนการใช้สารสังเคราะห์ในขั้นถอนพิษยา โดยการกินยาซึ่งมีส่วนผสมของฝิ่นเล็กน้อยเช่นเดียวกับการใช้เมธาโดน สำหรับแนวคิดชุมชนบำบัด(Therapeutic Community)เป็นรูปแบบของการช่วยเหลือตนเองโดยการให้คนช่วยคนเพื่อให้ช่วยเหลือตนเองได้ โดยการดูแลผู้ต้องการเลิกยาและทำหน้าที่เป็นตัวกลางสำหรับการแลกเปลี่ยนของสังคม ในรูปครอบครัวทดแทนที่ครอบคลุมไปจนถึงหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานเพื่อให้ผู้เลิกยาเสพติดกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้งหนึ่ง

กระบวนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดดังกล่าวได้พยายามนำ “หลักสาเหตุนำมาซึ่งผล” ดังนั้น หากไม่ต้องการให้เกิดผลจึงต้องขจัดสาเหตุ ภายใต้อรรถความรู้และคำอธิบายถึงเหตุปัจจัยของ

การก้าวเข้าเสพยา ทุกคำอธิบายต่างนำไปสู่กระบวนการสร้างแบบแผนการบำบัดรักษาอย่างเป็นขั้นตอน คือ คำอธิบายโดยรูปแบบทางการแพทย์ (Medical model) จะปฏิบัติต่อผู้เสพยาเสมือนเป็นอาการป่วยทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยรูปแบบการบำบัดรักษาในขั้นตอนนี้ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด คือ ปัญหาทางด้านสรีระวิทยาและอาการป่วยทางจิต ซึ่งจะมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง คือ แพทย์รักษาทางยาและจิตแพทย์ร่วมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาโรคเป็นผู้ที่มีบทบาทในขั้นตอนนี้ คำอธิบายในขั้นตอนต่อมา เป็น คำอธิบายสาเหตุทางโครงสร้างสังคม จากสมมุติฐานที่กล่าวว่า รูปแบบสังคมไร้ระเบียบนำไปสู่ความไม่เป็นระเบียบของพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมนั้นๆ ซึ่งเป็นการกระทำผิดศีลธรรม ดังนั้นการแก้ปัญหาในขั้นตอนนี้ คือ การจัดระเบียบสังคมและการสร้างโอกาสให้มีความเท่าเทียมกัน ในขั้นตอนนี้มีผู้ที่เข้ามามีบทบาทหลายๆด้านเป็นขั้นตอนการฟื้นฟูทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม พร้อมกับการเรียนรู้ การปรับตัวในการกลับไปสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง

กระบวนการบำบัดรักษายาเสพติดดังกล่าวได้มีข้อโต้แย้งกับมากมาย โดยเฉพาะในประเด็นวิทยาศาสตร์แบบลดส่วน(Reductionism Science)ที่มีวิธีคิดแบบลดส่วนโดยมีสมมุติฐานเกี่ยวกับความจริง(Ontological assumption)ว่า ระบบหนึ่งๆสามารถลดส่วนเป็นส่วนย่อยๆ โดยที่ทุกระบบมีองค์ประกอบพื้นฐานแบบเดียวกัน สามารถแยกส่วนให้เล็กลงไปจนถึงระดับอะตอมและกระบวนการพื้นฐานของทุกระบบมีลักษณะเป็นกลไก(mechanical) ด้วยสมมุติฐานเกี่ยวกับความจริงเช่นนี้ นำไปสู่สมมุติฐานทางญาณวิทยา ว่า ความรู้เกี่ยวกับส่วนย่อยแต่ละส่วนของระบบหนึ่งๆ สามารถประกอบกันขึ้นเป็นความรู้ทั้งระบบได้ และผู้ที่จะสามารถแสวงหาความรู้และพิสูจน์ความรู้แบบนี้ได้นั้น มีเพียงผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาและเข้าใจส่วนย่อยที่แบ่งแยกไว้อย่างละเอียดลึกซึ้งไปในแต่ละส่วนเท่านั้น (Shiva. 1988: 235) ด้วยฐานคิดเช่นนี้ส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญได้รับการยอมรับสูงสุดในการพยายามบำบัดรักษาผู้ป่วยด้านต่างๆ รวมทั้งกรณีการหาทางหยุดยาเสพติด

จากประเด็นข้อโต้แย้ง การบำบัดรักษาเป็นแบบลดส่วนดังกล่าว ทำให้แนวคิดด้านการบำบัดรักษานั้นได้พัฒนามาจนมีความเชื่อกันว่า การใช้วิธีหนึ่งวิธีใดในการบำบัดรักษาไม่อาจทำได้ เพราะไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลแต่ละคน เนื่องจากบุคคลที่ติดยาเสพติดนั้นเกิดจากองค์ประกอบและเหตุปัจจัยที่หลากหลาย ดังนั้นวิธีการบำบัดรักษาก็ต้องมีรูปแบบที่ตอบสนองความหลากหลาย จึงนำไปสู่การที่ต้องมีผู้รับผิดชอบหลายๆฝ่ายร่วมกันในการบำบัดรักษายาเสพติด จากกระบวนการที่สืบสวน ค้นหาและประเมินถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของแต่ละบุคคล กระบวนการบำบัดรักษาจึงได้พยายามบูรณาการ(integrate)วิธีการต่างๆเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยบุคคลที่มาร่วมกันรับผิดชอบภายใต้แนวคิดการบำบัดที่เรียกว่า การบำบัดรักษาเชิงสาเหตุจากปัจจัยที่หลากหลาย(multifactorial causation treatment) โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาผู้เสพยามากมายหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นแพทย์(Medical men) นักจิตวิทยา(Psychologist) นักสังคมบำบัด(Social workers)

นักสังคมวิทยา(Sociologists) พยาบาล(Nurses) นักบวช(priests) และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะอื่นๆ(probation officers) (Glatt. 1974: 220) วิธีการสร้างแบบแผนการรักษาเช่นนี้ยังคงเป็นแบบแผนการบำบัดรักษาแบบแผนเดียวโดยมองจากเชิงสาเหตุเป็นหลัก แม้ได้มีความพยายามที่จะมองให้รอบด้านก็ตาม แต่ก็ยังคงปฏิบัติอยู่บนรากฐานของแนวคิดแยกส่วนซึ่งส่งผลต่อผู้เสพยาในเชิงต่อต้านแนวทางการบำบัดรักษานี้ได้

ผู้บำบัดแต่ละสาขาต่างมีบทบาทในการจัดรูปแบบการบำบัดรักษาเป็นๆส่วนๆตามช่วงระยะเวลาที่ผู้ติดยาอยู่ในความรับผิดชอบ และสร้างการปฏิบัติต่อผู้เสพยาตามความเชี่ยวชาญที่มีฐานความคิด ความเชื่อ ขององค์ความรู้แต่ละศาสตร์กำกับ เช่น แพทย์ที่มีองค์ความรู้ทางการแพทย์โดยมีคำอธิบายว่า ผู้เสพยาเป็นผู้ป่วยทางด้านร่างกาย(disease of the will) โดยการวิเคราะห์จากการตรวจร่างกายของแพทย์และผลวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ เมื่อการติดยาเป็นผลอันเกิดจากการเสพยา การรักษาจึงต้องใช้ยาหรือสารสังเคราะห์เพื่อถอนพิษยา แพทย์จะวางแนวทางการรักษาอย่างเป็นขั้นตอนและกำหนดระยะเวลาไว้เป็นระยะๆเพื่อการปรับยาแทนสิ่งเสพติดเข้าควบคุมร่างกายที่ผิดปกติ ส่วนคำอธิบายสาเหตุด้านจิตใจที่เชื่อ ว่า พฤติกรรมการเสพยาเกิดจากการกระตุ้น สิ่งเร้าจึงพยายามที่จะให้ผู้เสพยาหยุดการเสพยาด้วยการกระตุ้นสิ่งเร้าอื่นๆแทนยาเสพติด สำหรับคำอธิบายทางจิตวิทยาสังคมที่มองว่า ผลจากการเรียนรู้ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่ต่อรองเป็นพฤติกรรมจากการเรียนรู้(learned behavior) ดังนั้นพฤติกรรมกรเสพยาเป็นผลที่เกิดจากสภาวะที่เป็นเงื่อนไข (operant conditioning) เป็นปัจจัยกระตุ้นที่มีส่วนสำคัญต่อการเข้าไปเสพยา เช่น เงื่อนไขทางครอบครัว เพื่อน สื่อ และแหล่งอื่นๆรวมทั้งประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ติดยาด้วยการบำบัดรักษา คือ การพยายามมิให้เกิดเงื่อนไขเหล่านั้น (Rush. in Leviene. 1978 อ้างโดย James and Barder. 2002:14-22) ส่วนนักสังคมบำบัดที่เชื่อในเรื่องโครงสร้างของสังคมไว้ระเบียบมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ จึงได้ออกแบบสร้างสังคมทดแทนในรูปของชุมชนบำบัดหรือกลุ่มบำบัด สำหรับวิธีการอื่นๆอันเป็นวิธีการบำบัดรักษาโดยทางเลือก เช่น ศาสนา หรือการใช้สมุนไพรถือเป็นการใช้แบบโบราณเข้าช่วยนั้น ต่างก็เชื่อในแนวคิดการบำบัดรักษาเชิงสาเหตุด้วยอาการที่เกิดจากร่างกายหรือจิตใจเป็นสำคัญเช่นเดียวกัน (Wolfgong G.Jirek. 1994 อ้างโดย Richard J.Castillo. 1998: 149) หากแต่การใช้วิธีการบำบัดรักษาที่แตกต่างกันโดยทางการแพทย์แผนใหม่และแผนโบราณเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่ากระบวนการบำบัดรักษาเช่นนี้ เป็นการบูรณาการแต่เพียงการนำขั้นตอนมาจัดรวมกันเท่านั้นและคำอธิบายดังกล่าวนี้มีใช้แบบแผนการบำบัดรักษามีผู้ติดยาเป็นสำคัญ

แม้จะมีความพยายามสร้างรูปแบบการบำบัดรักษาที่เกิดจากการร่วมมือและประสานแนวคิด ความเชื่ออันหลากหลายดังกล่าวนี้ โดยการเริ่มต้นมองผู้เสพยาว่าเป็นผู้ป่วยและการพยายามบำบัดรักษาเป็นขั้นตอนเช่นนั้นจะไม่ทำให้ผู้เสพกลับไปเสพยาอีก โดยได้มีการพยายาม

บูรณาการวิธีการต่างๆร่วมกันแล้วก็ตาม(Glatt. 1974: 222) แต่ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น คือ การดำรงอยู่ของผู้ติดยาที่เพิ่มมากขึ้นและเป็นการติดยาซ้ำ การพยายามใช้ความรู้ที่แยกส่วนเฉพาะใน กระบวนการบำบัดผู้ป่วยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมนั้น ผู้ให้การบำบัดแต่ละศาสตร์ต่างจัดการให้ การบำบัดรักษาผู้เสพในรูปแบบเชิงสาเหตุภายใต้กรอบแนวคิดปฏิฐานนิยมทั้งสิ้นด้วยกฎเกณฑ์ที่ ตายตัว จากการสร้างสมมุติฐานด้วยหลักการพื้นฐานของวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ที่มีความเชื่อว่า ความจริงแห่งโลกเชิงประจักษ์เป็นรูปแบบตายตัวและการค้นพบความจริงนั้นที่เชื่อถือได้ โดยการ ดำเนินการตามธรรมเนียมปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับวิธีการทางเทคนิค เช่น ค่าสถิติ ตัวเลขต่างๆ โดยเพิกเฉย ละเลยต่อเนื้อหาสาระ(matters)และความคิดรากฐานสำคัญที่จะให้ผู้เสพเป็น แกนกลางของการรักษา แต่แบบแผนการบำบัดรักษาดังกล่าวมองทุกอย่างเป็นกฎเกณฑ์และผู้เสพเป็น วัตถุศึกษา โดยให้ความสำคัญกับโรคและอาการของโรคมกกว่าตัวบุคคล แบบแผนการบำบัดรักษา เช่นนี้จึงไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบำบัดรักษาเยาเสพติดที่มีเส้นทางการเข้าสู่การติดยาเชิง กระบวนการซึ่งมีคำอธิบายที่หลากหลายขึ้นกับการตีความของผู้เสพยาแต่ละคนได้

หลักการที่เป็นมาตรฐานสากลดังกล่าวได้ละเลยต่อคำอธิบายของแนวคิดปฏิสังสรรค์ สัญลักษณ์ที่เป็นตัวแบบคำอธิบายสาเหตุเชิงกระบวนการ(Processual models of causation) ปรากฏการณ์ที่สังเกตเห็นได้ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการ ซึ่งการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ในขั้นตอน หนึ่งไม่ได้เป็นตัวกำหนดการเกิดขึ้นในขั้นตอนต่อไป หน้าที่สำคัญของนักวิจัย คือ การค้นหาขั้นตอน ต่างๆที่จำเป็นหรือเป็นเงื่อนไขให้เกิดปรากฏการณ์นั้นๆ โดยฐานความคิดของแนวคิดนี้เชื่อว่ การเข้าใจและเข้าถึงความจริงเชิงประจักษ์ต้องทำการศึกษาลักษณะตามธรรมชาติของสิ่งนั้น โดย ปราศจากการใช้ระเบียบที่คาดเดาไว้ล่วงหน้า ด้วยการตีความหมายแห่งการกระทำตามสถานการณ์ นั้นๆ (Blumer. 1969: 40) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการบำบัดรักษาผู้ติดยาในปัจจุบันนี้ได้ ละเลยความสำคัญต่อผู้เสพในฐานะมนุษย์ที่เป็นแกนกลางของการรักษา โดยไม่ได้คิดคำนึงว่า มนุษย์ เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเหตุผล มีความรู้สึกนึกคิดในการให้ความหมายและมีการตีความสิ่งต่างๆที่อยู่รอบๆตัว ได้ชีวิตมนุษย์มิได้เป็นกฎเกณฑ์ที่ถูกจัดไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน การก้าวเข้าสู่เส้นทางการติดยาเป็น การตัดสินใจของผู้เสพยาเองในการสร้างความหมายและการตีความ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความ สลับซับซ้อนและมีความหลากหลายตามความหมายเฉพาะของแต่ละบุคคล ผู้ติดยาบางคนจึง ปฏิเสธแบบแผนการบำบัดรักษาที่จัดไว้ในลักษณะสำเร็จรูปและนำมาใช้โดยทั่วไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แม้ว่ารัฐบาลพยายามดำเนินนโยบายการดำเนินงานป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดโดยเคร่งครัด มีความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งทั้งองค์กรของภาครัฐและ ภาคเอกชน รวมไปถึงความร่วมมือของสื่อมวลชนทุกแขนงและการร่วมมือขององค์กรระหว่างประเทศ

แต่ปรากฏการณ์ปัญหาการการติดยาเสพติดยังคงดำรงอยู่ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจะได้วิเคราะห์ สืบค้น คำอธิบายเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การติดยาในส่วนต่อไป

ส่วนที่สาม: คำอธิบายเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การติดยา

ปรากฏการณ์ของผู้ที่เลิกยาแล้วก็กลับไปเสพใหม่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า และผลสำรวจว่ามีผู้ติดยา โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สะท้อนให้เห็นว่า ไม่มีวิธีการรักษาผู้ติดยาโดยวิธีใดวิธีหนึ่งแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาทางสังคมได้ทุกเรื่องในทุกสถานที่และทุกยุคทุกเวลา และปรากฏการณ์ที่ดำรงอยู่นั้นมิใช่วิถีปฏิบัติที่สามารถแก้ไขได้ด้วยเทคนิควิทยาการบำบัดรักษายาเสพติดที่กำหนดไว้เพียงหนทางเดียวด้วยวิธีการรักษาอย่างเป็นขั้นตอนดังกล่าว แต่เป็นวิถีปฏิบัติการณ์ของปัญหาที่ต้องทบทวน คำอธิบายเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การติดยานี้ อาจจะเป็นประเด็นละเอียดอ่อนและซับซ้อนที่ผู้วิจัยมิได้มีเจตนาค้นหาเพื่อเป็นการมุ่งทำลาย แต่เป็นการมุ่งวิเคราะห์ คำอธิบายเกี่ยวกับ การดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การติดยา เพื่อหาหนทางให้ได้แนวคิดของทางเลือกอื่นๆ ที่หลากหลายของการยุติการพึ่งพายาเสพติดโดยตัวผู้เสพเอง ซึ่งอาจจะเป็นหนทางในการช่วยแก้ไขปัญหากับผู้ติดยาได้ในอีกระดับหนึ่ง

คำอธิบาย เกี่ยวกับการดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การติดยา นั้นมักจะอธิบายถึงเหตุปัจจัยในความไม่สำเร็จเชิงสาเหตุตามสมมุติฐานที่ทดสอบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่แล้วอธิบายว่า เกิดจากเหตุปัจจัยภายนอกที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนกระบวนการบำบัดรักษา ซึ่งพอที่จะสรุปประเด็นสาเหตุของความไม่สำเร็จได้ สาม ประการ คือ ประการแรก ปัจจัยที่เป็นสาเหตุจากตัวผู้เสพยาเอง โดยมีคำอธิบายสาเหตุจากตัวผู้เสพยา ว่าเมื่อเข้ารับการบำบัดรักษาแล้วเกิดการต่อต้าน เนื่องจากได้รับความทุกข์ทรมานด้านร่างกายและจิตใจในขั้นตอนถอนพิษยาด้วยอาการที่เรียกว่า ลงแดง ผู้รับการบำบัดรักษายาบางรายมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและภาระด้านครอบครัว ผู้เข้ารับการบำบัดบางรายไม่ได้รับการติดตามผลภายหลังการบำบัดอย่างต่อเนื่องจึงไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ รวมทั้งการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเมื่อออกจากสถานบำบัดแล้ว เป็นต้น ประการที่สอง ปัจจัยที่เป็นสาเหตุจากเจ้าหน้าที่ที่ให้การดูแลบำบัดรักษา โดยมีคำอธิบายว่าเจ้าหน้าที่ผู้ให้การบำบัดมีน้อยไม่เพียงพอกับผู้เข้ารับการบำบัด เจ้าหน้าที่บางคนขาดองค์ความรู้และความชำนาญในการให้การดูแลผู้เข้ารับการบำบัดรักษา นอกจากนั้นแล้วยังมีสาเหตุจากความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เข้ารับการบำบัดไม่ดี ประการสุดท้าย ปัจจัยที่เป็นสาเหตุมาจากสถานบำบัดรักษา ที่มีจำนวนไม่เพียงพอและขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นอกจากนั้นแล้วกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของสถาบันยังไม่เข้มงวดพอ (Stanley Einstein. 1975: 9)

คำอธิบายทั้งสี่ล้วนแต่เป็นคำอธิบายที่ได้จากนักวิชาการซึ่งเป็นเพียงปัจจัยภายนอก โดยมิได้เข้าใจถึงคำอธิบายที่เกิดจากการให้นิยามความหมายและการตีความจากผู้ที่ดีดาเอง ประเด็นความไม่สำเร็จไม่ได้เกิดจากเทคนิควิธีในการบำบัดรักษา แต่ประเด็นความไม่สำเร็จนั้น เกิดจากรากฐานของวิธีคิดแนวปฏิฐานนิยม ในกระบวนการบำบัดรักษาที่ยึดมั่นในหลักความถูกต้องด้วยระบบเหตุผลที่ตายตัว เป็นสากล ใช้ได้โดยทั่วไป และการให้ความสำคัญกับปัจจัยสาเหตุภายนอกมากกว่าตัวบุคคล การมองทุกอย่างเป็นกฎเกณฑ์ทำให้ขาดความเป็นอิสระและเสรีภาพ แต่หากกล่าวอ้างว่ามีเสรีภาพก็จะเป็นเสรีภาพภายใต้เงื่อนไขจำกัด ความสัมพันธ์ของมนุษย์ถูกทำให้เป็นวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ครอบคลุมชีวิตของผู้คนทุกช่วงทุกตอน

ดังนั้นประเด็นสำคัญที่อยู่เบื้องหลังของความไม่สำเร็จในการยุติพฤติกรรมการพึ่งพายาของผู้ติดยาบางคน คือ กระบวนทัศน์ในการมองเส้นทางการติดยาเชิงกลไก และแบบแผนการบำบัดรักษาเชิงสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่องานบำบัด ในประเด็นต่างๆที่จะได้วิเคราะห์ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

การรับรู้และความเข้าใจของสังคมเกี่ยวกับคนติดยาในฐานะเป็นโรคหรือเป็นผู้ป่วย

โดยโครงสร้างของสังคมยุคทันสมัยนั้น ผู้คนจะมีความเชื่อมั่นในความเป็นศาสตร์ (Sciences) และความมีเหตุผล (Rational) การจัดหมวดหมู่เป็นฐานคติสำคัญของการมองโลกยุคนี้ จากการสร้างบรรทัดฐานที่ว่าอะไรเหมือนกับอะไรและอะไรต่างจากอะไรซึ่งการสร้างบรรทัดฐานให้คนยอมรับเป็นด้วยฐานความรู้ ความคิด ความเชื่อของบุคคลในสังคม (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2543:1) วัฒนธรรมต่างๆถูกสร้างขึ้นได้จะต้องมีพื้นฐานของระบบความรู้ ความเป็นเหตุผลด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์รองรับ เช่นเดียวกัน กลุ่มบุคคลในสังคมถูกจัดเป็นประเภทต่างๆภายใต้การนิยามด้านคุณสมบัติของความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ สำหรับการรับรู้และความเข้าใจทางสังคมเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติดหรืออีกนัยหนึ่ง คือ การบ่งบอกถึงความเป็นคนติดยา (The addiction) โดยการประดิษฐ์สร้างจากสังคมในการแบ่งแยกประเภท จัดหมวดหมู่ของสรรพสิ่งและมนุษย์ด้วยชุดคำอธิบายจากบุคคลลักษณะคนติดยาที่เปลี่ยนแปลงไปจากคนปกติ ภายใต้รูปแบบของสังคม (Social model) ผ่านบทบาททางสังคม (Social role) อันเป็นการก่อร่างขึ้นทางวัฒนธรรม (Cultural formation) ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสังคมกับความสามารถของบุคคล บุคคลในสังคมจะถูกตัดสินผ่านองค์ประกอบด้านคุณสมบัติและการจัดตำแหน่งแห่งที่ (Position)

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดประเภทให้บุคคลคือ “ความแตกต่าง” (difference) กระบวนการที่ทำให้คนรู้สึกแตกต่างจากผู้อื่นนั้นเป็นกระบวนการทางสังคมที่การกระทำผ่านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relations) ภายใต้ความสัมพันธ์ระดับต่างๆที่มีสถานภาพ (status) และ

บทบาท (Role)เป็นตัวแสดง ซึ่งบุคคลนั้นเป็นทั้งผู้ถูกกระทำและผู้กระทำในสังคมความสัมพันธ์เหล่านี้อ้างว่ามีความเท่าเทียมกันและกำหนดเป็นวัฒนธรรมซึ่งสังคมยอมรับและใช้เป็นหลักยึดในการปฏิบัติ ด้วยความรู้ที่มีความสัมพันธ์กับอำนาจในการกำหนดบุคคลในสังคมได้ โดยการกำหนดสิ่งต่างๆ ภายใต้ทฤษฎีโครงสร้างคู่ตรงข้าม(Duality of structure)ก่อให้เกิดคำว่าแตกต่างกัน เช่น คำว่าปกติ/ไม่ปกติ มีความสามารถ/ไม่มีความสามารถ ด้วยเหตุผลเหล่านี้คนติดยาได้ถูกจัดว่าขาดคุณสมบัติของความเป็นปกติ จึงถูกจัดเป็นกลุ่มส่วนน้อยในสังคม(Minority group) และเป็นกลุ่มที่ไม่มี ความสำคัญ(Subordinate groups)ที่กำหนดความสำคัญจากคุณสมบัติของกลุ่มปกติที่มีประสิทธิภาพอันเป็นบรรทัดฐาน(norms)ทางสังคม กลุ่มคนที่มีลักษณะต่างไปจะถูกลดคุณค่า (degrade) (Granfield; & Cloud . 1999:132-133).

การติดยาหรือการพึ่งพายาถูกประกอบสร้างขึ้นจากสังคม (Social Construction)แนวคิดของนักสังคมวิทยายุคโครงสร้างนิยม โดยมีทัศนะเกี่ยวกับคนติดยาจากการเป็น"อาชญากร"มาเป็นผู้ป่วย" หรือ "เป็นโรค" เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากการตำหนิและการลงโทษไปสู่การบำบัดรักษา ซึ่งฐานคิดของการนิยามความหมายของคำว่า "โรค" เป็นวิธีคิดทางวิทยาศาสตร์ที่กำหนดไว้เป็นกฎเกณฑ์ ใน สอง ลักษณะ คือ ประการแรก การนิยามที่อ้างอิงตามกฎเกณฑ์ว่าด้วยการเป็นโรคที่กำหนดไว้ เรียกว่า Intentional Definition ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการที่อวัยวะต่างๆในร่างกายมีปัญหา ในการทำงาน ในกรณีคำนิยามให้ผู้ติดยา"เป็นโรค"นั้น เนื่องจากการได้รับยาเข้าสู่ร่างกายนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการทำงานของร่างกาย ประการที่สอง เป็นการนิยามที่ได้ระบุเป็นกฎไว้ตามลำดับบัญชีรายชื่อตามองค์ประกอบที่จัดเป็นกลุ่มๆไว้ แล้วพิจารณาว่าสอดคล้องกับองค์ประกอบที่จัดไว้หรือไม่ เรียกว่า Extensional Definition และคำว่า "ใช้ยาเสพติด" สอดคล้องกับองค์ประกอบของคำว่า "โรค" เช่นเดียวกับการอ้างอิงตามลักษณะที่เหมือนกับโรคอื่นๆ (Sussman; & Ames. 2001: 19-20).

จากการพยายามให้นิยามความหมาย ผู้เสพยาเกินกว่าขนาดที่สังคมกำหนดต้องเป็น"โรค"หรือเป็น"คนป่วย" นั้นก่อให้เกิดปัญหาในประเด็นต่างๆที่ไม่ถูกต้องนัก ประเด็นแรก การนิยามว่าเป็นโรคและมีพฤติกรรมที่ผิดปกตินั้นยากที่จะแยกแยะได้ว่า พฤติกรรมที่ผิดปกตินั้นมาจากการเสพยาหรือมาจากสาเหตุอื่น ประเด็นที่สอง การนิยามพฤติกรรมว่าผิดปกตินั้นได้นิยามภายใต้บริบทแวดล้อม เพราะฉะนั้นพฤติกรรมว่าผิดปกตินั้นมิใช่มาจากการเสพยา ประเด็นที่สาม พฤติกรรมที่มีปัญหาของผู้ติดยา บางครั้งมีมาตลอดชีวิตของเขา ซึ่งมีได้มาจากการเสพยา ประเด็นที่สี่ การนิยามว่าเป็นความผิดปกติของพฤติกรรมไม่ใช่สิ่งที่รับรู้กันทั่วไปจากการนิยามผ่านการเป็นโรค แต่อาจเกิดจากกระบวนการอื่นๆของร่างกาย(Sussman; & Ames. 2001: 22-23) แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เสพยาได้ชื่อว่า "เป็นโรค" สังคมจะตีความว่า "คนติดยา" มีพฤติกรรมเสพยาซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดี เลวร้าย ซึ่งเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนของสังคมและเป็นปัญหาทางด้านการแพทย์ที่ต้องได้รับการบำบัดรักษา

การที่คนติดยาผูกติดกับคำว่า“บำบัด” สถาบันบำบัดรักษาจึงมีอำนาจอันชอบธรรมในการกำหนด ติกรอบและจัดระเบียบ กฎเกณฑ์ ปฏิบัติต่อคนติดยาตามแนวคิดด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเสพยาโดยแต่ละสถาบันที่มีส่วนร่วมในการบำบัดรักษา

ทัศนะการมองคนติดยาว่าเป็น “โรค” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่ดี การปฏิบัติใดๆที่ส่งผลไม่ดีต่อ สุขภาพ เช่น การเสพยากลายเป็นสิ่งที่อันตราย เป็นสิ่งสกปรก ไม่ควรเข้าใกล้ คนติดยาจึงกลายเป็น คนชายขอบของสังคม เป็นผู้เปี่ยงเบน เป็นผู้ที่เป็นปัญหาสังคม เป็นคนละกลุ่มคนละพวกกันโดยผู้ที่ไม่ ติดยาและสถาบันต่างๆเป็นผู้กำหนดนิยามความหมาย เพื่อความชอบธรรมในการแบ่งแยกพวกเขา ออกจากสังคม ภาพพจน์ที่เปี่ยงเบนของคนที่ติดยาจึงผลักดันให้เกิดกลุ่มคนติดยาขึ้นอันเป็นการก่อร่าง ในทางที่เป็นลบ การที่ผู้ติดยาถูกดึงออกจากความเป็นวิถีชีวิตปกติและสร้างทัศนะว่า คนติดยาเป็น ประชาชนที่มีความแตกต่างจากคนปกติ สร้างความชอบธรรมให้เจ้าหน้าที่จากองค์กรต่างๆที่ เกี่ยวข้องกับปัญหานี้สามารถทำการบำบัดรักษาพวกเขาเหล่านั้นในลักษณะที่แตกต่างออกไป โดยเป็น การลงโทษ สถาบันที่สร้างขึ้นเพื่อการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดสามารถสร้างรูปแบบต่างๆให้มี สภาพแวดล้อมคล้ายคุกที่ต้องควบคุมจัดการด้วยระเบียบวินัยและมาตรการต่างๆ รวมทั้งกระบวนการ จับจ้อง(gaze) สำรวจตรวจตราจนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาสูญเสียอิสรภาพทางด้านร่างกายและสำนึก ในความเป็นมนุษย์ การถูกทำให้เป็นชายขอบของบุคคลติดยานั้นนำไปสู่การจัดการแทรกแซง (intervention) หลากหลายรูปแบบขึ้นกับแต่ละองค์กร เพื่อเป็นการลงโทษบุคคลที่สังคมกล่าวว่า มีความเปี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน(norm)อันดีงามของสังคม บุคคลที่ต้องเสพเมิ่นเมาหรือสิ่งเสพติดจะ ถูกกระทำให้อับอายขายหน้าต่อสังคม ถูกทรมานทางร่างกายรวมทั้งการลงโทษและตีตราและให้ ทำงานเยี่ยงทาส เนื่องจากพฤติกรรมการเสพยาของในมุมมองของศาสนาถือว่า เป็นบาปและเสื่อมเสีย ด้านศีลธรรม พฤติกรรมของคนเหล่านี้ถูกมองว่า น่าเหยียดหยาม บุคคลเหล่านี้จึงถูกจัดให้อยู่นอกกรอบของความเป็นปกติของวิถีชีวิตในสังคม และถูกกระทำในหลายรูปแบบจากการควบคุม ทางสังคมที่สร้างกฎระเบียบ ข้อห้ามต่างๆขึ้นมาผ่านวัฒนธรรมอันเป็นกระบวนการทางสังคม

ในสังคมยุคทันสมัยนั้น การเข้าแทรกแซงของรัฐจะเชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมทางศาสนา และมีการพัฒนาเป็นการลงโทษในรูปของมาตรการบังคับด้านกฎหมาย โดยลงโทษผู้ที่ใช้ยาให้ถูก แบ่งแยกออกจากสังคม การควบคุมเช่นนี้ถูกนำมาใช้โดยตรงต่อคนที่ไร้อำนาจ การหลบหนีจาก การพยายามรณรงค์สนับสนุนของรัฐในการขจัดสังคมที่มีคนติดยา สำหรับในการบำบัดรักษาจะใช้ วัฒนธรรมด้านการบังคับควบคุมที่ทำให้ผู้ติดยาเป็นพวกชายขอบ เป็นผู้เปี่ยงเบน คนติดยามีได้ถูกมอง ภายใต้อำนาจของภาคปฏิบัติการทางวัฒนธรรมหรือการตอบสนองอย่างเป็นเหตุเป็นผลต่อความกดดัน และความเครียดที่เกิดขึ้นอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ถูกมองในบริบทของบุคคลที่ต้อง ควบคุมตนเอง ยับยั้งตนเอง และปฏิบัติต่อกฎหมายและข้อบังคับที่นำมาใช้บังคับอย่างเคร่งครัดโดย

มองว่าเป็นชนชั้นอันตราย(dangerous class) ที่สามารถก่ออาชญากรรมได้ กฎหมายที่ออกมาจึงมีความหมายในการบำบัดรักษา ฉะนั้นภาพของการพยายามรักษาของแพทย์โดยการใช้กฎหมายบังคับให้คนติดยาต้องเข้ารับการรักษาในสถานบำบัดรักษาเฉพาะและปฏิบัติตาม กฎข้อบังคับในการรักษาเสมือนกับการติดคุกจึงเป็นปฏิบัติการร่วมกันของสังคมต่อผู้ติดยา ด้วยเหตุนี้ผู้ติดยาจึงหลบหลีกการเข้ารับการบำบัดรักษา หรือมีปรากฏการณ์ของการบำบัดรักษาที่ไม่หายขาดมีอัตราการติดยาเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งเป็นการติดยาซ้ำ

แบบแผนการบำบัดรักษาเชิงกลไก : ผู้เสพไร้อำนาจการกำกับตนเอง

แนวคิดเรื่องการมองการติดยาเป็นโรคภัยชนิดหนึ่ง(Disease-oriented Medicine)โดยการกำหนดจากความรู้ด้านการแพทย์ชีวเวชศาสตร์(Biomedicine) หรือการแพทย์แผนปัจจุบัน (Modern Medicine) คำว่า "โรค" โดยความหมายที่ถูกนิยามไว้อย่างชัดเจน ว่า มีการตรวจพบรอยโรคทางกายภาพหรือทางวัตถุ เช่น การตรวจจากชิ้นเนื้อ การตรวจพบด้วยคลื่นรังสี การตรวจพบสารเคมีบางอย่างผิดปกติ(ประเวศ วะสี. 2547: 8)สำหรับการติดยานั้นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในสากลโลกแล้วว่า เป็นโรคร้ายแรงอย่างหนึ่งเนื่องจากมีลักษณะตามคำนิยามของการเป็นโรค ได้แก่ มีสาเหตุของโรค ลักษณะอาการของโรค การพยากรณ์โรคจากห้องปฏิบัติการ และสามารถกำหนดทิศทางในการรักษาโรคไว้อย่างมีระบบมีขั้นตอนทั้งด้านการปฏิบัติการและกำหนดวันเวลาของการรักษา

กระบวนการดังกล่าวมีผลให้การมองผู้ติดยาไปในทิศทางเดียวแต่เพียงแกนด้านร่างกายหรือทางด้านชีววิทยาเท่านั้น ผู้ที่ติดยาจึงเป็นบุคคลที่ถูกสร้างให้กลายเป็นโรคและเป็นผู้ป่วยเฉพาะด้านตามสาเหตุที่ตรวจสอบได้ จึงเป็นรูปแบบการมองที่ไม่สมบูรณ์และไม่รอบด้าน ขาดการมองในแกนทางจิตใจและทางสังคม(ประเวศ วะสี. 2547: 8-9) ฐานคิดของแบบแผนการบำบัดรักษาจึงเป็นแบบกลไกเชิงสาเหตุทำให้ผู้ติดยากลายเป็นวัตถุศึกษาถูกมองว่า เป็นผู้เปี่ยงเบนและถูกบังคับให้แยกออกจากสังคมปกติ เป็นเสมือนวัตถุที่ต้องฟื้นฟูร่างกายที่ขาดคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ เพื่อให้เป็นเช่น บุคคลที่เจริญและพัฒนาแล้ว(Civilization) ลักษณะที่ทำให้เป็นผู้ป่วยหรือเป็นผู้ที่มีโรคภัยทำให้คนติดยาตกอยู่ในอำนาจการรักษาของแพทย์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญต้องการตามความรู้ในแต่ละสาขา

เมื่อผู้ติดยาเข้ารับการรักษาดังปฏิบัติตามแบบแผนที่แพทย์จัดไว้ จึงถูกมองว่าเป็น "กลุ่มคนที่เป็นโรค" คนติดยาถูกสร้างให้เป็นผู้ที่แตกต่างจากสังคมปกติภายใต้การจัดกลุ่มคนที่เรียกว่า ปกติ/ไม่ปกติ พร้อมกับการก่อร่างอัตลักษณ์ขึ้นในสังคมให้มีบทบาทเป็นคนป่วย (Sick role) คำว่า "คนป่วย" ในคำจำกัดความของแต่ละชุดความรู้ ที่สะท้อนให้เห็นอำนาจของความรู้ในการกำหนดตำแหน่งแห่งที่และความจริงเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลที่เจ็บป่วย ซึ่งผลหลังจากการกำหนด

ตำแหน่งแห่งที่ให้เป็นผู้ป่วยหรือไม่ปกติแล้ว สถาบันแต่ละแห่งจะสร้างความชอบธรรมและด้วยความเห็นชอบของผู้มีอำนาจ การทำให้ผู้ติดยาต้องยอมรับการเป็นคนป่วยส่งผลให้ผู้ติดยาได้รับการจัดกระทำให้ต้องเปลี่ยนแปลง แก๊ซหรือต้องมีการปฏิบัติตนภายใต้แบบแผนการบำบัดรักษาจากแพทย์ ซึ่งการบำบัดรักษานั้นกระทำผ่านชีวิตส่วนตัว(Private life) และวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลนั้นๆ (Everyday life)

อัตลักษณ์ของคนติดยาถูกสร้างขึ้นโดยผ่านกระบวนการทางสังคมที่เรียกว่า การบำบัดรักษา ผู้เสพยา เขาจะถูกนิยามว่า “คนติดยา” โดยผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งในแวดวงวิชาการทางการแพทย์ในการทดสอบสารเคมีในร่างกายของผู้เสพยา การพิสูจน์ด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ได้รับตราประทับว่าเป็นความจริงที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว แพทย์และนักจิตบำบัดก็นำเอาอาการติดยานั้นมาสรุปว่า มีอาการป่วยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจึงเป็นอำนาจอันชอบธรรม ในการกำหนดวิธีการบำบัดรักษาตามแผนการรักษาของแพทย์ และผู้บำบัดรักษามีสถานภาพและอำนาจที่อยู่เหนือผู้ที่ติดยาเสพติดและครอบครัวย ภายใต้ความรู้ที่จัดเป็นหมวดหมู่ การแบ่งแยกประเภทโดยการจัดการผ่านแนวคิดวิทยาศาสตร์ กระบวนการที่จัดขึ้นมามบำบัดรักษาเพื่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ผู้ติดยาคือ ความรู้ที่เป็นความเชี่ยวชาญ ชำนาญเฉพาะด้านและการนิยามทางสังคมให้กับคนติดยาอันเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งแพทย์นำมาเชื่อมโยงในการจัดการกับคนไข้ภายใต้ความรู้และอำนาจ (Knowledge and Power) ทางทางการแพทย์อย่างมีความชอบธรรม ดังนั้นความรู้และอำนาจจึงถูกนำมาใช้ในการพยายามเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบมนุษย์ของเขา(Human life) ซึ่งอำนาจสมัยใหม่ อันเป็นอำนาจที่ไม่ใช้ความรุนแรง แต่เป็นอำนาจที่พยายามสร้างวินัยด้วยการมีพิธีกรรมต่างๆรองรับ ผ่านการกระทำของสถาบันและเทคโนโลยีของอำนาจ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เสพยาเปลี่ยนเป็นคนปกติได้ในวิถีชีวิตทันสมัย(Normalizing of modern life)

วิธีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเชิงสาเหตุโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเพียงแบบแผนเดียว อย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยการละเลยมองปัญหาด้านอื่นๆ เป็นประเด็นที่จะต้องทบทวนอย่างยิ่ง ในเมื่อวิทยาศาสตร์แบบที่เป็นอยู่ก็มีข้อจำกัดในตัวของมันเอง มีคำอธิบายว่า การที่แพทย์หรือนักจิตวิทยาตลอดจนนักจิตบำบัด ไม่สามารถจะบำบัดรักษาผู้ติดยาให้หายขาดได้ โดยการพยายามวางระเบียบปฏิบัติการทางการแพทย์ แล้วทำให้ผู้เสพยามีอาการดีขึ้นตามที่แพทย์และบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อจะเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานผู้ป่วยอย่างกระตือรือร้นในรูปของปฏิบัติการบังคับทางร่างกาย และการกล่อมเกลาด้วยกระบวนการทางจิตใจ โดยการวางเงื่อนไขผ่านผู้เชี่ยวชาญที่คำนึงถึงสภาวะทางสังคมมากกว่าจะคำนึงถึงตัวบุคคลที่เสพยาแต่ละคน ซึ่งผู้เสพยาอาจต้องการ “อย่างอื่น” (Something else) ที่อาจช่วยเขาได้โดยตรง มากกว่าวิธีการทางการแพทย์ ขณะที่แพทย์ นักวิจัย และนักวิทยาศาสตร์ มักจะทำให้คนทั่วไปเชื่อว่า การค้นพบวิธีการทางเคมีใหม่ๆ จะทำให้ช่วย

แก้ปัญหาได้ (Einsien Stanley. 1987: 251) ความจำกัดของวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้นเกิดขึ้นเนื่องจากวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีคิดแบบลดส่วน (Reductionism) การใช้วิทยาศาสตร์แบบลดส่วนไปพิสูจน์ความจริง ซึ่งมีอาจแยกเป็นส่วนๆ ได้โดยเด็ดขาดจึงเป็นปัญหาในตัวของมันเอง(โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. 2545: 44-50) การศึกษาชีววิทยาการแพทย์มุ่งศึกษาร่างกายแยกจากจิตใจโดยร่างกายมีฐานะเช่นเครื่องยนต์กลไก ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบลดส่วน ซึ่งสามารถประสบความสำเร็จอย่างมากในการศึกษาองค์ประกอบที่เล็กลงไปจนถึงโครงสร้างในระดับเซลล์จนสามารถค้นพบทฤษฎีเชื้อโรค พัฒนาการในทิศทางดังกล่าวได้โน้มน้าวไปสู่การอธิบายว่า กระบวนการของความเจ็บป่วยและสุขภาพสามารถลดทอนให้เป็นเพียงปรากฏการณ์ทางกายภาพและเคมีในร่างกายเท่านั้น (พระไพศาล วิสาโล. 2542: (๑๐)-(๒๐))

แต่การติดยาเสพติดมิได้เป็นปัญหาเฉพาะทางกายเท่านั้น หรือวิธีการรักษาเฉพาะเรื่องโรคเท่านั้น การกำหนดความรู้โลกแบบวิทยาศาสตร์จึงทำให้มนุษย์ในรูปนามธรรมอันประกอบไปด้วยเหตุผลและอารมณ์หายไป กลายเป็นมนุษย์ที่เป็นวัตถุดิบศึกษาได้ทำให้เกิดปัญหา การลดทอนความเป็นมนุษย์ของผู้ติดยาในฐานะผู้ป่วยที่มีความผิดปกติด้านร่างกายและจิตใจที่สามารถจัดการได้ด้วยความรู้ทางการแพทย์โดยละเลยให้ความสำคัญมิติทางสังคมและความเป็นมนุษย์ ชีวิตเป็นเพียงร่างกายเป็นเพียงเส้นกราฟของชีพจรหัวใจที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างแม่นยำ ปัญหาก็คือสิ่งที่เป็นามธรรม เช่น ความสุข ความรัก ความมีเสรีภาพ ความมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ความมีอำนาจอิสระ วิทยาศาสตร์การแพทย์ไม่สามารถวัดได้(สุวรรณ สถาอานันท์.อ้างโดย นางลักษณ จงศีลสัตย์. 2547: 74-74) การบำบัดรักษาผู้ติดยาโดยวิธีการบำบัดรักษาในแนวทางเดียวกันและปฏิบัติต่อผู้ติดยาในฐานะคนไข้หรือผู้ป่วยเช่นนั้น เป็นการบำบัดรักษาที่ปราศจากทัศนคติต่อชีวิตที่มีความลุ่มลึก ขาดความละเอียดอ่อนมากเพียงพอที่จะเข้าใจผู้ติดยาในมิติทางด้านจิตใจที่มีอารมณ์และความเป็นมนุษย์ที่มีมิติทางด้านจิตวิญญาณได้ จึงประสบปัญหาในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดบางกลุ่มและกลายมาเป็นประเด็นที่ทำทนายต่อกระบวนการทางการแพทย์ นอกจากนั้นยังมีคำถามต่อการรักษาด้วยวิธีทางการแพทย์ด้วยว่า มีทางออกอย่างอื่นหรือไม่ในความพยายามที่จะยุติการพึ่งพายา

หากจะอธิบายประเด็น “การไร้อำนาจของผู้ติดยาในการกำกับตนเอง” ด้วยแนวคิดหลังสมัยใหม่แล้ว ได้มองเห็นว่า การบำบัดรักษายาเสพติดเป็นเรื่องการใช้กฎเกณฑ์ข้อบังคับด้านร่างกายผ่านศาสตร์ทางการแพทย์และการใช้ระเบียบวินัยข้อบังคับให้มนุษย์ต้องอยู่ในภายใต้จิตสำนึกของตนเอง ร่างกายถูกควบคุมจากสถาบันต่างๆโดยมีกฎระเบียบวินัยบังคับทั้งร่างกายและจิตใจเข้าควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ คนติดยาซึ่งถูกมองว่า ไม่ดี เป่ียงเบน สำหรับแนวคิดหลังสมัยใหม่แล้ว คำว่า “เป่ียงเบน” เป็นความจริงที่ถูกสร้างขึ้นจากองค์ความรู้จากสถาบันสังคม และถูกนำเสนอต่อ

สังคมเหมือนเสนอกฎหมายซึ่งถูกเสนออย่างเป็นทางการผ่านแนวคิดทางกฎหมาย แพทย์และศาสนาที่ถูกนำมาสอนให้มีอำนาจบีบบังคับต่อบุคคลตามที่ถูกจัดประเภทไว้ โดยมีแนวคิดทางวิชาการกำกับจากแพทย์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ระเบียบข้อบังคับสร้างสัญลักษณ์ทางอำนาจให้แพทย์ผู้บำบัดรักษาและเป็นอำนาจโดยความชอบธรรมในเรื่องสุขภาพและความมีศีลธรรมในการบำบัดรักษา ผู้ติดยาต้องรับการรักษาในระยะเวลาอันยาวนาน โดยการแพร่กระจายของอำนาจผ่านข้อบังคับต่างๆต่อผู้เสพยา (Granfield; & Cloud . 1999: 103-107) การบำบัดรักษาโดยวิธีการในปัจจุบันนี้จึงมีอำนาจแพทย์เป็นแกนกลางโดยความสัมพันธ์เชิงอำนาจในลักษณะวิธีคิดแบบคู่ตรงกันข้าม ผู้ติดยาจึงเป็นผู้ไร้อำนาจ (Powerless) ที่อยู่ภายใต้การกำกับของแพทย์อย่างไม่มีทางเลือก ทำให้ผู้ติดยารู้สึกว่าตนนั้นไร้ศักดิ์ศรีและไร้ตัวตน (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2545: 19-22)

ข้อสงสัยของบุคคลที่ไม่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษาการติดยา ในประเด็นที่ว่า หากคนติดยาถูกตัดสินจากสังคมให้เป็นอื่น(The otherness) มีความเปราะบาง ต้องเข้ารับการรักษาในสถานบำบัดรักษาและเป็นตัวบ่งชี้ว่า บุคคลนั้นเป็นผู้ป่วยดังกล่าแล้ว ใครก็ตามหากสามารถยุติจากการพึ่งพายาเสพติดได้ โดยไม่ต้องเข้ารับการบำบัดรักษา จะยังคงถูกกล่าวหาว่าผู้ป่วยหรือเป็นโรค และถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็นผู้เปราะบางและเป็นปัญหาของสังคมหรือไม่ คำว่า “คนป่วย” ซึ่งมีสองพยางค์ การแพทย์แผนปัจจุบันเพิ่งเอ็งที่ “ป่วย” หรือ “โรค” โดยเกือบจะไม่เข้าใจมิติ “คน” จึงได้ผลเพียงบางเรื่อง แต่เมื่อขาดมิติเรื่อง “คน” การแพทย์แผนปัจจุบันจึงไม่สามารถสร้างความพึงพอใจและความถูกต้องได้มากพอ ก่อให้เกิดความอึดอัดหรือความบีบคั้นแก่สังคม ความเคลื่อนไหวของสังคมในการบำบัดรักษายาเสพติดเป็นสิ่งที่ถูกต้องควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน การส่งเสริมและสนับสนุนที่สำคัญที่สุด คือ ความเข้าใจ (ประเวศ วะสี.2542:(๗)-(๙)) คำตอบที่ได้นี้จะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมของการเลิกยาไม่สำเร็จโดยมีการติดยาเกิดขึ้นซ้ำได้ส่วนหนึ่ง

แนวคิดในการบำบัดรักษายาเสพติดในปัจจุบันโดยฐานคิดกระบวนการรักษาทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถสร้างความเป็นสากล เป็นรูปแบบการรักษาที่ใช้กันทั่วโลก แต่แนวคิดนี้ขาดความเชื่อมโยงเข้าสู่ลักษณะเฉพาะที่การติดยามีที่มาต่าง ๆ กัน ซึ่งจะต้องนำไปสู่ข้อเสนอของการแก้ไขปัญหที่ต่างกัน กระบวนการจัดการรักษาต่างๆที่ทำให้เป็นแบบแผนการบำบัดรักษาและการช่วยเหลือเน้นด้านร่างกายมากกว่าอารมณ์และจิตใจ (Low Emotional) ภายใต้อำนาจ “ผู้ติดยา” โดยสำนักกันเพียงเฉพาะโทษของยาเสพติดที่มีต่อร่างกาย จากทัศนคติที่ไม่แยกแยะให้แตกต่างกันของการเข้าสู่การติดยาและความแตกต่างของปัจเจกบุคคล ตามกระบวนการทัศน์ทางการแพทย์ที่เข้าไปครอบงำของการติดยาโดยกล่าวว่าผู้ติดยา คือ “ผู้ที่เป็นโรค” ทำให้การบำบัดรักษาไม่ได้ผลและปฏิเสธการบำบัดรักษาอันเนื่องจากผู้ติดยาปฏิเสธที่จะเป็น “คนติดยา” หรือเป็น “ผู้ป่วย”

สาเหตุของการไม่ต้องการการบำบัดรักษาจากสถานบำบัดรักษาโดยตรง เพราะผู้เสียความรู้สึกว่าแบบแผนการรักษาก่อให้เกิดภาพพจน์ทางลบ(Negative Image) แก่ผู้ที่เข้ารับการบำบัด การบำบัดรักษาเป็นกระบวนการที่มีได้เข้าใจผู้ติดยาเหมือนดังที่ผู้ติดยาเข้าใจตนเองในการนิยามการติดยาและเส้นทางการเข้าสู่การติดยา แบบแผนการบำบัดรักษาได้จัดระเบียบและหลักการของการบำบัดรักษาส่วนใหญ่ที่ทำให้ผู้เสียความรู้สึกไร้อำนาจ(Powerlessness) ขาดอำนาจเหนือชีวิตตนเอง สูญเสียความเป็นตัวเอง ในขณะที่ผู้บำบัดรักษาเป็นผู้มีอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งแพทย์เป็นผู้นำทางด้านสุขภาพ ผู้เสียจึงปฏิเสธการรักษาด้วยการบังคับโดยใช้อำนาจเหนือพวกเขา(Hegemony) จากรูปแบบของแพทย์ที่เรียกว่า “โรค” ซึ่งโรคของการติดยาต่างมุ่งประเด็นไปที่การเสพยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งปัญหาของผู้เสียนั้นมีได้มีแต่เพียงประเด็นตัวยาเสพติดเท่านั้น เพราะยาเสพติดมิได้มีอำนาจต่อผู้ติดยามากกว่าความสามารถของตัวเองที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตได้

ในการจัดการผู้เสียให้อยู่ในฐานะ“ผู้ป่วย”จึงไม่สามารถจะทำให้ยุติการพึ่งพายาเสพติดได้ เนื่องจากสภาพของการเป็นผู้ป่วยโดยทั่วไปนั้น ผู้ป่วยมีความต้องการที่อยากจะรักษาโรคเพื่อให้หายจากความทุกข์ทรมาน สำหรับผู้ติดยาแม้ถูกจัดให้อยู่ในบทบาทของผู้ป่วย หากแต่ผู้ติดยามีความต้องการที่จะหายจากโรคอันเป็นความรู้สึกเป็นสุขขณะร่างกายได้รับยาเสพติด การสวมบทบาทให้เป็นผู้ป่วยของผู้ติดยาจึงเป็นสภาพการณ์ที่แตกต่างที่มีอาจใช้แนวทางเดียวกันได้ รวมถึงการรับรู้ปัญหาการติดยาของแพทย์และผู้ร่วมงานในแผนการบำบัดรักษายังแตกต่างจากการรับรู้เรื่องการติดยาของผู้เสียอย่างยิ่ง ผู้ที่ติดยาจึงปฏิเสธการบำบัดรักษาด้วยวิธีการต่างๆที่ถูกจัดไว้โดยผู้ติดยามีความเชื่อว่ามีทางเลือกอื่นๆอีกมากมายหลากหลายที่สามารถทำให้ผู้ติดยายุติการพึ่งพายาได้ด้วยตนเอง

ส่วนที่สี่: กระบวนการยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเองบนทางเลือก

อันหลากหลาย

ดังได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า คำอธิบายการก้าวเข้าสู่การติดยานั้นมีทั้งคำอธิบายที่เป็นสาเหตุเชิงกลไกและกระบวนการ ซึ่งคำอธิบายสาเหตุการติดยาเชิงกระบวนการนั้น แผนการบำบัดรักษาในปัจจุบันที่มีฐานคิดวิทยาศาสตร์มักจะละเลยและไม่ได้ให้ความสำคัญ จากแนวคิดเชิงกระบวนการของแนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ กล่าวว่า พฤติกรรมการเสพยามีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่หลากหลายในสถานการณ์ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้เสียแต่ละบุคคลจะตีความหมายของสิ่งเหล่านั้น ซึ่งแนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์สามารถใช้อธิบายสาเหตุในเชิงกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนของเส้นทางการก้าวไปสู่การติดยาได้ในฐานะที่เป็นกระบวนการปรับตัวของบุคคล โดยผู้เสียเข้าร่วมกระทำการผ่านการกระบวนการนิยามความหมายและตีความซึ่งสามารถที่จะสร้างปรับเปลี่ยน

เรียนรู้ และถ่ายทอดไปท่ามกลางกระบวนการปฏิสังสรรค์ทางสังคมที่ดำเนินอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนิยามความหมายและตีความจะเกิดการตีความใหม่(Redefined)อย่างต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ผ่านประสบการณ์ต่างๆในแต่ละระยะของการใช้ยาเสพติด จนในที่สุดได้ชื่อว่า “คนติดยา” และได้รับการตีตราจากสังคมว่า เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

การถูกตีตราและดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของผู้ติดยานี้เองทำให้ผู้เสพยาได้เรียนรู้ประสบการณ์อันเลวร้าย จนในที่สุดมีความปรารถนาแห่งชีวิตที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงตนเองจากอัตลักษณ์ที่ดำรงอยู่ เกิดเป็นจุดเปลี่ยน(Turning Point) ตัดสินใจในความต้องการยุติการพึ่งพายาเสพติด ซึ่งผู้เสพแต่ละคนจะมีจุดเปลี่ยนที่นำไปสู่ความต้องการเลิกยาที่ต่างกันไป สำหรับประเด็นคำถามสำคัญซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษา คือ ผู้ติดยาสามารถตัดสินใจและยุติการเสพยาด้วยตนเองได้อย่างไร ซึ่งคำอธิบายของกระบวนการยุติการพึ่งพายาด้วยตนเองนี้ จะนำไปสู่แบบแผนหรือทางเลือกของการบำบัดรักษาที่หลากหลาย

แม้ว่าแนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์จะสามารถอธิบายการก้าวเข้าไปติดยาของผู้เสพได้อย่างชัดเจน แต่หากพิจารณาคำอธิบายเชิงกระบวนการโดยแนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์อย่างละเอียด และลึกซึ้งแล้ว แนวคิดนี้ยังไม่สามารถนำมาใช้อธิบายการยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเอง อันเนื่องจากรากฐานความคิดของแนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ กล่าวไว้ว่า ตัวตนของคนเราเป็นกระบวนการที่มีการสื่อสารอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต ซึ่งบ่งชี้ให้กับตนเองจากการยอมรับเอาความคิดและมุมมองที่คนอื่นมีต่อตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนะของบุคคลที่มีนัยสำคัญ (Significant Others) ซึ่งมีอิทธิพลต่อลักษณะที่บุคคลนิยามตนเองหรือกำหนดอัตลักษณ์ให้กับตนเอง รวมทั้งการกำหนดแนวทางการกระทำที่สอดคล้องกับนิยามดังกล่าว ซึ่งคำอธิบายกระบวนการยุติการพึ่งพายาเสพติดโดยแนวคิดนี้สามารถที่จะอธิบายผ่านกระบวนการตีความแล้วจึงก่อรูปเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมการเลิกยา แต่ประเด็นที่สำคัญ คือ คำอธิบายของแนวคิดนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการปฏิสังสรรค์กับตนเองนั้น มีข้อจำกัดในการนำมาใช้เป็นแนวคิดในการยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเองได้ เนื่องด้วยกระบวนการปฏิสังสรรค์กับตนเองมีคำอธิบายว่า เมื่อผู้ติดยาได้เผชิญอยู่ในสถานการณ์ที่ได้ประสบมาหรือมีปฏิสัมพันธ์อยู่กับบุคคล เหตุการณ์ หรือสิ่งต่างๆรอบข้าง ผู้ติดยาจะมีการรับรู้และการปฏิสังสรรค์กับตนเองโดยการคิดทบทวน ได้ตอบ สื่อสารกับตนเองโดยใช้สายตาของผู้อื่น (The other) เป็นผู้มอง ดังนั้นการตระหนักถึงความเป็นตัวตนโดยได้รับผลกระทบมาจากการกระทำของผู้อื่น กล่าวคือ บุคคลจะตีความถึงสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับภาวะที่ฉันเป็นผู้กระทำ(I) ซึ่งเป็นตัวตนอันเนื่องจากการที่มนุษย์กระทำการตอบสนองต่อทัศนคติของผู้อื่น และฉันในฐานะผู้ถูกกระทำ(me) อันเป็นตัวตนผ่านทัศนะของผู้อื่นที่แวดล้อมเราอยู่(Hodgriss.2001:122) การที่ผู้ติดยาได้เรียนรู้ที่จะกำหนดให้ตนเองได้คิด พุด กระทำ และจัดวางตนเองให้อยู่ในสถานภาพต่างๆ

ตามความคิดของบุคคลอื่น และสามารถมองเข้าไปในตนเองโดยใช้มุมมองของคนอื่นได้ ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในใจของบุคคลที่สัมพันธ์กับสถานการณ์รอบข้างด้วย ฐานฐานความคิดที่เชื่อว่า บุคคลเป็นผู้มีความคิดเป็นของตนเองโดยสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับตัวเอง รวบรวมความคิด นิยามและตีความสิ่งต่างๆที่ประสบและสามารถชี้้นำการกระทำ(Self Indication) ของตนเองได้ ด้วยฐานความคิดดังกล่าวนั้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับผู้เสพในฐานะที่เป็น ตัวตนจากสายตาของบุคคลอื่นหรือสังคมคาดหวังแล้วจึงกำหนดการกระทำเป็นตัวตนตามภาพลักษณ์ ที่ผู้อื่นมอบให้ หรือที่แนวคิดหลังทันสมัย เรียกว่า อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) นั้นเอง แนวคิดนี้จึงละเลยสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นภายในตัวมนุษย์ นั่นคือ พลัง/อำนาจแห่งจิตภายในตัวตนของ มนุษย์อันเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้มนุษย์กระทำการบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้ตนเองหลุดจากสภาพ ความเป็นผู้ติดยาหรือสภาพของผู้เปี่ยงเบนได้

ท่ามกลางปรากฏการณ์ของผู้ติดยาที่ยังคงดำรงอยู่และนับวันจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น แต่กระนั้นก็ยังมียกจำนวนไม่น้อยของผู้ที่เคยติดยาทั้งที่เปิดเผย/ไม่เปิดเผยตนเองและสามารถ ยุติการพึ่งพาเสพติดได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษา กระบวนการยุติการพึ่งพา ยาเสพติดด้วยตนเองจากฐานคิดในเรื่องพลังอำนาจแห่งตัวตนของมนุษย์ที่มีความปรารถนาใน ส่วนเบื้องลึกของจิตใจในความต้องการยุติการพึ่งพา ยา โดยเชื่อว่าผู้เสพยาทุกคนมีความเป็นมนุษย์ที่มี ตัวตน มีเหตุผล มีอารมณ์ มีศักดิ์ศรีในการคิด การตัดสินใจ และมีความสามารถในการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนการกระทำตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังมีความพยายามที่จะ ฝึกฝนทำให้ตนเองมีความระลึกรู้และตั้งกฎเกณฑ์การกระทำ/ปฏิบัติของตนเองซึ่งเป็นวิถีที่เปลี่ยนแปลง ตนเองตามความต้องการได้ จากความเชื่อในแนวทางดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน (Technology of self) เป็นฐานคิดในการศึกษา อันเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับตัวตนของมนุษย์ใน การสร้างตัวตนเพื่อการเลิกยาตามแนวคิดนี้ โดยความหมายของอัตลักษณ์ตัวตน(Self Identity)จาก ลำานิกที่เกี่ยวข้อกับความมีตัวตนของบุคคลในฐานะองค์ประธาน(Subject)ผู้กระทำการ ใน ความสัมพันธ์กับตนเองโดยการคิดและตัดสินใจพร้อมทั้งการก่อร่างการกระทำเพื่อการเลิกเสพยาได้ ด้วยตนเอง จากการระลึกรู้/การรู้เท่าทันต่อความเป็นผู้เปี่ยงเบนที่สังคมสร้างให้ของการเป็นผู้ติดยา และการรู้เท่าทันว่าตนเองสามารถที่จะยุติการพึ่งพาเสพติดนั้นได้ โดยการสร้างพลังอำนาจในตน ของผู้ติดยาจากความปรารถนาในเบื้องลึกของจิตใจถึงความมุ่งมั่นในการเลิกยา ก่อเป็นจิตสำนึกอัน เป็นพลังผลักดันให้ผู้ติดยายุติการเสพยาได้อย่างถาวร เพื่อสุนทริยภาพของการดำรงอยู่ของปัจเจก บุคคลที่มีจริยธรรมในสังคม ซึ่งจะได้คลี่คลายให้เห็นในประเด็นต่างๆของเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการ ยุติการพึ่งพาเสพติดต่อไป

การรู้เท่าทัน:จุดเริ่มของเทคโนโลยีแห่งชีวิตเพื่อยุติการพึ่งพา

โดยทั่วไปในสังคมมีแนวโน้มจะมองว่า การติดยาเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นเรื่องเลวร้ายและน่าอับอาย เมื่อบุคคลได้ก้าวสู่การติดยาไม่ว่าจะโดยสาเหตุใด หรือ มีคำอธิบายอย่างไรก็ตาม บุคคลนั้นมีแนวโน้มจะถูกสังคมตีตรา หรือถูกกล่าวหาว่ามีอัตลักษณ์ “เป็นผู้ติดยา” หรือ “ไอ้ขี้ยา” หรือ “เป็นผู้เปี่ยงเบน” อันเป็นการนิยามความหมายเฉพาะถึงสภาพความผิดปกติของร่างกายและจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและสังคมของบุคคลนั้นๆ และถึงแม้ว่าบุคคลนั้นต้องการบำบัดรักษาให้หายจากการเป็นผู้ติดยา แนวทางบำบัดรักษาทางการแพทย์นั้นนิยาม “การติดยา” ว่าเป็นการเจ็บป่วยเรื้อรังหรือโรคเรื้อรังอย่างหนึ่งที่มีพฤติกรรมซ้ำๆกันในการเสพยา ตามคำนิยามทางการแพทย์ดังกล่าวจะทำให้ผู้ต้องการเลิกยากลายเป็นผู้ที่มีอัตลักษณ์ของ “ผู้ป่วย” หรือ “เป็นโรค” หรือ “ไอ้โรค”

ทั้งอัตลักษณ์ของผู้ติดยาและผู้ป่วยดังกล่าว เป็น อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ซึ่งถูกผูกมัดติดกับเรื่องทางสถาบันและสังคมจากการจัดประเภท(category)ของการจำแนกสิ่งต่างๆ และกลุ่มคน ภายใต้กรอบกฎเกณฑ์ของสังคม(Barker. 2000: 167-168)เช่น อัตลักษณ์ทางชนชั้น อัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งอัตลักษณ์เหล่านี้มีกลไกทางปฏิบัติการสร้างความหมาย ทำให้เกิดสำนึกในแต่ละบุคคลว่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นและมีลักษณะบางอย่างร่วมกัน ทั้งความหมายของคำว่า “ผู้ติดยา” “ผู้เปี่ยงเบน” และ “ผู้ป่วย” ถูกสังคมจัดประเภทให้เป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นบุคคลอันตรายโดยแนวคิดคู่ตรงกันข้ามที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้น เช่น การจัดให้อยู่ในพื้นที่ที่เป็น “ลบ” เช่น คุณ สถานกักกัน สถานบำบัดรักษาเพื่อการจัดการกับบุคคลเหล่านี้มิให้ทำอันตรายกับผู้อื่น ทั้งยังทำให้บุคคลเกิดสำนึกในความผิดของตนเองเพื่อการปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น การปฏิบัติต่อบุคคลที่ถูกจัดประเภทเช่นนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นปัจเจกบุคคลที่ต้องสามารถรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ภายใต้การใช้ความเป็นเหตุเป็นผล(Rationality)ในการกำหนดความเป็นปัจเจกบุคคลว่าปัจเจกบุคคลต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองไม่ว่าการกระทำนั้นจะเป็นแบบใดก็ตาม ซึ่งความรับผิดชอบนี้จะมีอยู่เมื่อปัจเจกบุคคลมีสติโดยความรับผิดชอบนี้จะเกิดขึ้นจากปัจจุบันไปจนถึงอนาคต(ธเนศ วงศ์ยานนาวา. 2547: 271-290)

คำว่า ” คุณ กรงขัง สถานกักกัน ” ในความหมายโดยทั่วไปแล้วเป็นสถาบันที่สร้างขึ้นมาเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายด้วยการจำกัดเสรีภาพติดต่อกับโลกภายนอก และเสรีภาพในการกระทำของผู้ต้องขังที่ผ่านกระบวนการชี้ขาดความปกติจากอำนาจทางกฎหมายและตุลาการและสร้างระเบียบวินัยที่เคร่งครัดเข้มงวดต่อผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสียให้มีความเป็นปกติกลับคืนสู่สังคม สำหรับผู้ติดยา แล้ว คำว่า ” คุณ ” “กรงขัง” “สถานกักกัน” มีความหมายที่แตกต่างออกไปไม่ได้เป็นเพียงการจองจำเสรีภาพทางกายภาพเท่านั้น แต่เป็นความหมายในนัยยะของกรงขังที่จองจำ/ปิดล้อมความรู้สึก นึกคิด และชีวิตของผู้ติดยาไว้อย่างแน่นหนาด้วยการตีตราว่า “เป็นผู้ติดยาหรือ

ผู้เปี่ยงเบน” อันเนื่องจากชุดของความจริงที่สร้างขึ้นตามหลักของเหตุและผลต่างๆ ที่ทำให้ผู้คนในสังคมเชื่อว่า การติดยาเป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานของสังคม ซึ่งสังคมโดยทั่วไปให้ความหมายของ “ผู้เปี่ยงเบน” ว่าเป็นผู้ที่อันตรายหรือเป็นผู้ที่มีสภาวะทางออกมาจากค่ามาตรฐานความปกติ(ธเนศ วงศ์ยานนาวา.2547:275) ทำให้ผู้ติดยา/ผู้เปี่ยงเบนกลายเป็นผู้ที่มีความน่ากลัว น่าหวาดระแวง และน่ารังเกียจไม่ควรเข้าใกล้หรืออยู่ในฐานะที่ไม่มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และสมควรเข้ารับการบำบัดรักษาตามขั้นตอนและมาตรฐานที่สังคมกำหนด เมื่อกระบวนการทางสังคมได้ผลิตซ้ำความจริงชุดนี้ซ้ำๆ กันมากขึ้นจนเข้าไปครอบงำความคิดและจิตใจของบุคคลทั้งสังคม ผู้ติดยาจึงเป็นเสมือนถูกกักขังจองจำในกรงขังข้อๆ กันหลายๆ ชั้นอย่างแน่นหนา แม้ว่าผู้ติดยาไม่ได้ถูกจำกัดอิสรภาพทางกายก็ตาม

การที่ผู้ติดยาจะเลิกยาได้ จึงนับว่าเป็นสิ่งที่ยากอย่างยิ่ง เพราะกว่าจะหลุดออกจากกรงขังชั้นแรกหรือแหวนวงล้อมของขวากหนามในชีวิตช่วงแรกได้ แล้วยังต้องพยายามที่จะต้องทำให้หลุดออกจากกรงขังที่สองของการเป็นผู้ป่วยอีกด้วย โดยทัศนะแนวคิดเทคโนโลยีแห่งชีวิตนั้น การที่ผู้ติดยาได้รับการนิยามความหมายว่า เป็นบุคคลที่ไร้คุณสมบัติของการเป็นพลเมืองดี และได้ชื่อว่า เป็นผู้มีความผิดมีความบกพร่องและขาดความสมบูรณ์ จึงถูกจับจองจากสังคมในฐานะบุคคลอันตราย สภาวะของความเปี่ยงเบนของผู้ติดยาดังกล่าวนั้นเป็น สภาวะของผู้ถูกระงับ ซึ่งนับว่าเป็นประสบการณ์ชีวิตส่วนสำคัญที่ผ่านเข้ามาในเส้นทางชีวิตของผู้ติดยา

เมื่อผู้ติดยามีความปรารถนาและมีการตัดสินใจแน่วแน่แล้วว่า มีความต้องการหลุดออกจากสภาวะหรือกรงขังของการเป็นผู้ติดยาและผู้ป่วย ด้วยเจตจำนงของผู้ติดยาที่ไม่ยอมจะแปรเปลี่ยนไปตามอัตลักษณ์ที่สังคมสร้างให้ นำไปสู่การที่ผู้ติดยาไม่ต้องการเป็นผู้ถูกระงับอีกต่อไป ตามแนวคิดของมิเชล ฟูโกต์ได้พูดถึง เทคโนโลยีแห่งตัวตน ซึ่งเนลสัน(Nilson)ได้นำมาสรุปไว้ว่า จุดที่สำคัญเริ่มแรก คือ การเป็นอิสระของบุคคลจากภาวะที่ถูกครอบงำ(Nilson. 1998: 98-99) โดยนัยยะคือ การพิจารณาในเรื่องความเป็นองค์ประธาน(Subject) โดยผู้ติดยาจะปรับเปลี่ยนตัวเองจากการเป็นผู้ถูกระงับมาเป็นผู้กระทำการจัดการกับตนเอง(Self-determination agent) หรือ การเป็นนายของตนเอง(The mastery of the self)ในความสามารถครอบงำตนเองเหนือตนเองได้(a domination of self over self) นั่นคือ การที่บุคคลสามารถจำแนกแยกแยะตนเองออกมาจากสภาพของการเป็นผู้ถูกระงับได้ (Danaher. 2000: 152)โดยที่มนุษย์สามารถสร้างตัวตนและสร้างวิถีการดำรงชีวิตได้เองในฐานะของผู้กระทำการ(Agents) มิใช่เหยื่อ(Victims)จากการกระทำของผู้อื่น ผู้ติดยาจะก่อร่างอัตลักษณ์ตนเองในการเลิกยาได้ด้วยความคิดและการกระทำที่ประกอบสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นอิสระจากการเป็นทาสของยาและกรงขังของความเป็นผู้ติดยา พร้อมทั้งการค้นหาตำแหน่งแห่งที่ในสังคมให้ตนเองอีกครั้งหนึ่ง

กระบวนการคิด ทบทวน ตรวจสอบและพินิจไตร่ตรองชีวิตตนเองที่ผ่านมา ผู้ติดยาจะรู้จักตนเองได้โดยการระลึกถึง(Recognize)ว่า ตนเองมิใช่มนุษย์ที่เป็นเพียงสภาพของวัตถุที่ถูกกระทำและตระหนักรู้ในตรรกะที่สังคมสร้างให้ และระลึกถึงว่า การที่ผู้เสพจะก้าวสู่การหลุดออกจากวงจรของการเป็นผู้ติดยา และไม่ยอมก้าวเข้าสู่วงจรของการเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดนั้น ผู้เสพเองจะต้องระลึกถึงเท่าทันในความเป็นจริงของวงจรที่สังคมสร้างให้ผู้เสพกลายเป็น "ผู้ติดยาหรือผู้เปี่ยงเบน" รวมทั้งการรู้เท่าทันต่อการตกเป็นทาสของยาเสพติดทั้งทางร่างกายและจิตใจ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการรู้เท่าทันนั้น คือ ผู้เสพต้องรู้ว่า วงจรที่ล้อมรอบตัวตนนั้น ผู้เสพมีศักยภาพที่จะทำลายวงจรหรือแหวกวงล้อมของการตีตราจากสังคมออกมาได้ด้วยเทคโนโลยีแห่งตัวตนที่เป็นความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและเอื้ออาทรของร่างกายและจิตใจของผู้เสพเอง ในวิถีทางแห่งการก่อร่างตัวตนขึ้นมาโดยเน้นรูปแบบความสัมพันธ์กับตัวเองในวิธีการและเทคนิคที่จะหล่อหลอมความสัมพันธ์เหล่านั้น ในการฝึกฝนทำให้ตัวเองสามารถที่จะระลึกถึงและมีปฏิบัติการที่ทำให้เขาสามารถเปลี่ยนรูปแบบการดำรงอยู่ (Foucault. 1987: 30) การรู้เท่าทันดังกล่าวจึงทำให้ผู้ติดยาค้นหาและเลือกทางเลือกของการยุติจากการพึ่งพายาด้วยตนเองที่แสดงออกถึงความมีอิสระ ไม่มีรูปแบบตายตัว แต่เป็นทางเลือกที่หลากหลายตามการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์และความต้องการของผู้เสพเอง

การสร้างพลังอำนาจแห่งตัวตนเพื่อการยุติการพึ่งพายา

การที่ผู้ติดยาต้องการยุติการพึ่งพายาด้วยตนเองแล้วไม่สามารถจะประสบความสำเร็จในการหยุดเสพยาได้ตามความต้องการนั้น เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผู้ติดยาหยุดเสพยาผู้ติดยาจะต้องเผชิญกับอาการหรือสภาวะที่มีความต้องการยามากทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจที่เรียกกันว่า อาการลงแดงหรือเสียนยานั้น เป็นช่วงเวลาที่ทุกข์ทรมานมากที่สุดในการบังคับร่างกายและจิตใจให้พ้นจากการเป็นทาสของยาให้ได้ การตกอยู่ภายใต้ความกดดันทั้งทางอารมณ์และจิตใจเช่นนั้น ทำให้ผู้ติดยาจำนวนมากไม่สามารถเลิกยาได้ด้วยตนเองและยังยอมกระทำการทุกอย่างเพื่อให้ได้เสพยาอีก เพราะต้องการที่จะได้พ้นจากความทุกข์ทรมานนั้น

แต่มีผู้ติดยาบางคนที่สามารถเลิกยาได้ด้วยตนเองอย่างเด็ดขาดและถาวร ด้วยความสำเร็จนี้ทำให้ผู้วิจัยมีประเด็นคำถามสำคัญว่า บุคคลเหล่านี้มีพลังอำนาจอะไรที่มีอิทธิพลสามารถบังคับและกำกับให้เขา/เธอสามารถยุติการเสพยาได้ จากการวิเคราะห์ผ่านแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตนที่เชื่อว่าพลังอำนาจในตนของผู้ติดยาอันเกิดจากแรงปรารถนา(Desirable)จากเบื้องลึกในความต้องการเลิกยาสร้างเป็นจิตสำนึกกำกับให้ผู้ติดยาต่อสู้และฝ่าฟันต่ออาการต้องการยาของร่างกายและจิตใจเพื่อการยุติการเสพยาให้ได้(Danaher. 2000: 163)ร่วมกับสุนทรียภาพของการดำรงชีวิต(Aesthetics of existence) ซึ่งเป็นพลังอำนาจที่ผลักดันให้ผู้ติดยาสามารถเลิกยาได้สำเร็จเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคต

อย่างผาสุก การที่ปัจเจกบุคคลได้พยายามหาวิธีการที่จะจัดการกับปัญหานั้นจะเป็นการเกี่ยวข้อง/เชื่อมโยงกับการก่อร่าง"สุนทรียภาพของการดำรงอยู่" และการพัฒนาเกี่ยวกับ "เทคนิคการสร้างตัวตน" ซึ่งอธิบายไว้ว่า เป็นศิลปะการเปลี่ยนแปลง หรือวิธีการเปลี่ยนแปลงตนเองเข้าสู่การดำรงอยู่แบบใหม่ อันเป็นวิธีปฏิบัติการณ์อันเป็นศิลปะของความสัมพันธ์ระหว่างเสรีภาพตัวตน และอำนาจในการตอบสนองตามความต้องการของตนเองต่อการเลือกที่จะมีลักษณะความเป็นตัวตนของตนเอง และความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองไปตามความเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างคุณค่าทางสุนทรียภาพต่อการดำรงชีวิตของตนเองต่อไปในปัจจุบันและอนาคต (Lucas. 2002: 312)

ฉะนั้นการที่จะเข้าใจในเรื่อง กระบวนการยุติการพึ่งพาด้วยตนเอง ได้อย่างลึกซึ้งนั้นจึงต้องเข้าไปในจิตใจหรือเข้าถึง วิธีคิดของผู้ติดยาได้อย่างแท้จริงว่า ความหมายในความต้องการเลิกลา และสุนทรียภาพการดำรงชีวิตนั้นคืออะไร เป็นความต้องการเลิกลาอย่างแน่วแน่หรือการเลิกลาเพื่อต้องการเพียงเพื่อให้สังคมยอมรับ แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตนให้ความสำคัญกับเรื่อง ความสำนึกเกี่ยวกับตนเอง(Subjectivity) ซึ่งเป็นการนิยามตนเองโดยการใช้ตัวเองเป็นองค์ประธานในการคิดและการกระทำและนำเสนอตนเองในรูปแบบต่างๆหรือเรียกได้ว่า เป็นจิตสำนึกของตนเอง(Self-consciousness) (Ransom. 1997: 156) ซึ่งแกนหลักสำคัญของวิธีการก่อร่างตัวตน(Self formation) ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง จริยธรรม(Ethics)ซึ่งจริยธรรมนั้นเป็นกระบวนการที่ปัจเจกบุคคลลดข้อจำกัด(delimits)ในส่วนหนึ่งของชีวิต เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมตามภาคปฏิบัติการทาง ศีลธรรม แล้วนิยามความสัมพันธ์ในตำแหน่งแห่งที่(Position)ที่ตนเองรับรู้ ว่า ควรปฏิบัติอย่างไร สุดท้ายจะตัดสินใจต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนไปสู่ความต้องการและเป้าหมายทางศีลธรรมของตนเอง

ในการก่อร่างตัวตนจึงมีความเกี่ยวข้องกับชุดของภาคปฏิบัติการทางจริยธรรม(Ethical Practice) ที่สังคมนิยามการกระทำที่ถูกต้องว่า เป็นการกระทำอย่างมีคุณธรรม อันเป็นสถานะที่ทุกคนพึงปรารถนา สังคมสร้างและประเมินคุณค่าให้กับสิ่งที่เรียกว่า เป็นสถานะปกติ และให้คุณค่ากับสิ่งที่แตกต่างไปจากค่านิยมที่สังคมกำหนดว่าควรจะเป็นว่าเป็น สถานะความเปี่ยงเบน (Canguilhem. 1991: 125-127)สถานะปกติในทางสังคมจึงมิใช่เรื่องที่ดำรงอยู่ในธรรมชาติ แต่เป็นรูปธรรมแห่งจริยธรรมและศีลธรรมของสิ่งที่ปรารถนาอันเป็นเป้าหมายที่มนุษย์มุ่งมั่นที่จะไปให้ถึง สถานะปกติจึงเป็นสิ่งที่ต้องสร้าง หรือจำเป็นที่จะต้องถูกบังคับให้เป็นไปตามแบบความปรารถนา และเมื่อบุคคลสามารถดำรงอยู่ในสถานะปกติของสังคมแล้ว เราเรียกสถานะของมนุษย์นั้นว่า เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีศีลธรรม (Moral Being)และนำไปสู่สิ่งที่สังคมเรียกว่า ดีงาม สถานะของการมีศีลธรรมจึงถูกสร้างขึ้นจากสังคมให้เป็นกฎเกณฑ์ที่ตายตัวว่า อะไรควรจะเป็นอย่างไรโดยวางระเบียบให้มนุษย์ปฏิบัติตาม

(Foucault. 1977: 81) อันเป็นกฎเกณฑ์ที่มีความมั่นคงและเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต่อความเป็นมนุษย์ที่ดำรง โดยทั่วไปกฎทางศีลธรรมจะถูกสร้างเป็นกฎในทางบวก(Positive rule) คือ สิ่งที่ควรปฏิบัติและกฎในทางลบ(Negative rule) คือ กฎที่เป็นข้อห้ามหรือการป้องกันที่จะกระทำผิดศีลธรรม ซึ่งกรณีการเสพยาหรือการติดยานั้น ถือเป็นกฎในทางลบที่เป็นข้อห้าม ผิดศีลธรรมอันดีของสังคม

ดังนั้น การก้าวพลังพลัดเดินหลงทางไปติดยาจึงถือเป็นความเลวร้าย น่าอับอาย เป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของสังคมที่เรียกว่า สภาวะความเปี่ยงเบน และสังคมไม่ยอมรับคนติดยาหรือแม้แต่มนุษย์ที่มีประวัติเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เมื่อผู้ติดยาอยู่ในภาวะปกติไม่มีอาการตกเป็นทาสยาหรือมีอาการอยากยา ความปรารถนาในส่วนลึกๆของผู้ติดยาจึงอยากจะหลุดจากสภาวะเปี่ยงเบนหรือกรงขังของการเป็นผู้ติดยาเพื่อบรรลุในความเป็นคนดี มีศีลธรรมในสังคม แต่การที่คนติดยาและต้องการเลิกยาแล้วไม่ประสบความสำเร็จจนที่ในที่สุดต้องหันกลับมาเสพยาใหม่นั้น มักได้รับคำอธิบายว่าไม่สามารถทนต่อสิ่งที่ผู้ติดยาจะต้องเผชิญในความพยายามเลิกยาได้ คือ อาการอยากยาที่มีอาการทรมานและทรมานทรมานทั้งทางกายและจิตใจ จุดยอดของการเสพ คือ ความเมามันที่ผู้ติดยาจะลิ้มทุกสิ่ง สามารถกระทำการทุกอย่างเพื่อให้ได้ซึ่งการเสพยา ทำให้ผู้ติดยาไม่สามารถที่จะเลิกยาได้ โดยเฉพาะการหยุดการเสพยาเสพติดประเภทผงขาวหรือเฮโรอีน จะมีอาการทรมานกว่ายาเสพติดอื่นๆ และต้องใช้เวลาค่อยๆฟื้นตัวนาน ฉะนั้นหากผู้ติดยาคนใดที่มีจิตใจไม่เข้มแข็งและไม่แน่วแน่มากพอก็จะเกิดการล้มเลิกความพยายามในการหยุดเสพเสียกลางคัน

การสร้างพลังอำนาจในตนเพื่ออดใจและเป็นพลังผลักดันให้เลิกยาได้สำเร็จด้วยตนเองนั้นทำได้โดยกระบวนการตรวจสอบตนเอง(Self Examination) หรือมีการทบทวนไตร่ตรองตนเอง(Self Reflection) เพื่อการรู้จักตนเอง(Knowing the self) ซึ่งมีคำอธิบายที่เกี่ยวข้องอยู่ สาม ประการ คือ ประการแรก ชุดของเทคนิควิธีการในการตรวจสอบตนเองในเรื่องความคิดของตนเองมีความผูกพัน/ยึดติดอยู่กับกฎเกณฑ์/บรรทัดฐานของสังคมมากน้อยเพียงไร ประการที่สอง การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่อยู่ภายในของผู้ติดยา(Inner personal thoughts) กับความไม่สมบูรณ์ภายในของตนเอง(Inner personal impurity) และประการสุดท้าย การสำรวจตรวจสอบอย่างรอบด้านเกี่ยวกับความคิดของตนเองจะที่ตอบสนองต่อความเป็นจริงเหล่านั้น (Danaher. 2000: 129-130)

วิธีการปฏิบัติทั้ง สาม ประการในการตรวจสอบตนเองนี้ ทำให้ผู้ติดยาระลึกถึงความต้องการในส่วนลึกของจิตใจได้ โดยการพิจารณาตรวจสอบผ่านมิติทางประวัติศาสตร์ตัวตนของผู้ติดยา ซึ่งเกิดจากการบ่มเพาะตัวตน(Cultivate of self)ของผู้ติดยามาตั้งแต่ในอดีตประวัติศาสตร์ตัวตนของผู้ติดยาถูกสร้างขึ้นมาจากบุคคลต่างๆที่มีอิทธิพล และมีความเกี่ยวพันต่อประวัติศาสตร์การสร้างตัวตนของผู้ติดยาผ่าน เกมส์ของความจริง(A game of truth) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Relation of power) ในรูปแบบความสัมพันธ์ของตนเองต่อผู้อื่น (Danaher.2000:131) โดยภาคปฏิบัติการจากกรอบครวั

ศาสนาและกฎหมาย ที่สร้างเป็นพลังอำนาจในตนให้แก่ผู้ศรัทธาและเป็นพลังผลักดันให้เกิดจิตสำนึกในการเลิกละได้

ครอบครัว (The private sphere of family and home) นับเป็นพื้นที่ส่วนตัวที่มีอำนาจในการสร้างประวัติศาสตร์ชีวิตของบุคคลได้มากที่สุดโดยเฉพาะเกมส์ของความจริงอันเป็นชุดของกฎเกณฑ์ที่สามารถผลิตความจริงในความเป็นตัวตนของบุคคลขึ้นทั้งทางด้านความคิดและการกระทำที่มีความสำคัญต่อการสร้างตนเองทั้งในด้านประสบการณ์และความต้องการของมนุษย์ (Danaher. 2000: 40) ความสัมพันธ์ทางครอบครัวที่เหนียวแน่นเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่สร้างความซับซ้อนให้กับสมาชิกในครอบครัวซึ่งเป็นการใช้อำนาจต่อกันโดยผ่านกลไกของอารมณ์แห่งความรักที่แสดงออกด้วยความห่วงใยที่พ่อแม่มีต่อลูก ความห่วงใยนี้มีได้จำกัดเพียงในระดับร่างกายเท่านั้น แต่ยังรวมส่วนของจิตและวิญญาณด้วย สำหรับผู้ศรัทธาแล้วพลังอำนาจจิตใจที่ได้รับจากพ่อและแม่ในรูปแบบของความรัก ความอบอุ่น และความผูกพันที่เคยได้รับมาในอดีต รวมทั้งแรงใจจากภรรยา/สามี หรือบุตร เพื่อความต้องการดำรงชีวิตของครอบครัวที่ดี มีความรับผิดชอบสามารถสร้างพลังอำนาจในตนเพื่อความต้องการในการเลิกละได้โดยเฉพาะในห้วงระยะเวลาที่ไม่ได้ตกเป็นทาสของยาหรือเมายา ผู้ศรัทธาจะมีความรู้สึก ผิดชอบชั่วดี (Consciences) คิดพินิจทบทวนการกระทำของตนเองที่ต้องกลายมาเป็นคนศรัทธาซึ่งสร้างความเสียใจ ความผิดหวังและทำลายความคาดหวังของบุคคลต่างๆ ในครอบครัวอย่างมากมาย เมื่อมีเหตุการณ์/สถานการณ์ใดๆ จากการเป็นคนศรัทธาแล้วส่งผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัวที่มีความสำคัญ/นัยยะต่อผู้ศรัทธาแล้ว จะสามารถสร้างพลังอำนาจในตนเพื่อความต้องการเลิกละได้มากขึ้น บุคคลในสังคมจะดูดซับปรากฏการณ์ ความคิด ความเชื่อที่ได้สัมผัสและบ่มเพาะจนกลายเป็นตัวตนขึ้นมาที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน พลังในตนที่ผลักดันให้ผู้ศรัทธามีความต้องการเลิกละจึงมีมากมาย แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

นอกจากครอบครัวแล้ว ยังมีกลไกทางศาสนาที่มีความสำคัญในการบ่มเพาะความเป็นตัวตนของบุคคล ในเรื่อง จริยธรรม ซึ่งความหมายของ จริยธรรม พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต) อธิบายว่า คือ “การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม” การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงามนี้เกิดขึ้นได้หากปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา อันประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา ศีล เป็นพัฒนาชีวิตในมิติกาย วาจา ให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม การยึดมั่นในศีลจะทำให้เรียนรู้กับผู้อื่นโดยไม่เบียดเบียนและเคารพกติกาสังคม สมาธิ เป็นการพัฒนาชีวิตในมิติทางจิตใจให้สามารถควบคุมอารมณ์ด้านลบและสร้างอารมณ์ทางบวกให้เข้มแข็ง ส่วนปัญญา คือ การเข้าใจความจริงที่ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา สามารถแยกแยะถูกผิดชั่วดีได้ คำสอนทางศาสนาเป็นเรื่องสำนึกที่ต้องปลูกฝัง ซึ่งการสร้างและควบคุมจิตสำนึกให้คนมีศีลธรรมนั้นกระทำโดยผ่านกลไกทางศาสนา ครอบครัวและการศึกษา ซึ่งมีคำสอนทางศาสนาเรื่อง วิธีที่บุคคลใช้สร้างหลักประกันทางศีลธรรม โดยพลังมโนธรรม โดยสร้าง

ความละเอียดถี่ถ้วน ความเคารพตนเอง และความมีสติสัมปชัญญะ พลังศรัทธาที่สร้างความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าสิ่งที่เป็นอุดมการณ์หรือสิ่งที่ดีงาม และพลังขับเคลื่อนโดยการเร้าให้เกิดความอยากสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามหรือ ความใฝ่ดีซึ่งเป็นพลังตรงกันข้ามกับพลังตัณหาที่เป็นตัวการให้ประพฤติดหรือละเมิดศีลธรรม(พระธรรมปิฎก. 2547: 124-125) ในกรณีผู้ติดยาไม่สามารถเลิกยาได้เนื่องจากยังไม่สามารถสร้าง ความหลุดพ้นของจิต เมื่อผู้ติดยามีการตรวจสอบตนเองและสามารถสร้างพลังขับเคลื่อนได้จะก่อให้เกิดพลังอำนาจในตัวตนสู่การหลุดพ้นของจิตที่ตกเป็นทาสยาได้

สำหรับกลไกทางกฎหมายเป็นเครื่องมือของรัฐในการจัดระเบียบสังคมโดยการควบคุมสังคมและมนุษย์ ซึ่งอิงอยู่กับหลักการทางศีลธรรม ในสิ่งที่สังคมกำหนดให้เป็นข้อห้ามถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ปรากฏการณ์ปัญหาการคุกคามของยาเสพติดต่อสังคมไทย ส่งผลให้รัฐทุ่มเทงบประมาณปราบปรามยาบ้าอย่างรุนแรงและเด็ดขาด สร้างเป็นพลังความกลัว(พระธรรมปิฎก.2547:123) ให้ผู้เสพยาบางรายมีความต้องการเลิกยาเสพติดได้

ประสบการณ์และประวัติศาสตร์ตัวตนต่างๆดังกล่าวข้างต้น จะสร้างพลังใจและความปรารถนาให้ผู้ติดยาต้องการเลิกยา โดยการตระหนักถึงวิถีการดำรงชีวิตของตนเองต่อไปข้างหน้า ดังนั้นรากฐานที่สำคัญในการสร้างตัวตนขึ้นใหม่ของคนติดยา คือ ความปรารถนาในส่วนลึกที่อยากจะเลิกยา และความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้ได้เพื่อขจัดความต้องการที่จะเลิกยาให้ได้ กระบวนการตรวจสอบตนเองนั้น นอกจากจะทำให้ผู้ติดยาค้นพบความปรารถนาในการต้องการเลิกยาแล้ว ยังทำให้ผู้ติดยาสามารถคิดใคร่ครวญมองเห็นความหายนะและความเลวร้ายของยาเสพติดที่เกิดต่อตนเองและครอบครัว นำไปสู่ความตั้งใจที่จะเลิกยาอย่างแท้จริง หากการตั้งใจจริงมีไม่มากพอจะส่งผลถึงความล้มเหลวและกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ ความเข้มแข็งและแน่วแน่ของจิตใจจึงเป็นเรื่องสำคัญที่สุดในศิลปะการดำรงชีวิตในการสร้างวินัยของตนเองเพื่อยุติการเสพยา

ฉะนั้นผู้ติดยาที่สามารถยุติการเสพยาได้อย่างเด็ดขาดจึงต้องมีพลังอำนาจในตัวตนที่แข็งแกร่งพร้อมเผชิญต่ออาการเสียนยาอย่างไม่หวั่นไหวและไม่สะทกสะท้านใดๆ พลังอำนาจในตัวตนของผู้ติดยาที่สามารถเลิกยาได้เด็ดขาดนั้นจะมีความปรารถนาในส่วนที่ลึกที่สุดของมนุษย์ที่มีความใฝ่ดีมีความต้องการเป็นผู้มีที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า เขาเหล่านี้ไม่ยอมที่จะให้ตนเองถูกกระทำโดยสังคมตีตราว่า เป็นคนติดยาอีกต่อไป ความรู้สึกนึกคิดต่างๆที่กล่าวมาจะเชื่อมโยงสร้างเป็นจิตสำนึกที่กำกับให้คนติดยาตระหนัก และสร้างตัวตนโดยกระทำการกับตนเองด้วยการเฝ้าระวังตนเองทดสอบตนเอง ตลอดจนปรับปรุงพัฒนาตนเองไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงตนเอง (Bernauer and Mahon. 1994: 143-144) ให้สามารถต่อสู้จนสามารถยุติการพึ่งพาได้

จริยธรรมแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายา

ในวิถีการก่อร่าง/สร้างตัวตนของผู้ติดยาสู่สภาวะปกติที่เรียกว่าเป็นคนดีของสังคมนั้น มีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของผู้เสพในฐานะผู้กระทำการ(Ethical Subjects) โดยแนวคิดเรื่องจริยธรรม(Ethic)เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในเรื่อง ศีลธรรม (Moral) ซึ่งความมีศีลธรรมประกอบไปด้วยข้อปฏิบัติที่เป็นจริง และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปรวมถึงรหัสทางศีลธรรม(Moral code) ในรูปของข้อกำหนดทางศีลธรรมที่เป็นกฎเกณฑ์ด้านการกระทำ ที่เป็นการห้ามและการอนุญาตให้ปฏิบัติ ซึ่งสังคมได้กำหนดคุณค่าให้ไว้ ส่วนประกอบของศีลธรรมในประการสุดท้าย คือ จริยธรรมในตัวตนอันเป็นความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นด้วยตัวเอง(The self's relation to itself) (Hacking.1986:235-238) สำหรับผู้ติดยาที่พยายามปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อการเลิกยา จริยธรรมแห่งตัวตนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการแสวงหาทางเลือกเพื่อยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเอง

โดยรากฐานของแนวคิดการสร้างตัวตนในฐานะของผู้กระทำที่มีจริยธรรมนั้น ผู้กระทำการซึ่งในที่นี้ คือ ผู้ที่มีความประสงค์จะยุติการเสพยา มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของความมีศีลธรรมใน สี่ ประการ ประการแรก สาระของการมีจริยธรรม (Ethic Substance) คือ การที่คนเราได้เข้าไปมีส่วนร่วมในหลักการประพฤติ/ข้อปฏิบัติที่ตนเองได้ตัดสินใจว่าเห็นชอบด้วย ในความรู้สึก ความตั้งใจและความปรารถนาของตนเองที่ต้องการจะปฏิบัติเช่นนั้น นั่นคือ การกระทำของบุคคลที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมที่ตนเองได้ตัดสินใจ ประการที่สอง วิถีทางของการครอบงำทางศีลธรรม (Mode of subjection)โดยให้บุคคลมีความสำนึกรู้(recognize)ในหน้าที่หรือพันธะทางศีลธรรม(Moral Obligation)ที่ถูกสร้างผ่านคำสอนทางศาสนาหรือการอ้างเหตุผล หรือการกระทำให้ยอมรับต่อระเบียบแบบแผนที่ทำให้ตนเองดำรงอยู่ได้อย่างมีสุนทรียภาพ ดังจะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีประวัติศาสตร์ตัวตนที่แตกต่างกันแต่ก็สามารถดำรงอยู่ในกฎระเบียบเดียวกันโดยวิถีทางที่แตกต่างกันได้ วิถีทางของการครอบงำนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวตน(Self)และรหัสทางศีลธรรม(Moral code) ที่บุคคลตัดสินใจในการนำรหัสเหล่านั้นมาปฏิบัติกับตนเอง ประการที่สาม การก่อร่างปฏิบัติการหรือการกระทำของตนเอง(Self-forming activity)จากการตรวจสอบตนเองและก่อร่างวินัยในตัวตน เพื่อขจัดความต้องการในส่วนลึกที่จะเลิกยา และประการสุดท้าย การสร้างการดำรงอยู่ในสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้นได้ชื่อว่า มีการปฏิบัติตัวอยู่ในศีลธรรมอันดี เช่น การทำตัวให้บริสุทธิ์ หรือ มีเสรีภาพ หรือการได้เป็นนายตนเอง (Davidson. 1996: 228-229)

ดังนั้น ผู้ติดยาจึงสามารถใช้ศิลปะในการดำรงชีวิตและการใช้รูปแบบของการเลือกวิถีชีวิตให้กับตนเองและก่อร่างการกระทำเพื่อการเลิกยาจากกฎเกณฑ์ของตนเอง ด้วยแนวทางการใช้จริยธรรมในตนนำพาตนเองสู่สภาวะปกติตามเป้าหมายของทั้งผู้ติดยาและสังคม ทั้งนี้มีแนวทางการดูแลตนเอง(The Care of the Self) ที่เป็นเจตจำนงเข้ากระทำการกับร่างกายและจิตวิญญาณใน

ฐานะที่ตนเองมีความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีงาม(Nilson. 1998: 38) ด้วยการยุติการพึ่งพาและหาวิธีการที่จะหยุดเสพยาให้ได้อย่างเด็ดขาด สุดท้ายตนเองจะสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะการการดูแลตนเองนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นอิสระบนพื้นฐานของจริยธรรมในตนของแต่ละบุคคล เกิดขึ้นจากการพิจารณาตนเองว่า มีข้อกำหนด กฎเกณฑ์ทางสังคมใดที่ยอมรับได้เชื่อมโยงกับความจริงที่ต้องเรียนรู้ถึงวิธีการใดๆที่จะจัดความต้องการของตนเองได้ ซึ่งการดูแลตนเองในการปรับปรุงพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนเองนั้น เป็นแนวคิดที่มาพร้อมๆกันกับการดูแลผู้อื่นหรือสังคมด้วย อันเนื่องมาจากการที่บุคคลถูกสร้างให้ตระหนักถึงการเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องการได้รับการยอมรับ

แนวคิดการดูแลตนเองมีฐานคิดของอำนาจที่เข้ามาควบคุมกำกับจิตใจและร่างกายของตนเอง ภายใต้กระบวนการเรียนรู้ตนเองให้ไปถึงจุดที่ตระหนักได้ว่าจะพัฒนาตนเองอย่างไรให้มีความสุขสมบูรณ์ในการดำรงชีวิต โดยผู้ติดยามีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมายการยุติการพึ่งพาสายอย่างเด็ดขาด และพร้อมที่จะก่อร่างวินัยในตัวตนและหาทางเลือกปฏิบัติการเลิกยาที่เหมาะสมกับตนเอง การปลูกฝังให้บุคคลดูแลตัวเอง(Cultivating care of the self) นั้นมีเจตนาที่จะทำให้ผู้ติดยารับรู้ปรัชญาในการดำรงชีวิตสูงสุด ซึ่งเป็นเจตจำนงที่กระทำต่อร่างกาย จิตวิญญาณของตนเองในฐานะที่ยอมให้ตนเองเป็น “วัตถุ” ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายที่จะให้ตนเองมีชีวิตที่ดีงาม(Nilson. 1998: 39) ดังนั้นการศึกษาอำนาจที่มากำกับร่างกายให้เลิกยาโดยผ่านวินัย(Disciplines) ตามแนวทางนี้จึงมิใช่อำนาจในรูปแบบการใช้แรงในการบังคับที่กระทำกับร่างกายโดยตรง แต่เป็นอำนาจระดับย่อย (Microphysics of power) ในเชิงบวกในการครอบงำจิตวิญญาณ(Soul)ของผู้เสพยาให้มีจิตใจเข้มแข็ง มีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะเลิกยาเพื่อการบังคับร่างกายให้ขัดขึ้นต่อสู้กับการติดยาได้ โดยแนวคิดของอำนาจที่มากำกับร่างกายจากรากฐานคิดว่า จิตวิญญาณอยู่ในฐานะที่ถูกสร้างจากอุดมการณ์ที่เป็นความคิด ความเชื่อในตัวตนที่ถูกปลูกฝังมาและมีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีของอำนาจเหนือร่างกายในการบังคับและกระทำต่อร่างกาย เพื่อการดำรงอยู่ในฐานะเป็นนายของตนเอง กล่าวได้ว่า จิตวิญญาณ คือ คุกกี้ของจรรยา (Rabinow. 1984: 177) สถานะของร่างกายไม่ต่างไปจากมวลสารที่ไร้ความรู้สึกซึ่งถูกควบคุมด้วยจิตวิญญาณโดยการสร้างวินัยในตนเองบังคับร่างกายในการเลิกยา ทั้งนี้ผู้เสพเองทราบดีว่า การบังคับร่างกายของตนเองเกิดขึ้นได้เพียงชั่วขณะหนึ่ง จากนั้นก็จะได้รับอิสระจากการพึ่งพาและกระทำตนเองให้มีชีวิตที่ประคบด้วยความเป็นมนุษย์ที่มีสุนทรียภาพ อีสุภาพ สมบูรณ์ตามเป้าหมายทางจริยธรรมของสังคมได้

วินัยจึงเป็นรูปแบบของอำนาจรูปแบบหนึ่งที่สำคัญยิ่งที่กระทำต่อตัวผู้ติดยาเองให้เลิกยาได้ อันเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นภายใน (Internal) ซึ่งเป็นกลไกที่สามารถทำให้ผู้ติดยาสำนึกได้ว่า ผู้ติดยามีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือทำอะไรได้โดยตนเองเพื่อตนเอง ดังนั้นหากผู้ติดยาสามารถสร้าง

จิตสำนึกในการเลิกยาต่อจิตวิญญาณได้ จิตวิญญาณก็จะมีอำนาจมากำกับร่างกายของผู้ติดยาให้ต่อสู้กับอาการอยากยา เพื่อการก้าวหลุดพ้นจากกรงขังของการเป็นคนติดยา และการเลือกที่จะไม่ก้าวสู่กรงขังของการเป็นผู้ป่วยได้เป็นประเด็นหลักในการสร้างตัวตน มีจุดเน้นอยู่ที่รูปแบบของสำนึกในตนเองที่มีคุณธรรม รวมถึงความยืดหยุ่นในเชิงปฏิบัติและความหลากหลายของความคิดที่ไม่ตายตัว แต่สร้างสรรค์ แนวคิดนี้จึงปฏิเสธการจัดทำโครงการที่มีแนวคิดสำเร็จรูป(Ready - made Concept) ในการเปลี่ยนแปลงตนเอง(Nilson. 1998: 108)

การก่อร่างตัวตนของผู้ติดยาในการเลิกยาและป้องกันควบคุมดูแลตนเอง(Self Surveillance) ในการกลับไปติดยาซ้ำจึงต้องมีความหลากหลายโดยมีผู้ติดยาเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนเองสู่ชีวิตใหม่ ทางเลือกจากการหลุดพ้นของการเสพยา จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะ ทางเลือก คือ สิ่งที่ทำให้หลุดพ้นจากการกำหนด/กำกับของโครงสร้างทางสังคมที่มากดทับมนุษย์ซึ่งทำให้มีความรู้สึกขาดอำนาจ จึงเกิดการปฏิเสธและต่อต้าน ดังที่ ประเวศ วะสี กล่าวว่า “ทางเลือก” หมายถึง ทางที่ไม่ได้เป็นไปตามกระแสหลักแต่ว่าด้วยความสมัครใจ หน้าที่ของทางเลือก คือ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย.....ความหลากหลายจะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้” (ประเวศ วะสี. 2546: 37) “ทางเลือก” จึงหมายถึงเสรีภาพอย่างหนึ่งที่น่ามาจัดการกับปัญหาได้ เนื่องจากการแสดงออก/การกระทำของผู้เสพจะไม่มีรูปแบบตายตัว มีความหลากหลายตามการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์และความต้องการของตัวผู้เสพเอง ทางเลือกในการบำบัดรักษายาเสพติดได้สำเร็จ คือ ทางเลือกที่หลากหลายสามารถเข้าถึงทั้งมิติทางด้านร่างกายและมิติทางด้านจิตวิญญาณ อารมณ์และความรู้สึกที่ผู้เสพยาในฐานะผู้กระทำการที่มีอำนาจในการกำหนดทางเลือกโดยตัวผู้เสพเอง ดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ ภายใต้เทคโนโลยีของการสร้างพลังแห่งตัวตนบนเส้นทางของการใช้จริยธรรมกำกับทางเลือกเพื่อการยุติการพึ่งพายาจนสำเร็จ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด” มีวัตถุประสงค์ในการทำความเข้าใจและสร้างความรู้ร่วมกันกับผู้ที่เป็เจ้าของประสบการณ์ในเรื่อง การสร้างตัวตนเพื่อการยุติการเสพยาเสพติดด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญกับตัวตนของมนุษย์ในการสร้างตัวตนเพื่อยุติพฤติกรรมเสพยา และเชื่อในพลังอำนาจแห่งตัวตนของผู้ติดยาที่เป็นแรงผลักดันให้กระทำการเพื่อให้ตนเองหลุดจากสภาพความเป็นผู้เป็งเบนได้ โดยมีแนวทางการวิเคราะห์ปัญหาวิจัยดังนี้

แนวทางการวิเคราะห์เส้นทางการเข้าสู่การติดยา โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งถึงวิธีคิดต่อประเด็นสาเหตุของการติดยาเสพติด ซึ่งมีความสำคัญมากต่อความสำเร็จ

ของแบบแผนการบำบัดรักษาผู้ติดยา สำหรับแนวคิดที่เป็นคำอธิบายการเข้ามาสู่การติดยาแบ่งเป็นสอง กลุ่ม คือ คำอธิบายการเข้าสู่การติดยาในสาเหตุเชิงกลไกและเชิงกระบวนการ โดยคำอธิบายการเข้าสู่การติดยาในกลุ่มแรก เป็นคำอธิบายสาเหตุเชิงกลไกที่มีหลักการเบื้องต้นว่า ปรัชญาการณีสังเกตเห็นเป็นผลมาจากปัจจัยที่เป็นสาเหตุโดยการกระทำต่างๆของสังคม ซึ่งกระบวนการทัศนทางวิทยาศาสตร์มีอิทธิพลในการสร้างองค์ความรู้เพื่ออธิบายในเชิงสาเหตุของการเข้าสู่การติดยา ว่ามีสาเหตุมาจากปัจเจกบุคคลและจากโครงสร้างสังคม ส่วนแนวคิดการวิเคราะห์สาเหตุการติดยากลุ่มที่สอง มีคำอธิบายสาเหตุการเข้ามาสู่การติดยาเชิงกระบวนการโดยแนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ซึ่งอธิบายปรัชญาการณีสังเกตเห็นการก้าวสู่เส้นทางการติดยาในลักษณะที่ต่อเนื่องและเป็นพลวัต โดยมีผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ลงมือกระทำการต่างๆ ผ่านการปฏิสังสรรค์กับตนเองอันเกิดจากกระบวนการนิยามความหมายและตีความต่อสถานการณ์ต่างๆที่ได้ประสบอย่างต่อเนื่อง จนได้ชื่อว่า “ผู้ติดยา” และได้รับการตีตราจากสังคมให้เป็นผู้เปี่ยงเบน สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เส้นทางการติดยาของผู้ติดยาเสพติด

แนวทางการวิเคราะห์การดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การติดยา จากวิกฤติความรุนแรงของสถานการณ์การติดยามากขึ้นทั้งปริมาณผู้เสพและการติดยาซ้ำที่ดำรงอยู่ ทั้งที่มีนโยบายการบำบัดรักษาผู้ติดยาและการปราบปรามการค้าขายอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยใช้แนวคิดอัตลักษณ์ทางสังคมเป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการทัศนการบำบัดรักษาแบบวิทยาศาสตร์อันเป็นวิธีคิดกำกับแบบแผนการบำบัดรักษาในปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้ติดยาที่เข้ารับการรักษามีอัตลักษณ์ของผู้ป่วย และผลของอัตลักษณ์ทางสังคมเช่นนั้น ทำให้ผู้ติดยาไร้อำนาจถูกกำกับโดยความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์ของผู้รักษา การบำบัดรักษาผู้ติดยาซึ่งมีแบบแผนมาตรฐานโดยมีองค์ความรู้ผู้บำบัดรักษาเป็นแกนกลางจึงนำไปสู่การไม่ยอมรับการบำบัดรักษายาเสพติด หรือการบำบัดรักษายาเสพติดที่ไม่หายขาดต้องเข้ารับการรักษาคั้งแล้วครั้งเล่า ดังปรากฏการณ์การติดยาที่ปรากฏให้เห็นตลอดมา

แนวทางการวิเคราะห์กระบวนการยุติจากการพึ่งพาบบนทางเลือกอันหลากหลาย เป็นการศึกษาถึงแนวทางการบำบัดรักษายาเสพติดที่เน้นอำนาจอิสระของผู้ติดยาในการเลือกหนทางของการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยตนเอง จากจุดเปลี่ยนของผู้ติดยาที่มีความต้องการเลิกยาให้ได้อย่างเด็ดขาด โดยผู้วิจัยมีฐานคิดว่า ผู้เสพมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีตัวตนในการคิด การตัดสินใจที่ประกอบด้วยทั้งเหตุผลอารมณ์และความรู้สึก อีกทั้งมีความสามารถในการเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนการกระทำตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งมีความระลึกรู้และตั้งกฎเกณฑ์การปฏิบัติของตนเองซึ่งเป็นวิถีที่เปลี่ยนแปลงตนเองตามความต้องการเลิกยาให้ได้อย่างเด็ดขาด แนวทางการวิเคราะห์ศึกษา กระบวนการยุติจากการพึ่งพาบบนทางเลือกด้วยตนเองจึงใช้แนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตน

(Technology of self) เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจการกระทำ/พฤติกรรมและการเลิกยาที่มีผู้เสพยาเป็นผู้กระทำจากการคิดและตัดสินใจพร้อมทั้งการก่อรูปกิจกรรม/การกระทำ เพื่อยุติการพึ่งพายาด้วยทางเลือกของตนเอง จากการระลึกถึงเท่าทันต่อความเปราะบางที่สังคมสร้างให้และระลึกถึงว่าตนเองมีความศักยภาพ สามารถปลงความเปราะบางที่สังคมตีตราให้ได้ โดยการสร้างตัวตนเพื่อยุติการพึ่งพายาจากพลังอำนาจในตัวตน อันเกิดจากความปรารถนาในส่วนลึกของจิตใจสร้างจิตสำนึกให้ผู้ติดยาฝ่าฟันต่ออุปสรรคต่างๆ และสามารถหยุดพฤติกรรมเสพยาได้ในที่สุด เพื่อสุนทรียภาพการดำรงชีวิตในการเป็นคนดีของสังคมตามเป้าหมายของจริยธรรมในตนเองและสังคม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การติดยาที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย มาโดยตลอดในสองด้าน ด้านที่หนึ่งเป็นการศึกษา กระบวนการรักษาผู้เสพยาตามแนวทางการรักษาที่มีฐานคิดของกระบวนการทัศน์ปฏิฐานนิยมแบบกลไกเชิงสาเหตุที่ให้ความสำคัญกับความรู้ที่อธิบายสาเหตุของการติดยาโดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นแกนกลางในการรักษา และอีกด้านหนึ่งเป็นการศึกษา เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด เพื่อนำมาอธิบายการหยุดพฤติกรรมการพึ่งพายาบนหนทางเลือกด้วยผู้ติดยาเลือกเอง ที่เชื่อว่าจะทำให้ผู้เสพยาสามารถหยุดพฤติกรรมได้โดยไม่คิดวนกลับไปเสพซ้ำอีก

การศึกษาเพื่อให้เข้าใจรากฐานการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติดได้อย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีดำเนินการวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative research)โดยการสร้างทฤษฎีฐานรากตามแนวการสร้างสรรคนิยม (Constructivist grounded theory) ด้วยเชื่อว่า เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติดถูกสร้างขึ้นโดยตัวผู้ติดยาซึ่งเป็นเจ้าของประสบการณ์ และผู้วิจัยในฐานะที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและเคยมีบทบาทร่วมกับผู้ติดยาในการพยายามหาทางหลุดพ้นจากการเสพยา จึงต้องการที่จะสร้างความรู้และเปิดพื้นที่ของความรู้ชุดนี้ ซึ่งแนวทางการสร้างทฤษฎีฐานรากตามแนวการสร้างสรรคนิยม เป็นวิธีวิทยาที่ให้ผู้วิจัยและผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ที่เคย ติดยาแล้วสามารถยุติพฤติกรรมเสพยาได้ด้วยทางเลือกของตนเอง ร่วมกันสร้างความจริงว่า ความหมายและสิ่งต่างๆในการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อยุติการพึ่งพายาเสพติดนั้นถูกสร้างมาได้อย่างไร

ดังนั้น การที่จะศึกษาเรื่องราวจากประสบการณ์ตรงของผู้ติดยาซึ่งเป็นบุคคลที่ดำรงอยู่ภายใต้กรอบของสังคมว่า “ผู้มีความเปราะบาง” เป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนเชิงระบบความคิดมาก การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความละเอียดอ่อนเช่นนี้ ผู้วิจัยจึงใช้ เรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตของผู้ที่สามารถยุติพฤติกรรมเสพยาได้ด้วยตนเอง การสะท้อนเรื่องราวเทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อยุติการพึ่งพายาเสพติดในระดับลึกผ่านความใกล้ชิด เพื่อให้เห็นถึงเบื้องหลังและฐานคิดในการตัดสินใจ นับตั้งแต่การก้าวเข้าสู่เส้นทางการเสพยาจนกลายเป็นคนติดยา ความคิดและความรู้สึกเมื่อสังคมให้ชื่อว่า “เป็นผู้ติดยา” ตลอดจนการรู้เท่าทันในสิ่งต่างๆที่สังคมกำหนดให้ และความสามารถในการสร้างพลังแห่งตนในการยุติการเสพยาได้ด้วยตนเอง และเพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจากเสียงสะท้อนของผู้ที่มีประสบการณ์ตรงได้อย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยใช้แนวคิดเชิง

ทฤษฎีต่างๆที่มีมุมมองในแต่ละมิติของเรื่องราวประสบการณ์ เพื่อการสร้างข้อสรุปเชิงทฤษฎีการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติดอย่างคมชัด

แนวคิดการสร้างทฤษฎีฐานรากตามแนวสร้างสรรค์นิยม

การสร้างทฤษฎีฐานรากเป็นวิธีวิทยาเชิงคุณภาพในการวิจัยทางสังคมศาสตร์จากคำถามและปัญหามากมายเกี่ยวกับพฤติกรรมและการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและมีความหลากหลายไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การสร้างทฤษฎีฐานรากในยุคสมัยเริ่มแรกนั้นเป็นแนวคิด วิธีการสร้างความรู้หรือแสวงหาความรู้อยู่บนกระบวนทัศน์ที่เราเรียกว่าหลังปฏิฐานนิยม (Post – Positivist)โดยมีความคิดพื้นฐานการสร้างความรู้ว่า มนุษย์สร้างความหมายของสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวขึ้นมาจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ปรัชญาการทางสังคมจึงถูกตีความและให้ความหมายโดยบุคคลที่อยู่ในบริบท วัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ การสร้างทฤษฎีฐานรากจึงมุ่งค้นหาและพัฒนาทฤษฎีจากข้อมูลรูปธรรมที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ในทัศนะและความรู้สึกนึกคิด(Conceptual World)ของผู้ที่ถูกรู้ศึกษาให้มากที่สุด วิธีวิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานรากจึงเน้นการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม โดยยึดหลักการพยายามตีความทำความเข้าใจสิ่งต่างๆไม่ว่าจะเป็นความรู้สึก นึกคิด ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ทัศนคติ รวมทั้งคำอธิบายพฤติกรรมต่างๆจากมุมมองของ คนในสังคมโดยปราศจากอคติและมีความเป็นกลาง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นั้นมาสร้างมโนทัศน์ จัดหมวดหมู่ หาความเชื่อมโยงของหมวดหมู่ในเชิงเงื่อนไขและกระบวนการ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่ต้องการหาคำอธิบาย ทฤษฎีฐานรากจึงเป็นทฤษฎีที่สอดคล้องและสะท้อนปรากฏการณ์โดยเน้นการใช้ ความคิดเชิงตรรกะในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆโดยเน้นว่า มโนทัศน์ และหมวดหมู่มโนทัศน์ จะต้องพัฒนาหรือก่อเกิด(Emerge)ขึ้นมาจากข้อมูลเท่านั้น

ในเวลาต่อมาได้เกิดข้อคำถามต่อธรรมชาติของแนวคิดทฤษฎีและข้อจำกัดของวิธีการสร้างทฤษฎีฐานรากดังกล่าวในการศึกษาเรื่องราวหรือเปิดพื้นที่ให้กับความรู้ระดับปัจเจกบุคคล ประเด็นคำถามต่อธรรมชาติของความจริง(Ontology)ที่ดำรงอยู่เริ่มถูกท้าทายสังคมและเชื่อว่า ความจริงมิใช่สิ่งดำรงอยู่ตามธรรมชาติแต่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ ความจริงในยุคของวิธีคิดแบบนี้จึงถูกสร้าง(Construct)ขึ้นมา โดยเชื่อว่า มนุษย์เราไม่ใช่แค่ตีความหมายปรากฏการณ์ทางสังคมเท่านั้น แต่ในกระบวนการตีความนั้นมนุษย์ยังสามารถสร้างความหมายขึ้นมาใหม่เองได้ด้วย ฉะนั้นการที่มนุษย์จะสร้างความหมายใหม่ได้นี้ ต้องไม่ยอมรับต่อความรู้ชุดเดิมจึงสร้างความรู้ชุดใหม่ขึ้นมา แนวคิดการสร้างทฤษฎีฐานรากตามแนวการสร้างสรรคินิยม จึงได้รับการพัฒนาและเคลื่อนย้ายกระบวนทัศน์

การวิจัยเพื่อการศึกษาประสบการณ์ชีวิตของเจ้าของประสบการณ์ให้ได้ความรู้กว้างไกลออกไป และสามารถขยายขอบเขตความเป็นตัวแทนของเจ้าของประสบการณ์ได้

วิธีการของทฤษฎีฐานรากตามแนวทางสร้างสรรค์นิยม นับเป็นการสะท้อนให้เห็น การเคลื่อนย้ายกระบวนการทัศน์ยุคหลังสมัยใหม่โดยเชื่อว่า ความจริงถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ ญาณวิทยาของการสร้างความรู้ซึ่งให้ความสำคัญกับการเกี่ยวพันกันระหว่างผู้สร้างความรู้กับสิ่งที่เป็นตัวความรู้ วิธีนี้จึงเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายร่วมกันสร้างความรู้ได้ ผู้วิจัยพยายามเข้าถึงประสบการณ์และสร้างความรู้ผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ และบริบทต่างๆ หรือกล่าวได้ว่า ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการนิยามการวิเคราะห์ตีความและการปรุงแต่งสิ่งต่างๆ ด้วยกัน และเป็นส่วนหนึ่งในประสบการณ์ของผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ ลักษณะต่างๆ ดังกล่าวเป็นประเด็นที่แตกต่างกันระหว่างทฤษฎีฐานรากแนวดั้งเดิมกับทฤษฎีฐานรากแนวสร้างสรรค์นิยม

ดังนั้น ทฤษฎีฐานรากตามแนวการสร้างสรรค์นิยม สิ่งต่างๆ จึงมิได้ดำรงอยู่และให้ผู้วิจัยเข้าไปค้นหาความจริงนั้น แต่ความเป็นจริงจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้วิจัยและผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ วิธีการเข้าถึงประสบการณ์และการสร้างทฤษฎีจึงให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้เจ้าของประสบการณ์ ในการเข้าถึงความหมายทั้งความหมายของผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์และความหมายของผู้วิจัย ซึ่งในการเข้าถึงความหมายของผู้เจ้าของประสบการณ์นั้น ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปในระดับลึกเกินกว่าความหมายเพียงผิวเผินหรือความหมายที่สรุปไว้ล่วงหน้าทั้งทัศนะ ค่านิยม ความเชื่อและอุดมการณ์ โดยการศึกษาความหมายโดยนัย ซึ่งผู้วิจัยต้องมีความเข้าใจทัศนะของผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์อย่างกระจ่างชัดมากกว่าจะทำทนายเกี่ยวกับความเป็นจริงในเรื่องราวที่เจ้าของประสบการณ์เล่าให้ฟัง (Charmaz, 2003: 275)

วิธีวิทยาตามแนวสร้างสรรค์นิยมจึงจำเป็นต้องเน้นความสำคัญในเรื่อง ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของผู้วิจัยกับผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ เพื่อที่จะได้สามารถฉายภาพและสะท้อนเรื่องราวในประเด็นต่างๆ ซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายความว่า การรับฟังเรื่องราวด้วยการเปิดเผยทั้งความรู้สึกและประสบการณ์ร่วมกัน ผู้วิจัยจะพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนทัศนะมุมมองเพื่อให้สามารถเข้าถึงประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้พุดคุยด้วย

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง “เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด” นั้นใช้แนวคิดเรื่อง “การสร้างตัวตน” ตามแนวคิดหลังทันสมัยที่เชื่อในพลังอำนาจในตนของผู้ติดยาอันเกิดจากแรงปรารถนาส่วนลึกของจิตใจในความต้องการเลิกยา ร่วมกับสุนทรียภาพของการดำรงชีวิตสร้างจิตสำนึกกำกับให้ผู้ติดยาต่อสู้และฝ่าฟันต่อสิ่งต่างๆ เพื่อการหยุดเสพยาให้ได้ ดังนั้นการเข้าใจกระบวนการยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเองของผู้ติดยาสร้างได้อย่างไร มีอะไรที่เป็นเงื่อนไขทำให้เขายุติพฤติกรรมการเสพยาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องเข้าใจถึง วิธีคิดเบื้องหลังของผู้ติดยาในอันที่จะการ

สร้างจิตสำนึกของตนเองซึ่งเป็นแกนหลักสำคัญของเทคโนโลยีสร้างตัวตนเพื่อยุติจากการพึ่งพาอาศัย โดยมีจุดเริ่มต้นของความเข้าใจผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ในข้อกำหนดของสังคมที่สร้างให้ผู้ติดตามให้มีอัตลักษณ์เป็น “ผู้ที่เป็นเจ้าของสังคม” ซึ่งทำให้เข้าใจถึงปฏิริยาต่างๆของผู้ติดตาม เมื่อเขาได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม และเมื่อผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์สามารถตีความและมีข้อสงสัยต่อกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดให้แล้ว สามารถรู้เท่าทันสิ่งต่างๆที่สังคมสร้างให้เขาต้องเป็นผู้เป็นเบง และ สามารถสร้างความหมายใหม่ว่าตนเองมิได้เป็นผู้เป็นเบงดังเช่นสังคมกำหนด พร้อมทั้งใช้ “เทคโนโลยีแห่งตัวตน” ในการสร้างความหมายใหม่ให้กับสิ่งที่ตนถูกกำหนดโดยปฏิสัมพันธ์ต่างๆจะถูกแสดงออกมาในรูปของอารมณ์ ความรู้สึก ความรู้ความเข้าใจและตระหนักต่อสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งผู้ติดตามอาจมีการนิยามความหมายทั้งที่เป็นลักษณะทางชีวกายภาพ อารมณ์ และความรู้สึกได้จากประสบการณ์ของตนเอง ผู้วิจัยจึงมีหน้าที่ร่วมกับเจ้าของประสบการณ์การติดตาม ในอันที่จะสร้างความจริงหรือสิ่งต่างๆเกี่ยวกับการติดตามว่า ความหมายคืออะไร เป็นอย่างไร และมีสิ่งใดกำกับอยู่เบื้องหลัง ทำให้ผู้ติดตามหยุดพฤติกรรมเสพยาไม่ได้ และสุดท้ายร่วมกันสร้างความจริงเกี่ยวกับ **การสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพาเสพติดด้วยตนเอง**

ดังนั้นในการศึกษานี้ผู้วิจัยจึงใช้วิธีวิทยาการวิจัย โดยการสร้างทฤษฎีฐานรากตามแนวการสร้างสรณ์นิยมจากการที่ผู้วิจัยได้ใกล้ชิด เข้าถึงเรื่องราว และได้ร่วมรู้เห็นประสบการณ์ชีวิตของผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ที่สามารถยุติการพึ่งพาได้ด้วยทางเลือกของตนเอง ซึ่งวิธีวิทยานี้จะสามารถสร้างความจริงจากการสะท้อนเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตของผู้ติดตาม จากประวัติศาสตร์แห่งชีวิตของผู้ติดตาม ตลอดจนความนึกคิด ความเชื่อที่เป็นอุดมการณ์ และค่านิยมกำกับให้เขาสามารถหลุดพ้นจากการพึ่งพาได้ โดยผู้วิจัยเองได้มีส่วนผลักดันให้ผู้ติดตามสร้างพลังอำนาจแห่งตัวตนจนสามารถหยุดพฤติกรรมการเสพยาได้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์จึงร่วมกันนิยามความหมาย การวิเคราะห์ตีความ และร่วมกันสร้างชุดความรู้ “เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพาเสพติด” เพื่อมุ่งหวังให้เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แนวคิดการยุติพฤติกรรมการพึ่งพาดด้วยตนเองในแนวทางเลือกที่หลากหลายให้สังคมได้

แนวทางการศึกษา

การศึกษาเพื่อสะท้อน เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพาเสพติดให้มีกรณีศึกษาที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่องราวจากผู้ที่มีประสบการณ์ติดตามและสามารถยุติพฤติกรรมการเสพพาดด้วยตนเอง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้วิจัย เพื่อการอธิบายทางเลือกที่หลากหลายในการยุติการพึ่งพา ส่วนในการที่จะระบุระยะเวลาในการยุติยานั้นต้องเป็นระยะเวลาหนึ่งซึ่งเป็นระยะเวลานานเพียงพอที่จะกล่าวได้ว่า สามารถเลิกยาได้แน่นอนตามการนิยามของผู้ติดตามเอง โดยทั้งผู้วิจัย

และผู้ที่เกี่ยวข้องจะไม่คำนึงถึงจำนวนครั้งในความพยายามเลิกยา ขึ้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยต่างๆจะดำเนินไปพร้อมๆกัน เริ่มต้นจากการเก็บรวบรวมเรื่องราว การวิเคราะห์ตีความ และประมวลผลเพื่อสร้างเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

การเข้าถึงประสบการณ์ การทำความเข้าใจเรื่องราวที่เกี่ยวกับการติดยา ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาโดยการเข้าถึงจากสองส่วน ส่วนแรก คือ ประสบการณ์จากการศึกษาเอกสารและตำราต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาและการรักษาผู้ติดยา เป็นที่ส่วนตัวและบทสนทนาระหว่างผู้มีประสบการณ์ แล้วนำมาเป็นพื้นฐานในการพูดคุยกับผู้เสพที่ผ่านกระบวนการบำบัดรักษาตามแนวทางดังกล่าว โดยให้ผู้ติดยาแสดงทัศนะมุมมองร่วมกับผู้วิจัย สำหรับส่วนที่สอง คือ เรื่องราวจากเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตของผู้มีประสบการณ์ตรงที่เคยติดยาผ่านความพยายามยุติการพึ่งพายาเสพติดโดยวิธีการต่างๆ จนในที่สุดสามารถเลิกยาได้ด้วยตนเอง

เนื่องจากเรื่องราวการติดยาถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ผิดทั้งทางด้านกฎหมายและทางด้านศีลธรรม ผู้ที่เคยติดยาบางรายไม่ต้องการที่จะระลึกถึงและเปิดเผยเรื่องราวที่ตนเองเคยพึ่งพายามาก่อนและในบางครั้งผู้เสพยาพยายามจะปิดบังเรื่องของตนเองด้วยการเล่าเรื่องไปในทิศทางของกระแสสังคม ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับวิธีการเข้าถึงเรื่องราวในระดับลึกถึงวิถีคิดและความรู้สึกภายในส่วนลึกโดยวิธีการร่วมกันรำลึกถึงประสบการณ์ต่างๆในลักษณะ **เรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต (life experience)** เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงและแบ่งปันประสบการณ์การสร้างตัวตนของผู้ติดยาเสพติดเพื่อยุติการพึ่งพายาได้อย่างมีความรู้สึกและอารมณ์ร่วมกัน โดยการศึกษาย้อนกลับ(retrospective)ในประวัติศาสตร์ชีวิต/ประสบการณ์ในอดีตของผู้ที่เคยติดยาเสพติด ผ่านการเล่าเรื่องราวประวัติชีวิตตลอดจนการเข้าสู่เส้นทางการเสพยาและพัฒนาพฤติกรรมต่อเนื่องจนถึงระดับต้องพึ่งพายาประสบการณ์ที่ได้เผชิญกับช่วงชีวิตอันเลวร้ายจากการถูกทำให้เป็น “ขยะ” ของสังคม หรือจากการจัดกลุ่มให้เป็นผู้เปี่ยงเบนด้วยกฎเกณฑ์ทางจริยธรรม และกติกาดังกล่าว ตามคุณสมบัติของคนที่สังคมจนที่สุดแล้วสามารถฝ่าฟันเดินทางมาถึงจุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิตที่ทำให้ตัดสินใจยุติการพึ่งพายาเสพติดได้ โดยเทคโนโลยีแห่งตัวตนทำให้รู้เท่าทันกฎเกณฑ์ต่างๆที่สังคมสร้างให้ และสร้างพลังอำนาจแห่งตัวตนผลักดันให้สามารถหลุดพ้นจากการพึ่งพายาได้ ประเด็นทั้งหลายเหล่านี้จะสะท้อนมาจากประวัติศาสตร์ชีวิตของเจ้าของประสบการณ์เอง ดังนั้นการเข้าถึงในเรื่องราวทั้งหมดหรือบางส่วนของเรื่องเล่าประสบการณ์ในวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน(Tierney, 2000: 539) ของผู้ที่เคยติดยาจะสามารถสะท้อนเรื่องราวต่างๆทั้งวิถีคิด การสร้างความหมาย การปรับตัว และการจัดการกับปัญหาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นประเด็นเรื่องราวส่วนตัวที่เป็นชุดความรู้เล็กๆที่สามารถสะท้อนภาพชีวิตผู้ติดยาเสพติดได้เป็นอย่างดี

การให้ได้มาซึ่งเรื่องเล่าในระดับลึกของการศึกษาค้างนี้ โดยพื้นฐานของผู้วิจัยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและเคยมีประสบการณ์ร่วมกันกับเจ้าของประสบการณ์แต่ละรายมากพอควร โดยบางส่วนผู้วิจัยมีฐานะเคยเป็นอาจารย์ผู้สอนและให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆเกี่ยวกับปัญหาการติดยามาก่อน รวมทั้งยังรู้จักคุ้นเคยกับครอบครัวของผู้เล่าเรื่องเป็นอย่างดี และได้มีการสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยกับเจ้าของเรื่องจึงร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์และสร้างความจริงในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จากความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ(Trust)ที่ผู้เล่าเรื่องและผู้วิจัยมีต่อกันและกัน เจ้าของประสบการณ์ชีวิตจึงเต็มใจถ่ายทอดประวัติศาสตร์การติดยาของตนเองอย่างละเอียด นับตั้งแต่ชีวิตความเป็นมาของตนเองจนถลาลึกเข้าสู่เส้นทางเสพยา และใช้ความสามารถในการยุติการเสพยาได้ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจกับผู้เล่าประสบการณ์ชีวิต ให้ทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้อย่างชัดเจน ซึ่งเจ้าของเรื่องนั้นมีความเต็มใจที่จะให้บันทึกภาพ เปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวทั้งชื่อและนามสกุลจริงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เล่าเรื่องซึ่งเป็นเจ้าของประสบการณ์ยังมีญาติมิตรและผู้เกี่ยวข้องอีกหลายฝ่ายที่อาจไม่เห็นพ้องกับความรูสึกนี้ ผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้นามสมมุติและไม่เปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวใดๆทั้งสิ้น เพื่อเป็นการเคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการใช้ประเด็นคำถามในการพูดคุยสนทนา เพื่อให้ได้เรื่องเล่าที่คมชัดต่อการตอบคำถามการวิจัยมากที่สุด ผู้วิจัยได้ใช้ความสัมพันธ์เดิมที่มีอย่างต่อเนื่องมาพูดคุย รำลึกย้อนหลังประสบการณ์ให้ได้รายละเอียดครบถ้วนแล้วตั้งแนวคำถามอย่างเป็นระบบอย่างกว้างๆ ในลักษณะที่ให้ผู้เล่าถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดจากประสบการณ์อย่างเต็มที่ แนวคำถามที่ได้จัดเตรียมไว้นั้น ผู้วิจัยได้นำไปปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะมุมมอง จากแนวคำถามที่ผู้วิจัยใช้ในการสนทนาครั้งนี้ เป็นแนวทางการเรื่องเล่าของชีวิตที่เป็นประสบการณ์เลวร้าย มีความกดดันต่อผู้เล่าเรื่อง ดังนั้นการให้ผู้มีประสบการณ์เล่าเรื่องจึงต้องจัดให้มีการสนทนาเป็นช่วงๆหลายๆครั้งตามความรู้สึกที่ผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์อยากจะเล่า และแนวคำถามที่สร้างขึ้นต้องไม่มีความเป็นทางการ ซึ่งเป็นคำถามแบบโครงสร้างที่เป็นปลายเปิดซึ่งมีความยืดหยุ่น เพื่อให้ได้เรื่องราวที่มีรายละเอียดครอบคลุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยเฉพาะเรื่องกฎเกณฑ์ทางสังคมที่กำหนดให้เขาเป็นผู้เปี่ยงเบนทางสังคมจากการที่ได้ชื่อว่า “เป็นผู้ติดยา” ผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์คิดอย่างไรกับสิ่งที่ถูกกำหนด เกิดผลกระทบอย่างไรและได้ความสร้างความหมายใหม่อย่างไร ในการสนทนานั้นจะไม่ยึดติดกับกรอบคำถามหรือแนวคิดที่ผู้วิจัยมีไว้แล้วเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ติดยาได้แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และบอกเล่าปรากฏการณ์และความนึกคิดต่างๆที่เก็บไว้ในใจได้อย่างเต็มที่ ลักษณะคำถามจึงค่อนข้างสั้น กระชับ แต่กระตุ้นให้ผู้เล่าเรื่องของตนและแลกเปลี่ยนทัศนะกับผู้วิจัยตามกรอบทฤษฎี

แนวทางการดำเนินการสนทนา เรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตในครั้งนี้ได้จากประสบการณ์ของผู้ตัดสินใจยุติการเสพยาด้วยตัวเองในทุกกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยเกี่ยวข้องและรู้จักเป็นอย่างดี รวมทั้งมีบทบาทในประสบการณ์นั้นด้วยซึ่งจะมากหรือน้อยตามแต่โอกาสจะอำนวย โดยผู้วิจัยจะขอให้ผู้เล่าแต่ละรายทบทวนประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา และที่มาที่ไปของพฤติกรรมต่างๆรวมทั้งรำลึกถึงวิธีการตัดสินใจพร้อมกับถ่ายทอดเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตการติดยาอย่างลุ่มลึก ทั้งนี้ผู้วิจัยเองจะใช้แนวคิดการสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนที่ศึกษามาเป็นเพียงแนวกรอบคำถามอย่างกว้างๆเท่านั้น ในการพูดคุยสัมภาษณ์ระดับลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้เรื่องราวระดับลึกที่สามารถสืบค้นเบื้องหลังการเข้าสู่เส้นทางการติดยาและเทคโนโลยีแห่งชีวิตในการยุติพึ่งพายาเสพติดได้อย่างละเอียดถูกต้อง ชัดเจน และเป็นไปอย่างธรรมชาติด้วยการใช้บรรยากาศของการพูดคุยตามฐานที่เคยเผชิญปัญหาร่วมกันมา พยายามร่วมกันสรุป ค่อยๆร่วมกันรำลึกเล่าเรื่องความเป็นจริงของการติดยา แต่เพื่อให้ได้เรื่องราวที่เป็นความหมายภายใน(Tacit meaning)ตัวตนของผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์เอง และร่วมกันแบ่งปันประสบการณ์ ในช่วงการสนทนาผู้วิจัยจึงต้องให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีอิสระ มีความยืดหยุ่น และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ดังนั้นในการพูดคุยกันนั้นจึงมิได้มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้ได้เรื่องราวเท่านั้น แต่เป็นการพบปะแลกเปลี่ยนทัศนะต่างๆร่วมกันในการสร้างสรรค์ความจริงเกี่ยวกับการติดยา บรรยากาศในการพูดคุยถ่ายทอดเรื่องเล่านั้น ผู้ติดยาสามารถซักถามในทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยรวมทั้งตอบคำถามในสิ่งต่างๆที่ผู้วิจัยต้องการ ในส่วนผู้วิจัยจะต้องรับฟังเรื่องเล่าแลกเปลี่ยนทัศนะอย่างจริงใจและมีความไวในการเรียนรู้สังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เป็นบริบทชีวิตของผู้เล่าด้วย

การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ ได้ใช้โอกาสการพูดคุยกับบุคคลที่เป็นเจ้าของประสบการณ์โดยตรงและผู้เกี่ยวข้องเช่น เพื่อน แม่ ญาติ พี่น้อง ครอบครัวของเจ้าของประสบการณ์ รวมทั้งสิ้นประมาณ 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์หลัก 8 คน และกลุ่มผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ร่วม 12 คน

การตีความเรื่องราวและการเขียนตัวบท สำหรับการตีความเรื่องราวจะดำเนินไปพร้อมๆกับการเก็บรวบรวมเรื่องเล่าจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ชีวิตหลายๆครั้ง จนสามารถเก็บเรื่องราวที่ต้องการสร้างความรู้ได้มากเพียงพอที่จะนำไปสู่ความเข้าใจและครอบคลุมในการเขียนตัวบท เรื่อง เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติดได้ โดยทั้งผู้วิจัยและผู้เป็นเจ้าของเรื่องมีความพอใจที่จะนำเรื่องราวมาสร้างเป็นความรู้ออกสู่สาธารณะ โดยผู้วิจัยประมวล วิเคราะห์ และการตีความเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตที่ได้จากการสนทนาในประเด็นต่างๆที่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย และให้รหัส(open coding)เรื่องราว นำมาสร้างเป็นมโนทัศน์(concept)

ด้วยการศึกษาเปรียบเทียบให้ความหมาย(conceptualizing)จากประสบการณ์ชีวิตของผู้เล่าเองและประสบการณ์ของผู้วิจัย โดยจะไม่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องราวเข้ากับทฤษฎีหรือข้อสมมุติฐานที่ได้มีการศึกษาเอาไว้แล้วล่วงหน้า เพราะจะเป็นการตรวจสอบทฤษฎีจากภายนอกมากกว่าที่จะเป็นการสร้างทฤษฎีจากรากฐานของผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์เอง การตีความและประมวลผลจึงต้องทำไปพร้อมๆ ในขณะเดียวกับการเก็บรวบรวมเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต

จากนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเชื่อมโยงโน้ตค้นต่างๆ จากเรื่องที่เล่า โดยจัดกลุ่มมโนทัศน์ที่สะท้อนปรากฏการณ์ที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน เพื่อทำการจัดหมวดหมู่มโนทัศน์ในลักษณะที่มีนามธรรมสูงมากขึ้น และทำการเชื่อมโยงหมวดหมู่มโนทัศน์ที่ได้ในรูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขและบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม แล้วนำไปสร้างเป็นข้อเสนอเชิงทฤษฎี(theoretical preposition)ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ในประเด็นต่างๆ ที่กำหนดไว้ในคำถามการวิจัย เพื่อนำไปสู่การสร้างทฤษฎีจากรากฐานรากที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นนามธรรมเพียงพอที่จะมีอำนาจอธิบายเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติดได้

บทที่ 4

เส้นทางสู่การติดยา

เรื่องที่คุณวิชัยจะเล่าเปิดเผยต่อไปนี้ เกิดจากความร่วมมือของเด็กสองกลุ่ม กลุ่มแรก คือ กลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเสพติดซึ่งมีหลายชนิดรวมทั้งยาบ้า กลุ่มที่สองคือ กลุ่มเด็กที่มีได้เสพยาเสพติดแต่ใช้ชีวิตอยู่ในช่วงศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมแล้วเลยไปถึงช่วงเวลาจบการศึกษา ในกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเสพยา ส่วนหนึ่งติดยาเสพติดแต่ยังไม่สามารถยุติพฤติกรรมการเสพได้ แต่อีกส่วนหนึ่งเคยติดยาเสพติดแล้วสามารถยุติการเสพยาได้อย่างเด็ดขาด ความร่วมมือที่คุณวิชัยได้รับเกิดจากความสัมพันธ์อันดีในฐานะครูผู้อบรมสั่งสอนทางวิชาการในโรงเรียนมัธยม และความสัมพันธ์อันดีกับเด็กนักเรียนรอบๆ นอกสถาบันจากหน้าที่การทำงาน และความสนิทชิดชอบกับครอบครัวเด็กๆ โดยส่วนตัว เสริมด้วยรายละเอียดที่เก็บเกี่ยวในช่วงเวลาการทำงานในรูปแบบนอกกรอบของการเป็นข้าราชการ คือ มิได้แสดงตนในฐานะเป็นข้าราชการตลอดเวลา โดยรายละเอียดนี้เป็นการนำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างเด็กวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งในแง่มุมต่างๆ ของการเปลี่ยนแปลงตนเอง จากที่เป็นเด็กวัยรุ่นที่พึ่งพาความรู้สึกนึกคิดตามระบอบสังคมที่เด็กมีความขัดแย้ง ขณะที่บางประการที่เด็กก็สามารถยอมรับได้ จึงรับเอามาเป็นตัวตนดำรงอยู่ในสังคมผสมกลมกลืนกับยาเสพติด และได้ยอมรับให้ยาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต จนสุดท้ายมีเด็กจำนวนหนึ่งที่สามารถนำพาตนเองยุติจากการพึ่งพายาเสพติดได้สำเร็จ

เส้นทางเชื่อมเข้าสู่โลกของเด็ก

เมื่อประมาณปี 2530 เด็กๆกลุ่มหนึ่งเริ่มเข้าสู่การเป็นวัยรุ่นในสังคมทันสมัยอย่างชัดเจน เมื่อเข้าศึกษาในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งที่มีปริมาณของเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงในอัตราส่วน 4:1 สภาพโรงเรียนที่อยู่กลางเมืองที่เจริญสูงสุดในท้องถิ่นจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและฐานะดี เป็นพ่อค้าและข้าราชการ เด็กๆที่หลังไหล่เข้ามาเรียนผ่านระบบการสอบคัดเลือกและระบบอุปถัมภ์ตามแนวทางการจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษานี้จึงกลายเป็นแหล่งที่รวมของเด็กชายและหญิงในท้องถิ่นที่รู้จักมักคุ้นกันก่อนที่จะเข้ามาศึกษา ดังนั้น สังคมภายนอกกับสังคมภายในสถานศึกษาจึงมีลักษณะเชื่อมโยงเกี่ยวข้อง มิได้ตัดขาดออกจากกัน พลังการสนับสนุนของบิดามารดา ผู้ปกครอง มีผลต่อการดำเนินการของโรงเรียนค่อนข้างสูงต่อการผลักดัน/สนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินนโยบายด้านการบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมาย บุคลากรของโรงเรียนคือ กลุ่มครูที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานของผู้บริหารอย่างมาก ครูในสถานศึกษาแห่งนี้มี สอง ลักษณะที่

สำคัญๆเช่นกัน คือ กลุ่มครูที่ทำหน้าที่สอนตามหน้าที่ปรกติในฐานะข้าราชการ คือ ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบและเวลาราชการอย่างเคร่งครัด เป็นกลไกที่ดีของการจัดการศึกษาของชาติ ส่วนกลุ่มครูอีกกลุ่มหนึ่งคือ ครูที่ดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่น มีระบบความสัมพันธ์กับสังคมของภายนอกโรงเรียนในแง่มุมต่างๆ มีลักษณะที่หลากหลาย มีตัวตน และมีจุดยืน ซึ่งอาจจะตื้อรั้น และต่อต้านการบริหารงานและมีกิจกรรมในชีวิตร่วมกับท้องถิ่น รวมทั้งมีบทบาทในฐานะที่เป็นคนในท้องถิ่นเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน

ผู้วิจัยเป็นครูในกลุ่มหลังที่ปฏิบัติหน้าที่การงานในฐานะข้าราชการในสถานศึกษาตามปรกติ แต่มีระบบความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ปกครองที่มีส่วนผลักดันนโยบายและการขับเคลื่อนการทำงานของสถานศึกษาได้โดยปราศจากผลประโยชน์ที่ทับซ้อน ด้วยความสัมพันธ์กับชุมชนดังกล่าวมีผลให้ผู้วิจัยเข้าถึงกลุ่มผู้ปกครองและตัวแทนชุมชนในท้องถิ่นระดับที่ทำให้สามารถพูดคุยในปัญหาเรื่องราวต่างๆ ในระดับลึกได้ ประเด็นสำคัญอยู่ที่ จุดยืนของความสัมพันธ์ดำรงอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นครูที่เป็นที่พึ่งทางวิชาการ สาระสำคัญของการคบค้าสมาคมมีบุตรหลานในครอบครัวเป็นแกนพัฒนาความสัมพันธ์ ดังนั้นผู้ปกครองซึ่งอาจเป็นสื่อมวลชน แพทย์ ครู ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทนายความ พ่อค้า นักเลง เจ้าพ่อ และผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นรวมทั้งกลุ่มปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแม้จะมีความแตกต่างกันในฐานะทางสังคม หากแต่มีสาระความสำคัญเรื่องราวของเด็กลูกหลานในท้องถิ่น ที่ย่อมทำให้มีจุดยืนร่วมกันได้

ชุมชนเด็กวัยรุ่นซึ่งส่วนมากเป็นเด็กชายในท้องถิ่นและละแวกใกล้เคียงนั้น ทั้งกลุ่มอายุ ความสนใจ ความสามารถและการเรียนรู้เรื่องราวของสังคม ไม่มีความแตกต่างกันในระดับพื้นฐานทางครอบครัว แต่ในรายละเอียดที่มีลักษณะธรรมชาติอาจมีความหลากหลาย บางกลุ่มสนใจ ใส่ใจในการเรียนการศึกษาอย่างยิ่ง เด็กกลุ่มนี้มักมีประเด็นการปรึกษาหารือด้วยเรื่องของการศึกษาต่อเข้ามหาวิทยาลัยเป็นประเด็นหลัก ข้อมูลที่ต้องมีให้เสมอๆคือ ความเคลื่อนไหวด้านการสอบเอนทรานซ์ และข้อมูลของมหาวิทยาลัยต่างๆทั่วประเทศ รวมทั้งแนวทางการศึกษาต่อต่างประเทศ บางกลุ่มสนใจเรื่องดนตรี กีฬา บันเทิงและสังคมรอบด้าน การพูดคุยปรึกษาของเด็กๆและครอบครัว คือ การอภิปรายในด้านเรื่องราวของสังคมของตนทั้งแง่ลบเรื่องลับและเรื่องทั่วไป ปัญหาที่พบมักเป็นประเด็นของความอยากรู้อยากเห็นตามกระแสนิยมที่ต้องการมีความรู้และประสบการณ์ที่เป็นความทันสมัย ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มที่มีความขัดแย้งทั่วไปในสังคม เช่น ขัดแย้งกับพ่อแม่ เป็นตุ๊ด เกย์ ทอม ดี กระเทย เที้ยวเตร่เล่นการพนัน ขัดแย้งทะเลาะกับเพื่อน ยกพวกตีกัน แย่งผู้หญิง แย่งผู้ชาย ปัญหาทางเพศ การแข่งรถ โดยที่ปัญหาของชุมชนวัยรุ่นมิได้มีปัญหาใดปัญหาหนึ่งแจ่มชัด แต่มีปัญหาผสมปนเปออยู่ในคนเดียวกันอย่างหลากหลายและแยกกันไม่ออก

ยาเสพติดในชุมชน: ความเชื่อมโยงระหว่างผู้วิจัยกับเด็กวัยรุ่น

เด็กในชุมชนรับรู้เรื่องราวของยาเสพติดได้จากหลายทาง เช่น ผู้ปกครอง สถานศึกษาและจากประสบการณ์ส่วนตัวที่เรียนรู้ได้จากสังคมของเด็กๆกันเอง แต่ละทางมีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน คือ การรับรู้จากผู้ปกครองนั้นมักจะได้รับการตอกย้ำเรื่องพิษร้ายผลลบกับอารมณ์หวาดระแวงหวาดกลัวของผู้ใหญ่ในครอบครัว ส่วนการเรียนรู้จากโรงเรียนเป็นสาระเนื้อหาจากบทเรียนรายวิชาและภาคการอบรมอย่างเป็นทางการของสถานศึกษาหรือการสอนสั่งจากครูที่หวังดี แต่ในกลุ่มสังคมของพวกเขาได้ข้อมูลในลักษณะรายละเอียดที่มีความลุ่มลึกปฏิบัติการต่างๆกัน เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับการเสพยา ประสบการณ์จากยา แห้งและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยา ซึ่งผู้ปกครองและครูในสถานศึกษาอาจไม่มีเรื่องราวเหล่านี้บอกเล่าให้บุตรหลาน ดังนั้นการรับรู้จากกลุ่มสังคมเดียวกันผสมผสานกับสถานศึกษาและผู้ปกครอง จึงทำให้กลุ่มวัยรุ่นกลุ่มนี้มีรายละเอียดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างรอบด้านและครอบคลุม

เรื่องราวของยาเสพติดที่ได้รับจากครอบครัวและสถานศึกษามีลักษณะเป็นนามธรรมในเชิงโน้มน้าวให้เข้าใจและเกรงกลัวในพิษร้าย และเรียนรู้ความรู้ชุดหนึ่งจากสถาบันแพทย์และวิทยาศาสตร์เป็นองค์ความรู้เชิงวิชาการ แต่ประสบการณ์ที่ได้รับจากชุมชนวัยรุ่นด้วยกันเป็นรูปธรรม เป็นชุดความรู้เชิงประสบการณ์ที่เด็กได้จากของจริง มีการกระทำจริง โดยทัศนะยมุมมองของเด็กในวัยเดียวกันที่สามารถใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้และความรู้สึกต่อกันอย่างเข้าใจ และมีจุดยืนที่ใกล้เคียงกัน แต่ที่สำคัญคือ ความรู้ที่ได้รับนั้นอาจมีรายละเอียดที่อาจแตกต่างหรือขัดแย้งกับความรู้ที่ได้รับจากครอบครัว สถานศึกษาหรือสื่อมวลชน ประกอบกับสิ่งที่รับรู้กันดีว่า วัยรุ่นนั้นมักจะมีแนวโน้มรับฟังความรู้ ความคิด และมีความเชื่อต่อกลุ่มเดียวกันมากกว่า ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ ที่ขัดแย้งต่อต้านกับผู้ปกครองและสถานศึกษาเป็นส่วนมาก

ผู้วิจัยได้รับหน้าที่ซึ่งมักมีความเกี่ยวข้องกับฝ่ายแนะแนวในเรื่องราวของเด็กวัยรุ่น ผ่านกลุ่มผู้ปกครองและเด็กนักเรียนที่มีปัญหากระทบกระทั่งกับกฎเกณฑ์ต่างๆของโรงเรียน ทั้งที่เป็นวิชาการและกิจการนักเรียน โดยที่บุคลากรกลุ่มต่างๆ นี้มักมีทัศนคติต่อเด็กวัยรุ่นว่า มีปัญหา ขาดวินัยและไม่ตั้งใจเรียน ทัศนศึกษาดังกล่าวมีลักษณะที่เป็นปรีกษณ์ต่อเด็กวัยรุ่นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยเคยร่วมดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆร่วมกับสถานศึกษาในระยะเวลาหนึ่ง แต่มิได้ช่วยให้ปัญหาของเด็กๆ คลี่คลายไปในทางที่ดี ต่อมาได้ปฏิเสธการแก้ปัญหาตามแนวทางดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องใช้ตัวเองในสองบทบาท คือ ร่วมมือกับเด็กวัยรุ่นและผู้ปกครองภายนอกสถานศึกษา ติดต่อสื่อสารและสัมพันธ์กับเด็กวัยรุ่นในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ โดยบทบาทความสัมพันธ์ส่วนตัวและบทบาทข้าราชการครูในสถานศึกษา ซึ่งสามารถคลี่คลายปัญหาได้ราบรื่นกว่าลักษณะเดิม

การแสดงบทบาทดังที่กล่าวมาเป็นจุดเริ่มต้นของการได้รับข้อมูลจากเด็กวัยรุ่นจำนวนหนึ่งที่ถูกตีตราจากสังคมสถานศึกษา เช่น เด็กแรด เด็กเลว เด็กเหลือเดนและอื่นๆที่มีความหมายในทางเปี่ยงเบนทำให้เด็กเหล่านี้กลายเป็นเด็กชายขอบของสังคม ขณะเดียวกัน “เด็กดี” ตามอุดมคติของสังคมก็ยังคงได้รับการช่วยเหลือดูแลอย่างเข้มข้น ซึ่งกลุ่ม “เด็กดี” จะดำรงชีวิตและพัฒนาตนเองไปตามอุดมคติของสังคมตลอดรอดฝั่งกลุ่มแล้วกลุ่มเล่า หากแต่วัยรุ่นที่ถูกตีตราให้เป็นชายขอบหรือเปี่ยงเบนกลับต้องวนเวียนอยู่ในวิถีชีวิตของข้าพเจ้าจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้วิจัยไปโดยมิได้ตั้งใจ

การสื่อสารสัมพันธ์กับกลุ่มเด็กชายขอบของสังคมเองเป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละราย บางรายมีกลุ่มผู้ปกครองร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมทุกข์ ร่วมสุขอย่างแนบแน่น บางกลุ่มมีเฉพาะตัวเด็กวัยรุ่นเองเท่านั้นที่ติดต่อและปรึกษาหารือปัญหาต่างๆ ผู้วิจัยและเด็กใช้รูปแบบการติดต่อสื่อสารที่มีที่พักส่วนตัวที่จัดเป็นพิเศษของผู้วิจัยเป็นพื้นที่หลัก และใช้เวลาดำเนินการปรึกษาหารือพูดคุยได้ไม่จำกัดเวลาในทันทีที่มีเวลาว่างตรงกัน แต่รหัสหมายของเวลากลับมีความสำคัญคือ เวลากลางวันมักจะเป็นเวลาทางการ พูดคุยติดต่อกับผู้ปกครองและวัยรุ่นเรื่องวิชาการเรื่องเรียนและการศึกษาต่อ รวมทั้งมีส่วนในการสอนสิ่งวิชาการนอกเวลาเพื่อเตรียมตัวศึกษาต่อในระดับต่างๆ ส่วนเด็กชาย/หญิงที่เลือกจะมาพบช่วงยามค่ำคืนถึงใกล้สว่างจะเป็นเรื่องราวที่เป็นปัญหาส่วนตัวอื่นๆ ที่มีความขัดแย้งทางความคิดและสังคม

เป็นที่น่าสังเกตว่าเรื่องราวของเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหามักต้องการที่จะให้ผู้วิจัยแสดงความคิดเห็นมุมมองต่อปัญหา ชี้ช่องให้เห็นแนวทางการแก้ปัญหา แล้วพวกเขาก็นำไปตัดสินใจเพื่อการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ส่วนเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนการศึกษามักต้องการความเห็นเชิงความรู้และการตัดสินใจจากผู้วิจัยเป็นสำคัญ โดยที่คณะส่วนตัวผู้วิจัยขอสรุปให้เป็นเบื้องต้นว่า เด็กชายที่ชอบในทัศนะลบของสังคมมักจะเป็นเด็กที่มีความคิดเป็นของตนเองและมีความมั่นใจในตนเอง มีความกล้าหาญในการแสดงออกอยู่ในระดับที่เข้มแข็งพอที่จะฝ่าฝืนกฎเกณฑ์กติกาของสังคมได้ ส่วนเด็กดีเป็นเด็กในอุดมคติของสังคมนั้นมักจะสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของสังคมได้เป็นอย่างดี

ภาพความประทุติของเด็กชายขอบในสังคมวัยรุ่นที่ผู้วิจัยคลุกคลีด้วยนั้น เป็นปัญหาอยู่ในครอบครัวและสถานศึกษานั้น ทางสถานศึกษาดำเนินการแก้ไขตามสถานการณ์ โดยใช้ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสถานศึกษาเป็นแนวทาง ครั้นเมื่อปัญหาไม่อาจคลี่คลายได้ เด็กๆเหล่านั้นได้ออกจากสถานศึกษาไปโดยรูปแบบต่างๆกัน เช่น ลาออกไปศึกษาที่อื่นๆหรือหายไปพร้อมๆการหยุดเรียน แต่ปัญหาที่สังคมกำกับให้เป็นยังคงประทับตราอยู่ในชีวิตและครอบครัวของพวกเขา ครอบครัวจึงต้องดำเนินการแก้ไขโดยลำพัง ดังที่ผู้วิจัยจะเปิดเผยรายละเอียดต่อไป ผู้วิจัยจะขอพูดถึงพวกเขาว่าเป็นเด็กๆ หรือนักเรียนเนื่องจากมีความสัมพันธ์กันในฐานะครูและนักเรียน

ปัญหาเรื่องยาเสพติดเข้ามาพร้อมกับปัญหาอื่นๆ โดยที่ผู้วิจัยดำเนินการเข้าช่วยเหลือเด็กที่ติดยาเช่นเดียวกับปัญหาอื่นๆ แต่ปัญหายาเสพติดนั้นมีความซับซ้อนของปัญหา ความขัดแย้งมักเป็นกรณีที่เด็กๆ ไม่เต็มใจและขัดแย้งที่จะทำตามความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ส่วนผู้ปกครองก็มักขอความช่วยเหลือจากผู้วิจัยใน สาม ทาง คือ การสืบค้นหาแหล่งมั่วสุมของลูก การเกลี้ยกล่อมให้ไปรักษาบำบัดและการพาเด็กไปบำบัดตามสถานที่ต่างๆ ในบรรดาปัญหาทั้งหมดที่พบในวัยรุ่นนั้น ปัญหาการติดยาเสพติดเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อและเยียวยายากที่สุด เพราะการคลี่คลายปัญหาการเสพติดได้ยืดเยื้อเอาองค์ประกอบทางครอบครัว และผู้ปกครอง สังคม สิ่งแวดล้อม บริบทชีวิตของเด็กเป็นเรื่องสำคัญ ส่วนผู้ขัดแย้งคือ เด็กที่ตกอยู่ในสภาพต่อต้านอย่างโดดเดี่ยว จากนั้นปัญหาที่วนเวียนมาเหมือนเดิมโดยเด็กคนเดิมๆ เมื่อปัญหามีมากมายขึ้น ยาวนานขึ้น ก็กลายเป็นการพยายามเยียวยาผู้ปกครอง พ่อแม่ที่ต้องตกทุกข์ได้ยากมากกว่า เพราะการกระทำของลูกๆ ที่ติดยาสร้างความกลัดกลุ้มรุ่มลุ่มผู้ปกครอง เพราะเรื่องราวการเสพยา นั้น ได้ก้าวล่วงไปถึงการขาย การค้า ถูกจับติดคุกดำเนินคดีต้องโทษคุมขัง การเข้าประกันตัว การเข้ารับการบำบัด การวิ่งเต้นช่วยเหลือ แต่ปรากฏการณ์ที่รุนแรงที่สุดคือ การถูกตามเอาชีวิต มีบางรายที่ถูกยิงเสียชีวิตไปต่อหน้า เป็นภาพติดตาผู้วิจัยมาจนถึงปัจจุบันนี้ แต่หากจะกล่าวถึง “จุดยืน” ที่เป็นแนวทางที่ผู้วิจัยเริ่มต้นใช้ในการเข้าแก้ไขปัญหาลดอดมาคงสรุปได้เป็นประเด็นหลักๆ ต่อไปนี้

การมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กๆ แม้ว่าผู้วิจัยจะต้องเผชิญกับความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองและตัวนักเรียนเอง จุดยืนที่สำคัญคือ การเข้าใจและยอมรับในความเป็นปัจเจกของเด็กและผู้ปกครอง โดยแสดงทัศนคติต่างๆ ต่อประเด็นต่างๆ อย่างตรงไปตรงมา ด้วยบทบาทนี้ผู้วิจัยอาจเป็นได้หลายๆ อย่างที่จำเป็นสำหรับพวกเขา ยามที่เล่าเรื่องเพศ ผู้วิจัยก็รับฟังด้วยความตั้งใจราวกับว่ารู้เรื่องมันทั้งหมดแล้วก็ตื่นเต้นไปกับการเล่าถ่ายทอดประสบการณ์นั้น ยามเล่าถึงเรื่องเศร้า ก็ไม่จำเป็นต้องเศร้ามาก แต่ต้องเข้าใจถึงอารมณ์ เรื่องเศร้านี้เด็กผู้หญิงที่เป็นทอมมีมากที่สุด ยามที่เล่าเรื่องบูลลี่ล้าชวลิต ก็ต้องฟังอย่างสงบ ไม่ตื่นเต้นต่ออารมณ์ของเขาจนเกินไป มิฉะนั้นจะยิ่งบู๊หนักขึ้น แต่ไม่ว่าเด็กๆ จะถ่ายทอดเรื่องราวอย่างไร ลักษณะการรับฟังอย่างสงบเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญในการสร้างความไว้วางใจ

ลักษณะของการแสดงความเห็นที่ตรงไปตรงมา โดยปรกติ หลังจากการรับฟังการแสดงความคิดเห็นทั้งของผู้ปกครองและเด็กๆ แล้ว ผู้วิจัยจะสังเกตบนความคาดหวังของพวกเขาต่อเรื่องราวที่เล่า ซึ่งเด็กๆ มีอารมณ์และความรู้สึกที่ค่อนข้างอ่อนไหว สามารถจะรับรู้ถึงความจริงใจได้รวดเร็ว ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยเลือกคือ การแสดงความเห็นอยู่บนรากฐานของความเป็นมนุษย์ที่มีสิทธิที่จะคิด

ตัดสินใจแสดงออกต่อเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง แม้ว่าจะต้องฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ คิดล้างต่อหลักการของสถาบันและกฎหมายก็ตาม

ในการแสดงความเห็นมีบทบาทหลายประการรองรับพฤติกรรม เช่นเด็กที่ขาดพ่อแม่ต้องการความแข็งแกร่งจากผู้วิจัย เด็กที่ขาดแม่ อยากให้ผู้วิจัยเป็นแม่ และเมื่อถึงชั่วโมงแห่งความกดดันนั้น ผู้ฟังต้องนุ่มนวลและผ่อนปรน เด็กที่เบื่อพ่อแม่ต้องการเพื่อนที่เข้าใจความรู้สึก บทบาทนี้คือการต้องลดอายุ เป็นเด็กไปเลย มีไม่น้อยที่เด็กต้องการผู้วิจัยเป็นแฟนโดยเฉพาะเด็กผู้หญิงโรงเรียนสตรีที่กำลังสับสนในสถานการณ์บทบาทเรื่องเพศ เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ของโรงเรียนเข้มงวดและปิดกั้นเรื่องเพศ ลักษณะเช่นนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะปล่อยให้เด็กได้ใกล้ชิดตามสบาย ครั้นเมื่อได้เรียนรู้ถึงอุปนิสัยและจุดยืนแล้ว เด็กๆจะได้คำตอบให้กับตนเองได้ไม่ยาก พวกเขาจะค่อยๆปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ไปเอง แต่ไม่ว่าเด็กๆจะต้องการให้ผู้วิจัยเป็นใคร ผู้วิจัยต่างต้องเป็นคนนั้น เป็นครูตามความคาดหวังของเด็กมากกว่าความคาดหวังของสถาบันที่มีความเห็นตรงไปตรงมากับทุกเรื่อง ไม่ซ่อนเร้นบิดเบือน

ความปลอดภัย เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เด็กต้องการควบคู่ไปกับความไว้วางใจอยู่เสมอ ในการเล่าเรื่องปรึกษาหารือถึงปัญหาที่เขาแก้ไม่ตก อับจน และกำลังหาทางออก เด็กต้องการความปลอดภัย “บอย” เปิดเผยการติดยาของตนให้ผู้วิจัยทราบก่อนบอกแม่ เขาอยากให้ผู้วิจัยรับรู้แต่ต้องไม่ใช่แม่ เมื่อบอยย้อนกลับไปติดยาหลังการบำบัดแม่ก็ไม่ว่ากัน แต่การปรากฏตัวที่บ้านของผู้วิจัยในอาการเมายาามดึกดื่น นั่นคือ สภาพที่ต้องการที่พึ่งที่ปลอดภัยทั้งเรื่องราวของบอยและสภาพการดำรงชีวิตในฐานะเสพยา สิ่งที่ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือ คือ นั่งพูดคุยด้วยจนสว่างให้เขาได้พูดคุยแสดงออก เนื่องจากการเมายา และมีภาวะ “ยาติด” ได้สัฟฟัก แล้วบอยก็จากไปโดยที่แม่ของเด็กไม่ได้รับทราบว่า คือนั่นบอยทำอะไรบ้าง ทว่าเขาปลอดภัย

ความมั่นใจ เป็นประเด็นหลักที่ผู้วิจัยสร้างระหว่างกันกับเด็กเสมอ เพราะวัยเด็กที่ขาดประสบการณ์เชิงคิดอย่างรอบด้าน การกระทำของพวกเขาจึงดูรุนแรง เต็มไปด้วยความประมาทขาดความรอบคอบ การกระทำบางอย่างของเด็กที่เกี่ยวกับการต่อสู้และยุทธวิธี จำเป็นต้องมีที่ปรึกษาที่เด็กๆใช้คำพูดที่ว่า “เป็นมวย” ซึ่งนั่นหมายถึงเขากำลังจะเคลื่อนไหวครั้งสำคัญ เช่น การก่อการประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิและความชอบธรรมต่างๆ ในโรงเรียน การยื่นข้อเสนอละข้อต่อรองต่างๆ ต่อฝ่ายบริหาร เรื่องราวเหล่านี้เด็กๆต้องรวมกลุ่มกันคิดและต้องการที่ปรึกษา เมื่อผู้วิจัยได้รับทราบข้อปรึกษาได้ให้คำปรึกษาตามหลักกฎเกณฑ์กติกาเป็นจริง ทำได้ และปลอดภัยจนแน่ใจว่าจะต้องชนะความมั่นใจเกิดขึ้นจากการได้รับการพูดคุยในการดำเนินการอย่างรอบคอบ

แต่กระนั้นผู้วิจัยมิใช่บุคคลที่สามารถแก้ปัญหาให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดได้เป็นพิเศษ แต่หน้าที่ที่ทำนอกเหนือจากการเป็นครูสอนวิชาการคือ การให้เวลา การให้โอกาส ให้สถานที่พักพิง ให้แ่งคิดและ

สติปัญญา ด้วยจุดยืนที่แตกต่างจากกฎกติกาของสังคมที่มักใช้กฎระเบียบปฏิบัติกับเยาวชน ผู้วิจัยปฏิเสธปฏิบัติการที่รุนแรงต่อเยาวชนทุกรูปแบบ และแสดงออกตามนั้นอย่างตรงไปตรงมาอย่างเสมอต้นเสมอปลายแม้จะล่อแหลมและมีอันตราย

ปัญหาเสพติดที่ระบาดในกลุ่มเด็ก เป็นความทุกข์ร้อนอยู่กับสังคมมายาวนาน เท่าที่ผู้วิจัยเป็นครู การพบเห็นเด็กติดยา เข้าบำบัดรักษา หายบ้าง ไม่หายมาก ซึ่งประเด็นเกี่ยวกับการกลับไปติดซ้ำนั้นเป็นสถิติสูงสุด ครั้นเวลาค่อยๆ เปลี่ยนไป บางคนสามารถหายขาดได้ แล้วก็หยุดยาไปเอง พ่อแม่ของเด็กจะดีใจเหมือนได้ขึ้นสวรรค์ ผู้วิจัยดีใจอย่างยิ่งที่เด็กได้มีชีวิตใหม่แต่ก็กังวลว่า เหตุใดสงสัยในความพยายามของตนที่ดิ้นรนในการพาเด็กเข้ารับการบำบัดรักษาจึงได้ล้มเหลวและเกิดคำถามว่า อะไรทำให้เขาหยุดพฤติกรรมการเสพยาได้ ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านไป ผู้วิจัยได้แต่คาดหมายในหลายประเด็นโดยไม่มีข้อยุติ ครั้นได้มีโอกาสทบทวนจึงเลือกหยิบยกปัญหาที่สงสัยมากที่สุดและซับซ้อนมากที่สุดมาศึกษาโดยเด็กทุกกลุ่มต่างๆ เข้ามามีส่วนในการสร้างความรู้ร่วมกับผู้วิจัยอย่างเต็มที่

โลกของเด็ก : โลกแห่งความสนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ และท้าทาย

เรื่องราวของเด็กๆ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นเป็นเรื่องราวของความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างกันและกัน ซึ่งเป็นเรื่องราวที่มีส่วนเกี่ยวข้องโยงใยกับระบบคิด ทศนุการณ์มองโลกของพวกเขาที่ทำให้พวกเขามองเห็นเรื่องของการติดยาเป็นเรื่องของสิ่งที่เป็นปกติธรรมดาในชีวิต ดังเรื่องราวที่ผู้วิจัยจะเล่าเรียงผ่านเรื่องเล่าของเด็กบางคน บางกลุ่มต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้สนิทสนมกับมาร์คเพราะแม่ของมาร์คเป็นอาจารย์ประจำหมวดวิชาพลศึกษาในโรงเรียนเดียวกัน สืบเนื่องจากในอดีตผู้วิจัยเคยเป็นนักกีฬามาก่อน จึงสนใจกีฬาของเด็กๆ ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือและร่วมกิจกรรมการกีฬาอย่างมาก จากกิจกรรมนี้ทำให้ได้คบหาพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอนอยู่เสมอๆ ทั้งเรื่องราวส่วนตัวตลอดจนการพูดคุยถึงเรื่องราวของเด็กซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบร่วมกัน เด็กชายมาร์คได้เข้าเรียนในฐานะของบุตรของครูในโรงเรียน ความเข้าใจอันดีกับแม่มาร์คทำให้ผู้วิจัยได้พูดคุยกับแม่ของมาร์คในเรื่องราวของมาร์คด้วย มาร์คเป็นเด็กน่ารักเพราะมีบิดาเป็นชาวเนเธอร์แลนด์ ปัจจุบันแม่และพ่อของมาร์คไม่ได้อยู่ด้วยกันแล้ว แม่ของมาร์คแยกทางกับพ่อชาวเนเธอร์แลนด์โดยไม่รู้ว่ามีมาร์คกำเนิดอยู่ในครรภ์แล้ว มาร์คจึงเติบโตและมีพ่อเลี้ยงเป็นคนไทย ชีวิตการเรียนของมาร์ค เขามีผลการเรียนที่ดี เรียนดีได้ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่านั้น เมื่อขึ้นเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการเรียนของมาร์คแย่ลง จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยได้พูดคุยกับมาร์คบ่อยๆ นอกเหนือจากการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนแล้ว เรายังได้คุยกันในเรื่องอื่นๆ เสมอๆ ผู้วิจัยมีโอกาสหลายๆ ครั้งคุยกับเด็กๆ ทุกเรื่อง การเล่าเรื่องราวของมาร์คถูกเชื่อมโยงกับกลุ่มทางสังคมของวัยรุ่น

ล้วนสะท้อนภาพความสนใจของวัยรุ่นในช่วงเวลาหนึ่งของสังคมสมัยใหม่อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจะเชื่อมโยงให้เห็นโลกของวัยรุ่นผ่านเรื่องเล่าของมาร์คและเด็กอีกหลายคนประมวลเป็นเรื่องราวต่อไป

วัยรุ่นกับเพศตรงข้าม

สิ่งละอันพันละน้อยที่เด็กๆ นำมาเล่า นั่น คือเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาในความรู้สึกรักของพวกเขาในวัยนี้ ชีวิตในโรงเรียนมีรายละเอียดมากมายที่ดูเป็นปกติของเด็กจำนวนหนึ่ง เช่น มาร์คเล่าถึงการที่นั่งเรียนในห้องเรียนโดยไม่ได้ฟังครูเลยในบทวิชา มาร์คเล่นการพนันได้เงินใช้ทุกวันจากเพื่อนๆ โดยเล่นกันอยู่หลังห้องจากการใช้อุปกรณ์บางอย่าง เช่น ไม้บรรทัด ใส่ในหนังสือเรียนตามลำดับหมายเลข โดยมีจุดได้/เสียอยู่ที่ เลขกำกับหน้าของหนังสือ มาร์คบอกว่าสนุกกว่าเรียน และเล่นได้ทั้งชั่วโมง บางทีก็โกงกันเอง ติดพนันกันบ้าง วันละ 5 -10 บาท การย้ายห้องเรียนเปลี่ยนวิชาเป็นอีกประเด็นหนึ่ง เป็นแต่ละชั่วโมงที่มีความหมายสำหรับเด็กๆ เพราะได้แวะเข้าห้องน้ำ ไปแอบดูเพื่อนรุ่นพี่ที่โตกว่าเพราะอยากรู้ว่าพวกรุ่นพี่ๆ เขามีพัฒนาการด้านร่างกายอย่างไร แล้วก็นำมาเปรียบเทียบกับร่างกายของตนเอง มาร์คสงสัยเรื่องนี้ครั้งถามพ่อก็อธิบายไม่รู้เรื่อง เลยนำมาคุยกับเพื่อนแล้วก็เลยสงสัยไปถึงรุ่นพี่ การเข้าไปในห้องน้ำจึงให้บทเรียนที่สนุกมาก จะเห็นแต่ละคนทำเรื่องราว “ส่วนตัว” ที่คิดว่าโลกภายนอกไม่รู้ เช่น การเขียนคำหยาบคายบนฝาผนัง การเปลี่ยนเสื้อผ้าเพื่อเตรียมหนีเรียน ขโมยของเพื่อนแล้วเอามายัดไว้ในกางเกง โดยเฉพาะเรื่องแอบสูบบุหรี่มีมากที่สุดและสนุกที่สุด มีเด็กชายรุ่นพี่บางคนก็เอาตุ๊กตามาปล้ำในห้องน้ำ ทั้งที่มีเวลาแค่ 2 - 3 นาทีก็ยิ่งพยายามจะทำให้ได้ นักเรียนชายบางคนไปแอบดูคนในห้องน้ำสตรีอีกด้วย แต่มาร์คมักชอบทำเพราะถ้าถูกจับได้จะเสียคนมากกว่าและถูกล้อให้ฮาไม่สิ้นสุด ห้องน้ำผู้ชายให้สาระสำคัญมากกว่าในแง่ความต้องการรู้ในสิ่งที่เด็กไม่รู้ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเด็กเป็นวัยรุ่น นอกจากนั้นยังมีเวลาพักกลางวันเป็นเวลาของเด็กต้องไปอยู่ในโรงอาหาร สนามกีฬา โรงยิม โรงฝึกงานอันเป็นพื้นที่อิสระ มีเวลาอิสระ เวลาที่มีค่ามากอีกช่วงหนึ่ง คือ หลังรับประทานอาหารเพราะเขาจะได้ใช้โอกาสนั้นจับผู้หญิงด้วยวาจาไปเดินปะปน ไปแอบมอง ไปกับเพื่อนๆ เป็นกลุ่มๆ ได้ลองจับดู กลุ่มผู้หญิงเองก็รู้สึกเช่นนั้น ดูเหมือนพวกเธอก็เห็นคุณค่าของเวลาพักกลางวันเช่นกัน เวลาในโรงเรียนของเด็กวัยรุ่น ไม่ใช่เวลาจับใครเป็นตัวเป็นตนเลย แต่ต้องเป็นเวลาสำหรับการสำรวจตรวจตราว่า บรรดาผู้หญิงที่มีอยู่คนไหนจะดูดี คนไหนหมายปอง คนไหนจะได้เป็นขี้อ้อน เธอมาเม้ากันเล่น ดูไป พุดไป ส่งสายตามอง แอบลอบสังเกต ยุแหย่ ค่อนแคะ ยั่วเย้า สนุกมากที่สุด ถ้าจะได้รับการตอบโต้ เจ้มองว่าไม่มีใครอยากมีแฟนเลย ช่วงนี้พวกเขาจะเงินอาย ถ้าถูกล้อว่ามีแฟน แต่ยอมรับว่าสนใจ ชอบดูผู้หญิงที่กล้าแสดงออก ขณะเดียวกันจะระวังตัวกับผู้หญิงที่เรียบร้อย ความประพจน์ดี ตั้งใจเรียน ส่วนผู้หญิงที่กล้าแสดงออกจะสร้างความสบายใจได้มากกว่า เพราะพวกเธอมีอิสระแสดงออกเป็นธรรมชาติที่สัมผัสได้มากกว่า มาร์คให้ทัศนะ

ต่อผู้หญิงที่เรียบร้อยและเรียบร้อยว่า พวกนี้ต้องแยกไว้จำพวกหนึ่ง ต้องทำดีกับเธอ อย่างน้อยก็เอาไว้ฟังพาเรื่องเรียน เมื่อทำงานกลุ่มหรือเมื่อจะสอบ แม้พวกเธอจะเก่งการเรียนแต่พวกเธออ่อนต่อโลก เขาคิดว่า เธอน่าจะได้รับการปกป้อง ถ้าได้พวกเธอเป็นเขาแฟนคงลำบากที่ต้องเล่นบทพระเอกและแสนดี ซึ่งแน่นอนที่สุดมาร์คไม่สมัครใจ และคิดว่าเธออาจขึ้นไม่มีแฟนอีกนาน เธอเหมาะที่จะเป็นเพื่อนมากกว่า

ความสนใจเรื่องเพศตรงข้าม เป็นประเด็นหลักของเด็กวัยรุ่นซึ่งอาจมีบางคนแสดงออกมาอย่างเปิดเผย บางคนเก็บกด ซุกซ่อน เด็กในโรงเรียนใช้เวลาช่วงว่างเล็กๆน้อยๆ สร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง เปิดโอกาสให้เพื่อนฝูงและเพศตรงข้ามได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เต็มที่ แม้ว่าจะเป็นเวลาช่วงสั้นๆ อันน้อยนิด แต่ให้คุณค่าต่อชีวิตและอารมณ์มากกว่าการเรียนทั้งหมดได้รับ เรื่องราวเหล่านี้เป็นจุดผ่อนปรนคลายเครียดที่สำคัญ เช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่ทุกคนทำงานหรือเรียน ย่อมต้องการเวลา หยุดพัก ว่างเป็นเวลาส่วนตัว เด็กๆเฝ้าแต่รอคอยเวลานั้น แม้จะสั้นๆ แต่ก็ทำให้เขาได้พักผ่อนคลายเครียด ทำกิจกรรมส่วนตัวในโลกของการปฏิบัติภารกิจการเรียน

กลุ่มและกิจกรรม

จากภาวะความเป็นเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นนั้น สังคมภายนอกเป็นตัวกำหนดบทบาทและความคิดให้กับเขาโดยเริ่มจากการเข้ากลุ่ม เรียนรู้กิจกรรมและแสดงบทบาทของกลุ่มโดยเฉพาะการรวมกลุ่มกับเพื่อนที่โรงเรียนที่นำไปสู่กิจกรรมทั้งนอกและในห้องเรียน มาร์คมีเพื่อนร่วมแก๊ง 2-3 คนเท่านั้น นั่งพูดคุยกันได้ทุกวันไม่เบื่อหน่าย เพื่อนๆชอบนำเรื่องแปลกๆจากสังคมภายนอกโรงเรียนที่มาร์คไม่เคยเจอมาเล่าให้ฟังเสมอเช่น การหนีไปอยู่ที่หอพักของเพื่อนแล้วดูหนัง ฟังเพลง มาร์คเป็นคนเรียนดี แต่ไม่ชอบอยู่ในโรงเรียนเบื่อหน่ายห้องเรียนอย่างมากจึงมักจะพากันไปนั่งสูบบุหรี่หลังตึกเรียน ดูผู้คนเดินไปมา ทำภารกิจประจำอย่างผลิตเพลง เมื่อทำเช่นนั้นบ่อยๆก็เริ่มชวนกันไปข้างนอก ซึ่งไม่ยุ่งยากเลยสำหรับสภาพโรงเรียนที่ควบคุมเด็กผู้ชายให้ทั่วถึงได้ยาก จากนั้นก็ข้ามฟากไปเล่นการพนันกันที่หลังวัดริมน้ำ อากาศหลังวัดดีมาก นอนหลับ นอนเล่นกันสบาย การพูดคุยไม่มีอะไรเลยนอกจากความพยายามอยู่ 3 เรื่องหลักๆ เรื่องแรกคือ จะหาแฟนที่ถูกใจให้ได้สักคนโดยไม่ต้องพยายามนัก ต่อมาคือหลังจากมีแฟนแล้วจะหาความมันกับชีวิตได้โดยวิธีใดเรื่องสุดท้ายคือ ทำอย่างไรจึงจะแหกกฎเกณฑ์ที่มีอยู่รอบตัวอย่างไร อยู่ในห้องเรียนก็ไม่เรียน เล่นการพนัน หนีมาสูบบุหรี่หลังอาคาร โดดเรียนไปนอนเล่นหลังวัดโดยเฉพาะการจีบผู้หญิงเป็นเรื่องใหญ่ หลายคนบอกว่าจีบผู้หญิงเดี๋ยวนี้ไม่ยาก แต่ต้องรู้ว่าจะมีสัมพันธ์กับเธออย่างไร เป็นเรื่องที่ท้าทายมากกว่า มีคนบอกมาร์คว่าต้องหัดกินเหล้าก่อนจะได้มีความกล้า มาร์คสูบบุหรี่ครั้งแรกในห้องเรียน ชั่วโมงที่ครูไม่สอน ขณะเรียนม.1เท่านั้น การดื่มเหล้าครั้งแรกของมาร์คนี้ทำให้มาร์คกลัวมาก ส่วนการสูบบุหรี่ บุหรี่เป็นสิ่งที่มาร์คว่า ไม่สนุก แต่สูบไปเรื่อยๆ

ไม่ได้คิดว่าสำคัญ แต่เมื่อเพื่อนขบขันเยาะหยันมาร์คมากขึ้นที่เห็นเขาไอและสำลัก มาร์คก็รู้สึกว่าการจะสูบบุหรี่ให้ได้โดยเร็ว ไม่เช่นนั้นจะมีผลต่อสายตาของเพื่อน มาร์คเห็นเพื่อนคนอื่นๆ สูบบุหรี่ได้อย่างสบาย ๆ ก็คิดว่าคงต้องใช้เวลาลึกพัก มาร์คก็เริ่มสูบบุหรี่โดยใช้เงินค่าขนมมาซื้อสูบเอง การเข้ากลุ่มกับเพื่อน แนบแน่นขึ้นเมื่อโดดเรียนในเวลาเรียนกลางวัน เมื่อเลิกเรียนก็กลับบ้านเป็นปกติ ทั้งที่ใจคอของมาร์คไม่ค่อยจะดีนักเมื่อกลับเข้าบ้านในเวลาเย็น แต่มาร์คทำสลับกันไปกับการเรียนในบางวิชาที่ครูเข้มงวดเพื่อมิให้เกิดข่าวลือไปถึงหูของแม่ โดยการศึกษารายละเอียดว่า ครูคนใดบ้างที่จะแจ้งเรื่องการโดดเรียนไปถึงแม่ก็เข้าเรียนวิชานั้น เมื่อชินกับการโดดเรียนบ่อยๆ ก็มีเวลาฝึกสูบบุหรี่ได้ดีจากนั้นหัดกินเหล้า การกินเหล้ามีความสำคัญมากสำหรับมาร์ค เพราะมันทำให้มาร์คมั่นใจว่าเขาไม่ใช่เด็กแล้วอย่างแน่นอน การหัดกินเหล้าก็มีการฝึกเหมือนสูบบุหรี่ คือ ดื่มแรกๆ ผสมเหล้าน้อยมาก แต่เหล้าไม่ได้อร่อยเหมือนเครื่องดื่มทั่วไป แรกๆ ที่ดื่มเขารู้สึกไม่ชอบกลิ่นของมัน จึงกินกับแกล้มมากๆ แต่อาการเมาเป็นปัญหาของมาร์ค เพราะจะรู้สึกสับสนมึนงงเมื่อเหล้าเริ่มซึมเข้าสู่ร่างกาย ความมึนงงเวียน ทำให้ไม่มีสติแล้วก็เดินไม่ไหว เพื่อนร่วมกลุ่มเป็นกำลังใจให้อย่างมาก มาร์คตั้งคำถามกับตัวเองถึงอาการไม่สนุกกับการดื่มเหล้า แต่ไม่กล้าคุยกับเพื่อน นอนพักอยู่ที่หอพักของรุ่นพี่หลังดื่มเหล้า กลับเข้าบ้านก็หลบหน้าแม่ เข้านอนครุ่นคิดถึงการดื่มเหล้า ไม่ดื่มก็ได้ มันเสียหน้ามาก แล้วมาร์คก็กลับไปลองใหม่ คราวนี้ดื่มไม่มาก ให้อาการกับตัวเองอีกครั้ง พยายามให้เหล้าเข้าสู่ร่างกายช้าๆ และระวังตัว มาร์คสนุกขึ้นนิดหน่อยแล้วก็เลิก เพื่อให้เพื่อนเห็นว่า เขามีได้เมาอย่างครั้งแรก รู้สึกดีขึ้นแล้วต่อจากนั้นก็ฝึกฝนจนเข้าใจวิธีการกินเหล้า แรกๆ ที่ดื่ม ต้องดื่มช้าๆ ให้เหล้าย่อยอมอารมณ์ให้ครั้นครัง อยากร้องรำทำเพลง เห็นสิ่งต่างๆ รอบข้างๆ ก็สนุกไปหมด การกินเหล้าไม่น่าเหมือนกินน้ำ ต้องค่อยๆ ผสม ใส่น้ำแข็งให้เย็น เมื่อดื่มเข้าไปแล้ว ความเย็นของน้ำแข็งทำซาบจิตใจและร่างกาย แอลกอฮอล์ชนิดเลือดให้พลุกพล่านอยู่ในตัว ร้อนรุ่ม อบอวล นุ่มลึก แต่ต้องดื่มช้าๆ เมื่อจะได้พูดคุยเล่นสนุกสนาน อย่า “ดวด” เป็นอันขาด มิฉะนั้น “หัวทิ่ม” แล้วไม่สนุก ในที่สุดเจมส์ก็หัดดื่มเหล้าจนสำเร็จ โดยไม่ติดเหล้า คือ ดื่มก็ได้ ไม่ดื่มก็ได้ แล้วแต่ใจ เหล้ากับบุหรี่ ถูกนำมาใช้เป็นกิจกรรมทางสังคมของพวกมาร์ค โดยการพูดคุยการแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับประเด็นเรื่องเหล้า เรื่องเพศและกิจกรรมอื่นๆ ด้วย

จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการก้าวเข้าสู่ภาวะการเสพยา

การสูบบุหรี่และดื่มเหล้าเป็นจุดเริ่มต้นที่มาร์คและวัยรุ่นจำนวนไม่น้อย ใช้เป็นตัวชี้วัดความเป็นผู้ใหญ่ที่หลุดจากภาวะการเป็นเด็กประถมศึกษา นอกจากนี้การดื่มเหล้ายังเป็นประสบการณ์แรกของการฝ่าฝืนกฎสังคมโดยเริ่มต้นจากการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของโรงเรียน คือ โดดเรียน เมื่อฝ่าฝืนแล้ว

ได้รับความพึงพอใจทั้งจากตนเองและจากเพื่อนในการคบหาสมาคม ครั้นประสบความสำเร็จแล้ว มาร์คจึงพัฒนากิจกรรมอื่นๆ ที่ฝ่าฝืนต่อไปเรื่อยๆ

กิจกรรมที่สำคัญที่แสดงให้เห็นภาวะของการเป็นวัยรุ่นคือ เพศตรงข้าม ซึ่งเป็นจุดสนใจหลักที่เด็กทั้งหญิงชายใช้เป็นสาระในการดำรงชีวิตมากที่สุด จากเรื่องเหล่านี้หันมาพูดคุยกันเรื่องของผู้หญิงที่แต่ละคนเฝ้ามองสังเกตติดตามการเคลื่อนไหว เริ่มเปิดเผย เพื่อนๆ คุยเรื่องผู้หญิงอย่างหมดเปลือก ผู้หญิงถูกวิพากษ์วิจารณ์นับตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า ประเด็นหลักอยู่ที่รูปร่าง ทรวงอก แขนขา สะโพกขา/ดำ และอวบ/ผอม โดยหยิบยกคนที่โดดเด่นเป็นที่รู้จักมาพูดคุย แล้วค่อยๆ ไล่เรียงไปยังคนอื่นๆ ที่รู้จักกันทั่ว บางคนไปพบผู้หญิงจากที่อื่นมาก็นำมาเล่าสู่กันฟัง รายละเอียดของผู้หญิงจะถูกพิจารณาที่รูปร่างหน้าตาเป็นอันดับแรก ต่อด้วยกิริยามรรยาท ท่าทีที่มีต่อผู้ชายและประวัติความเป็นมา บางคนถูกพิจารณาด้านเพศสัมพันธ์เป็นพิเศษ โดยการวิเคราะห์จากการแต่งกาย การพูดจา ยั่วยวน ความอาย ความกล้า แล้ววิพากษ์วิจารณ์ถึงความเป็นไปได้ ในการสร้างความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับเพื่อนหรือแฟน และลงเอยถึงการมีเพศสัมพันธ์ ครั้นเมื่อก้าวล่วงไปถึงการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง ก็ถูกนำมาผูกพันกับรสนิยมของแต่ละคนที่เคยมีเรื่องผู้หญิง แสดงทัศนะ รสนิยม ความพอใจไม่พอใจต่อกิริยาท่าทีของผู้หญิงที่มีต่อตน เช่น รำคาญ สะใจ ขอบใจ ภูมิใจ บางคนเล่าเกินจริง บางคนเล่าบางส่วนลักษณะการเล่าสองประเภทนี้ มีนัยยะสำคัญอย่างมาก กล่าวคือ คนที่คุยโอ้อวดเรื่องเพศและผู้หญิง มักจะเป็นประเภทที่ล้มเหลวเรื่องการจีบผู้หญิงแล้วกลบเกลื่อน ส่วนคนที่ประสบความสำเร็จ จะไม่พูดอธิบายมากนัก แต่มีจินตนาการมาสร้างผลงานการจีบผู้หญิงได้อย่างต่อเนื่อง เช่น “ชาติ” นั้น โอ้อวดมาก ชอบโทรศัพท์หาผู้หญิงบ่อยๆ ชอบยั่วแหย่ผู้หญิงให้เขาเป็นมิตรด้วย ครั้นเมื่อได้รู้จักกันแล้วจะพาตัวเข้าใกล้ ไม่นานนักจะสร้างเรื่องมาโอ้อวดว่าเป็นแฟน ชาติถูกตาม “ตีบ” บ่อยมาก เพราะชอบอ้างว่าผู้หญิงหลายคนเหล่านั้นเป็นแฟน ครั้นเมื่อแฟนตัวจริงรับรู้ก็โดนตามล่า วังวนเตลิด ต้องเดือดร้อนให้เพื่อนๆ มาช่วย แต่ก็ยังไม่วายมีเรื่องต่อไป จนกลายเป็นฉายาว่า “ไม่มีแฟนเป็นของตนเอง” ฝ่ายเก่งเป็นเพื่อนสนิทของชาติ มีพ่อเป็นตำรวจใหญ่ เขาเป็นวัยรุ่นประเภทสปอร์ตแมน แขนงซั่ม ล้ำซ้ำ มีผู้หญิงล้อมรอบกายมากมาย ก้อมีสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับพวกเธอตลอดมาอย่างไม่ไยดี โดยการใช้อำนาจของผู้หญิงเป็นพื้นที่แทนโรงแรม เพื่อไม่ให้สิ้นเปลือง แต่ก็ต้องมีแฟนเป็นสาว ป๊อบ ในเรื่องเรียนเธอเรียนดี สวยมากเป็นที่หมายปองของเก่ง เก่งแอบจีบเธอเงียบๆ แต่ก็ได้เป็นแค่แฟน เก่งพยายามทำตัวเป็น “พระเอก” กับเธอแบบสุดๆ มีระยะห่างของความสัมพันธ์ตามอุดมคติทุกประการ เขาสร้างภาพให้ตัวเองดูดีมาก แล้วก็รู้สึกดีที่ถูกมองเช่นนั้น อยากทำให้ได้นานๆ แต่ก็ไม่มั่นใจว่าจะนานแค่ไหน เก่งทำตัวให้โลกภายนอกเห็นว่าเขาและเธอเป็นคู่รักนักเรียนตามอุดมคติของสังคมทุกอย่างในฉากหน้า แต่ลับหลังเขามีผู้หญิงซุกซ่อนไว้ตามบ้านมากมาย เก่งจะติดต่อกับผู้หญิงเหล่านี้เฉพาะวันหยุดและเสาร์อาทิตย์ ไปเรียนพิเศษที่กรุงเทพฯ แล้วออกไปหาเธอตอนกลางคืน ผู้หญิง

เหล่านี้อาจจะมีที่พัก เขาเพียงแต่พาตัวไปหาเธอเท่านั้น เก่งแล้วว่า โดยเนื้อแท้แล้ว ผู้หญิงเหล่านี้เป็นประเภทที่ไม่รู้จักเขาในบางเรื่อง เช่น ไม่รู้ว่าเขาไม่ใช่พระเอกอย่างที่คุณคิด เขาสารภาพกับพวกเธอเสมอว่ามีแฟนแล้ว คำสารภาพของเก่งเป็นการทำให้เธอเหล่านั้นไม่พยายามเปิดเผยความสัมพันธ์ของตัวเองกับเก่งให้สังคมรู้ โดยเก่งอ้างว่า ถ้าเปิดเผยต้องเลิกกัน เพราะพ่อแม่ “ยอมรับ” แฟนของเก่งมากกว่า วิธีนี้ทำให้เขาสามารถมีพฤติกรรมด้านเพศสัมพันธ์กับเธอโดยไม่ต้องเดือดร้อนเปลืองตัวเลย พวกเธอเหล่านั้นพากันคิดว่า “ชนะใจ” ในแง่เพศสัมพันธ์นั้นเก่งมั่นใจกว่าการเป็นแฟนที่คงกันไปมา ซึ่งเป็นการสร้างภาพ

น่าเสียดายที่เก่งสร้างภาพนั้นไม่ได้ตลอด แฟนเก่งได้พบเก่งเดินควงผู้หญิงเหล่านั้นในที่เรียนพิเศษ โดยที่เก่งไม่ได้ตั้งตัวมาก่อน แล้วเธอก็เลิกราไปเลย เขาเสียดายและเสียหน้าที่ผู้หญิงทิ้งเขาก่อนพยายามจ้องอยู่เสมอ ตามเธอไปทุกที่ พยายามสารภาพ รับผิดชอบ ตามได้สักพักเธอคนนั้นก็ไม่นัดกลับมาอีกเลย อันนี้เป็นบทเรียนที่สำคัญยิ่งสำหรับเขาต่อการจีบผู้หญิงแล้วไม่หาทางมีเพศสัมพันธ์ เพราะมีคำคมทางเพศของพวกเขาเคยพูดว่า “รักแล้วต้องฟัน” “มัดจำไว้ก่อนจะถอนตัวไม่ได้” “รักแท้แพ้ลีลา” คำเหล่านี้มีอีกมากมายที่เตือนสติให้เหล่านั้มนุ่มๆ ต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ให้แนบแน่น เรื่องราวของเพื่อนๆ ของมาร์คมักเป็นเรื่องผู้หญิงเป็นประเด็นหลัก เรื่องราวถูกนำมาปรุงเขากับบรรดาติกาการกินเหล้าสูบบุหรี่ให้ครึกครื้นมาก

เรื่องราวของเด็กวัยรุ่นต่อเรื่องเพศตรงข้ามนั้นสังเกตได้ว่า เป็นเพียงระดับความสัมพันธ์ที่เป็นผิวเผิน เพราะบาง มิได้ลุ่มลึกถึงระดับจิตใจ อารมณ์เป็นแกนดำเนินความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ซึ่งความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามนั้นเป็นภาคปฏิบัติการที่แสดงผลสำเร็จด้านการสร้างความสัมพันธ์ ทั้งหญิงและชาย และใช้เป็นกิจกรรมตอบสนองความต้องการอารมณ์ทางเพศชั่วขณะ

เด็กวัยรุ่นรับสิ่งใหม่ๆ ได้รวดเร็วและมีทัศนคติต่อเทคโนโลยีในทางที่ดี พวกเขานิยมชื่นชมและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีมากเกินไปจนกว่าคุณค่าทางนามธรรมอื่นๆ และใช้เทคโนโลยีเป็นมิติที่สำคัญในการพัฒนาชีวิต

เทคโนโลยี : ประดิษฐ์กรรมเสริมสร้างภาพลักษณ์ความทันสมัย

ครั้นเมื่อเด็กๆ โตขึ้นเป็นวัยรุ่นเต็มตัว เป็นช่วงที่คอมพิวเตอร์ เริ่มเข้ามาสู่สังคมไทยแล้ว พวกเด็กๆ ทุกคน ติดเกมส์อย่างมาก เวลาในแต่ละวันเสียไปกับเรื่องนี้อย่างมากมายโดยที่เด็กชายติดทั้งเกมส์และอินเทอร์เน็ต ส่วนเด็กหญิงติดอินเทอร์เน็ตมากกว่า มาร์คนั้นเริ่มเล่นเกมส์เมื่อเติบโตถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่ก็ไม่ได้สายเกินไป มาร์คพัฒนาฝีมือมาโดยใช้เวลาไม่นานนัก เพราะตายายซื้อคอมพิวเตอร์ให้เล่นที่บ้าน มันเปิดโลกให้มาร์คมากมายโดยเฉพาะ “เว็บโป๊” กลายเป็นเรื่อง อื้ออึงติดอย่างมาก เว็บเหล่านี้ทำให้เขามีอารมณ์เพศกันได้ทุกคน มาร์คยืนยันหนักแน่นเลยว่า มันกระตุ้นได้จริง

มนุษย์ปรกติ โดยเฉพาะวัยรุ่นอย่างมาร์ค ที่อยู่ในวัยเป็นหนุ่ม ตอบสนองต่อเว็บเหล่านี้อย่างรุนแรงและคลั่งไคล้มาก ใครที่ไม่ชำนาญเรื่องคอมพิวเตอร์ ต้องพยายามฝึกฝนให้ชำนาญ เพราะนอกจากจะสนุกสนานเข้าใจ ในเกมส์ประเภทอิทธิฤทธิ์ บูล้างผลาญแล้ว มันยังเปิดช่องให้ก้าวเข้าไปถึงการเข้าเว็บที่โป๊ที่แสดงสภาพและเหตุการณ์ต่างๆ ทางเพศได้ หมดเปลือกสร้างคามตื่นตาตื่นใจ ให้ความรู้ความเข้าใจภาคปฏิบัติทางเพศอย่างไม่ปิดบัง รวมทั้งเทคนิคต่างๆทางเพศแพรวพราว ยากจะมีใครอธิบายให้ชัดเจน ภาพประกอบจริง ใ้บทเรียนที่แจ่มชัดและกระตุ้นจนเกินพอ เมื่อดูภาพโป๊จากเว็บต่างๆ ทำให้พวกผู้ชายทุกคนก็ตื่นตัวในเรื่องเพศจนบางคนต้องวิ่งหลบเข้าห้องน้ำ เข้าไปสำเร็จความใคร่ตนเองในห้องน้ำ ช่วงเวลาที่มีอารมณ์แบบนี้เป็นเวลาที่อยู่กันส่วนตัวเป็นกลุ่ม เช่น เวลากลางวันที่บ้าน แม่และพ่อไปทำงาน จึงสะดวกที่จะไวยวายแสดงอารมณ์ร้อนรุ่มกันได้เต็มที่ หลายคนคิดถึงแฟนรำพึงรำพันว่า ถ้าเธออยู่ตรงนี้ได้เรื่องแน่นอน พวกเด็กๆติดอกติดใจกันมาก บันทึกลงใส่แผ่นไว้ ก๊อปปี้แจกเพื่อนๆดูกันทั่วไป แพร่กระจายข่าวให้ทราบชื่อเว็บไซต์ส่งรูปให้ดูเป็นตัวอย่าง เข้าห้อง “แซ่ด” แสดงความเห็น ขยายเครือข่ายแบบสุดมัน แต่เรื่องราวไม่ใช่หยุดนิ่งอยู่แค่นั้น การรวมตัวกันในทางกายภาพ โดยเฉพาะเรื่องเว็บต่างๆ ถูกพัฒนาให้เป็นระบบ โดยมีเจ้าตุ๊กเป็นหัวใจ ตุ๊กเรียนเก่งมากไม่เคยเกเร เขาสืบสายตระกูลจากผู้ดี ที่นามสกุลมี คำว่า “ณ.” ตามหลัง แม่เป็นข้าราชการมีลูกชายคนเดียวอย่างตุ๊ก ซึ่งสามารถจะพัฒนาตนเองด้วยคอมพิวเตอร์ เล่นเกมและอินเทอร์เน็ตได้ดีเพราะใจรักและมีพี่สาวคอยสอนด้านเทคนิค เนื่องจากเรียนวิศวะคอมพิวเตอร์เป็นวิชาชีพ สิ่งรอบตัวเหล่านี้ทำให้ตุ๊กพัฒนาการบันทึกภาพโป๊ ชนิดที่เป็นภาพเคลื่อนไหวลงซีดีขายเพื่อนในราคาถูกทั้งในสถาบันและข้ามสถาบัน แจกจ่ายจำหน่ายทั้งในกลุ่มผู้หญิง ผู้ชาย รุ่นพี่ รุ่นน้อง เขาเป็นตัวระเบิดตลาดด้านซีดีโป๊ในกลุ่มวัยรุ่นด้วยการทำ ซีดี ไปจำหน่าย จนต้องเรียกมาตักเตือนให้รู้ถึงความผิดทางกฎหมาย ตุ๊กเลยต้องพยายามลดกำลังผลิตลงแล้วเปลี่ยนเป็นไปแสวงหามาจากห้างต่างๆ ในกรุงเทพฯ บันทึกขายในนามเพื่อนคนอื่น ๆ ด้วยความเกรงใจครูที่ตักเตือน

ตุ๊ก ชาติ เก่ง เป็นก๊วนสำคัญที่ทำให้เรื่องราวของซีดีโป๊แพร่ออกสู่ตลาดในโรงเรียนจนตลาดนี้เองอยู่ตัว พวกเขาพัฒนากิจกรรมต่อไป คือ ผู้หญิง เขานึกถึงผู้หญิงและคิดว่าผู้หญิงต้องรับรู้เรื่องนี้ จึงจะครบวงจร โดยมีเจ้า “เลียง” เลียงเป็นเด็กในตลาดลูกเก่าแก่โรงไม้ มีความสัมพันธ์กับผู้หญิงไม่เลือกหน้าและเปิดเผย เลียงบอกเสมอว่าการเรียนเป็นกิจกรรมหลักเขาตั้งใจเรียนเต็มที่หวังว่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะเป็นเป้าหมายของชีวิต ส่วนตุ๊กเรียนลาดกะบัง เก่งคงเรียนเกษตรชาติจะเข้าลาดกะบังเช่นเดียวกัน มีเกรดเกิน 3.5 รอพวกเขาอยู่แล้ว ต่อมาพวกเขาก็สามารถเข้าเรียนในสถาบันต่างๆ เหล่านั้นได้ดังที่หวัง ปัจจุบันตุ๊กเดินทางไปทำงานที่ต่างประเทศแล้วเพราะชอบคอมพิวเตอร์ จึงมุ่งหมายจะเรียนวิศวะคอมฯ เป็นหลัก จึงต้องพัฒนาให้มากและ “เลียง” บอกว่า ซีดีโป๊นี้แหละ มันพัฒนาความสามารถแต่เมื่อดูมากๆ พวกเขาจะแยะ มันก็บกดต้องหาทางออก(เลียงมี

น้องสาว) เมื่อดู ซีดีดีมาก ๆ ชักจะมองน้องสาวที่เริ่มเติบโตในทางที่ไม่ค่อยจะดีแล้ว เขาจึงหลบมา ชุมนุมอยู่ที่บ้านของตุ๊กที่ทุกคนไปรวมตัวที่บ้านตุ๊กได้ แม่ของตุ๊กเป็นม่าย จึงมักมีกลุ่มเพื่อนทั้งคนโสด/ม่ายอยู่ในกลุ่ม แม้ก็เข้าพวกของแม่ ตุ๊กก็เข้าพวกของตุ๊ก แต่ปัญหาก็ คือ พาผู้หญิงมาที่บ้านได้เฉพาะกลางวัน เวลาที่ไม่มีคนอื่นอยู่บ้าน ต่อมา “เลียง” ก็สามารถกระจายซีดีได้สำเร็จ โดยการเริ่มเอาซีดีไปให้ผู้หญิงก่อน กลุ่มผู้หญิงก็มีกลุ่มของเธอ แต่การทำ ซีดีให้ผู้หญิงดูต้องติดต่อเป็นพิเศษ ไม่ให้มีเนื้อหาทั้งหมด เขาตัดตอนโคลแม็กซ์ออก เมื่อพวกเธอได้ดูแล้วสร้างความขบขันให้เจ้าเลียงมาก เพราะพวกเธอพากันไปดูด้วยความตื่นเต้น แล้วหงุดหงิดที่เลียงตัดตอนที่เธอสนใจใคร่รู้ออกไปหมด จนเธอต้องติดต่อมาหาเลียง เลียงจึงชวนไปดูส่วนที่เหลือที่บ้านตุ๊ก พวกเธอกล้าพอที่จะมาจริงๆ ตามแผน ที่แรกพวกเธอก็อาย ๆ ไม่นานนัก เลียงและตุ๊ก ก็สร้างบรรยากาศด้วยการให้ดูคาราโอเกะไป ๆ สลับไปสลับมาเพื่อความสนุกสนาน มาร์คสังเกตเห็นแล้ว เมื่อสลับคาราโอเกะให้เธอดู พวกเธอไม่สนใจเท่าใด พวกเด็กชายมั่นใจว่า เธอต้องพอใจ ซีดีไปมากกว่า ดังนั้นเขาจึงให้เธอดูทั้งหมดที่เธอต้องการจะดูให้ดู ซึ่งพวกผู้ชายนั้นก็ต้องใจกล้ากันเลยคราวนี้เพราะมีประสบการณ์อยู่ก่อนแล้วว่า เมื่อได้ดูแล้วจะเกิดอารมณ์ทางเพศ หากมีผู้หญิงอยู่ตรงหน้า พวกเธอและเขาจะพัฒนาสถานการณ์ต่อไปอย่างไร พวกเธอจะเป็นอย่างไรต่อไป เด็กผู้ชายคุยกันก่อนช่วงขณะที่ผู้หญิงดูซีดีแต่ไม่มีคำตอบเป็นคำพูด หากแต่อยู่ในใจทุกคนแล้ว พวกผู้ชายเข้าไปนั่งดูร่วมกับเด็กผู้หญิงแล้วจนได้เวลาที่หลายคน เรียกมันว่า หน้ามิด ไม่นานนักตุ๊กก็ได้พาผู้หญิงคนหนึ่งขึ้นไปบนห้องของแม่ ทั้งเพื่อน ๆ ไร่ข้างล่าง ได้ข่าวว่า เลียงมีสัมพันธ์กับคนหนึ่งอยู่ที่หน้าคอมฯนั้นเอง ชาตินั้นแย่น้อยใช้ครัวเป็นพื้นที่แสดงอารมณ์ แต่ก็สะอาดพอ ส่วนมาร์คก็นั่งงุ่มง่ามสุด ๆ อยู่หน้าห้องน้ำกับคู่ขาคนหนึ่ง วันนั้นทุกคนมีเพศสัมพันธ์ เนื่องจากการดูซีดี

สถานการณ์วันนั้นผ่านไปยาวนานสลับกับการดูซีดี กลุ่มผู้หญิงพอใจมากเพราะถูกกระตุ้นอยู่นานกว่าผู้ชาย เด็กผู้ชายรู้สึกประสบความสำเร็จ ส่วนผู้หญิงเป็นยิ่งกว่าคราวนี้ไม่ยอมกลับบ้านแล้ว ตุ๊กต้องแก้ปัญหาให้ทันก่อนแม่กับพี่สาวจะกลับจากทำงาน เด็กผู้ชายรวมตัวกันไปหาโรงแรม แต่ราคาโรงแรมแพงมาก ห้องละ 1000 บาทขึ้นไป เขาไม่มีเงินพอจึงนึกถึงหอพักซึ่งเหมาะที่สุด เด็ก ๆ รวบรวมเงินกันพากันไปวางเงินมัดจำหอพัก 2 เดือนล่วงหน้าเพื่อทำสัญญาเช่าโดย มาร์ค เลียง พาผู้หญิงไปที่นี้ โดยรถยนต์ของมาร์ค เก่ง งานนี้มาร์คได้แต่ตาม ๆ เขาไป ผู้หญิงอยู่กันมาก มาร์คกลับบ้านตอนดึก แม่ของตุ๊กถามตุ๊กที่ไม่กลับบ้าน มาร์คก็โกหกแม่ว่า นอนบ้านเลียงซึ่งตุ๊กไปเป็นประจำ เก่งนั้นสบายมาก พ่อไม่เคยคุมอยู่แล้วเหมือนกับเลียงแต่กลับบ้าน เมื่อถึงเวลาเช้าขึ้นมามาร์ครีบตื่นนอนเหมือนจะไปโรงเรียน โดยบอกแม่ขอไปโรงเรียนก่อน แต่เขาไปหาเพื่อน แม่ไม่สงสัย มาร์คตรงไปที่หอพักทันที ผู้หญิงอยู่กันที่นั่นครบ รวมทั้งคู่ขาของมาร์คด้วย มาร์คซื้อขนม อาหาร น้ำ ไปอย่างพร้อมเพรียงมีเหล้า บุหรี่ครบ มาร์คจ่ายเงินส่วนนี้เพราะไม่ได้มีส่วนในการออกเงินค่าห้องเช่า แต่ได้ขอเงินแม่มา

ตอนเช้า เป็นค่าทำรายงาน หอพักแห่งนี้กลายเป็นที่พัฒนาความสัมพันธ์ของผู้หญิงกับกลุ่มมาร์ค แล้วหอพักก็เป็นสำหรับชวนเพื่อนมารวมกลุ่มสลับหน้ากันไปมาทั้งหญิงและชาย ทุกอย่างเป็นความสัมพันธ์หลวมๆ เพื่อความสนุกสนานอย่างเดียว ไม่จริงจัง พร้อมจะเลิกลา แยกย้ายจากกันไป ถ้าไม่ถูกใจและพร้อมจะหวนกลับเข้ามาใหม่ถ้าอารมณ์มันลงตัว ผู้หญิงที่มาที่นี่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ พวกเธอเพียงแต่พาตัวมาด้วยความเต็มใจโดยไม่มีการผูกมัด

เด็กๆ เหล่านี้เชื่อมโยงเอาความสนใจของตนเองสองเรื่องเข้าด้วยกัน คือ ผู้หญิงกับสังคม และกระแสนิยมคอมพิวเตอร์ก่อตัวเป็นรูปแบบความประพฤติชุดหนึ่งที่แหวกกติกาสังคม แต่ถ้าได้วิเคราะห์ถึงพฤติกรรมทั้งหมดแล้ว พวกเขาปฏิบัติตนอย่างมีกรอบชีวิตที่ดี มีความรับผิดชอบหน้าที่ที่จะเอาตัวรอดได้ คือ ตั้งใจเรียน รวมกลุ่มเป็นที่เป็นทาง ไม่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน พัฒนาตนเองด้านความสามารถ สร้างความชอบธรรมต่อพฤติกรรมของเขา โดยการอ้างอิงกับเรื่องเรียน กลุ่มเด็กเหล่านี้เป็นเด็กกล้าเป็นตัวของตัวเอง และรู้จักเลือกรับสวมบทบาททางสังคมได้หลายแง่มุมและหลากหลาย

สิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ คือ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีบทบาทผลักดันให้กลุ่มวัยรุ่นพัฒนาแนวคิดเรื่องต่างๆ ที่ตนเองสนใจอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะในด้านเพศที่สังคมไทยปิดกั้น ฉะนั้นเมื่อเทคโนโลยีเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้เรียนรู้เรื่องราวความเป็นจริงได้จากภาพดูเป็นปรากฏการณ์จริง จึงได้รับการตอบสนองจากพวกเขาอย่างรวดเร็วจนผิดที่ผิดทางและผิดเป้าหมายอันแท้จริงของสิ่งประดิษฐ์เหล่านี้ การเข้ามาของเทคโนโลยีมิได้เข้ามาอย่างโดดเดี่ยวแต่เกี่ยวข้องกับมาพร้อมกับกระแสนิยมอย่างรุนแรง กระตุ้นผู้บริโภคให้พัฒนาตนเองสู่ความทันสมัย เทคโนโลยีเข้าไปมีส่วนพัฒนาความคิด รูปแบบการดำรงชีวิตและสร้างตัวตนของเด็กยุคใหม่อย่างใหญ่หลวง เบียดขับเอาตัวตนที่ก่อร่างขึ้นจากค่านิยมด้านนามธรรม ศีลธรรมให้ห่างหายไปจากชีวิต ดังนั้นความคิดของวัยรุ่นในระยะนี้จึงเปลี่ยนแปลงอยู่ในกรอบแคบๆ เพียงแค่การมองเห็นประโยชน์แก่ตนในลักษณะที่จับต้องได้มากกว่าจะพิจารณาก้าวเลยไปยังจุดที่เป็นความเจริญหรือความเสื่อมทั้งของตนเองและสังคมโดยรวม

ระยะเปลี่ยนผ่านสู่โลกของยาเสพติด

มาร์คเหินห่างจากเพื่อนกลุ่มนี้ไปเมื่อแม่และยายให้ไปเรียนที่กรุงเทพฯ เพราะแม่คิดว่ามั่วซุ่มอยู่กับกลุ่มนี้มากจนไม่สนใจเรียน แต่มาร์คคิดว่าเป็นประสบการณ์ที่มีค่าในด้านหนึ่ง คือ ประสบการณ์แบบของเด็กผู้ชายอย่างสมบูรณ์รอบด้าน มิใช่หมกมุ่นเฉพาะเรื่องเรียนเท่านั้น มาร์คไปเรียนกรุงเทพฯ ก็จริงแต่ได้ไปมาหาสู่เพื่อนกลุ่มนี้บ้าง ไปกรุงเทพฯ ก็ได้พบกับเจมส์เพื่อนสนิท เจมส์เป็นลูกของนักธุรกิจคนดังในภาคอีสาน เจมส์ถูกย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ เพราะพ่อแม่จับได้ว่าติดยาบ้า เจมส์กับมาร์ค

พบกันในวันหนึ่งเนื่องจากพ่อเลี้ยงชาวไทยของมาร์คพามาาร์คไปเล่นการพนันที่บ่อนนี้ ไปเจอกันกับเจมส์ได้เพราะมาร์คเล่นโป๊กเกอร์ได้ ส่วนพ่อไปเล่นสล็อตอีกมุมหนึ่งของบ่อนที่ตั้งอยู่ในย่านการค้าที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของกรุงเทพฯ พ่อของมาร์คเป็นขาประจำที่นี่

ย่านชุมชนบริเวณนี้ไม่น่าเชื่อว่าจะมีบ่อนขนาดใหญ่อยู่กลางใจเมืองได้ พ่อพามาาร์คเข้าไปตามชอกตามซอยก่อน ในซอยมีคนนั่งเรียงรายเป็นระยะ มีวิทยุสื่อสารและโทรศัพท์มือถือทำทางระแวงระวัง รถถูกตรวจทุกระยะพอคนตรวจเห็นว่าเป็นพ่อซึ่งเป็นขาประจำก็ผ่านไปเรื่อย ๆ จนถึงประตูเหล็กสำคัญ พ่อจอดรถส่งกุญแจให้พนักงาน พวกเขาขับรถของพ่อเข้าไปเก็บที่ไหนไม่ทราบ แต่รถปลอดภัย พ่อพามาาร์คขึ้นไปตามจุดต่างๆ ของบ่อน มีการเล่นการพนันทุกชนิด แบ่งเป็นห้องๆ พ่อบอกว่าในที่แห่งนี้เขากินฟรีตลอด 24 ชั่วโมง เพราะมีครัวขนาดใหญ่ ทำอาหารจำนวนมากไว้เลี้ยงคนนับร้อย แม่ครัว เด็กเสิร์ฟ พนักงานล้างจาน พนักงานทำความสะอาด เป็นผู้หญิง เด็กอำนวยความสะดวกเป็นชาย ใส่เสื้อผ้าเหมือนกันเพื่อระบุให้ชัดว่าเป็นใคร มาร์คตื่นเต้นมากที่เห็นวัยรุ่นผู้หญิง ผู้ชาย คนสูงอายุบางคน เอาเงินใส่กระเป๋าไปเล่นการพนันจนหมดตัวและยืมคนข้างเคียง พ่ออธิบายว่า ถ้าเป็นผู้หญิงจะยอมเสียตัวแลกเงินก็ได้ มีห้องนอนอย่างดีเหมือนเป็นโรงแรมอยู่ในนั้นด้วยเพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระค่าตัวกันด้วย มาร์คบอกได้ทันทีว่า หากเข้ามาในบ่อนนี้จะอยู่ได้ถึง 7 วัน ไม่ต้องออกไปเลยก็ได้ ข้อสำคัญ คือ ต้องมีเงินมาเล่นพนัน ในการ "ทำบ่อน" นั้น ได้รับคำอธิบายว่า เขาแบ่งเป็นกะเหมือนทำงานโรงงาน ในแต่ละจุดจะมีโต๊ะตั้งสำหรับเล่น คนที่รับทำบ่อนต้องไปขออนุญาตจากเจ้าของที่ใครๆ เรียกกันว่า ป๊ะ ถ้าป๊ะอนุญาตก็เข้ามาทำได้ จ่ายให้กับทีมงานของป๊ะในอัตราที่ไม่เท่ากัน เวลาไพรม์ไทม์ คือ ตั้งแต่สี่ทุ่มถึงตีห้า จ่ายวันละเกือบแสน แต่เวลาที่แย่ที่สุด คือ 7-15 น. เนื่องจากเซียนพนันไม่นิยมเล่นกันในช่วงนี้ เพราะเป็นเวลาทำมาหากิน กะนี้จ่ายแค่ 3 หมื่นต่อวัน แต่เวลาหลัง 15 น.-23 น. นั้น ปานกลาง จ่ายแค่ 6 หมื่นต่อวัน ในบ่อนแห่งนี้ เงินปลิวว่อนเหมือนกระดาดเมื่อเล่นพนันได้เงิน นักพนันจะใจดีมากจ่ายทิปกันเป็นร้อยๆ ยามเสียหมดตัวก็นั่งดูคนอื่นเล่น เห็นใครได้ก็เข้าไปยืมมาต่อทุนเล่นต่อหรือบางทีก็ยืมเจ้ามือ ถอดข้าวของมีค่าจำนำก็มีให้บริการทั้งจากคนทำบ่อนและจากเจ้าของบ่อน บางทีจำนำรถที่ขับมานั่นเอง ผู้หญิงมีร่างกายเป็นทรัพย์สินแลกเปลี่ยนเงินมาเล่นได้ มาร์คไปกับพ่อ พ่อเล่นจนหมดตัวหลายล้าน แต่พ่อก็ยังไม่เซ็ดหลาบเพราะบรรยาการมันยั่ววนทุกด้าน ทุกเรื่อง โชคดีที่มาร์คไม่ชอบ เลยทำให้ไม่ได้เป็นนักเลงพนัน

มาร์คได้รู้จักกับเจมส์ได้เพราะมาร์คเห็นเจมส์ไปยืนด้อมๆ มองๆ อยู่ใต้โต๊ะสล็อต ทำทางลับๆ ล่อๆ ภายหลังทราบว่า เจมส์ตามเด็กบริการเข้าไปในบ่อนนี้ เพื่อหาแหล่งซื้อขายเสฟ โดยแกล้งบอกว่า อยากหางานทำจริงๆ แล้ว เจมส์รู้ว่า ที่นี่ต้องมียาบ้าจำหน่ายมันเป็นของคู่กัน เจมส์นั่งสังเกตความเคลื่อนไหว สักพักก็มีเด็กถือ "คิว"(ไม้สำหรับเล่นสล็อต) ไปถามง่ายๆ ว่า "หาของหรือน้อง?" เจมส์พยักหน้า เขาบอกว่า "วันนี้ไม่มี ศุภรหน้ามาซิ" เจมส์ก็มาตามนัด มานั่งที่เดิม แล้วเด็กถือคิวคนเดิมก็ส่ง

ยาบ้าให้เม็ดเดียวเท่านั้น โดยบอกง่ายๆว่า “รู้ว่ไอ สงสาร” เจมส์รับมาแล้วเสพในห้องน้ำของบ่อนนั้นเลย ในห้องน้ำ โดยมีเด็กที่พาเจมส์มาเป็นผู้แนะนำ เจมส์ไม่ได้เล่นพนัน มาร์คเล่นนิดหน่อยและได้มีโอกาสพูดคุยกัน ขณะที่มาร์คคอยพ้อ ส่วนเจมส์นั้นต่อมาก็เข้ามาเอายาที่นี้ไปเสพเป็นประจำ จากนั้นกลายเป็นช่องทางนำยาไปขายและได้สนิทสนมกัน มาร์ครับรู้เรื่องราวของเจมส์ด้วยความตื่นเต้น

เจมส์เล่าว่า ชีวิตเขานั้นมีแต่ความสนุกสนานมาสุขสบายตั้งแต่เด็ก เจมส์มีญาติที่เคยเป็นนักเลงใหญ่ในจังหวัดทางภาคอีสาน ติดชายแดนลาว เดินทางไปมาหาสู่ได้ เคยฆ่าคนด้วยการขว้างระเบิดใส่ ครอบครัวญาติคนนั้นทำกิจการด้านบันเทิง พ่อแม่เขาร่ำรวยจากการเป็นนายหน้าโดยที่พ่อมีสายสัมพันธ์กับผู้ว่า ตำรวจ และนักธุรกิจใหญ่ เจมส์เป็นลูกชายคนเดียวที่เดินรอยตามญาติผู้ใหญ่ คือเป็นนักเลงเขาได้เรียนหนังสือบ้าง ได้ตกบ้างไปตามเรื่อง เจมส์มีเรื่องชกต่อยกับผู้คนในท้องถิ่นเป็นประจำ เจมส์ไปปรากฏตัวที่ไหน มักจะมีเรื่องที่นั่น มีลูกน้องที่เป็นเด็กวัยรุ่นในความดูแลมากมาย สิ่งที่เจมส์ไม่เกี่ยวข้องในระยะต้นๆ คือ ผู้หญิง เพราะไม่มั่นใจในเรื่องนี้ พ่อแม่เอาใจเขาจนเสียคน ไม่เคยดูหรือว่ากล่าว มีแต่เตือนและให้สติเป็นระยะ แต่เขากับพ่อแม่ก็ห่างเหินจนเกินกว่าจะเห็นพฤติกรรมอันแท้จริงของเจมส์ เขาได้เล่าถึงเรื่องราวของเขาที่ติดยานั้นเป็นความต้องการตนเองที่อยากจะเสพ เมื่อยาบ้ามีอยู่เกลื่อนเมือง เจมส์ไม่เสพไม่ได้ มันต้องเสพ อยากจะเสพให้ลูกน้องเห็นถึงความแสบหัวหน้าแก๊ง เมื่อเสพแล้วก็ชอบมันเสียจริงๆ เสพครั้งเดียวติดเลย ที่ติดนั้นไม่ใช่ติดจริง มันชอบ ชอบรสชาติที่อธิบายได้ยากมาก ต้องลองเอง ชอบอารมณ์ที่เกิดจากการกระตุ้นของยา มันทำให้เป็นสุขมาก และส่งเสริมจินตนาการ มันสร้างสรรค์ ความรู้สึกดีๆ ครั้นเมื่อยาออกฤทธิ์แล้วยังมีกำลังวังชา ใช้ชีวิตได้สนุกสนานเพลิดเพลิน ติดอกติดใจอย่างยิ่ง

การติดยานั้นทำให้เขามีช่องทางในการซื้อขายยาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาขายได้ที่ละมากๆ เสพได้สบายๆ ไม่ลำบากอะไร และขยายตลาดไปทั่วแถบอีสาน มีขาประจำรับซื้อ มีสายไปขนยาข้ามแดนมาเป็นระยะๆ การขายยาอย่างต่อเนื่องทำให้เขาติดฤทธิ์ของยาในภายหลัง ที่แรกติดใจมันก่อน พ่อแม่ของเจมส์รับรู้เมื่อเจมส์ติดยามากแล้วเพราะกว่าท่านจะรู้ ก็เก็บข้อมูลนานมาก ไม่เชื่อคนที่พยายามบอก รวมทั้งมีหลายฝ่ายไม่กล้าบอก กลัวเจมส์ฆ่าเอา เขาฆ่าคนเป็นว่าเล่น หลังติดยาแล้วเพราะไม่กลัวใครเลย ยิ่งทำให้ความเป็นนักเลงมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เอาไปแจกเด็กวัยรุ่น ผู้หญิงที่เสพติดยา ซึ่งเป็นการแลกกับการได้เธอมาข้างกาย ผู้หญิงกลุ่มนี้ได้ยาเสพเข้าไปแล้ว มีความต้องการทางเพศ กระตุ้นให้ตอบสนองทางเพศแบบพิศดารพันธุ์ จนเจมส์ยอมรับกับมาร์คว่า เขามักรับรองว่าสุดยอดกว่าไม่มียามากมายนักเป็นสิบเป็นร้อยเท่า พวกเธอสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้ทั้งวันทั้งคืนถ้ามียาอย่างต่อเนื่องโดยไม่ถือตัว สลับเปลี่ยนคนเข้ามาให้เจมส์และยังสลับเปลี่ยนกับลูกน้องของเจมส์ได้อีกด้วย เจมส์บอกว่า เมื่อเสพยาแล้วไม่มีคำว่า “ข่มขืน” ยินยอมทั้งนั้น บางที่เขาต้องยอมแพ้ด้วยซ้ำ มาร์ครับฟังแล้วไม่สงบเท่าไร เพราะวาดภาพถึงผู้หญิงที่ผ่านๆมา

ในชีวิต เจมส์เล่าเสริมอีกว่า ผู้หญิงที่เสพยา “ไม่ธรรมดา” พวกเธอล้าและเป็นจริง เป็นมนุษย์ที่แท้ที่เปลือยอารมณ์ แสดงความต้องการจริงๆ ไม่กระมิดกระเมี้ยน ไม่อาย เสพยาแล้วมีเพศสัมพันธ์ต่อหน้าเพื่อนนับสิบ โดยมีเสียงเชียร์อยู่ข้างๆ ได้ ปฏิบัติหน้าที่กระตุ้นเพื่อนเข้ามาสลับสับเปลี่ยนได้ตามอารมณ์ที่พาไป มาร์คได้ฟังเจมส์เล่าแล้ววาดภาพตามไป อยากลองตรงจุดนั้นบ้าง เจมส์ยังบอกว่าเขาถูกพ่อแม่จับได้กลางวงเสพยา เลยถูกพามากรุงเทพฯ เมื่อขอให้เลิก แต่พ่อแม่คิดผิด เขารู้ว่า ที่นี้มียาทุกพื้นที่ สายรายงานว่ายาบางแห่งที่เดินอยู่แถวภาคกลางและอีสานได้ไปจากแหล่งผลิตในกรุงเทพฯ ด้วยซ้ำ

การคบหาระหว่างเจมส์กับมาร์คแน่นขึ้น พบกันที่สถาบันการศึกษา เวลาเย็นวันหยุด แต่ละคนมีเพื่อน มีพวกของตน พวกกันไปรู้จักกัน หลังจากคบกับเจมส์ไม่นาน มาร์คก็ได้เสพยาบ้าจากคนงานก่อสร้างของพ่อที่โยนให้โดยบังเอิญ มาร์คก็ลองเสพยาบ้าด้วยบ้างก็รู้สึกว่ามันดี รู้ได้ด้วยตัวเองว่า มันดี สอดคล้องกับความเห็นของเจมส์ เมื่อได้เสพยาแล้วก็พัฒนาต่อไปจนติดและมีความสุขกับยา เจมส์ก็พาไปเดินสาย คราวนี้ไปทั่วประเทศเลย มาร์คเดินสายผ่านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย ผ่านชีวิตที่โลดโผน การค้ายาทำให้มาร์คได้เงินมาก ล่ำซำ แต่แม่ไม่รู้เรื่องนี้ มัวแต่ทุกซั่มทุกมกกับการที่พ่อเลี้ยงมีภรรยาคนใหม่ ซึ่งเด็กกว่าแม่มากมาย มาร์คก็มัวยุ่งอยู่กับการติดยา ขายยา โลกของมาร์คกับแม่อยู่คนละโลกแล้ว แต่ก็ไปมาหาสู่ อยู่บ้าน มาร์คยังเป็นพี่รักของตายายเหมือนเดิม ทุกๆ คนที่บ้านรู้เรื่องราวการติดยาของมาร์คทั้งหมด โดยที่มาร์คบอกเองพยายามขอร้องให้เลิก มาร์คก็เกรงใจพยายามจะเลิกอยู่บ้าง มาร์คได้รวมกลุ่มกับเพื่อนๆ ที่บ้านเกิดขึ้นมาเป็นกลุ่มใหม่ มีเฉพาะพวกติดยาเป็นแกน คือ บอย

“บอย” ถูกแม่ส่งไปเรียนโรงเรียนประจำกลับมาแล้ว ไม่จบอะไรเลยติดยามาจากเพื่อนฝูงที่เป็นรุ่นพี่ บอยระบายว่า “กูไม่ติดได้ไง เลิกไปเห็นมันเสพกันเข้า มันก็บังคับกูเลย ก่อนหน้านั้นกูก็ถูกตีเป็นประจำ มันรังแกกันตลอด พอกูเสพยาได้ เป็นพวกกับมันเลย คราวนี้กูได้ไล้ตีบคนเลย แม่เอากูกลับมาที่บ้าน เรียนที่บ้าน กูก็เลยพาพวกตีบเขาต่อ ทีนี้กูก็ไม่ได้เสพยาเท่าไร แต่เสพยาแล้ว กูมีพวกนักเลง กูว่าได้ตีบคนสบายดี” บอยบอกว่า เวลาส่วนใหญ่ของบอย คือ เล่นรถ บอยมีแก๊งรถเป็นร้อย เป็นวัยรุ่น ประเภท “เด็กเดน” ในสายตาของคนทั่วไป เด็กพวกนี้เป็นเด็กที่นิยมชมชอบการแต่งกายที่ใช้แบรนด์แพงๆ รถมอเตอร์ไซด์ดัดแปลงให้มีความเร็วสูงๆ มีผู้หญิงข้างกายที่แต่งตัวยั่ววนและพร้อมจะกลายเป็น “เบี้ยพนัน” ให้กับการแข่งความเร็ว วันทั้งวันพวกเขาไม่ทำอะไรเลย นอกจากแต่งรถ ถอดล้อ เปลี่ยนล้อ ทำท่อ แต่งเสียงให้ดัง ทำตัวถังให้มีสีสัน งดงาม หาซื้อนิตราปรังแปลงแปลกๆ มาติด ตัดเบาใหม่ให้ดูเฉียบบาง หาผู้หญิงมาซ้อนท้าย อาจจะเปลี่ยนคน ซ้ำคนก็ไม่เป็นไร พวกเขาแต่งตัวดี มีรสนิยม แต่ไม่เรียนหนังสือ ไม่สนใจกิจกรรมอื่น นอกจากกลางวันมัวเสพยาอยู่ที่ใดที่หนึ่ง แล้วแต่ว่านัดกัน เมื่อถึงเวลาค่ำจะเริ่มเอารถออกมาอวด แลกเปลี่ยนทัศนะ ความรู้เรื่องการแต่งรถ รุ่นของรถ

การแลกเปลี่ยนซื้อขาย รอจนถึงวันเสาร์ 5 พุ่ม พวกโตเรียกวันนี้ว่า แซทเธอร์เดย์ไนท์(Saturday Night) ใช้เป็นชื่อกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่เอารถมาแข่งขันกันหลังห้าทุ่มจนถึงตีสี่ กลุ่มนี้จะพากันนำรถที่เตรียมไว้มาทำความสะอาด ทดสอบเครื่องและดัดแปลงให้พิสดาร การเขากลุ่มมีลักษณะง่ายๆ ไม่ต้องลงทะเบียนแค่เอารถมาจอดรวมกันริมถนนตั้งแต่ 3-4 ทุ่ม ทุกคันมีผู้หญิงซ้อนมาหนึ่งคน ผู้หญิงเหล่านี้คือ เพื่อนๆของพวกบอยนั่นเอง ไม่เรียนหนังสือเหมือนกัน บางคนเรียนแต่ไม่จริงจังอะไร แต่เป็นงานอดิเรก ภาระกิจในเวลาคืนของพวกเธอ คือ แต่งกายโป๊ ทันสมัย เช่น ประเภทเกาะอก สายเดี่ยว กางเกงขาสั้น แล้วนั่งซ้อนท้ายจักรยานยนต์ของเพื่อนชายมารวมกลุ่ม มีบุคลิกพิเศษของพวกเธอคือนั่งซ้อนท้ายให้เห็นริ้วขาของเธอทั้งหมดไปถึงสะพาน ข้อนท้ายรถของเพื่อนชายที่แสดงท่าทีคิดว่าสวยงามที่สุด คือ กอดเอวเพื่อนชายแน่นแนบ กางขาทั้งสองข้างให้กว้างที่สุดเพื่อโชว์ริ้วขาทั้งด้านใน ด้านนอก เอาร่างกายด้านหน้าเบียดแนบกับเพื่อนชายให้มากที่สุด ครั้นเมื่อรถมาถึงใกล้จะจอด กลุ่มเด็กชายจะโชว์ลีลาด้วยการค่อยๆเบรกรถติดเป็นระยะ ให้สตรีที่นั่งอยู่ข้างหลังกระเพื่อมตัวกระแทก พวกเขารอข้างหลังเป็นจังหวะๆท่ามกลางเสียงหยอกล้อเบาๆ ไม่รู้มรุ่ม เมื่อรถจอดสนิททุกคนขับและคนซ้อนจะไม่ลงจากรถทันที แต่กลับตั้งท่าเตรียมพร้อมอยู่ระยะหนึ่ง แล้วจึงลงจากรถ พวกผู้หญิงจะยืนฟังรถไว้ ขณะที่เด็กชายจะพิจารณาอวดโฉมรถกันแทน ผู้หญิงหมดความน่าสนใจลงแค่นี้เท่านั้น แล้วการเจรจาจับคู่แข่งความเร็วก็เริ่มขึ้นพร้อมการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เสพยาเสพติด มาครบครัน เด็กชายจะเริ่มสูบบุหรี่ก่อน แล้วกินเหล้าแบบ “เพียวๆ” จากปากขวดเป็นระยะ จักรเยาะทางเริ่มต้นแข่งเป็นคู่ โดยมีทั้งรอบที่ขับเดี่ยวและรอบที่มีคู่ หากผู้ชนะเหมือนกับการแข่งทั่วไปโดยใช้กติกาแบบแพ้คัดออก ผู้หญิงเดิมพัน ข้อตกลงคือ เด็กชายจะต้องยอมให้ผู้หญิงที่มาทับรถไปกับผู้ชนะในคืนนั้นโดยเต็มใจ เพราะมันเป็น “เกมพนัน” ในบรรดาผู้ที่มาร่วมกลุ่มจะมีกลุ่มย่อยมาก่อน บางคนเสพยาบ้างมาแล้วทั้งวัน บางคนอยู่ระหว่าง “ดีด” ช่วงปลาย หลังจากนั้นต้องกลับไปเสพต่อ ครั้นใกล้สว่างพวกเขาก็แยกย้ายไปยังที่มั่วสุมเสพยาในกลุ่มของตน และชำระบัญชีแพ้ด้วยการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง แล้วทุกอย่างก็จบลงแค่นั้น ส่วนการพัฒนาความสัมพันธ์กันต่อไปจะเป็นอย่างไร เป็นเรื่องของแต่ละคนแต่ละบริบททางความรักที่มีต่อคู่ของตน ลื่นไหล ไม่หยุดนิ่งในกลุ่ม แข่งความเร็ว มีเรื่องราวยาบ้าระบดแทรกซึมอยู่ มีชื่อมีขายทั้งรายใหญ่รายย่อยปะปนกันอยู่ ไม่ขาดสาย

ในกลุ่มของบอยมิได้มีแต่บอยเท่านั้นที่มั่วสุมกันอยู่ แต่เนมกับตอก็อยู่ด้วยเป็นขาประจำ เนมเป็นทอมที่เข้ามารู้จักกับมาร์คได้เพราะเคยเรียนชั้นมัธยมด้วยกัน พ่อแม่เป็นครู แฟนเนมขายยาบ้า จึงมี ตอ ไก่และเบงค์เป็นขาประจำ สามคนนี้ติดยาโดยไม่ค้ำ พวกเขาจึงเป็นลูกค้าที่ต้องใช้เวลาหาเงินมาซื้อได้ที่ละตัว สองตัว อย่างเก่งก็สิบตัว แฟนเนมขายเต็มราคา ไม่มีติด กลุ่มนี้มีเงินน้อย เนมติดยาขณะที่เป็นแฟนกับหนึ่ง หนึ่งทำงานร้านทำผม ร้านนี้มีผู้หญิงเป็นช่างทำผมทั้งหมด เจ้าของร้านมีห้องพักให้อยู่ชั้นบนของร้านซึ่งใช้เป็นที่พักเสพยา ค่ายา และขายบริการทางเพศทั้งหญิงและชายชาย

บริการทั้งทอมและเด็กชาย เธอมีความสัมพันธ์ทางเพศได้ สอง ลักษณะพวกเธอเห็นว่าเรื่องนี้มันไม่สำคัญเพราะเมื่อเสพยาทำได้ทั้งหมด มีความสุขได้เท่าเทียมกัน ยาบ้าไม่ทำให้เธอแบ่งแยก ผู้หญิงที่ร้านทำผมนี้หลายคนติดทำยารถจักรยานยนต์ไปร่วมชุมนุมในกิจกรรมแซทเตอร์ดไนท์ (Saturday Night) เป็นประจำ พวกเธอบอกว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญเพราะเธอจะได้เสพยาฟรีจากเพื่อนชายที่เปลี่ยนหน้าไป เป็นคืนแห่งการปลดปล่อยและสุขสันต์ คุ่มค่าแก่ชีวิต อาทิตย์หนึ่งมีคืนเดียวเท่านั้นพวกเธอแต่งกายเต็มที่ เตรียมพร้อมสำหรับวันนี้และเฝ้ารอคอย เนมได้ปรากฏตัวในกลุ่มนี้ระยะหลังๆ แต่เนมไม่ชอบจึงได้รวมกลุ่มกับผู้ชายอย่างผิวเผิน เนมติดยาเพราะหลงเสน่ห์ด้วยความอยากรู้และประชดแฟนที่ขอร้องให้เลิกแล้วไม่เลิก กว่าจะรู้ว่าติด เนมก็มีความสุขอยู่กับยานานนับเดือน ครั้นติดยาแล้วเนมก็ได้เข้ากลุ่มกับแฟนมากนัก ทั้งสองคนต่างก็เป็นอิสระแก่กัน ความจริงจังเรื่องความรักถูกปรับเปลี่ยนไปเพราะการติดยา เนมชอบเที่ยวสถานบันเทิงมากกว่า จึงไปรวมกลุ่มกับกั๊งซึ่งเป็นทอมเหมือนกัน พาตัวไปเที่ยว ละผู้หญิงมาร่วมรักด้วยโดยใช้ยาบ้าเป็นตัวล่อ เดียวนี้เนมขอมาจากแฟนโดยง่ายเพราะแฟนค้ายาจึงมีเหลือเพื่อ เนมไม่ใช่นักค้ามากนักในระยะแรกมีติดตัวไม่เกิน 5-10 เม็ด ล่อหลอกหิ้วเด็กเสิร์ฟไปบ้านพักหลังเลิกงานมาอนด้วยที่ร้านของแฟน ซึ่งแฟนไม่อยู่ เธอก็ไปตามทางของเธอ ผู้หญิงบาร์เหล่านี้ที่ติดยามักจะเป็นที่รังเกียจของพวกเสี่ยที่มีเงินและระวังตัว เสี่ยงเอดส์โดยเฉพาะชาวญี่ปุ่น เนมเป็นอีกคนที่ยอมรับว่า เมื่อเสพยาแล้วเขามีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงได้ไม่เลือกหน้า เนมบอกว่า เมื่อยังไม่เสพยาเนมจะมีเส้นแบ่งและกฎเกณฑ์ด้านวิธีปฏิบัติค่อนข้างมีรูปแบบแต่ครั้นเมื่อได้ยาเข้าไปแล้ว สีลาของผู้หญิงที่เป็นนักร้อง แปลกประหลาดกว่าที่เนมได้พบมากมาย เนมพอใจกับพวกเธอด้วยอย่างยิ่ง เนมเองก็ปล่อยตัวให้ พวกเธอจัดการเนมด้วยเช่นกันอย่างไม่ต้องมีคำว่า “ละเลยหรือระวัง” อย่างที่เคยเคร่งครัดเสมอมา

กั๊งเป็นเพื่อนรักของเนมที่เป็นทอมมากกว่านั้น กั๊งไม่ยอมติดยา ไม่มีใครเข้าใจกั๊งเลยว่าทำไม กั๊งสามารถครองตนเองให้พ้นจากการเสพยาได้ ชอบสนุกับผู้หญิงอย่างเดียว ซื้อยาบ้าให้ผู้หญิงบาร์ได้ไม่อัน แต่ตัวเองกินเหล้าเท่านั้น กั๊งชอบที่สุด คือ ไปกับผู้หญิงบาร์โดยให้ผู้หญิงบาร์พาผู้ชายไปด้วย แล้วอยู่ร่วมกันทั้งคืนสลับสับเปลี่ยนกันไปมาจนกั๊งพลาดไปถูกแขกคนหนึ่งของผู้หญิงข่มขืน กั๊งเล่าให้ฟังอย่างไม่พอใจนัก กั๊งค่อนข้างโกรธจัด ไม่นานนัก กั๊งก็ทำได้ เปลี่ยนรสนิยมไปมีสัมพันธ์กับผู้หญิงบาร์ได้ พร้อมกับแขกของเธอด้วย ประเด็นนี้เนมยอมรับว่าเข้าใจไม่ถึงกั๊ง แต่ปัจจุบันกั๊งเลิกพฤติกรรมเช่นนั้นแล้ว แต่ไม่มีแฟนเป็นตัวเป็นตน ลูกค้าของเนมคือ ต๋อ แบนค์และฮุย สามคนนี้เป็นรายย่อยสุดๆ เรามีเรื่องเล่าสู่กันฟังที่สร้างอารมณ์เศร้าได้เสมอ ต๋อกับแบนค์ไม่ชอบพ่อที่ชอบประณามในสิ่งที่เขาชอบ ต๋อชอบดนตรีเป็นชีวิต ยอมเสพยาบ้าเพราะโก้ นักดนตรีรุ่นพี่บอกว่า เสพยากับดนตรีเป็นสิ่งเดียวกัน แล้วต่อกีฬา ยืนยันเช่นนั้น เมื่อเสพยาแล้วแต่ต้องระเห็ดออกจากบ้านเพราะถูกประณามว่า เลวมาแต่เด็ก พ่อมิได้มีส่วนในการเสพยาเพราะต่อเองที่ต้องการเก่งดนตรี

ส่วนแบ่งนั้นเสียเพราะชอบดนตรี ฟังเพลง เล่นเกมส์ แต่พ่อกดดัน จะให้เขาเรียนเพียงอย่างเดียว อย่างไม่ใช้ทางระบายออกเพราะความกดดันเสียทีเดียว แต่เพราะต้องการประชดพ่อ อยากให้พ่อกดดันบ้าง มันเป็นการตอบโต้ปรกติของคนอย่างแบงค์ เมื่อเสียแล้วก็พอใจกับมันตลอดไปจนพ่อเสียชีวิตทุกอย่างล่วงเลยมาตลอด เขาไม่มีเงินเสียเลยต้องขอเงินจากแม่ตลอดมา แม่ซึ่งมีให้คือความกรุณาเสมอมา ส่วนต้นติดยาเพราะรุ่นพี่เอาตัวเข้าล่อให้ดูหนังเอ็กซ์จนมีอารมณ์ ยับยั้งตนเองไม่อยู่ ใช้เงื่อนไขการชมชื่น เสียยาตั้งกันไปต้นกันมาจนต้นต้องเสียยาเป็นกิจกรรมหลัก ต้นใช้ค่าขนม ค่าเบี้ยเลี้ยงประจำวันมาใช้เสียยาจึงติดยาได้ไม่มากนัก

บริบททางสังคมของเด็กวัยรุ่นทั่วไปมีจุดแบ่งที่เป็นทางสองแพร่ง คือ เด็กๆ เดินทางจากครอบครัวเข้าสู่การโอบอุ้มของโรงเรียนในลักษณะปัจเจก แต่ในภาพรวมเขาพาตัวเข้าสู่กระแสสังคมในกลุ่มของคนวัยเดียวกันมากกว่า แม้ผู้ปกครองจะควบคุม อบรม สั่งสอนให้ข้อมูล แม้ครูจะดูแลรับช่วงไปมาระหว่างครู พ่อและแม่ โดยทำหน้าที่กันคนละส่วนไปที่กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน คือ ตัวเด็ก กระแสที่ห้ามไม่ได้และยากเกินการควบคุม คือ สังคมรอบตัว สังคมเหล่านี้ให้ประสบการณ์แก่เด็กวัยรุ่นในการใช้ชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในระดับลึก มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลอันเป็นประสบการณ์ตรง กระบวนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านภาษาของกลุ่ม ภาษาและห้วงเวลา ระยะเวลาแห่งความสัมพันธ์ระดับใกล้ชิด รวมทั้งมีช่องว่างระหว่างวัย ประกอบกับการมีทัศนคติและมุมมองที่ไม่ห่างกันมากนัก จึงสามารถเชื่อมโยงยอมรับกันได้ง่าย ถ่ายโยงความรู้สึกซึ่งกันและกัน ความเป็นพวก จุดยืนที่มีจุดร่วมทางอารมณ์เป็นลักษณะสำคัญของวัยนี้ ยิ่งเป็นตัวส่งเสริมให้เขาเดินเข้าสู่สังคม สองรูปแบบที่ลงตัวสำหรับเขา คือ รูปแบบที่ยินดี สบายยอมตามกติกาของสังคม เส้นทางหนึ่งกับรูปแบบที่ฝ่าฝืนและพลิกแพลงกติกาสังคม เพื่อตอบสนองความพอใจของคนอีกเส้นทางหนึ่ง แต่ไม่ว่าเขาจะเลือกเส้นทางใด แต่ละเส้นทางต่างก็กววน ซับซ้อน และหักเหเข้าสู่การเข้าถึงยาเสพติดได้ทั้งสิ้นเพราะยาเสพติดนั้นเป็นวัตถุที่สามารถตอบสนองมนุษย์ได้ทุกเมื่อ เหมือนวัตถุอื่นๆ ที่สังคมจัดให้ ผู้วิจัยจะได้แยกประเด็นให้เห็นลักษณะของปรากฏการณ์ของวัยรุ่นที่ตัดสินใจใช้ ยาเสพติดเป็นวัตถุตอบสนองความต้องการในลักษณะต่างๆ

การร่วมสรรค์สร้างเรื่องราว “เส้นทางการติดยา”

ในโลกของเด็กที่มีเพื่อน ครู โรงเรียน ครอบครัวและสังคม ล้วนสร้างสรรค์ชีวิตตามระเบียบวิถีที่เกิดจากพลังชีวิต พลังความรัก พลังใจ เป็นทุนสร้างชีวิตมากมายต่างกันไป การพลัดเปลี่ยน ปรับตัว เป็นไปท่ามกลางการเรียนรู้จากสิ่งเร้าตามความรู้และความเข้าใจเป็นไปตามสิ่งแวดล้อมและตามความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม คำบอกเล่าของเด็กแสดงให้เห็นรายละเอียดในโลกส่วนตัว

ของเด็กที่มีความหลากหลายสิ้นไหลไปตามสถานการณ์และอารมณ์ ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นโลกย่อยๆ ของเด็กในเส้นทางเข้าสู่การเสพยาที่หลากหลาย ต่อไปนี้

เส้นทางของการปรับตัวของมนุษย์ระดับปัจเจก

วิธีสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เมื่อวัยรุ่นอยู่ในกลุ่มเพื่อน คือ พูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนะ พวกเขามีความสุขกับการพูดคุย แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สิ่งใดที่ตนได้รับมา เขาได้ แลกเปลี่ยนให้เพื่อนทราบ สิ่งใดที่อยากรู้ เขาซัดคู้ยค้นหาระหว่างกัน สิ่งใดที่เป็นความคับข้องใจ พวกเขา ช่วยกันอธิบาย ถกเถียง หาข้อสรุปและอธิบายสร้างเป็นแนวคิด ข้อสรุป เชิงปฏิบัติการ ทดลองทำ แสดงผลตามประเด็นความสนใจ “ความมัน” เป็นสิ่งที่เด็กผู้ชายแสวงหามากที่สุด เป็นเป้าหมาย สำคัญของการดำรงชีวิต “ความสุข ความเพ้อฝัน” เป็นเรื่องราวที่มักอยู่ในความสนใจของเด็กผู้หญิง ซึ่งเด็กชายและเด็กหญิงต่างสนใจในเรื่องราวของกันและกัน พวกเขาต้องการเวลา ต้องการสถานที่ ของการอธิบายและศึกษาเรียนรู้ซึ่งแต่ละคนมีไม่เท่ากัน แสวงหาความรู้และประสบการณ์ในสิ่งที่ ตนเองสนใจด้วยวิธีต่างๆ กันและมีเป้าหมายที่ไม่เหมือนกัน การเดินทางของชีวิตที่ผ่านการเรียนรู้มา ไม่มากนัก ทำให้ศึกษาเรื่องราวและความเป็นไปตามกรอบการเรียนรู้เบื้องต้น พวกเขาปรับตัว เข้าหาตัวกันทุกเรื่องจากสิ่งที่สังคมมีและหยิบยื่นให้ ดังนั้นเมื่อต่อมีเป้าหมายปลายทางชีวิตที่อยาก เป็นนักดนตรี แล้วสังคมหยิบยื่นยาบ้าให้ใช้เป็นเส้นทางสู่ความสำเร็จตามความเข้าใจของเขา ต่อจึงไม่ ปฏิเสธมัน ดังเรื่องราวในช่วงสำคัญช่วงหนึ่งของเขา

ต่อรู้สึกชอบรักวิถีชีวิตของพี่โก้ สอบถามเรื่องการเสพยา พี่โก้บอกว่ามันก็เหมือนกินเหล้า แต่ไม่ทุเรศ อย่างเหล้า เหล้าทำให้อาเจียน ภาพพจน์ดูไม่ดี กินแล้วขมขาน บุหรี่ก็เหม็นมาก ยาบ้ามันดีตรงที่มันให้อารมณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการเล่นดนตรี เขายกเหตุผลว่า มือจับบุหรี่แล้วจะจับไม้ ตีกลองได้ไง กินเหล้า หัวทิ่มแล้วตีกลองไม่ถูก เขาสนใจเสพยา เพราะมันเอื้อต่อการเล่นดนตรี ยาบ้าให้อารมณ์อันละเอียดละไมต่อการแสดงออกทางดนตรีที่มีพรสวรรค์ทำให้ ต่อสนใจมาก ไม่น่าเชื่อว่ายาจะมีคุณสมบัติอย่างนี้ เคยรับรู้ แต่ว่ามันไม่ดี พี่โก้บอกงานอื่นเขาไม่รู้ เขารู้แต่ว่า ยาบ้ามันเหมาะกับงานดนตรี เล่นดนตรีแล้ว ก็คงเสพยาบ้า มันถือเป็นส่วนที่ส่งเสริมความสามารถ ให้สร้างความสำเร็จในงาน ต่อเชื่อนิท ขอให้พี่โก้สอนเสพยา ต่อลองเสพดูว่าจะเป็นจริงหรือไม่ แล้วก็ยืนยันว่าคำพูดของพี่โก้เป็นจริง โลกของ ยาเสพติดกับโลกของดนตรีเป็นโลกใบเดียวกัน จำเป็นต้องควบคู่กัน ฤทธิ์ของยาส่งเสริมอารมณ์อัน ละมุนละไมในการแสดงออกทางดนตรี มันทำให้ต่อ มีสมาธิ มีความตั้งใจมันเข้าสู่โลกส่วนตัว อันเป็นโลก ของเสียงเพลง การร้องเพลง การใส่อารมณ์ได้ตามตัวโน้ต แต่ละบรรทัด แต่ละห้องเพลงเป็นไปอย่าง เคลิบเคลิ้มหลุดลอย ไม่มีที่สิ้นสุด จินตนาการก้าวไกล เขาใช้เวลากับดนตรีและยาเสพติดจนลืมบ้าน ลืมแม่ จะทุกชีวิต ลืมกลัวเกรง ระวังระวังพ้อต่อไป ดิตยา ทำตามพี่โก้เสพทุกวัน ติดตามที่โก้ไปเล่นดนตรี และ เสพไปด้วยกัน

ในโลกของต่อ การเสพยา คือ ต้นทางหรือการเริ่มต้นที่จะพาตนเองไปสู่ความสำเร็จ ดังที่ มุ่งหวังเหมือนกับที่เรา หรือใครๆเรียนหนังสือ ไปโรงเรียนเข้ารับการศึกษาระบบ โดยมีเป้าหมาย คือ การบรรลุความสำเร็จในอนาคต ต่อใช้ยาบ้าเป็นสิ่งแวดล้อมสำคัญของการสร้างอารมณ์ ศิลปะที่ไม่สามารถหาหนทางด้วยวิธีอื่นๆ มันเป็นช่องทางที่พอจะมองหาความสำเร็จได้ แล้วต่อก็เลือกโดยตัวเอง เขาย้ำว่า “ผมพยายามเล่นดนตรีให้เก่ง แต่สิ่งต่างๆรอบตัว มันกวนอารมณ์มาก มันไม่ถึง อารมณ์มันไม่ถึงความเป็นดนตรี ถ้าเพียงแต่ผมพาอารมณ์ของผมให้ถึง มันก็ใช้ได้ แต่พอผมเสพยา ผมก็โอเคทันทีเลย แล้วอย่างนี้ใครจะไม่ทำ ผมทำอยู่แล้ว”

ลักษณะการใช้ถ้อยคำบรรยายถึงการเลือกใช้วิธีการเสพยา ทำให้ผู้วิจัยได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับเขา ที่ครั้งหนึ่งเคยพยายามวาดภาพสีน้ำให้มันสะท้อนอารมณ์ตามคำสั่งของอาจารย์ มันยากมากสำหรับผู้วิจัยเพราะอาจารย์ให้วาดในห้องเรียนที่มีเสียงรบกวนมาก จึงย้ายตัวเอง ไปนั่งสงบหลังอาคารเรียนชายน้ำ และค่อยสงบอารมณ์ คิดเรื่องดีๆ วาดภาพจนสำเร็จตามที่ผู้วิจัยต้องการ ผู้วิจัยนึกถึงความรู้สึกของต่อแล้วก็นึกไปว่า เขาคงพยายามหาบรรยากาศในการเล่นดนตรี แต่หาไม่ได้ ยาบ้าคงจะดึงเขาออกจากบรรยากาศนั้นไปสู่บรรยากาศที่เขาต้องการได้ เพราะเขาไม่มีโอกาสจะหลบเลี่ยงไปหาที่สงบๆได้อย่างผู้วิจัย คำบรรยายเหตุการณ์ของเขาทำให้ผู้วิจัยรำลึกได้ว่า เหตุใดยาบ้าจึงตอบสนองอารมณ์ศิลปินได้มากนักเพราะ เชื่อกันว่า ศิลปะเกี่ยวกับอารมณ์ มันไม่ใช่เหตุผล การเสพยาบ้าเป็นตัวช่วยในการสร้างอารมณ์ให้เขาอย่างเหลือล้น สังคมคงยอมรับ ไม่วิจารณ์เบื้องหลังการทำงาน ยาบ้ากับศิลปะนั้นอยู่นอกกรอบกฎเกณฑ์ กติกาของสังคมเช่นเดียวกัน เป็นความชอบธรรมขั้นพื้นฐานของการนำพาไปสู่ความสำเร็จด้านศิลปะเพราะสังคมทั่วไปยอมรับในความปรารถนาด้านอารมณ์ทางศิลปะค่อนข้างสูงกว่าต่อจะนำพาตัวเองมาสู่ยาเสพติดได้นั้นเขาได้ดูรูปแบบและวิถีชีวิตของเพื่อนรุ่นพี่ มองเห็น สัมผัสใกล้ชิด ไม่รับ ไม่ปฏิเสธยาบ้ามาระยะหนึ่ง ส่วนสุดท้ายของการตัดสินใจเลือกคือ การสร้างเส้นทางสู่ความฝันของตนโดยใช้ยาบ้าผลักดันสร้างสรรค์ โดยประสงค์จะใช้ฤทธิ์ของยาบ้าเป็นตัวขับเคลื่อน การเลือกเสพยาเป็นวิธีการปรับตัวของต่อ! ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จริงของต่อมีลักษณะเหนือชุดความรู้กระแสหลักที่บอกว่า ยาเสพติดให้พิษร้าย

เส้นทางของการตอบโต้

เด็กบางกลุ่มรับรู้ประสบการณ์และปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตน ได้ลิ้มไหลเสมอ ภารกิจในชีวิตประจำวันอาจนำมาซึ่งความรู้สึกอันหลากหลาย เช่น ยินดีปรีดา สุขสม สนุกสนาน คับข้องใจ อึดอัด หาทงออกไม่ได้หรือแม้แต่โกรธ เด็กๆจะหาทางคลี่คลายในรูปแบบที่เหมาะสมกับตน เช่น แบนค์ เด็กชายที่แสนดี แบนค์ตอบโต้ท่าทีของบิดาอย่างตรงไปตรงมาโดยใช้ยา ดังถ้อยแถลงของแบนค์ว่า

พ่อกับเบงค์ทะเลาะเบาะแว้งได้เถียงกันเป็นประจำเนื่องจากเกมส์ ความขัดแย้งทวีความรุนแรงขึ้น เพราะเบงค์ตอบโต้พ่อโดยไม่กลัวเกรง การตอบโต้ เบงค์เริ่มจะโดดเรียน เบงค์รู้สึกผูกพันกับคนในบ้านน้อยลง ระบายความอัดอั้นในกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ไม่มีจิตใจจะเรียน ชวนเพื่อนมาบ้านเล่นเกมส์ หักกินเหล้า สูบบุหรี่ในบ้านพักครูของแม่ เพื่อนเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่ถนนสายยาบ้า

แน่นอนที่สุดผลการเรียนต้องแย่งลง แม่บอกพ่อให้จัดการกับเบงค์ พ่อโกรธจัดเหมือนเคย ด่าทอรุนแรง ลงไม้ลงมือ ขณะที่นั่งดูเฉยๆ แล้วเทียวพูดด้วยความคะนองปากว่า “เดี๋ยวนี้ไอ้เบงค์มันเหี้ยแล้ว” น้องเริ่มแสดงอาการรังเกียจ ไม่สูงส่ง ไม่เล่นด้วย น้องกำลังโตน่ารัก ฉลาดเฉลียวและสดใสสมวัย เป็นที่ชื่นชมของพ่อกับแม่ทุกเรื่อง แต่เบงค์กำลังเป็นทุกอย่างที่ตรงกันข้ามกับน้อง พ่อแสดงฤทธิ์ต่อไปจนคนบ้านใกล้เคียงได้ยินกันทั่ว สิ่งที่ทำร้ายเบงค์มากที่สุด ทำร้ายเบงค์มากที่สุด คือ เข้ามาค้นทุกสิ่งที่เป็นของเล่นของเบงค์ออกมาหน้าบ้าน โยนเครื่องเล่นเกมส์ลงมาจากหน้าต่างชั้นบน แดกพังจนเสียหายใช้การไม่ได้ และที่สำคัญพ่อหรือเอาสมุดแสตมป์ที่ตีพิมพ์ภาพเพียรสะสมมานานนับปี ฉีกกระชาก ปลิวว่อน โยนตามเกมส์ลงมาจากบ้าน แสตมป์นับร้อยดวงหลุดลอยปลิวว่อนลงสู่ถนน สู้ฝุ่นไม้ ลงบ่อน้ำ ตัดค้ำตามราวเสื้อผ้า เบงค์วิ่งตามลงไปปรอดูแสตมป์แต่ละดวงหล่นลงสู่ที่ต่างๆ ใจของเบงค์ปลิวตามไปด้วยและแหกเลอะตามเครื่องเล่นเกมส์เช่นกัน หัวใจของเบงค์พังทลายลงไปทีละน้อย ไม่มีอะไรสนุก ไม่มีความสุขให้ยึดเหนี่ยวอีกเลย เขาเข้ากลุ่มระบายทุกข์สุขกับเพื่อน แล้วหักกินเหล้า ซึ่งเคยรับรู้จากคนทั่วไปว่า คนมีความสุขต้องกินเหล้า ต้องสูบบุหรี่ เบงค์ไปซื้อเหล้ามาลองกิน ซื้อบุหรี่มาลองสูบดู ได้ความสุขไปอีกแบบ แต่ชอบเล่นเกมส์กับสะสมแสตมป์มากกว่า เขาเอาเกมส์มาซุกซ่อนไว้บ้านเพื่อน แอบมาเล่นตอนกลางคืน กลางวันกินเหล้าอยู่กับบ้าน เมื่อแม่ไปโรงเรียน เดี่ยวนี้เบงค์ไปอยู่กับเพื่อนตอนกลางคืนหนีออกมาเมื่อพ่อหลับแล้วรีบกลับไปตอนพ่อตื่น กลางวันกินเหล้าอยู่ที่บ้านเล็กๆ น้อยๆ หักสูบบุหรี่บ้าง แล้วฟ้าก็ลิขิตชีวิตพ่อ เมื่อพ่อไปราชการ รถคว่ำเสียชีวิตอย่างน่าอนาถ เบงค์รับรู้ข่าวนี้อย่างเย็นชา โดยเบงค์ไม่เสียใจสักนิด คิดแต่เพียงว่าต่อไปนี้ ชีวิตมีอิสระ เป็นอะไรก็ได้ การเรียนก็แยไปแล้วย้อนกลับไม่ทัน ไม่มีหัวใจติดหัวใจอยู่แล้ว จึงมั่วสุมกับเพื่อนไปวันๆ ที่บ้านพักครูของแม่ แล้วเบงค์ก็ได้เสพยาบ้า เพราะเพื่อนในโรงเรียนแอบเอาเข้ามาเสพในบ้านเบงค์ โดยแนะนำว่าสนุกดีนะ มันทำให้ลืมความกลัดกลุ้มและมีความสุข เบงค์สูบบุหรี่แล้ว กินเหล้าแล้วเกร่ ลืมเลวเรื่องการเรียนไปแล้ว ไม่เป็นเด็กดีของใครแล้ว จึงมีอิสระเต็มที่ที่จะเสพยาบ้า ที่เขาว่ากันว่าติดแล้วมันไม่ดี

เบงค์จะเอาเงินมาลงเล่นกับยาบ้าให้วิญญาณของพ่อเจ็บใจเล่น พ่อทำอะไรรุนแรงอีกไม่ได้แล้วมีแต่วิญญาณเท่านั้นแหละที่จะรับรู้และได้แต่เสียใจ ให้เสียใจซะบ้างจะได้รู้ว่า เมื่อทำคนอื่นเสียใจมันเป็นอย่างไร การเสพยาบ้ามันทำให้เบงค์ลืมเรื่องราว ที่เป็นอารมณ์ทุกข์ ยากดอารมณ์เสียใจของเบงค์ไว้ไม่ให้พลุ่งพล่าน ไม่กลัดกลุ้ม ยาบ้า เข้าครอบงำเบงค์โดยที่เบงค์เต็มใจ เบงค์รับรู้มาก่อนเสพว่า คุณสมบัติของมันนั้นทำให้คนที่มีความกดดันรู้สึกคลี่คลายขึ้น ยานี้ช่วยคนมีความสุขทุกขกลัดกลุ้มได้มาก ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น ยาบ้า เข้าสู่ร่างกายแล้วก็รับใช้เบงค์ทันทีตามคุณสมบัติของมัน เบงค์รอยาออกฤทธิ์เพียงนิดใจเดียวมันก็ทำหน้าที่ยของมัน คือ สนองอารมณ์ของ เบงค์ให้คลี่คลายความกลัดกลุ้ม ที่เคยมีหลุดลอยไปอย่างปลิดทิ้ง เบงค์หลับสบาย มีความสุข ลืมทุกคนในบ้านลืมเรื่องราวในชีวิต

ทางเลือกในการตอบโต้ของเบงค์คือ การใช้ยา จำลองแบบว่า ยาเป็นอาวุธที่จะเข้าทำร้ายพ่อที่ “หัวใจ” เหมือนที่เขาถูกกระทำ สัญชาติญาณการตอบโต้ เป็นธรรมชาติของมนุษย์อย่างเบงค์ เป็นแนวคิดที่เขาเลือกตามเหตุตามผลอย่างที่ครอบงำความคิดของคนในสังคมทั่วไป สถานการณ์ทั่วไปในสังคมมักมีแนวทางในการต่อสู้ได้หลากหลายวิธีที่มักจะทำให้ผู้ถูกทำร้ายคลี่คลายทางอารมณ์ได้รวดเร็วคือ การตอบโต้ให้เกิดผลทางปฏิกิริยาในลักษณะเดียวกับที่ตนได้รับ เบงค์คาดหวังว่าพ่อจะรับรู้ความรู้สึกของเขาโดยใช้ยาบ้า มันเป็นเพียงเครื่องมือที่เบงค์ใช้ตอบโต้บุคคลอันเป็นที่รักแต่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นปฏิกิริยา

เส้นทางที่ใช้ยาเพื่อสร้างสภาวะพิเศษ

ความเป็นคนพิเศษที่ไม่ไ้บนเส้นทางปกติเป็นภาวะที่ตอบสนองอารมณ์วัยรุ่นได้มาก อารมณ์ “มัน สะใจ ยิ่งใหญ่ ไม่เหมือนใคร” และสิ่งละอันพันละน้อยที่ค่อยๆ ก้าวเข้ามาในชีวิตหรือจุดใหม่กระหน่ำใส่พวกเขา จะทำให้เกิดปฏิกิริยา 2 ด้านคือ ความพอใจแล้วรับเอาสิ่งนั้นไว้ในชีวิตหรือความคับข้องใจแล้วปฏิเสธ หลบหนี ขจัดให้สิ่งนั้นพ้นทาง ความพอใจนั้นเกิดจากการที่สิ่งนั้นมีผลกระทบต่องานหรือวิถีทางใดทางหนึ่งที่ดี ดูชีวิตเจมส์ถ่ายทอดไว้ว่า

บนเส้นทางอันป่าเถื่อนของเจมส์ ที่มีการสมาคมอยู่บนถนนบันเทิงตลอดยามค่ำคืน ส่วนกลางวัน เรียนตามปกติ ทำตัวเป็นชาใหญ่ชนิดที่ผู้บริหารระดับสูงก็เกรงใจเสียแล้วก็เป็นอันว่า เจมส์ภูมิใจในตนเองที่ได้ทำเช่นนี้ ครั้นเมื่อยาบ้าระบาดเข้ามาในกลุ่มวัยรุ่น ยาบ้าจึงเป็นอะไรที่ เจมส์ต้องการจะรู้จักอย่างยิ่ง อยากจะเป็นผู้นำ อยากจะรู้จักและอธิบายสู่เพื่อนฝูงและลูกน้องได้ ยาเหล่านี้หลั่งไหลเข้ามาทางชายแดนเข้าพื้นที่ที่เจมส์อยู่โดยง่ายจึงหาได้ไม่ยาก เขาได้ยินคนกล่าวถึงยานี้บ้างประปราย เมื่อเวลาผ่านไปไม่นาน กิตติศัพท์ของยานี้ก็ทะลักเข้าสู่สังคมไทยรุนแรง แล้วยากก็ตกถึงมือเจมส์โดยไม่ยากเย็น เจมส์เสพยาบ้าโดยง่าย แต่เรียนรู้วิธีการเสพยาแบบลองผิดลองถูกเท่านั้น ยาบ้าสมัยนั้นเป็นยาขยันมีส่วนผสมของสารแอมเฟตามีน ระดับอ่อนไม่รุนแรงมากมายนักในระยะเริ่มแรก การเสพยาของเจมส์ เพียงครั้งแรก และครั้งเดียวเท่านั้น ทำให้ เจมส์ให้คำตอบกับตัวเองว่า “ใช่เลย” นี่แหละ ความรู้สึกอันเป็นความสุขที่ เจมส์อยากได้นักหนาในชีวิต เหมือนค้นพบอะไรบางอย่างที่แสวงหามาเนิ่นนาน อะไรหรือที่เกิดขึ้นกับ เจมส์เมื่อได้เสพยาบ้าเพียงครั้งเดียว “โดน” อะไรกับ เจมส์ขนาดนั้นแต่ เจมส์ยืนยันว่ามันจริงเอาชะมาก ๆ กับสิ่งนี้ ดังนั้นเมื่อเขาเสพยาแล้ว เจมส์ระดมซื้อยาจากในท้องถิ่นและประเทศเพื่อนบ้านกักตุนไว้เป็นจำนวนมากคราวละ 500-600 เม็ด เขาได้รับความสุข ไปเข้าสนองอารมณ์ที่ขาดหายไปในชีวิตจึงอยากจะแบ่งปันให้คนใกล้ชิดได้รับรู้และเข้าถึงสิ่งนั้นบ้าง โดยมีได้คำนึงถึงพิษภัยอันร้ายกาจของยานี้แต่อย่างใด หลังจากการเสพยานี้จนติดชนิดที่เขากับยาไม่อาจแยกจากกันได้แล้ว แจ็คก็ละเลียบบทบาทของความเป็นนักเลง และเจ้าพ่อลงไปอย่างมากอย่างดีก็เหลือแค่การสั่งการไปตามลำดับ ความรู้สึกนึกคิดของเขามาจ่อจุมอยู่กับการเสพยาเสียมากกว่าอย่างอื่น ขณะนั้น เจมส์คิดว่า ชีวิตเขาอยู่แค่นี้ก็พอแล้ว มีความสุขมากกับมันสุดตูดกับมัน ขอเงินพ่อแม่ทีละ 5000-10000 บาทเพื่อระดมซื้อยามาเก็บไว้เสพยา เกรงว่ายาบ้าจะขาดหายไปจากชีวิตเขาคง

ต้องแค้น ความที่เสพทีละมากๆ ทำให้ ต้องปรับตัววิถีแห่งการค้าด้วย เขายอมรับเสมอว่าชีวิตที่ก้าวเข้าไปหายาบ้า ไม่เคยมีคำว่าล้ม ไม่เคยต้องต่อสู้ว่ามันถูกหรือผิด คิดอย่างเดียวกันเป็นสิ่งที่ต้องทำในฐานะของคนที่เป็นผู้นำ และวันนั้นเป็นต้นมาชีวิตของ เจมส์กับยาบ้าก็กลายเป็นสิ่งเดียวกัน

การเข้ามาของยาบ้าเหมือนสินค้าตัวใหม่ลงสู่ท้องตลาดที่เขาสนใจเหมือนโทรศัพท์มือถือแพชั่น ทำลองเล่น เป็นของใหม่ให้เลือก มันสร้างภาวะผู้นำที่สมบูรณ์ ถ้าเสพแล้วจะสร้างเสริมความเป็นหัวหน้า และความเป็นผู้นำที่มีลักษณะพิเศษของเขาจะโดดเด่น ได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น การใช้ยานั้นแจ๊คมีได้เลือก สิ่งบริโภคที่จำเป็นอย่างหนึ่งตามฐานะในชีวิตของเขาด้วย เขามีหนทางหา มันมาได้ มีทรัพย์สินมากพอที่จะทุ่มเทเสริมบุคลิกและภาวะพิเศษที่เขาพอใจ

เส้นทางที่คุ้นเคยและมีฉันทาคติ

ถ้าชีวิตคือ ละคร ตัวแสดงนำของแต่ละเรื่องคือ เจ้าของชีวิตของเขาเองโดยมี “อิสระ” เป็นสิ่งที่ทุกชีวิตปรารถนา โดยเฉพาะช่วงวัยรุ่นมนุษย์ต้องการอิสระมากกว่าวัยอื่นใด ครั้นเมื่อได้มาแล้ว ต้องแสดงออกอย่างอิสระอีกด้วยจึงจะสมบูรณ์และเป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางว่า สังคมวัยรุ่นนั้นเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว อารมณ์ของพวกเขาแปรปรวน รุนแรง และจับต้องยาก เขาเรียนรู้และเข้าใจโลกแต่ละวันในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างของสังคมรอบตัวไปพร้อมกับ การเปลี่ยนแปลงแปรปรวนของตัวเองอันเป็นปกติวิสัย ดังนั้นเมื่อมีปรากฏการณ์ใดในสังคมเข้ามาสู่ชีวิต พวกเขามีแนวโน้มที่จะรับมากกว่าที่จะปฏิเสธด้วยการรับในวัยเปลี่ยนแปลงหลายกระแสหลายทิศทาง ประกอบสร้างเป็นบุคลิกตัวตนของเขา ดังเช่น เด็กอย่างมาร์ค เป็นเด็กปรับตัวรวดเร็ว มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงบ่อย เกิดอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีอิสระเต็มที่ ชีวิตมาร์คถือกำเนิดจากบุคคลแดนไกล พ่อ มีชื่อและนามสกุลเป็นชาวต่างชาติ สังคมมองว่าเป็นลูกครึ่งจากที่หน้าตาและชื่อสกุลทั้งที่หัวใจและการแสดงออกเป็นเด็กไทยเต็มที่ มาร์ครับเอาความแปลกไว้ในตัวโดยที่มาร์คเองไม่แปลกใจกับสถานะตน มาร์คมีพ่อเลี้ยงเป็นวัยรุ่นที่มีอายุมากกว่าเขาเพียงไม่กี่ปีและเคยเป็นศิษย์ของแม่ มาร์คเต็มใจจะเรียกขานคนนั้นว่าพ่ออย่างไม่มีรู้สึกแปลกและรับทุกสิ่งเข้ามาในชีวิตโดยไม่รู้สึกราวอะไรมันแปลก เมื่อมาร์คต้องเป็นลูกของนายแต่ปล่อยให้อยู่กับคนงาน มาร์คก็อยู่กับคนเหล่านั้นโดยง่าย ดูแลและจัดการกับตัวเองได้ง่าย รวมทั้งการรับเอายาบ้าเข้ามาเสพด้วยพฤติกรรมอย่างง่าย ๆ ไม่มีที่ไปที่ไป มาร์คได้เล่าเรื่องราวการติดยาของตนเองว่า

พ่อพาไปร่วมงานที่ไซต์งาน ยอมรับว่าได้เรียนรู้งานของพ่อไม่น้อย แต่รับรู้ด้วยเช่นกันว่านอกจากจะมีผู้หญิงแล้วพ่อยังมีการพนันเป็นเรื่องเสียหายอีกด้วย ทั้งที่ยามกลับบ้านไปหาแม่ พ่อเป็นอะไรที่แม่ชื่นชมอย่างที่สุด การแพร่ระบาดของยาบ้ามีอย่างต่อเนื่องเข้าไปถึงคนงานในบริษัทของพ่ออย่างกลาดเกลื่อน

ผมเห็นแล้ว เห็นอีกซะจนเหมือนเห็นเหล่า เห็นบุหรื การพนันและผู้หญิง ซึ่งไม่มีอะไรแตกต่างกัน คนงานเสพยาเป็นปกติโยนให้กันผสมน้ำดื่ม ละลายฉีดเข้าเส้น มาร์คมองจนชิน จนได้ร่วมเสพด้วยกับคนงาน เพราะโยนกันไปโยนกันมาเลยมาตกรตรงหน้า มาร์คมองดูยาบ้า แล้วมองหน้าคนงานเขาพยักเพยิดให้ลองดู เรียกมาร์กว่า “ไอ้หนู” ไม่มีอะไรน่ากลัว ยารักรดดาอย่าชี้ชีลลาด คำพูดนี้เป็นเหมือนคำยุ่มากกว่า เหมือนจะสอนให้เป็นลูกผู้ชาย การตัดสินใจเสพจึงไม่ซับซ้อนยากเย็นอะไร มันไม่เกี่ยวอะไรกับความรู้สึกนึกคิดเลย มันไม่ใช่ความคับข้องใจแต่เป็นไปตามสภาพ สภาพที่ยากจะหลีกเลี่ยงได้ ยาบ้าระบาดจากแรกเริ่มที่เป็นที่ตกใจ หวาดกลัว กลับกลายเป็นปรากฏการณ์ปกติ ผ่านมาผ่านไปในชีวิตของมาร์คจนชินชา ครั้นพอเห็นมาร์คกำลังเสพ พ่อเองก็ชินชาแต่ก็อดถามไม่ได้ว่าติดหรือเปล่า? มาร์คเองก็ตอบไปตามที่ควรจะตอบว่า เพิ่งเสพ พ่อก็ห้ามไว้ว่าอย่าให้ติดแล้วกัน คล้ายๆ พ่อเองก็จะรับรู้และชินชากับสภาพการเสพยาของคนงาน และคงไม่ผิวนักถ้าจะสรุปว่า ผลดีของยาคงมีต่อพ่อบ้างตรงที่คนงานมีอาการ “ดี” เนื่องจากยาจนทำงานให้พ่อเป็นที่พอใจ มาร์คไม่ได้รับความสนใจจากพ่ออีก เพราะพ่อกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับตัวเองที่เสียเงินไปกับการพนันไป 5 ล้าน ชมซานมาหาแม่ มาร์คก็เห็นพ่อกลับมาอยู่กับแม่เหมือนเดิม

หากจะถามมาร์กว่าติดยาได้อย่างไร? มาร์คไม่มีคำตอบให้ผู้วิจัย เขายกย่อนกับผู้วิจัยว่า “ผมว่าไม่ติดชิแปลกสำหรับผม มันมีทุกที่แทรกอยู่ทุกหนทุกแห่งที่ผมก้าวย่างไป เพียงแต่มันไม่พัวลัวตรงหน้าผมขณะนั้น วันที่ผมได้ยาวันแรกนะครับ ใครก็เสพทั้งนั้น” แต่ถ้าจะสรุปจากความเห็นต่อการตัดสินใจในครั้งแรกที่เสพยาคือมาร์คเป็นผู้ที่มีฉันทาคติกับชีวิตอย่างยิ่งตามวิถีชีวิตที่คนไทยมักจะฝึกฝนให้เยาวชนเป็น โดยที่ผู้ใหญ่เชื่อมั่นว่าการที่มีฉันทาคติจะทำให้มนุษย์เผชิญชีวิตอย่างรอบคอบ ไม่ตกเป็นเหยื่อ หากแต่มาร์คมีฉันทาคติกับทุกเรื่องรวมทั้งยาบ้าด้วย การใช้ยาของคนงานกับมาร์คมันเป็นการแสดงจุดร่วมยืนยันว่ามาร์คอยู่ร่วมกับทุกสิ่งได้อย่างกลมกลืน มาร์คมั่นใจว่าสถานการณ์เช่นเขาไม่ว่าใครๆก็ต้องทำเช่นเขา

เส้นทางการใช้อำนาจในตนและการต่อรอง

เนมเป็นคนหนึ่งในกลุ่มเด็กหลายคนที่ได้รับการเลี้ยงดูให้เป็นหนึ่ง ให้เข้าใจว่าตนเองคือมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ มีความเข้าใจตนเองในด้านที่ดีงาม มีความภาคภูมิใจในคุณสมบัติอันเปรียบพร้อมและครบถ้วน พ่อ แม่ที่มีความรักและความภาคภูมิใจในตัวลูกจะอบรมเลี้ยงดูให้ลูกเป็นผู้มีบุคลิกเชื่อมั่น เชื่อมั่นในตนเองอย่างยิ่ง ความมั่นใจในตนเองในยุคสังคมนิยมใหม่สร้างให้เด็กมีลักษณะเป็นปัจเจก มีค่านิยมที่จะตอบสนองของความพึงพอใจของตนเองมากกว่าจะมองเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ท่ามกลางการสร้างสรรค์ประโยชน์ร่วมกัน สำนึกในตนของเยาวชนยุคทันสมัย คือ สำนึกในความสำเร็จในชีวิตในแนวคิดผู้ชนะบนความพ่ายแพ้ของคนอื่น แต่เนมนั้นซับซ้อนยิ่งกว่าตรงที่ครอบครัวยุคสร้างรูปแบบการเป็นผู้ชนะบนเส้นทางของความสัมพันธ์ในระบบสังคมอุปถัมภ์ ทั้งความสมบูรณ์แนวตั้ง/แนวราบ ครอบครัวยุคปรับเปลี่ยนสภาพของเนมให้เข้าใจในตนเอง

คลาดเคลื่อนมีมายาคติเกี่ยวกับตนเองค่อนข้างมาก ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นเป็นตัวตนของเนมจึงเป็นวัยรุ่นที่สมบูรณ์ มีภาพพจน์ดีงาม เนมเองก็รับเอาภาพเช่นนั้นไว้ในตน เข้าใจว่าตนเองสมบูรณ์ดีงาม การเข้าไปติดยาของเนมจากสถานการณ์ที่ให้การจึงเป็นสถานการณ์ที่มั่นใจในความสมบูรณ์แห่งตนว่า จะสามารถใช้ความสมบูรณ์ของตนสยบยาได้และนำสิ่งนั้นมาต่อรองให้ตอบสนองความสมบูรณ์แบบของตนดังที่เนมอธิบายให้กับผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับความขัดแย้งของเขาที่มีแฟนทั้งติดยาและค้ายา “โดยส่วนตัวเนมแล้ว การเสพยายอมรับไม่ได้เลย การมีชีวิตที่ดีและมีความสุขไม่ควรจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเหล่านี้เลย พ่อกับแม่ พี่น้องของเนม ไม่เคยมีใครเกี่ยวข้องกับคนกลุ่มนี้เลย ไม่มีทางเลยที่เนมจะยอมรับได้” แล้วเนมเสพยาได้อย่างไร

เนมใช้วิธีใหม่ที่คิดว่าฉลาดต่อการพยายามทำให้แฟนเลิกเสพยา โดยการทำตัวกลมกลืนกับสถานการณ์ เนมซึ่งปรับตัวดีอยู่แล้วก็เริ่มทำตัวใหม่ ไม่ขัดแย้งกับพฤติกรรมนี้ต่อไป เพื่อนๆของแฟนเริ่มสบายใจกับท่าทีของเนม แล้วเนมก็ค่อยๆ คลี่คลายอารมณ์จะเอาชนะนั้นลงได้โดยง่าย กลายเป็นสนุกสนาน เพลิดเพลิน จนกระทั่งหลวมตัวเข้าไปเสพยาเข้าครั้งหนึ่ง ขณะที่กำลังมันอยู่กับเหล่าได้ที่จำได้ว่าวันนั้นสนุกสนานกับการกินเหล้า ร้องเพลงสนุกหลายคนทำท่าเคลิ้มไปหมด แล้วเนมก็เมาได้ที่พอดี เพื่อนแฟนของบอกให้ลองดูทีเดียวไม่ชอบก็ไม่ต้องเสพต่อไม่อันตรายอะไร เหมือนกินเหล้าซึ่งเนมอยู่ตรงนั้นนานพอที่จะเรียนรู้ได้ว่าการเสพนิดหน่อยสัก 1 ขาก็เลิกไป ไม่มีผลต่อร่างกายแน่นอนก็เลยลองดูจะได้เข้าใจอาการของการเสพยามากขึ้น คุยกับแฟนได้สนิทใจมากขึ้น เส้นแบ่งของความเป็นส่วนตัวของทั้งสองคนคงจะบางลงและสลายได้ในที่สุด การเสพครั้งแรกไม่ส่งผลใดๆ ให้เนมรู้ตัวนอกจากหลับสบายขึ้นตื่นขึ้นมาสดชื่น จนเนมตายใจว่าฤทธิ์ของยานั้นเล็กน้อยเสียจนไม่มีผลอะไรต่อร่างกาย การสดชื่นมากขึ้นคงเป็นเพราะเนมหลับสนิท

หลังจากที่เนมเสพยาบ้าไป 2-3 รอบแล้วก็เข้าใจถึงอาการเหล่านี้ ซึ่งเป็น **“ความเข้าใจใหม่”** ของยาบ้าที่แตกต่างกันไปจากการเสพสุรา การใช้เงินทองไม่สิ้นเปลืองเท่าใด ใช้เงินซื้อยา 1 เม็ด ประมาณ 60-80 บาท เสพได้ 4 ครั้ง ก็อยู่ได้นาน ส่วนเนมต้องใช้เงินซื้อเหล้าและอื่น ๆ และวุ่นวายกับการชงเหล้ามากกว่าเสพยาบ้าง่าย สบายและให้ความรู้สึกดีขณะที่เสพ และหลังเสพ ขณะนั้นเนมเริ่มเข้าใจมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ตระหนักได้ว่ามันน่าจะมีอันตรายตามที่รับรู้รับฟังมา เนมตั้งคำถามกับเพื่อนแล้วก็ได้คำตอบว่า มันจะอันตรายเมื่อผู้มันเสพมันมากเกินไป เขาอธิบายว่าไม่ว่าอะไรก็อยู่ในกฎเกณฑ์นั้น ทั้งข้าว น้ำ อาหาร ขนมนม ผลไม้กินมากเกินไป อันตรายทั้งนั้นอย่างน้อยก็ต้องอาเจียนออกมา คำตอบและเหตุผลนี้ให้แง่คิดอย่างยิ่ง ทำให้เนมยอมรับได้โดยไม่โต้แย้งต่อไป เนมจึงสรุปว่าการเสพยาบ้า นั้น หากเสพอยู่ในปริมาณที่ไม่มากจนเกินไปคือ พอดีจะไม่มีผลเสียต่อร่างกาย **ด้วยเหตุผลและความเข้าใจใหม่** ทำให้ เนมปล่อยปะละเลยกับการระมัดระวังตนเอง มีได้ปฏิเสธยาบ้าอย่างเข้มข้นเหมือนเคย ผลดีที่ได้รับกับร่างกาย ในช่วงการเสพระยะต้นทำให้ เนม ละวางคำพูด ความคิดและความตั้งใจ ความรู้สึกต่าง ๆ ที่

ต่อต้านไว้ทางหนึ่งแล้วหันเหชีวิตจากการดื่มเหล้ามาเสพยาบ้ามากขึ้น ชีวิตค่อยๆ ดีขึ้นลงตัวกับแฟนมากขึ้น การเสพยาบ้าขึ้น โดยไม่รู้ตัวจนติด ขาดไม่ได้ในที่สุด กลายเป็นมนุษย์ติดยาไปกับเพื่อนๆ เติบโต

เนมอาจจะเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่น่าจดจำของสังคม ในแง่การสร้างสภาพให้เด็กเข้าใจตนเองผิดพลาด การได้มีโอกาสเรียนรู้จากสังคมกับการอบรมสั่งสอนที่ดำเนินอยู่ในครอบครัวอาจไม่สอดคล้องกัน บิดามารดา ผู้ปกครองที่มุ่งหวังจะปกป้องคุ้มครองให้บุตรเข้มแข็ง เพื่อต่อสู้กับโลกภายนอก เป็นศิลปะการเลี้ยงดูเด็กที่ต้องประสานศาสตร์ต่างๆ รอบตัวอย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงบนภาพสังคมความเป็นจริงของสังคม การอบรมด้วยวิธีคิดและแนวคิดอุดมคติสุดโต่ง อาจส่งผลสะท้อนสะท้อนต่อชีวิตเขาได้เช่นเนม ยิ่งเขาได้รับการดูแลจากพ่อแม่ที่เป็นนักทฤษฎีที่ยึดหลักการอย่างยิ่ง ยามเนมอยู่บ้านพ่อแม่จะสั่งสอน เนมทุกสิ่งทีหลักการชีวิตเชิงอุดมคติ ซึ่งไม่แน่ใจว่าภาคการรับรู้กับความเป็นจริงจะสอดคล้องกันหรือไม่ การให้เผชิญกับเรื่องจริงแล้วให้น่ากลับมาสร้างความเข้าใจที่บ้านอาจถูกบิดเบือนให้เข้าใจประเด็นทางสังคมที่ผิดพลาดไป จนเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องเข้าใจโลกและเรียนรู้ตามลำพัง สร้างภาวะขัดแย้งในตนเอง เข้าใจตนเองคลาดเคลื่อนจากความ เป็นจริง มิได้มองโลกบนความเป็นจริงในภาวะวิสัยฉันท์มนุษย์อันเป็นตัวตนของตน เนมจึงเสพยาโดยความมั่นใจตนเองคลาดเคลื่อนเข้าใจถึงสถานการณ์การใช้ยาคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ไม่รู้เท่าทันในสถานการณ์ที่ตนเผชิญอยู่ ถลาลงไปสู่ชีวิตที่ตนเองก็ได้ปรารถนาอย่างน่าเศร้าใจ

เส้นทางชีวิตวิกฤตที่ต้องเอาตัวรอด

ชีวิตที่ห่วยถ่อมมีทั้งความสุขและทุกข์โศก บทสรุปนี้มีมาในความเข้าใจของคนที่ผ่านมาจนเข้าใจในความเป็นไปของสังขารกรรมดำรงชีวิต ยามสุขสมก็รื่นรมย์กับมัน และต้องการจะยื้อวินาทีนั้นให้ยาวนาน แต่ยามทุกข์โศกและเป็นปัญหามนุษย์ก็หาทางขจัดปัดเป่า หลีกเลี้ยง คลี่คลายไปตามบริบทชีวิตของตน เช่น เด็กๆสองคนอย่างสุขกับบอยได้พบวิกฤตชีวิตแบบลูกผู้ชายและถูกบังคับให้เสพยาในสองรูปแบบที่เขาสะท้อนให้เห็นการเอาตัวรอดจากชีวิตช่วงหนึ่งของบอย

ชีวิตผมดำเนินอย่างเรื่อยๆ อยู่ได้ไม่นาน ที่โรงเรียนประจำเรื่องมันก็เกิดกับผมจนได้ เมื่อผมบังเอิญไปพบพวกรุ่นพี่สูบบุหรี่ในห้องน้ำ ต่อมาไม่นานผมก็จำต้องกลายเป็นสิ่งหอมควันไปด้วยความตั้งใจของรุ่นพี่ และจากนั้นเราก็มีเวลามากพอสำหรับการสูบบุหรี่ เพราะผมจะได้รับการผ่อนปรนเรื่องอื่นๆมากขึ้น ผมไม่นึกเลยว่าทุกอย่างมันจะง่ายขึ้น เพียงแค่ผมไปสูบบุหรี่กับเขาทุกวันไม่นานนัก ผมก็ซื้อบุหรี่สูบเองจากรุ่นพี่ จากนั้นได้ถูกนำเสนอยาบ้าใส่มือผม ผมคิดถึงแม่และน้องๆอยู่พักหนึ่งในท่ามกลางหมู่เพื่อนฯ ซึ่งวันนั้นเรากินเหล้ากันค่อนข้างมากอยู่ในห้องพักพีโก เพราะเป็นวันหยุดราชการที่อยู่กลางสัปดาห์ ส่วนใหญ่พวกเราจะไม่ได้ไปไหน ผมก็ไม่ได้กลับบ้าน ผมคิดถึง เจน ปุก เนมและแม่กังวลว่าพวกเขาจะคิดอย่างไรถ้าผมลองยาบ้า ขณะที่คิดอยู่ พีโกก็เข้ามาจ้องหน้าผม สายตาพีโก บอกผมเหมือนจะย้า

ความสัมพันธ์บางอย่างที่เราน่าจะมิต้องกัน โดยผ่านยาบ้าเป็นเครื่องมือ ผมพนันถึงเมื่อยามที่ผมยังไม่ได้สูบบุหรี่หรือยามที่ห่างเหินจากพีโก่และโดนรุมรังแก แล้วก็มีการประชิดผมไม่น้อย เพราะถ้าต่อไปผมไม่เป็นที่ไวใจจากพีโก่ แล้วผมจะต้องเดินอยู่ในกลุ่มไหน และจะมีเรื่อง “ตีบ” กับใครได้อย่างไร และที่ตีบใครต่อใครไว้ก็ไม่ค่อย หากโดน “เช็คบิล” จะเป็นไง ใครจะปกป้องผม จาก “ดงแข็ง” เหล่านั้นได้ ผมเสียวูบวาบไปตามความคิด แล้วก็ตัดสินใจลองดู สักครั้ง สองครั้ง พีโก่จะได้ไม่เข้าขี้และจะได้ทำให้พีโก่พอใจ ต้องให้พีโก่พอใจไว้ก่อน ณ วินาทีนี้ ไม่ว่าใครก็ช่วยให้ผมปลอดภัยไม่ได้ แล้วผมก็จำใจต้องลองดู วินาทีแรกที่เริ่มจับอุปกรณ์ผมมือไม้สั่น ทำไม่ถูก พีโก่ช่วยผมเต็มที่ ทำให้ดู คอยช่วยไม่ให้ผิดพลาด การลองเสพยาบ้าครั้งแรก โกลาหลสำหรับผม เพราะอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้มีหลายขั้นตอน และมีชื่อเรียกเฉพาะเช่น ทำเรือ ผ่านน้ำ เป็นต้น ครั้งแรกที่ผมได้รับยาเป็นอย่างไรผมลืมไปแล้วมันนานมาก แต่ที่แน่ๆ คือ ผมเสพยาต่ออีกหลายครั้ง ขณะที่เริ่มจะห่างจากเหล่าและบุรี และหันมาจริงจังกับยาบ้า เพราะสามารถให้ความรู้สึกสบายได้มากที่สุด อย่างที่พีโก่ว่า มันพุดยาก แต่ต้องลองดูเอง เพราะโลกใบใหม่ของการเสพยาบ้ามีข้อจำกัดเพียงอย่างเดียว ในการเข้าถึงโลกใบนี้คือ ต้องลองเอง ถึงจะมีสักสิบร้อยคำบรรยายก็ไม่อาจเข้าถึงได้เท่าลองเอง และจากนั้นมา ชีวิตผมเปลี่ยนไป ผมขาดเรียนมากขึ้นทุกที และในสิ้นปีการศึกษา ผลสอบก็ออกมา จนเป็นเหตุนำไปสู่การย้ายโรงเรียนกลับบ้านเดิม

สุขเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการปรับตัวเพื่อการอยู่รอดจากสังคมที่เขาถลำเข้าไปโดยที่เขารู้เท่าไม่ถึงการณ์

สุขตามเพื่อนเข้าไปในห้องเล็ก มีคนอยู่กันเยอะ กินเหล้าด้วย มีผู้หญิง เปิดเพลงฟังกันไปหมด เขาสนุกสนานกันมาก เขาเรียกพวกของสุขเข้าไปให้กินขนม กินน้ำ ดูทีวี มีหนังเปิดด้วย ทำเหมือนพวกในสวนสาธารณะเลย แต่มากกว่าตื่นเต้นมากเลย สุขเข้าไปทั้งตัว รุนพี่หัวเราะอาการของสุข และเพื่อนๆ พลาทหันมาถามว่า สุขสนใจไหม สุขไม่ตอบ เพราะเขินอาย และตัวขามาก พี่ผู้หญิงคนหนึ่งเดินมาใกล้สุขแล้วบอกว่าไม่สบายแล้วมากินยาซะเธอหักยาให้หนึ่งในสี่ของเม็ดเล็กๆ เธอบอกสุขว่า “เอ้ายาแก้ไอ” แล้วพี่สาวคนนั้นก็สอนให้สุขเผาะละลายยาสูดยาเข้าจมูกแล้วเธอบอกให้สุขสูดลมหายใจให้สุดๆ เลย แล้วเดียวหายแ่น สุขทำตามด้วยความกลัวรุ่นพี่ผู้ชายด้วยที่ยืนมองดูเขาอยู่ เลยสูดเข้าไปเต็มที่ แล้วสุข ก็มันมาก มันจนง่วง ง่วง แต่รู้สึกที่ดี สบาย มีความสุขอย่างไม่เคยเจอ ไม่รู้ว่ายาอะไรกันนี้ ในท่ามกลางความง่วง เขาเคลิ้มหลับไป ตื่นขึ้นมารีบกลับบ้าน แต่ไม่เล่าให้ใครฟังกับสิ่งที่เกิดขึ้นกลัวถูกตำหนิ ครั้งต่อมาพี่สาวคนเดิมเอายาชนิดเดิมให้สุขกินอีก ทำกิจกรรมเหมือนเดิม คราวนี้สุขรู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นเย็นนั้นสุขกลับบ้านด้วยความสุข และมีพลังมากขึ้น ช่วยแม่ทำงาน ออกไปเตะฟุตบอลได้นานมาก ไม่อยากอยู่นิ่งเลย นึกออกแล้วว่ววันนั้นพี่สาวให้สุขกินยา หนึ่งในสี่ เม็ด สุขมีชีวิตรูปแบบนี้อยู่ได้สัก 2 เดือน สภาพการณ์ต่างๆ ที่หอพักเปลี่ยนไปพี่สาวคนเดิมบอกให้ค้นหาเงินมาซื้อยานั้นเอง เพราะยาเขาหมดแล้ว และไม่มีเงินไปซื้อ สุขควักเงินเท่าที่มีให้ และไม่รู้จะทำไม่ต้องใช้ยานั้นเวลาดูหนัง ต่อมาก็อยากได้นานขึ้นมาเฉยๆ สุขรู้สึกว่าตนเองไม่สบาย หงุดหงิด อยากไปแต่ที่นั่น อยากดูหนังนั่นอีก อยากให้เขาเอายามาให้

สุขเริ่มเข้าใจว่าจะรู้สึกอย่างไรที่เริ่มกระตุ้นตนเองให้ไปที่นั่น แล้วก็ไปตามเวลาที่เคยไป แต่อยากไปมากขึ้น ต่อมาเมื่อไปจนคุ้นหน้าแล้วดันก็สามารถเสพยาได้ด้วยตนเอง เลือกภาพยนตร์เอง สุขเปลี่ยนไปแล้ว หลังจากดูหนัง สุขอยากจะทำอะไรบางอย่างตามที่หนังทำ แล้วพี่สาวเอายามาให้เสฟอีก คราวนี้สุขลืมหิ้วเข้าไปทำตามตัวอย่างในหนัง ซึ่งต่อมาเขาเรียกการกระทำนี้ว่าข่มขืนพี่สาวคนนั้น ผมรู้สึกดีกับรู้สึกผิดไปพร้อมๆ กัน จะทำอย่างไรดี สุขพะวัควะวนมากๆ กับทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่อยากทำ แต่ห้ามตนเองไม่ได้ ต้องไปที่นั่น ต้องทำทุกอย่างเหมือนที่เคยทำ แต่พี่สาวนั้นไม่ถือสาสุขเลย สุขนิ่งและเกลียดตนเอง

การติดยาของบอยกับสุขเป็นอุบัติเหตุในชีวิตที่หลายคนเกิดขึ้นได้ มันเป็นเรื่องร้ายที่เจ้าตัวไม่คาดคิด ซึ่งโดยสัญชาตญาณการเอาตัวรอดที่มนุษย์ทุกคนมีเสมอ คือ รอดจากการเสียชีวิต รอดจากการได้รับอันตราย รอดจากการถูกประณามหยามเหยียด โดยมีขีดจำกัดที่ความอดทนของแต่ละคนที่ไม่เท่ากัน ในท่ามกลางวิกฤตเขาใช้การผ่อนปรน ยินยอมแล้วตั้งหลัก เด็กชายสองคนใช้วิธีผ่อนปรนยินยอมตามข้อเสนอของผู้ที่มีพลังกำลังอำนาจที่เหนือกว่า ณ.ขณะนั้น ให้สามารถเอาตัวรอดจากสถานการณ์ไปก่อน แต่เมื่อเขาได้ยาแล้วสถานการณ์เปลี่ยนไป สร้างความเข้าใจใหม่ พอใจกับวิถีที่ตนแก้ปัญหา เป้าหมายการใช้ยาเพื่อเอาตัวรอด ผ่อนผัน เปลี่ยนไปเพราะเรียนรู้ฤทธิ์ของยาแล้วพอเข้าใจการเสพยานั้น แต่เนื่องจากยาบำบัดตอบสนองความต้องการบางด้านได้ ต่อมาบอยจึงใช้การเสพยาบ้าเป็นเหตุผลในการต่อรองเพื่อให้ได้ความต้องการในชีวิตอีกมากมายที่ผู้วิจัยยังใส่ใจศึกษาจนปัจจุบัน

ประมวลประสบการณ์อันเป็นเส้นทางการติดยา

เด็กๆ ที่เสพยาแล้วพัฒนาสถานการณ์จากครั้งแรกเป็นครั้งต่อไป ไปตามบริบทที่แตกต่างกันไป ดังที่ผู้วิจัยจะคลี่คลายให้เห็นในประเด็นต่อไป แต่ถ้าจะประมวลเรื่องราวอันเป็นเส้นทางการเสพยานั้น ไม่น่าแปลกใจที่ประเด็นให้การนั้นผู้เล่าได้คัดสรรเฉพาะสถานการณ์ที่แวดล้อมเรื่องราวของตน เด็กๆ ส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นสถานการณ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง พวกเขา มองยาบ้าในมุมมองของสิ่งบริโภค เหมือนกับการบริโภคสินค้าทั่วไป ที่คนทั่วไปมองว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เด็กเรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคมที่กำกับไว้กับยาเป็นอย่างดี ดังนั้นคำบอกเล่าถึงพฤติกรรมเสพยาจึงถูกปรับเปลี่ยนให้น่าสนใจด้วยการใช้ถ้อยคำเข้าคลี่คลายให้เห็นตัวเขาเป็นศูนย์กลางของสถานการณ์ ที่มีหลายองค์ประกอบภายนอกเข้ามาจุใจชีวิต เขาถูกทำให้เป็นเป้าหมาย เป็นเหยื่อที่ถูกยากระทำ เขาให้ความสำคัญกับยาราวกับยาค่านั้นมีชีวิต มีวิญญาณ มีพลังกำกับร่างกายได้ทั้งสองมุมมอง คือ ให้ผลในทางที่ดีและให้ผลในทางร้ายได้ ขณะที่เลือกเสพยา เขามองยาในแง่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับอารมณ์ ร่างกายและร่างกาย ไม่ได้คำนึงถึงโทษเท่าที่สังคมพร่ำพรึง การรับรู้ถึงพิษร้ายของยาไม่รุนแรง เขาพิจารณาถึงชีวิตและวิญญาณบางอย่างที่แผ่ร่นอยู่ในยามมากกว่าที่ผู้ใหญ่จะมองได้ โดยข้ออ้างของฤทธิ์ทางอารมณ์ เป็นตัวนำและละเว้นที่จะไม่พูดถึงฤทธิ์ต่อร่างกายหรือพูดถึงแต่ไม่ให้

ความสำคัญ อย่างที่มาร์คบรรยายว่า เขานั่งอยู่เฉยๆ คนงานของพ่อเหวี่ยงยามาหล่นลงตรงหน้าเขา จึงเสฟ เขาพยายามจะบอกเราว่ายานี้วิ่งมาหาเขา สถานการณ์มันบังคับเขา เขาถูกทำให้ต้องเสฟ ยาแทนที่จะต้องลุกหนีมัน โดยความเห็นส่วนตัวผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เด็กๆมิได้วิเคราะห์สถานการณ์การเสฟยาของตนเอง ดังเช่น ความรู้ของสังคมภายนอกเสนอมุมมอง แต่พวกเขาสื่อความหมายที่เป็นความสัมพันธ์อันขัดแย้งระหว่างเขากับยาเสฟติดภายในได้สถานการณ์ที่พัฒนามาเป็นขั้นเป็นตอนกว่าจะมหาหยุดลง เมื่อมียาเสฟติดอยู่ในมือ เส้นทางของแต่ละคนอาจมีระยะห่างระหว่างเขากับยา ไกลหรือใกล้ไม่ใช่สิ่งสำคัญ หากแต่ความสำคัญอยู่ที่ระดับของความสัมพันธ์ของพวกเขากับยาขณะที่ตัดสินใจ สภาพสิ่งแวดล้อมอาจมีส่วนช่วยให้พวกเขาเข้าถึงยาได้และยากแก่การกีดกัน แต่ความสำคัญของการตัดสินใจว่าจะเสฟหรือไม่กลับตรงพ้องกันว่า หากมันเขาไม่ตัดสินใจเสฟเป็นเบื้องต้นอาจแปรเปลี่ยนเป็นผ่อนปรนจนถึงขั้นเสฟได้ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงลื่นไหลไปเรื่อยๆกัน ตัวพวกเขาเองก็ลื่นไหลปรับเปลี่ยนสถานการณ์ที่เข้ามาแวดล้อมด้วย ปรัชญาการณที่เป็นตัวกระตุ้นเร่งเร้าให้ตัดสินใจเสฟเป็นสิ่งที่ยากจะจับต้องให้เป็นรูปธรรม เว้นไว้เสียแต่ภาวะการตัดสินใจขณะนั้น เท่าที่ระบุได้แน่ชัดเป็นครั้งคราวไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำความเข้าใจต่อการประมวลสถานการณ์ว่า ภาวะการเข้าสู่การเสฟยานั้น มีหนทางที่หลากหลายประมวลกันไว้ในคนๆเดียวกันและสถานการณ์นั้นจะยังลื่นไหลแปรเปลี่ยนจนไม่อาจสรุปได้เป็นประเด็นแน่ชัด คงสรุปได้เฉพาะเนื้อแท้ของการตัดสินใจว่าเป็นการตัดสินใจระหว่างตัวของเขากับยาที่เขาเสฟ ณ.ขณะนั้นเท่านั้น ซึ่งต่อไปผู้เสฟยาจะต้องพัฒนาตนเองไปสู่การเสฟยาจนได้ชื่อว่า ติดยา ด้วยรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

หากจะมีคำถามว่า ภายใต้สภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ล่อแหลม มีอันตรายพอกัน เหตุใดเด็กบางคนหลุดพ้นมาได้ ขณะที่บางคนติดกับดักอยู่ตรงนั้น เมื่อพิจารณาไปถึงเมื่อเขาได้ยุติบทบาทการพึ่งพาแล้ว ย้อนลำดับความเสียใหม่ ผู้วิจัยพบบุคลิกภาพสำคัญสำหรับเด็กที่ติดยานั้นมักจะมีบุคลิกที่มีตัวตนสูง สามารถจะยืนหยัดด้วยตนเองในการต่อสู้กับกระบวนการทั้งหลายที่ผลักดันให้เสฟยาได้อย่างแข็งแกร่ง ส่วนเด็กที่ถลำเข้าไปเสฟยาเป็นครั้งแรกเต็มไปด้วยภาวะที่ขาดตัวตน ขณะที่ตัดสินใจเสฟยา ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญให้อัตลักษณ์ทางสังคมเข้ามามีอิทธิพลเหนือจิตใจได้

บทที่ 5

โลกของการบำบัดและการดำรงอยู่ของการติดยา

เส้นทางสู่การติดยาของเด็กที่ติดยานั้นมีหลากหลายเส้นทางทั้งที่เป็นเส้นตรงและคดเคี้ยว แต่ความเข้าใจเกี่ยวกับการบำบัดรักษายาเสพติดที่เข้าใจกันมาจนถึงปัจจุบัน กลับมีลักษณะเป็นแบบแผนมาตรฐานเดียวกันและนำไปใช้โดยทั่วไป ซึ่งมีลักษณะการบำบัดรักษาในเชิงสาเหตุ เป็นขั้นเป็นตอน โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นแกนหลัก แต่ปรากฏการณ์การเสพยาเสพติดยังดำรงอยู่และมีความรุนแรงมากขึ้นทั้งปริมาณผู้เสพยาใหม่และการติดยาซ้ำ ดังเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตของเด็กหลายคนที่เคยผ่านสถานบำบัดรักษามา ซึ่งบางส่วนสามารถ(ทนอยู่)บำบัดรักษาจนสามารถเลิกยาได้ แต่บางส่วนไม่สามารถทนได้จนต้องหลบหนีออกมาก่อน จากปรากฏการณ์ทั้งสองทำให้ผู้วิจัยมีข้อสงสัยต่อวิธีการบำบัดรักษาตามมาตรฐานสากลและวิธีคิดในการบำบัดรักษาในสถานบำบัดที่อาจส่งผลโดยตรงต่อผู้ติดยาในฐานะผู้ถูกระงับ เช่น ภาวะการทำให้ผู้เสพกลายเป็นผู้ป่วย ภาวะการทำให้ผู้เสพไร้ซึ่งอำนาจในตัวตน ตลอดจนทำให้ผู้เสพเกิดความรู้สึกไร้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความรู้สึกต่างๆที่ได้นั้นถูกนำมาเล่าผ่านประสบการณ์ชีวิตของเด็กๆที่เคยถูกระงับผ่านการบำบัดรักษาด้วยวิธีการนั้นมาแล้ว และประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเองได้สัมผัสจนเกิดเป็นความรู้สึกร่วมกันจะเป็นคำตอบต่อข้อสงสัยนั้นได้

ก้าวแรกสู่โลกแห่งการบำบัด

ด้วยวิธีคิดของการบำบัดรักษายาเสพติดที่ยึดติดอยู่กับการแก้ไขเชิงสาเหตุ กระบวนการบำบัดรักษาจึงมีลักษณะการบำบัดรักษาที่ถูกจัดไว้อย่างเป็นขั้นตอน ตามระยะเวลาและการรักษาตามอาการด้วยชุดความรู้วิทยาศาสตร์ที่มีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีอำนาจขอบธรรมในการดำเนินการรักษา ด้วยทัศนะเช่นนี้การแก้ไขปัญหาการติดยาจึงถูกทำให้กลายเป็นปัญหาในเชิงเทคนิคและแยกการรักษาออกเป็นส่วนๆ มองข้ามหรือละเลยมิติความเป็นมนุษย์ไปหมดสิ้น โดยเชื่อว่าโลกของการบำบัดรักษาเสพติดที่ได้ผลในปัจจุบันนี้ คือ โลกของการใช้กฎระเบียบวินัยที่กำกับให้ผู้ติดยาอยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน โดยมีกลไกของการจัดระเบียบวินัยที่มุ่งกระทำต่อร่างกาย พฤติกรรม ทัศนคติและวิถีชีวิตของคนติดยาให้นำไปสู่การยุติการเสพยาได้

กฎระเบียบวินัยทั่วไปที่สถาบันต่างๆได้สร้างขึ้นเป็นแบบแผนนั้น ล้วนมีจุดมุ่งหมายให้ผู้คนปฏิบัติตามเพราะความเชื่อมั่นว่า กฎระเบียบจะนำไปสู่เป้าหมายแห่งชีวิตที่พึงปรารถนาได้ ซึ่งรูปแบบการปฏิบัติตัวของบุคคลจะเกิดขึ้นบนความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่มีผลให้กลุ่มคนสวมบทบาทตามตำแหน่ง

หน้าที่ในสังคม หลักปฏิบัติเกี่ยวกับตนเองจึงต้องสัมพันธ์กับหน้าที่ตามความรู้ที่สังคมสร้างขึ้น กฎระเบียบวินัยทางสังคมจึงมีหลายชุด หลายประเภท เช่น กฎระเบียบว่าด้วยชุดความรู้ทางการแพทย์ที่ใช้กำกับกลุ่มคนที่เจ็บไข้ได้ป่วยทั้งปัญหาทางร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้เพื่อดูแลบุคคลให้ใช้ระเบียบวินัยเข้ากระทำต่อตนเองเพื่อเข้าสู่สภาวะที่เป็นปรกติ เป็นคนดีของสังคมได้

เด็กที่เสพยาถูกตั้งข้อสงสัยจากสังคมว่า “ติดยา” ซึ่งตำรวจจะนับว่าเป็น “ข้อหา” สังคมกำหนดว่า “เบี่ยงเบน” แพทย์จะนับว่า “ป่วย” ก่อนที่จะถูกระบุให้แน่ชัด บุคคลทั้งสามฝ่ายมีวิธีสร้างความจริงร่วมกัน ตามที่บอยเล่าว่าบอยถูกตำรวจจับหลังจากขับรถออกมาจากซอยที่ซอยยาเพียงเม็ดเดียว ตำรวจมีอำนาจใส่กุญแจมือและสั่งบอยให้ลงจากรถ พาบอยขึ้นรถตำรวจไป บอยต้องทิ้งรถของตนเองและตำรวจเอากุญแจรถไป คำนรถของบอยทั้งคัน โครมคราม รุนแรงและชวนให้โมโห บอยตกใจมาก แต่ในที่สุดตำรวจได้ดันหลังให้บอยขึ้นรถตำรวจจนได้ รถตำรวจมีลักษณะคล้ายๆกรงขังสุนัข ความจริงบอยเห็นรถคันนี้บ่อยๆ แต่ไม่คิดว่าวันนี้เขาเองจะต้องอยู่ในสภาพเอามือไขว้หลังมีกุญแจมือมีตำรวจขนาบซ้ายขวา ครั้นเมื่อดันเขาขึ้นไปบนรถแล้วตำรวจก็ใส่กุญแจกรงนั้น แล้วพากันไปนั่งข้างหน้ารถกรงบนรถกว้างยาวไม่เกินท้ายรถกระบะ แต่วันนี้มันดูเว้งว้าง ระยะทางจากจุดเกิดเหตุจนถึงโรงพักไม่นานนัก แต่วันนี้มันดูน่าสะพรึงกลัว เว้งเวง หนาวๆ ร้อนๆ บอยสั่นไปทั้งตัวจนต้องนั่งกระดิกขา พลอบใจตนเอง ในท่ามกลางความสับสนนั้น บอยคิดถึงพระที่นับถือ คิดถึงพ่อ คิดถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายให้การคุ้มครอง บอยได้เล่าถึงเรื่องราวในวันนั้นว่า

เมื่อถึงโรงพัก ตำรวจดันผมลงจากรถแล้วขนาบซ้ายขวาเอามือคล้องแขนแต่ละข้างของผมไว้ ผลักผมเข้าไปรวมอยู่กับคนอื่นๆ ในห้องขัง ผมรู้สึกวุ่นวายใจมาก โดนจับมาไม่นาน เขาซักถามประวัติและพ่อแม่ ผมให้ข้อมูลปากคอสั้นๆ ตกใจและกลัว แล้วเขาก็สั่งให้ผมไปปัสสาวะใส่ขวดแล้วเอาไปตรวจ ก็พบฉี่มีสีม่วงในตัวผมโดยคำยืนยันของหมอที่โรงพยาบาล ผมรู้ว่าแม่จะรู้ว่าผมอยู่ข้างนอก เรายังไม่ได้เจอกันเลย บอยตอบคำถามตำรวจมากมายหลายประเด็นแล้วในที่สุดก็ลงชื่อรับสารภาพว่า เสพยา

ทั้งหมดนั้นเป็นขั้นตอนปฏิบัติการสร้างความจริง คำสารภาพของบอยมีระบอบของการสร้างความจริงยืนยันด้วยปัสสาวะสีม่วงและการมียาเสพติดในครอบครองหนึ่งเม็ด ตำรวจถือว่าเป็น “ผู้เสพ” แพทย์บอกเป็น “ผู้ป่วย” นักสังคมสงเคราะห์บอกว่าบอยเป็น “ผู้เบี่ยงเบน” เมื่อนำเงินมาประกันตัวบอยแล้วจึงถูกส่งไปสถานบำบัดที่โรงพยาบาล บอยถูกจองจำที่โรงพัก 1 คืนในระหว่างขั้นตอนการสร้างให้เป็นคนป่วยและคนผิดกติกาสังคม ซึ่งเป็นเรื่องราวทำนองเดียวกับต่อและเนม ต่างกันที่แม่ต้องการดำเนินสายจึงวางแผนกับตำรวจให้มาจับทั้ง 2 คน แม่และตำรวจสร้างความจริงให้ลูกต่อและลูกเนมเป็นผู้ต้องหาตามพิธีกรรมของกระบวนการทางกฎหมาย แต่ต่อถูกจับติดคุกจริงๆ นานถึง 6 เดือน ส่วนเนมนั้นแม่ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายนำตัวออกมาได้แต่ส่งต้องเข้าโรงพยาบาล ส่วนมาร์คนั้นยอมทำตาม

ตาและยายขอร้องให้เข้ารักษาตัวในสถานบำบัด ซึ่งก่อนการเข้าบำบัดรักษาที่สถานบำบัดนั้นต้องมีกระบวนการสร้างเนมและมาร์คเป็นผู้ป่วยเสียก่อน โดยการตรวจสุขภาพ ตรวจเลือด วัดความดัน ตรวจปัสสาวะพบสารแอมเฟตามีนในเลือดและปัสสาวะในปริมาณสูงตามที่ระบุไว้ ทั้งสองคนจึงกลายเป็นคนไข้/ผู้ป่วยที่แพทย์ต้องให้ความช่วยเหลือเยียวยาตามอาการ การมีเสพยาแอมเฟตามีนเกินขนาดที่แพทย์กำหนดโดยมิได้อยู่ในคำสั่งของแพทย์ การที่ถูกระบุว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนจากการติดยา จึงต้องทำการรักษา ณ. สถานบำบัดรักษาการติดยาเสพติดเป็นการเฉพาะ

บุคคลบางกลุ่มที่ถูกให้ความหมายว่า “เบี่ยงเบน” เช่น คนกลุ่มเสี่ยงจะเป็นกลุ่มคนที่สังคมทั่วไปมองว่ามีภาวะนอกเหนือการควบคุมทางสังคมและสร้างความไม่ปลอดภัยในด้านต่างๆ ได้ สังคมจึงต้องเฝ้าระวังคนพวกกลุ่มเสี่ยง โดยการสร้างกฎระเบียบการป้องกันดูแลและเฝ้าระวังรักษาเป็นลำดับขั้นตอน สำหรับเรื่องการเฝ้าระวังด้านสุขภาพและความเจ็บป่วยของบุคคลสังคม จะมีกฎระเบียบปฏิบัติเพื่อควบคุมร่างกายและสภาพจิตใจ และสร้างกฎระเบียบปฏิบัติเข้าควบคุมกลุ่มคนที่ได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่เป็นผู้ต้องสงสัย โดยสร้างอำนาจปฏิบัติการทางสังคมเข้าจัดการกับร่างกายจิตใจและความประพฤติเพื่อเป้าหมายทางสังคมที่วางไว้ คือ ความสงบสุขและปลอดภัย ทั้งการสร้างระเบียบวินัยและการระบุนความปกติ/เบี่ยงเบนโดยมีศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์รองรับเพื่อสร้างความชอบธรรมในการควบคุมดูแลสังคม พร้อมกับความพยายามค้นหาสัญญาณของสิ่งเบี่ยงเบนเพื่อการรักษาให้สังคมดำเนินไปอย่างเป็นปรกติภายใต้การจับตาตรวจสอบของรัฐ

ภายใต้คำประกาศของชุมชนวิชาการทางการแพทย์ที่ระบุว่า “เราจะคืนคนดีสู่สังคม” จึงมีรูปแบบการปฏิบัติอันเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มคนผู้เสพยากับคณะผู้ให้การบำบัด ที่เข้าร่วมจัดการกับสภาวะการเสพติดของมนุษย์ผู้เป็นกลุ่มเสี่ยงและต้องสงสัยว่าจะเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของสังคม ทั้งนี้เพราะกลุ่มบุคคลที่ถูกนิยามนี้มีปรากฏการณ์ชีวิตที่มีได้เป็นไปตามความคาดหวังตามคุณสมบัติคนดี/คนปรกติตามที่สังคมได้ให้คุณค่าไว้ พฤติกรรมการเสพยาของบุคคลจนกลายเป็นผู้ติดยาซึ่งจัดเป็นผู้เบี่ยงเบนของสังคม โดยคำว่า “ติดยา” ถูกนิยามจากองค์ความรู้ทางการแพทย์จากการระบุนความหมายของการติดยาจากปริมาณการเสพยา ผลการออกฤทธิ์ของยาที่กระทำต่อร่างกาย มีผลต่อสมอง และความรู้สึกนึกคิด ผสมผสานกับพฤติกรรมการเสพอย่างต่อเนื่อง การมีพฤติกรรมที่หมกมุ่น รวมกลุ่มกันเสพยา มิได้ปฏิบัติตนให้เป็นไปตามระเบียบ กติกาของสังคม ผู้ติดยามีอาจดำรงชีวิตตามวิถีที่เป็นปรกติตามเป้าหมายที่สังคมได้คาดหวังไว้ กลุ่มผู้ติดยาเหล่านั้นจึงต้องคำพิพากษาว่าสมควรต้องได้รับการบำบัด

คำว่า “บำบัด” คือ กระบวนการกำจัดยาเสพติดอันเป็นตัวกระทำให้หมดไปจากร่างกาย และรักษาฟื้นฟูร่างกายเข้าสู่ภาวะปรกติ รูปแบบการบำบัดถูกสร้างขึ้นจากวิธีคิดการแก้ปัญหาเชิงสาเหตุโดยเชื่อว่า ผู้ติดยาถูกกระทำให้อยู่ภายใต้อิทธิพลของยาเสพติด จึงต้องได้รับความช่วยเหลือ

และเอาใจใส่ในฐานะ “ผู้ป่วย” เพื่อแก้ไขสภาพร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตตามปกติได้ในสังคม ภายใต้การตั้งสมมุติฐานว่า พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดเป็นปัญหาจากสาเหตุความต้องการยาทั้งทางด้านร่างกายและทางจิตใจ ระบบการจัดการตามองค์ความรู้ด้านการแพทย์ภายใต้วิธีคิดเป็นเหตุเป็นผลแบบวิทยาศาสตร์ แบบลดส่วน แยกส่วนแบบกลไก ทำให้การบำบัดรักษาที่จัดการกับร่างกายซึ่งตกเป็นทาสยาต้องแยกส่วนไปด้วย ในขั้นตอนแรก คือ ระยะถอนพิษยานั้น ภาวะการติดยาถูกลดส่วนเป็นแค่เพียงความผิดปกติของชีววิทยาที่จัดการได้โดยการให้ยาที่เป็นสารสังเคราะห์ทดแทนสารเสพติด เพื่อระงับ/ยับยั้งมิให้ร่างกายสร้างเงื่อนไขในความต้องการยาเสพติด จนเมื่อร่างกายเข้าสู่สภาวะที่สามารถฟื้นฟูได้แล้ว จากนั้นจึงจะเป็นขั้นตอนของการบำบัดฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ และสังคมตามลำดับ กระบวนการบำบัดรักษาด้วยสารทดแทนนั้นมีขั้นตอนที่ต้องเข้าจัดการกระทำต่อร่างกายมนุษย์เพื่อให้กลายเป็น “มนุษย์ที่มีมาตรฐาน” ด้วยรูปแบบการจัดการกับร่างกายที่แยกออกเป็นส่วนๆ ดังกล่าว ขาดความละเอียดอ่อน ทำให้มิติด้านต่างๆ ของความเป็นมนุษย์และมิติทางด้านจิตวิญญาณขาดหายไป เหลือเพียงร่างกายที่เป็นวัตถุศึกษาที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างแม่นยำเท่านั้น โดยประวัติและพฤติกรรมของผู้ติดยาทุกคนจะต้องจดบันทึก รวบรวมและจัดไว้อย่างเป็นระบบ

ผู้ที่เคยเข้ารับการบำบัดในสถานบำบัดยาเสพติดของรัฐได้เล่าถึงขั้นตอนต่างๆ ที่ได้ประสบมาว่า สถานบำบัดมีเงื่อนไขในการรับไว้เป็น “ผู้ป่วย” โดยมีเงื่อนไขในการเข้ารับการรักษาดด้วยความสมัครใจ สิ่งยืนยันความสมัครใจคือ ต้องให้ผู้ปกครองพาไปตรวจและให้การรับรอง โดยเบื้องต้นแต่ละคนเข้ารับการบำบัดโดยมีความสมัครใจที่แตกต่างกันออกไป เด็กติดยาคนหนึ่งเล่าว่า ที่ยอมไปรับการบำบัดเพราะยังไม่วัฒนว่าเป็นอย่างไร อีกคนหนึ่งบอกว่าไปรับการบำบัดเพราะแม่ใส่ยานอนหลับให้กินเมื่อไปตื่นที่นั่นแล้วจึงยากต่อการปฏิเสธ ตกอยู่ในสภาพจำยอม ในขณะที่อีกคนหนึ่งปฏิเสธว่า ขอติดยาจนตายจะไม่ไปรับการบำบัดเพราะกลัวมากจากภาพความทุกข์ทรมานที่ได้รับฟังมาจากเพื่อนๆ ที่เคยเข้าไปรับการรักษแล้ว เรื่องราวของเด็กสองคนแรกที่เคยมีประสบการณ์เข้าไปรับการรักษาสถานบำบัดสามารถสะท้อนให้เห็นภาพบางอย่างที่เมื่อนำมาเล่าขานแล้ว เกิดภาพความกลัวอย่างที่เกิดขึ้นที่เด็กคนที่สามบอกว่า หากจะตายจากการติดยาก็ยอม แต่จะไม่ขอเข้ารับการบำบัด ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า ทำไมระเบียบวินัยของโลกบำบัดจึงสร้างความน่ากลัวได้ถึงเพียงนั้น ในเมื่อเป้าประสงค์ของการบำบัดรักษา คือ การคืนคนดีสู่สังคม

แรกเริ่มเมื่อเข้าสู่ก้าวเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ผู้ติดยาจะต้องตรวจร่างกายเพื่อตรวจสอบ/ยืนยันสภาวะการเป็นผู้เสพ โดยมีผู้ปกครองลงชื่อรับรองการดูแลรับผิดชอบ ผู้ติดยาถูกทำให้กลายเป็นผู้ป่วยและต้องรับการบำบัดด้วยนิยามขององค์ความรู้สาขาแพทย์ และได้รับการยืนยันตรวจสอบร่างกายจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจากการระบุปริมาณสารเสพติดในกระแสเลือดที่สูงเกินกว่า

ตัวเลขทางการแพทย์ที่กำหนดไว้ เมื่อได้ชื่อว่า “ติดยา” พวกเขาจะถูกจัดประเภทว่าเป็น “ผู้เปี่ยงเบน” เป็นคนกลุ่มเสี่ยงที่ต้องได้รับการบำบัด ดูแล และติดตามเฝ้าระวังความประพฤติในสถานบำบัดในฐานะ “ผู้ป่วย” จนกว่าจะสามารถหยุดพฤติกรรมกรรมการเสพติดได้ ร่างกายของผู้ติดยาจึงต้องถูกรื้อและประกอบสร้างขึ้นมาใหม่ในสถานบำบัด ด้วยมิติด้านต่างๆของระเบียบวินัยเข้ามาฝึกฝน ประกอบสร้างร่างกายใหม่ที่มีประสิทธิภาพ คือมิติของการจัดตารางเวลาทำงานและพื้นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

ก้าวแรกสู่โลกแห่งการบำบัด พวกเขาเด็ก ๆ ที่ติดยาบอกว่า เหมือนหัวใจปลิดปลิว เมื่อเนมถูกส่งให้เข้ารับการบำบัดรักษาขั้นต้นเป็นเวลานานอย่างน้อยหกเดือน โดยห้ามยุ่งกรายออกจากพื้นที่การบำบัด เนมถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกเมื่อครั้งนั้นว่า

เนมคิดถึงแม่ และหลานๆที่บ้าน แม่เนมจะติดยาแต่ก็ไปรับหลานกลับจากโรงเรียน พาแม่ไปตลาดได้วันเสาร์-อาทิตย์เนมก็ได้เจอกับพี่น้องที่มาเยี่ยมเนมและแม่ ได้โทรศัพท์คุยกับเพื่อนกลุ่มและแก๊งของเนม เนมชอบกินข้าวนอกบ้าน นั่งร้านข้าวต้มตอนดึก ตื่นนอนสายๆ ขับรถตระเวนหาของเล่นกับหลาน ช่วยหลานทำการบ้าน และร้องเพลงคาราโอเกะ ซึ่งเนมเป็นคนเปิดเครื่องและจัดคิวร้องเล่นกันในบ้าน เมื่อคิดแล้ว คอหอยเนมก็จุกแน่นอยากตะโกนแต่ไม่มีเสียงแรง อยากวิ่งหนีแต่ระยะทางจากตึกถึงประตูไกลเหลือเกิน ข้อสำคัญมีเวรยามดูแลอย่างเข้มงวด เนมทรุดอยู่ตรงหน้าห้องนั่นเอง อยากให้ตัวเองเหลือตัวเล็กๆ แล้วคลานหนีไปตามชอกตึก หรือท่อน้ำไปโผล่นอกกำแพง

ความรู้สึกของเนมเหมือนอิสระภาพกำลังหลุดลอย เนมมารักษาหรือเนมมาถูกขังคุกกันแน่ คำสั่งของแพทย์จึงปลิดหัวใจของเนมหนักหนา นับเป็นการแยกเนมออกจากสังคมภายนอก และได้รับการบริหารจัดการโดยกลุ่มคนหนึ่งที่เป็นคนอื่น แต่ได้รับอำนาจเด็ดขาดให้เปลี่ยนเนมให้เป็นคนดีตามที่สังคมต้องการ

การบำบัดภายใต้วังล้อมของระเบียบกฎเกณฑ์

หากจะพิจารณาให้ถ่วงถ่วงแล้ว การที่มนุษย์ที่กล้าแหวกวงล้อมพาตนเองออกจากกติกาสังคม และเลือกไปสู่เส้นทางการเสพติดได้นั้นก็เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเอง แต่เมื่อพวกเขา/เธอตัดสินใจเข้ารับการบำบัดรักษา พวกเขา/เธอก็กลับถูกตัดสินให้อยู่ในฐานะของ “วัตถุศึกษา” ที่ต้องถูกจัดการด้วยชุดความรู้ของแพทย์ ชุดของกฎระเบียบปฏิบัติการของแพทย์ที่สร้างรูปแบบการบำบัดรักษาตามสมมุติฐานความเป็นเหตุเป็นผล ผูกพันอยู่กับอำนาจของความรู้สองชุด ความรู้แรกคือ กฎหมายที่จัดการกับบุคคลเมื่อฝ่าฝืนกฎของสังคม ความรู้ชุดที่สอง เป็นความรู้วิทยาศาสตร์อันทรงอำนาจในการจัดการให้ผู้เสพติดต้องเป็นทั้งผู้ป่วยและผู้ต้องหา ในที่นี้แพทย์ ดำรวจ ผู้พิพากษา ร่วมกันผลิตสร้างความจริงด้วยพิธีกรรมการตรวจสอบปัสสาวะ ปริมาณของสารเสพติด พฤติกรรมการเสพติด การจับกุม

และรับสารภาพ ทั้งหมดนี้ยืนยันการสร้างความจริงนั้นได้ว่า บุคคลผู้นั้นเสพยา ครั้นเมื่อความจริงถูกสร้างให้ปรากฏขึ้นแล้ว ตำรวจมีอำนาจในการจับกุม พิพากษาให้ผู้ติดยาต้องโทษ มีความผิดตามกฎหมาย ปราบบังคับให้เป็นผู้ติดยาตามเงื่อนไขสร้างขึ้นมา และต้องยอมจำนนต่ออำนาจต้องเข้ารับการบำบัดรักษา โดยมีแพทย์เป็นผู้มีอำนาจมีความชอบธรรมในการจัดการบำบัดรักษาตามชุดความรู้ด้านการบำบัดรักษาทางการแพทย์ ด้วยกระบวนการทัศน์ที่ยึดหลักของเหตุและผลของการคืนคนดีสู่สังคม ดังนั้นสังคมจำต้องกวาดต้อนให้คนติดยาในนามของผู้ป่วยไปรวมกันไว้ในสถานบำบัด ด้วยโปรแกรมการบำบัดพิเศษที่แยกเอาวิถีชีวิตผู้ป่วยออกมาจากกลุ่มคนอื่นๆ เป็นการจำเพาะเพื่อทำให้ผู้ติดยา กลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม ภายใต้ชื่อ “สถานบำบัดผู้ติดยาเสพติด” การปฏิบัติการดำเนินไปตามหลักวิชาการทางการแพทย์สมัยใหม่ทั้งด้านกายภาพ จิตเวช และสังคมบำบัด สถาปนาให้ชุดความรู้ชุดนี้ แข็งแกร่ง มีความชอบธรรมในการจัดการแก้ไขปัญหาตลอดมา

ประสบการณ์เริ่มแรกของการเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานบำบัด คือ การเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย เจ้าหน้าที่จะให้ผู้เข้ารับการบำบัดต้องเปลี่ยนชุดเป็นชุดผู้ป่วยซึ่งเป็นเสื้อผ้าเนื้อหยาบๆ หลวมๆ เป็นกางเกงยวบยแบบคนจีน เสื้อคอกลมผูกด้านหน้าแขนสั้นตามแบบชุดของผู้ป่วยในโรงพยาบาลทั่วไป เนมเล่าถึงเหตุการณ์วันแรกที่เนมต้องเข้ารับการบำบัดว่า

เจ้าหน้าที่เอาเสื้อผ้าสีชมพูมาให้เนม แล้วสั่งให้เข้าไปเปลี่ยนเสื้อผ้า ซึ่งเนมเข้าใจดีของฐานะผู้ป่วยในโรงพยาบาล คำสั่งนี้เป็น “ปฏิบัติการคำสั่งแรก” คือ เปลี่ยนเสื้อผ้า ซึ่งเดิมเป็นของใครก็ไม่รู้ที่เนมไม่รู้จัก และเขาให้แม่กลับ แม่กับพี่ป้อมน้ำตาไหลพราก แม่พยายามวิ่งเหมือนกับว่า ไม่อยากจะเห็นสภาพเนม พี่ป้อมหันมามองหน้าเนม น้ำตานองหน้า เนมรู้ว่าต้องอยู่ที่นั่นอีกนาน ป้อมพยายามยิ้มปลอบว่าอดทนนะ แป๊บเดียว เดี๋ยวก็ได้กลับบ้านแล้ว ใจเนมทรมานทรมานมากอยากถอดแม่ไว้ แต่เจ้าหน้าที่ข้างๆ นี่สิ คอยจะตะครุบเนม เขาสั่งซ้ำให้เนมเข้าไปเปลี่ยนเสื้อผ้า มันไม่ใช่ของใหม่ ใครใส่มาบ้างก็ไม่รู้ เนมไม่เคยใส่เสื้อผ้าของคนที่ไม่รู้จัก รู้สึกขยะแขยง แต่นาทีนั้นต้องมองข้ามไป เขาให้เนมใส่ผ้าถุงซึ่งเนมไม่เคยใส่เลย ตั้งแต่เกิด เสื้อคอกลมใช้การผูกด้วยชิ้นผ้าแทนกระดุม แขนสั้น หลวมโพกพราก ใส่ได้เฉพาะเสื้อชั้นในกับกางเกงในเท่านั้นที่เป็นของตนเอง ซึ่งปรกติเนมชอบใส่เสื้อคอกลมทับเสื้อในก่อนใส่เสื้อเชิรต์ แต่ที่นั่นทำไม่ได้ เพราะไม่ใช่ชุดของโรงพยาบาล เนมถอดชุดของตัวเองออก ชุดที่ยามมันอยู่ในเรือนร่างของเนมมันทำให้ดูดี และมีความมั่นใจ เมื่อต้องใส่ชุดใหม่มันเป็นชุดที่ประกาศตัวว่า เป็นผู้ถูกจองจำบำบัดในสถานกักกันแห่งนี้ เนมนึกถึงนักโทษในคุกมันเป็นชุดเดียวกัน เสื้อผ้าชุดใหม่ของโรงพยาบาลมันจึงเอาความเป็นเนม... ความเป็นมนุษย์ออกไปด้วย แล้วยึดเยียดความเป็นผู้ป่วยให้ เมื่อเนมเอาแขนของตัวใส่แขนของเสื้อ ความรู้สึกเหมือนเอาแขนไปพันธนาการ เอาขาใส่ลงในกระโปรงเหมือนเอาตัวเองยัดลงไปในกระสอบอะไรสักอย่างที่เป็นถุงขนาดใหญ่มัดเนมไว้ทั้งตัว นอกจากแบบและสีสรรที่เนมไม่ถูกรสนิยมแล้ว มันยังเต็มไปด้วยการประกาศความผิดที่ประทับติดตัว เนมอยากฉีกชุดนี้ให้เป็นชิ้นๆ แต่ทำไม่ได้ มีคนคุมรอเนมอยู่ข้างนอก เขาเร่งถามว่าเสร็จหรือยังให้ออกมาเร็วๆ เมื่อเนมออกมากลายเป็นร่างใหม่...ร่างที่ไร้อิสระภาพและจิตวิญญาณเสรีในชุดใหม่ เนมคนเดิมถูกถอดทิ้งไปกับชุดเก่าแล้ว พร้อมที่จะถูกขนาบซ้ายขวาเดินบนทาง

เหยียดยาวจนถึงห้องพัก...ห้องที่จัดไว้ให้พวกเราสามารถนอนอยู่ที่นี่เวลากลางคืนตามตารางที่ถูกกำหนดไว้
อย่างเข้มงวด

คำบอกเล่าของเนม ทำให้ผู้วิจัยนึกถึงตนเอง เมื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลด้วยโรค
ไข้เลือดออก จำได้ว่าก่อนหน้านี้ ผู้วิจัยเองป่วยอยู่ 5-6 วัน เหมือนเป็นไข้ ปกติจะไม่มีใครตกใจแต่เมื่อ
ไม่หาย ผู้ใหญ่เริ่มกังวลพาไปหาหมอ ตรวจเลือด พบว่าเป็นไข้เลือดออก ด้วยคำตัดสินของหมอเอง
ก่อให้เกิดความกังวลทั้งบ้าน เพราะพ่อต้องกลับมาบ้านเตรียมตัวนอนเฝ้าไข้ แม่ต้องเตรียมข้าวของไป
ใช้ที่โรงพยาบาล ผู้วิจัยไม่ได้กลับมาบ้านตอนนั้น รู้แต่ว่าพี่น้องร้องไห้ เพราะตกใจตามอาการของ
ผู้ใหญ่ที่ตกใจ แต่ตัวเองถูกเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดขาวของโรงพยาบาลที่ไม่ชอบเลย ถูกจับนอนไว้บน
เตียง รอแพทย์มาตรวจ ฉีดยา ต้องกินอาหารตามที่แพทย์สั่ง ยามที่เป็นผู้ป่วยจะทำอะไรนอกคำสั่ง
ไม่ได้เลย แม้จะร้อนก็ห้ามอาบน้ำ ไปวิ่งเล่นประสาเด็กก็ไม่ได้ นอนดินขลุกขลิกพลุกซายขาวอยู่บน
เตียง รำคาญ อึดอัด จำได้ว่า แหกปากร้องอาละวาด แต่พยาบาลคิดว่า เป็นอาการป่วย จริงๆแล้วเป็น
อาการที่ไร้อิสรภาพมากกว่า

ประสบการณ์ของทั้งเนมและผู้วิจัยทำให้รู้สึกที่โรงพยาบาลทุกชนิดไม่ต่างอะไรกับสถาน
กักกัน เอาคนกลุ่มหนึ่งมารวมกันไว้เพื่อการแก้ไขปัญหาคือเป็นปัญหาเดียวกัน ถูกจัด ถูกกักกัน ทำให้ไม่
อาจใช้ชีวิตแบบตัวเองหากแต่ต้องทำตามกฎระเบียบแบบแผนที่วางไว้ ต้องละวางมิติความเป็นมนุษย์
ไว้บนความละเอียดของผู้มีอำนาจจัดการร่างกาย ความรู้สึกที่ได้ออกไปและเปลี่ยนเป็นชุด
ใหม่อันแสดงถึงอัตลักษณ์ของผู้ป่วยนั้น **ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนั้นมิได้มีความรู้สึกเพียงการเปลื้อง
เฉพาะการเอาผ้าออกเท่านั้น แต่ได้เปลื้องบทบาทหน้าที่ที่เขาได้รับอยู่ภายนอกออกด้วย**
ตลอดเวลาที่อยู่ที่นี่ ต้องแต่งกายเป็นผู้ป่วยตามแบบของสถานบำบัดซึ่งเท่ากับเป็นการประกาศตัวตน
ว่า เป็นผู้ป่วยของสถานบำบัด มีความยินดีต่อการควบคุม กำกับ ดูแลโดยระเบียบวินัยของสถาน
บำบัดแห่งนี้ นอกจากการเปลื้องเสื้อผ้าแล้วการเก็บข้าวของส่วนตัวของพวกเขา/เธอก็เป็นส่วนประกอบ
หนึ่งของการมีตัวตนด้วยเช่นเดียวกัน การส่งมอบตัวของผู้ปกครองในเครื่องแต่งกายผู้ป่วยเท่ากับเป็น
สัญลักษณ์การมอบตัวเขา/เธอให้เป็นสมบัติของสถานบำบัดให้จัดการชีวิตได้ตามแต่จะเห็นชอบ
ตัวตนเดิมของผู้ติดยาจะถูกทำให้เชื่องและนุ่มรับฟังคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ผู้ให้การบริหาร

เมื่อได้สวมใส่เครื่องแบบผู้ป่วยแล้ว ต่อมาคือ การรับฟังชี้แจงระเบียบวินัยของสถานบำบัด
โดยภายในพื้นที่การบำบัดรักษา ได้สร้างรูปแบบของกฎเกณฑ์ระเบียบวินัยที่เป็นรายละเอียด
การบริหารและการลงโทษเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นมาตรการในการตรวจสอบสอดส่องซึ่งขาดความ
เป็นปกติของผู้ติดยาซึ่งเท่ากับเป็น การสร้างตัวตนใหม่ของบุคคลตามกฎระเบียบที่สถานบำบัดได้
สร้างขึ้น เพื่อให้พวกเขา/เธอได้ถูกปรับเปลี่ยนในฐานะวัตถุโดยกลไกการบริหารของสถาบันเพื่อให้
กลไกนั้นดำเนินไปในแนวทางที่สถาบันได้วางไว้ที่กำหนดให้รับทราบ การปฏิบัตินับตั้งแต่เริ่มการเข้ารับ

การบำบัดรักษา มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เบื้องต้นดังต่อไปนี้ ข้อที่หนึ่ง ผู้ป่วยที่ไม่สามารถอยู่รักษาตัวได้ตามครบกําหนดจะถูกลงโทษ โดยไม่อนุญาตให้กลับเข้ารับการรักษาจนกว่าจะพ้นเวลาลงโทษ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการบำบัดพยายามอดทนให้ครบตามเวลา ข้อที่สอง การกำหนดพื้นที่ให้คนไข้อยู่ในเฉพาะเขตที่จัดไว้และอยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่โดยตลอด ข้อที่สาม ให้อยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่กลุ่มต่างๆ ข้อที่สี่ มีกฎเกณฑ์ที่เป็นการพยายามกีดกันมิให้ผู้ป่วยได้เสพยา

กิจกรรมการบำบัดในระยะการถอนพิษยา มีระยะเวลานาน 14 วัน ที่เป็นบทบังคับ โดยให้ปฏิบัติกิจกรรมวันละ 3 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมใช้เวลาประมาณ 30-60 นาที กิจกรรมต่างๆที่จัดไว้มีทั้งสิ้น 20 กิจกรรม บนสมมุติฐานพื้นฐานว่า “บุคคลที่มีสุขภาพดี เป็นปกติ” ควรจะต้องฝึกฝนอะไรบางอย่าง เช่น กิจกรรมต่างๆต่อไปนี้ การประชุม เข้ากลุ่มสวดมนต์ ออกกำลังกายตอนเช้า ออกกำลังกายตอนเย็น สอนความรู้เรื่องสุขศึกษา พัฒนาตนเอง ทำความสะอาด พัฒนาจิตใจ กิจกรรมที่จัดให้เหล่านี้ เลือกปฏิบัติได้ ไม่ต้องเลือกปฏิบัติเหมือนกัน แต่บังคับว่าทุกคนต้องเข้าร่วม

หลังจากรับฟังระเบียบปฏิบัติแล้ว ต่อจากนี้ไปทุกชีวิตในสถานบำบัดต้องดำเนินไปภายใต้การกำกับดูแลจากอำนาจชุดเดียวกัน กิจกรรมประจำวันของผู้เข้ารับการรักษาจะต้องกระทำร่วมกับคนอื่นจำนวนมาก ทุกคนจะถูกควบคุมให้กิจกรรมในสิ่งเดียวกันและได้รับการปฏิบัติตอบแบบเดียวกันตามที่ได้กำหนดไว้ในตารางเวลา คำบอกเล่าที่สะท้อนความรู้สึกของมาร์คได้ดี.....ในเช้าวันใหม่แห่งการดำรงชีวิตในฐานะคนไข้ของสถานบำบัด ว่า

ผมเองถูกปลุกให้ตื่นแต่เช้า อยู่ที่บ้านผมตื่นเพียง ผมต้องวิ่ง แต่ไม่ใช่วิ่งเล่นโดยอิสระแต่ต้องวิ่งเป็นแถวเรียงตามลำดับ ตามกำหนดเวลาให้ออกกำลังกาย ผมเห็นหลายคนเหนื่อยแล้วอยากหยุด แต่มีคนคุมอยู่ยืนมองไล่ดูทีละคนที่ละคน จับจ้องไม่วางตา โดยเฉพาะคนที่เข้ามาใหม่ ถ้าอยู่ข้างนอกผมคงนั่งลงเล่นๆ สูดอากาศบริสุทธิ์กับลมๆ โดดๆหนึ่ง แต่วันนี้ต้องปั่นร่างกายวิ่งต่อไป ขาปวดแล้วปวดอีก ล้มบ้าง คุกเข่าลงบ้าง ก็ต้องวิ่ง อยากจะคลานเลื้อยหนีแล้ว แต่ต้องกัดฟัน แะกิจกรรมแรกก็บอกผมแล้วว่า ผมไม่ไหวแน่ ถ้าต้องวิ่งทุกวัน แต่ก็พยายามไปก่อน เพิ่งจะมาเดี๋ยวเขาจะลงโทษเขาคงไม่รู้หรือว่าผมไม่ชอบการวิ่ง จากนั้นก็ไปกินอาหารเช้า อันนี้ยิ่งแย่นัก ผมเห็นข้าวต้มน้ำใสๆ ความหิวมี แต่เศษๆอยู่ไม่มาก ช้อนขนาดใหญ่ ไล่ตักแทบจะไม่มีชิ้นมาให้ผมผัดผัดเลย แล้วยังต้องดื่มนมในถาดหลุมอีก เสียงดังแกรกกราก น่ากลัว ผมนึกถึงที่แม่ทำ “เบรคฟาส” ให้ผมมีน้ำส้มวางเคียงข้างสี่ส้นชวนรับประทาน เสียดายที่ตอนนั้น ผมไม่ค่อยจะแตะต้องมัน ผลไม้ที่มีให้เป็นสับปะรด 1 ชิ้น น้ำเปล่า ขนมหัน 2 อัน มันข้างเป็นเมนูที่เหมาะสมสำหรับคนที่ไม่อยากจะเป็นคนเสียจริง เจ้าจุดที่บ้านมันคงหัวเราะซ้ำที่ผมนั่งมานั่งจะเลียอาหารมือแรกที่เปื้อนมันนี่ มันเป็นกิจกรรมที่ 2 ที่ผมนั่งกลิ้งกลิ้งให้ผ่านลำคอเพราะคนคุมที่ยืนเรียงรายอยู่นั้นคอยสังเกตผมอยู่ นี่ถ้าเป็นข้างนอก ผมคงยั่วเข้าให้พวกเธออายม้วนบ้างแล้ว แต่เท่าที่เธอมีได้เหนียมอายเช่นนั้นเลย ผมเลยแหยง ทำเป็นว่ากินได้ ทั้งที่อยากบ้วนทิ้งปาดาดหลุมกับช้อนไปชะคนละทางให้มันสะใจเหมือนเวลาล้มโต๊ะอาหารเมื่อยามมีเรื่องทะเลาะกับคู่ปรับ

ผมเลยมีความรู้สึกว้า ผมถูกพาตัวมารักษาหรือผมถูกคุมตัว น่าจะเป็นอย่างหลังมากกว่านะ อย่างเมื่อตอนไปให้หมอตรวจสั่งยาแล้วให้กินยาเมธาโดนชนิดเม็ด ผมก็ได้รับอนุญาตให้กลับมานอนพักได้ยาวนานเป็นวันๆ เลย เพราะเพิ่งเข้ามา กินยาแล้วผมก็เคลิ้มหลับสบายดี หลับไปแล้วผมฝันภาพหลอนเห็นแม่เห็นเพื่อนที่กับยามหน้าประตู ผมลุกขึ้นสู้กับยามสุดฤทธิ์ แต่พอรู้สึกตัวไม่ใช่สู้กับยามหรือครับ มีคนอื่นที่ติดยาด้วยกันจับผมยึดไว้กับเตียงแล้วผมดิ้นรน มาทราบบทีหลังว่า ผมอาละวาด ผมพยายามสะบัดให้หลุดจาก 4 คนที่ยึดผมไว้ ดิ้นจนสุดแรงแต่คำสั่งเพิ่มเติมว่าจับให้แน่น ระวังหลุด! อย่าปล่อย! เอาเชือกมัดท้องไว้ เอามือจับหัวกดด้วย คว้าหน้าอย่าให้จุกโดนพื้น กดหัวให้ลึกลง ฝ่ามือจะได้นิ่มไม่ได้มีผ้าเย็นมาลูบท้ายทอยด้านหลัง เสื้อผ้าผมหลุดหมดแล้วเหลือแต่กางเกงใน อันเป็นสมบัติที่ผมมีติดตัวอยู่ขณะนี้ ผมถูกจับเอาอะไรก็ไม่รู้ใส่ปาก แล้วพยาบาลฉีดยาผม ผมหมดเรี่ยวแรงดิ้นรน ผมหลับไปนานมากหลายชั่วโมง ไม่ได้กินอาหารแต่ได้ดื่มน้ำใสๆ จากผู้บำบัดด้วยกัน วันนี้ร่างกายสกปรก ถูกสั่งให้ไปอาบน้ำแล้วเข้านอน ผมก็หลับไปอีก

เมื่อเวลาการบำบัดรักษาผ่านไป 14 วัน จะเข้าสู่กิจกรรมบำบัดจิตใจ มีรูปแบบการปฏิบัติเช่นเดียวกับ 14 วันแรก หลังจากผู้เสพใช้เวลาปฏิบัติ ผีอกตน ครบทั้ง 2 ระยะแล้ว จะมีแบบทดสอบการประเมินการควบคุมตนเอง จำนวน 40 ข้อ เพื่อการแจกประเภทผู้ป่วยต่อไปว่า การปฏิบัติตามข้อบังคับแล้วสามารถทำให้เป็นคนดี/คนปกติหรือไม่ อันประกอบด้วยคำถามแนวกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา การใช้ความคิดในการเตือนตนเอง ในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และร่างกาย การใช้ความสามารถในการรอคอยผลตอบแทนหรือรางวัล การรับรู้ความสามารถของตนในการควบคุมตนเอง รวมทั้งสิ้น 4 ประเด็น ส่วนการใช้กฎระเบียบปฏิบัติควบคุม เช่น การลักลอบการนำยาเข้ามานั้น เป็นมาตรการที่สร้างปัญหาในการดำเนินการมากที่สุดเพราะไม่สามารถกีดกันความต้องการเสี่ยง เหล้า บุหรี่ และสารทดแทนยาเสพติดได้ ผู้วิจัยนึกถึงที่บอยเล่าว่า...

กิจกรรมต่าง ๆ นั้นบ้าๆบอ เห็นผมเป็นเด็กหลอกเล่นง่าย คำถามคำตอบน่าเบื่อ ผมว่าทุกคนตอบตามทักๆที่ไม่จริงใจหรอก เป็นคนดีต้องทำอะไรบ้าง? ไม่เสพยาเสพติดใช่ไหม? เป็นคนมีประโยชน์ ต้องทำงานใช่ไหม? เล่นเกมส์ตามหาคนดี การสวดมนต์ตอนค่ำ ต้องทำพร้อมกัน ต้องทำตามเวลา นำปัญหาของตนมาพูดคุย เล่าเรื่องประทับใจในชีวิต สารภาพความผิด การท่องคำปฏิญาณ ผมว่าน่าเบื่อให้หนึ่งเฉยๆ คิดเองยังมีความสุขว่า มันไม่จริงหรอก หลอกกันระหว่างพวกผมกับเจ้าหน้าที่ เล่นละครกันคนละบท พวกผมต้องเล่นบทสำนึกผิด อยากเป็นคนดี ส่วนพวกเจ้าหน้าที่เล่นบทเข้าใจ เข้าถึง เมตตา ให้กำลังใจ ยินดีต้อนรับ ถ้าผมจะพูดว่าให้ผมไปอยู่ด้วยที่บ้าน เอาไหมล่ะ? ไม่มีใครเอารอก ดีแต่กักกันพวกผมไว้ที่นี่ ผมก็ต้องยอมทำสิ มันไม่มีทางเลือก ชัดขึ้นไปมันก็ลงโทษให้ไปทำโน่นทำนี่เพิ่มอีก ขนาดไม่ชัดขึ้นเห็นผมตาขวางๆ ลับๆล่อๆ มันก็เอากันแล้ว เตรียมพร้อมจะจับแล้ว แล้วก็จับเองด้วยให้พวกผมจับกันเอง บางทีมันก็ไม่อยากทำ แต่ก็ต้องทำจะได้เป็นคนดีในสายตาพวกเขาไป เพื่อจะได้รับการผ่อนปรนบ้างอะไรเงี้ย บางทีผมว่านะมันทำให้ผมทะเลาะเบาะแว้งกันมากกว่า เก่งจริงจับผมเองสิ! นี่ใช้ให้พวกผมจับกันเอง ให้ดูแล

จัดการกันเอง สั่ง สั่ง สั่ง แล้วก็บังคับ ไม่ไหวหรอก ดิฉันนี่ก็เพราะรำคาญเรื่องการบังคับจากโรงเรียนประจำ ก็มาเจอแบบเดียวกันอีกแถมหนักกว่า ไม่มีใครสั่งผมได้ คนจะสั่งผม ต้องมีบุญคุณกับผม ผมต้องเกรงใจ แต่ไม่มีใครก็รู้ว่าเขาก็ทำงานเอาเงินเดือน ค่าขวัญก็ท้องถิ่นไป ปากก็ปาว ปาว แต่เมื่อถูกยกทำอะไรก็ไม่รู้ บางทีส่งยากัน หยิบใส่ไว้ที่ตะเข็บชายเสื้อตอนท้องค่าขวัญนี้แหละ ประชุมนี้แหละนั่งให้ดีๆ แกะชายเสื้อออกมา เมื่อยออกมาทีละเม็ดทีละเม็ด กว่าจะจบก็แจกกันได้ทั้งแถว แล้วคืนนั้นพวกมันก็สบายกัน ทั้งคืนเข้าออกมาวิ่งปรอ ไม่รู้เรื่องหรอก ยังมาว่าพวกผมดีขึ้น

ส่วนสถานกักกันบำบัดฟื้นฟูที่ผู้เสียหายถูกพิพากษาผ่านกระบวนการยุติธรรมนั้น ผู้ติดยาจะกลายเป็นผู้ต้องหา ไม่มีทางเลือกต่อการบำบัดรักษา เพราะพวกเขาถูกระบุว่าเป็นผู้มีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการผลิต/ขาย/เสพยาเสพติด คำว่า “ความสมัครใจ” เข้ารับการบำบัดหายไป เปลี่ยนเป็น “กึ่งบังคับกึ่งสมัครใจ” การดำเนินงานกระทำภายใต้รูปแบบ(Model) ที่ปรับปรุงและดัดแปลงจากต่างประเทศ มีมาตรการปรับสภาพจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทุกด้าน มีปรัชญา อุดมการณ์ กฎระเบียบเป็นข้อปฏิบัติสำหรับสมาชิก มีระบบตรวจสอบเคร่งครัดที่ห้ามฝ่าฝืน ครั้นเมื่อมีการฝ่าฝืน บทพร่อง ผู้ดำเนินการจะมีเครื่องมือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเป็นขั้นตอน วิธีใหม่นี้ไม่มียาเข้ามาช่วยเหมือนสถานบำบัดที่เป็นโรงพยาบาล มีวิธีการบำบัดที่เป็นคำขวัญว่า “ควบคุมด้วยใจ” “แก้ไขด้วยเมตตามุ่งพัฒนาสู่สากล” รูปแบบการปฏิบัติ มีระยะเวลาตั้งแต่15-30วัน เพื่อฝึกฝนทางกายภาพบำบัดโดยเน้นการต่อสู้กับตนเอง สิ่งที่สำคัญคือ มีบทบัญญัติ 10 ประการ กฎข้อห้าม 4 ข้อ พันธสัญญา 12 ข้อ ข้อปฏิบัติของสมาชิก 16 ข้อ มีตารางเวลาสำหรับการปฏิบัติกิจกรรมที่เคร่งครัดตั้งแต่เวลา 5.30 -21.00 น. มีคำสอนของกลุ่มสอนแก่สมาชิก อีก 16 ข้อ กิจกรรมต่างๆ ถูกกำหนดไว้เป็นขั้นตอน เช่น การประชุม วิธีดำเนินการในแต่ละรายการกำหนดแนวปฏิบัติไว้ทุกข้ออย่างเคร่งครัด

การฝ่าฝืนหลบหนีในทั้งสถานบำบัดทั้งสองประเภทนี้ จะมีการลงโทษในสภาพที่หนักเบาไม่เท่ากัน สำหรับสถานบำบัดในโรงพยาบาล ถือว่า เป็นผู้ป่วย เมื่อถูกจับและถูกนำกลับมาที่เดิม แต่จะถูกเปลี่ยนแปลงเขตที่อยู่ ถูกควบคุมหนักขึ้น มีการเฝ้าระวังสอดส่องดูแลมากขึ้น แต่การหลบหนีจากสถานบำบัดฟื้นฟูจะมีผลทางอาญาด้วย โดยเฉพาะวิธีการสร้างพื้นที่นั้นเจ้าหน้าที่บอกว่า ไม่มีใครหลบหนีได้เพราะได้เดินสายไฟไว้โดยรอบกำแพง ระเบียบปฏิบัติในสถานบำบัดมีเรื่องราวของการกระทำลงโทษในฐานะผู้เสพยาจะมีทั้งพฤติกรรมการขาย-ผลิตด้วย ความเคร่งครัดในการจัดสถานที่ดังกล่าวเพื่อสร้างความกลัวให้กับผู้ที่เข้ารับการบำบัด ระเบียบการปฏิบัติและวิธีการปกครองที่มีรูปแบบของ “คุก” เป็นมาตรการหลักจึงสามารถควบคุมได้ในระดับหนึ่ง แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีการหลบหนีการบำบัดรักษาจากโรงพยาบาลบำบัดและสถานบำบัดฟื้นฟูด้วยเช่นกัน

การหลบหนีจากโรงพยาบาลนั้นมีค่าบอกเล่าที่เป็นความเห็นของผู้รับบำบัดที่น่าสนใจ คือ ความเป็นอยู่ที่ขาดอิสรภาพ และการจำกัดขอบเขตการดำรงชีวิต ผู้เข้ารับการรักษาให้เหตุผลที่หลบหนีก่อนจะครบกำหนดเวลาว่า เบื่อไม่มีอะไรทำ เหนงา คิดถึงบ้าน ผู้รับการบำบัดจะมีปัญหามาก เครียดอยากยา ไม่ได้สูบบุหรี่ นอนไม่หลับ สถานที่ไม่สะอาด ขาดน้ำ ปวดฟันขอยาไม่ได้ มีการจำกัดขอบเขตการดำรงชีวิต มีข้อห้ามมากมายยากแก่การปฏิบัติ เช่น ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามมีเพศสัมพันธ์ ให้เข้านอนเร็วเกินไป จึงนอนไม่หลับ ต้องปฏิบัติตามตารางทั้งที่ร่างกายไม่พร้อมต้องถูกกำหนดให้ออกกำลังกายทั้งที่ป่วย ถูกกำหนดกิจกรรมทำงาน ทำความสะอาด คิดถึงบ้าน คิดถึงคนที่รัก แต่ไม่มีโอกาสได้พบกันเท่าที่อยากจะพบ เจ้าหน้าที่ไม่สุภาพ อาหารการกินไม่สะอาด ในรายที่ดื้อรั้น ชัดขึ้น ฝ่าฝืนระเบียบมากๆ จะถูกใช้กำลัง มีมาเฟีย มีรีดไถ ข้อสำคัญที่สุดที่คาดไม่ถึงว่าจะเกิดในสถานบำบัดยา คือ มีการลักลอบนำยาเข้าไปเสพด้วยราคาซื้อที่สูงมาก ความรู้สึกที่อยู่ในสถานบำบัด พวกเขารู้สึกกลัว เจ้าหน้าที่บุคลากรทุกคน กลัวการเปลี่ยนแดนที่อยู่ กลัวการลงโทษที่เข้มงวด อึดอัดกับข้อห้าม เช่น ห้ามสูบบุหรี่ พวกเขาไม่มีหนทางที่จะคลี่คลาย รวมทั้งไม่ได้กินยาเมื่อรู้สึกเจ็บไข้ได้ป่วย จนกว่าจะมีแพทย์มาสั่งยาให้ การกินอยู่ไม่สะอาด ต้องกิน นอน ตื่น ปฏิบัติกิจกรรมตามเวลา กิจกรรมที่จัดให้ เช่น เข้ากลุ่มสวดมนต์ ท่องคำปฏิญาณ บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่พวกเขาไม่ชอบ ไม่สนใจ โดยเฉพาะการสอนสุขศึกษาซึ่งพวกเขารู้มานานแล้ว

เมื่อผู้บำบัดได้รับรู้เห็นสภาพในสถานบำบัดจริง เขาสรุปว่า มาตรการดูแลของเจ้าหน้าที่การได้รับความใส่ใจ การได้รับการดูแลในฐานะมนุษย์หรือคนไข้ ไม่มี อย่างเช่นที่โรงพยาบาลอื่นในที่สุดนำไปสู่การหลบหนี ผู้วิจัยได้พูดคุยย้อนรำลึกประสบการณ์ของเด็กๆที่หนีจากสถานบำบัดเนมเล่าว่า

เนมอยู่ได้ 1 เดือน รู้เรื่องราวภายในจนหมดทะลุปรุโปร่ง นำเบาะที่เห็นคนเข้ามาแล้วก็เข้ามาอีก บางคนเข้าออกเป็น 10 ครั้ง ขาใจเลย มียาขายระบดอยู่ข้างในเต็มไปหมด มียุทธวิธีมากมาย พวกนี้มีเงินด้วย มีสิทธิพกเงิน เขาซ่อนยาเก่งมีวิธีทำให้พวกดูแลไม่รู้ไม่เห็นมากมาย เขาเคยชินเหมือนบ้านเหมือนถูกจับมาก็มี เข้ามาเองสมัครใจรักษาก็มี แต่ได้เข้ามารักษาจริง เขาอยู่จนครบถึงกำหนดแล้วก็ออกกลับไปติดซ้ำ แล้วมาใหม่ มาแต่ละครั้งก็เผยแพร่สถานขายยา สายจำหน่ายแถมยังมีอำนาจด้วย เนมก็รับรู้แต่ไม่สนใจ ลักลอบสูบบุหรี่อย่างเดียว การฝ่าฝืนต้องระวังมากมีบทลงโทษให้ทำงานให้ย้ายเขตที่อยู่เหมือนแดนนักโทษ การแยกพวกเราไว้เป็นชุด มันบังคับมากไปบางที่เราพอใจจะสนิทกับใครก็ได้ ย้ายที่ไม่ได้ ข้าวของมีเบอร์ มีรหัสกำกับ พวกเราต้องตรวจตราเป็นระยะ ดูแลรักษามิให้สูญหาย ป่วยแล้วการพยายามหนีครั้งแรกล้มเหลว ถูกจับได้ เข้ามาใหม่ๆ ถูกจ้องมองมากขึ้น ลงโทษมากขึ้น แต่ก็วางแผนใหม่ เปลี่ยนวิธีใหม่ เนมต้องถูกนำกลับเข้าสถานบำบัดเหมือนเดิม ต้องทำใจอยู่พักหนึ่งอย่างมาก ถูกลงโทษให้ตัดหญ้า รดน้ำต้นไม้ ทำความสะอาดห้องน้ำ แล้วถูกจับตามองตลอดเวลามากขึ้น คนบำบัดด้วยกันก็คอยมองแทนผู้คุมด้วย แต่ใจเนมไม่อยู่แล้วไม่เอาแล้ว หาทางใหม่ หนีตรงๆ ไม่สำเร็จคราวนี้เนมใช้วิธีเอาเงินแลก แล้วหนีได้

สำเร็จปุ๋ยถ่ายทอดความรู้สึกที่หนีได้สำเร็จว่า วังสุดชีวิต คราวนี้ไม่หารถแล้ว วังไปถอดเสื้อผ้าออกทิ้งไม่ให้คนจับได้ว่าหนี ไปยืนปะปนกับคนอยู่ที่ป้ายรถเมล์แล้ววิ่งเข้าไปในตลาดใกล้ๆ นั้นเลย เนมไม่มีตั้งคิดตัวเลย ขอเงินจากเด็ก ที่เดินไปมาในตลาด 5 บาท โทรมหาที่ป้อมก่อน จำได้ว่าร้องไห้อย่างมาก ให้ป้อมมารับ ป้อมบึ้งรถจากบ้านมารับ การรอคอยป้อม ทำให้เนม จะขาดใจตาย ขออย่างเดียวอย่าให้เนมต้องกลับเข้าไปที่นั่นอีกเลย ทั้งชีวิต มันโหดร้ายต่อความรู้สึกมันทำให้ตัวเราไม่ใช่คน ไม่มีอิสระ มันจัดการกับเราเหมือนเราเป็นสัตว์ จะทรมานจะเป็นจะตายไม่รู้ ต้องไม่เสพยา ต้องไม่ไปไหน ต้องทำตามคำสั่ง ต้องเป็นคนใหม่ เนมอยากตายแล้วเกิดใหม่มากกว่า ไม่เป็นสัตว์ที่ถูกกักขังอยู่ในนั้น พี่ป้อมมาเร็วมาก 40 นาทีก็ถึงตัวเนม เนมแอบอยู่หลังร้าน Mc. จำได้ว่าเห็นป้อมลงจากรถเหมือนเห็นพระเจ้ามาโปรด เนมคลานออกไปหาป้อม ไม่รู้มีใครเห็นเนมรีเปลา ป้อมเอาเนมซุกไว้ในรถแล้วบึ่งออกมาทันที เนมกอดป้อมด้านหลังแน่น อยากจะยึดพี่สาวไว้ทั้งชีวิต ป้อมจะเป็นคนเดียวที่พาเนมให้รอดปลอดภัย และรู้ว่าปลอดภัยแน่แล้ว เนมได้เกิดใหม่แล้ว เมื่อหลบมาจากที่นั่นได้ สาบานว่า ไม่กลับไปอีกและไม่อยากพูดถึง ถ้าไม่ใช่อาจารย์เนมไม่พูดถึงมันอีกเลย มันคับแค้น มันแค้น มันแค้น แต่ทำอะไรไม่ได้ เนมไม่ได้แค้นใคร แต่แค้นทุกอย่างที่ถูกจัดให้ต้องอยู่ที่นั่น

กระบวนการบำบัดรักษาที่มีการกำหนดเป็นขั้นตอน ตามระยะเวลาอย่างเคร่งครัด **ปัญหาต่างๆที่ผู้เสพยาเข้าไปรับบำบัดในฐานะ “ผู้ป่วย” ไม่ได้รับการตอบสนองให้เป็นไปตามวิธีการดำรงชีวิตปกติ** ผู้เสพยาที่มีประสบการณ์หนีออกมาจากสถานบำบัดอย่างมาร์คก็บอกเช่นเดียวกันว่าเขาหนีออกมาเพราะเมื่อได้รับการรักษาด้วยยาไปได้ระยะหนึ่ง รู้สึกว่าร่างกายจะเล็กได้แล้วจึงหนีออกมา เพราะการได้รับยาที่เป็นสารแทนยาเสพติดไม่ต่างจากการได้รับยาเสพติดตัวใหม่ แพทย์เพียงแต่ให้มันเพื่อให้มาร์คหยุดทรมานทรมานแต่ครั้งเมื่อถูกลดจำนวนยาลง มาร์คกลับมีอาการอยากยามากขึ้น มันยิ่งทรมานแทบจะทนไม่ไหวและทนไม่ได้ มันทรมาน ครั้นเมื่อมาร์คมีอาการลงแดงคือ ปวดท้อง น้ำลายฟูมฟูม อาละวาด มาร์คจะถูกสั่งให้ผู้เสพด้วยกันจับมัดและกักบริเวณให้อยู่ภายในจนกว่าจะสิ้นฤทธิ์ สิ่งเหล่านี้ทำให้มาร์ครู้สึก ว่า ถูกลดทอนความเป็นมนุษย์ “ผมเป็นอะไรกันแน่ มันทำกับผมเหมือนกับว่าไม่ใช่คน” มาร์คพรั่งพรูความรู้สึกเหล่านั้นออกมาด้วยความรู้สึกโกรธที่ว่า

มาร์ค เข้าไปวันแรกก็ยอมและทำใจลำบากเลย บอกตัวเองว่าจะลองดูไม่แคร์อะไร เพื่อความสุขของแม่ มาร์คสงบทำใจมาแล้ว ขนาดรับว่าเสพและต้องการรักษาแล้วนะครับ ก็ยังจะต้องตรวจเลือด ตรวจสุขภาพกันอีก กลัวผมจะโกหกหรือไงก็ไม่รู้ ตรวจแล้วก็ทำหลักฐาน หมอบอกติดหนัก พูดภาษาแพทย์ พยาบาลก็เชื่อนะครับ ทั้งที่ตัวผมก็บอกแล้วว่าผมติด เมื่อบอกให้แม่กลับ แม่ก็มองผมด้วยตาปรอยๆ ผมทำเป็นไม่มีอะไรสนใจแม่ ให้กลับไปโดยไม่ต้องห่วงผม ผมรู้มาว่าเมื่อก่อนอยู่แค่ 21 วันเท่านั้น แต่เพราะพวกเขากลับไปติดซ้ำเยอะ เลยเพิ่มขั้นตอนให้มากขึ้น ผมรู้ว่าทำอะไรบ้าง รู้สึกว่าไม่ศรัทธา ดูจากคนที่เข้ามาไม่เห็นมันหาย กลับไปวันเดียวก็หายมาเสพแล้ว ผมถามว่าเพื่อนว่า “ทำไมไม่เสพ” มันบอกผมว่า “อยู่ที่สถานบำบัดถูกเสพอย่างนี้แหละ พออยู่ครบวันก็ออกมา พอใกล้วันออก ก็อดสัก 7 วันตรวจปัสสาวะก็ไม่เจอแล้ว หรือเจอน้อยมาก มึงต้องทำเป็นดีๆ อย่าซัดขึ้น เขาให้ทำอะไร มึง

ทำไปตามนั้น เหมือนหุ่นยนต์สักพัก” ข้อสำคัญมันต้องเนียน มันว่าเสีย ผมก็เลย เข้า ! ไปก็ไป แม่ ตายาย ก็ขอร้อง ลองดู แล้วพวกเขาก็ให้เปลี่ยนเสื้อ ดูซิครับ ทำไมต้องเปลี่ยน รพ. ก็ถูกแยกมาเฉพาะทางอยู่แล้ว ใครเขาก็รู้ว่าเข้า รพ. นี่มันจะเป็นโรคอะไรนอกจากติดยา ยังจะต้องประกาศด้วยชุดพิเศษอีก ที่นี้ควบคุมมากกว่า รพ.ทั่วไป เพราะความคิดว่าคนไข้เป็นคนเลว คนผิดด้วยใจ จึงต้องคุมกัน 2 ต่อ ต่อแรกต้องคุมไม่ให้ออก ต่อที่ 2 คุมไม่ให้เสพ พยาบาลที่นี่ทำหน้าที่ผสมผสานกับการผู้คุม ผมดูรู้เลยว่าเขาชินชากันนะครับ ไม่ค่อยพูดกับคนไข้ พูดด้วยเฉพาะตอนญาติอยู่ พอญาติกลับ จะพูดกับผมเป็นหมู่มา “เข้า ไปอาบน้ำได้” แบบว่าสั่งทุกคน คำสั่งเดียว นั่งรอตรงนั้นะ อย่าไปไหน ? สั่งแบบนี้ รพ.ทั่วไปไม่ใช้นะ ถ้าสั่งแล้วต้องทำด้วยนะ ไม่ทำเธอจะหันมาสั่งอีกแต่ทำที่เปลี่ยนไป แต่อย่างว่าแหละครับพวกผมไม่ใช่คนเท่าไร ไม่เหมือนคนไข้ทั่วไปหรอกครับ จะเยี่ยมก็ได้ แต่ต้องพบกันในที่ที่กำหนด พบมากไม่ได้ อยากพบญาติก็ต้องได้รับอนุญาต มันเหมือนคุกใหม่ละนะ? แล้วการพบนี้ต้องตรวจมากเลยนะ อาหาร ของใช้ กลัวว่าจะมียาบ้าเล็ดรอดเข้ามา ความจริงมันก็ถูกแหละครับ จัดสถานที่ควบคุมดูแล กักกันทุกอย่าง ประตุนาแน่น การนอนการกินเป็นเวลา มีคำสั่งกำกับทุกกิจกรรม ห้ามฝ่าฝืน มิฉะนั้นจะถูกลงโทษ คนไข้โรคอื่นๆ ฝ่าฝืนหมอลงโทษหรือเปล่านั้น เทียบกันดูเอาแค่นี้ก็แล้วกันครับ ผมรู้สึกได้ตั้งแต่มาถึงว่าเป็นการซ้ำเติมพวกผมมากกว่าช่วยเหลือ พวกผมนะติดยาต้องการคนเข้าใจ ต้องการโอกาส แต่การบำบัดไม่เปิดโอกาสให้ผมได้ทำอะไรตามใจผมเลย ตีตราว่าผมไม่มีระเบียบ ขาดวินัย ไม่รับผิดชอบ นิสัยไม่ดี แล้วก็พยายามจะดัดสันดาน การดัดสันดานนะ มันใช้ช่วยคนป่วยหรือใจ ทำร้ายผมซ้ำสองมากกว่า ยิ่งพยาบาลสาวๆเนี่ย ไม่เห็นผมอยู่ในสายตาเลย นี่ถ้าไม่รู้ว่ามีผมติดยานะ ผมจับได้หลายคนแล้วนะนี่ แต่แบบนี้แล้วยากมาก ผมก็พูดไป จริงๆ ไม่ได้ รู้สึกจะยุ่งกับเขา เราเป็นคนละพวก เขายังใหญ่กว่าผมด้วย

อยู่ที่นั่น...ผมเห็นคนหนีแล้วถูกจับกลับมาได้ ผมสงสัยจริง เขาแย่งลง กำลังจะเลิกได้พอดีกลับมาเสพใหม่เพราะมันกลุ้ม ถูกระวางทุกฝีก้าวเลยคราวนี้ ขยับตัวยากต้องวางแผนใหม่ ผมดูแล้วรู้เลยว่าการหลบหนีนั้น ต้องทำให้สำเร็จในครั้งเดียว อย่าให้ถูกจับได้ไม่งั้นตายแน่ ผมเลยทำตามที่คุณแนะนำทั้งให้ความร่วมมือทุกอย่างให้ทำอะไรทำทั้งนั้น ทำเป็นว่าอยากหาย ให้สำนึก ผมก็สำนึก ให้ผมสารภาพ ผมก็สารภาพ ผมพยายามทนมากๆเพื่อจะหนีแล้วรู้ว่า แย่ ไม่ไหวเลย มีทุกอย่าง ทำอะไรจริงๆ กับผู้เสพยาไม่ได้เลย แม้กระทั่งยาที่เอามาฉีดมากิน มันก็เหมือนยาบ้าแหละ เป็นแต่ให้มันมาบังคับให้นอน ให้ประสาทมันนิ่ง ให้อยู่นิ่งๆ จนร่างกายมันยอม ไม่ได้รักษาอะไรหรอกครับ แล้วคนติดยานะมัน ติดแต่กายแค่นั้นแหละเมื่อไหร่ มีอะไรอีกเยอะแยะที่หมอรักษาไม่ได้ในเรื่องของการเสพยา มาร์คหนีออกมาจากโรงพยาบาลได้ง่ายดาย โดยลักลอบ ปีนกำแพงออกมาตอนดึกแล้วไประบายให้เพื่อนๆ ฟัง เขาสมน้ำหน้าผมมากเลย บอกแล้วว่า “มันไม่ง่าย มันไม่เห็นเธอคนหนีออกมาเท่าไร ถ้ามันดี มันช่วยได้จริงใครจะหนีวะ ลองได้เข้าไปแล้ว ก็ต้องสุดทนแหละ พวกเจ้าหน้าที่นั่นแหละตัวดี จับตามองทุกระยะ ไม่ว่าจะทำอะไร ไม่มีดีหรอกพวกเรานะ ไปประกาศตัว ทำไม่รักษาไม่หายหรอก น่ากลัวจะตาย” ผมฟังเพื่อนแล้วนึกถึงคนอื่นๆ เพิ่งเข้าไปอยู่ไม่นานก็รู้สึกได้เห็นด้วยกับความรู้สึกของเพื่อนๆ มันน่าสยดสยองที่สุดตอนให้ยา 7 วันแรก ร่างกายของผมต่อต้านวิธีการรักษาของหมอไม่น้อย แต่สิ่งที่ทำให้ประสาทของผมเกร็งสุดขีดคือ การจับผมยัดไว้ ผมจะบ้าให้ได้ ผมอยากได้กำลังใจ เวลาที่ร่างกายทรมาณต้องการการคลี่คลาย

ปลอบโยน ปลุกปลอบ มากระตุ้นระดับประคองมากกว่าที่จะจับซึ่งผมไว้ด้วยพลังกำลังของเพื่อน ๆ 4-5 คน ผมไม่ใช่เครื่องจักร มีหัวใจที่ต้องการความรุ่มเย็น ให้พัสปริ้วผ่านใจมากกว่าการใช้ความรุนแรง เรา ร้อน แบบนั้น ผมเซ็ดจนตาย

ผู้วิจัยฟังคำให้การของเด็กทั้ง 2 แล้ว ทำให้นึกถึง การพยายามหนีโรงเรียนครั้งแรกในชีวิตรู้ว่ามันเสี่ยง แต่ถ้าถูกจับได้ จะถูกลงโทษรุนแรง ใจคอหวาดกลัว โดยเฉพาะระยะที่จะหลุดออกจากประตูโรงเรียนผ่านยามออกไปได้ แต่เมื่อหลุดออกไปได้แล้วก็เหมือนกับได้รางวัลชีวิต เหมือนบรรลุความสำเร็จอะไรสักอย่าง แต่ถ้าถามว่าโรงเรียนกักขังเราหรือไม่ คำตอบคือ ใช่ โรงเรียนกักขังไว้ให้อยู่ในการฝึกฝนเล่าเรียนตามระยะเวลาที่กำหนด ตามรูปแบบที่กำหนด วันเวลาที่ต้องนำมาทุ่มเทให้กับโรงเรียน ทำให้ไม่มีโอกาสได้ทำสิ่งอื่นๆขณะที่อยู่โรงเรียน เช่น ดูหนัง เพื่อยสนุก หรือแม้แต่หาอาหารถูกปากกิน เวลาที่บ่มเพาะมากเกินไป มันลิดรอนเอาความคิดอิสระในการดำรงชีวิตนานเกินไป ร้วโรงเรียนเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่ขัดขวางกันอิสรภาพของเด็กจากโลกภายนอกอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด ภาพของร้วโรงเรียนจึงเป็นภาพสิ่งก่อสร้างที่มองดูใหญ่โต และทรงอำนาจบังคับมากกว่าสิ่งอื่นใด

ในเรื่องการฟื้นฟูทางจิตใจก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาเพราะขัดกับบุคลิกของคนที่ไม่ชอบพูด ไม่ชอบสูงส่งกับใคร บางทีก็โกหก การนำเอาแต่ปัญหาต่างๆมาพูดคุยกัน มันมีวิธีชีวิตที่ใครจะชอบรับ ฟังนัก คนบางคนมีโลกส่วนตัวแต่ยอมที่ต้องทำตามตารางบำบัด ปล่อยตัวตามสบายไม่ได้ ถึงเวลาถึงก็ต้องกิน แม้ไม่อยากกินก็ต้องกิน เพราะเมื่อเลยเวลาหมดโอกาสที่จะกิน ต้องกินทั้งที่อาหารแย่มากๆ เด็กๆบอกว่า เอาพวกเขามาบังคับรักษา แต่มิได้ดูแลสภาพชีวิต แม้จะติดยา แต่เขาก็ได้รับการดูแลจากที่บ้านเยี่ยมมนุษย มิได้ถูกจัดการอย่างคนไร้สันศักดิ์ศรีเช่นนี้

การกำหนดรูปแบบการบำบัดรักษาอย่างเป็นขั้นตอน การจัดบริเวณพื้นที่กักกันผู้ป่วยนั้น ลิดรอนสิทธิ เสรีภาพ ทำลายความเป็นมนุษย์ให้มีสภาพเป็นวัตถุตามการบำบัดของแพทย์โดยเชื่อว่าการให้ยาที่เป็นสารทดแทนจะหยุดยั้งความต้องการทางกาย จากนั้นแล้วก็สามารถคลี่คลายความต้องการอื่นๆต่อไปได้ แม้ว่าจะมีกระบวนการฟื้นฟูจิตใจและฝึกฝนให้ปรับตัวแล้วก็ตาม แต่การคิดและความรู้สึกของเจ้าหน้าที่ผู้ให้การบำบัดมิได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ติดยา เด็กๆบอกว่า ไม่ชอบดูข่าวเรื่องราวของยาเสพติด อาชญากรและฆาตกรรม แต่ถูกนำมายกเป็นตัวอย่างอธิบายให้พวกเขาระวัง กลัว เมื่อเห็นคนติดยาบางคนทรมานทรมานด้วยความทรมาน แต่ถูกบังคับด้วยการจับมัดไว้กับเตียง ทุกคนรู้ว่ามันช่วยไม่ได้ มันมีแต่ความทุกข์ทรมานมากขึ้น ก็ได้เพียงแต่มอง น่าสงสารมาก ยามที่มีอาการเช่นนั้น **สิ่งที่ต้องการคือ กำลังใจ การปลอบโยน มิใช่ถูกกักขัง จับมัดแล้วทอดทิ้งโดยไม่เหลียวแลในทีไรๆจำกัด**

การเข้ารับการรักษาในสถานบำบัดก่อให้เกิดภาพลักษณ์ของ “ผู้ป่วยติดยา” ที่ต้องตอกย้ำถึงความผิด ความบกพร่องในชีวิต คนติดยาที่เข้าไปรวมกันอยู่ต่างสะท้อนให้เห็นภาพของกันและกัน

ถูกตัดสินให้เป็นโรคเดียวกัน โปรแกรมการบำบัดรักษาที่ให้อาควบคุมความรู้สึกให้รู้ความรู้สึก และถูกบังคับให้ทำกิจกรรมเยี่ยงวัตถุที่ไม่มีความรู้สึก ไร้จิตวิญญาณ รูปแบบและอุดมการณ์ของสถาบันผลักดันให้เข้าสู่วิถีที่ต้องยอมโดยเริ่มต้นที่ร่างกายให้ถูกกักขัง ขาดอำนาจในการเลือกตัดสินใจในเรื่องราวของตน เจ้าหน้าที่ผู้บำบัดมีอำนาจ สามารถจัดการกับร่างกายพวกเขา/เธอ

ความเปลี่ยนแปลงชีวิตที่สังคมบำบัดรักษาพยายามที่จะยึดเหนี่ยวให้ พวกเด็กๆ ที่เข้ารับการบำบัดรักษาพากันร้องอุทธรณ์ว่า “รับไม่ได้” บุคลากรทางการแพทย์พยายามจะเอาชนะอำนาจของยาที่อยู่ในร่างกาย แต่จิตใจและอารมณ์ของผู้ติดยานั้นเป็นสภาวะที่บุคคลเหล่านั้นมิได้เข้าใจถึงที่มาที่ไป และสภาวะการดำรงอยู่ในแง่อารมณ์ความรู้สึก แพทย์นั้นมีความเข้าใจเฉพาะลักษณะทางพยาธิสภาพเท่านั้น แล้วแพทย์ก็ใช้ยาเข้าจัดการโดยมีร่างกาย จิตวิญญาณของผู้เสพอย่างเขา/เธอเป็นตัวรองรับ แต่หากเขา/เธอไม่ยอม จึงถูกบังคับด้วยกลไกทางอำนาจทางสังคมหลายด้าน มิได้เปิดโอกาสให้พวกเขา/เธอ ทำความเข้าใจกับตนเองอย่างรอบด้าน สิ่งที่พวกเขา/เธอต้องการคือ สำนวนตนเองเสียก่อน ผ่อนปรน และสั่งตนเองมากกว่าที่จะให้ผู้อื่นมาสั่งการ ผู้ให้การบำบัดรักษาต้องการเพียงบรรลุปเป้าหมายของตนเอง แต่ไร้อารมณ์และความรู้สึกต่อคนไข้เมื่อถึงเวลาให้ยา ฉีดยาหรือจัดการกับร่างกาย แม้จะมีจิตแพทย์แต่ก็ไม่เข้าถึงเช่นกัน มิได้เข้าใจคนไข้ยังคงมุ่งมั่นใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาเข้าตัดสินและหาทางออก การรักษาด้วยกระบวนการทางการแพทย์ ที่ร้ายที่สุดคือ การพยายามทำให้คนไข้ไร้การต่อสู้ ชัดขึ้น ไม่ให้มีปฏิกิริยาต่อต้านด้วยการใช้ยากดประสาท และรูปแบบวินัยและกฎเกณฑ์ที่จัดกระทำต่อร่างกายให้ต้องยอมเพราะความหวาดกลัว โดยข้ออ้างว่าเป็นการพยายามสร้างจิตสำนึกของการเลิกยา โดยมีได้คิดถึงมิติความเป็นมนุษย์ และในที่สุดเพียง 1 เดือนเท่านั้นที่เข้ารับการบำบัดรักษา แล้วเขา/เธอก็ตัดสินใจหนีออกจากสถานบำบัดแห่งนี้ การปฏิบัติการที่รุนแรงตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ มิได้สร้างความรู้สึกดีๆ ให้กับคนติดยา แต่ครั้งถึงขั้นตอนสุดท้ายแบบแผนทางสังคมบำบัดพลิกกลับเป็นความเข้าใจ เห็นใจ เช่นนี้ ไม่สร้างความรู้สึกดีๆ ให้กับคนติดยาเลย แล้วจะให้แปลงร่างจากหุ่นยนต์ให้มีปฏิกิริยาตอบสนองยอมเป็นไปไม่ได้ ปฏิกริยากลับกลายเป็นการดื้อแพ่ง ต่อต้าน เก็บกดและไร้ตัวตน เจ้าหน้าที่ไม่รับรู้หรือกว่า สิ่งที่ทำไปทำร้ายคนติดยามาตลอด

ภาคปฏิบัติการบำบัดรักษา: การลดทอนความเป็นมนุษย์

ด้วยฐานคิดที่เชื่อว่า อำนาจกับความรู้เป็นสองสิ่งที่มีและดำรงอยู่โดยไม่ได้เป็นอิสระจากกัน ความรู้ของทางการแพทย์จะทรงพลังในระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้บำบัดและผู้ติดยาในการจัดการบริหารชีวิต โดยการใช้อำนาจเป็นอำนาจชอบธรรมในเข้าควบคุมกำกับร่างกายคนไข้

กลุ่มผู้ติดยา เพื่อการฝึกฝนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ป่วยในแง่ที่ทำให้ผู้ติดยา ทัศนคติต่อวินัยได้มากขึ้น และปลูกฝังบรรทัดฐานใหม่ในนามของการถอนพิษยา การฟื้นฟูร่างกาย การบำบัดจิตใจ โดยมีรูปแบบของกิจกรรม/เทคนิคในการควบคุมต่างๆดังนี้

การจัดแยกผู้ป่วยออกเป็นสัดส่วนตามความรุนแรงของการติดยา

ผู้ติดยาที่ผ่านการเข้ารับการบำบัดรักษาถ่ายทอดประสบการณ์ว่า แม้พวกเขา/เธอไม่ได้เชื่อว่า “ผู้ต้องหา” ต้องติดคุกแต่สภาพในสถานบำบัดไม่ได้มีอะไรที่แตกต่างกัน หากความหมายของคุณ คือ ไซตรอนแห่งอิสระภาพ เพราะในสถานบำบัดนี้ พวกเขา/เธอถูกจัดแยกออกเป็นสัดส่วน(กักกัน) เพื่อให้ง่ายต่อการจัดกิจกรรมการบำบัดในรูปแบบเดียวกันที่สอดคล้องกับผู้ป่วยแต่ละประเภท โดยการแยกที่อิงกับพื้นที่ที่เป็นที่พักรักษาในขณะรับการบำบัด ซึ่งปิดล้อมไปด้วยกำแพง มีรั้วรอบขอบชิด มียามดูแลเข้าออก ห้ามมิให้ผู้ป่วยออกนอกพื้นที่โดยให้ผู้ป่วยพัก/กิน/นอนอยู่ในสถานบำบัดตามระยะที่แพทย์กำหนดและออกแบบไว้ กีดกันมิให้ออกไปดำรงชีวิตปกติที่เคยเพื่อกักกันมิให้ก่อความเดือดร้อนให้ครอบครัวไปหาซื้อยามาเสพ ไปลักขโมย ควบคุมมิให้มีค่าใช้จ่ายไปกับการเสพยา

เรือนพักถูกแบ่งแยกผู้ติดยาไว้เป็นกลุ่มๆ ตามอาการเพื่อง่ายต่อการควบคุมดูแลตรวจสอบ จำนวนโดยมีเจ้าหน้าที่ควบคุมสถานบำบัดยาเสพติดมีรูปแบบที่คล้ายๆกัน ภายนอกโรงเรือนพักมีการพัฒนารูปแบบ มีสนามหญ้าคันไ้เป็นตารางสี่เหลี่ยมซึ่งหากผู้ใดเดินออกนอกโรงเรือนพัก จะต้องเดินข้ามสนามหญ้าเหล่านี้ ขอบเขตของพื้นที่ถูกปูด้วยต้นหญ้ากันขอบเขตด้วยต้นไม้ ถนน ลานจอดรถ กันพื้นที่ มีถนนเชื่อมโยงไว้ กำหนดระยะการเดินทางจากที่พักสู่อาคารต่างๆ แต่มิได้อนุญาตให้เดินไปเดินมาได้ตามที่ปรารถนามีร้านอาหารสำหรับพนักงาน แต่มิได้อนุญาตให้ผู้เสพยาเข้ามาใช้บริเวณนี้ สหกรณ์ สำหรับซื้อของใช้ ระเบียบการเข้าออกต้องได้รับอนุญาตจากผู้ดูแล มีเวลาเข้าออกประตูถูกออกแบบให้แน่นหนา ไม่สามารถจัดได้ มิให้สามารถเปิดจากข้างนอกเข้าไปข้างใน มีเจ้าหน้าที่เท่านั้นที่ควบคุมกุญแจและล็อคห้องอย่างแน่นหนา การใส่กุญแจเรือนนอน เพื่อป้องกันการหลบหนียาม ค่ำคืน และการเข้ามาในพื้นที่ในเวลาที่ไม่อนุญาต หรือการหลบเข้ามาเสพยาและป้องกันของส่วนตัว สูญหาย การล่องละเมิดกฎเกณฑ์การเข้าออกถือเป็นความผิด เนมเล่าประสบการณ์ที่ได้ประสบมาว่า

เนมจะเดินตามผู้ควบคุมไปอย่างเหงาหงอยไม่รู้ว่าอะไรจะเจออะไรบางคนที่พักอยู่เดิมจะเป็นไ้ จะมีเจ้าถิ่นตามที่เล่าสื่อกันไหมหนอ ปล่อยตัวเองเดินตามถนนที่เป็นที่กำหนดให้เดินระหว่างทางเดินมีสนามหญ้าสวยงาม โลงแจ้ง ขอบถนนมีต้นไม้ปักไม้ประดับถูกจัดปลูกเรียงรายไปตามถนน เล่นสไลด์สวยงาม ได้รับการดูแลอย่างดี เนมมองผ่าน ไม่รู้สึกดีกับสิ่งที่เขาจัดไว้ เมื่อถึงชั้นบันไดอาคารมีฟุ่มไม้รอรับอยู่ก่อน ขึ้นบันได 3 ชั้นเท่านั้น เหมือนเป็นทวารยามเฝ้ามองพวกเรา เนมเข้าถึงตัวอาคารแล้วมองย้อนออกไปเห็นอาคารหลังอื่นด้วยทุกหลัง แต่ละหลังมีสนามหญ้าเว้นระยะห่างไว้เท่าๆกัน ไม่มีทางเดินไปมาระหว่างที่

พักแต่ละหลัง มองไปไกลด้านหน้า รพ.เนมเห็นอาคารอำนวยการขนาดใหญ่โตน่าเกรงขามบังอาคารของพวกเราไว้ส่วนหนึ่ง แม้จะมีจุดอำนวยความสะดวกเช่น ร้านค้า ร้านอาหาร แต่จุดเหล่านั้นก็มิได้เปิดโอกาสให้เนมเข้าไปใช้บริการโดยง่าย มันมีกรอบปฏิบัติในการอนุญาตอยู่หลายข้อที่เนมยังมิได้จดจำ รู้แต่ว่าเนมอยู่ในเขตคนเสพยาระดับที่ติดมาก ติดมานาน และเพิ่งเข้ามาซึ่งเป็นจุดที่มีการตรวจตราเป็นกรณีพิเศษอะไรก็ไม่ร้ายเท่ากับเนมมาอยู่ตรงที่ที่ไม่มีพี่น้อง ไม่มีเพื่อน ในสังคมที่เนมเคยอยู่ เราถูกต้อนมาให้อยู่ในพวกเดียวกัน เราไม่ต้องถามกันว่าเป็นอะไรมาเหมือนคนไข้ที่อื่น อยู่ที่นี่...ถ้ามีโอกาสไปคุยเรื่องอาการของโรคเหมือนคนไข้อื่นๆ แต่เราแลกเปลี่ยนทัศนคติและประสบการณ์การเสพยากัน เราต้องมาอยู่ร่วมชีวิตกันเนิ่นนานโดยมิได้สมัครใจหรือพอใจจะกินจะนอนในพื้นที่นี้ และไม่สมัครใจทำกิจกรรมตามเวลาด้วยกัน เนมต้องไปนอนรวมอยู่ กับคนที่ไม่เคยคุ้นเคยกันมาก่อน พวกหมอบเห็นพวกเราเป็นวัตถุทางอุตสาหกรรมนำมาผลิตใหม่เพราะเป็นผลผลิตของสังคมที่ด้อยคุณภาพจึงต้องดัดแปลงให้อยู่ในสภาพดี ด้วยการนำเข้าโรงงานผลิต เขากำลังจะลงให้เนมเป็นอย่างที่ต้องการให้อบรมบ่มนิสัย จัดฉากชีวิตและบริหารสิ่งแวดล้อมให้ใหม่ ช่างน่าสยดสยองต่อความคิดเช่นนี้ นี่ก็คิดรูปแบบหล้าอย่างตั้งใจจะแกะเราออกเป็นชิ้นๆ แล้วเปลี่ยนแปลงใหม่ ประกอบกันเข้าใหม่ให้ดีกว่าเดิมเหมือนวิศวกรถอดชิ้นส่วนรถยนต์ เขากำลังทำให้เนมเป็นรถ ทำตัวถังใหม่ คว้าล้อลูกสูบใหม่เปลี่ยนล้อใหม่ ชาร์ตแบตเตอรี่เข้าไปอีก เร่งเครื่องให้แรง ภายในโรงงานผลิตมนุษย์แห่งนี้

การปิดล้อมเอาผู้ป่วยไว้ในพื้นที่ที่กำหนด

เพื่อให้เกิดการจัดการให้ผู้ป่วยเป็นไปตามระเบียบวินัย ด้วยกิจกรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การจัดการพื้นที่การประสานกับตารางเวลา จัดการกันผู้ป่วยที่กำหนดให้กระทำกิจกรรมต่างๆ นอกโรงเรือนพัก กำหนดให้แต่ละคนนอน พักในห้องและเตียงนอนที่กำหนด ห้ามสลับสับเปลี่ยน แต่ละชุดของเรือนนอนจะมีคนคอยดูแล แทนเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นทางการ พยายามแบ่งแยก ไม่ให้มีการรวมตัวกัน พื้นที่ที่ทุกคนถูกจัดให้อยู่ นอน และมีพื้นที่ส่วนตัวจะมีคนละเท่าๆ กัน อุปกรณ์ถูกจัดมาให้เหมือนกัน มีรูปแบบสีสันตายตัว จัดตารางการดูแลความสะอาด ที่มีเวรแน่นอน เพื่อป้องกันการใช้เวลาสะเปะสะปะ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อด้านการจัดการตัวเอง แบบไร้ความรับผิดชอบ การวางระเบียบการจัดการ ตามพื้นที่และสัดส่วน การให้บริโภคนอย่างมีขีดจำกัด ทำให้สามารถ ระบุการอยู่หรือการหายไป การบกพร่อง และตรวจสอบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การออกแบบโรงเรือน ที่พัก เป็นโรงเรือนที่ได้รับการดูแล จากบุคคลภายนอกได้ชัดเจน เพื่อเฝ้าดูพฤติกรรมได้ทุกขณะ ตรวจสอบความไม่ปรกติ สามารถกลับสู่ ควบคุมผู้ป่วย วิเคราะห์อาการ จับดูความเคลื่อนไหว ได้ละเอียดถี่ถ้วนขึ้น การจัดตารางพื้นที่ เพื่อบีบบังคับให้บุคคลที่ถูกจัดระเบียบได้ สร้างข้อจำกัดการดำรงชีวิตที่เหมาะสมได้

พื้นที่ใช้สอยเพื่อการบำบัดของโรงพยาบาลถูกออกแบบให้คนไข้เข้ารับการปฏิบัติทางการแพทย์เช่นคนทั่วไป แต่วิธีการควบคุมให้คนไข้อยู่ในจุดต่างๆ เป็นสิ่งที่ถูกออกแบบให้แปลกออกไป การปรากฏตัวที่ตึกอำนวยการต้องเป็นไปตามที่แพทย์นัดหมาย รับประทาน และมีพยาบาล เจ้าหน้าที่

ควบคุมการเข้ารับการดูแล คนป่วยในสถานที่แห่งนี้ถูกกำหนดว่า ต้องนั่งรอในจุดที่ผู้ดูแลสามารถควบคุมได้ การเข้ารักษาและการรักษา เป็นไปตามลำดับการบำบัด โดยระบุความเป็นผู้ป่วยตามปริมาณ และอาการในการเสพยาและความรุนแรงที่ได้รับจากยาแต่ละราย มีระบบการรับดูแล จัดการผู้ป่วยตามอาการบังคับให้เข้ารับการรักษามาตามห้องต่างๆ และกำหนดเวลาการให้ยา การแสดงอาการจากยา มีการบันทึกรายละเอียดของอาการหลังการได้รับยาเพื่อให้แพทย์วิเคราะห์เป็นระยะ แยกผู้ป่วยที่ต่อต้านรุนแรง ไม่อยู่ในคำสั่งไว้ในพื้นที่ต่างหาก เพื่อคนไข้ได้รับการบำบัดตามตารางเวลา และขั้นตอนของการให้ยาแล้ว จะถูกปรับเปลี่ยนพื้นที่เครื่องแต่งกายมอบหมายให้รับภาระรับผิดชอบตามลำดับ เพื่อควบคุมดูแล คนไข้ด้วยกัน เป็นการลดภาระการทำงานของแพทย์และพยาบาล การได้รับการเปลี่ยนแปลงบทบาท แทนที่กันและกัน ดำเนินไปตามกฎเกณฑ์การจัดแบ่งแยก คุณค่าและความดีความชอบ เป็นการประหยับุคคลากร ในการควบคุมผู้ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ ยังได้รับการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ พยาบาลและแพทย์ ด้วยมิตรภาพอันดี ได้รับความไว้วางใจ มีอำนาจมากกว่า คนไข้อื่นๆ ในสถานะระนาบเดียวกัน บุคคลที่ให้ความร่วมมือ และได้คุณค่าเหล่านี้ อาจได้รับสิทธิพิเศษ ในเรื่องการผ่อนปรน ด้านระเบียบวินัย จากคุณค่าของการให้ความร่วมมือ เมื่อพูดถึงเรื่องราวที่อยู่ในโรงพยาบาล เนมก็รำพันอย่างไม่หยุดยั้งว่า

ทุกข์ระทมของเนมมีมาเป็นลำดับก็เพราะการแยกเนมออกจากเส้นทางชีวิตที่ละเรื่อง ลำพังเสพยาเข้าไปแล้วเนมต้องดูแลตัวเองให้อยู่ในกลุ่ม โลกของคนเสพยาต้องหลบซ่อนตัวเองแล้ว ต้องจัดที่ทางให้อยู่กับโลกนี้อย่างจำกัดแล้ว โลกใบเดิมของเนมก็หายไปตั้งครึ่งหนึ่ง ต้องไปสร้างโลกของตนเอง จะนอนกับแม่ก็ไม่ได้ จะอยู่บ้านนานก็ไม่ได้.....เมื่อต้องรับการบำบัด เนมถูกแยกตัวออกจากโลกเดิมอีกแล้ว โลกใบที่มีญาติ พี่น้อง โลกอีกใบที่มีแก๊ง ก๊วนติดยาที่เข้าออกเข้าใจกัน คราวนี้ตำรวจและแพทย์แยกเนมออกจากสังคมภายนอกให้เข้ามาเป็นผู้ป่วย แล้วแบ่งสถานะผู้ป่วยของเนมให้อยู่ในที่นี้อีก แยกที่สุด คือ ที่นี้ให้เนมเป็นผู้หญิงนะ ประพฤติตนเป็นผู้หญิง ทั้งที่โลกเดิมๆ เนมเป็นทอม แม่พยายามพูดกับพยาบาลแล้วว่าลูกของแม่เป็นทอม ต้องใส่เสื้อกล้าม ต้องไม่นุ่งผ้าถุง แต่เจ้าหน้าที่บอกว่า ไม่มีกฎเกณฑ์สำหรับทอม เมื่อเข้ามาแล้ว เนมถูกกักกันไว้ในเขตของโรงพยาบาล ที่พักเป็นเขตแดนสำหรับคนป่วยแรกเข้า ซึ่งมักมีอาการคล้ายๆ กัน คือ เบลอๆ ไม่ค่อยมีสติเท่าไร ว้าเหว่ และอยู่ในช่วงปรับตัวจึงได้รับการตรวจตราเป็นพิเศษ ตรวจที่พักแทบทุกวัน กลัวจะแอบเสพยาจะลงจากเรือนพักได้เฉพาะเวลาที่มีคนมา พาไปที่ตึกอำนวยการเท่านั้น เนมเป็นคนปรับตัวได้ง่ายกับคนทั่วไป แต่การจัดพื้นที่ให้อยู่เป็นปัญหาหนัก บ้านเนมอยู่ใกล้ตลาดไปไหนมาไหนตามสบาย คนรู้จักไปทั่ว แล้วจับเนมมานั่งอยู่ในที่เป็นจุดๆ กลางคืนอยู่แต่ในที่ที่พัก กลางวันอยู่ในห้องคนป่วย กินยา ฉีดยา ถูกตรวจตรา ถ้าดีขึ้นก็เข้าห้องประชุม ฟังอบรม ร่วมกิจกรรม ท่องคำปฏิญาณ พบแพทย์ ร่างกายของเนมต้องถูกจัดให้ทำกิจกรรมเป็นช่วงๆ มีเริ่ม มีจบ มีหยุด เป็นลือค ตารางเวลา แม้ว่าบางครั้งจะต้องการอะไรมากกว่านั้น ก็ดูเป็นปัญหา แม้แต่เวลาอาบน้ำก็ถูกกำหนด กินอาหารก็ถูกกำหนด มีเวลาจำกัดสำหรับการจัดการชีวิตและทุกคนได้เวลาเท่ากัน มันเลยทำให้ทุกคนต้อง

จัดการธุระของตนให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่จำกัด บางทีดูแลเชื้ออาหารกันไม่ได้ คนที่ติดยารุนแรงจะได้รับ การดูแลจากคนที่หายแล้วระดับที่ไว้วางใจได้ แต่ คือ การถูกปกครองอีกหนึ่งชั้น แม้ว่าจะถูกจัดเข้าที่พักแล้ว ก็ยังมีคนเฝ้ามองคนที่มาใหม่ ความรุนแรงมีระดับหนึ่ง แม้เวลานอนก็จะมีคนเฝ้าสังเกตเพื่อจับจ้องมองดู ปฏิกริยา ว่า จะแอบเสพยาหรือไม่ ถ้าใครทนช่วงนี้ได้ก็จะอยู่ต่อได้อีกกระยะหนึ่ง เนมคร่ำครวญว่า “แต่ อาจารย์อะ จะทนได้ต้องถอดใจเลย เนมต้องลืมนะเนมเป็นใครมาก่อนนะ ไม่ยังงั้นทนไม่ได้ ทำได้ไง อยู่ในที่ ที่เขาจัดให้ เณมยังต้องทำกิจกรรมตามที่จัดไว้ให้ด้วยนะ นานด้วย อยากจะนั่งดูหนังๆ คิดอะไรเพลินๆ ก็ลอง ถอดะ มองไปรอบๆตัวให้ดี จะมีใครไม่ใครก็ใครแหละคอยจ้องดูความเคลื่อนไหว แล้วอย่างนี้จะทำให้เป็น สุขได้ไง กลัวเสียจริงว่า เนมจะแอบเสพยา แต่ต่อมาพอเนมแอบเสพยาเข้าจริง เขาก็ไม่รู้หรอก

ประสบการณ์ของมาร์คก็มีความรู้สึกไม่ได้แตกต่างจากเนมเลย มาร์คเล่าว่า

อาจารย์คิดชีวิตผม ไม่เคยถูกตีกรอบเลยนะ ติดยาแล้วเดินทางได้ทั่วประเทศไม่อยู่ติดที่เลย แล้ว ต่อมาจะบำบัดยานะซะ ซ้อแรกเลยเข้ารพ. พอเห็นรพ.แล้วก็ดูรั้วก่อนเลย รู้ว่ามีอาณาเขตแล้วเราถูกจำกัด พื้นที่แล้วเรา ดูความสูงเลยนะครับ ปีนอย่างไร พ้นออกไปเป็นอะไร พิจารณาส่งที่มันกันอยู่ก่อนเลย บ้าน ผมมีรั้วตั้งหลายชั้นหลายตอน แต่ผมไม่ยกกะรู้สึกอะไรจะเข้าออกเมื่อใด ซ้ำมไปตรงไหนมันไม่เป็นไร แต่ที่นี้ มันไม่ใช่แค่รั้ว จุกจิก แต่ใหญ่โตเรียงยาวให้เห็นอาณาเขตของชีวิตช่วงที่อยู่ที่นี่แล้วไง มีสนามหญ้า แต่ก็ ไม่ได้อนุญาตให้เดินเล่นได้ มีต้นไม้เรียงเป็นแถว กันรั้วเป็นเขตหวงห้าม ห้ามก้าวล่วงมาคบค้าสมาคมกัน หน้าต่ามีเหล็กดัดติดไว้หมด ประตูลักษณะพิเศษ สิ่งเหล่านี้ก็คงไม่พ้นการกันไม่ให้พวกเราออกไป อาณาเขตที่วณนี้มิได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอก แต่กลับห้ามมิให้ออกไปบริโภคข้างนอก มีเพียงการ อนุญาตให้บริโภคร้านค้าเล็กๆ ซึ่งตอบสนองชีวิตเราไม่ได้ทุกอย่างหรอกครับ อย่างน้อยอาหารที่ผมชอบกิน ก็ไม่มี ของใช้ที่เคยใช้ที่บ้านก็ไม่มี แต่มีอะไรก็รู้ที่ผมไม่ชอบ ผมต้องกินอาหารตามคุณภาพที่เขาเห็นว่า เอาแค่ออยู่ได้แต่ผมไม่ใช่อะไรแค่นั้น อันนี้เป็นเหตุผลที่2 ที่ผมปฏิเสธ นอกเหนือจากวิธีการรักษาของที่นี่ มันไม่ใช่รักษา เอาผมมากักกัน ให้ก้าวล่วงความทรมานด้วยวิธีที่โหดร้าย ทำร่างกายให้ชินกับการไม่มียา แต่ผมเป็นคนนะครับ คนที่ต้องการอบรมสั่งสอนด้วยวิธีการที่ผมเองต้องเห็นด้วย มันคือการฝึกละครสัตว์ ซึ่งมนุษย์ที่ไหนจะยอมได้ตลอด ยิ่งภายในห้องพักนะครับ นอนกันอย่างกับคุกเลย ที่นอนส่วนตัวแบบๆ โลงๆ ข้าวของเครื่องใช้จะมีมากกว่านี้ไม่ได้ มันจำกัดตามสถานที่ครับ เขากลัวมากคือ กลัวพวกผมรวมตัว กันก่อเหตุ เราจึงปรับเปลี่ยนที่นอน สถานที่ทำกิจกรรมไม่ได้ เราจะแยกตัวไปอยู่ผู้เดียวจนเกินไปไม่ได้ มันน่าระแวงและสงสัยไว้ก่อนว่าผมจะทำอะไรผิดๆ

การจัดตารางเวลากิจกรรมให้กับผู้ป่วย

การปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของผู้ป่วย ทั้งกิจกรรมส่วนตัวและกิจกรรมกลุ่มเป็นการทำ กิจกรรมตามจังหวะเวลา บังคับให้ทำหน้าที่ตามกำหนด เพื่อควบคุมให้ผู้ป่วยปฏิบัติกิจกรรมซ้ำๆ เป็นวัฏจักร เป็นระเบียบวินัยที่ใช้กิจกรรมต่างๆ สวมทับลงในกิจกรรมเดิมด้วยการซ้ำมวดด้านเวลา ด้วยความหวังว่าผู้ป่วยจะเคยชินและเกิดเป็นความอดุสาหะสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อออกจาก

สถานบำบัด ดังนั้นผู้ป่วยจึงต้องตื่น และนอน และกินอาหารตามเวลา มีกิจกรรมสวดมนต์ก่อนเข้านอน การเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละอย่างมีเรื่องราวของการอบรมเนื้อหาความรู้ด้านสุขภาพ จริยธรรม ฝึกฝนร่างกาย บำเพ็ญประโยชน์ การจัดเวลาใช้การจัดชอยเวลาออกเป็นช่วงๆ ควบคุมคนไข้ให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการในกิจกรรมต่างๆ เข้าควบคุมดูแล ตรวจตราให้ทุกคนร่วมกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียง ไม่หลบหนี ห้ามทำกิจกรรมอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่กำหนดเนื้อหาการพูดคุยสนทนา มักจะมีจุดมุ่งหมายให้คนไข้ เห็นโทษของการเสพยา ปลุกสำนึกในความเป็นพลเมืองดี มีจริยธรรม ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม การจัดแบบแผนกิจกรรมให้ผู้ป่วยปฏิบัติเพื่อให้ร่างกายได้รับความเคยชินใหม่ๆ

หลังจากถูกถอนพิษด้วยยาแล้ว การจัดการให้ร่างกายมีความเคยชินใหม่ด้วยการ ทำการอบรมความรู้ ชดเชยสุขภาพให้สมองและจิตใจ รับเอาเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ปลุกเป็นจิตสำนึกแล้ววางกรอบกิจกรรมด้านร่างกายสวมทับสอดรับกับเนื้อหา พื้นฟูให้มีความสมบูรณ์ กิจกรรมต่อจากนั้น คือการฝึกหัดให้เข้าสังคม ตามรูปแบบที่ต้องการให้ผู้ป่วยเปลี่ยนแปลง ท่องคำปฏิญาณให้จำได้แม่นยำให้ผู้ป่วยสามารถแสดงออกตามคำปฏิญาณนั้น จนเคยชิน การกำหนดให้ผู้ป่วยที่มีการปฏิบัติเป็นขั้นตอนตายตัวเป็นการกีดกันโอกาส การใช้เวลาส่วนตัว ในช่วงเวลากลางวันมากเกินไป ตัดขาดมิให้จิตใจหมกมุ่น กับการได้รับยาเสพติด การห้ามผู้ป่วยมิให้ ได้มีโอกาสสัมผัสยา และสิ่งแปลกปลอมอื่นใดเข้าไปในสถานที่ที่ปิดล้อมไว้ เปิดโอกาสให้กระบวนการปฏิบัติการของแพทย์ในการถอนพิษทางร่างกายให้สัมผัสกับจิตใจและอารมณ์ บรรลุผลแน่นอนตายตัว ปีบบังคับให้ผู้ป่วย รับประทานอาหาร ตามที่แพทย์และพยาบาลเห็นควร เพื่อประโยชน์แก่ร่างกาย การฝึกฝนทั้งกาย ใจ จิตวิญญาณ อย่างเคร่งครัดนี้ เปิดโอกาสให้ กฎเกณฑ์เข้าทำงาน รัตรึงร่างกายไว้มิให้เรียกเอาสารที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมเข้าสู่ร่างกาย ความพยายามของแพทย์คือ ยัดเยียดให้ผู้ป่วยยอมรับเอาสารเคมีอีกชนิดหนึ่งเข้าสู่ร่างกาย แทนแอมเฟตมิน ตามความเชื่อที่แพทย์มั่นใจว่าจะลดความต้องการยา ทางร่างกายและจัดการกับอารมณ์ของผู้ป่วยด้วยกิจกรรม ล้มล้างความรู้สึกขึ้นชมยาเสพติด ได้ด้วยการสอนกิจกรรมการปรับตัวในสังคม ตามบรรทัดฐานของสังคม ด้วยเทคนิคการจัดตารางเวลา เพื่อหาวิธีบังคับให้ผู้ป่วย ดำรงตนอยู่อย่าง ไม่เคลาดสายตา ผู้วิจัยนึกถึงบอยที่เล่าให้ฟังว่า

ที่นี่กิจกรรมเยอะแยะแต่ไม่ถูกใจผม เบื่อที่โรงเรียนมากพอแล้ว ตอนอยู่หอพักก็โดนจัดตารางนี้แหละ เอ็งมาอยู่ในรพ.นี้เอาอีกแล้ว เหมือนตอนอยู่ รร.ประจำเลย ผมนอนไม่หลับ จะออกมา นั่งนอนเล่นข้างนอก ไม่ได้นะ มันต้องอยู่ตรงที่ที่กำหนด เวลากินข้าวเย็นก็ต้องกินนะ ที่บ้านเธอกินก็โง่งมไม่รู้ แต่ที่นี่ต้องกิน 5 โมงเย็น เพราะเจ้าหน้าที่จะกลับบ้านเขาทำงานตามเวลา เอ็งกินเสร็จไปแล้วเตรียมอาบน้ำแต่งตัวมาประชุมอีกแล้ว คุยกับใครไม่จบก็พอแล้วไม่ต้องคุยสาระสำคัญของชีวิตของเราที่คุยกัน หรืออะไรก็แล้วแต่ ที่อยู่นอกตารางมันไม่สำคัญเท่ากับกิจกรรมในตารางเลย แต่ที่แย่มากคือกิจกรรมที่ทำมันดังตึงตึงมาก สอนธรรมก็มีนะ โอ้! ฟังแล้วเบื่อจะตาย ไม่เข้าถึง ช่วยอะไรพวกผมได้ยาก มันไม่สอนหรอกนะเพราะแต่ละ

วันจับโน่นจับนี่ให้พวกเราทำ กลัวเราจะว่างเสียจริง ไม่ให้เวลาเราสนุกกันเองเลย แต่ก็มันนะ มีแข่งกีฬาที่มีตามที่เขาจัด ช้อมได้เวลาจำกัด มีไว้เพื่อให้มันมีมันแคบๆ บางคนก็ไม่อยากร่วมแต่เอาอะไรวางมอมงจับผิดอีก ก็เอาซะหน่อย แต่หลายคนเขาสนุกจนจะเก็บกด แต่บอยไม่ชอบมีหลายคนร้องเพลงอะไรแบบเนี้ย เจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้สนุกอะไรกับเรา นอกจากดูแลเราเป็นพิเศษอีก กินยาบำรุงนี่เป็นอีกเรื่องที่จุกจิกมาก เขาอยากให้เราฟื้นเร็วๆ ต้องให้กินยา ผมไม่ชอบยาบำรุงมันทำให้อ่อนแล้วอยากอาหาร แต่ผมอยากกินอาหารแบบข้างนอก ไม่มีในนี้ มันธรรมดาอีกแล้ว ช้อโต้แย้งต่อการบำบัดเกิดขึ้นในอารมณ์ของผู้เข้าบำบัดตลอดเวลาและต่อเนื่อง เช่น บอยชอบกินไก่ KFC. นะ แต่มันไม่มีพออาการดีขึ้นจะให้เปลี่ยนที่อยู่ ใส่เสื้อผ้าของตนเองได้ แล้วไง มันเกี่ยวอะไรกัน มันแบ่งแยกเกินไป จะได้ว่าใครคิดอยู่ยังไม่หาย แล้วรู้ไหมละไอ้ที่แอบเสพนะก็ทำไม่ได้ ผมเลยหยอกเองทำเป็นว่าหาย ผมทำเป็นหายอยู่แล้วก็เสพน้อยให้ดูปกติเลย แล้วเขาก็ให้ผมออกมา แล้วผมก็ได้ออกมาจริง ไม่ต้องหนี แต่ยังไม่เลิก แต่จะไม่เข้าไปอีก ผมว่ามันกระจอกมาก ทุกเรื่องที่ผมให้ผมเลิกกันเอง สบายกว่า ไม่ต้องถูกบังคับ เรื่องกินเรื่องอยู่ด้วย แม่เสียไปตั้งหลายหมื่น ผมโดนตั้งแต่วันแรกที่เข้าไปโดนลงบ่อน้ำพวกมันยังตามไปงมผมขึ้นมาเลย ไหนว่าไม่บังคับ บอกตรงๆนะ ถ้ามีสักตารางให้เล่นไพ่ ก็ดูดีนะ มันเพลินกว่า เล่นเกมก็ได้ พวกนี้มันทำให้เพลินทำให้ลืมไม่ใช่มานั่งล้อมวงตบมือ หมดเวลาก็กลับไปทำอะไรอย่างอื่นอะไรแบบเนี้ย ไม่เข้าท่าเลยนะ อาจารย์คิดดูพวกผมนะต้องสั่งแบบนี้เลยนะ...เข้า...ตบมือหน่อย เห็นไหม? มันไม่สนุกละ ต้องบอกทุกระยะเลยนะ ...เร็วๆสิครับ พวกเรา ... อะไรกันพวกเรา พวกเขากับพวกผมไม่ใช่พวกเรา

การควบคุมตรวจตราเฝ้าสังเกตการเปลี่ยนแปลงของปัจเจกบุคคล ในภาวะกิจกรรมฝึกฝนแบบเหมารวม ระเบียบวินัยถูกจัดเป็นลำดับแทรกซ้อนเข้ามาในเนื้อหาสาระ การแยกเอาช่วงชีวิตของผู้ป่วย มารวมกันไว้ ณ.สถานที่เดียวกันนี้ เพื่อเปลี่ยนผ่านสถานะภายใต้การดูแลของ องค์การทางการแพทย์ ย่นย่อเอาระยะเวลาปกติ กิจกรรมปกติเข้ามาเรียบเรียงใหม่ เป็นแม่แบบให้ผู้ป่วยเรียนรู้ เปิดโอกาสให้อำนาจของแพทย์เข้าไปสถาปนาอยู่ในร่างกาย จิตใจ อารมณ์ของผู้ป่วย อำนาจของแพทย์เข้าไปดูแลความเป็นไปในชีวิตประจำวันของผู้ป่วยให้หันกลับมาใช้สมรรถภาพของตนสูงสุดให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

มิติทางร่างกายของมนุษย์ที่ติดยาถูกนำมาตีแผ่เปิดเผย จากรูปแบบปฏิบัติตามแนวทางของผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ร่างกาย จิตใจ ถูกจัดแยกชิ้นส่วน เพื่อศึกษา แยกแยะ ทำความเข้าใจ สร้างความเป็นไปได้ในการควบคุม เชิดชุก ฝึกฝน โดยมีตารางกิจกรรมต่างๆ ผสมผสานให้สอดคล้องกับการบำบัดพิษยาด้วยตัวยาที่เป็นสารทดแทนยาเสพติดของแพทย์ อันแสดงความแนบแน่นระหว่างอำนาจกับความรู้ชุดต่างๆในการจัดการชีวิตคนติดยา

ในกระบวนการบำบัดรักษา ตามชุดความรู้ของแพทย์มีหลักการสำคัญ สามประการ คือ ถอนพิษยา การทำจิตบำบัด สังคมบำบัด มีกระบวนการจัดการเล็กๆแทรกซ้อนอยู่ ในรูปแบบของความพยายามเตรียมความพร้อมลงมือปฏิบัติการ ฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตามผล กระบวนการย่อยๆ

เหล่านี้ เกาะเกี่ยวซึ่งกันและกัน แบ่งแยกประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับบุคคล และอาการ ตลอดจนบุคลิกภาพ แต่ทว่ากระบวนการเหล่านี้ต่างก็มุ่งไปสู่ทิศทางเดียวกัน ก่อร่างโครงรูปขึ้นเป็นหลักวิธีการทั่วไป กลายเป็นแม่แบบปฏิบัติ การบำบัดรักษา เพื่อตอบสนอง เจ็บป่วย การติดยาเสพติด โดยมีระเบียบวินัย เข้าสู่วงจรของอำนาจ เพื่อควบคุมรายละเอียด ในแต่ละขั้นตอนการบำบัดให้มีบรรลุผล การใช้ระเบียบวินัย ด้านเวลา พื้นที่และกิจกรรม ผสมผสานตามหลักวิชาการแพทย์ โดยความชอบธรรม อำนาจของแพทย์ หล่อเลี้ยงให้อำนาจของแพทย์แผ่ซ่าน ซึมลึก ทำงานในร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณของผู้ป่วยอย่างเจ็บเขียบไม่กระโตกกระตาก มองไม่เห็นความรุนแรง เปี่ยมไปด้วยคุณงามความดี มีเจตนาสูงส่ง ภายใต้อำนาจ ช่วยเหลือดูแล รักษา ฟืนฟู บำบัด คล้ายๆกับจะปลดปล่อยผู้เสพยา ไปสู่แสงสว่างสุขชีวิตที่เคยตายไปเพราะยา ให้พลิกฟื้นขึ้นมาเป็นคนใหม่ ภายใต้อำนาจควบคุมสอดส่องนั้น การใช้กรอบกิจกรรมเป็นเหมือนอุบาย สร้างพลังงานในร่างกายให้ดีขึ้น ย้อนกลับสู่กล้ามเนื้อ เส้นเลือด และลมหายใจใหม่ที่ไม่มียาบำผผสมผสานเข้ามา เป็นกระบวนการแยบยล ไร้ความหวาดระแวง

หากแต่การเป็นผู้ป่วยนั้นถูกลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เป็นตัวตนเฉพาะของแต่ละบุคคล โดยให้ผู้ป่วยทุกคนลดสภาพความแตกต่างระหว่างตนเอง ให้ประพฤติเสมอเหมือนกันหมดราวกับเป็นผลิตภัณฑ์/สินค้าจากที่ได้จากการผลิตของเครื่องจักร ในความพยายามที่หล่อหลอมด้วยคำว่า “เสรีภาพและการหลุดพ้น” นั้น แท้จริงแล้วคือ การผลักดันให้คนติดยาตกอยู่ในความควบคุมที่ละเอียดลึกซึ้งของกลไกอำนาจ ความรู้ของแพทย์พวกเขาถูกชักพา บีบบังคับด้วยกฎเกณฑ์ของสังคม แบ่งแยกจากพื้นที่ส่วนตัวเข้าสู่พื้นที่ของสังคม โดยมีกลุ่มอำนาจใช้เครื่องมือชนิดต่างๆเข้าโรมรันทำร้ายให้ร่างกายสยบยอม เอาจริงเอาจังมาใช้ประโยชน์สาธารณะ ลดทอนจิตวิญญาณเสรีให้สงบนิ่งไร้ความคิด ภายใต้อำนาจ “ว่านอนสอนง่าย” “คนใช้ชั้นดีเยี่ยม” ซึ่งแท้จริงแล้วคือ “ความยอมจำนน” ยอมที่จะให้กระบวนการต่างๆนำไปใช้ประโยชน์และสร้างความพร้อมสมบูรณ์ หากคนไข้กลายเป็นหุ่นยนต์ส่งผ่านอำนาจ มีแสดงการบีบเค้น บังคับ ห้ามปราม จุกจิก ละเอียดลออ ให้ฝึกฝน ทำซ้ำ พลละกำลังและความคิดเสรีของพวกเขา ตกอยู่ภายใต้การบังคับอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 6 เดือนที่ยัดเยียด การเชื่อฟังให้เป็นแนวทางบรรลุ เสรีภาพ และการปลดปล่อย ทำเหมือนมนุษย์โบราณ ใช้ควบคุมทาส แต่มันถูกนำมาเคลือบไว้ด้วยสถานที่ที่สง่างาม ด้วยวิธีการที่ไม่นำเสนอความรุนแรงให้ปรากฏแก่สายตาของคนทั่วไป

รายละเอียดและระเบียบการปฏิบัติเหล่านี้ถือเป็นระบอบการ “ลิดรอน” ของสถานบำบัด ที่ทำลายความสามารถให้อำนาจอิสระในการกำหนดชีวิตตนเองของผู้เข้ารับการบำบัด ได้รับการแสดงให้เห็นประจักษ์แก่ตา สร้างความหวาดกลัวแผ่ซ่านเข้าไปสู่ผู้พบเห็น และมีการเล่าสืบต่อกันในหมู่ผู้เสพยา สะท้อนให้เห็นรายละเอียดของการใช้กฎระเบียบอันคมกริบของการสอดส่องตรวจตราควบคุมทุกขั้นตอน ทุกเสี้ยวส่วนของชีวิตและร่างกาย ดิดตึงฝังใจคนไข้ไม่มีวันที่จะลืมเลือนได้ แค่ว่า

ก็ทำให้ผู้ป่วย สะอิดสะเอียน เบื่อหน่าย ท้อแท้ จิตใจร้อนผ่าว เข้าอกเข้าใจถึงภาวะของกลไกในร่างกาย ถูกจัดระเบียบยับยั้ง เข้มงวด จนไม่อยากจะสัมผัส แม้จะมีชัยชนะที่ล่อหลอกให้ไขว่คว้า อยู่อีกฝั่งฟ้า หนึ่งก็ประหวั่นพรั่นพรึงกับมโนมัยย้อนกลับไปสู่ภาวะติดยาอย่างเดิม จะถือว่าคุ้มค่าความเป็นมนุษย์ ยิ่งกว่า

การดำรงอยู่ของการติดยา

จากภาพพจน์เชิงลบ อันเกิดจากวิธีคิดวิทยาศาสตร์ แม้ว่าจะสามารถสร้างรูปแบบ การบำบัดรักษาเป็นสากลได้ทั่วโลก แต่แนวคิดนี้ขาดความเชื่อมโยงเข้าสู่ลักษณะของปัจเจกบุคคลที่ เสพยาที่มีที่มา และดำรงวิถีชีวิตอยู่ในสภาพที่ต่างกัน ย่อมจะต้องนำไปสู่ข้อเสนอของการคลี่คลาย ปัญหาที่ต่างกัน ฉะนั้นการบำบัดรักษาตามแบบแผนที่มีระยะปฏิบัติ ที่มุ่งกำจัดตัวยาอันเป็นยอด ปราบปรามของเหล่าผู้เสพยา จึงถูกปฏิเสธ ชัดขึ้นและต่อต้าน โดยได้แสดงทัศนะต่าง ๆ กันว่า

การบำบัดรักษาพวกเขาใช้รูปแบบกำหนด/สร้างพฤติกรรมใหม่ให้เขาปฏิบัติสร้างให้ เขาเป็นคนใหม่ โดยที่พฤติกรรมเหล่านั้นมิใช่พฤติกรรมที่เขาปรารถนา เช่น การออกกำลังกาย การเรียนวิชาสุขศึกษา ว่าด้วยเรื่องของสุขภาพ เขาไม่มีโอกาสจะเลือกพฤติกรรมมาปฏิบัติทดแทน พฤติกรรมเดิมได้มากนัก ต้องใช้ตารางการทำกิจกรรมของสถานบำบัดที่นำเปื้อน นอกจากกิจกรรมที่ถูก บังคับแล้วยังมีความขัดแย้งกัน เช่น การพยายามให้รักพวกพ้อง ให้เห็นอกเห็นใจกันแต่จะพุดคุยกัน หรือสนิทสนมกันมาก ผิดสังเกตไม่ได้เพราะจะถูกหวาดระแวง ตั้งข้อสงสัยว่าจะเสพยา โปรแกรมการ รักษา มุ่งเอาชนะร่างกายเป็นจุดเริ่มต้นมีลักษณะผิวเผินเกินไป ผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องทำหน้าที่อย่าง ผิวเผิน ไม่ใส่ใจต่อความเป็นไปของพวกเขาอย่างแท้จริง สนใจแต่ภารกิจของตนเอง ให้กิจกรรมต่าง ๆ มันผ่านไป เจ้าหน้าที่ไม่เคยเข้าถึง อารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลที่เขาดูแลรักษาอยู่ พวกเขาพากัน อธิบายว่า แพทย์พยาบาลและเจ้าหน้าที่ แยกแยะคุณสมบัติที่ดีกับไม่ดีของยา ไม่ออก มักจะพูดแต่ ผลเสียของฤทธิ์ยา ซึ่งพวกเขาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คนที่ผ่านสถานบำบัดมายาวนาน ให้ทัศนะในเชิง ได้แย้งว่า แพทย์ พยาบาลกำลังมองสิ่งเดียวกับพวกเขาคือ “ยาบ้า” แต่มองคนละความรู้สึก พวกเขา ชื่นชอบ หลงใหล แต่คนเหล่านี้ รังเกียจไม่พอใจ แล้วก็มองเลยมาถึงพวกเขาด้วย บางครั้งกลายเป็น การดูถูก และไม่เข้าใจเรื่องราวของมัน การมองถึงเรื่องเดียวกันคนละมุม คนละความรู้สึก ก่อตัวเป็น ทัศนคติที่พวกเขาเองรู้สึกเป็นคนละพวกกับแพทย์และกลุ่มผู้ดำเนินการบำบัด เพราะทันทีที่พวกเขา เเชิญหน้ากัน ด้วยจุดประสงค์ที่ตรงข้ามกัน ความเป็นปักษ์ที่มีอยู่เป็นความรู้สึกเดิม แต่เมื่อต้องมา มีบทบาทที่สัมพันธ์กัน พวกกลุ่มติดยาจะต้องรู้สึกต่อต้านกลุ่มแพทย์ แต่ไม่มีหนทางเอาชนะ จึงเกิด เป็นความรู้สึกต่อต้านในใจแต่จำยอม

นอกจากนั้นกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัด ยังขาดความเชื่อมั่นในการเข้ารับการรักษา โดยเฉพาะกิจกรรมที่จัดขึ้นให้ปฏิบัติเป็นกลุ่ม ตามตารางเวลา ไม่ส่งเสริมให้เขาได้คิดและตัดสินใจ เรื่องราวของตนเอง พวกเขาไม่ต้องการความช่วยเหลือในลักษณะนี้จากสังคม และคิดเสมอว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของพวกเขาจะต้องมาจากจิตใจที่เขาเต็มใจ และความคิดริเริ่มของพวกเขาเอง กิจกรรมต่างๆ สร้างปัญหาที่แพทย์และผู้กระทำการบำบัดคาดไม่ถึง เช่น การลักลอบนำยาเข้ามาจำหน่าย สถานบำบัด การแสดงตนหลอกลวงว่า หายจากยาทั้งที่มีการเสพยาตลอดเวลา เพื่อให้พ้นความผิด ทำตามเงื่อนไข ของกฎหมาย การใช้อำนาจมีดข่มขู่ รั้งแค้นเองภายในสถานบำบัด ยังพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้ติดยาหลายคน ทนไม่ได้ต้องออกไปก่อนกำหนดโดยที่แพทย์และเจ้าหน้าที่ มักจะระบุไว้ในประวัติว่า “หลบหนี” โดยไม่เข้าใจถึงความกดดันภายใน การพยายามกวาดต้อนให้พวกคนติดยามารวมกันไว้ในที่เดียว เพื่อความสะดวกในการควบคุม กลับกลายเป็นปัญหาสำคัญคือ การเพิ่มเครือข่าย แหล่งค้า ตัวแทนจำหน่าย ให้แบ่งขยายกว้างขวางมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการแลกเปลี่ยน ประสิทธิภาพด้านการเสพ อุปกรณ์ เทคนิคการใช้ช่องว่างของกฎหมาย การเอาตัวรอด การสืบเสาะหา แหล่งค้ายา ประสิทธิภาพเหล่านี้ถูกถ่ายทอดแลกเปลี่ยนกันในยามที่อยู่กันตามลำพัง ในเรือนพักบ้าง ในการทำกิจกรรมบ้าง ในการบำเพ็ญประโยชน์บ้าง อาจจะมีแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่ทราบ แต่ไม่สามารถจัดการได้

ประการต่อมาคือ โดยระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้เสพยาถูกตีตรา กล่าวหาจาก พฤติกรรมการเสพยา ดังนั้นการก้าวสู่การบำบัดรักษา คือ การเปิดตัว ยอมรับ สถานการณ์เป็นผู้เสพยา เต็มที่ ให้มีทั้งประวัติคนไข้ ประวัติการเสพยา ประวัติการบำบัดรักษา การพาตัวเองเข้าสถานบำบัด จะถูกจัดการตั้งแต่ชีวิตความเป็นอยู่ ประหนึ่งว่า พฤติกรรมนี้จะทำให้พวกเขากลายเป็นบุคคลด้อย โอกาส ถูกหวาดระแวงและไม่ได้รับสิทธิการยอมรับเอาเสียเลย พวกเขาหลายคนเลือกที่จะปฏิเสธ กระบวนการบำบัดแล้วหลบซ่อนมิให้สังคมรับทราบพฤติกรรม พวกเขาอยากจะเรียกตนเองว่า เสพยา โดยไม่ถูกประณามว่าติดยา เพราะไม่อยากเป็นผู้ป่วย ไม่อยากมีภาพที่น่าเชื่อถือ จริงๆ แล้วพวกเขา เข้าใจจากประสบการณ์ว่า พวกเขาได้รับประโยชน์จากยา มากอย่างจากยาที่เขาเสพมากกว่า มันคนละเรื่องกับการเป็นโรค พวกเขาคิดว่าแพทย์เข้าข้างตนเองและเชื่อในความรู้ความสามารถของ พวกเขามากเกินไป ถ้าทราบใดที่พวกเขายังไม่ถึงมือแพทย์ พวกเขาก็ยังไม่ป่วยทราบใดที่ยังไม่ถึงมือตำรวจพวกเขาก็ยังไม่มีผิดตามกฎหมาย และนี่คือเหตุแห่งการพยายามหลบหนีของบุคคลที่ เสพยาประการหนึ่ง

ประการสุดท้าย พวกเขาต่อต้าน การรักษาเพราะการรักษาทำให้พวกเขาสูญเสีย หมาย ทำให้เขาต้องผิด อ่อนแอ เหมือนจะทำอะไรไม่ได้ พวกหมอวินิจัยพวกเขาแค่ตรวจ ร่างกาย พูดยุติถึงปัญหา ปฏิเสธในสิ่งที่เขาคิด ต่อต้านในข้อเสนอของเขาเช่นกัน รายหนึ่งบอกว่า

เขาขออยู่บ้าน รักษาตัวเอง หมอและพยาบาลไม่คัดจ้ง แต่ถามว่า แล้วถ้ากลับไปเสพต่อ จะทำอย่างไร ผู้เสพรายนี้วิเคราะห์ว่า คำพูดของหมอไม่เข้าใจและไร้เดียงสา การเข้าสู่กระบวนการของแพทย์ก็ใช้ยาทดแทน ค่อยๆ ลดยาลง แต่การหยุดยาอยู่ที่บ้าน ให้หยุดเลยเพื่อเข้าไปเสพอีก จะถูกตัดสินว่าเลิกไม่ได้ ความจริงแล้ว การพยายามดูแลตนเอง ให้ค่อยๆ ลดยานั้นก็ทำได้ โดยไม่ต้องมีแพทย์ แต่หมอคิดคนละอย่าง แสดงว่าหมอก็ต่อต้านรูปแบบการบำบัดของพวกเขาเช่นกัน ความคิดและวิธีการที่พวกเขาจะจัดการตนเอง มันดูไม่มีความหมาย วิธีของเขาถูกปฏิเสธเพราะความไม่ไว้วางใจ เขาต้องกลายเป็นผู้ป่วยและอ่อนแอเสียก่อน จากนั้นหมอจึงเข้าช่วยเหลือ และนั่นแหละคุณก็จะหาย ซึ่งพวกเด็กๆ บอกว่า มันมีใช้มีหนทางอยู่แค่นั้น เพราะฉะนั้นจึงมีหลายครั้งที่เดียวที่คนเข้าบำบัดรักษา แกล้งทำเป็นหยุดยาเด็ดขาด เล่นละครตบตาหมอ แล้วก็ออกมาได้ครบตามขั้นตอน พวกเขาพ้นโทษ แล้วกลับไปเสพต่อ เรื่องราวของคนที่เคยเข้ารับการบำบัดถูกถ่ายทอดถึงกันปากต่อปาก สร้างความหวาดกลัวกับการเข้าบำบัดรักษา พวกที่ยังไม่เคยเข้าบำบัดอย่างก๊วนติดยา เจมส์เพื่อนมาร์คถึงกับบอกว่า

ผมไม่เอาหรอก ไม่เคยไปนะโรงพยาบาล แต่ผมเข้าใจดี ดูในหนังนะ น่ากลัวมาก ไม่รู้มันแสดงมากไปรีเป่านะ โอ้ย! อะไรจะทรมานอย่างนั้น ไม่ถึงขนาดนั้นหรอก แต่ถ้าใน รพ. ทำอย่างนั้น ผมกลัว ฟังไ้ มาร์คมันเล่าแล้ว ก็อึ้งมันแะเลยนะ มาร์คบอกว่า ยอมติดต่อไปสบายกว่า อย่าเข้าไปเลย มันบ้าบอ มันไม่เข้าใจกันว่าคนติดยาก็เป็นคนนะ เอาไปอยู่อย่างนั้นได้ไง? กินอยู่ไม่สะดวก คนยังต้องการสบายๆ จะได้พยายามเลิกได้ ดันไปสร้างสิ่งกดดันเพิ่มขึ้น มาร์คบอกว่าอาละวาดมากจับมัดเลยนะ มีซ้อมกันด้วย ตีกันภายในด้วยอันนี้ผมรู้ เราทำกันเอง แต่เพราะอะไรละ ก็มันเครียด มันอึดอัด มันไม่มีทางออก ไปไหนมาไหนไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ได้มาก อยากทำอะไรไม่ได้ทำกิจกรรมที่เคยทำในชีวิตมันหายไปหมด มันก็ง่วงงานชิ แล้วลดยาอีก บุหรี่ก็ไม่ได้ เพศสัมพันธ์ก็ไม่มี อะไรก็ไม่ได้ ไม่ได้ เข้า! หลุดจิตใจขึ้นมาพูดไม่ถูกหูก็ไม่ทนแล้ว ฟาดกันเลย ผมว่านะไม่มีสิ่งสุนทรีย์ในชีวิต จะว่าที่สวຍงามน่าอยู่หรือนั่นก็ได้แต่สวຍงามแต่กันไว้หมดแล้วนี้ ต้องทำอะไรเวลาไหน ผมเคยไปนะไม่เคยเห็นใครออกมานั่งเล่นนอนเล่นเลย เห็นซึมเซาอยู่ที่ตึกอำนวยการเดินงูๆ ออกจากตึกได้ยาแล้วก็กลับไป เอาพอดีขึ้นก็เข้ากิจกรรม เย็นๆ ออกกำลัง ทำแบบทดสอบอาบน้ำสวดมนต์ ปฏิญาณแล้วก็นอนก็มันถูกบังคับหมดเลย มันจะสนุกและรู้สึกดี ได้ใจแค่คิดก็น่ากลัวแล้ว จริงหรือไม่จริงผมไม่รู้ แต่คนที่ไปมาแล้วมันเล่าเหมือนกันก็น่าจะจริงได้ ผมเลยคิดว่าหลายคนต้องคิดไม่ต่างจากผม “ติดยาเสียดีกว่า ไปติดคุกอยู่ในนั้น” แล้วก็ไม่ได้หายจริงๆ ด้วยนะ เขาคูมไม่ได้หรอกครับ พวกผมนะ ใจผมไม่เลิกก็ได้แต่กัน ห้ามการกระทำแต่ห้ามใจผมนะ ไม่สำเร็จ เดียวก็หามาสูบจนได้

ในอีกแง่มุมหนึ่งที่ต้องพิจารณาคือ “ผู้เปียงเบน” อันเป็นคำพูดที่โหดร้ายจากการรับรู้ของสังคม ทำร้ายจิตใจ ทำลายความเชื่อมั่นในชีวิต นอกเหนือจากการไม่ได้รับการดูแลเยียวยาคนไข้ทั่วไปแล้ว การรับรู้ของบุคคลที่แวดล้อม เรื่องพิษภัยของยาเสพติดก็สร้างกรอบทรงอย่างแน่นหนา

กักกันไม่ให้พวกเขาได้ออกสู่สังคมโดยง่าย ถูกหวาดระแวงจากสังคมว่า จะควบคุมตนเองไม่ได้ โดยเฉพาะข้อหาที่จะเมิดข้อบัญญัติทางศีลธรรม พวกเขาโต้แย้งว่า การเบี่ยงเบนของพวกเขา อาจมีนิสัยดั้งเดิมที่ได้รับการเลี้ยงดู อาชญากรรมมากมายไม่เสพยาเสพติด แต่กระทำการอุกอาจ ทารุณ โหดเหี้ยม พฤติกรรมอาชญากรรมที่พวกคนเสพยาก่อขึ้นมา ถูกผูกติดกับคนติดยาทุกคนอย่างไม่เป็นธรรม คนลักขโมย โกหก ไม่ซื่อสัตย์ ล่วงเกินทางเพศ เป็นพฤติกรรมที่มีและเกิดขึ้นได้ ในมนุษย์ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม และในหลายๆ กรณีที่เกิดอาชญากรรมขึ้นโดยคนเสพยา มันอาจมีใช้เพราะเขาเสพยา มันอาจมีเหตุผลอื่นเข้ามาแทรก ณ.ขณะที่เขาก่ออาชญากรรมนั้น แต่พวกคนที่เสพยาจะถูกเหมารวมว่าเกิดจากสาเหตุการเสพยาทันที และประการสำคัญยิ่งคือ ไม่มีใครยอมรับว่า พวกเขา/เธอพอใจกับการเสพยา และมีความสุขกับมัน

จากคำให้การของผู้เข้ารับการบำบัดแล้วไม่เลิกยาและย้อนกลับไปเสพนั่น มีเนื้อหาสาระของการแสดงทัศนะทางลบและทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเข้าสถานบำบัด ผู้เสพยังคงให้ความสนใจต่อการกระทำของแพทย์ พวกเขายังคงให้ความสำคัญกับการให้ผู้บำบัดรักษาปรับตัวเข้ากับเรื่องราวในชีวิตของเขา บนเรื่องราวที่เข้าใจว่ายาบ้า เป็นตัวร้าย แย่งชิงพื้นที่ความจริงกับคนติดยาที่ว่า มันคือสิ่งดี คนไข้เอาร่างกายของตนต่อรองให้แพทย์พิสูจน์ความจริงในกลยุทธิ์ และตรรกะของศาสตร์ที่ตนเชื่อ พวกเขาต่อต้าน ต่อสู้เพื่อแสดงความจริงให้เห็นว่า ความเข้าใจของแพทย์นั้นผิด พวกเขาเชื่อในเรื่องของความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ที่อยู่เหนือการกำกับร่างกายของแพทย์ ทั้งนี้ผู้เสพยาอาจต้องการปรับเปลี่ยนความเชื่อของแพทย์ในเรื่องฤทธิ์ของยาที่ว่าทำลายให้อ่อนตัวลงเป็นการทำงานในร่างกายเฉพาะบางส่วนบางเวลา โดยอธิบายให้เห็นว่าร่างกายของพวกเขา ทำงานเพราะการกระตุ้น ถ้าพวกเขาไม่ทำอะไรหักโหมมาก ฤทธิ์ก็จะอยู่ได้นานและเป็นอันตรายต่อร่างกายน้อย การพยายามยกตัวอย่างให้เห็นบุคคลที่ควบคุมยาให้อยู่ในร่างกายได้ ดำรงชีวิตปกติได้ อย่างนักดนตรี เช่น นายไก่ ที่เป็นการพยายามสร้างความรู้ให้เข้าใจกันว่า มียาก็อยู่ได้ โดยพยายามยกกรณีตัวอย่างพิเศษที่พวกเขาเชื่อมั่น แต่ทั้งที่เป็นกรณีที่เขาสนใจเลือกขึ้นมาโดยไม่ยกกรณีตรงข้ามแวดล้อม ปราบฏกการณ์จริงที่พวกเขาเห็น สามารถสร้างความน่าเชื่อถือ ความมั่นใจให้กับพวกเขา พร้อมกับทำให้ผู้รับฟังต้องยอมจำนนด้วยเช่นกัน แต่พวกเขาก็อดไม่ได้ที่จะเข้าไปติดกับดักของแนวคิดแพทย์ซึ่งแบ่งแยกลดทอนการวิเคราะห์ที่สาเหตุของด้านกายภาพ และจิตใจ ทั้งที่ต่อต้านแนวคิดนี้ พวกเขาเองก็ยังแอบสารภาพว่า ผลเสียที่เกิดกับร่างกายเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้พวกเขา เริ่มคิดถึงการเลิกยา แต่รอให้ใจพร้อม พวกเขายังมีได้วิเคราะห์ตนเองในภาพรวม ที่ต้องเชื่อมโยงมิติต่างๆ ที่เป็นปัญหาเข้าหากัน แล้วบูรณาการให้เห็นผลโดยรวมทั้งหมดของมันอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเมื่อเวลานั้นมาถึงพวกเขาจะมองเห็น ตนเองอย่างรอบด้าน ได้เข้าใจและศึกษาตนเองในมิติต่างๆ จนนำไปสู่การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงชีวิตได้

บทที่ 6

เทคโนโลยีแห่งตัวตนเพื่อการยุติการพึ่งพายา

ภายใต้แบบแผนการรักษาบำบัดจากประสบการณ์ชีวิตจากเรื่องราวของเด็กๆที่เคยได้ประสบมาในสถานบำบัดรักษา ไม่ว่าจะเป็น มาร์ค บอยและเนมต่างก็สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดการบำบัดรักษา ผู้ติดยาที่มุ่งเน้นการสร้างกฎเกณฑ์และวินัยเพื่อควบคุมร่างกายให้เลิกยาให้ได้เท่านั้น แต่หลักการของการบำบัดรักษาและระเบียบกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดต่อผู้ที่ได้ชื่อว่า “ผู้เป่ียงเบน” จากการเป็น “ผู้ติดยาและเป็นผู้ป่วย” ในรูปแบบที่ใช้อำนาจเหนือพวกเขาราวกับว่าพวกเขาเป็นวัตถุหรือไม่ใช่มนุษย์ดังคำพูดของโตว่า “เขาจับผมมัดตรึงแน่นกับเตียงเหมือนผมเป็นสัตว์” มีผลในด้าน ความรู้สึกของผู้ติดยาในเชิงถูกกลืนรอนอำนาจตัวตนทำให้รู้สึกไร้อำนาจ(Powerlessness) ขาดอำนาจเหนือชีวิตตนเอง สูญเสียความเป็นตัวเองในอันที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตให้หลุดพ้นจากการติดยาได้ ทั้งมาร์ค บอยและเนมจึงได้ปฏิเสธการบำบัดรักษาและหนีออกมาจากสถานบำบัดรักษา พร้อมกันนั้นการรับรู้ของสังคมภายนอกต่อการบำบัดรักษาผู้ติดยาในเรื่อง กฎเกณฑ์ กติกา และระเบียบวินัยได้ให้ความหมายในเชิงคุณค่าที่เป็นความพยายามให้การช่วยเหลือแก่ผู้เสพ และยอมรับในเงื่อนไขที่จะจัดการกับผู้ติดยาได้ในทุกรูปแบบ โดยมีได้ยดีต่อเสียงคร่ำครวญ ร่ำร้อง ที่แสดงความรู้สึกในส่วนลึกของพวกเขามากถึงความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นผู้ติดหรือไม่ติดยาก็ตาม

คำอธิบายของเด็กๆ ต่อการบำบัดรักษาในสถานบำบัดให้ความหมายเชิงลึกลับเหลวนับตั้งแต่ก้าวแรกที่ได้เข้าไป ถ้อยคำที่ได้ถ่ายทอดความรู้สึกออกมา ล้วนให้ความหมายสถานบำบัดรักษาสิ่งๆที่มีนัยยะอันยิ่งใหญ่ว่า “มันคือคุก” พื้นที่การบำบัดที่ถูกสร้างขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งอันเป็นปฏิกิริยาระหว่างผู้เสพยากับระบบโครงสร้างการจัดการของสังคม ผู้เสพยาจึงเป็นผู้ป่วยที่มีได้เต็มใจรักษา ดังเช่นผู้ป่วยด้วยโรคอื่นๆ แม้ว่าปัจจุบันวงการบำบัดรักษาผู้ติดยาจะได้พัฒนารูปแบบวิธีการรักษามาอย่างต่อเนื่องโดยปรับปรุงจากการบำบัดรักษาแบบแยกส่วนมาเป็นการบำบัดรักษาแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นกระบวนการตั้งแต่การบำบัดร่างกายจิตใจและสังคมบำบัดแล้วก็ตาม รวมทั้งการใช้รูปแบบอื่นๆเข้าสนับสนุน เช่น ศาสนา สมาธิ แต่แนวทางการบำบัดที่ปรับปรุงขึ้นมา นั้นยังคงตั้งอยู่บนความเชื่อว่า ผู้เสพต้องได้รับการบำบัดตามแนวความคิดการรักษาเชิงวิทยาศาสตร์ การแพทย์ที่มีแนวความคิดการขจัดสาเหตุออกจากร่างกาย แม้ว่าผู้เสพยาจะยืนยันเรียกร้องให้ตนเองยุติการพึ่งพายาด้วยตนเอง

ประสบการณ์ชีวิตร่วมของผู้วิจัยที่ได้คลุกคลีกับเด็กๆที่สามารถยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเองจึงเป็นประเด็นสำคัญในการร่วมสร้างความรู้ที่ก่อตัวมาจากประสบการณ์ของผู้เสพยาเองว่าด้วย

เรื่อง การสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายามีกระบวนการอย่างไร ในการปรับตัวเปลี่ยนแปลงตนเองให้กลับมาเป็นบุคคลที่มีฐานะนุรูปโดยมีคุณธรรม จริยธรรมและได้รับการยอมรับจากสังคม

วิกฤต:จุดเปลี่ยนสู่ความปรารถนายุติการพึ่งพายา

เส้นทางการก้าวไปสู่การติดยามีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่หลากหลายในสถานการณ์ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับกระบวนการปรับตัวของผู้เสพยาที่จะนิยามและตีความหมายของสิ่งต่างๆ พร้อมทั้งสามารถที่จะสร้างปรับเปลี่ยน เรียนรู้ ไปในท่ามกลางกระบวนการทางสังคมที่ดำเนินอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนิยามและตีความความหมายจะเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการตีความใหม่ (Redefined) อย่างต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ผ่านประสบการณ์ต่างๆ ในแต่ละระยะของการใช้ยาเสพติด และประสบการณ์ชีวิตที่ได้รับเมื่อครั้งได้รับการบำบัดรักษาในสถานบำบัด การถูกตีตราและดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ผู้เปี่ยงเบนของการเป็น “ผู้ติดยาและผู้ป่วย” นี้เองทำให้ ผู้เสพยาได้เรียนรู้ประสบการณ์อันเลวร้าย จนในที่สุดมีความปรารถนาแห่งชีวิตที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงตนเองในสิ่งที่ตนเองดำรงอยู่จากอัตลักษณ์ที่สังคมสร้างให้ เกิดเป็นวิกฤตของชีวิตและสร้างจุดเปลี่ยน(Turning Point) ตัดสินใจในความปรารถนายุติการพึ่งพายาเสพติดจากเบื้องลึกของจิตใจ

ภาวะวิกฤต คือ ความจริงชุดหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากความขัดแย้ง ก่อร่างเป็นปัญหาและถูกยกระดับความรุนแรงให้เป็นวิกฤต วิกฤตในชีวิตทั้งระดับปัจเจกและระดับกลุ่มที่มากขึ้นส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และสร้างเป็นความรู้ชุดใหม่ แล้วได้รับการสถาปนาขึ้นมาใหม่ในท่ามกลางวิกฤตผ่าน การสร้างความหมาย เจื่อนไข กระบวนการและมีเป้าประสงค์ ครั้นเมื่อสามารถสร้างแนวทางในการแก้ปัญหาได้จนบรรลุเป้าประสงค์แล้ว ความรู้นั้นอาจถูกวิพากษ์ ต่อต้านและเกิดการต่อสู้กันระหว่างทัศนะเดิมกับทัศนะใหม่ หากผู้เป็นเจ้าของความรู้ใหม่สามารถใช้ความสัมพันธ์ทางอำนาจอันแยบยล แผ่ซ่าน เข้าไปในสังคมจนกลายเป็นภาพตัวแทนได้ ทำให้ผู้คนสยบและรับเอาความรู้ชุดนั้นเข้าไปสู่ความเป็นปกติของตนแล้ว จึงกล่าวได้ว่าความรู้นั้นถูกสถาปนาขึ้นอย่างสมบูรณ์ สำหรับความจริงชุดหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากภาวะวิกฤตจะสร้างจุดเปลี่ยนที่สำคัญของบุคคลนั้นได้ จุดเปลี่ยนของบุคคล อาจเกิดขึ้นได้จากทั้งวิกฤตทางลบและบวก ในสถานการณ์ที่เป็นวิกฤตสามารถสั่นคลอน/คลี่คลายความคิด ความเชื่อและจุดยืนเดิมได้ เนื่องจากโลกยุคใหม่ซึ่งเป็นโลกแห่งการแสวงหาทางเลือกบนความหลากหลายเพื่อสละทิ้งแนวทางและวิธีการเก่าๆ เพราะวิกฤตเป็นทางตันในท่ามกลางประดิษฐกรรมทางการเมือง สังคม วัฒนธรรมแบบเก่า ปัจเจกหรือกลุ่มบุคคลย่อมมีการไตร่ตรองทบทวน การเปลี่ยนแปลงของตนเองเมื่อก้าวเข้าสู่ทัศนะใหม่ ให้ตนเองใช้ศักยภาพอันเต็มมนุษย์อยู่ร่วมกับสรรพสิ่งได้อย่างยั่งยืนเป็นสุข

ในท่ามกลางวิถีชีวิตผู้ติดยาที่มีปรากฏการณ์จำนวนไม่น้อยที่พิสูจน์ตัวเองว่า ก่อให้เกิดความหายนะวิบัติต่อชีวิต สมอง ร่างกายรวมทั้งต่อความสัมพันธ์สภาวะสังคม สะสมความขัดแย้ง ชีวิตขาดความสุขไปตามลำดับ อย่างที่แจ่มสกับมาร์ครวมทั้งเนมเล่าว่า เมื่อเสพยาไปนานๆ ร่างกายมันจะพังทลายลง ทำลายไปมากๆ ร่างกายใช้งานมาก สมองเสื่อม ประสาทเริ่มหลอน แต่ในขณะนั้นผู้เสพยา ยังไม่ได้สรุปเป็นระดับปัญหาและยกระดับปัญหาให้เป็นวิกฤต เพราะผู้เสพยายังสามารถต้านทานต่อแรงเสียดทานต่างๆ ได้ ปัญหายังไม่รุนแรงพอที่จะเข้าไปทำลายทัศนคติการมองโลกแบบเดิมที่จะทำให้เปลี่ยนความคิดและสร้างทัศนะใหม่ได้ จึงยังดำรงพฤติกรรมการเสพยาต่อเนื่องกันมาด้วยความเข้าใจว่า สิ่งนั้นคือ ความเป็นปกติ จนเมื่อเกิดความไม่สงบปกติขึ้นในชีวิตที่อาจเกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคล อย่างคนติดยา หรือกลุ่มบุคคลที่แวดล้อมเขาอยู่ สถานการณ์ความไม่เป็นปกตินั้นถูกเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์ในชีวิตปัจจุบันผ่านการตัดสินใจให้คุณค่า **สถานการณ์นั้นจะถูกตัดสินให้เป็นวิกฤต โดยการใช้ความคิด ความรู้สึก สำนึกในความเป็นปัจเจกบุคคลผู้นั้นจนนำไปสู่การตั้งคำถามหาหนทาง/ทางเลือกใหม่** เพื่อคลี่คลายปัญหาหรือความคับข้องใจ สถานการณ์นั้นไม่อาจกำหนดได้แน่นอนว่าจะเป็นสถานการณ์ใด การกำหนดจัดฉาก สร้างภาพ ใช้สิ่งทดแทนไม่ได้ แต่มันคือสถานการณ์จริงที่อุบัติขึ้นตามบริบทชีวิตของผู้เสพยาซึ่งย่อมมีความแตกต่างหลากหลายที่มีความรุนแรงประทับใจ ซาบซึ้ง มากพอที่จะปรับเปลี่ยนทัศนะเดิมมาใช้ทางเลือกใหม่

ผู้เสพยาแต่ละคนจะมีวิกฤติหรือจุดเปลี่ยนที่นำไปสู่ความต้องการเลิกยาที่แตกต่างกันไปจากประสบการณ์ชีวิตและวิถีคิดการมองโลกของผู้เสพยาที่แตกต่างกันโดยผ่านการอบรม เลี้ยงดู สั่งสอน ก่อร่างสร้างตัวตนให้กับผู้เสพยามาตั้งแต่เยาว์วัย ประเด็นความรักและความผูกพันที่มีต่อครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเข้าครอบงำและกำหนดวิถีชีวิตของเด็กๆ ทุกคน แม้ว่าพวกเขาจะหันเหชีวิตไปสู่โลกของคนติดยาแล้วก็ตาม ตัวตนของพวกเขาเมื่อมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อครอบครัวตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ในฐานะลูกที่ดีหรือพี่ที่อบอุ่น ทั้ง มาร์ค เจมส์ บอย ต่อ ต่อ สุข รวมทั้งเนม ล้วนได้รับการอบรมให้เข้าใจในบทบาทของการเป็นที่พึ่งของครอบครัว ดังนั้นเมื่อสถานการณ์/วิกฤตการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เด็กๆ รักและเทิดทูนจึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในอันที่จะมีผลต่อการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงชีวิต ดังเช่น “เจมส์มีความปรารถนาอยากจะทำเลิกลาอย่างเด็ดขาดเพราะระลึกถึงความรักของพ่อแม่และน้องที่กระทำต่อตนมาตลอด” “มาร์คต้องการที่จะทำหน้าที่ลูกที่ดีของแม่ สามีที่ดีของภรรยา พ่อที่ดีของลูกรวมทั้งตอบแทนตาและยายที่เสียชีวิต” “เนมอยากทำเพื่อทดแทนบุญคุณต่อพ่อและแม่” “บอยรู้สึกบาปหนักที่ตนเองทำร้ายครอบครัว” “ต่ออยากตอบแทนความดีความรักของแม่ที่มีต่อตนเสมอมา”

เด็กทุกคนล้วนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากพ่อแม่และครอบครัวอย่างดีเสมอมา แม้ว่าจะตกเป็นทาสยาแล้วก็ตาม สำหรับต่อนั้นแม่ขอร้องให้เลิกยามานานแล้ว แต่ต่อทำได้เพียงแต่เสพยา

น้อยลงแต่เลิกไม่ได้เพราะร่างกายยังต้องการยา ใจที่คิดจะเลิกยาบอกกับตัวเองอยู่บ่อยๆ ใช้ความพยายามมากมายหลายครั้งไม่เคยสำเร็จ เห็นหน้าพ่อกับแม่ทุกวัน ท่านยังคงรักต่อเหมือนเดิม แต่ดูเหนื่อยล้ามาก โดยเฉพาะพ่อนั้นเหนื่อยหน่ายกับชีวิตอย่างหนัก ถึงกับเคยหลุดปากออกมาว่า “เหมือนเลี้ยงหมาไว้ตัวหนึ่ง อย่าไปคิดอะไรมากก็ให้มันกินไป หมามันกินข้าว แต่นี่มันกินยา” ตอนนั่งฟังคำพูดของพ่ออย่างสงบ ใคร่ครวญดูว่า ชีวิตของต่อเหมือนหมาตัวหนึ่ง แต่มีความแตกต่างตรงที่เมื่อพ่อแม่ไม่อยู่บ้านมีหมาเฝ้าอยู่พ่อแม่สบายใจ แต่หากมีเขาอยู่ พ่อแม่กลับกังวลมากกว่าต่อคิดพิจารณาคุณค่าตัวเองเทียบกับหมาอยู่พักหนึ่งก็สลดความคิดทิ้งเพราะหมาที่บ้านมันตายไปหลายเดือนแล้ว ที่นี้คงไม่มีสิ่งที่พ่อแม่ไว้วางใจได้อีก พ่อพูดให้ต่อดูแลตัวเองให้ดี “พ่อจะดูแลแก่เท่าที่ฉันจะมีชีวิตอยู่ ฉันทำได้แค่นี้ แกอยู่ให้นานที่สุด ถ้าแกเป็นอะไรไปอีกแม่แกคงขาดใจตาย แกเป็นชีวิตของแม่เขาแม้ว่า มันจะไม่ใช่ชีวิตก็ตาม” เขาเก็บคำพูดพ่อไว้ในส่วนลึกของหัวใจ

ความรู้สึกในใจที่เป็นส่วนลึกของความต้องการเลิกยากับความรู้สึกของการตกเป็นทาสยาของต่อต่อสู้กันอย่างหนัก ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะเป็นระยะเวลายาวนาน จนกระทั่งวันหนึ่งวันที่เกิดสถานการณ์ “วิกฤต” นั่นคือ **แม่ป่วยหนักจะต้องเข้ารับการผ่าตัด** วันนั้นเป็นวันที่เป็นจุดเปลี่ยนของต่อ ในใจต่อมีเพียงความรู้สึกต้องการเลิกยาอย่างเดียวเท่านั้น ต่อรำลึกและเล่าให้ฟังว่าถึงเหตุการณ์วิกฤตอันเป็นจุดเปลี่ยนของเขาวา ต่อเห็นแม่ร้องไห้ก่อนเข้าห้องผ่าตัด คำพูดของแม่ที่ทำให้หัวใจของต่อแข็งแกร่ง มีจิตใจแน่วแน่ และไม่โลเล คือ “แม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป ไม่ใช่เพื่อแม่แต่เพื่อแม่จะได้อยู่ดูแลต่อต่อไป แม่ไม่อยากตายก่อนลูกต่อ แม่อยากอยู่ข้างลูกต่อตลอดไป” แม่เองก็รู้ว่าต่อหลงผิดที่ติดยาแต่การให้อภัยของแม่มันปกปิดไว้จนมืด ด้วยความรักของแม่ต่อสิ่งทุกอย่าง สัญญาแม่ในทันทีต่ออยากได้แม่กลับคืนมา กลัวว่าแม่จะตาย ต่อไม่อยากแลกชีวิตแม่ด้วยทิวชีวิตของต่ออีกต่อไป หากได้แม่คืนมาต่อจะพยายามอีกที และสิ่งที่ต่อไม่คิด ไม่คาดฝันก็คือ เมื่อต่อพูดจบพ่อผู้ซึ่งไม่เคยพูดดีกับต่อเลย เข้ามากอดต่อน้ำตาซึมและบอกด้วยน้ำเสียงสั่นเครือว่า “พ่อขอโทษ” พ่อบอกดีใจที่สุดที่ได้ยินคำนี้จากปากของต่อ สำหรับต่อนั้น ชีวิตนี้ก็ไม่เคยรับรู้ความอบอุ่นของอ้อมกอดพ่อเช่นกัน ต่อชุกกายเข้ากับพ่อเหมือนลูกนกที่ต้องการการปกป้อง ต่อโยนหาอ้อมกอดอันแข็งแรงนี้มานานแล้ว พี่เบียร์ที่คุ้นมานานก็พูดกับเขาว่า “ตอนแกเลิกยาพี่จะอยู่ด้วย บอกมาว่าจะให้ช่วยอะไร” สถานการณ์เพียงชั่วพริบตาที่ตรึงใจต่อให้เห็นความรักในครอบครัว มารดา บิดา พี่ชาย การให้อภัยของคนในครอบครัว สร้างแรงบันดาลใจให้ต่อ อยากมีชีวิตอยู่ต่อไปอย่างผาสุก มีครอบครัวที่อบอุ่น ทั้งๆที่ร่างกายและจิตใจเป็นทาสยาอย่างหนัก แต่ต่อก็มีกำลังใจและตัดสินใจเด็ดขาดที่จะเลิกยาให้ได้ โดยเริ่มต้นวางแผนการเลิกยาแบบ “หักดิบ” ให้เลิกยาได้ ก่อนที่แม่จะหายเป็นปกติ

เมื่อพิจารณาเรื่องของต่อแล้ว ผู้วิจัยสรุปว่า ชีวิตแม่ คือ จุดเปลี่ยนสำคัญให้ต่อตัดสินใจแน่วแน่ที่จะเลิกยา จากการที่ต่อได้รับรู้ถึงความรัก ความผูกพัน ความห่วงใยของแม่ที่มีต่อเขา แม้วันที่

แม่ต้องผ่าตัด ความรู้สึกห่วงใยของแม่มายังมาอยู่ที่ต่อเพียงคนเดียว แม่ไม่เคยลืมหน้าที่ของความเป็นแม่ แม่ว่าลูกจะทำให้แม่ผิดหวังและเสียใจมากแล้วก็ตาม ต่อให้ความสำคัญกับการตาย/การสูญเสียของแม่มาก เพื่อแลกกับความตายของแม่การเลิกยาของต่อจึงเป็นเรื่องเล็กน้อย ต่อพยายามจะไขว่คว้าจุดรั้งชีวิตของแม่ไว้ ด้วยเงื่อนไขการเลิกยาของต่อที่จะสร้างพลังใจให้กับแม่ได้ ต่อเชื่อว่า หากแม่มีพลังใจอย่างเต็มที่กับสิ่งที่แม่ขอต่อมานาน เพื่อแม่จะมีกำลังใจต่อสู้กับโรคร้ายได้ ด้วยความรู้สึกขัดแย้งในครอบครัว ความรู้สึกว่า พ่อไม่รัก บ่อนทำลายพลังใจของต่อตลอดมา ต่อจึงสละทิ้งความรู้สึกเหล่านั้นไป ต่อจะเลิกยาเพื่อแลกกับชีวิตแม่โดยไม่มีข้อต่อรองใดๆ อันที่จริงแล้วลึกๆพ่อก็รักต่อเช่นกัน ครั้นเมื่อพ่อได้เห็นพลังความตั้งใจของต่อที่สำแดงต่อหน้าสถานการณ์นั้นแล้ว พ่อก็ขจัดทิ้งความรู้สึกขัดแย้งนั้นได้เช่นกัน สายสัมพันธ์ของความรักบนนาที่แห่งความตายของแม่และหน้าที่ของลูกเป็นพลังที่สำคัญให้เกิดจุดเปลี่ยนในความคิดและจิตสำนึกของต่อในการยุติการพึ่งพายาจนสำเร็จ

นอกจากความรักในครอบครัวที่มีพื้นฐานสำคัญแล้ว ระบบการอบรมสั่งสอนให้รู้ถึงหน้าที่และความรักที่ได้รับยังสามารถจะส่งต่อ และสร้างความรู้สึกความรักต่อเพื่อนมนุษย์ได้อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยได้รับคำบอกเล่าของผู้ติดตามต่อความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนนับตั้งแต่เติบโตจนเข้าสู่เส้นทางเสพยา พวกเขา รักเพื่อน มีอุดมการณ์ต่อการเป็นเพื่อนค่อนข้างสูง ค่านิยมความเป็นเพื่อนบ่มเพาะมาตั้งแต่ความรักในครอบครัวเป็นสะพานเชื่อมโยงถึงเพื่อนได้ ความรักและความเข้าใจในหมู่เด็กวัยรุ่นกับหมู่เพื่อนมีพลังมากมายต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความรัก การเรียน เมื่อพวกเขาได้แย้งต่อครอบครัว บุคคล กลุ่มแรกที่วัยรุ่นจะนึกถึงคือ เพื่อน ดังนั้นหากความเป็นไปต่างๆได้เกิดกับเพื่อนแล้ว ย่อมจะต้องมีผลกระทบต่อจิตใจเขาอย่างสูง หน้าที่แห่งการเปลี่ยนแปลงความคิดของมาร์คนั่น คือ หน้าที่ที่คร่าชีวิตของโรจน์เพื่อนที่รักมากที่สุดไป ทำให้มาร์คตัดสินใจยุติพฤติกรรมการเสพยาอย่างเด็ดขาดเพราะเพื่อนรักเสพยาเกินขนาดตายไปต่อหน้า โรจน์เป็นเพื่อนรักที่ร่วมโลกเสพยากันมา ยาวนาน หลบหนีการจับกุมรวมทั้งร่วมทำการค้ายาเดินสายมาทั่วประเทศด้วยกัน ร่วมเป็นร่วมตายกันมานาน ก่อนที่โรจน์จะสิ้นใจเพราะเสพยาเกินขนาด ร่างกายโรจน์อาบไปด้วยเลือดกอดมาร์คเอาไว้ เหมือนจะหาที่ยึดเหนี่ยว ภาพความทรงจำของโรจน์ก่อนเสียชีวิตในคืนนั้น ทรมาณใจเขา เพื่อนที่อยู่ในโลกมืดกันมานานจนไม่มีใครสนใจพวกเราเลย มาร์คเฝ้าดูพยาบาลช่วยเหลือจนโรจน์สิ้นชีวิต โรจน์บอกเพื่อนเป็นครั้งสุดท้ายให้เลิกยาให้ได้จะได้ไม่เป็นเช่นเขา มาร์คจำภาพนั้นได้ติดตา ดูการจากไปของโรจน์อย่างบอบช้ำ มาร์คตัดสินใจเลิกยาทันที เพราะจำภาพการตายของโรจน์อย่างฝังใจ กลัวภาพที่พบเห็นนั้นจะเป็นกลายเป็นภาพของตัวเองเข้าสักวัน ความจริงแล้วมาร์คได้ทราบข่าวการตายของคนร่วมโลกที่ติดยาเสพติด ต่างกรรมต่างวาระกัน แต่ไม่ได้เผชิญกับคนตายที่มีเลือดกระจายตายในอ้อมกอดเช่นนี้ ภาพที่เผชิญให้คำตอบถึงความเป็นมาของชีวิตคนติดยาตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นภาพจากชีวิตจริงที่แถลงให้เห็นต่อหน้าชัดเจน ทุกภาพ ทุกบท ทุกตอนที่เริ่มโดยมาร์คเองเป็นตัวแสดง มีการ

ผจญภัยในโลกกว้างของยาเสพติดโดยมีมาร์คและกลุ่มเพื่อนๆ ที่มีจุดจบเป็นคำตอบโดยเพื่อนรักของมาร์คเป็นผู้แสดง เพียงแต่เมื่อจบฉากนี้ เพื่อนไม่ลุกขึ้นมาอีกเลย นอกจากฝากคำพูดสุดท้ายที่ดังก้องอยู่ในหัวมาร์คอยู่ตลอดเวลาว่า “เลิกเสียเหอะ มึงจะไม่ได้เป็นอย่างกู”

สำหรับเนมแล้ว ถูกประนามจากพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน แฟนหรือใครๆ ที่ใกล้ชิดว่า “ไม่ใช่มนุษย์” โดยมียาเสพติดเป็นสาเหตุหลัก เนมถูกกล่าวหาว่า ไร้ค่า อ่อนแอ ป่วยเพราะพฤติกรรมกรรมการเสพยาทำให้เนมถูกสังคมกดทับด้วยกลวิธีต่างๆ การกดทับที่สำคัญ คือ การนิยามความหมายจนเนมกลายกลายเป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม เนมถูกกดทับด้วยการให้ความหมายทั้งสิ้น สาม ความหมายคือการเป็นทอม เป็นคนติดยาและว่างงาน เป็นชนวนสำคัญที่เขาไม่ได้รับการยอมรับอยู่ในสังคมมานาน หลังการสูญเสียพ่อ เนมได้พยายามหยุดการเสพยาหลายครั้งแต่เคยไม่สำเร็จ วันหนึ่งชีวิตพลิกผันให้ได้พบกับอ๊อฟเธอเป็นคนดี มีงานทำ มีครอบครัวสมบูรณ์ ที่สำคัญ อ๊อฟยอมเป็นแฟนกับเนมทั้งๆ ที่รู้ว่าเนมติดยา แต่เนมถูกพ่อแม่ของอ๊อฟมาพากราเธอไปด้วยช็อกกล่าวว่าเนมติดยาและไม่ม้งานทำเป็นเหตุหลัก เนมไม่เคยถูกแฟนทิ้งเพียงเพราะเนมติดยา เมื่อเลิกกับอ๊อฟ เนมนึกถึงคำพูดของอ๊อฟอยู่เสมอว่า “นอกเหนือจากความเป็นทอมแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดที่พ่ออ๊อฟรับเนมไม่ได้ คือ ติดยา ไร้อนาคต ไม่มีงานทำ ดูแลอ๊อฟไม่ได้” **ไม่ใช่เพียงเฉพาะคำพูด แต่ด้วยแววตาและเสียงหัวเราะเย้ยหยันของพ่ออ๊อฟที่ดูถูกเหยียดหยามดังก้องในความรู้สึกของเนมตลอดเวลา** เนมจึงตัดสินใจเลิกยาเพื่อพิสูจน์ตนเองได้กลับการประนามด้วยการใช้ยาเสพติดเป็นสาเหตุการลดทอนคุณค่าในตัว กีดกันมิให้เนมได้รับการยอมรับในสังคม ขับไล่ ผลักดันให้อยู่นอกกติกาการดำรงชีวิตตามระบอบสังคม เป็นแรงผลักดันให้เนมหาทางเลิกยาด้วยตนเองได้

มิติการมองของสังคมยังคงไว้ซึ่งการพิจารณาเฉพาะด้านกายภาพเป็นหลักจนข้ามความเป็นคน ความสัมพันธ์ของคนติดยากับบุคคลอื่นๆ รวมทั้งมองข้ามศักยภาพอีกหลายประการ ภายใต้สังคมอุปถัมภ์ที่เนมเคยมี เคยเป็น ทั้งที่ความสัมพันธ์เดิมนั้นไม่ควรจะถูกเชื่อมโยงด้วยพฤติกรรมกรรมการเสพยาเพียงสถานเดียว การเสพยาทำลายสายสัมพันธ์ระหว่างสังคมของเนมให้พังพาบรุนแรง การถูกประนามสร้างภาวะการนึกคิดทบทวนให้กับเนมที่มีสำนึก ทบทวนดูพฤติกรรม และสำรวจตรวจตรา ตนเอง เนมต้องการสร้างความสัมพันธ์ของเขากับสังคมที่เคยมีขึ้นมาใหม่จึงต่อต้านการนิยามความหมายแบบกดทับอย่างหมดสิ้นด้วยความคิด เนมจึงได้พยายามสร้างสรรค์ชีวิตของตนให้มี ความหมายใหม่ เพื่อเปลี่ยนแปลง โคนล้มความหมายที่สังคมยึดเยียดให้ ความพยายามในการเปลี่ยน คำพูดว่า “ติดยาไม่มีอนาคต” “ชียาปัญหาสังคม” และมีกระบวนการเริ่มต้นที่การหยุดการเสพยาโดยวิธีการต่างๆ ในกาลเวลาต่อมา

จุดเปลี่ยนในการตัดสินใจเลิกยาของเจมส์เกิดขึ้นได้เพราะเจมส์นึกถึงชีวิตของเขาที่พ่อแม่ได้เลี้ยงดูมา แต่เจมส์ใช้ชีวิตอย่างกับว่าไม่ใช่ชีวิตของตัวเอง เจมส์เอาชีวิตไปผูกพันกับคนอื่น ปล่อยให้

คนรอบข้างมากกระตุ้นยั่วยุ ไร้สำนึกที่มีต่อตนเอง หยิ่งทรนงไปตามภาพวาดที่คิดว่าตนเองเป็น เขียนภาพของตัวเองขึ้นมาหลอกตัวเองแล้วพยายามสวมบทนั้น เจมส์ขาดสติมาตลอด แล้วลงท้ายด้วยการทำให้ตนเองและครอบครัวเดือดร้อน แม่บอกเจมส์ว่า “เจมส์เผาผลาญเงินแม่ไป 4-5 ล้านบาท แม่ไม่มีเงินให้ลูกอีกแล้ว” น้ำเสียงของแม่มีได้แสดงความโกรธเคืองเขาสักนิด วันนี้เจมส์รู้แล้วว่า การพยายามสร้างภาพความเป็นผู้นำของตนเอง ที่แท้คือ ความต้องการให้คนรอบข้างมั่นใจว่า สามารถปกป้องผู้อื่นได้ ความรู้สึกที่อยากเป็นฮีโร่ในใจคนรอบข้างจิตใจเสียมากมายจนลืมปกป้องตัวเอง ความไม่อยากจะเป็แกะขาวในหมู่ฝูงแกะดำ เลยกลายเป็นลูกแกะหลงทางไปนานแสนนานจนสุดปลายทางเป็นเหวลึกที่ยากจะเป็นขึ้นมาให้พ้น เจมส์มองเห็นแสงอยู่ที่ปากเหว รู้ว่าถ้าขึ้นไปก็จจะรอด การพิจารณาตนเองเกิดขึ้นจากการพยายามปฏิเสธสิ่งที่สังคมบอกเขา ความรู้สึกผิดมีอยู่ในตัวแจ๊ค และเจมส์ก็เลือกใช้การผูกคอตายแก้ไขความผิดของตนเอง

วิธีการผูกคอตายที่เป็นนาที่แห่งชีวิตหลังจากที่ล้มเหลวจากการต่อรองกับแม่ว่าจะพยายามเลิกยาด้วยตนเอง เจมส์นึกไว้ว่า “ตายเป็นตายแล้ว” เจมส์จึงถีบตัวเองให้พ้นเก้าอี้ หลังจากเอาเชือกคล้องคอให้ห้อยอยู่กับพัดลมเรียบร้อยแล้ว แต่เจมส์ก็พลาด พัดลมไม่สามารถต้านทานน้ำหนักของตัวเขาได้ เจมส์ร่วงลงมาพร้อมกันทั้งพัดลมทั้งคน เสียงดังไปทั่วบ้าน ดึงความสนใจให้ทุกคนมาจัดประตูลอยอย่างร้อนรน พ่อใช้กำลังของผู้ชายเท่าที่มีพังประตูห้องเข้ามา ซ้อนร่าง เจมส์ไว้ นำส่งโรงพยาบาลอย่างโกลาหล สถานการณ์ไม่ได้เป็นอย่างที่ เจมส์คาดคิดมาก่อน พ่อถอด เจมส์ไว้แน่นรากับจะรังชีวิต เจมส์ไว้ด้วย ทั้งแม่ น้องและญาติผู้ใหญ่ไม่มีใครเข้าเติม ไม่มีใครถามเรื่องเลิกยา พวกเขาตกใจในการฆ่าตัวตายของเจมส์ เมื่อเจมส์หายกลับมาบ้านมา พ่อ แม่ และน้องจับเจมส์มานอนไว้กลางบ้าน ไม่มีใครยอมปล่อยให้ย้อยตามลำพัง พ่อกับแม่ไม่ไปไหนนั่งเฝ้าจนอนเฝ้าเจมส์ทั้งกลางวันกลางคืน มีน้องมานอนอยู่ด้วย ทุกคนพูดจาคุยกับเจมส์อย่างสนุกสนาน หลายคนพยายามให้ลืมเรื่องที่ผ่านมา ไม่ให้เจมส์พูดเรื่องที่ผ่านมา แต่เจมส์ไม่ก็ไม่เคยลืมเหตุการณ์วันนั้นเลย วันที่พ่อถลาเข้ามาซ้อนร่างเขาไว้แต่ค่อยแกะเชือกจากคอ น้ำตาของพ่อและแม่ไหลพราก น้องเอามือน้อยๆ ขาวๆ ปิดบาดแผลที่ศีรษะ น้ำตาไหลพรากเช่นกัน ทุกคนร้องไห้พร้อมกันหมด **ความรักของครอบครัวที่พร้อมจะให้อภัยได้ตลอดเวลา เป็นจุดเปลี่ยนให้เจมส์จึงตัดสินใจเลิกยาอย่างเด็ดขาด** ที่จะไม่ตกเป็นทาสของยาเสพติดอีกต่อไป เจมส์จะจัดการกับมันเอง การตัดสินใจยุติพฤติกรรมกรรมการเสพติดของเจมส์นั้น เริ่มต้นที่ประกายความคิดที่จะปฏิเสธต่อต้านการนิยามก่อน แล้วมีกระบวนการจัดการกับตนเอง หากแต่จุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญกลับสิ้นไหลไปที่ความล้มเหลวจนต่อต้านและประท้วง แต่ได้รับการนิยามใหม่บนความล้มเหลวนั้นเอง สถานการณ์ที่สสารภาพกับครอบครัวว่าล้มเหลว กลับกลายเป็นแรงบันดาลใจที่แข็งแกร่งและสำคัญกว่า ขับเคลื่อนให้ เจมส์สามารถเลิกยาได้มีประสิทธิภาพกว่า

ประวัติศาสตร์ชีวิตของปัจเจกบุคคลที่เชื่อมโยงเข้ากับระบบโครงสร้างทางสังคม เป็นมิติที่สำคัญในการก่อร่างอัตลักษณ์ทางสังคมและก่อร่างตัวตนให้เขาเป็นมนุษย์ และปรารถนาที่จะดำรงชีวิตอยู่ฉันท์มนุษย์ เป็นรากฐานความคิดที่สำคัญ ด้านเฉพาะมนุษย์ มีวัฒนธรรมการสร้างความรู้ความจริง ชุดความสัมพันธ์แบบต่างๆ ให้สมาชิกกลุ่มต่างๆ ได้ตระหนัก สำนึก ผังลึกอยู่ในความคิด ความเชื่อ จนเป็นแรงผลักดันให้เขาต้องละทิ้งความพอใจส่วนตัวเช่นคนติดยาเหล่านี้ แม้จะชื่นชมพอใจกับความสุขที่ได้รับจากประโยชน์ทางอารมณ์เพียงไร แต่หากต้องแลกกับมิติความเป็นมนุษย์ ผู้ติดยาย่อมปฏิเสธและหาทางสร้างความเป็นมนุษย์ขึ้นมาใหม่

การสร้างตัวตนเพื่อการยุติการพึ่งพายาเสพติด

ท่ามกลางปรากฏการณ์การเสพยาของเด็กๆ นับวันจะเพิ่มพูนรุนแรงขึ้นทั้งความรุนแรงในระดับการเสพและทวีจำนวนมากขึ้น ผู้วิจัยได้รับทราบจากการพูดคุยสนทนากัน พวกคนติดยามักเอ่ยชื่อของเพื่อนๆ เพิ่มขึ้น วัฏกรรมเกี่ยวกับการเสพยาทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น พ่อแม่ของเด็กๆ ญาติมิตรรวมทั้งผู้วิจัยต้องค้นหามาช่วยหาข้อมูลเพิ่มขึ้นอีกหลายประการ เช่น การสืบเสาะหาแหล่งการมั่วสุมเสพยา การพยายามติดตามดูพฤติกรรม การซื้อขาย เส้นทาง การจำหน่ายยา และประเด็นที่ต้องสืบเสาะกันมากที่สุดคือ สถานที่และวิธีการบำบัดรักษา ไม่ว่าจะเป็นวัดที่มีการบำบัดรักษา ยาเสพติดโดยการให้หลักทางศาสนา ความเชื่อ ความศรัทธาและยาสมุนไพร หรือสถานบำบัดทั้งองค์กรการกุศล ภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตาม สถานที่ที่ผู้ปกครองไม่ต้องการให้บุตรหลานของตนต้องเข้าไปสัมผัสคือ สถานพินิจและคุก

การต่อสู้กับปรากฏการณ์การเสพยาจึงมีลักษณะเหมือนการเล่นซ่อนหา คือ ผู้เสพยากลยุทธหลบหนี ซุกซ่อน ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับผู้ปกครองและผู้วิจัยต้องค้นหาจับผิดและสืบเสาะดูความเคลื่อนไหว เวลาว่างเลยยาวนาน บางคนยาวนานถึง 4-5 ปี บางคนใช้เวลาเกือบสิบปี และที่สุดแล้วเกิดปรากฏการณ์ที่ทำให้ผู้วิจัยเปลี่ยนวิธีการคิดในเรื่องการเลิกยาที่ต่างออกไป คือ ปรากฏการณ์ที่เด็กบางคนเลิกยาไปได้เองหันกลับไปใช้ชีวิตอย่างสงบอยู่บ้าน แม้จะมีบางคนไม่เคลื่อนไหวในเชิงพัฒนาสู่การหยุดยาและกำลังหาหนทางให้ตนเองอยู่นั้น แต่ก็มีอีกหลายคนที่ปรับเปลี่ยนชีวิตเข้าสู่กติกาของสังคมอย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยจึงศึกษาย้อนกลับไปพิพัตติกรรมการยุติการเสพยาโดยตนเองของพวกเด็กๆ และพูดคุยกันถึงเรื่องความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งหลายนับตั้งแต่ความเป็นมาในอดีต จนเสพยา การหลงใหลในอิทธิฤทธิ์ของยาจนยากที่จะถอนตัวได้ ประสบการณ์ชีวิตของเด็กหลายคน ที่บ้างก็ถูกจับติดคุก บ้างก็ถูกส่งไปยังสถานพินิจ ติดคุกอยู่เป็นเวลายาวนานตั้งแต่ 6 เดือนถึง 1 ปี บางคนถูกส่งเข้ารักษาโรงพยาบาลเฉพาะทาง บางคนไปวชหลบหนีคดี บางคนไปถ้ำกระบอกโดยใช้

สมุนไพรร สิ่งที่น่าสงสัยอย่างมากคือ กลุ่มผู้ติดยาเหล่านี้ไม่ได้หายจากการบำบัดรักษาทั้งหมด เรื่องราวของเขาที่เล่าสู่ผู้วิจัย หลายคนผู้วิจัยมีส่วนในการนำพวกเขาเข้าสู่อการพยายามบำบัดรักษา แต่ผลมันกลับล้มเหลวจนบางครั้งผู้วิจัยต้องปล่อยให้เป็นไปยถากรรม แล้วปลง ได้แต่ช่วยเหลือพวกเขา อยู่ห่างๆ เช่น ให้เงินบ้าง ให้ที่พักพิงบ้าง ให้คำแนะนำกับครอบครัวบ้าง ผู้วิจัยพยายามช่วยเหลือเป็น กำลังใจให้ในทุกๆ เรื่องเท่าที่จะช่วยได้ แต่อย่างไรตามผู้วิจัยก็พบว่า เด็กติดยาจำนวนหนึ่งมีเทคนิคบาง ประการที่ใช้กับตนเองและสามารถหยุดพฤติกรรมการพึ่งพายาได้จนสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด หลังทันสมัยเรื่อง การสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตน อันเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับตัวตนของมนุษย์ใน การสร้างตัวตนเพื่อการกระทำใดๆ ที่ต้องการได้ เช่น การยุติการพึ่งพายาด้วยตนเอง ดังที่จะได้ วิเคราะห์ในส่วนต่อไป

การรู้เท่าทัน:จุดเริ่มต้นในการยุติการพึ่งพายา

เด็กๆที่สามารถยุติการพึ่งพายาได้ด้วยตนเองนั้นล้วนมีพลังในตัวตนอันเป็นอำนาจใน ตัวเองของมนุษย์ที่มีความต้องการยุติการพึ่งพายา พวกเขายังคงมีเหตุผล มีอารมณ์ ศักดิ์ศรีในการคิด และตัดสินใจ มีความสามารถในการเรียนรู้และพร้อมจะปรับเปลี่ยนการกระทำของตนตาม สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ดังที่ เนม บอย เจมส์ ต่อ พุดเหมือนกันทุกคนว่า “ใจ” เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ถ้าพวกเขาไม่มีใจก็ไม่มีทางที่จะเลิกยาได้ แต่เมื่อถึงเวลาที่เขามีความต้องการที่จะหยุดยาจริงๆ พวก เขาก็ตั้งใจอย่างแน่วแน่ “ใจ” แน่วแน่ที่จะต้องการยุติการพึ่งพายานั้นทำให้พวกเขาต้องคิด พินิจ พิจารณาสีงต่างๆที่ผ่านเข้ามาอย่างรู้เท่าทัน

เด็กๆรู้เท่าทันว่า การเลิกยาต้องเลิกด้วยตนเอง คิดเอง ตัดสินใจเอง ตามที่เจมส์ยืนยันว่า แม้เขาจะติดยาแต่ไม่ได้ป่วยอย่างที่สังคมให้เป็น ขณะที่ต่อบอกแม่อย่างรู้เท่าทันเช่นกันว่า “แม่เอายา มาให้ผม ก็ไม่ต่างไปจากยาบ้าที่ผมเสพหรอก” มาร์คเองก็บอกว่า “หมอก็เอายามาให้ผม ทำให้ผมหลับ หมอให้ผมเลิกยาบ้า แต่ให้ไปติดยาของหมอแทน” พวกเด็กๆต่างเล่าว่า การใช้ยาทำให้พวกเขาแย่มาก เขาไม่เชื่อและไม่ใช่นั่นนอน อย่าให้ต้องเป็นคนป่วยเลย ความเป็นคนป่วยนี่เองที่คนติดยาไม่ต้องการจะ เป็นและระลึกได้ว่าแพทย์และคนทั่วไปพยายามใช้วิธีการต่างๆมาจัดการเขา แต่การตัดสินใจว่าจะเลิก แล้วจัดการกับตัวเองจะได้ผลแน่นอนกว่า

นอกจากนี้ เด็กๆยังแสดงการรู้เท่าทันการบำบัดรักษาในสถานบำบัดว่า ความพยายามก็ด กันโดยกำหนดพื้นที่และกิจกรรมไม่มีวันชนะทำให้เลิกยาได้ เพราะแม้จับพวกเขาไปขังไว้ในคุก ในสถานพยาบาล ในสถานพินิจก็ยังแอบมียาขาย ล้มเหลวเปล่าๆ วิธีการแบบนั้นทำอะไรไม่ได้หรอก การอยู่ที่บ้านจะดีที่สุด เพียงลุกขึ้นมาอดทนสักพักเดียวก็ได้แล้ว พวกเด็กๆแน่ใจว่า ไม่ต้องเข้ารับการ บำบัดรักษา ไม่ต้องบังคับ การบอกให้เข้าคุกและเป็นนักโทษมันแย่เกินไป เด็กคนที่ถูกตำรวจจับไป

ยังได้รับการแนะนำจากตำรวจถึงวิธีการนี้ด้วยซ้ำ เพราะได้เรียนรู้กฎหมายมากขึ้นพร้อมประกาศลั่นว่า “คราวหน้าถ้าจับผมอีก ผมจะแลกด้วยชีวิต ไม่มีวันจับเป็นผมได้แน่นอน”

สิ่งสำคัญที่สุดของการเริ่มต้นหยุดยาด้วยตนเองตามที่เด็กบอก คือ ความสำคัญอยู่ตรงที่ต้องรู้ว่าตนเอง สามารถที่จะจัดการทุกๆเรื่องราวในการเลิกยาได้ คนอื่นไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ญาติ เพื่อน อาจารย์ โดยเฉพาะผู้รักษาบ้าบัตจะไปรู้เรื่องราวการเลิกยาของคนติดยาได้อย่างไร ทุกๆอย่างไม่ได้เหมือนกันทุกคน บางคนก็ลงแดงเกือบตาย บางคนก็ตายไปเลย บางคนอยู่เฉยๆก็หยุดยาไปเองได้เลย แล้วอย่างนี้ใครจะไปรู้ดีกว่าพวกคนติดยาเองได้อย่างไร พวกเขาค่อยๆอธิบายว่า การเข้าสู่การเสพติด และการติดยาเป็นเรื่องของแต่ละคน สถานการณ์การเสพ ปริมาณ อารมณ์ เหตุผล ความเข้าใจเป็น เรื่องส่วนตัว/บุคคลอย่างมาก ดังนั้นการจะหยุดเสพยาควรปล่อยให้เป็นเรื่องส่วนตัว/บุคคลด้วย บางคนติดยามานานนับสิบปี บางคนก็เพิ่งจะติด การจะใช้วิชาความรู้อะไรมาบอกว่าต้องเลิกด้วยวิธีไหน ใช่ว่า บางคนก็แข็งแรงไม่มีความทรมานเลย นี่ก็จะอยากจะเสพยาเสพยา นี่ก็จะหยุดก็หยุดได้เลย การเลือกที่จะหยุดเสพยา การจัดการกับตนเองอย่างการเลิกยาพวกติดยาต้องจัดการกับชีวิตของตนเอง

ความคิดที่เป็นอิสระอย่างรู้เท่าทันสิ่งต่างๆเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ เด็กๆเหล่านี้คิดอย่างรู้เท่าทันต่อการบำบัดรักษาเมื่อได้ผ่านประสบการณ์การเสพยา และกระบวนการบำบัดรักษาตามแนวทางของสังคมที่จัดการให้ ดังเรื่องราวที่เด็กเล่าและสะท้อนให้ฟังต่อไป

ประการแรก สังคมสร้างให้ผู้ติดยาเป็น“คนติดยาและเป็นผู้ป่วย” เพื่อสร้างความชอบธรรมในการจัดการได้ เด็กๆยืนยันจากประสบการณ์ที่ได้ตนเองได้รับหรือเพื่อนๆเล่าให้ฟังว่า การเป็นคนติดยาทำให้ได้รับการปฏิบัติราวกับเขามิใช่มนุษย์ และการเป็นผู้ป่วยในฐานะต้องการเลิกยานั้นเขาได้รับการบำบัดรักษาเสมือนเป็นวัณโรคหรือเยี่ยงสัตว์ เด็กเหล่านี้ต่างรู้เท่าทันและรู้ว่า เขาสามารถยุติการติดยาได้ด้วยตัวเขาเอง อย่างที่เจมส์บอกว่า

ผมกลัวมากเลย เมื่อเห็นเพื่อนๆและใครๆเล่าเรื่องการอยู่ในสถานบำบัดหรือสถานพินิจ ผมว่า มันรุนแรงและทรมานเกินไปกับความเป็นคน คนเสพยามิได้ชั่วร้ายมากอย่างที่คนเขาคิดกัน เขาพอใจในการเสพยา มันก็เท่านั้น มันเป็นเพียงความรู้สึกพอใจในฤทธิ์ของยา มันตอบสนองอะไรได้มากมายในชีวิตที่เขาต้องการ แต่เมื่อเสพยาแล้วมันมีผลเสีย ผมก็รู้แต่ไม่ต้องให้ใครมาบอกให้เลิกหรอก ผมก็คิดจะหยุดยาเอง ไม่ต้องให้เป็นคนป่วย ไม่ต้องให้ “ต้องโทษ” ก็รักษาเองได้ การต้องโทษเข้าคุกและการเข้าโรงพยาบาลไม่มีประโยชน์อะไร เขาทำกับพวกเรอย่างกับว่าไม่ใช่คน อีกอย่างที่ไหนๆก็มียาทั้งนั้น จะกีดกันไปก็ไม่เป็นประโยชน์ เหนื่อยเปล่าๆ ผมเป็นคนจะจัดการตัวเองยังดีกว่าให้เขามาจัดการเรา

ประการที่สอง สังคมสร้างคนติดยาให้เป็นคนเปี่ยงเบนจากศีลธรรมอันดี คนเสพยาไม่ได้เลวอย่างที่สังคมสร้างให้เขาเป็น คนติดยาอาจมีความกดดันในชีวิตเหมือนกับที่คนปกติเป็นกัน

เนมบอกว่า "คนทำผิดไม่เสพยามีมากมาย สร้างความเสียหายให้กับบ้านเมืองก็ไม่ค่อย แต่ถ้าคนเสพยา มันดูจะเป็นการเริ่มต้นที่ไม่ดีเสียไปหมด" ประเด็นนี้เด็กๆบอกว่า เป็นการประณามอย่างไม่เป็นธรรม มีคนที่เชิดหน้าชูตาอยู่ในสังคมมากมายที่ติดยา เป็นลูกคนดัง เป็นนักร้อง ดารา แต่ไม่เปิดเผย ใครๆก็รู้ว่าพวกเขาอยู่ได้ ฉะนั้นการเลิกยาเสียเองโดยไม่ต้องไปยุ่งกับสถานบำบัดหรือทัณฑสถานนั้นดีที่สุด พวกเด็กยืนยันว่า โดยความเป็นจริง สังคมมักลงโทษคนเสพยา ถูกกล่าวหาว่าผิดกฎหมาย โดยที่คนเสพยายังไม่ได้ทำอะไรแก่ผู้ใดเลย เป็นข้อหาที่แย่มาก ไร้มนุษยธรรม

ประการสุดท้าย ผู้เสพยาควรมีความสามารถ/ศักยภาพเพียงพอที่จะเลิกยาได้ด้วยตนเอง แม้ว่าจะต้องใช้เวลาและรออาการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ก็สามารถหลุดพ้นได้ด้วยตนเองอย่างแน่นอน หากอยู่เฉยๆไม่ต้องมีใครช่วยเหลือ จัดการตัวเองได้ และมีความสามารถจะดำรงตนอยู่ได้โดยไม่เสพยาได้ ถ้าหากมี "จิตใจ" ที่จะเลิกยาอย่างแท้จริง

ความคิดอิสระอย่างรู้เท่าทันทั้งสามประการสามารถนำมาเป็นบทสรุปที่น่าใส่ใจคือ การปฏิเสธให้เห็นว่า คนติดยาไม่ได้เป็นอื่นอย่างที่เข้าใจ หากแต่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่ควรจะต้องตัดสินใจเรื่องราวของตนเองได้ผลมากกว่าให้ผู้อื่นมายึดครองทั้งร่างกาย จิตใจ รวมเอายึดครองความคิดของเขาไปด้วย นอกจากนี้ตนเองจะต้องการดำรงอยู่ในฐานะเดิมแล้ว ยังเชื่อมั่นว่าจะต้องยอมรับและสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติ มีหน้าที่การงาน สวมรับบทบาทต่างๆทางสังคมได้ เช่น เจมส์ก็อยากจะเรียนให้จบ ไม่ให้น้องเวทนา มาร์คอยากตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ตายายและอยากเป็นพ่อที่ดี เนมอยากเป็นคนดีมีคุณค่ากับสังคม ต่อก็อยากมีโอกาสดูแลรักษาแม่เหมือนลูกๆทุกคน

การรู้เท่าทันและปฏิเสธสิ่งที่สังคมสร้างให้รวมทั้งมีความมั่นใจในตนเอง เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของผู้เสพยาที่นำไปสู่ความพยายามหาหนทางที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อหยุดยาให้ได้

เด็กๆเหล่านี้เคยได้รับการเลี้ยงดูด้วยวิถีชีวิตที่ดี ประกอบกับการให้อิสระในการคิด เลือก และตัดสินใจด้วยตนเองเป็นคุณสมบัติที่สำคัญฝังลึกอยู่ในจิตใจเสมอมา อิสระในชีวิตที่เคยเป็น เคยใช้ในการตัดสินใจ รวมทั้งเคยใช้อิสระตัวเดียวกันนี้ตัดสินใจเสพยา เมื่อจะต้องหยุดยั้งยา พวกเด็กๆได้ใช้อิสระนี้อีกครั้ง แต่เกิดจากอิสระที่ได้รับประสบการณ์อันเลวร้ายมาแล้ว ครั้นได้เวลาที่ตัดสินใจหยุดพฤติกรรมเสพยา เด็กๆเหล่านี้มีวิธีจัดการกับตนเอง

การสร้างพลังแห่งตัวตนเพื่อผลักดันให้เลิกยา

การที่ผู้ติดยาต้องการเลิกยาด้วยตนเองแล้วไม่ประสบความสำเร็จเพราะผู้ติดยาจะต้องเผชิญกับ "อาการลงแดงหรือเสียนยา" เป็นช่วงเวลาที่ทุกข์ทรมานมากที่สุดในการบังคับร่างกายและจิตใจให้พ้นจากการเป็นทาสของยา เมื่อผู้ติดยาอยู่ในภาวะไม่ตกเป็นทาสของยา ความปรารถนาในส่วนลึกๆของผู้ติดยาอยากจะหลุดจากการเป็นผู้ติดยา แต่สิ่งที่ผู้ติดยาจะต้องเผชิญ คือ อาการอยากยา

ที่สร้างความทรมานและทรมานทั้งทางกายและจิตใจ หากผู้ติดยาที่มีจิตใจไม่เข้มแข็ง ไม่แน่วแน่มากพอ ก็จะล้มเลิกความต้องการหยุดเสพเสียกลางคัน

ผู้ติดยาที่สามารถเลิกยาได้ด้วยตนเองได้สำเร็จต้องมีพลังอำนาจแห่งตัวตนที่มีอิทธิพลบังคับและกำกับให้ยุติการเสพยาได้ การสร้างพลังให้ตนเองจะเกิดขึ้นได้ จากแรงปรารถนาจิตใจในความต้องการเลิกยาจนสามารถสร้างเป็นจิตสำนึกผลักดันให้ผู้ติดยาต่อสู้และฝ่าฟันต่ออาการอยากยาได้ เช่น ความปรารถนาต้องการเป็นคนดีของสังคม เช่น มาร์คอยากเป็นพ่อที่ดี เป็นลูกที่ดี เป็นหลานที่ดีของตายาย โดยที่มาร์คยึดมั่นว่า ความเป็นคนดีของสังคมคือการสร้างคุณค่าให้กับตนเอง ให้ตายายมีความสุข ให้แม่เป็นครูที่นับหน้าถือตา ให้ลูกภาคภูมิใจในตัวพ่อ ให้ภรรยาเห็นคุณค่า เจมส์เองก็คิดว่าการเป็นลูก เป็นพี่ชายที่ดีของน้องย่อมได้รับการยกย่องระดับคุณค่าความเป็นมนุษย์ได้มากกว่าการเป็นนักเลง ส่วนเนมนั้นต้องการเปลี่ยนแปลงนิยามในเชิงลบที่ถูกเหยียดหยามซ้ำเติมจากสังคมรอบด้าน นิยามความหมายทำให้เขาตกต่ำไร้ค่าอย่างชัดเจนโดยเฉพาะในช่วงชีวิตที่ไม่มีบิดา ความปรารถนาในเบื้องลึกของจิตใจปุ๋ยนั้น คือ การให้คุณค่าและความต้องการตอบโต้ต่อคำสบประมาทของคนที่ปฏิเสธคุณค่าของเนมในช่วงชีวิตที่ไม่มีบิดา เนมปรารถนาที่จะสร้างชีวิต ณ ตำแหน่งแห่งที่เดิมขึ้นมาใหม่ ที่เรียกว่า กู้ชื่อ กู้ฐานะ โดยมีการหยุดยาเป็นพฤติกรรมเริ่มต้น ความปรารถนาที่รุนแรงที่สุดที่พบในกลุ่มนี้คือ ต่อ ที่อยากเห็นชีวิตอันผาสุกโดยมีแม่เคียงข้าง การป่วยรุนแรงของแม่เป็นแรงผลักดันทั้งที่มีได้ตั้งใจมาก่อน โดยเชื่อว่า หากหยุดยั้งการเสพยาได้แล้วจะเป็นพลังใจให้แม่ต่อสู้กับความเสี่ยงในการผ่าตัดได้ ต่อเชื่อในอำนาจพลังใจของแม่มากกว่าความสามารถของแพทย์ในการผ่าตัดเสียอีก

บรรดาความปรารถนาเบื้องลึกของจิตใจเด็กๆ เหล่านี้เป็นความปรารถนาอันพึงมีของมนุษย์ที่มีอารมณ์ ความรู้สึกและเหตุผลในการตัดสินใจต่อเรื่องราวของตน ความปรารถนาดังกล่าวจะเป็นแรงผลักดันสร้างเป็นจิตสำนึกให้ผู้เลิกยาเข้าสู่ต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากการติดยาได้ โดยมีจุดหมายปลายทางที่เป็นสุนทรีภาพแห่งชีวิตในการดำรงอยู่ในสังคม ได้แก่ การมีชีวิตที่ดีงาม มีคุณค่าต่อตนเองและครอบครัว ให้ดำรงตนตามกติกา/บรรทัดฐานของสังคมได้ เช่น ต่อมีความปรารถนาที่จะเป็นคนดี อยากหยุดพฤติกรรมการเสพยาให้สำเร็จ ได้กล่าวความตั้งใจจริงในการเลิกยาด้วยสายตาและน้ำเสียงที่มุ่งมั่นว่า “ขอให้ต่อตายไปเลย ถึงจะต่อทอนไม่ไหว ก็จะไม่ร้องขอยา ต่ออยากมีชีวิตที่หลุดพ้นจากยาเพื่อชีวิตแม่”

ความปรารถนาเบื้องลึก จิตสำนึกและสุนทรีภาพมีรากฐานมาจากประวัติศาสตร์ในชีวิตที่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้รู้จักที่จะเลือกคิดและตัดสินใจในการเลือกสิ่งที่ดีงามให้กับตนเอง ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมหล่อหลอมพวกเขาเด็กติดยามาตลอดชีวิต เด็กๆ ทั้งหลายเหล่านี้มักจะมีใครสักคนโอบอุ้ม ดูแลให้อบอุ่น ให้รู้จักคุณค่าของชีวิต ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จากประวัติศาสตร์ชีวิตของมาร์ค ที่มีตาและยายคอยทะนุถนอมให้มั่นคง มั่นใจในความรัก เช่นเดียวกับ เนม ต่อ เจมส์ ที่มีพ่อกับแม่

ช่วยเหลือเลี้ยงความรู้สึกและสอนสั่งให้ซึมซับถึงความรัก ความอบอุ่นอยู่เสมอ และใช้ความรักนั้นบ่มเพาะคำสอน ค่านิยม ความเชื่ออันเป็นบรรทัดฐาน/กติกาสังคมให้พวกเขาเข้าใจในตนเอง สร้างเป็นอัตลักษณ์ตัวตน สำนึกในบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัวและสังคม

อะไรเป็นความเชื่อที่สำคัญ ? ภายใต้ประสบการณ์ชีวิตที่เลือกสู่เส้นทางการเสพยาซึ่งพวกเขาใช้ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ ผู้เสพยาที่เสพยาจนติดยาต้องกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนตามค่านิยมของสังคม ถูกเบียดขับ จับกุม กวาดต้อนไปรวมกลุ่มอยู่ในมนุษยชาติที่ถูกจัดประเภทว่า “ฝิ่น” แล้วต้องกลับตัวกลับใจ ความเชื่อในเรื่องการจัดประเภทบุคคลเข้าครอบงำในสังคม ถูกถ่ายทอดผ่านระบบครอบครัว ระบบการศึกษา ด้วยการกำหนดคุณสมบัติเป็นคู่ตรงข้าม ถึงความเป็นประเภทต่างๆ คุณสมบัติที่ให้คุณค่า เป็นบุคคลที่ดีงาม ได้รับการยกย่องเชิดชู ตรงข้ามกับการกำหนดคุณสมบัติที่บกพร่อง ต้องได้รับการแก้ไข ถูกกำหนดให้เป็นมาตรการ ระเบียบวินัยที่ผู้ฝิ่นต้องกลับใจแล้วกลับตัว คำว่า “กลับใจ” คือ เปลี่ยนใจมาเชื่อในสิ่งเดียวกับที่สังคมทำให้เชื่อ ส่วนคำว่า “กลับตัว” คือ การจัดการกับตนเองให้เชื่อและยอมในสิ่งที่สังคมยอมรับ นอกจากนี้ การกำหนดคุณค่าให้กับบุคคลในสังคมเป็นระบบโครงสร้างที่จัดแบ่งบุคคลด้วยชุดความรู้ต่างๆที่มีความประพฤติ และการปฏิบัติให้สอดคล้องอิทธิพลทางโครงสร้างที่ผู้ฝิ่นพยายามขัดขึ้น แต่ไม่ชนะ ด้วยใช้ตรวนของบทบาทหน้าที่ที่ชักชวนให้ผู้คนต่างต้องประพฤติตนภายใต้บังคับของการฝึกฝน การเลือกกลับมากระทำต่อตนเองเป็นทางเลือกที่สำคัญโดยใช้กระบวนการตรวจสอบตนเองกับเงื่อนไขของสังคม

การตรวจสอบ/บทบาทไตร่ตรองตนเอง

การสร้างพลังอำนาจในตนเองเพื่อคลี่คลายและเป็นพลังผลักดันให้เลิกยาได้สำเร็จด้วยตนเองนั้นทำได้โดยกระบวนการตรวจสอบตนเองซึ่งเป็นการหวนคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้กระทำไป **เพื่อการรู้จักตนเอง** ซึ่งทำให้ผู้ติดยาระลึกถึงความต้องการในส่วนลึกของจิตใจได้ นอกจากนั้นแล้วการรู้จักตนเองนั้นทำให้ผู้ติดยารู้ถึงข้อจำกัดของตนเองซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสำนึกของความเป็นสังคม ความรู้แบบนี้มีลักษณะของการควบคุมตนเองมากกว่าที่จะปล่อยให้ความต้องการของตนเองพรั่งพรู ไร้ขอบเขต

การตรวจสอบตนเองที่มีความสำคัญอันดับแรกคือ การตรวจสอบ “หน้าที่” ของตนเองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม การตรวจสอบตนเองและพบว่ามีความบกพร่องต่อหน้าที่สร้างจิตสำนึกที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานะความเป็นมนุษย์ว่าทรมานว่าด้วยบทบาทหน้าที่ที่มีความสำคัญเข้าครอบงำจิตใจพวกเขาได้ทุกคน นอกจากนี้ “ความรับผิดชอบ” ยังเป็นการให้ความหมายของความผูกพันอยู่กับหน้าที่ด้วย หากไม่ทำหน้าที่หรือบกพร่องในหน้าที่จะถูกตราหน้าว่า ขาดความรับผิดชอบ การกำหนดภาระหน้าที่ของสังคมนั้นเป็น

รูปแบบในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะใด ๆ แต่นิยามคำว่าความรับผิดชอบ คือ การกำหนดคุณค่าของบุคคลต่อการปฏิบัติหน้าที่ การไม่ทำตามหน้าที่ที่สังคมกำหนดจะถูกนิยามว่า ขาดความรับผิดชอบ แต่ถ้าทำบ้างไม่ทำบ้างถือว่าเป็นการบกพร่องต่อหน้าที่ เด็กๆที่ประสงค์จะเลิกยาได้ตรวจสอบตนเองแล้วจึงรู้ตัวตนว่าได้บกพร่องต่อหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองจากการเสพยาจนเกินปกติ โดยการสำรวจตรวจสอบตนเองหลายครั้งหลายคราเพื่อการรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้

กรณีของตอนนั้นได้ชี้ให้เห็นชัดเจนถึงการค้นพบตนเองที่บกพร่องในบทบาทหน้าที่ของความ เป็นลูกที่ดีที่ต้องดูแลแม่โดยเฉพาะในยามที่ท่านเจ็บป่วย มาร์คมีหน้าที่ต้องดูแลรับผิดชอบแม่และ ภรรยา เนมต้องแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยการสร้างคุณค่าและความ ยอมรับด้วยการทำงาน เจมส์มีบทบาทหน้าที่ในการปกป้องดูแลบุคคลครอบครัว การตรวจสอบ ไตร่ตรองตนเองของเด็กเหล่านี้ สุดท้ายคำตอบที่ได้คือ การรู้จักตัวตนในความต้องการเลิกยาเพื่อมี เป้าหมายในบทบาทหน้าที่ที่ตนเองได้บกพร่องตลอดระยะเวลาของการเข้าสู่เส้นทางติดยา

นอกจากการตรวจสอบในบทบาทหน้าที่แล้ว เด็กๆเหล่านี้สำรวจตรวจสอบตนเองในด้าน อื่นอีกหลายประการ คือ **การสำรวจตนเองตรวจสอบด้านร่างกาย** ทำให้รู้ว่าความอ่อนแอทาง กายภาพและขาดความสมบูรณ์ทางอารมณ์และสมองเป็นอุปสรรคต่อภาพพจน์ในการปฏิบัติ ภาระหน้าที่อันเกิดจากการผูกพันในครอบครัว **การตรวจสอบด้านเศรษฐกิจ** พบเห็นถึงความสูญเสีย ด้านต่างๆจากการเสพยา เช่น ค่าใช้จ่ายไปกับการเสพยาอย่าง ที่ เนมสารภาพว่า “มรดกของพ่อและ ทรัพย์สินส่วนตัวหมดไป” เจมส์บอกว่า “ผลาญเงินพ่อแม่ไป 4-5 ล้านบาท” มาร์คบอกว่า “แม้จะขาย ยาได้ แต่เงินที่ได้มาก็หมดไปอย่างไม่รู้ว่ไปตกกับใคร อยู่ที่ไหนบ้าง” สำหรับตอนนั้นฟิงพาพ่อและแม่ ตลอดมา ยังไม่เคยสร้างรายได้อะไรเลย **การตรวจสอบตนเองด้านคุณค่าในตัวตน** ซึ่งคุณค่า เหล่านี้ เกิดจากความคิดในการไตร่ตรองขึ้นทีละเล็กทีละน้อย ค่อยเป็นค่อยไป เด็กๆจะพบว่าในช่วงที่ พวกเขาติดยานั้นพวกเขาได้รับการปฏิบัติจากสังคมในแง่ลบ ถูกลดทอนคุณค่าในความเป็นมนุษย์ ผลจากการติดยาพวกเขาจึงถูกกีดกันต้องแยกตัวออกจากสังคม และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหลายๆ อย่าง การไม่คบค้าสมาคมกับสังคมทั่วไปเช่น เนมแยกตัวไปอยู่ที่หอพัก กลับมาบ้านเป็นครั้งคราวก็ ต้องเก็บตัวอยู่ในห้อง กลัว ไม่เผชิญหน้ากับครอบครัวเกินความจำเป็น การได้คิดไตร่ตรองทบทวน ตรวจสอบตนเองทำให้มีความรู้เกี่ยวกับตนเองมากและสำนึกรู้ในช่วงเวลาต่อมาว่า ต้องหาทางเลิกยาที่ เหมาะสมกับตนเองอย่างไร

การไตร่ตรองตรวจสอบตนเองอย่างถ่องแท้โดยการพิจารณาตามสถานการณ์แต่ละ สถานการณ์ว่า อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ โดยคำนึงถึงข้อกำหนดของการดำรงชีวิตตามบรรทัดฐาน ในสังคม ข้อห้ามในการเสพยาเสพติดและความผิดทางกฎหมาย เรื่องทางศีลธรรมถูกนำมาแยกแยะ และตรวจสอบตนเอง ผู้เสพยาทราบดีว่า การเสพยาผิดกฎหมายเพราะมีมาตรการบังคับ ความรู้ด้าน

กฎหมายได้ระบุความผิดต่อการกระทำการเสพยา กาลเวลาที่ผ่านมามีแนวทางดำรงชีวิตในเชิงหลบเลี่ยงกฎหมาย และมีพฤติกรรมกาฝากแบบเงาะๆ ส่วนกฎหมายศีลธรรมผูกติดกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมโดยเฉพาะความรักของครอบครัวมีพลานุภาพทำให้เด็กที่ติดยาเสพติดยอมลดความต้องการส่วนตัวลง เมื่อใคร่ครวญตรวจสอบตนเองแล้วนี่ก็หน้าที่ตนเองต้องคอยหลบคอยซ่อนผู้คน มีชีวิตอยู่อย่างไรค่า เช่นที่มาร์คเล่าว่า สายตาของผู้คนมันทำให้มาร์คต้องรีบหันเข้าหาพรรคพวก ความหวาดระแวงของคนที่บ้านทำให้ มาร์คต้องจัดตัวเองให้อยู่ในที่จำกัด ขับรถอยู่บนถนนยิ่งทำให้มาร์คต้องระวังตำรวจจะรู้ ระวังมิให้เกิดเรื่องต่างๆ หากโดนจับแล้วบานปลายหลายเรื่อง ยามที่ค้าขายก็ต้องระวังมากขึ้น ชีวิตที่จะถูกปลิดทิ้งโดยง่ายเพราะพลาดพลั้งประมาท เมื่อย้อนกลับไปนึกคิดถึงการเข้ารักษาตัวในสถานบำบัด อยากจะออกมาเป็นคนดีของสังคมแต่ก็หมดหวังเพราะระบบการบำบัดรักษาที่เข้มงวดตามวิธีการทางด้านวิทยาศาสตร์จนมาร์คท้อใจ เมื่อได้หยุดนิ่งและตรวจสอบตนเองแล้วได้รู้จักตนเองมากขึ้น รู้ว่าสามารถหยุดมันได้ด้วยตัวเอง และจัดการกับตนเองตามวิธีการของเขาเอง ไม่ต้องถูกปฏิบัติบังคับจากใครๆ ยิ่งมาร์คนึกถึงตายายและครอบครัวแล้ว มาร์คอยากให้ครอบครัวมีเขาเป็นที่พึ่งโดยเฉพาะลูกสาวที่ถูกพรากไปเพราะ มาร์คเป็นที่พึ่งแก่ใครไม่ได้ มาร์คขาดความ รับผิดชอบ สิ่งที่เป็น “แก่นสาร” ที่บ่งบอกถึงบทบาทหน้าที่มนุษย์ที่ควรมี เมื่อ คนติดยาเสพติดถูกครอบงำด้วยฤทธิ์ของยา จนเมื่อเกิดวิกฤตกลายเป็นจุดเปลี่ยนและเด็กๆ ได้ตรวจสอบตนเองแล้วก็ยอมรับว่า ครั้งหนึ่งตัวตนของพวกเขาอ่อนแอจนล้าลึกก้าวสู่เข้าสู่เส้นทางการติดยา แต่ชีวิตทุกคนคงไม่มีคำว่า “สายเกินไป” เพื่อตัว เองและคนที่รักรอบข้างสร้างเป็นสำนึกและพลังที่จะทำให้ยึดสู้กับอาการและความต้องการอยากยาได้

ความต้องการในส่วนลึกเกี่ยวกับความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีและมีสุนทรียภาพในการดำรงชีวิตถูกปลุกขึ้นมาท้าทายเตือนพวกเขาบ่อยครั้งมากขึ้น รุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้เกิดจากการบ่มเพาะความคิด ความรู้สึก กลายเป็นสำนึกที่มีอยู่เสมอจากบุคคลที่มีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้เสพยา เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ญาติมิตรและบริวาร ตัวตนของผู้เสพยาถูกสร้างขึ้นมาจากความหมายที่กลุ่มสังคมสร้างให้ต้องเป็นผู้เปี่ยงเบน จิตสำนึกอันเกิดจากพลังอำนาจของความรักเข้าทำงานในจิตใจของเด็กๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น พลังความรักที่แม่มีต่อตัวของต่อ พลังความรักของพ่อแม่ พี่น้อง ที่มีต่อเจมส์ รวมทั้งพลังความรักความอบอุ่นที่เนมและมาร์คได้รับ เด็กๆ กลุ่มนี้ย้อนรำลึกความรักเหล่านั้นด้วยความเชื่อมั่นนอกจากนี้แล้วพลังความกลัวที่ถูกสร้างผ่านภาคปฏิบัติการของบทบัญญัติความผิดที่เป็นความจริงด้านกฎหมาย รวมทั้งพลังความกลัวอันเกิดจากกฎเกณฑ์การสร้างความจริงด้วยกฎหมายศีลธรรมที่นิยามว่าด้วย “ความบาป”

เด็กๆทุกคนที่เลิกยาเชื่อว่า การเลิกยาให้ได้เป็นการไถ่ความผิดและความบาป ทั้งบาปต่อตนเองและครอบครัว หากแม้สิ้นชีวิตแล้วไปแล้วก็ตามพวกเขายังต้องรับใช้กรรมตามกฎหมายของศีลธรรม เด็กๆอธิบายความรู้สึกในเรื่องเหล่านี้ว่า

เนม : มันบาปชิอาจารย์ ใครๆก็รู้ตั้งแต่ศีลข้อ 5 แล้ว ศีลข้อสุดท้าย แต่เหล้าไม่ผิดกฎหมาย ทุกคนก็เลยพอยอมรับได้ แต่การเสพยาบาปยิ่งกว่าเหล้า เวลาไปทำบุญที่วัดกับแม่ เนมกลัวไม่กล้าที่จะอาราธนาศีล 5 เลย กลัวจะผิดไปอีกหลายๆข้อ

มาร์ค : มันผิดศีลชิครับ การดื่มเหล้า สูบบุหรี่และเสพยา มันเป็นจุดเริ่มต้นของการขาด“สติ” เป็นหลักการทางศาสนาให้คนครองตนอย่างสมบูรณ์ไม่ต่างจากสัตว์ แต่พอเราเสพยาบ้า เราก็ขาดสติและมัวเมาเขาถึงไม่ให้คนเสพยาบ้าบวชเณรครับ

ต่อ : ผมอยากบวชให้แม่แต่ขาดการเตรียมความพร้อม บาปจากการเสพยา เป็นบาปหนัก เพราะทำให้บุพการีเดือดร้อนครับและตัวเราเองก็ไม่เจริญด้วย

เจมส์ : ผมยืนยันว่า พ่อกับแม่เป็นนักธุรกิจ แต่พยายามทำบุญเพื่อล้างบาปให้ผมทีละมากๆ ผมถึงได้มีวันนี้ วันที่มีโอกาสเลิกยาได้ แม่ช่วยผมอีกทางหนึ่งด้วย

พลังความรักเป็นฐานความรู้สึกผูกพัน ยึดมั่นให้รักษาประคับประคองตนเองให้รอดพ้นจากความผิดบาป ทุกคนเชื่อตรงกันว่า บาปจากการเสพยาบ้าจะลบล้างได้ การหยุดเสพยาจึงเป็นช่องทางชำระตนเองให้บริสุทธิ์เพื่อจะมาสู่ความชอบธรรม หลุดพ้นมลทินแล้วสามารถจะสร้างคุณงามความดีอื่นๆได้ การล้างบาปและทำบุญจึงเป็นพฤติกรรมที่สามารถทดแทน ถวายทอด แลกเปลี่ยนกันได้

นอกจากนั้นเด็กๆบอกว่า บทบัญญัติทางกฎหมายเขียนไว้เพื่อควบคุมผู้คนร่วมกับกฎเกณฑ์ทางศาสนาอีกทาง ในกรณีที่ถูกทางศาสนาหยุดยั้งพวกคนติดยาไม่สำเร็จ ก็ใช้ความรุนแรงทางกฎหมายบ้านเมืองเข้าควบคุมจัดการถือเป็นมาตรการขั้นเด็ดขาดของสังคม

จากมุมมองของเด็กๆเอง ทั้งพลังความรัก ความศรัทธาและพลังความกลัวถูกสร้างขึ้นทำงานในจิตใจและก่อตัวเป็นแรงยึดเหนี่ยวที่มีอิทธิพลผลักดันให้พวกเขาพยายามเลิกยาจนสำเร็จ อย่างไรก็ตามเด็กๆ เชื่อว่า ครอบครัว ความรัก และอำนาจที่เป็นความสัมพันธ์จากบทบาทที่ได้รับในสังคม มีพลังอันแข็งแกร่งในการยึดเหนี่ยว ผลักดันพวกเขาได้มากกว่าพลังของมาตรการความรุนแรงในรูปของกฎหมายบ้านเมือง พลังความกลัวจากกฎหมายเหล่านั้นอาจใช้ได้กับบางคน แต่หากเมื่อใดกฎหมายอ่อนแอ พลังการต่อสู้กับอำนาจยา ก็จะถดถอยลง ที่สุดปัญหาการติดยาก็คงกลับมาอีก ดังที่บอยเล่าว่า “ตำรวจบอกให้ผมหนีด้วยซ้ำเวลาจับกุม และบอกว่าไม่จับผมอีกแล้ว เขาเคยจับแล้วไม่ได้

อะไร เพราะนามสกุล ส.ส.ทำให้ผมลอยนวลอยู่ได้ แค้ขั้บรดแม่ไปไหนมาไหนผมก็ปลอดภัย ตำรวจไม่ยุ่งแน่นอน”

จิตสำนึกซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่บุคคลต้องการเลิกลาต้องมีและต้องเป็นจิตสำนึกที่สร้างขึ้นเอง จึงจะสามารถระลึกสิ่งต่างๆในอันที่จะเป็นพลังผลักดันได้อย่างต่อเนื่อง สอดรับกับการสร้างความจริง ด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจใน “เกมส์ของความจริง” ทำงานอยู่ภายในจิตสำนึกของเด็กๆได้อย่างต่อเนื่อง ต่อสู้และขับไล่อาการลงแดงจากความต้องการยาได้ดัง จากคำกล่าวของเด็กๆ ต่อไปนี้

มาร์ค : พอโรจน์ตาย ผมก็คิดอย่างเดียวว่า ไม่เอาอีกแล้วแน่ๆ ไม่ไหว ผมจะไม่ยอมให้ตนเองไปตาย อย่างน่าสะพรึงกลัวเช่นนั้น ผมส่งสารลูกเมียและพ่อแม่พี่น้องที่จะต้องมาเจ็บปวดกับสภาพการตายของผม ถ้าไม่เลิกหนีไม่พ้นหรอก ผมเสพยามายาวนานจนเกินขนาดเพราะขณะนี้ร่างกายก็ไม่ไหวแล้ว ไม่รู้จะทนได้แค่ไหน สมองและสติเริ่มมีภาพหลอนแล้ว ผมคิดเลยนะว่า อย่างไรก็ต้องหยุดได้แล้ว พอนึกอย่างนั้น มันก็เห็นแต่ภาพที่น่ากลัว เห็นแม่ เห็นน้อง ส่งสารลูกที่ต้องมารับรู้ว่า ผมเป็นอย่างนี้

จิตสำนึกนั้นนอกจากจะทำให้อาการติดยาถูกปฏิเสธแล้ว ยังมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งของคนติดยาอย่างมาก ดังเช่น ต่อเล่าว่า

ผมดูตัวเองในกระจก แล้วถามว่า สภาพแบบนี้จะดูแลแม่ที่ล้มป่วยได้อย่างไร จะดูแลบริษัทของพ่อได้หรือเปล่า ผมคิดนะ ถ้าผมต้องทรมานสัก 10 วันตามที่รู้มา เอาให้มันสุดๆไปเลย ผมก็จะดูแลแม่ได้ ทำงานให้พ่อได้บ้าง พ่อบอกจะขายกิจการ แต่ถ้าผมทำได้ก็ไม่ต้องขาย ถ้าผมเลิกยาซะ ทุกอย่างในบ้านก็จะเหมือนเดิม ความจริงผมก็กลัวมากที่จะต้องหักดิบ คิดถึงภาพตัวเองทุกวัน แต่คิดแล้วก็ต้องสลัดเลย ช่างมัน ถ้า 10 วันนี่ ผมทนได้ ทุกอย่างในบ้านจะดีหมด แม่จะต้องอยู่กับผม! แม่ต้องอยู่! ความจริงผมกลัวนะ กลัวจะทรมาน มันไม่ใช่ 5-10 นาทีนะครับ แต่มัน 7-10 วัน ผมคิดแล้ว คิดอีก เป็นสิบ เป็นร้อยครั้ง สุดท้ายก็ตัดสินใจ การตัดสินใจกดดันตัวเอง ไม่เหมือนการตัดสินใจอย่างอื่นนะ วันเวลาไล่ผมมาทุกวัน เข้าผลัดไปเป็นกลางวัน กลางวันผลัดไปเป็นเย็นค่ำ มันต้อง “ประหารตัวเองเลย” เอาละ ช่างมัน พรุ่งนี้เลยเริ่ม ตายเป็นตาย แต่พอพรุ่งนี้เช้า คิดอีกแล้ว เริ่มแน่ใหม่ หรือจะเปลี่ยนเป็นสายๆอีกหน่อย หรือผลัดไปอีก ผมก็ด่าตัวเองว่า ผลัดอยู่นะแหละ นั่นแปลว่า กลัวใช่ไหม? ไม่กลัวนี่หว่า ผมด่าตัวเอง ไปดูแม่ ไปดูแล้วดูอีก เห็นแม่นอนเงียบ โอ๊ย! แม่จะตายหรือเปล่านี่ กลับมาบ้านตัดสินใจเลยตอนเช้า เอาแน่ บอกพ่อ บอกพี่เตย พ่อออกผมแน่น มันขึ้นใจนะ ใจมาเลย พี่เตยกอดแล้วกอดอีก ผมเก็บเอา ภาพนั้นไว้ในใจในมโนคติ

ด้วยกระบวนการตรวจสอบตนเอง นอกจากจะทำให้ผู้ติดยาค้นพบความปรารถนาในการต้องการเลิกยาแล้ว ยังทำให้ผู้ติดยาสามารถคิดใคร่ครวญมองเห็นความหายนะและความเลวร้ายของยาเสพติดที่เกิดต่อตนเองและครอบครัว สร้างเป็นพลังแห่งตัวตนนำไปสู่ความตั้งใจและสร้างจิตสำนึก

ที่จะเลิกลาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคิดไปถึงความสำเร็จที่เป็นเป้าหมายปลายทางของชีวิต ด้วยแล้วยังเสริมสร้างพลังตัวตนในการขับเคลื่อนให้เลิกลาได้สำเร็จ

“ความสำเร็จในชีวิต” คือ เป้าหมายของสังคมที่ถูกสร้างให้เป็นความจริงผ่านกลไกต่างๆ เช่น “นิพพาน” เป็นปลายทางของความสำเร็จของการสร้างความจริงผ่านกลไกทางศาสนา “บัณฑิต” เป็นความสำเร็จในทางโลกของการสร้างความจริงผ่านกลไกทางการศึกษา ในโลกสังคมสมัยใหม่นั้น ความจริงว่าด้วยความสำเร็จถูกสร้างขึ้นอย่างมากมาย ไม่ว่าความสำเร็จในหน้าที่การงานผ่านการเลื่อนขั้นตามตำแหน่งหน้าที่ ความสำเร็จทางธุรกิจผ่านองค์ประกอบด้านขนาดขององค์กรและเงินทุน ความสำเร็จในครอบครัวผ่านการสร้างแบบแผนการดำเนินชีวิตที่อบอุ่นและความสุข “ความสำเร็จในชีวิต” ถูกสร้างเป็นความจริงผ่านกลไกทุกด้านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสังคมเพื่อให้เป็นยอดปรารถนาของมนุษย์ในสังคม ความปรารถนาในส่วนลึกที่จะเลิกลาพร้อมด้วยความปรารถนาสุนทรียภาพในการดำรงชีวิตอย่างผาสุกในอนาคตจะสร้างเป็นพลังในตัวคนที่คนติดยาจะก้าวข้ามพ้นจากการติดยาได้

การเฝ้าระวังตนเอง: เทคนิคการดูแลจัดการตนเอง

ความรู้สึกลึกซึ้งที่คิดต่างๆ ได้จากการตรวจสอบตนเองจะเชื่อมโยงสร้างเป็นจิตสำนึกที่กำกับให้คนติดยาตระหนักและสร้างตัวตนโดยกระทำการต่อตนเองด้วยการเฝ้าระวังตนเองพร้อมด้วยการทดสอบตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปรับปรุงพัฒนาตนเองไปจนถึงการก่อรูปเปลี่ยนแปลงตนเองให้สามารถต่อสู้จนสามารถยุติการพึ่งพายาได้ ภาวะที่มีจิตสำนึก นอกจากจะสร้างพลังอันสำคัญให้ผู้เสพมีความเข้มแข็งแล้วยังก่อภาวะเฝ้าดีให้กับผู้เสพ ยอมกระทำการกับตนเองโดยระแวดระวังมิให้ตนเองหวนกลับไปหายาได้อีก ด้วยเทคนิคการดูแลจัดการตนเองด้วยตนเองเพื่อมิให้มีร่างกาย จิตใจที่อ่อนแอต้องตกเป็นทาสยาอีกต่อไป ดังที่เจมส์กับมาร์คและเนมได้แจกแจงถึงเทคนิคการดูแลและเฝ้าระวังของพวกเขาอย่างหลากหลายว่า

เจมส์ : ผมเห็นเพื่อนไม่ได้เลย เขาชวนที สองที ผมก็ไปแล้ว คราวนี้เอาจริง ผมไม่เจอเพื่อน นอนอยู่บ้าน ให้น้องกับแม่อยู่ด้วย ผมนอนกลางบ้านเลยนะ ผมให้เขาอยู่กับผมตลอด น้องนั่งพูด นั่งเล่น แม่ปะเลาะเอาโน่นเอานี้ พ่อมาทุกวันเลย มาดูผม ยิ้มให้อย่างอารมณ์ดี แต่ที่สำคัญ ผมไม่ยอมอยู่คนเดียวให้พี่ชานให้อารมณ์มันอยู่กับคนที่จะทำให้ผมไม่คิดถึงยา คือ น้อง แม่ พ่อและญาติๆ ให้เขากันเพื่อนๆ ไว้ก่อน ใครมาหาผมก็ไม่ให้พบนะ ไม่ถึงกับตัดขาด ให้ยาไปบ้าง ให้เงินไปบ้าง เอาไปเสพกันเอง แต่ผมจะอยู่บ้านกับแม่กับน้อง

การจัดการและการเฝ้าระวังตนเองของเจมส์ คือ การแยกตนเองออกจากพฤติกรรมเสี่ยง ปลอดภัยความต้องการโดยการหันเหความสนใจไปสู่สิ่งที่ดีกว่า จัดระเบียบตนเองโดยการกำหนดพื้นที่ ตีกรอบพฤติกรรม จัดกิจกรรมตามความสนใจ เลือกใช้สถานการณ์ที่คิดค้นขึ้น และอยู่ในความรับผิดชอบของคนในครอบครัว หลบเลี่ยงการรับหรือปฏิเสธเมื่อถูกกระตุ้นและปิดรับข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา

มาร์ค : ผมบอกพ่อเลยให้ไล่เพื่อนไป เพื่อนๆกลัวพ่อ แต่ถ้าพ่อไม่อยู่ ผมก็จะแกล้งเก็บตัวอยู่ในบ้าน ทำเจียบไม่ออกไปพบ เห็นหน้าเพื่อนเป็นจะต้องออกไป เสียเพื่อนไม่ได้ ยานะไม่เอาแล้วแหละ แต่เพื่อนละไม่ได้ เดียวมันว่าทยศ ผมเลยต้องลงทุนนะ ให้เงินเพื่อนไปซื้อแล้วเสฟแต่ผมไม่เสฟ ขอหยุดก่อน ขออยู่บ้าน สักพักกินอยู่อย่างดี เบื่อก็กินเบียร์ สูบบุหรี่ยี่ห้อใหม่คลาๆไป ทรมานนะครับ เหมือนติดคุก แต่ผมเลือกเองไง ผมเต็มใจนี้ เลยไม่ลำบากใจต่อการเลือกของตัวเอง

เทคนิคการเฝ้าระวังตนเองของมาร์คต่างจากเจมส์บ้าง แต่การกำหนดพื้นที่ให้กับตนเอง เพื่อลดความเสี่ยงยังถูกนำมาใช้เหมือนกัน เขากล้าที่จะใช้เงินทุนเข้ามาแทรกแซงเบนความสนใจเพื่อน มาร์คไม่ตีกรอบพฤติกรรม แต่เผชิญหน้าโดยใช้บุคคลในครอบครัวสร้างความสัมพันธ์ใหม่ เปลี่ยนวิถีชีวิตในบ้านให้เหมือนนอกบ้าน จัดระเบียบวินัยกับตนเองในลักษณะผ่อนปรน ยุทธศาสตร์ของมาร์คใช้เวลายาวนานกว่า เพราะตอบโต้ในสิ่งแย่งยวนในอารมณ์โดยไม่หักหาญ ให้โอกาสตนเองมากกว่าแต่ความแน่วแน่ทางจิตใจไม่ต่างกัน

เนม : พ่อเนมอยากยานะเนมก็ดูทีวี โทรหานก (น้องสาวของผู้วิจัย) พอนกมันพูดจาให้สติเนมก็จะดีขึ้น นกโทรบอกอาจารย์ อาจารย์ก็โทรมาปลุกใจเนมไง พ่อได้หัวเราะก็ดีขึ้นลืมไปได้ เดียวก็คิดอีก ก็หาอะไรทำต่อ เช่น อ่านหนังสือการ์ตูน โทรคุยกับนกอีก นกมันก็เข้าใจเองแล้วว่า เนม อยากยาแล้ว ก็พูดกันอีกนานๆ อาจารย์กับนกก็สลับกันโทรหาเนมเลย อันนี้ก็ดีมากๆเลยสำหรับเนมโดยเฉพาะตอนที่รู้สึกท้อใจ

ทางเลือกในการเฝ้าระวังดูแลตนเองของเนมใช้องค์ประกอบภายนอกเข้าช่วยค่อนข้างมาก โดยเฉพาะบุคคลที่เชื่อมั่นศรัทธา เพราะเนมมีประวัติศาสตร์ชีวิตที่เคยชินกับการกำกับความคิดความรู้สึกโดยผู้อื่น เชื่อคนง่าย การเฝ้าระวังตนเองจึงมีทางเลือกที่เขาเคยชิน คือ ให้นุคคลภายนอกโน้มน้าว ตักเตือน ซึ่งการเลิกลาของเนมเลือกบุคคลตักเตือนที่เขาเชื่อมั่นและศรัทธา

ต่อ : ขั้นตอนสำคัญคือการหย่าขาดการเสพยา ทรมานทรมานมาก ต่อต้องดูแลตัวเองและเฝ้าระวังจิตใจไว้ ให้ดี ให้มันข้ามพ้นนาทีแห่งความทุกข์ทรมานไปได้ ต่อโชคดี มีพ่อและพี่เตยช่วย เวลานั้น ต่อปิดประตูอยู่คนเดียว ปวดท้องมาก วิ่งชนน้ำ ต่อปวดท้องแทบสลบ กระดูกเหมือนจะแยกออกจากกันเป็นชิ้นๆ หูอื้อ ห้อง

ทั้งห้องสี่เหลี่ยมไปหมด ตาพรา น้ำตาไหล ต่อพยายามคลานไปที่ห้องน้ำ ตั้งสติมัน นึกถึงแม่ที่นอนโพกศีรษะบนเตียง เอาศีรษะพาดโถส้วมไว้ให้หายใจสะดวก จับมือพ่อ พี่เตย ให้เอาน้ำราดหัวไว้ ใช้น้ำอุ่น ให้น้ำร้อนจากฝักบัวรวยรินใส่หัว ชะโลมตัวให้มีคว้นอบบวล ต่อ เรียกพ่อ เรียกแม่ เรียกพี่เตยเหมือนไร้สติ การเรียกชื่อคนเหล่านี้ในสมองค้นหาวางความต้องการมาให้ทุเลาเบาบาง ไม่ยอมล้มความตั้งใจ ความทุกข์ทรมานทุกขมขณเหมือนเลือดจะซึมออกมาซิบๆ ซอกซอนออกมาจากทุกเซลล์ของร่างกาย เลือดที่ไหลเวียนในตัวเขาเหมือนกับว่ามันกำลังจะพุ่งออกมาจากรูขุมขนของเขา มันร้อนเหมือนเอาตัวไปจุ่มในกะทะร้อนๆ มันคงเดือดพล่านเหมือนต้มน้ำไว้ แล้วโยนปลาเป็นๆ ลงไปสักตัว ต่อก็เป็นปลาดตัวนั้นแหละ ต่อ รอเวลาที่ทุกอย่างสงบลงจากการหักดิบจนหลับไปในห้องน้ำ สมองสับสน แต่รู้สึกได้ว่า มีมือที่แข็งแรงมาลากตัวออกไป มีผ้าเย็นๆ มาเช็ดที่ใบหน้า ต่อรู้สึกถึงความอบอุ่น ชื่นใจและสุขใจ เมื่อตอนนอนหลับก็รู้สึกอุ่นเพราะผ้านุ่มๆ คลุมตัวไว้ ทุกอย่างมันจบลงด้วยดี หลังจากนั้น ตอนนอนเป็นศพอยู่นานหลายชั่วโมงแต่ เสียงของพ่อดังกึกก้องในหู เสียงพ่อหนักแน่น จริงจัง ไม่ประชด บอกกับต่อว่า “เก่งมาก แก่เก่งมาก อีกไม่เกิน 3 ครั้ง แก่จะดีขึ้นแล้วอยู่ได้ ทำให้พ่อคุณนะ ให้มันผ่านไปอย่างนี้ เขาเรียกมันว่า “หักดิบ” คนกล้าและเก่งพอเท่านั้นที่จะทำได้” เขานึกถึงความทรมานที่ผ่าน ใจก็พรั่งพรูกับการเข้าสู่สมรภูมิครั้งต่อไป แต่ความหวังในอนาคตสำคัญมากกว่า ความหวังของแม่และพ่อ พี่เตยที่มีต่อตัวเขาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ต่อจะความพยายามด้วยตัวเอง

ทางเลือกในการจัดการตนเองของต่อต้องเป็นยุทธวิธีบังคับ ต่อต้านและแข็งขันร่างกายเข้าต่อสู้โรมรันกับวิธีการหักดิบ พลังความรักต่อกับแม่พลัดดันและบีบคั้นต่อในเรื่องเวลา ความเจ็บป่วยของแม่พลัดดันให้ต่อบีบบังคับตนเอง เผื่อระวังตนเองด้วยการลดความต้องการของตนเองอย่างสุดจิตสุดใจ เลือกเวลาที่สั้นที่สุด เลือกวิธีที่รุนแรงและเสียงที่สุด แตกกล้าแกร่งเกินกว่าที่ใครคาดคิด ต่อจึงสร้างวีรกรรมที่ยิ่งใหญ่ พลิกฟื้นความรู้สึกของคนในครอบครัวและบิรวารได้ราวปาฏิหาริย์ พลังในตนซุกซิวดีขึ้นมาใหม่

เรื่องราวประสบการณ์ชีวิตดังกล่าว ผู้ติดยาที่สามารถยุติการเสพยาได้อย่างเด็ดขาดจึงต้องมีพลังอำนาจในตัวตนที่แข็งแกร่งพร้อมเผชิญต่ออาการเสียนยาอย่างไม่หวั่นไหวและไม่สะทกสะท้านใดๆ พลังอำนาจในตัวตนของผู้ติดยาที่สามารถเลิกยาได้เด็ดขาดนั้นจะมีความปรารถนาในส่วนที่ลึกที่สุดของมนุษย์ที่มีความใฝ่ดี มีความต้องการเป็นผู้ที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า พวกเขาเหล่านี้ไม่ยอมที่จะให้ตนเองถูกกระทำโดยสังคมตีตราว่า เป็นคนติดยาอีกต่อไป ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ นั้นจะเชื่อมโยงสร้างเป็นจิตสำนึกที่กำกับให้คนติดยาตระหนัก และสร้างตัวตนโดยกระทำการกับตนเองด้วยการเผื่อระวังตนเอง ทดสอบตนเอง ตลอดจนปรับปรุงพัฒนาตนเองไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองให้สามารถต่อสู้จนสามารถยุติการพึ่งพายาได้

จริยธรรมแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพายาเสพติด

การหลุดพ้นจากฤทธิ์อำนาจของยานับเป็นจุดเริ่มต้น เป็นก้าวอย่างสำคัญของการประกาศอิสรภาพจากยา แต่การนำพาตนเองให้หลุดพ้นจากวงจรทางสังคมของคนติดยาแล้ว สิ่งท้าทายต่อไป คือ ความสามารถสร้างความจริงชุดใหม่ให้ดำรงชีวิตใหม่ต่อไปโดยไม่หันกลับไปติดยาอีกเป็นก้าวอย่างต่อไปที่ต้องใช้ความพยายามและมุ่งมั่นอย่างมากเช่นเดียวกัน กว่าสังคมเปิดประตูยอมรับบางครั้งผู้หยุดยาที่ไม่มีความเข้มแข็งมากพออาจต้องกลับคืนสู่สถานะการเป็นผู้ติดยาดังเดิม ผู้ติดยาที่สามารถเอาชนะสภาวะวิกฤติต่างๆมาได้ และสามารถกระทำการให้ตนเองหยุดยาสำเร็จนั้น เทคโนโลยีการสร้างตัวตนวิถีการก่อร่างตัวตนอันมีจริยธรรมแห่งตัวตนกำกับเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง

การที่ผู้เสพยาประกาศตนว่า จะไม่ยอมเข้าบำบัดรักษาตามวิถีทางที่ทำลายความเป็นตัวตน แต่มีอิสระทางความคิดที่จะจัดการกับร่างกายของตนด้วยวิธีการของตนเองเป็นแกนสำคัญ เด็กๆเหล่านี้เชื่อว่าฤทธิ์ของยามีอิทธิพลเข้าทำการกับร่างกายและจิตใจของเขามากมาย แต่เมื่อเขามีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะปฏิเสธยาแล้ว เขาจะจัดการมันด้วยความเป็นมนุษย์ผู้มีสติ รอบคอบ สร้างตัวตนขึ้นด้วยการหลอมละลายพฤติกรรมของตัวตนให้เดินทางไปสู่ทิศทางจริยธรรมอันดีของสังคมโดยมีจริยธรรมแห่งตัวตนเป็นตัวกำกับ เปลี่ยนแปลงจากความคิดที่เคยขึ้นชมการเสพยาเป็นความคิดที่ปฏิเสธ ทั้งๆที่รู้ดีว่า ความสุขสมที่ได้รับจากการเสพยานั้นยากจะลืมเลือน ผู้ติดยาที่พยายามเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อการเลิกยา จริยธรรมแห่งตัวตนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการแสวงหาทางเลือกเพื่อยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเอง

การสร้างตัวตนในฐานะของผู้กระทำการที่มีจริยธรรม(Ethical Subject) มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของความคิดริเริ่มหลายประการโดยการกระทำของบุคคลที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมของตนเองด้วยวิถีทางของการครอบงำทางศีลธรรมให้บุคคลนั้นมีความสำนึกในหน้าที่ที่ถูกสร้างผ่านคำสอนทางศาสนาหรือระเบียบแบบแผนต่างๆที่ทำให้ตนเองดำรงอยู่ได้อย่างมีสุนทรียภาพ นำไปสู่การก่อร่างปฏิบัติการของตนเองจากการตรวจสอบตนเองอย่างสม่ำเสมอ และก่อร่างเป็นวินัยในตัวตนเพื่อขจัดความต้องการในส่วนลึกที่จะเลิกยา สุดท้ายสร้างการดำรงอยู่ในสิ่งที่ทำให้บุคคลมีการปฏิบัติตัวอยู่ในศีลธรรมอันดี

การรับรู้ถึงข้อปฏิบัติที่ตึงตามอันเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ผ่านการปลูกฝังที่รู้ดีมาตลอดที่ครอบครัวและสังคมอบรมสั่งสอน แต่การรับรู้กับการปฏิบัติอยู่เป็นคนละส่วนกัน แต่คนเหล่านี้ติดยาแล้วดำรงชีวิตอยู่ด้วยตระหนักรู้ว่า ต้องฝ่าฝืนกฎระเบียบ เช่น เจมส์ไม่ไปเรียน เสพยาอย่างเดียว ใช้เงินมาก แต่น้องๆของเจมส์ มาร์ค และเนมเป็นเด็กดี เขาอยู่ในศีลธรรมอันดี น้องของเจมส์ได้ปริญญามา 2 ใบ พุดคุยล้อเล่นกับเขายกให้เจมส์ 1 ใบเพราะเจมส์อายุมากแล้ว มาร์คเองไม่จบอะไรเลย น้องเป็นผู้หญิงไปเรียนวิศวะชดเชยให้กับความผิดหวังของแม่ ส่วนเนมมีน้องเรียนวิศวะจากสถาบันที่โด่งดัง

คนเหล่านั้นจบการศึกษา มีงานทำ เพื่อนๆของพวกเขาก็จบการศึกษา ดำรงชีวิตตามครรลองของจริยธรรมของสังคมได้ผลสำเร็จบรรลุเป้าหมาย เป็นการบรรลุเป้าหมายอันดีงามทางศีลธรรมตามความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นจากสังคม ภาพชีวิตของคนเหล่านั้นทำให้ได้เรียนรู้และเชื่อว่า ภาวะการติดยาของพวกเขาเป็นอุปสรรคเพราะอาการทางร่างกาย จิตใจที่เป็นทาสยาและภาวะการหลบซ่อนตัวเพื่อเสพยา ไม่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมายทางศีลธรรมตามที่กฎกติกาของสังคมยอมรับ ดังที่เนมสารภาพว่า “เนมรู้สึกว่าคุณเองแย่มาก เมื่อพบเพื่อนมีครอบครัว มีงานทำ เห็นนก(เพื่อนเนม) ได้เป็นผู้จัดการแล้ว นกเปลี่ยนไปมาก มันมีความคิดไปไกลกว่าเนมเยอะ ทั้งที่แต่เดิมนกกับเนมไม่มีอะไรที่ต่างกัน ชีวิตของเนมสะดุดลงถึง 10 ปี แทบจะไม่มีเวลาเหลือเลย”

ด้วยชุดความจริงที่ทำให้ศีลธรรมเป็นกติกาที่แข็งแกร่ง ย่อมต้องมีบทบัญญัติทั้งสิ่งที่เป็นทั้งข้อปฏิบัติและข้อห้าม ผู้เสพยาที่มีจิตสำนึกตรวจสอบใคร่ครวญดูตนเองอย่างรอบด้าน เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับข้อปฏิบัติและข้อห้ามทางสังคม ก็หยุดชะงักลงด้วยข้อบกพร่องในกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อห้าม

ข้อห้ามทั้งหลายถูกนำมารองรับกับนิยามให้คนติดยาเป็นผู้ผิดและเป็นผู้เบี่ยงเบน นำไปสู่ความชอบธรรมในการจัดประเภทและกีดกันคนติดยาออกจากสังคม การไร้ซึ่งอำนาจในตัวตนจากการเป็นผู้ป่วยจากการเสพยาโดยการนิยามของแพทย์ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาประกอบร่วมกับสถานการณ์อันเป็นวิกฤติเพื่อหาทางกำหนดทางเลือกในการกระทำการหยุดเสพยาด้วยตนเอง ต่อเล้าถึงการตัดสินใจเลิกยาโดยการหักดิบว่า

เพราะผมติดยาทุกอย่างจึงไม่พร้อมที่จะดูแลแม่ที่กำลังจะฟื้นฟูร่างกาย ไม่มีใครไว้ใจผม พ่อก็กังวล กลัวแม่จะไม่ดีขึ้น พี่เคยบอกจะออกจากงานมาดูแลแม่ คิดดูนะครับ ผมไม่มีประโยชน์เลยเพราะไม่แข็งแรงและขาดสติ ผมจึงต้องเลือกการหักดิบเพื่อจะได้เปลี่ยนแปลงตนเองมาดูแลแม่ให้เร็วที่สุด แม้กับผมมาตลอด เมื่อแม่ลำบากผมต้องดูแลได้ แต่การเสพยาจะมันทำให้ผมปฏิบัติหน้าที่นี้ไม่ได้ ผมคงเลวยิ่งกว่าสัตว์ ผมขอโทษ

คำสารภาพของต่อมีพันธะทางศีลธรรมที่แม่ลูกต้องมีต่อกัน จริยธรรมในตัวตนของเขาบอกว่า เขาจะเลวยิ่งกว่าสัตว์ถ้ากลับมาปฏิบัติพันธะหน้าที่นั้นไม่ได้ ความคิดที่แยกแยะมนุษย์ออกจากสัตว์เป็นกฎเกณฑ์ที่ได้จาก “ความมีศีลธรรม” ตามพันธะกรณีของการรู้คุณของผู้ให้กำเนิด การมีชีวิตที่ผ่านความบาป จะได้รับการยกเว้นโทษ โดยการไถ่ถอนด้วยกฎเกณฑ์ทางการตอบแทนคุณงามความดีของแม่ และที่สำคัญการไถ่บาปครอบงำความคิดของต่อต่อกรณีการเสพยาให้หลุดพ้นได้ โดยการเลิกยาและกลับไปตอบแทนความดีของแม่ด้วยการดูแลยามที่ท่านเจ็บป่วย

รหัสทางศีลธรรมที่เป็นข้อกำหนดต่างๆของสังคมที่กำหนดให้มนุษย์ปฏิบัติถูกถ่ายทอด ตอกย้ำและเชิดชูเสมอผ่านสื่อและการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน มีส่วนกล่อมเกลาผู้คนที่ยังแข็งแรงและ

ฝ่าฝืนค่อยๆลดมาจาทิฐิ แต่รหัสทางศีลธรรมก็ตอกย้ำให้เห็นว่าแม้มนุษย์และสัตว์มีลักษณะทางชีวภาพ เช่นเดียวกันว่าเป็นสิ่งมีชีวิต แต่รหัสทางศีลธรรมก็ตอกย้ำให้เห็นเช่นเดียวกันว่า มีส่วนแยกแยะมนุษย์ ให้มีระดับเหนือสัตว์ทั้งหลาย ข้อกำหนดนี้มีเจตจำนงจะสร้างภาพมนุษย์ประเสริฐกว่าสัตว์ โดยนิยาม ลักษณะของสัตว์ที่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจนโดยจริยธรรม มนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องคิดเป็น ยับยั้ง ควบคุมตนเองในด้านต่างๆ มนุษย์ที่มีตัวตนย่อมมีปรรอณาตามสัญญาติญาณ แต่ความแตกต่างจากสัตว์คือ เส้นแบ่งของการมีจริยธรรม ในการดำรงชีวิต มีการพัฒนาตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยมักจะได้อินคำอธิบายของเด็กๆ ที่เลิกยาพูดบ่อยๆ ว่า “ผมอยากเป็นมนุษย์” “ผมเลยยิ่งกว่าสัตว์เมื่อเสพยา มันไม่ใช่คนเลยครับ นี่จะทำอะไรก็ทำโดยไม่คิด ขาดสติยับยั้ง” “ผมไม่อยากจะคิดถึงความเป็นสัตว์ของตนเองเลย”

การตัดสินใจความเป็นมนุษย์ด้วยรหัสทางศีลธรรมด้านสติ การยับยั้ง การเอาชนะความต้องการของตนเอง การประกาศตนเองโดยเทียบเคียงกับสัตว์ต่อพฤติกรรมต่างๆที่ผ่านมาคือการยอมรับทางกฎเกณฑ์และรหัสทางศีลธรรมไว้ในความคิด จำนนต่อการฝ่าฝืน ลดภาวะความต้องการของตัวเองลง เปิดให้ความเป็นตัวตนมีความสัมพันธ์กับรหัสทางศีลธรรมในทางที่ดีงามและสร้างสรรค์

มาร์ค : ผมรู้มานานแล้วว่า มนุษย์ต้องมีแก่นสาร มีงานทำเลี้ยงตนเอง เห็นพ่อแม่ ทำงานเลี้ยงเรามาด้วยความผูกพัน ตายายอบรมผมจนตายไปแล้ว น้ำอากก็เรียนจบไปทำงานมีชีวิตเป็นของใครของมัน มีครอบครัว ผมก็เห็นอยู่ แล้วนี่ไอ้ปู (น้องสาว) จบไปอีกคนแล้ว ผมจะทำอะไร ยังเลยอยู่เลย ที่ยังเป็นอยู่อย่างนี้เพราะอะไร ? ตอบว่ายา ก็เพราะยาบ้าที่เข้าทำลายอนาคต เหมือนที่บอกกันว่า “หลงทางเสียเวลา ติดยาเสียอนาคต” เมื่อก่อนได้ยินคำนี้ก็รู้สึกว้า แหม! ว่ากันจัง ภูไม่เชื่อมึงหรอก แต่เดี๋ยวนี้ไม่ต้องปิดประกาศนะ ผมรู้ได้เลย เดียวผมจะเพิ่มเติมให้ก็ได้ “ติดยาบ้า หมาเรียกพี่” เอาละ วันนั้นผมรู้สึกว้า อย่างน้อยผมยังไม่ได้กลายเป็นสัตว์ ยังมีอาการยังรู้สึกแบบนี้ ยอมรับว่ามันทำลายเรา ผมยังรู้สึกดีกับอารมณ์ขณะเสพยาไม่จิตจาง แต่บัดนี้แยกแยะว่า หากต้องการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จะต้องเก็บเอาความปรารถนานั้นในความทรงจำ ไม่ต้องลืมหรอกครับ จำความรู้สึกดีๆ กับเราไว้ เหมือนรักใครคนหนึ่งที่เราประทับใจมาก แต่ยอมรับความจริงว่า เราไม่ได้ดีอย่างที่เราคิด แยกทางกันเดินจำแต่สิ่งดีๆ เรารักกันไม่ได้ เลยอำลาแฟนที่ซื้อแอมเฟตตามินทั้งน้ำตา...(หัวเราะ)

เจมส์ : อาจารย์ครับ! ดีชั่วผมรู้หมด แต่ผมอดไม่ได้ คำพูดนี้เกิดจากพวกคนอย่างกลุ่มผมนี้แหละครับ คือมันไม่ใช่ไม่รู้ เข้าใจกันว่าเราอยู่ของเราได้ คนอื่นก็อยู่กันไป ผมก็ติดยาอยู่กับเพื่อนฝูง แต่อยู่ไปนานๆ มันก็เบื่อโง่งง ชีวิตไม่มีอะไรเลย แยกไปทุกวัน คนอื่นที่ว่าง่าย ไม่เกเร เป็นเด็กดี ตั้งใจเรียนได้รับผลตอบแทนที่มั่นคง มีความสุข ผมเน้นว่า ความสุขที่ยั่งยืน ส่วนพวกผมเป็นความสุขที่ชั่วแล่น แต่ก่อนต่อต้านพวกผู้ใหญ่ชอบเอาอุดมคติมาหลอกให้เราทำตาม จนเวลามันผ่านไป ก็ตอบตัวเองว่า ผู้ใหญ่ที่เขาอาบน้ำร้อนมาก่อนเรานะ เขาลึกซึ้งมากมายนัก แต่มีข้อแม้ว่า ผู้ใหญ่ที่ผมจะรับฟังและเกรงใจนั้นต้อง

เป็นคนที่มีศรัทธา อย่างพ่อนะ แม่นะ แต่อย่างอา ต้องขอตัว พุดง่าย ๆ กว่าผมจะยอมฟังใคร ผมต้องรักและศรัทธา เชื่อกับศรัทธาก่อนก็ได้ล่ะ แต่ตอนโน้นเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ฟังแต่ตัวเอง เข้าข่ายหน้ามืดตามัว

ความรู้ชุดใหม่ ความเข้าใจใหม่ ผ่านการพิจารณาไตร่ตรองรหัสทางศีลธรรม และยอมรับเอารหัสเหล่านั้นมาก่อร่างปฏิบัติ/การกระทำจัดการของตนเอง ด้วยการตรวจสอบตนเอง เนื่องจากร่างกายที่อยู่ภายใต้การบงการของยาบ้า จิตใจที่สลับเอาตัวตนให้มีอิสระ ทำการตรวจสอบตนเองอย่างรอบด้าน เข้าใจตนเองว่า จะไม่ยอมให้ผู้อื่นมาบังคับทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะการปฏิเสธการเข้าบำบัดที่ไร้รอนความเป็นมนุษย์อย่างยิ่ง การเชื่อว่าตนเองสามารถหยุดยาได้ด้วยการเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทชีวิตและอิสระจากกฎเกณฑ์ ระเบียบวิธีที่ผู้อื่นสร้างให้ แต่กลับเลือกใช้อิสระวินัยเข้าควบคุมตนเอง การมุ่งที่จะมีชีวิตที่ดีงามด้วยการเลือกดูแลตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ เด็กๆมีค่าให้การต่อการปฏิบัติตนเอง ดังนี้

ต่อ : “ผมเลือกเลยที่ต้องหักดิบแน่นอน เวลาผมมีน้อย แม่นอนคอยผมอยู่บนเตียง ผมต้องเร็ว ที่สุด”

“ต้องขังผมไว้ละ ผมจะไม่ร้องขออย่าให้ได้ยิน ตายเป็นตาย แต่ผมไม่ตายหรอก ผมเกิดใหม่มากกว่า”

“ไม่ต้องให้ใครช่วยนอกจากพ่อกับอาจารย์ ผมไว้ใจที่สุด ผมเลือกที่จะอยู่อย่างเงียบๆ”

“ไม่ให้ผู้คนตกใจซึ่งผมไว้เลยนะไม่หายไม่ต้องปล่อยออกมา”

“ผมขอล้างบาปที่ทำมาทั้งหมดให้กับการเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายครั้งนี้”

มาร์ค : “ไปสถานบำบัดแล้วล้มเหลวไร้สาระ ไม่เป็นเรื่อง ผมไม่หายแน่นอน รับไม่ได้ ผมไม่ใช่สัตว์ ผมขอเลิกเองเลย”

“สิ่งเดียวที่ต้องทำคือ ชนะใจ ไม่เข้าไปในเหตุการณ์ก่อนจะจัดการกับตนเองได้ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ใคร ไม่ทำร้ายเพื่อน”

“บอกพ่อกับแม่ให้กันเพื่อนไว้ ขอให้สนับสนุนเงินเพื่อนไว้ก่อน เขาจะได้ไม่เดือดร้อน”

“ผมไม่อยากเป็นอย่างไอ้โรจน์ มันขอผมด้วย”

“ผมอยากกลับไปเป็นพ่อแม่ที่สมบูรณ์ แต่ก็ดีกว่าไม่ทำอะไรเลย มันแสดงถึงหน้าที่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์”

เนม : “ไม่มีทางหรอกอาจารย์ ถ้าใครจะเลิกได้จริง แค่ “ใจ” พร้อมก็พอแล้ว”

“แต่เนมต้องการยานิดหน่อย เพราะหักทีเดียวยังไม่ไหว ขอไปขอพยาบาลมาเอง เนมสนิทกับเขามาก เราคุยกันรู้เรื่อง ”

“เนมต้องไม่อยู่ใกล้แม่แม่มากดันเนมด้วยเรื่องอื่นๆ จนเนมวอกแวก เดียวก็เบื่ออยากเสพยาอีก อยู่บ้านไม่มีอะไรทำเลย เนมว่าอยู่บ้านอาจารย์มีเรื่องราวเยอะแยะมากมาย”

“เนม อยากให้พ่อรู้ว่า เนมกับพ่อไม่ต่างกัน ลูกของพ่อ นามสกุลของพ่อ ยังเข้มเหมือนเดิมให้ได้”

เจมส์ : “ผมไม่ชอบให้ใครมาอยู่เหนือผม เพื่อนๆเล่าเรื่องราวในสถานบำบัดแล้ว ผมสงสัยจนลุก ขนพอง มันไม่ต้องถึงขนาดนั้นหรอกครับ ผมไม่ได้ป่วยและไม่ได้อยากจะเข้าไป ไม่เต็มใจ คนเราไม่เต็มใจ จะพากันไปรอดได้ไง”

“ผมว่า เลิกง่ายมากหากจัดการกับตนเองซะ ค่อยเป็นค่อยไป ผมใช้วิธีค่อยๆลด ซียาเท่าเดิมไป แจกเพื่อนไปด้วย”

“ถ้าไม่เลิกก็กลับมาเป็นคนไม่ได้ เหมือนผีห่าซาตาน นิดหน่อยก็จะฆ่าคนได้แล้ว ไม่ยั้ง ไม่คิดอะไรเลย”

การนำพาตนเข้าสู่ภาวะปรกติเป็นขั้นตอนที่ผู้ประสงค์จะเลิกยาใช้อำนาจในตนเข้าควบคุม ร่างจิตใจที่เขามักจะเรียกตนเองว่า ใช้ความเป็นมนุษย์เพื่อให้ได้รับความสุขสงบในชีวิต เขาจัดการกับตนเองด้วยวินัยมากมาย พวกเด็กๆเปรียบเปรยเสมอๆว่า ความรู้สึกจะเลิกยาจะหลุดจะพ้นจะเอาชนะของแต่ละคนไม่เหมือนกัน แต่ความจำเป็นที่ใช้บังคับร่างกายกับจิตใจมีไม่เท่ากัน เจมส์ใช้พ่อแม่ พี่น้อง มาร์คใช้ตนเองสถานเดียว สิ่งการตนเอง แม้จะล้มลุกคลุกคลานแต่ก็ผ่านมาแล้ว เนมใช้เพื่อนๆและอาจารย์ที่เนมนับถือคอยเตือน ต่อกดดัน จิตใจมุ่งมั่นอยู่กับแม่ก็พาตนเองผ่านวิกฤตสำคัญในชีวิต

สิ่งที่สำคัญนำไปสู่ความสำเร็จได้ คือ อิสระวินัยอันเป็นกลไกบังคับร่างกายภายใต้คำสั่งตนเอง ทำไม่ต้อง “วินัย” และอิสระวินัยคืออย่างไร ปรากฏการณ์ที่มียาอยู่ในร่างกายถือเป็นลักษณะของพยาธิสภาพ ทันทีที่ร่างกายขาดยา คุณสมบัติในการออกฤทธิ์ที่เข้ากระทำต่อร่างกายและสมองเข้ากระตุ้น ความพึงพอใจที่ได้รับทางอารมณ์ สอดประสานให้เกิดเป็นพลังกำกับร่างกายครอบงำผู้เสพไว้ระยะหนึ่งแล้ว เมื่อปฏิเสธยาร่างกายจะขัดขึ้น ประท้วงสำแดงอาการเป็นทุกข์ทรมานเจ็บปวด เริ่มตั้งแต่อารมณ์หงุดหงิด ครั่นเนื้อครั่นตัว พัฒนาเป็นเจ็บปวดตามร่างกาย กล้ามเนื้อเขย่งสั่น เส้นเอ็นเกร็งเขม็ง ร่างกายเริ่มควบคุมตนเองไม่ได้ ขาดสติ คุ่มคลั่ง และพัฒนาไปเรื่อยๆ วิธีการบรรเทา คือ ใช้น้ำเย็นอาบน้ำให้มาก ผู้เสพเองต้องกล้าแกร่งที่จะทน ไม่ยอมใช้ยาบ้ามาระงับ ดังที่ได้ทราบกัน แต่การทำให้ร่างกายคงทนอยู่ และก้าวข้ามให้พ้นความต้องการของร่างกาย ตัดขาดจากความรู้สึกที่ต้องใช้ยาบำบัด และมีเพียงความรู้สึกดีๆ ของฤทธิ์ยาทางอารมณ์นั้น ผู้เสพจะจัดการอย่างไรให้สมดุล การจัดให้ร่างกายยินยอมคงอยู่และหยุดการประท้วงคือ ทำให้ชินกับความรู้สึกใหม่ วางเงื่อนไขใหม่จาก

อุดมการณ์ : ผู้เสพใช้อุดมการณ์ อันเป็นชุดความจริงที่สร้างขึ้นมากำกับความคิดและปฏิบัติให้บรรลุผล เช่น ชัยชนะ อิสระ หลุดพ้น คำกล่าวที่เป็นอุดมการณ์เป็นกำลังใจ เป็นเป้าหมายสำคัญคล้ายต่อจะบอกว่า “สู้เพื่อแม่” แต่มาร์คบอกว่า “เพื่อหน้าที่ความเป็นมนุษย์” เนมอ้างว่า “จะทำ

เพื่อกู้เสียงของตระกูลกลับมา”เจมส์บอกว่า “เพราะน้อง” มันทำลายด้วยการแบ่งปริญญาบัตรให้พวกเขาทุกคนมีอุดมการณ์เป็นเป้าหมาย

ข้อบังคับ : เป็นวินัยที่ใช้อำนาจให้มนุษย์ลดตัวตนลง ให้มีสภาพเหมือนวัตถุต่อให้ตนเองถูกยาคกระทำ ให้คืนชน ถอดใจออก ละความต้องการตนเอง มาร์คมุดตัวอยู่บ้านไม่ออกไปไหน เจมส์บอกให้น้องคุมไว้ แม่ดูแลไม่ห่าง เนมให้เพื่อนกับอาจารย์คอยตะล่อมไว้ไม่ให้วอกแวก ข้อบังคับที่ทุกคนเลือกให้เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ที่คิดว่าจะมีส่วนสรรค์สร้างกำลังและความแข็งแกร่ง ให้ร่างกายสยบยอม และเคยชินตลอดระยะเวลาของแต่ละบุคคลจะยอมได้ในชั่วระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นจึงควรจะต้องเป็นวินัยที่เจ้าของประสบการณ์เลือกที่จะทำโดยอิสระ

การควบคุมตรวจสอบดูแลตนเอง เจ้าของประสบการณ์ที่ให้รายละเอียดผ่านประสบการณ์ที่ทำการต่อสู้กับตนเองแล้วยังไม่อาจไว้วางใจ จึงต้องมีกระบวนการทดสอบตรวจสอบตนเองโดยการทำตนให้อยู่ในสังคมปกติได้ มาร์คกับเจมส์เข้าร่วมกลุ่มแล้วหันพิจารณาตนเองว่า ยังอยู่ในกฎเกณฑ์ของตนเองหรือไม่ ปฏิเสธความจริงหรือเปล่า ทั้งบอย เจมส์ มาร์ค บอกว่าเมื่อเข้ากลุ่มกินเหล้าสนุกสนานช่วยเพื่อนๆ ให้เสพยาได้สะดวก ดูแลพวกเขาได้แต่จะไม่เสฟอีกเลย ต่อมาก็กลายเป็นว่า ทนกลืนเหล้านี้ไม่ค่อยได้เพราะร่างกายเคยชินเสียแล้ว ยายังคงมีกลิ่นหอมชวนดม แต่กลับมีความรู้สึกว่าการกลืนเหล้านี้เหมือนดว้ยวให้ลุ่มหลงและไม่ชอบมันเลยในเวลาต่อมา

หากจะถามต่อว่า พวกเขาจัดการต่อตนเองเช่นนั้นด้วยกรอบความคิด/ความเชื่ออะไร คำพูดของเด็กๆ เป็นบทสรุปเบื้องต้นร่วมกับข้อคิดเห็นของผู้วิจัยว่า พวกเขาที่มีประสบการณ์ตรงกับการเสพยาตั้งแต่การก้าวเข้ามาสู่โลกของมัน เขาเป็นเจ้าของคำตอบให้กับตนเองตั้งแต่ต้น ผ่านการตีความและให้ความหมายเรื่องราวของยาอย่างเข้าใจตนเองแจ่มชัดตลอดมา การเสพยาเป็นกระบวนการบริโภคส่วนบุคคลที่ถูกนำมาเผยแพร่ในพื้นที่สาธารณะในเชิงลบ สังคมจัดการหาทางออกให้คนติดยาโดยปราศจากความเห็นชอบจากพวกเขา แต่เพราะอิสระและตัวตนของพวกเขาถูกปลุกขึ้นมาให้ปฏิเสธ ย้อยุดเอาตนเองออกมาบำบัดจัดการโดยใช้อำนาจกำกับตนเอง ตามยุทธวิธีของเทคโนโลยีในการสร้างตัวตน นำพาตนเองให้หลุดพ้นจากยาได้บนเส้นทางที่หลากหลาย ภายใต้กรอบความคิดที่มุ่งจัดการตนเองโดยการสำนึกและยอมรับในกฎเกณฑ์ของศีลธรรม มีจริยธรรมในตัวตนเป็นแนวทางคู่ขนานกับวินัยในตัวตนในฐานะที่เชื่อมั่นในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จนสมบูรณ์

เมื่อตัดสินใจแน่วแน่แล้วว่าจะต้องหยุดพฤติกรรมการเสพยา เหมือนคำมั่นสัญญากับตนเองเกิดขึ้น ผู้เสฟสร้างชุดความจริงการเลิกยาของตนได้อย่างไร จริยธรรมในตัวตนจะกระตุ้นเตือนให้สร้างพลังสำคัญสัจจะวาทะกับตนเอง คำสัญญา คำประกาศที่บอกตนเองและครอบครัว บริวาร ชับเคลื่อนให้เกิดพฤติกรรม การยอมรับว่า การเสพยาเป็นความผิดพลาด และการเลิกยาเป็นแนวทางบรรลु

เป้าหมายของการปฏิบัติหน้าที่ความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ ความหวังที่มีวิถีชีวิตที่ดีเป็นเป้าหมายปลายทางที่จะเดินต่อไป

รูปแบบปฏิบัติที่ทุกคนสร้างขึ้นจากความคิดอิสระคือ การควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามเป้าหมายของสังคมให้สำเร็จ โดยการสร้างวินัยขึ้นมาควบคุมตนเองเพื่อให้พฤติกรรม การเลิกยาได้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งจะสร้างความจริงว่าด้วยการเลิกยาสำเร็จ วินัยที่คนติดยาเลือกใช้กับตนเองเป็นวินัยที่สมยอม ดังที่ตอบอกกับทุกคนในวันที่ได้ตัดสินใจแล้วบอกกับแม่ว่าจะเลิกพอรับรู้แล้วบอกพ่อและผู้วิจัยว่า “ขังผมไว้เลย ผมจะไม่ร้องขอยาเป็นอันขาด” วินัยที่เขาเลือกคือการกำกับร่างกายด้วยการดื่มน้ำยันทันที บังคับให้ตนเองอยู่ในพื้นที่อันจำกัด สร้างรูปแบบให้ตนเอง จัดทำสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้เหมาะสม เช่น ใช้น้ำร้อนราดศีรษะไว้ ใช้น้ำเย็นลูบตัวเมื่อทรมานทรมานมาก ๆ สิ่งเดียวที่ไม่ยอมแพ้คือ การไม่ใช้ยา ไม่ผ่อนปรน เฝ้าระวังและเข้มงวดในเรื่องพื้นที่ สิ่งที่ทำให้ต้องอดทนและผ่านมาได้คือ ความต้องการที่จะมีร่างกายที่สมบูรณ์สำหรับการดูแลแม่ตามหน้าที่ของลูก ความประสงค์ที่จะตอบแทนพระคุณของแม่ การบีบบังคับตนเองด้วยอุสาหะพยายามนำหน้าพฤติกรรมการต่อสู้เป้าหมายอยู่ที่แม่เป็นพลังอันสูงสุด

กรณีของมาร์คสร้างความสำเร็จให้กับตนเองด้วยการวางแผนบังคับตนเองด้วยวินัยง่าย ๆ การสัญญากับเพื่อนที่ยาคร่าชีวิตไปแล้ว เป็นจริยธรรมหลักที่บอกกับตนเองว่าต้องทำเพื่อตัวเองและพ่อแม่ พี่น้อง และบริวารจะได้รับอานิสงส์ครั้งนี้ทั่วหน้า มาร์คหยุดความต้องการยาด้วยการทดแทนด้วยอย่างอื่น ยืดหยุ่น ผ่อนปรน แต่ไม่เสพยาบ้า พักผ่อนและดูแลสุขภาพสภาพ ฟันฟูสังขารปรับความสมดุลของร่างกาย จุดหมายสำคัญคือการหยุดพฤติกรรมเน้นไปที่สุขภาพ โดยเชื่อว่าสุขภาพดีจากการฟันฟูแล้วจะส่งเสริมให้เกิดความพร้อมในการต่อสู้กับความต้องการยา การมีสุขภาพที่ดีจะสามารถปรับอารมณ์คับข้องใจได้ง่าย มาร์คไม่ผิดสัญญากับตนเองกับเพื่อนและปรับพฤติกรรมให้มีคุณค่าสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ส่วนเนมนั้นเจ็บปวดกับการสรุปของแฟนที่อ้างว่าพ่อ ข้อสรุปที่เป็นเหมือนคำประณามที่ต้องตอบได้การประกาศหยุดการเสพยาบ้ามาตลอด แต่นาทีนี้ นาที่ที่ถูกกล่าวหารุนแรงอย่างไม่เคยมีมาก่อนในชีวิต คำประกาศการเลิกครั้งนี้เต็มไปด้วยความมุ่งมั่นกว่าทุกครั้ง แม้จะเสียใจแต่เนมก็ยอมรับความเป็นจริง คำประกาศของแฟนเหมือนคำสรุปของสังคมภายนอก ระบุมความบกพร่องของพฤติกรรมเชื่อมโยงไปถึงการให้คุณค่าของการจะอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคมอย่างผาสุก กฎเกณฑ์ทางศีลธรรมของสังคมประกาศตักเตือนเนมเป็นครั้งแรกด้วยข้อหาเสพยาบ้า เจ็บเป็นที่เนมจะต้องสร้างความจริงชุดใหม่ให้กับสังคมทั่วไปทราบ คำพิพากษาของพ่อและแฟนเป็นตัวแทนของคนในสังคมที่ชี้ให้เนมเห็นอย่างชัดเจน เป็นปรากฏการณ์ที่กินใจ สะดุดความรู้สึก เพราะคำพิพากษานี้พรากเอาความรักของเนมไปโดยไม่ตั้งใจ การเลิกยาของเนมก็เริ่มได้ไม่ยากนัก วินัยในตัวตนที่สำคัญคือ จัดการเปลี่ยนแปลง

ตนเองในด้านวิธีปฏิบัติตนตามที่สัญญาและตกลงไว้กับครอบครัว ก้าวออกจากบ้าน กำหนดพฤติกรรมสำคัญบอกแม่ว่า “เนมจะไปเลิกยาที่บ้านอาจารย์” คำประกาศคือ คำสัญญากับแม่ ครอบครัว เพื่อนและอาจารย์ เนมจะทำให้มันเป็นความจริง รูปแบบของเนมใช้วิธีคล้ายๆกับมาร์ค แต่สร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางศีลธรรมของสังคม เปิดโอกาสให้กับตนเองเข้าสู่สังคมปกติ ความปรารถนาในชีวิตที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของวงศ์ตระกูลเป็นความตั้งใจหลัก รักษาสุขภาพจะกับพ่อที่สิ้นชีวิตไปแล้ว หลักการต่างๆในชีวิตที่ได้รับการสั่งสอนถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นขวัญและกำลังใจ ดูแลสุขภาพและปรับความสมดุลในร่างกายด้วยการพักผ่อน นันทนาการ รับประทานอาหารสารโลกภายนอก เรียนรู้วิถีชีวิตแบบปกติ แล้วทำตามสัญญา รักษาคำพูด และซื่อสัตย์ต่อตนเอง

สำหรับเจมส์เป็นคนติดยาคนหนึ่งที่กำลังความบาปมากที่สุดคนหนึ่ง เจมส์อยากบวชให้แม่ทันทีที่บอกแม่ว่าจะหยุดยาให้ได้ แต่การยอมรับว่าการติดยาเป็นมลทิน เป็นสภาพร่างกายที่ไม่บริสุทธิ์ ขาดคุณสมบัติของการบวชตามหน้าที่ของลูกผู้ชาย เจมส์ต้องการล้างบาปที่กระทำต่อผู้มีพระคุณ มายาวนานโดยการบวชชดเชย แต่หลักการขั้นต้นคือการพยายามทำตนให้บริสุทธิ์ เจมส์พากเพียรในการยุติการพึ่งพายาด้วยวิธีการหักดิบหยุดยา ไม่บรรลุลผล เจมส์กลับมาพยายามใหม่ หันเข้าหาความเป็นจริงของชีวิตด้วยการสร้างแบบปฏิบัติล้อมกรอบตัวเองบนแนวคิดความพยายามของเจมส์เริ่มต้นใหม่โดยเปิดเผยตรงไปตรงมามากขึ้น การพยายามไม่ท้อถอย สร้างวินัยใหม่ที่มีพ่อแม่ พี่น้องกำกับให้เป็นทางเลือกใหม่ของเจมส์ สอดคล้องกับความต้องการของครอบครัวและบริวารที่สามัคคีช่วยกันเฝ้าระวังทางกายภาพและทางอารมณ์ เป้าหมายของสังคมกับเป้าหมายส่วนตัวของเขา สอดคล้องตรงกันจึงได้รับความเห็นชอบร่วมมือ เจมส์ได้เห็นคุณค่าของการหยุดยาตามเป้าหมายของสังคมทันทีทันใด ความสุขที่ได้รับโดยทันทีเป็นกำลังใจที่สำคัญให้เจมส์อดทนจะพยายามจนบรรลุเป้าหมายได้

บทที่ 7

ตัวตนของผู้วิจัย: บทสรุปของการสร้างสรรค์ความจริง

สภาพทั่วไปของสังคมที่ผู้วิจัยดำรงชีวิตอยู่ตั้งแต่กำเนิดคือ ละแวกตลาดตัวเมืองแวดล้อมด้วยหน่วยราชการโดยมีทัศนวิสัยของสิ่งปรักหักพังทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นสังคมที่แวดล้อมผู้วิจัยประกอบไปด้วยบุตร ธิดาของชาวบ้านในตลาด ลูกหลานคนดีและชุมชนดั้งเดิมของคนเมืองเก่าที่อยู่กันอย่างเงียบสงบ ครั้นเมื่อมีนโยบายสนับสนุนให้ชุมชนนี้ยกระดับการพัฒนาให้เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมความเป็นเมืองที่เคยเงียบสงบจึงเปลี่ยนเป็นความพลุกพล่านไปด้วยผู้คนจากต่างถิ่นเข้ามาทำงานในเขตอุตสาหกรรม ชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจ นักลงทุนทั้งในท้องถิ่นและจากกรุงเทพฯ เข้ามาซื้อที่ดินที่ล้อมรอบเขตอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาเป็นธุรกิจอันเป็นการตอบรับความเจริญแบบอุตสาหกรรมทำให้สภาพสังคมและชุมชนที่เคยเงียบสงบเริ่มเปลี่ยนแปลง

สำหรับการทำงานของผู้วิจัยดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้คือครูซึ่งทำหน้าที่สอนหนังสือในวิชาภาษาต่างประเทศระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัด ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เด็กในเมืองมีค่านิยมไปศึกษามากที่สุด ทำให้สถาบันแห่งนี้เป็นศูนย์รวมของบุตรหลานของคนในชุมชนที่มีชีวิตหลากหลาย เป็นเด็กอายุระหว่าง 13-18 ปีที่อยู่ในช่วงปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ไปพร้อมกับครอบครัวที่ต้องปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ในท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนจากการดำรงชีวิตอย่างสงบเป็นสังคมสมัยใหม่ที่ถูกระกระตุ้นให้ตื่นตัวในเรื่องเศรษฐกิจ นักปกครองส่วนท้องถิ่นรุ่นเก่าถอยร่นเปิดโอกาสให้นักธุรกิจการเมืองรุ่นใหม่เข้ามายึดพื้นที่ใช้ตัวเมืองประวัติศาสตร์พัฒนาให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยมีวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นสินค้า เช่น ตลาดน้ำในห้างสรรพสินค้า การใช้ช้างเป็นพาหนะขายบริการการท่องเที่ยว ชุกอยู่ในชอกมุมหลังอุทยานประวัติศาสตร์เหล่านี้ เป็นต้น

งานทางด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่องภายใต้กระแสการปฏิรูปการศึกษา โดยการพยายามปรับปรุงรูปแบบให้สอดคล้องกับนโยบาย หลักการและวิธีการที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้บุตรหลานได้เรียนรู้เพื่อการเป็นผู้ชนะมากยิ่งขึ้น ครอบครัวที่ต้องการให้บุตรหลานก้าวไปสู่ความสำเร็จ วางแผนให้บุตรเข้ารับการศึกษาอย่างมีระบบทั้งในโรงเรียนและนอกเวลาเรียน การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานเปลี่ยนแปลงจากสภาพการเลี้ยงดูที่ใกล้ชิดและเรียบง่ายกลายเป็นการเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้บุตรหลานก้าวเข้าสู่สังคมที่มีการพัฒนาด้านสื่อสารสนเทศแบบสมัยใหม่ เน้นความเป็นเด็กก้าวหน้าด้วยวัตถุและวัดความสำเร็จของบุตรหลานจากสัมฤทธิ์ผลด้านการเรียน การดำรงชีวิตแบบวิถีสมัยใหม่ทำให้การศึกษาเป็นแกนหลักในการพัฒนา

ฉะนั้นหน้าที่ของครูซึ่งเฝ้าอบรมสั่งสอนบุตรหลานในท้องถิ่นทั้งด้านจริยธรรมและองค์ความรู้ทางวิชาการเริ่มจะขาดความสมดุล การได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่จากครอบครัวที่เคยอบอุ่น มีความใกล้ชิด และเรียบง่ายเริ่มจะจืดจางลง สังคมที่กำลังพัฒนาสู่ความเป็นอุตสาหกรรมเริ่มจะทำให้สังคมขาดความสมดุล

สัญญาณแรกของความวุ่นวายเริ่มปรากฏตัวขึ้นที่พ่อแม่และผู้ปกครองที่พยายามปลูกปั้นให้บุตรหลานใช้ชีวิตที่มุ่งศึกษาเล่าเรียนเฉพาะองค์ความรู้ทางวิชาการเป็นหลัก ในเวลาต่อมาครู/อาจารย์ในโรงเรียนที่ต้องทำงานแข่งขันกับกระแสความสำเร็จของสถานศึกษาซึ่งวัดความสำเร็จจากปริมาณของผู้เรียนและสถิติการศึกษาต่อ รวมทั้งความบีบคั้นทางสังคมที่ผู้สอนทุกคนต้องดำรงชีวิตในภาวะเศรษฐกิจสมัยใหม่ ทำให้ครูผู้สอนมุ่งให้ความรู้ทางวิชาการเป็นหน้าที่หลักแต่ละเลเยอร์หน้าที่อื่นๆที่เกี่ยวกับการสร้างความสมบูรณ์ของชีวิต คือ สัมพันธภาพของผู้สอนกับนักเรียนที่ดั่งมา กลับกลายเป็นคู่ปรปักษ์กันมากยิ่งขึ้น

คำถามที่เกิดขึ้นในสังคม คือ ใครเป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้วิจัยตอบอย่างมั่นใจว่า เยาวชนที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสความไม่สมดุล ผู้วิจัยมีทัศนคติต่อประเด็นนี้ว่า ทรัพยากรบุคคลที่ผ่านการบ่มเพาะจากสังคมเดิมก่อนเข้าสู่สังคมเจริญนั้นมีทุนชีวิตที่แข็งแกร่งพอสำหรับการต่อสู้กับกระแสการเปลี่ยนแปลงได้ ทุนรอนของจริยธรรมในตัวตน การได้รับการสรรค์สร้างอัตลักษณ์และตัวตนจากสังคมแบบดั้งเดิม ชีวิตที่ดำรงอยู่ผ่านกรอบของสังคมก่อนเปลี่ยนผ่านทะนุถนอมให้ผู้ใหญ่รุ่นปัจจุบันไม่เปลืองปล้ำ แต่เยาวชนที่มีกระแสนิยมการบริโภคตามสัญชาตญาณของมนุษย์และการได้รับการเลี้ยงดูแบบขาดสมดุล ทำให้พวกเขาได้มีโอกาสถลาลงสู่หนทางที่ทำลายตนเองโดยไม่ได้ตั้งใจ บนถนนสู่เส้นต่างๆนั้นมีความยอกย้อนซับซ้อนจนเกินกว่าจะมีผู้ใดสามารถล่วงรู้และป้องกันได้ล่วงหน้า

การก้าวเข้าสู่พฤติกรรมการเสพติดเป็นเส้นทางหนึ่งที่เยาวชนจำนวนไม่น้อยมีโอกาสจะเข้าไปสัมผัสได้ เพราะวิถีชีวิตวัยรุ่นที่ต้องเรียนรู้สังคมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและหลากหลาย โดยใช้ตนเองเป็นผู้เผชิญโดยลำพังจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ทางอารมณ์ไว้ยับยั้ง มีความคิดและสติปัญญา และจริยธรรมในตนเพื่อพิจารณาไตร่ตรอง เพราะภาวะการเสพติดและกลายเป็นผู้พึ่งพาเสพติดนั้นเป็นภาวะทางสังคมที่เกิดขึ้นกับผู้เสพได้เพียงเสี้ยวนาที่ ที่จะคิดและตัดสินใจปฏิเสธหรือยอมรับพฤติกรรมเสพติดต่อเนื่องอาจเกิดขึ้นทับซ้อนกับภาวะที่ทางวัยรุ่นศึกษาเล่าเรียน เข้าสังคมที่ปรกติ ยากยิ่งจนยากที่ผู้ปกครอง ครู อาจารย์จะตระหนักรู้ได้จนกว่าผลของมันจะสำแดงให้เห็นหรือตัวผู้เสพเองแถลงให้ทราบ

แต่เมื่อสังคมรับรู้การเสพติดของบุตรหลานแล้ว กลุ่มหลักที่จะต้องเข้าร่วมแก้ปัญหา ก่อนจะถึงขั้นตอนการเข้าสู่สถานบำบัด คือ ครอบครัวและครูอาจารย์ ด้านแรกของการแก้ปัญหา คือ

ครอบครัว บุตรหลานที่ติดยาทั้งหลายมักจะมาร่วมมือกับครอบครัวต่อการแก้ปัญหา เนื่องจากความเข้าใจเรื่องการเสพยาของครอบครัวจากสังคมทั่วไปทำให้เกิดความตื่นตระหนก ผู้เสพยาจะต้องเลือกที่จะคือเสียมากกว่าเนื่องจากความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับบุคคลรอบข้างของผู้เสพยาที่มีต่อพฤติกรรม การเสพยาและติดยามีส่วนสร้างความกดดันให้ผู้เสพยา มีผลให้ต้องเลือกการถอยห่างจากครอบครัวเข้าสู่กลุ่มของตนเองมากยิ่งขึ้น เนื่องจากรู้สึกปลอดภัยและได้รับความเข้าใจจากสังคมของเขามากกว่า

ผู้วิจัยเข้าไปเกี่ยวข้องกับเด็กเหล่านี้ได้ก็เพราะบรรดาผู้ร่วมสร้างความรู้ที่เคยเสพยาเหล่านั้นล้วนเคยเป็นศิษย์ ความเป็นศิษย์ตามค่านิยมเดิมของเด็กๆ คือ การให้องค์ความรู้ทางวิชาการ และความคิดเห็นต่อประเด็นทางสังคมที่เคยมีต่อกันมาบ้าง ความสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วยการยอมรับ ความเข้าใจและการเปิดโอกาสให้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นที่มักจะมีระหว่างผู้วิจัยกับศิษย์ที่ผ่านเข้ามาในช่วงเวลาหนึ่งของการเป็นศิษย์ ในห้องเรียนในหน้าที่ของความเป็นครูในสถานศึกษาเด็กจะได้รับความรู้ทางวิชาการ ขณะที่บางโอกาสเด็กเหล่านี้ได้สัมผัสถึงความเป็น “พวกเดียวกัน” ระหว่างผู้วิจัยกับศิษย์ซึ่งแตกต่างจากผู้สอนทั่วไปในโรงเรียน ความเป็นพันธมิตรเกิดขึ้นในท่ามกลางกระแสของวัยรุ่นในสถานศึกษาจำนวนหนึ่งที่รู้สึกต่อต้านต่อกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดเอาเฉพาะผลการเรียนที่เข้มข้นและระเบียบวินัยที่มักสร้างความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้เรียน การแหวกวงล้อมของกฎระเบียบและการฝ่าฝืนหลายรูปแบบที่เด็กวัยรุ่นกระทำ ได้รับการกระจายข่าวสารผ่านกันและกันในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่มีอิสระทางความคิด ความวุ่นวายในสังคมสถานศึกษาจึงปั่นป่วนไปด้วยคดีความต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในสถานศึกษาเองและเชื่อมโยงออกไปสู่โลกภายนอก จากภาวะดังกล่าว สถานศึกษาสร้างภาพด้วยการพยายามปราบปรามผู้เรียนด้วยกระบวนการและรูปแบบต่างๆ เด็กๆ ที่แข็งข้อทั้งจากสังคมในครอบครัวและสังคมในสถานศึกษาเกิดการรวมกลุ่มและหาที่พึ่งพิง ปกป้อง ระบาย บอกเล่าความจริงและสร้างพันธมิตร วิธีการการสร้างพันธมิตรของกลุ่มเด็กวัยรุ่นเหล่านี้ได้เชื่อมโยงไปถึงผู้วิจัยคือ เด็กๆ พยายามบอกเล่าความจริงเกี่ยวกับความรู้สึกที่ไม่อาจเปิดเผยกับผู้ปกครองหรือความคิดที่ถูกกดทับจากระบบโรงเรียน จากภาวะดังกล่าวก่อรูปเป็นสัมพันธภาพที่แนบแน่นระหว่างเด็กกับผู้วิจัยได้ระดับหนึ่ง ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้มีบทบาทอยู่ในกลุ่มปฏิกิริยาของเขา โดยหวังจะให้ปากเป็นเสียงและสร้างข้อต่อรองผ่านไปยังฝ่ายผู้ปกครองและสถานศึกษา ผู้วิจัยยอมรับว่าสัมพันธภาพต่อกันได้กลายเป็นพื้นฐานของความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนการถ่ายทอดประสบการณ์โดยดึงเอาบทบาทความเป็นครูออกมาใช้เป็นครั้งคราว

ภาวะการติดยาของเด็กกลุ่มนี้มีปะปนอยู่ในกลุ่มเด็กที่ทั้งต่อต้านและกลุ่มที่สยบยอม เมื่อผู้วิจัยทราบทั้งทางตรงโดยคำสารภาพและทางผู้ปกครองที่ต้องการให้ร่วมปรึกษาหารือ นั้นเกิดแนวทางปฏิบัติงานเพียงแนวทางเดียว คือ แนวทางที่ผู้ปกครองและบุคคลที่แวดล้อมผู้เสพยา พยายามบีบบังคับให้ผู้เสพยาหยุดการเสพยาโดยทันทีตามความต้องการของผู้ปกครอง โดยวิธีการ

รักษาแบบใดแบบหนึ่ง เช่น การเข้ารับการบำบัด การไปใช้หลักการทางศาสนา สมุนไพร ผังเข็ม แต่ไม่มีการพูดถึงทางเลือกให้ผู้เสพเลือกเองอยู่เลยแม้แต่รายเดียว แนวทางดังกล่าวนี้ได้รับการปฏิบัติโดยผู้ปกครองและผู้วิจัยเองก็เห็นชอบเช่นนั้น โดยบทบาทของผู้ปกครองคือดูแลจัดการตัวเด็กที่ติดยา ส่วนผู้วิจัยอยู่ในบทบาทของความพยายามพูดคุยและให้ผู้เสพเปิดเผยความในใจรวมทั้งตะล่อม กล่อม เกลาให้ผู้เสพยาโอนอ่อนผ่อนตามความเห็นของผู้ปกครอง ถือว่าเวลานั้นผู้วิจัยมีได้ยืนตรงกลาง

ผู้วิจัยไม่ได้เชื่อมั่นในแนวทางนั้น แต่ที่ต้องร่วมมือเพราะไม่มีหนทางใดที่ดีกว่าวิธีการที่ได้รับรู้จากสังคม โดยหลักการจัดการกับมนุษย์ที่เชื่อว่ามีมนุษย์เป็นทรัพยากรบุคคลซึ่งถูกวางรูปแบบให้ได้รับการพัฒนาทางกายภาพ ชีวภาพให้ดำรงอยู่ตามระเบียบการจัดสรรพลังแล้ว มีขอบเขตการปฏิบัติการที่คับแคบ ดังนั้นสภาพการไร้ระเบียบกฎเกณฑ์ปรากฏขึ้นในชีวิตของคนเหล่านี้ ย่อมต้องได้รับการจัดการและเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายของสังคมตามกติกาของสังคม ผู้วิจัยเองก็ถูกจัดให้กระทำกับตนเองอยู่ในระบบระเบียบที่สร้างสรรค์มนุษย์ตามระบบราชการและระบอบของสังคมซึ่งไม่ปฏิเสธว่าถูกครอบงำให้เชื่อวิธีการปฏิบัติที่ออกแบบไว้นั้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ซึ่งแม้จะไม่เชื่อแต่ก็ยากที่จะหาเหตุโต้แย้งจึงจำเป็นต้องยึดแนวทางเท่าที่มีอยู่ไปก่อน

ภายใต้เงื่อนไขว่าเด็กที่เสพยาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สังคมยอมรับ ดังนั้นทั้งผู้วิจัยและผู้ปกครองต่างยินยอมที่จะให้บุตรหลานเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงประสิทธิภาพบุคคล โดยเข้าสู่กระบวนการรักษาสายด้ายหนึ่งโดยที่เด็กที่ถูกส่งสอนว่า เป็นความผิดหลายสถาน คือ ผิดกฎหมาย จนกลายเป็นความกลัวความผิดติดคุก ผิดศีลธรรมจนกลายเป็นกลัวความผิดบาปและติดตัวไปถึงชาติหน้า และผิดต่อหน้าที่ทางสังคมที่จะทำให้สังคมลงโทษอย่างไร้ความปราณีนี้ แต่เริ่มแรกพวกเขายอมให้ความร่วมมือในระยะแรก แล้วกลับมาสู่สังคมปกติ จากนั้นย้อนกลับไปเสพซ้ำซาก คือ การเสพติด แล้วพยายามเลิกวนเวียนหลายครั้งหลายหน

การกลับมาเสพยาอีกครั้งและซ้ำซากเรื่อยมา ก่อตัวเป็นคำถามทั้งผู้วิจัยเองและผู้ปกครอง ซึ่งถ้าหากจะมองบุคคลสองกลุ่มต่างเป็นตัวแทนของสังคมที่ยอมรับเอาระเบียบวิธีทางการบำบัดอันเป็นแนวทางหลักเข้าจัดการกับผู้เสพแต่โดยดี เราทั้งสองกลุ่มตั้งคำถามท่ามกลางการปฏิเสธเข้ารับการบำบัดครั้งต่อไปโดยวิธีเดิม เกิดเป็นความรู้สึกปฏิเสธขึ้น สอง ลักษณะ คือลักษณะแรกสังคมที่ไม่ใช่ผู้เสพเริ่มท้อแท้เรื่องการบำบัดตามแนวทางเดิมเต็มที่เคยแก้ไขปัญหามา ส่วนลักษณะต่อมาคือ ตัวผู้เสพอเองปฏิเสธเด็ดขาดถึงการเข้ารับการบำบัดซ้ำซากโดยให้เหตุผลว่า “มันไม่ใช่วิธีการรักษาที่ได้ผล” แต่คำถามว่าอ้างเหตุผลของผู้เสพมิได้รับการใส่ใจ เสียงร้องคร่ำครวญโวยวายของพวกเขา ผ่านหูพวกเขาใหญ่ คนแล้วคนเล่า แต่มักจะถูกสรุปว่า เด็กเหล่านั้นไม่มีความตั้งใจจริงที่จะหยุดยาให้ได้ เนื่องจากมีเด็กติดยายาวรายที่เข้ารับการบำบัดแล้วสามารถหยุดยาเสพติดได้

สำหรับผู้วิจัยไม่ได้คิดเช่นนั้น เสียงเรียกร้องของเด็กๆเข้ามาอยู่ในความคิดของผู้วิจัยบ้าง แล้วเพราะสัมพันธ์ภาพ ที่มีต่อกัน จึงพยายามจะพูดคุยกันโดยตั้งคำถามอยู่บนความเชื่อว่า เด็กเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ชุดนั้นแล้วย่อมเป็นเจ้าของประสบการณ์ตรงที่สุด ผู้วิจัยพยายามฟังคำบอกเล่าโดยยังคงตั้งอยู่ภายใต้ฐานคิดความเชื่อที่ว่าด้วยเรื่องเหตุและผล ได้สรุปคำบอกเล่าของเด็กๆ ไว้เป็นประเด็นหลักๆ คือ ความขาดประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐที่มักจะปฏิบัติหน้าที่แบบแบ่งงานกัน ทำให้เด็กๆชอบเล่าว่า ทุกคนทำงานตามหน้าที่ในส่วนของตน ขาดการประสานงาน การทำงานที่ขาดความรู้รอบด้าน ไร้ประสบการณ์และผู้เสียเองอาจยังขาดอดทนพื่อต่อกระบวนการเข้ารับการรักษาโดยพิจารณามุ่งไปที่การเลี้ยงดูแบบเด็กสมัยใหม่มีผลต่อบุคลิกภาพที่อิสระ จากการสรุปความคิดเห็นของผู้วิจัย ในช่วงแรกที่รับฟังพวกเด็ก ผู้วิจัยยังเชื่อว่า หากเปลี่ยนสถานบำบัดที่เหมาะสมหรือวิธีการที่สอดคล้องกับเด็กก็น่าจะทำได้ แต่ทว่าความคิดขณะนั้นยังตกอยู่ภายใต้การกำกับตามวิธีการรักษาตามกรอบระเบียบแบบเดิม ดังนั้นผู้วิจัยจึงพยายามแสวงหากลยุทธ์ใหม่ร่วมกับผู้ปกครองและพูดคุยกับเด็กที่ติดยามากขึ้น การพูดคุยทำให้เกิดความเข้าใจสองทาง ระหว่างกลุ่มผู้ปกครองกับกลุ่มเด็กที่เสีย

ความเข้าใจของกลุ่มผู้ปกครองนั้น เป็นการพยายามหากลยุทธ์เข้าต่อสู้กับฤทธิ์ของยาในร่างกายของบุตรหลานตามลักษณะต่างๆ เช่น

การจำกัดพื้นที่ดำรงชีวิต เด็กที่ติดยาจะถูกควบคุม สอดส่องดูแลการดำรงชีวิต มิให้มีอิสระเที่ยวเตร่ใช้เวลานอกบ้านได้อย่างอิสระเหมือนเคย เด็กเหล่านี้จะถูกติดตาม สืบข่าว จ้องมองและถูกสลายกลุ่มโดยการเข้าแทรกแซงของผู้ปกครอง จนกลุ่มมิตรสหายที่เหนียวแน่น สั่นคลอน ถูกทะเลาะ ถูกจับกุมและอีกหลายวิธีตามศักยภาพของผู้ปกครองเนื่องจากครอบครัวยังเพิ่งเล็งว่า สาเหตุหนึ่งน่าจะมาจากกลุ่มเพื่อนตามที่หลายฝ่ายยืนยัน

การจัดกิจกรรมพิเศษ กิจกรรมพิเศษที่ถูกจัดขึ้น เช่น การโน้มน้าวให้บวชในพุทธศาสนา ให้สวดมนต์ นั่งสมาธิ ให้เรียนดนตรี กีฬา หรือกิจกรรมสันทนาการอื่นๆเพื่อเบนความสนใจ มิให้หมกมุ่นกับยาเสพติดติดตามแนวทางที่ได้รับความรู้จากผู้รู้แนะนำ

การจัดระเบียบชีวิตที่เข้มข้นมากขึ้น โดยการใช้เวลากับครอบครัว เช่น การช่วยงาน การให้ดูแลสัตว์เลี้ยงและการให้กระทำกิจกรรมตลอดเวลาโดยที่มีผู้อื่นควบคุมเป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะการควบคุมด้านการเงิน เพื่อตัดหนทางการเข้าถึงยาให้มากที่สุด

กลุ่มกิจกรรมทั้งหลายถูกกำหนดขึ้นมาโดยมีบริบทของชีวิตในครอบครัวเป็นฐานตามกำลังความสามารถที่ผู้ปกครองจะนำมาใช้ เจตนาหลักที่อยู่เบื้องลึกของความพยายามของกลุ่มผู้ปกครองนั้นคือ ต้องการตัดสายสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ติดยาด้วยกัน โดยเชื่อว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง

คือ เครือข่ายของกลุ่มเพื่อนฝูงที่โยกย้ายอยู่ในกลุ่มสังคม ที่มีส่วนสำคัญในการเข้าไปเสพยาได้และเสพยาอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองเชื่อว่าการเสพยาเป็นขบวนการที่ถูกชักชวน โน้มน้าวตามกระบวนการกลุ่มในหมู่วัยรุ่น โดยละเลยความคิดระดับปัจเจกของบุตรหลานของตน พร้อมกันนี้ก็เชื่อว่า การเข้าไปแทรกแซงในกิจกรรมปกติ การกำหนดพื้นที่ กรอบของเวลาการดำรงชีวิตน่าจะเป็นมาตรการที่สามารถจะตัดขาดจากเครือข่ายการบำรุงส่งเสริมเมื่อนั้นได้ทางหนึ่ง ซึ่งแนวคิดนี้มีได้คำนึงถึงผู้เสพยาที่ฤทธิ์ของยากำลังมีอิทธิพลต่อความคิด จิตใจและร่างกายของผู้เสพ แต่ให้ความสำคัญกับเส้นทางของยามากกว่าจะพยายามค้นหาตัวตนของผู้เสพ

ผู้วิจัยมีท่าทีต่อเด็กเหล่านี้ที่แปลกแยกมาจากครอบครัว เนื่องจากเชื่อว่า เด็กเหล่านี้มีทุนทางความคิดที่เกี่ยวกับความรักอิสระและสามารถตั้งคำถามต่อสิ่งต่างๆ ได้ ระยะเวลาที่ถูกควบคุม นั้น เด็กๆ มีลำดับขั้นของความคิดที่มีต่อท่าทีของผู้ปกครองของตน โดยแยกแยะระหว่างความคิดกับการกระทำอย่างชัดเจน คือ ได้สำนึกว่า ตนทำผิดกฎหมาย ทำบาปและบกพร่องในความเป็นมนุษย์จึงยินยอมที่จะกระทำตามระยะหนึ่งแล้วค่อยๆ หาทางออกตามความต้องการของร่างกาย โดยกระบวนการเรียนรู้เริ่มทำให้เด็กเข้าใจถึงภาพลักษณ์ของตนเองต่อสังคมเป็นอย่างดี จึงขาดความมั่นใจที่จะปรากฏตัวต่อสังคมและแก้ปัญหาโดยหลีกเลี่ยงการใช้กิจกรรมนอกบ้าน ทำตนให้อยู่ในระบอบที่ครอบครัวจัดให้ อย่างที่ “ต่อ” ได้ทำให้เห็นคือ การอยู่บ้าน แล้วเชื่อมสายพานกับกลุ่มต่างๆ โดยผ่านบุคคล สื่อโทรศัพท์ หรือทำกิจกรรม เช่น อย่างที่ “เจมส์” ไปนั่งที่โต๊ะสนุก “ต่อ” นัดเพื่อนมาเมื่อแม่ไม่อยู่บ้าน “เนม” ใช้วิธีพูดทางโทรศัพท์แต่คุยกันด้วยรหัสชุดพิเศษที่คนในบ้านไม่เข้าใจ

จากความพยายามต่อต้านโดยใช้ความนิ่งเฉย พลิกแพลงวิธีต่อสู้ไปวันต่อวัน นาที่ต่อนาที่น่าสนใจชวนติดตามเป็นอย่างมาก แต่ถ้าการต่อสู้นั้นล้มเหลว พวกเด็กๆ ก็จะใช้วิธีต่อต้านโดยตรงคือแสดงท่าทีไม่ยินยอม สิ่งนี้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ความขัดแย้งภายในครอบครัวและสังคม ในลักษณะของการต่อต้านชัดเจนที่มีลักษณะการสร้างวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอทำให้ผู้ปกครองต้องติดตามหายุทธวิธีต่อสู้ต่อไปไม่เลิกลา ลักษณะการต่อสู้เช่นนี้ทำให้เกิดผลกระทบด้านครอบครัวในลักษณะต่างๆ เช่น การขโมยเงินและข้าวของ การทะเลาะวิวาท ความรุนแรงของพ่อที่บันดาลโทสะทำร้ายร่างกายลูก ความขัดแย้งในครอบครัวระหว่างบิดา มารดา เนื่องจากการโยนความผิดในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรให้กันและกัน การกล่าวหาในเรื่องการอบรมสั่งสอนของโรงเรียนและสังคมต่างๆ

การดื้อแพ่ง การชัดเจนของบุคคลที่เสพยานั้น ยังเพิ่มความรู้สึกลึกซึ้งต่อคนเสพยารุนแรงขึ้นที่สังคมมักจะพูดกันเสมอว่า เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรม “แหกคอก” และความคิดกับพฤติกรรมที่แหวกแหวกวงล้อมของกฎกติกา สังคมของเด็กที่ติดยาขณะนั้นอยู่ในสถานการณ์ที่ร่างกายสมบูรณ์เต็มทีรองรับฤทธิ์ของยาได้อย่างเข้มแข็งซึ่งบริโภคนยาได้มาก อยู่กับฤทธิ์ของยาได้เนิ่นนาน รวมทั้งมีเครือข่ายสนับสนุนเต็มที่ยากจะก้าวตามทัน ความเป็นพวกที่มีกฎระเบียบและวัฒนธรรมพิเศษของ

กลุ่มสังคมติดยาทำหาย เรียกร้องให้เด็กก้าวออกจากกรอบของกฎระเบียบของสังคมที่ล้อมเขามาตั้งแต่กำเนิด อยู่ในซอกมุมซุกตัวอยู่กับผู้ที่มีแนวความคิดเดียวกัน การได้รับการยอมรับ การได้รับการตอบสนองตามแบบของวัยรุ่นทุกระยะทุกกิจกรรม ส่งเสริมความเชื่อมั่นสำคัญให้กับการอยู่ร่วมกับสังคมเสพยา อย่างที่เนมบอกว่า ไม่เคยรู้สึกว่าตนเองกล้าแกล้งและแกล้งเลยจนมาอยู่กับกลุ่มพวกที่ติดยา พวกเขาเข้าใจกันไปซะทุกเรื่อง ทุกทาง ช่องว่างระหว่างกันไม่มี

เมื่อสถานการณ์คับคูลานมาถึงระยะนี้เกิดภาวะการต่อสู้ระหว่างความคิดของกลุ่มผู้พยายามจะจัดการกับบุคคลผู้เป็นจำเลยของสังคม ซึ่งเป็นระยะที่ดูเหมือนจะผลักดันให้ผู้วิจัยยืนอยู่ในบทบาทหน้าที่ของ “ฝ่ายระบบจัดการ” ที่ผู้วิจัยเริ่มจะไม่เห็นด้วย นับแต่เริ่มรับฟังความคิดของกลุ่มผู้ปกครองและจากเด็ก ผู้วิจัยจึงได้ใช้ความพยายามประนีประนอม ทางฝ่ายจัดการกล่าวอ้างว่า ตนเองลำบาก ทุกข์ยากและเดือดร้อน หาความสุขมิได้ ผู้วิจัยใช้วิธีการให้กำลังใจหาหนทางให้คิดในทางสงบสันติและเข้าใจภาวะของคนติดยาอยู่ในอารมณ์ของยา พยายามให้แยกเอาความเป็นจริงของความเป็นบุตรหลานออกจากความเป็นจริง เรื่องยาให้เป็นคนละเรื่อง ไม่เชื่อมโยงกัน โดยมีเจตนาจะให้กลุ่มผู้ปกครองมองสาระสองเรื่องนี้แยกออกจากกันซึ่งก็ได้ผลดีเพราะเขาจะเกิดความรู้สึกแยกแยะความผิดระหว่างยาที่เป็นวัตถุแต่เก็บเอาความสัมพันธ์ของลูกหลานไว้ มิให้ปะปนกัน เป็นวิธีการที่ถือว่าทำให้เด็กฯสงบลง ยอมรับและเต็มใจที่จะต่อสู้กับยาเสพติด โดยมีร่างกายและจิตใจของลูกหลานเป็นสิ่งที่รองรับอยู่ ส่วนในฝ่ายของผู้คือแพ่ง ชัดขึ้นนั้นก็ยังคงมีกระบวนการพาตนเข้าสู่สังคมการเสพยาอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาขีดความสามารถไปสู่การค้าขายเพื่อหล่อเลี้ยงกระบวนการของตนให้สามารถดำรงอยู่ได้ คำบอกเล่าของพวกเขาได้เติมไปด้วยความสนุกสนาน ให้ข้อมูลเส้นทางสร้างเครือข่ายตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่ พ่อค้าจนถึงกลุ่มเด็กเดินยาอย่างละเอียดและไม่กลัวเกรงข้อมูลรั่ว ผู้วิจัยพยายามทำความเข้าใจถึงรายละเอียดการค้ายากับรายละเอียดของการตกอยู่ในฐานะจำเลยที่ถูกประณาม ณ เวลานั้น ได้บทสรุปถึงเป็นขั้นตอนความพยายามสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มธุรกิจที่มีอำนาจจัดทำเป็นธุรกิจโดยตรง โดยมีเครือข่ายเอายาบ้าเป็นสินค้ามีการรูปแบบการจัดการเชิงธุรกิจลักษณะขององค์กรทางธุรกิจมีแฝงอยู่ในโครงสร้างการดำเนินงานการบริหารงานทั่วไป ปราบฏการณ์นี้เข้ารองรับภาวะการพัฒนารูปแบบการเสพยาของเยาวชนเต็มรูปแบบ ส่วนภาวะปัจเจกของผู้เสยยานั้นเป็นผลประกอบสร้างจากตัวตนของผู้เสพที่เชื่อมโยงต่อกับระบบโครงสร้างที่หล่อเลี้ยงขับเคลื่อนด้วยเงินทุนตามรูปแบบของทุนนิยม ดังนั้นจุดยืนที่สำคัญของผู้วิจัย จึงเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาารูปแบบของทุกกลุ่ม เข้าช่วยเหลือตามสภาพเท่าที่จะทำได้ตามความจำเป็น โดยยึดการดูแลตัวผู้เสพเป็นสำคัญ ให้ความสำคัญให้เวลาในการเข้าพบพูดคุย ปลอดภัย สันติ ให้กำลังใจให้โอกาสและแนะนำทางเลือกในชีวิต แสวงหาหนทางผ่านการปรึกษาหารือซึ่งเป็นบทบาทที่ทุ่มเทมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ณ ขณะนั้น

ภาพการต่อสู้เพื่อเอาชนะพิษภัยของยาเสพติดกับกลุ่มบุคคลที่เป็นเจ้าของความรู้และความเชื่อมั่นในความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ ถูกนำมาใช้กับเจ้าของประสบการณ์การเสพยาอย่างเชี่ยวชาญ นักหนองแต่ไม่มีสักครั้งที่ชนะ การต่อสู้ทางความคิด มีความรัก ความผูกพันเป็นตัวเชื่อมระหว่างสองฝ่าย ดังนั้นปรากฏการณ์จึงไม่ยุติลงที่ความรุนแรง ทุกคนไม่ยอมให้จบลงด้วยความรุนแรงจนถึงความสูญเสีย ปรากฏการณ์ต่อมาจึงเป็นเรื่องของการพยายามปรับตัวเข้าหากันเพราะ ความเหน็ดเหนื่อยจนต้องยอมรับความเป็นจริงของชีวิต แต่กลับกลายเป็นสร้างความแข็งแกร่งให้สามารถหล่อเลี้ยงลูกที่ตกเป็นทาสของยาเสพติดได้อย่างปลอดภัย ผู้ปกครองหลายคนประกาศตรงไปตรงมาว่ายอมแพ้ ปลดปล่อยลูกไปตามสภาพที่ประคับประคองได้ สู้บ้างยามที่ฮึดขึ้นมา อ่อนล้า ท้อถอย ยามที่หมดเรี่ยวแรงไปบ้าง

ความคิดความเชื่อของผู้ปกครองเช่นนี้โน้มเอียงไปพักพิงที่กฎแห่งกรรม ยอมรับในแนวคิดทางธรรม ที่เชื่อในบุญวาสนา แล้วนำมาล่อเมลาจิตใจของตนเอง หันไปหาวัดเป็นที่พึ่ง ทำบุญให้ทานตามหลักศาสนา โดยมุ่งหวังจะให้กุศลผลบุญ พลิกฟื้นชะตากรรมของบุตร สภาพชีวิตจึงเป็นลักษณะสงบ แต่ชื่นชม ทุกข์ตรม ยิ่งต้องใช้ความเชื่อเรื่องศาสนาเข้ามาเป็นแนวทางสำคัญยิ่งขึ้น

แต่ทว่าอาการที่สงบลงของผู้ปกครอง การยอมรับสภาพของญาติมิตร กลับส่งผลดี คือ ช่วยผ่อนคลายความกดดันได้ สอดคล้องกับสภาวะที่ได้เรียนรู้อยู่ในโลกของการพยายามมานาน ผลของความรุนแรงและการทำลายของยา ทำหน้าที่ของมันอย่างตรงไปตรงมา รับใช้สมองและร่างกายของพวกเขาไม่หยุดหย่อนเมื่อเวลาผ่านไปร่างกายจนด้านทานได้น้อยลง บุตรหลานกลุ่มที่ติดยาเริ่มแสดงอาการทางร่างกาย จิตใจและสมอง ระยะนี้ได้ก็จะทำตัวสงบเงียบลงอยู่กับการมั่วสุมเสพยาในซอกหนึ่งของสังคมกินเวลายาวนาน ชะตากรรมพลิกผันพวกเขาให้เงียบสงบอยู่กับกลุ่มเสพยา ผู้ปกครองบางคนผ่อนคลายสายป่านสุดกำลัง ไม่ยื้อยุดุดลากจิตวิญญาณที่หายไปกลับมา เผาดูซากเก่าๆของชีวิตด้วยหัวใจที่รื้อให้ทุกวี่ทุกวัน ผู้ปกครองของ”บอย”บอกว่า “หนูอยากได้บอยกลับคืนมา แม้จะตายแทนได้ก็อยากทำ ได้แต่ดูเขาแล้วแอบร้องไห้ทุกวัน” ส่วนแม่ของ”ต่อ”ได้สารภาพหลังจากอาการป่วยดีขึ้นว่า “ชีวิตที่ได้มา ไม่ใช่ชีวิตของหนู ที่หมอลำเร็จการผ่าตัด แต่เป็นความสำเร็จของต่อที่เขาทำให้ตนเองเกิดใหม่ตอนนั้น”

ช่วงระยะเวลาที่เด็กๆหลายคนหยุดพฤติกรรมการเสพยาหลังวิกฤตชีวิตที่อย่างเข้ามา ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนด้วยในแต่ละคนในหลายรูปแบบแต่ละช่วงเวลา เช่น กรณีของต่อ ผู้วิจัยได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวเมื่อต่อตัดสินใจหักดิบ ส่วนมาร์คเข้าไปยุ่งเกี่ยวตั้งแต่เริ่มรู้ข่าวว่าติดยาผ่านการบำบัดและย้อนกลับมาเสพ เมื่อมาร์คเข้าสู่กระบวนการบำบัดรูปแบบชีวิตแล้ว พาตัวห่างหายไปนานถึง 5-6 ปีจนพบกัน เมื่อเขาเลิกยาด้วยตนเองและกลับมาพร้อมกับเจมส์ที่เข้าบวชหลบความวุ่นวายของสังคมไปตั้งต้นเข้าสู่สังคม ส่วนบุคคลที่ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการกระตุ้นให้ใช้พลังในตัวตนเพื่อการยุติการพึ่งพายามากที่สุดและยาวนานที่สุดคือ เนม ด้วยการเฝ้าดูพฤติกรรมการหยุดยาของเนมจึงมีรายละเอียดทุกขั้นตอน

พอเพียงที่จะให้ผู้วิจัยสะท้อนภาพของการเสพยาได้รอบด้าน ขณะที่ภาพการทุกข์ทรมานของ"ต่อ"นั้นให้อารมณ์และความรู้สึกกดดันต่อผู้วิจัยถึงความเป็นมนุษย์ที่แท้ที่ใช้พลังอันยิ่งใหญ่เข้าต่อสู้กับร่างกายที่ทุกข์ทรมาน แต่"ต่อ"สู้ไม่ถอย พลังความรักของแม่ที่มีต่อ"ต่อ" ยิ่งใหญ่ยากที่จะบรรยายด้วยภาษาอักษรเพียงไม่กี่ตัว ผู้วิจัยรู้สึกแต่เพียงว่า ความรักของบิดามารดานั้นยังคงเป็นความผูกพันที่จะดลบันดาลพลิกฟ้า คว่ำแผ่นดินได้อีกมากมายจนชั่วฟ้าดินสลายทีเดียว

ภาพความสำเร็จในการหยุดยาของเด็กๆ วัยรุ่นจำนวนหนึ่งที่เคยเป็นศิษย์สร้างความสุขระคนความประหลาดใจให้กับผู้วิจัยอย่างยิ่ง ภาพความสุขที่ได้เห็นเหล่าศิษย์กลุ่มนี้กลับมาเป็นคนเดิมที่น่ารัก น่าเอ็นดู มีความเป็นมนุษย์ที่มีอิสระทางความคิด กลับมาเป็นที่พึ่ง เป็นความภาคภูมิใจของครอบครัว รอยยิ้มที่เป็นสุขสงบของผู้เป็นพ่อแม่ จรรโลงใจให้ผู้วิจัยยังคงทำหน้าที่รับฟังปัญหาอย่างต่อเนื่อง ความประหลาดใจที่เกิดขึ้นคือ ความแปลกใจที่พวกเด็กประสบความสำเร็จในการหยุดพฤติกรรมการเสพยาได้เอง ทั้งที่หลายฝ่ายเคยใช้ความพยายามอย่างมากมาจนหมดเรี่ยวแรงไปแล้ว トラบเท่าที่มีโอกาสพูดคุยกัน เมื่อผู้วิจัยผ่านการทำการศึกษาระบบการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตนอันเป็นทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่สำคัญใช้ในการส่องผ่านกระบวนการนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจแง่มุมของการพยายามหยุดยั้งการเสพยาด้วยแนวคิดที่เปลี่ยนไป ทั้งที่เกิดความขัดแย้งกับวิธีบำบัดพocerในระยะหลังๆ หากแต่การศึกษาในกระบวนการทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ที่ครอบงำแนวทางการบำบัดของสังคมแล้ว และเข้าใจถึงกระบวนการเข้าสู่การเสพยา และหลุดพ้นของพวกเด็กโดยใช้พลังแห่งตัวตนก่อร่างรูปแบบกระบวนการการเลิกยาด้วยทางเลือกของตนเองแล้ว ผู้วิจัยยังตระหนักและมั่นใจคุณค่าทางจริยธรรมทางสังคมที่เป็นกรอบสำคัญก่อร่างให้มนุษย์มีจิตสำนึกในการสร้างตัวตนให้ได้รับการยอมรับจากสังคมอีกด้วย

ปรากฏการณ์การเลิกยาของเด็กๆครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงจริยธรรมแห่งตัวตนที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ผู้เสพเลือกที่จะหยุดพฤติกรรมการเสพยาของตนเองโดยยินยอมที่จะใช้ระเบียบวินัยเข้าจัดการกับตนเอง รูปแบบของระเบียบวินัยที่เด็กๆเลือกใช้ ล้วนเป็นวินัยที่เข้มข้นต่อการจัดการกับร่างกายมิให้พ่ายแพ้ต่อฤทธิ์ของยาทั้งสิ้น

ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากเหล่าศิษย์ช่วยกันสร้างชุดความรู้ชุดเล็กๆขึ้นชุดหนึ่งเป็นทางเลือกของสังคมต่อการพยายามยุติการเสพยา โดยทางเลือกที่ยึดเอาความต้องการของผู้เสพเป็นสำคัญ การให้ผู้เสพมีโอกาสคิดไตร่ตรองและสำรวจตนเองนั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการให้เจ้าของปัญหาตัดสินใจลงมือกระทำจัดการกับปัญหาของตนเองโดยที่ผู้วิจัยเชื่อว่า เจ้าของประสบการณ์ย่อมสามารถใช้ความรู้ ความคิด วิจาร์ญาณ เข้าศึกษาตนเอง เข้าใจตนเอง ต่orองกับตนเองและตีความเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ไม่ผิดพลาด การเข้าใจ/รู้จักตนเองนั้นมีผลดีกว่าการพยายามให้ผู้อื่นใช้หลักการและทฤษฎีอันเป็นองค์ความรู้นอกตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของเรื่องเข้าไปจัดการ

การได้รับความร่วมมือ ให้ข้อคิด ความเห็น และเปิดเผยระดับลึกซึ้งของเด็กๆ นั้น เป็นกลวิธี การให้ประสบการณ์จากตัวตนของเขาเองโดยผู้ให้ถ้อยคำมีความเชื่อว่า การกระทำของตนที่ผ่านมา เป็นความผิดที่โลกประณาม ฉะนั้นหากการให้ถ้อยคำจะเป็นการกล่าวผ่านผู้วิจัยโดยหวังให้ผู้วิจัยเป็น พยานปากสำคัญให้โลกรับทราบถึงความรู้ ความคิด และความสำนึกผิดบาปเป็นเจตนาสำคัญ ยิ่งไป กว่านั้น การพยายามพูดถึงรายละเอียดมีลักษณะการคัดสรรประสบการณ์ที่เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อ สังคมซึ่งความพยายามในการสรรสร้างประโยชน์ต่อสังคมครั้งนี้ เป็นโอกาสสำคัญของเด็กๆ โดยเฉพาะ ต่อครูอาจารย์ที่เด็กคิดว่าเป็นพันธมิตรกันมาตลอด มันจึงเป็นกิจกรรมที่หวังจะตอบแทนพันธมิตรจะ ล้างความผิดบาปต่อการประณามของสังคมและจะทดแทนจ่ายคืนให้กับสังคม ในวงกว้างด้วยการ บูรณะความคิดของเด็กให้มีส่วนในงานวิจัยในขั้นนี้ด้วย

ผู้วิจัยมีความสุขอย่างเหลือล้นที่เห็นภาพของเหล่าศิษย์ที่ประสบความสำเร็จในการหลุดพ้น จากกรงขังทางสังคมได้สำเร็จด้วยกลยุทธ์ส่วนตัว มาร์คกับเจมส์หลบเข้าร่วมกาสาวพัตรียาวนาน 2-3 พรรษา เพื่อชำระล้างบาปและมลทินในตนแล้วสถาปนาตนเองเป็นผู้นำครอบครัวที่ผ่านการบวชเรียน มีผู้คนมาทำบุญตักบาตรจนกลายเป็นผ้าขาวของสังคมอีกครั้ง ต่อเข้าหาสังคมบนรสนิยมของคนรัก หมาและสร้างการยอมรับแก่บริวารในบริษัทของพ่อด้วยการใช้หมาสร้างไมตรีแทนตัวเอง การปรากฏ ตัวของต่อในสังคมที่มีเขาและสุนัขพันธุ์งามสร้างมิติใหม่ในชีวิตให้ต่อชุ่มชื่น แทรกตัวอยู่ในสังคมอย่าง สง่างามในฐานะบุตรชายที่ดูแลธุรกิจแทนบิดาซึ่งวางมืออยู่ในบ้านอย่างอบอุ่น ส่วนเนมนวันนี้วิตหยุด ทูรนทุรายสร้างภาพหลอกตัวเองแล้ว มีแต่ความจริงของชีวิตที่ต้องเข้าดูแลมารดาที่มีโรคทางสมอง อย่างใกล้ชิด เนมยอมรับความเป็นจริงที่เผชิญอยู่อย่างสงบโดยมีแม่เป็นภาระที่หนักอึ้ง เนมเยียวยาแม่ อยู่สุดชีวิต แลกเปลี่ยนทุกสิ่งที่เคยมีอยู่ในตัว เมื่อแม่ที่มีสติไม่สมประกอบด้วยอายุ 65 ปีอย่างโดดเดี่ยว ลำพังแต่เข้มแข็งและเต็มไปด้วยพลังในตัวตนที่น่าชื่นชมล้นเหลือ

แต่ปัญหาเรื่องการเสพยาไม่ได้จบลงอย่างสมบูรณ์ ทุกคนยังมีข้อโต้แย้งบางประการ ยั่วยุ ผลักดันให้ผู้วิจัยต้องเผชิญและศึกษาต่อไปอย่าง “บอย” ที่ยังเฝ้าวนเวียนไปมาอยู่ไม่ห่างใช้การเสพยา เป็นเครื่องมือต่อรอง ตอบสนองความต้องการของชีวิต ควบคุมให้ตนหยุดและเสพยาได้ ดังร่างกายเป็น กลไก โดยมีแม่ของบอยและผู้วิจัยระดับประคองบนคำกล่าวอ้างของบอยว่า “บอยยังไม่พร้อม บอยขอเวลา” สภาพความเป็นไปอาจให้แง่มุมที่น่าสนใจ ในงานวิจัยครั้งต่อไปหากใครก็ตามที่สนใจ เรื่องนี้รวมทั้งผู้วิจัยด้วย นอกเหนือจากการใช้แนวทางทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยที่เลือกใช้ให้สอดคล้อง กับงานชิ้นนี้แล้ว ผู้วิจัยคิดและหวังเสมอว่าจะสามารถนำแนวทางทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าว สร้างสรรค์งานวิจัยชิ้นอื่นๆ อย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างความรู้ประเด็นอื่นๆ อันเป็นสิ่งที่ผู้วิจัย ถือว่าเป็นคุณูปการครั้งสำคัญของการศึกษาเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพาเสพติด ในครั้งนี้

ความรู้/ความจริงเรื่องเทคโนโลยีแห่งตัวตน : การก่อสร้าง

ความจริงที่ถูกถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตของผู้ดิดยาได้อย่างมีความน่าเชื่อถือนั้น เป็นการกล่าวอ้างความจริงที่รองรับด้วยความเป็นเหตุผลตามแนวคิดเชิงประจักษ์ที่สามารถมาถึงจุดหมายของการยุติการเสพยาได้

การใช้สถานะของผู้ผ่านประสบการณ์เป็นเจตนาของผู้เล่าเรื่องในการเชื่อมโยงเอาสถานการณ์ในสถานที่หนึ่ง ณ เวลานั้นมาเรียบเรียงและสัมพันธ์กันกับเหตุการณ์ต่อมา โดยมีภาษาที่มีลักษณะการเป็นพยานรู้เห็นเหตุการณ์ กระบวนการทางภาษาที่จะทำให้ผู้รับฟังเข้าถึงความเป็นจริงได้นั้น ผ่านการเปรียบเทียบ เช่น คำพูดราวกับสัตว์ ไม่ใช่คน เปลี่ยนแปลงภาพจากร่างกายที่ทรุดโทรมเป็นซากศพ เรียกยาเสพติดของตนว่าบ้า เรียกอาการถูกกระตุ้นว่า “ติด” คำอธิบายทางกระบวนการทางภาษา โดยกลไกของภาษาสร้างและแสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบเหตุการณ์ด้วยความเหมือนหรือความต่าง โดยเฉพาะขณะพูดถึงการเข้าบำบัดรักษาว่า สถานที่เหมือนคุก ร่างกายที่เหมือนหุ่นยนต์แสดงความต่างว่า ที่นี่ไม่เหมือนบ้าน เขากับผมคนละพวกกัน ความเหมือน/ความต่างที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่เขายกย่องและหลายสิ่งที่เขาปฏิเสธ

ผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์ใช้ฐานะเจ้าของประสบการณ์เป็นการล้มล้างความรู้ชุดเก่าเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและสร้างความรู้ชุดใหม่โดยมีตนเองเป็นประจักษ์พยานสำคัญ โดยมีวิธีการคือ

การกล่าวอ้างเหตุผล สถานการณ์ที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเล่าถูกกระทำให้น่าเชื่อถือโดยการให้เหตุผล เช่น ออกจากบ้านไปเพราะอะไร การเลือกเสพยาครั้งแรกเพราะอะไร ใครมีสถานการณ์พัวพันถึงใครบ้าง รวมทั้งแสดงภาพเหตุการณ์ที่ยั่วเย้าและบีบคั้น สาเหตุสำคัญที่ต้องคำยาควบคู่ไปกับการเสพยา โดยผู้เล่าเรื่องประเมินว่าการให้เหตุผลนั้นจะทำให้ผู้ฟังเข้าถึงความจริงที่สร้างข้อสงสัยในพฤติกรรมที่ถูกตัดสินว่าถูก/ผิดตรงนั้น การสร้างความจริงด้วยการพูดผูกพันเชื่อมโยงให้เป็นกระบวนการมิให้ปรากฏการณ์ใดปรากฏอยู่ตามลำพังโดยไม่ให้เหตุผล เช่น ให้การเสพยาเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาในชีวิต เชื่อมโยงให้การตัดสินใจกับภาวะวิกฤต เป็นต้น เพราะผู้เล่าเรื่องย่อมรู้ว่าเหตุการณ์ทั้งหลายจะถูกเปลี่ยนให้ออกมาเป็นภาษาเขียน พวกเขาจึงต้องการความสมบูรณ์ของเรื่องที่สร้างขึ้นจากคำบอกเล่าของเขา ดังนั้น การเฝ้าวนเวียนรำลึกย้อนเรื่องราวที่ผ่านมาเป็นเจตนาที่จะเติมเต็มช่องว่างระหว่างเรื่องให้สัมพันธ์กันครบถ้วนสมบูรณ์ด้วยการเล่าความลำดับเวลา จัดเรียงเหตุการณ์หยิบยกเฉพาะบางชิ้นบางตอน เช่น การเสพ การหยุด การตัดสินใจ

การบรรยายเป็นหลักการ เพื่อความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับการบำบัดรักษา ผู้เล่าคัดสรรแนวคิดของเรื่องจากประสบการณ์มุ่งให้การบำบัดเข้มข้นในเชิงการถูกกระทำ เพื่อโค่นล้มความแข็งแกร่งขององค์ความรู้ที่เขาปฏิเสธ หมายมาตรจะใช้คำพยานของตนแทรกซึมในที่สาธารณะให้

คลอนแคลนลง การสร้างภาวะความอ่อนแอโดยการแสดงการเปิดเผย มายาคติของความเชื่อทางวิทยาศาสตร์ให้ผู้บ่อบัดติดยึดกับอำนาจของความรู้และกระบวนการ กลไกการผลิตความจริงของผู้เล่า ใช้เงื่อนไขของความรู้สึกที่เป็นอัตวิสัยเป็นข้ออ้างยกย่องให้เห็นถึงความสำคัญฐานะของมนุษย์และต้องการปลดปล่อยตนเอง เชิดชูความแข็งแกร่งในการต่อสู้ที่เกิดจากการใช้อิสรทางความคิด สร้างขึ้นมาโดยยกย่องในพลังตัวตนเป็นเงื่อนไขสำคัญ สำหรับความรู้ชุดสำคัญของเด็ก เช่น แนวคิดทั้งหลายว่า “ใจเป็นใหญ่” “ไม่ตกเป็นทาส” “พึ่งตนเอง”

ค่านิยม อุดมการณ์ จริยธรรม ศีลธรรมและสุนทรียภาพถูกหยิบยกมากล่าวอ้างสนับสนุนให้ความรู้ชุดใหม่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ตัวการสำคัญของแนวคิดข้างต้นเป็นหัวหอกสำคัญยืนยันความสำเร็จตัดสินประเมินให้เป็นแนวคิดทั้งระดับปัจเจกและระดับสังคมเชิงโครงสร้าง ยึดมั่น ผู้เล่าใช้แนวคิดเหล่านี้สนับสนุน ผลักดันพฤติกรรมตนเอง แม้จะยอมรับ แต่เน้นย้ำให้เห็นแนวคิดการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิดหลักเหล่านี้ถูกยกย่องให้เป็นเป้าหมายทางสังคม

การสร้างตัวตนด้วยเทคนิควิธีการสร้างความจริง ผู้เล่าใช้ตัวตนของผู้กระทำการตัวใหม่ที่แตกต่างไปจากตัวตนที่ถูกประณาม สถาปนาสถานะของตัวเองให้แตกต่างดังมายิ่งขึ้น กลยุทธ์การสร้างความจริงเรื่องการสร้างตัวตน ใช้การสารภาพเพื่อยกย่องให้ความจริงเกี่ยวกับตนเองได้รับการตรวจสอบจากสถานะคนใน แนวทางการสัมภาษณ์นั้น เด็กๆสร้างรูปแบบนำเสนอที่ “จริงใจ” และเจตนาหมายที่มุ่งมั่นซึ่งยังยึดเอาจริยธรรมเป็นแกนหลักในการเผยแพร่เรื่องราว แล้วสร้างความจริงโดยเน้นเหตุผลทางจริยธรรม ซึ่งถือเป็นการนำเรื่องสองเรื่องมาเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ กลไกการผลิตสร้างความรู้มีหนทางเข้าถึงได้ โดยเริ่มต้นจากสัมพันธภาพระหว่างผู้เล่ากับผู้วิจัย ที่ผู้เล่าเชื่อถือว่า จะเปิดโลกแห่งความจริงผ่านโลกของวิชาการให้แข็งแกร่งภาคภูมิ อาจยอมรับได้ว่าผู้วิจัยและผู้เล่าเรื่องต่างร่วมกันแสดงตนเป็นตัวละครที่ผลักดันกันกำกับการแสดงในกระบวนการสร้างความรู้

นอกจากนี้ เจ้าของประสบการณ์ยังเลือกใช้ประเด็นเกี่ยวกับความเสียสละและการสารภาพเป็นแนวทางล้างบาปที่เขาตัดสินพฤติกรรมของตนว่า “เป็นมลทิน” คล้ายทหารที่ตายในกองทัพ วีรชนที่กู้ชาติ การตัดสินใจเล่าขานเรื่องส่วนตัวสู่สาธารณะ ใช้แนวคิดเชิงเสียสละ ไม่มีการบังคับ มุ่งแสดงเจตนาหมายที่มีตนเองเป็นศูนย์กลาง นำเสนอความคิด/พฤติกรรมที่เคยถูกแอบมองให้เป็นที่ยอมรับทั่วไป

แนวทางการสร้างความจริงระหว่างผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์และผู้วิจัยนั้นมีกระบวนการสำคัญ คือ การตัดทอนสถานการณ์ที่ถูกปฏิเสธออกหรือกล่าวขานในเชิงผลเสียและผลกระทบในทางร้าย และแสดงความแตกต่างเปรียบเทียบกับแนวคิดที่ยกย่องให้ได้รับความสำคัญแสดงให้เห็นผลในเชิงความสำเร็จ ประณีประนอมด้วยแนวคิดการแบ่งปันความรู้สึกร่วมทุกข์ร่วมสุข ประมวลสถานการณ์เป็นชุดความรู้ให้ตนเองเป็นภาพตัวแทนกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกันพยายามยืนยันอย่างหนักแน่นถึงความสำเร็จให้ผู้รู้เห็นและมั่นใจในวิธีการของตน

เจตนารมณ์สำคัญของผู้ร่วมสร้างสรรค์ความรู้

ผลงานวิจัยชิ้นนี้เกิดขึ้นจากเจตนา 3 ประการ ประการแรกคือ การร่วมสร้างสรรค์ความรู้ในการยุติการพึ่งพายาเสพติดด้วยตนเอง เนื่องจากผู้วิจัยมีประสบการณ์ร่วมกับผู้เสียหายจากการที่กลุ่มผู้ติดยากลุ่มหนึ่งที่วนเวียนติดยาซ้ำแล้วสามารถใช้พลังในตัวตนเข้ายุติพฤติกรรมเสพยาตามวิธีการที่ตัวเองเลือกได้ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอื่นๆ อีก เช่น กลุ่มที่ถูกจับดำเนินคดี ถูกลงโทษตามความผิดทางกฎหมายให้ถูกจำคุกหรือจบด้วยเลิกล้มพฤติกรรมเสพยา และกลุ่มที่เข้ารับการบำบัดจากสถานบำบัดตามแนวทางการแพทย์แผนปัจจุบันกับแผนโบราณ รวมทั้งกลุ่มที่ใช้ศาสนาเป็นเครื่องบำบัดจิตใจแล้วหนีห่างจากยาเสพติดจนสำเร็จ ซึ่งความสามารถในการยุติยาเสพติดได้ด้วยวิธีต่างๆไม่ว่าวิธีใดก็ตามที่สามารถจุดรั้งทุกคนที่ตกลงในหลุมพรางของชีวิตโดยไม่ได้ตั้งใจ จนก้าวขึ้นมาสู่โอกาสที่ได้รับการยอมรับของสังคมได้ ย่อมเป็นวิธีที่น่าชื่นชมทั้งสิ้น ผู้วิจัยได้มีโอกาสรับรู้เผชิญกับผู้เสียหายในหลายๆ ปรากฏการณ์ เนื่องจากผู้เสียหายทุกกลุ่มที่กล่าวมาเป็นศิษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิษย์เหล่านี้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเสมือนหนึ่งเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมเสพยา สมาชิกแต่ละคนที่เสพยาได้รับการแก้ปัญหา ผ่านการรู้เห็นผ่านผู้วิจัยร่วมกับบิดามารดาของผู้เสียหายทุกชนิดที่กล่าวมาหลายหนทาง แต่ประสบการณ์ของผู้เสียหายกลุ่มหนึ่งถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวอ้าง ถวายทอดเป็นความรู้ โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ส่งผ่านเจตนาให้สังคมได้กระจ่างชัดถึงรูปแบบ/วิธีการที่มีกระบวนการทัศน์เคลื่อนไปสู่การบำบัดรักษาที่มีผู้เสียหายเป็นสำคัญโดยเน้นย้ำว่า “การหยุดยั้งยาเสพติดด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม จะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้ผ่านพลังความตั้งใจจริงของตัวบุคคลที่ติดยาเอง”

โดยปรกติแล้วมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการความสำเร็จอันเป็นเป้าหมายสำคัญของชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดจากความปรารถนาในส่วนลึกของจิตใจและสุนทรียภาพในการดำรงชีวิตระดับปัจเจก หากแต่ความสำเร็จนั้นก่อร่างขึ้นจากความรัก ความห่วงหาอาทรและความผูกพันฉันท์มิตรกับคนชิดใกล้ ซึ่งอาจเป็นครอบครัว เพื่อน หรือผู้ร่วมงาน รวมทั้งอุดมการณ์ต่างๆที่ได้รับจากสังคม ซึ่งมนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาไม่เว้นแม้แต่ผู้ติดยาที่ถูกตีตราว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนในสังคม ความรู้สึกรักและห่วงหาอาทรกันจะประกอบสร้างขึ้นในตัวตนของผู้เสียหายได้โดยผ่านการบ่มเพาะ หล่อหลอมตัวตนจากประวัติศาสตร์ชีวิต แม้มีบางช่วงบางเวลาในชีวิตที่พลาดพลั้งไปบ้าง แต่สิ่งที่ได้รับการบ่มเพาะตัวตนนั้นจะได้รับการฟื้นฟูให้งอกงามขึ้นได้ จากการได้รับความเข้าใจ เห็นใจ และประณิษยนอมจากคนที่ผู้ติดยารัก ผูกพันและเป็นมิตร ฉะนั้นผู้วิจัยจึงใคร่จะเน้นย้ำให้บุคคลรอบข้างของผู้เสียหายได้ตระหนักได้เข้าใจผู้ติดยาและมีความตั้งใจจริงที่จะร่วมต่อสู้และเป็นการกำลังใจให้กับผู้ติดยาด้วยวิธีการที่นุ่มนวลและไม่ท้อแท้ สิ่งเหล่านี้จะเป็นรากฐานความรู้สึกในการสร้างสำนึกต่อผู้เสียหาย นอกจากนั้นความรักความผูกพันที่มีต่อสังคมและบุคคลรอบข้างยังเป็นสายใยสำคัญในการจุดรั้ง เรียกสำนึกจากผู้ติดยาให้กลับมามีพลังในตัวตนที่จะต่อสู้เพื่อความสำเร็จในการยุติการพึ่งพายาได้อย่างถาวร งานวิจัยนี้ได้

การทุ่มเทให้กับแนวคิดเทคโนโลยีแห่งตัวตนในการสร้างพลังในตัวตนของผู้ติดยา ที่จะก้าวไปให้หลุดพ้นจากการติดยาร่วมกับการใช้จริยธรรมในตัวตนและสังคมควบคุมตนเอง ผู้วิจัยเชื่อว่า สิ่งเหล่านี้จะเป็นสำนักอันถาวรให้ผู้ติดยาสามารถสลัดทิ้งภาวะการพึ่งพายาเสพติดจนสำเร็จได้

ผู้วิจัยกับเจ้าของประสบการณ์ร่วมกันสร้างสรรค์เรื่องราวความสำเร็จด้วยวิธีวิทยาฐานรากตามแนวสร้างสรรค์นิยมอันเป็นวิธีที่เหมาะสมในการสะท้อนปรากฏการณ์ได้ลุ่มลึกและชัดแจ้งระหว่างผู้วิจัยกับผู้ที่เป็นเจ้าของประสบการณ์ เพราะวิธีวิทยานี้เน้นความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้วิจัยกับเจ้าของประสบการณ์

ประการต่อมาคือ การที่ผู้วิจัยและเจ้าของประสบการณ์ต้องการนำเสนอประเด็นที่จะสร้างความเข้าใจระหว่างสังคมกับผู้เสพยาให้เห็นว่า การจะยุติการเสพยาได้สำเร็จนี้ ผู้เสพยาควรได้รับความเข้าใจจากบุคคลรอบข้างในด้านความคิด ความเชื่อที่กำกับวิธีคิดและการสร้างความหมายในการก้าวสู่เส้นทางการติดยาที่ซับซ้อนและปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ซึ่งการก้าวสู่สถานการณ์บำบัดต่างๆ นั้น ผู้เสพยาสูญเสียตัวตนด้วยการถูกระทำให้เหมือนเป็นวัตถุ ถูกจัดแยกแบ่งประเภทด้วยวิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม ด้วยการให้คุณค่าระหว่างความเป็นคนดี/คนเลว คนผิด/คนถูก เมื่อคนเสพยาถูกจัดประเภทบุคคลถูกทำให้มีตราบาปของความเป็นผู้บกพร่อง ผู้ผิด มีตราบาปในชีวิต ถูกแบ่งแยกออกจากสังคมจนต้องถูกกวาดต้อนไปเข้าอยู่ในสถานที่เฉพาะ มีวิธีการปฏิบัติต่อร่างกายและจิตใจที่ได้รับการออกแบบในลักษณะที่ต้องควบคุมด้วยข้อบังคับและมาตรการที่เข้มงวด ซึ่งการเริ่มต้นที่จะแก้ปัญหาบุคคลดังกล่าวด้วยวิธีคิดว่าด้วยการติดยา ถูกปฏิเสธจากสังคมจนต้องสร้างสถานที่ เพื่อแบ่งแยกควบคุม ซึ่งเป็นการฟืนและขัดกับวิถีความเป็นมนุษย์ที่ไม่อาจแบ่งแยกออกจากครอบครัวและสังคมที่เขามีความรัก ความผูกพัน โดยวิธีการดังกล่าวมุ่งหวังจะปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมในเชิงบังคับด้วยองค์ประกอบภายนอกคือ การใช้ยาและมาตรการควบคุมบังคับ โดยมีได้พิจารณาถึงความรู้สึกและความต้องการและไม่เคารพในการตัดสินใจในฐานะมนุษย์ของเขา แต่เด็กๆ ที่ยังไม่แข็งแรงและขาดความพร้อม ในหลายๆ ด้านยังต้องการการบ่มเพาะดูแล พื้นฟู โอบอุ้มอีกมากมายหลายวิธีเพราะความหลากหลาย แต่กลับต้องเข้าสู่กระบวนการสำเร็จรูปแบบเดียวกัน ประกอบกับความต้องการความสำเร็จของกระบวนการคืนคนดีสู่สังคมของกระบวนการจัดการนี้ ทำให้กรรมวิธีต่างๆ เหล่านี้มองข้าม “สิ่งที่อยู่ภายใน” อันได้แก่ พลังอำนาจในตน คุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพในชีวิต และความปรารถนาในสิ่งดีในมนุษย์ อีกทั้งยังมองไม่เห็นวามมนุษย์นั้นสามารถคิดใคร่ครวญสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง แม้ว่าชีวิตส่วนหนึ่งของพวกเขาจะต้องพึ่งพายาเสพติด แต่ในฐานะมนุษย์คนติดยายังคงต้องการความรัก ความอบอุ่นและการได้รับการปฏิบัติอย่างเข้าใจในความเป็นตัวตนอย่างสมบูรณ์

จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยร่วมต่อสู้กับอาการฟุ้งพายุของเด็กๆ ให้บทเรียนที่เชื่อมั่นว่า หากผู้เกี่ยวข้องจะพยายามค้นหาและดึงเอาพลังในตัวตน คุณธรรม จริยธรรม และสิ่งดีงามในส่วนลึกของจิตใจเขาออกมากระตุ้นเตือนและให้กำลังใจอย่างไม่ท้อถอย ไม่ซ้ำเติมและให้โอกาส พวกเด็กๆ จะมีโอกาสสร้างพลังแห่งความสำเร็จได้เร็ววันขึ้น ดังนั้นเจตนาข้อนี้จึงตั้งใจจะเสนอทางเลือกในทางปฏิบัติเพิ่มเติม เพื่อให้กระบวนการบำบัดได้ปรับเปลี่ยนบางจุด บางขั้น บางตอนที่สร้างภาวะรู้สึกให้กับผู้เสียหายให้มีพลังร่วมมือนอกกับสถาบันบำบัดโดยปราศจากความรู้สึกต่อต้าน ชัดขึ้น

ประการสุดท้ายผู้วิจัยมีเจตนาส่วนบุคคลที่จะเรียกร้องให้ยุทธศาสตร์การต่อสู้กับผู้เสียหายในลักษณะปรับแก้ไขได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ภาวะพันธมิตร โดยที่ผู้วิจัยมุ่งได้แสดงไว้ในงานเขียนครั้งนี้ โดยแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะเป็นตัวกลางสื่อสารระหว่างผู้เสียหายกับผู้จัดการกับปัญหาให้เข้าใจถึงความคิด ความเชื่อและให้ความหมายต่อประเด็นที่เป็นปัญหา ผ่านคำบอกเล่าโดยผู้วิจัยยืนยันผ่านแนวคิด “เทคโนโลยีแห่งตัวตน” เพื่อชี้ให้เห็นถึงศักยภาพในตัวผู้ติดยาจำนวนหลายรายที่อาจได้รับการเกื้อกูลจนเด็กๆ แข็งแกร่งพอจะนำมาใช้ช่วยเหลือตนเองให้ผ่านวิกฤตชีวิตการเสพติดได้

สิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการจะเน้นย้ำอย่างยิ่ง คือ หัวใจสำคัญของการดูแลเด็กๆ ที่อยู่ในวัยอันอ่อนเยาว์และจิตใจที่เปราะบาง คือ ความรัก ความอาทรและไม่ทอดทิ้งเพิกเฉย สิ่งเหล่านี้หากได้รับการส่งเสริมในส่วนลึกของจิตใจฝังแน่นอยู่ในจิตสำนึกแล้วจะเป็นรากฐานสำคัญที่ถูกดึงมาใช้กอบกู้ความพลัดพลงต่างๆ ได้รวดเร็วขึ้นกว่าเด็กๆ ที่ถูกทอดทิ้งและขาดการเหลียวแล การสร้างเงื่อนไขให้เห็นว่านอกจากตัวเขาเองแล้วยังมีสังคมที่ประกอบด้วยกฎเกณฑ์กติกา ศีลธรรม จริยธรรมที่มีความสำคัญต่อการสร้างความสำเร็จในชีวิตมากกว่าที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่เหลียวแลผู้ใดและเงื่อนไขนั้นจะเกิดได้เมื่อสังคมรอบข้างได้หยิบยื่นให้เขามาก่อนที่จะก้าวไปสู่ความพลัดพลงและแม้จะพลัดไปแล้ว เด็กๆ ก็ยังได้รับการเยียวยาดูแลแบบกัลยาณมิตรอย่างเสมอต้นเสมอปลาย สภาวะเหล่านี้ก่อให้เกิดการสร้างความหวังกันและกันกับเด็กๆ และสังคม ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ผู้ติดยาหวนกลับสู่วิถีชีวิตปกติได้เร็วขึ้น

หากมั่นใจว่าผู้อ่านงานนี้ท่านใดที่อาจเป็นบุพการี ญาติมิตร ผู้ร่วมงาน หรือได้ใกล้ชิดกับบุคคลที่ติดยาหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับคนติดยา ได้ทำความเข้าใจผ่านงานชิ้นนี้แล้ว มีผลให้ท่านได้ทบทวนถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่ผ่านมา แล้วเปลี่ยนแปลงความคิดที่อาจมีส่วนบีบคั้น กดดันบุตรหลานของเราให้กลายเป็นการประนีประนอมกับพวกเขา ยอมรับฐานะของการเป็นผู้เสียหายด้วยท่าทีใหม่ ผู้วิจัยและกลุ่มเด็กๆ ผู้สร้างสรรค์ความรู้ชุดนี้จะรู้สึกปิติยินดีอย่างยิ่งที่งานชิ้นนี้เริ่มส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เต็มไปด้วยความหวังของทุกฝ่าย ดังนั้นหากผู้ใดก็ตามที่กำลังอับจนกับหนทางต่างๆ ที่พยายามหาทางออกให้ลูกหลานของท่านอยู่ สิ่งหนึ่งที่ท่านควรพิจารณาทบทวนอย่างรอบคอบคือ ทบทวนความคิดของท่านที่มีต่อการเสพติดของเด็กๆ ค่อยๆ เรียนรู้ ทำความเข้าใจภาวะของการติดยาและปรับตัวเข้าหา

ยอมรับในภวะนั้นก่อนแล้วค่อยๆ คลี่คลายความรู้สึกนึกคิดของผู้เสพ หล่อเลี้ยงเขาไว้ด้วยความรัก
ความอาทร ผู้วิจัยเชื่อว่าท่านและเขาจะมีพลังร่วมกันในการร่วมต่อสู้กับยาเสพติดได้สำเร็จ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2543, มีนาคม-มิถุนายน). จุดเปลี่ยนแห่งสุขภาพไทย ทบทวนกระบวนการทัศน์ใหม่ มองอนาคตไทย อนาคตโลก. *ปาจารยสาร*. 26(3): 19-24.
- .----- (2545). จิตวิญญาณกับสุขภาพ. *มิติสุขภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสร้างสังคมแห่งสุขภาพ*. บรรณาธิการโดย โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์; นางลักษณ ตรงศีลสัตย์; และ พจน์ กริชไกรวรรณ. หน้า 41-69. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2544). *รายงานการสัมมนาภูมิปัญญาไทยทางเลือกของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด*. (อัดสำเนา).
- จงจิตต์ โศภนคณาภรณ์. (2538). การเข้าสู่งานบริการทางเพศแบบแอบแฝงของสตรีที่มีการศึกษาในสถานเริงรมย์:กรณีศึกษาค็อกเทลเลานจ์ ผับและคาราโอเกะ. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชาติชาย มุกสง. (2547, มีนาคม-มิถุนายน). สงครามยาบ้า: การเสพติดความรุนแรงในสังคมไทย. *ปาจารยสาร*. 30(3): 35-40.
- ทรงเกียรติ ปิยะกะ. (2540). *ยิ้มสู้ เรียนรู้ยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2539). จินตนาการ 2000 กระบวนทัศน์และวิสัยทัศน์ใหม่. *จินตนาการ 2000: นวัตกรรมเชิงกระบวนทัศน์ด้านไทยศึกษา?*. บรรณาธิการโดย ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2547, มีนาคม-มิถุนายน). Michel Foucault กับรัฐเสรีใหม่: วินัย วิชา และสถานะปกติ สถานะที่ผิดปกติ. *ดำรงวิชาการ*. 3(5): 271-290.
- ธีระ นุชเปี่ยม. (2541, มกราคม-มิถุนายน). สู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์. *สังคมศาสตร์ปริทัศน์*. 19(2): 99-111.
- นงลักษณ์ ทรงศีลสัตย์. (2547, พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์). สุขภาพในมุมมองปรัชญาตะวันออก. *ปาจารยสาร*. 30(2): 73-74.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2543, มกราคม-มิถุนายน). คำแก้ตัวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความคิด. *มนุษยศาสตร์สาร*. 1(1): 1-15.
- .----- (2545). สถานะขององค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์การแพทย์และการสาธารณสุขไทยวาระการวิจัยและแนวทางการศึกษาในอนาคต. *พรมแดนความรู้ประวัติศาสตร์การแพทย์และ*

- สาธารณสุขไทย. บรรณาธิการโดย โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์; และชาติชาย มุกสง. หน้า18-33. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- นภาพร หะวานนท์. (2539). ทฤษฎีฐานรากทางเลือกในการสร้างองค์ความรู้. *พัฒนศึกษาศาสตร์* ศาสตร์แห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดการพัฒนา. หน้า 99-108. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แปลนโมทิฟ.
- นิรนาท แสนสา. (2543). กระบวนการเข้าสู่การใช้ยาบ้าของนักเรียนวัยรุ่น. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประเวศ วะสี. (2542). คำนำ. *ปรากฏการณ์ชีวิตบอกอะไรแก่สังคมไทย*. โดยโกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. หน้า(๗)-(๙). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- .----- (2547). ความคิดนอกกระแสทางเลือกของสังคมไทย. *ปาจารยสาร*. กองสาราณียกรเรียบเรียง. 30(2): 37-38.
- .----- (2547). *ทฤษฎีใหม่ทางการแพทย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2526). ภาพพจน์ของผู้ติดยาเสพติดในสายตาประชาชน: การศึกษาสำรวจปัจจัยและผลกระทบในเคหะชุมชนของกรุงเทพมหานคร. *เอกสารการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์* อันดับที่ 44. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฝ่ายวิชาการบริษัท สกายบุกส์ จำกัด. (2544). *ยาเสพติดและยาบ้า*. กรุงเทพฯ: สกายบุกส์ จำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2543). *ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมวดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- .----- (2547). *ไตรลักษณ์: อนิจจา ทุกขตา อนัตตตา*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา และสถาบันบันลือธรรม.
- พระไพศาล วิสาโล. (2542). คำนำ: บทเรียนสำหรับสังคมไทยและการแพทย์แผนใหม่. *ปรากฏการณ์ชีวิตบอกอะไรแก่สังคมไทย*. โดยโกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. หน้า(๑๐)-(๑๒). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พริ้มเพรา ผลเจริญสุข. (2545). *ยาเสพติดพิษร้าย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พอล เออร์เบนด์. (2541). *วิทยาศาสตร์ในสังคมเสรี*. แปลโดย วีระ สมบูรณ์. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- พริตจ็อง คาปรั้า. (2544). *จุดเปลี่ยนแห่งศตวรรษ เล่ม 1,2,3*. แปลโดย พระประชา ปสนธมโม พระไพศาล วิสาโล สันติสุข โสภณสิริ รสนา โตสิตระกุล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมล คีมทอง.
- รักช่อน รัตนจิตต์เวช. (2538). *กระบวนการติดเฮโรอีน*. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ด.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- สุรชาติ เลาบริพัตร. (2544). *ทางรอด: วิกฤตและทางออกของปัญหาการระบาดของยาบ้า*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: กองประสานการปฏิบัติการบำบัดรักษาผู้ติดยาและสารเสพติด.
- เสน่ห์ จามริก. (2544). *ฐานคิดสู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เสน่ห์ จามริก. (2546). *บทวิเคราะห์ว่าด้วยการศึกษากับปัญหาสภาวะความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ประสานงานกลาง องค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด. (2538). *คู่มือ การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด*. กรุงเทพฯ: สมาคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- วิโรจน์ สุ่มใหญ่. (2543). *ยาบ้ามหันตภัยข้ามสหัสวรรษ*. ห้างหุ้นส่วนจำกัดธีรการพิมพ์.
- ยุค ศรีอาริยะ. (2545). *ภูมิปัญญาบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่งจำกัด.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อนุช อาภาภิรม. (2547). *เทคโนโลยีกับสวรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2544). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ชันดีการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

- Beck, Ulrich; & Gernsheim, Elisabeth. (2002). *A life of One's Own in a Runaway World*. In *Individualization*. translated by Camiller Patrick. London: Sage Publications.
- Bernauer, Mahon. (1994). The ethics of Michel Foucault. In *The Cambridge Companion to Foucault*. Edited by Gutting Gary. Cambridge: Cambridge University Press.
- Blaikie, Norman. (1993). *Approaches to Social Enquiry*. Cambridge: Polity Press.
- Blumer, Herbert. (1969). *Symbolic interactionism: perspective and method*. Englewood Cliff, N.J.: Prentice-Hall.
- Byron, Good J. (1996). *Culture and Psychiatric Diagnosis A DSM-IV Perspective*. Edited by Mezzich Juan E; & Fabrega Horacio. Washington: American Psychiatric Press.
- Canguilhem, Georges. (1991). *The Normal and Pathological*. translated by Carolyn R. Fawcett. New York: Zone Books.
- Capra, Fritjof. (1982). *THE TURNING POINT: Science, society, and the rising culture*. Flamingo: Fontana Paperbacks.

- Castillo, Richard J. (1998). *Meanings of Madness*. United States:Brooks: Cole Publishing.
- Charmaz, Kathy. (2003). Grounded Theory: Objectivist and Constructivist Method. in *Handbook of Qualitative Research*. Edited by Denzin Norman K. Page 249-291. London: Sage Publications.
- Charon, Joel M. (1993). *Symbolic interactionism:An Introduction, An Interpretation, An Integration*. Englewood Cliff, N.J.: Pretice-Hall.
- Coleman, Sandra B. (1980). Incomplete Mourning in the Family Trajectory: A Circular Journey to Drug Abuse. in *Drug Abuse From The Family Perspective*. Edited by Ellis Brabara Gray. Washington: DHHS Publication.
- Danaher, Geoff; Schirato, Tony; & Webb Jen. (1998). *Understanding Foucault*. London: Sage Publication.
- Davidson, Arnold I. (1986). Archaeology, Genealogy, Ethics. In *Foucault : A Critical Reader*. Edited by Hoy Couzens David. Page 221-233. Oxford: Blackwell.
- Denzin, Norman. (1989). *Interpretive Interactionism*. Berverly Hills: Sage Publications.
- Dennison, Bill; & Kirk, Roger. (1990). *Do ,Review, Learn, Apply: A simple guide to experiential learning*. Oxford: Blackwell Education.
- Donnelly, Michael. (1992). On Foucault's uses of the notion 'biopower'. in *Michel Foucault Philosopher*. Translated from the French and German by Armstrong Timothy J. Page 199-203. New York: HARVESTER WHEATSHEAF.
- Downs, David; Rock, Paul. (2003). *Understanding Deviance*. 4nded. New York: Oxford University Press.
- Francois, Ewald. (1992). A Power Without an Exterior. in *Michel Foucault: Philosopher*. Translated and Edited by Timothy J. Amstrong; & Hamel Hampstead: Harvester Wheatcleaf.
- Fox, Nick J. (1994). Is there life after Foucault ? Text ,frames and differends. in *Foucault, Health and Medicine*. Edited by Petersen Alan and Bunton Robin. Page 31-50. London: Routledge.
- Foucault, Michel. (1977). *Discipline and Punish: The Birth of Prison*. London: Allen Lane.
- .----- (1987). The Use of Pleasure. in *The History of Sexuality*. Volume 2 Harmondsworth: Penguin Books.

- Foucault, Michel. (1984). The Care of The Self. in *The History of Sexuality*. Volume 3 translated from the French by Robert Hurley England: Penguin Books.
- Foucault, Michel. (1991). The Foucault effect studies. in *Governmentality*. Edited by Burchell. Graham, Gordon Colin and Miller. Chicago : The University of Chicago Press.
- Glaser, Barney; & Strauss Anselm. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. New York: Aldine de Gruyter.
- Glaser, Barney G. (1978). *Theoretical Sensitivity*. California: The Sociology Press.
- Ghodes, Hamid. (2002). *Drugs and Addictive Behaviour: A Guide to Treatment*. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gibbins, John R; & Reimer. (1999). *The Politics of Postmodernity: An Introduction to Contemporary Politics And Culture*. London: Sage Publications.
- Giddens, Anthony. (1994). Living in a Post-Traditional Society. In *Reflective Modernization*. California: Stanford University Press.
- Glatt, Max Meier. (1974). *A guide to addiction and its treatment*. New York: John Wiley & Sons.
- Goode, Erich. (1999). *Drugs in American Society*. 5th ed. United States: McGraw-Hill College.
- Granfield, Robert; & Cloud William. (1999). *Coming Clean : Overcoming Addiction with Treatment*. New York: New York University Press.
- Guba, Egon G; & Lincoln, Yvonna S. (1994). Competing Paradigms in Qualitative Research. in *Handbook of Qualitative Research*. Edited by Denzin K Norman; & Lincoln S Yvonna. London: Sage Publications.
- Guba, Egon G; & Lincoln, Yvonna S. (2000). *Handbook of Qualitative Research*. Edited by Denzin K Norman. London: Sage Publications.
- Hacking, Ian. (1986). Self-Improvement. in *Foucault: A Critical Reader*. Edited by Hoy Couzens David. Page 235-240. Oxford: Blackwell.
- Hall, Stuart. (2000). Who needs 'identity' ?. in *Identity: a reader*. Edited by Gay Paul du; Evans Jessica; & Redman Peter. London: Sage Publications.
- Hodgriss, Philip. (2001). *The Making of The Modern Mind*. London: The Athlone Press.

- Karp, David A; & Yoels, William C. (1993). *Sociology in Everyday Life*. 2nded Illinois: F. E. Peacock Publishers.
- Kooy, Martien. (1975). *The Therapeutic Community for Addict : intimacy, parent involvement and treatment success*. Amsterdam: Swets & Zeitinger Publishers.
- Kuhn, Thomas S. (1970). *The Structure of Scientific Revolutions*. 2nded. Chicago: The University of Chicago Press.
- Kupperman, Joel J. (1999). *Learning from Asian Philosophy*. New York: Oxford University Press.
- Lucas, Perter. (2002). Mind-Forged Manacles and Habits of the Soul. in *Philosophy of The Social Sciences*. Page 310-328. Volume 32.
- Lupton Deborah. (2003). *RISK*. 2thed. London and New York: Routledge.
- McNay, Lois. (1994). *Foucault A Critical Introduction*. Cambridge: Polity Presis.
- Nilson, Herman. (1998). Translated by Rachel Clark. *Michel Foucault and the Games of Truth*. Great Britain: Antony.
- Peh, Andrew L. H. (2000). *Brother is a Drug Addict*. Singapore: Hope Story Publisher.
- SMART BARRY.(2002). Michel Foucault. Revised Edition London and New York :Routledge.
- Schuckit, Marc A.(2000). *Drug and Alcohol Abuse: A Clinical Guide to Diagnosis and Treatment*. 5th New York:Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Stehr Nico. (2001). *The Fragility of Modern Societies*. London: SAGE Publications.
- Strauss, Anselm and Corbin Juliet. (1998). *Basics of Qualitative Research*. California: Sage Publications.
- Sussman, Steve; & Ames Susan L. (2001). *The Psychology of Drug Abuse*. Philadelphia : Open University Press.
- The Canadian Addictions Foundation. (1980). *Addiction: What Is Their Treatment?*. Ottawa :Commoners' Publishing Society.
- Tuijnman, Albert; & Kamp, Max Van Der. (1992). Learning For Life: New Ideas, New Significance. in *Learning Across the Lifespan Theories,Research,Politics*. Edited by Tuijnman A.C. and Kamp M Van Der. Page 3-16.
- Turner, Bryan S. (2001). *Medical Power and Social Kknowledge*. 2nded. London: Sage Publications.

Rabinow, Paul. (1984). The Body of the Condemned. in *The Foucault Reader*. Page 170-178. New York: Pantheon Books.

Wallace, Ruth A; & Wolf, Alison. (1995). *Contemporary Sociological Theory: Continuing the Classification*. New Jersey: Prentice Hall.

Weitz, Rose Z. (2004). *The Sociology of Health, Illness and Health Care: A Critical Approach*. 3rd ed. United States: THOMSON WARDSWORTH.

Willis, Paul E. (1993). The Culture Meaning of Drug Use. in *Resistance Through Rituals*. Edited by Stuart Hall; & Tony Jefferson. Page 106-118. London: Routledge.

ภาคผนวก

บทสนทนากับผู้ให้ประสบการณ์เกี่ยวกับการยุติการพึ่งพายาเสพติด

- มาร์ค : อ้อ! ไรต์ตอนที่ไป ร.พ. นะม๊า
- อาจารย์ : ครูแปลกใจอยู่อย่างหนึ่งว่าทำไมขบวนการที่ ร.พ. เขาจัดให้เนี่ยทำไมไม่ทำให้เราเลิกได้
- มาร์ค : มันไม่เห็นมีอะไรเลย ให้นานอนหลับ ยาบำรุงสมอง แค่นั้นนะ วิตามิน ฟันฟุร่างกาย เสร็จแล้วก็ให้ออกมา
- มาร์ค : ฮะ
- อาจารย์ : ได้ข่าวว่าบางคนนะที่ครูได้สัมภาษณ์กับเด็กบางคนออกมาเนี่ย เดินไปไม่กี่เมตรหายไปได้เลย
- มาร์ค : ก็ใช่ ก็มันหลงเลยแหละ
- อาจารย์ : เหรือ แล้วทำไมมันหาง่ายขนาดนั้นล่ะ
- มาร์ค : ก็คนขายคนเสพเยอะแยะ
- อาจารย์ : อยู่ในนั้น
- มาร์ค : ครับในนั้นไม่มีใครบอกเลิกเลยนะบอกหยุดพักเครื่อง หนีตำรวจ แม่ให้มา
- อาจารย์ : อืม! มาร์คก็เป็นหนึ่งในนั้น คือแม่ แล้วพอออกมาปั๊บอะไรเป็นชนวนทำให้เราต้องกลับมาติดใหม่
- มาร์ค : สังคม ความเป็นอยู่เดิม ๆ สังคมเดิม ๆ ไม่มีอะไรทำ
- อาจารย์ : แล้วตอนนี้ก็เดิม ๆ
- มาร์ค : ไม่เหมือนเดิมนะผมมีงานทำ
- อาจารย์ : อ้อ ตอนนั้นไม่มีงานทำ
- มาร์ค : :ผมคบกับเพื่อนที่มีร้านค้าอยู่ในคนนั่งรถเมล์ คบกับเพื่อนที่เรียนจบปริญญาตรีมา ไปทำงานเป็นอะไรในโรงงาน คบกับพวกนี้ผมก็
- อาจารย์ : สังคมเปลี่ยนไป
- มาร์ค : เปลี่ยนไป
- อาจารย์ : แต่ก็ยังอยู่บ้านเดิม กับแม่คนเดิม เมียเปลี่ยนไป
- เราคิดว่าถ้าเรากลับไปอยู่เดิม ๆ เราจะเสพมัย ฦ. วันนี้
- มาร์ค : ตอนนี้ ม้านะผมเอาผ้าปิดจมูกเลยนะ แล้วเดินออกจากห้องเลย
- อาจารย์ : همین
- มาร์ค : ไม่ใช่ همینหรือก ฦมกลัว
- อาจารย์ : กลัวอะไร

- มาร์ค : กลัวประสาทเสีย ก็ผมออกมาจากธัญญารักษ์ได้ไม่กี่อาทิตย์ ผมก็ดูดีอีก
ประสาทแตกเลยทีนี้
- อาจารย์ : เหนอ! แล้วที่เอาผ้าอุดจมูกเพราะอะไร? กลัวประสาทเสีย
- มาร์ค : กลัว ตอนเนี่ยผมกลัวมากเลยนะมานะ
- อาจารย์ : กลัวม้า กลัวเนื่องจากประสาทมันเสีย กลัวฤทธิ์ของมัน
- มาร์ค : ใช่
- อาจารย์ : อีต่อนเสพครั้งแรกเหม่ มันมากไม่ได้กลัวเลยฤทธิ์
- มาร์ค : ใช่
- อาจารย์ : อิม! ให้ไปขาย ขายอีกมัยเนี่ย
- มาร์ค : ตอนนี้ผมแฉ่งจับอย่างเดียว
- อาจารย์ : ทำพวกเดียวกัน
- มาร์ค : ช่างแม่งมันเหอะ!
- อาจารย์ : อ้าว ! อ้าว! คราวนี้ไปช่างแม่มันและ แล้วไม่นึกถึงยามที่
- มาร์ค : ไม่ คนเรามีหลายประเภท มันไม่จับซักที พวกเนี่ย
- อาจารย์ : อ้อ! มันเป็นอย่างงี้ เรื่องนี้ครูไม่รู้แล้ว
- มาร์ค : บางทีผมนั่งกินเหล้าอยู่ร้านอาหาร มาร์ค โอโห! หน้ามึงติดม้าอีก
และ เอาเปล่ามี 10 เม็ด
- อาจารย์ : เหนอ
- มาร์ค : มีลูกมีเมียแล้ว ทำไมไม่จับซักที
- อาจารย์ : เธอคิดว่าคนมีลูกมีเมียต้องจับเหร
- มาร์ค : ไม่รู้ มันอยู่ที่สามัญสำนึกมั้ง
- อาจารย์ : สามัญสำนึกตรงไหนที่ทำให้คนเลิกม้า
- มาร์ค : หลายๆ อย่าง มันก็เข้ามาหลายๆ พร้อมกัน เหมือนกับ
ตอนที่เราเล่นมันก็ต้องมีอะไรหลาย ๆ อย่าง
- อาจารย์ : คือตอนเลิกมันก็มีอะไรหลาย ๆ พร้อมกัน อธิบายทีละอย่างซิ เอาเท่าที่จำได้ว่าตอน
เลิกมีอะไรเข้ามาบ้าง
- มาร์ค : 1. ประสาทเริ่มรู้สึก
- อาจารย์ : ประสาทเสียเนี่ยเรื่องหลักเลย
- มาร์ค : ที่นี้มันจะตามเราว่า เฮ้ย! ควรเลิกได้แล้ว แม่เราก็ร้องไห้มาหลาย
เที่ยวแล้ว พ่อก็มาทำตัว แม่ก็ไม่มีใครแล้ว ญาติพี่น้องมาเห็นหน้าเรา

เรียกขึ้นมานั่งคุยก็มาร้องให้ซะอย่างงั้นแน่ะ อะไรมันหลาย ๆ อย่าง
ลูกเราอีก โอ้เอ๋ย! ไม่เคยสนใจเลย

อาจารย์ : อ้อ! ลูกโตแล้ว

มาร์ค : สะ ตอนนั้นเริ่มสามสี่ขวบ เริ่มเข้าโรงเรียนแล้ว ทุกอย่างสะ
ตอนนี้พอมันคิดได้มันเล่นมาทุกอย่างเลย

อาจารย์ : อะไรเล่นเข้ามาบ้าง

มาร์ค : ก็ความคิดดี ๆ อะ สามัญสำนึกอะไร มาเต็มไปหมดเลยที่เนีย

อาจารย์ : มันมาจากไหนละ อีตontonเสพอยู่ทำไมมันไม่มา มันไปรออยู่ตรงไหน ทำไมมันนาน
เหลือเกิน

มาร์ค : มันคิดแล้วตอนนั้นช่างมันไง.. ช่างมัน

อาจารย์ : มันยังไม่เข้มข้นพอมั้ง

มาร์ค : มันยังไม่เข้มข้นพอ

อาจารย์ : เมื่อทุกอย่างมันเข้มข้นพอเราก็รู้สึกว่ามันต้องเล็ก

มาร์ค : เราต้องเล็ก

อาจารย์ : ให้อุณหภูมิรู้สึกละเอียดมันเล็กได้ปั๊บเลยหรอ

มาร์ค : ก็เล็กลงไปนิดผงอีก

อาจารย์ : เออสิ คนเรามีขั้นตอนเจียนะ ตอนไปอยู่ธัญญารักษ์
แม้ให้เล็กลงใจไม่ได้อยากจะเล็ก ไปไม่เล็ก ถูกมัย

มาร์ค : ฮะ

อาจารย์ : อ้อ! วันนี้ใจอยากจะเล็กและ ทำยังไงให้ตัวเองเล็ก ทำอย่างไร
นำไปสู่การปฏิบัติยังงี้ หาหนทางให้กับตัวเองยังงี้ในการเล็กลงบ้าง

มาร์ค : หาหนทางยังงี้ย ก็ไม่เคยใคร มาเรียกก็

อาจารย์ : โห! มาเรียกเนี่ยมันเข้ายวนที่สุดเลยนะเจ้

มาร์ค : ก็ลือคประตูป้าน นอนเจียบ ปิดทีวี

อาจารย์ : นานมัย

มาร์ค : โอ้โห! หลายเดือนมาก ๆ

อาจารย์ : หลายเดือน แล้วเราอยู่ได้ไง เราไม่บ้าหรอ?

มาร์ค : ก็แทบบ้า ก็หันไปเสพผงอีก

อาจารย์ : แทบบ้าแล้วหันไปเสพผง เออ! แล้วไง

มาร์ค : ก็มันจะได้คนละสังคมไป

อาจารย์ : อ้อ เปลี่ยนสังคมบ้า ยาบ้าเป็นอมผง

- มาร์ค : เพราะถ้าผมเสพผง แล้วไม่มีใครมาวุ่นวายกับใคร มีแค่แหล่งใหญ่
กับคนเล่น คนซื้อนิดนึ่งก็เป็นอาทิตย์ ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับใคร
ที่นี่ก็เริ่มเหมือนจะเป็นคนดี
- อาจารย์ : อ้อ เปลี่ยนภาพใหม่ ม้าไม่เกี่ยว
- มาร์ค : เปลี่ยนภาพใหม่ มานอนกลางคืนและที่นี่แม่ก็เริ่มคุมความประพฤติ
- อาจารย์ : อืม แม่เข้ามาเกี่ยวและ
- มาร์ค : ก็คือซื้อบุหรี่ยี่สิบเป็นคัตตอน ๆ เลย เก็บไว้ในห้อง ซื้อเหล้าให้เป็นล้ง
เปียร์เป็นล้ง ๆ เบิกเอาตอนเย็น ห้ามใช้ตั้งค์
- อาจารย์ : ยุทธศาสตร์ของแม่แจ่วจริง ๆ เว้ย
- มาร์ค : ก็ กินเปียร์มัยกลางวัน เอ้าชักขวดเป็นไง เอ้า! หยิบมาแช่ตู้เย็น เอ้า! บุหรี่ของนึ่ง
กับข้าวอยู่ในตู้เย็นก็ O.K. อะ แต่ว่า ที่อาจารย์ถามว่ามันไม่บ้าเหรอ ก็มันก็เริ่มเพี้ยน
- อาจารย์ : เหรอ
- มาร์ค : กินเหล้าก็ไม่เมาซักที ความคิดมันพุ่งช่านนะ หันไปเล่นผงอีกทีหนึ่งด้วย ด้วยอยู่บ้าน
ไม่ไหวแล้วอะ
- อาจารย์ : มันนานเกินไป ผิดมนุษยมนา
- มาร์ค : ครึ่งปีได้มั้ง
- อาจารย์ : ครึ่งปีเชียว
- มาร์ค : ประมาณนั้นครับ
- อาจารย์ : เมียก็ไม่มีชวงนั้น
- มาร์ค : ไม่มี
- อาจารย์ : อยู่กับแม่อย่างเดียว สองคน
- มาร์ค : ฮะ ใ้ปู้ด้วย
- อาจารย์ : อ๊ะ ใ้ปู้ไม่ได้ไปเรียนกรุงเทพฯ เหรอ
- มาร์ค : ยัง
- อาจารย์ : อ้อ แล้วไง
- มาร์ค : ก็เนี่ยแหละที่นี้กันเองมันเรียนที่ อ.ย.ว. มันเริ่มมีตั้งค์ มีอะไรเห็นเงิน กินเหล้านอก
สถานที่มั้ง เราเก่งแล้วเราไม่เล่นแล้วม้า ไม่เล่นจริง ๆ นะ
- อาจารย์ : การที่เราเลิกม้าชวงนั้น แล้วเราต้องกลับมาใช้เฮโรอีน
เฮโรอีนเหมือนเมทาโดน จริงมัย
- มาร์ค : ใช่ฮะ

- อาจารย์ : เพื่ออะไร ? เอามาขัดเชยร่างกายก่อน เพื่ออะไร เพื่อตัดม้า เพราะอะไรต้องตัดม้าด้วยวิธีนี้ เพราะสังคมของม้า
- มาร์ค : มันเยอะ
- อาจารย์ : มันเยอะกว่าเราก็เลยเลือกที่จะเอาเฮโรอินเข้ามาแทรก
- มาร์ค : ฮะ
- อาจารย์ : เพราะเราไม่คิดว่าจะติดเฮโรอิน
- มาร์ค : ตอนนั้นมันไม่ได้คิดอะไร มันอยากไปจากตรงเนี่ย
- อาจารย์ : เราอยากหลุดจากตรงนั้นซะก่อน
- มาร์ค : ถ้าขึ้นอยู่ต่อไปเนี่ยประสาทเสียแน่
- อาจารย์ : อ้าว! แล้วไ้กระบวนการที่เราค้าม้าอยู่ละ ไ้คนที่อยู่ในสังคมที่มันค้าม้ามันไม่มาทำอะไรเราหรอก
- มาร์ค : นั่นแหละ หลบอยู่นาน
- อาจารย์ : เพราะครูจำได้นะ ตอนที่ครูไปคุยกับมาร์คนะ ครูบอกว่าทำไมไม่เลิก มาร์คบอกว่าถ้าเลิกผมก็ตาย มาร์คตอบครูคำนี้
- มาร์ค : ใช่
- อาจารย์ : แล้วครูก็นึกในใจว่า มาร์คเนี่ยต้องหาทางเลิกด้วยตัวเอง เพราะเราจะบอกว่าไม่ได้ เพราะเราไม่รู้ว่าจะไปตายตรงไหน ไซ้มี
- มาร์ค : พอเราเลิกเราอะไร เราหันมาเล่นผง พวกเพื่อนก็โดนจับ
- อาจารย์ : มันโดนจับ
- มาร์ค : มันหาว่าเราโดนจับ แล้วเป็นสาย
- อาจารย์ : อ้อ เหรอ แล้วมันแก้แค้น ไ้ยิงเธอ
- มาร์ค : ผมก็ซื้อปืนสู้มัน
- อาจารย์ : อ้าว แล้วเธอไม่กลัวว่าเธอจะตายเหรอ
- มาร์ค : ไ้ โห ! มันต้องแลกแล้วชั่วโมงนั้นนะ จะไปบอกตำรวจใครจะมากู้มันให้ละ ก็จนมันแต่ก็ไม่ได้คือยิงกันบ้าง เจอมันเมื่อไหร่ก็ยิง ที่นี้กลายเป็นเรื่องจริงซะกันและ สุดท้ายเราไม่มีคดีนี้มันมีคดีมันประกันออกมามันแค้นเรา พวกสายมันทั้งหลาย พวกที่มันเป็นเอเยนต์ที่มันสงสัย
- อาจารย์ : ชีวิตตอนนี้ดูเด็ด
- มาร์ค : ดูเด็ด
- อาจารย์ : อ้าว แล้วมันไม่สนุกเหมือนเมื่อก่อนเหรอที่ได้ไปทำ ไปกระที่บคนมา สนุกมัย

- มาร์ค : ตอนนี้น้ำมันไม่สนุก สุดท้ายโดนติดคุกรอบ 2 หลังจากประกันตัวแล้วสู้คดีไม่ได้ มันติดลิ้มไปเลย .. ผมหลุดมาได้ผมก็จบ ก็ช่วงนั้นก็เริ่มคิดผง แล้วก็กลับมาคิดผงอีก
- อาจารย์ : แล้วจัดการตัวเองต่อไปยังไง
- มาร์ค : ก็เล่นผงอีกเป็นปี ลึกเหมือนกันแต่ถ้าเป็นผงมันเรียบง่าย คือกูคิดเสร็จมึงจะฆ่ากูก็เรื่องของมึงหากกูไม่ตายก็ยังมึง
- อาจารย์ : ค่อยอมหมดเลย
- มาร์ค : ไม่ ไม่ สมมุติ แต่มันไม่มีใจ
- อาจารย์ : อ้อ
- มาร์ค : แล้วก็ ทีนี้แหละเป็นจุดใหญ่เหมือนกัน คนที่เล่น รู้จัก ๆ กันเป็นเอดส์ตาย
- อาจารย์ : เอดส์ เนื่องจากฉีดเข็มนะเหวอ
- มาร์ค : ผมไม่รู้ ก็คงน่าจะเป็นฉีดยานั่นแหละ เพราะเขาบอกว่ารับแขกเหลือเกิน ใครมาก็ ฉะมึงฉีด มึงฉีด
- อาจารย์ : ง่าย ๆ มั่วเข้มนั่น
- มาร์ค : ก็บอกเฮ้ย! ทำไมทำงี้วะ แล้วก็จริง ๆ เป็นเอดส์
- อาจารย์ : ก็เลยกลัวเรื่องเป็นเอดส์
- มาร์ค : กลัว แต่ว่ากลัวเรื่องเป็นเอดส์ แต่เราระวังเราไม่กลัวหรอก
- อาจารย์ : ยังไง
- มาร์ค : ซื่อผงเป็นร้อยเป็นพัน เข็มสิบบาทซื้อไม่ได้ก็ตายไปซะ
- เวลาผมไม่มีตังค์อย่างน้อยผมต้องมีร้อยสิบบาท
- อาจารย์ : อ้อ! เข็มอันนึง
- มาร์ค : เข็มอันนึง แล้วก็มา O.K. รู้แล้วเป็นเอดส์ ตาย เป็นอะไรตาย น็อคเข็มตาย นั่งอยู่ด้วยกันก็มี
- อาจารย์ : ตายไปเนี่ยเวลาตายเขาเป็นยังไง เล่าคนตายต่อหน้าให้ฟังหน่อยสิ
- มาร์ค : ก็ สาลักเลือด สาลักออกปากออกจมูก
- อาจารย์ : ก็คนพอจะนับได้มัยว่าเพื่อนตายไปต่อหน้าเนี่ยก็คน
- ชีวิตมาร์คนี้มันคุ้มค่าจริง ๆ เห็นคนตั้งแต่เกิดยันตาย
- มาร์ค : ก็มีที่เป็นเอดส์ตายก็ไปดูใจด้วยคนนึง
- อาจารย์ : เพื่อนคนนั้น ก่อนจะตาย
- มาร์ค : เป็นรุ่นพี่
- อาจารย์ : เขาพูดอะไรบ้างมัย

- มาร์ค : เขาบอกเลิกซะนะไว้ย
- อาจารย์ : เหรอ
- มาร์ค : เขาบอกไม่เลิกก็ต้องตาย มันเลิกลาย อย่าไปมัวเข้มนึงนะทำถูกแล้ว
- อาจารย์ : แล้วคำพูดของเขามีผลต่อใจเราบ้างมั๊ย
- มาร์ค : โอ โห! มันแย่มาก ๆ ใจส่วนที่เลือดออกปาก ออกจมูก นั่นก็บ๊ม
อะไรก็ช่วยชีวิตกันทุกอย่าง ล่าสุดเลยที่ผมเลิก ใจตุ้ก ร้านอัดลม
- อาจารย์ : ใจชาติ ตายแล้ว เล่าการตายของใจชาติให้ฟังหน่อยซิ
- มาร์ค : ช่วงนั้นผมไปอยู่กับมัน มันก็มาอยู่กับผม แต่ว่าก็แยกกันไม่ได้มาอะไรกัน
ต่อให้ห้องมันอยู่พักอยู่ ผมก็ตัวซี ก็แบ่ง เสร็จแล้ววันที่มันตาย
ตอนนั้นผมเพิ่งเริ่มคบกับเปิ้ล มันหลายวันก่อนแล้ว มันก็เริ่มจืดหนักระ
จืดหนักขึ้น ผมก็แฮ้ย ไม่ไหวแล้วมั้ง
- อาจารย์ : เตือนมั๊ยเราเตือนเพื่อน ทำไมเราถึงเตือนเพื่อนทั้งที่เรายังติดอยู่เลย
- มาร์ค : ก็มันหนักเกินไปครับ
- อาจารย์ : แล้วมันไม่มีโคปเหรอ
- มาร์ค : มันไม่มีโคป
- อาจารย์ : เหรอ
- มาร์ค : คือถ้าเล่นนะมันต้อง ทั่ว ๆ ไปเนี่ยเอาความเคลิบเคลิ้ม เล่นผสมพอประมาณ แล้วก็
จืดอาจจะร่วมไปประมาณซัก 15 นาที ครึ่ง ช.ม. นะ ช.ม. นึงนะ แล้วก็ตื่นมาแบบเมา
แบบคุ้ยอะไรธรรมดา เล่นเกมส์ เพลิน อะไรเงี้ย ง่วงก็นอนตอนนิดหน่อยแล้วเดี๋ยวก็ตื่น
แต่มันนอนหลับครึ่งวัน
- อาจารย์ : ใจคนที่จืดขนาดนี้มันเป็นอะไร
- มาร์ค : ผมว่ามีปัญหาที่บ้าน
- อาจารย์ : ปัญหาที่บ้าน
- มาร์ค : ผมก็ไม่เข้าใจเลย เมียหนี อะไรรักมากร้องไห้
- อาจารย์ : คือต้องการจะคลี่คลายอารมณ์ว่าจืดเนอะ
- มาร์ค : ฮะ ผ่อนคลาย แล้วก็มืออยู่วันเปิ้ลจะมาหาโทรมาจะมานอนด้วย ตอนนั้นมันมีตั้งค์ มัน
เอาพระพ่อมาขาย สร้อยทอง พระเลี่ยมทอง แฮ้ย! มึงไปเช่าหอแถวนี้ได้เปล่าถูก ๆ ซัก
400 มันเช่าแค่อาทิตย์เดียว สองสามวันเอง เปิ้ลจะมาอยู่วะ มาหาถูอะไรเงี้ย วันหนึ่ง
เสร็จคืนหนึ่งกับอีกสองวันมาหาเย็น ๆ เงี้ยแล้วก็นอนคืนเช้าก็อาจจะกลับตอนเย็น ๆ
เออ เออ ไม่มีปัญหาก็ไปอยู่อีกซอยนึง คืนนั้นแหละพวกที่เล่นอยู่นั่งมอไซด์มาบอก

มาร์ค ใช้ชาติเป็นอะไรไม่รู้ฮิวกเป็นโค๊กออกปากออกจุมกเลย เลือดมันดำไงย เส้น
สมองแตก

อาจารย์ : เหรอ อี้ม! สูดซิด เห็นเขาปี้มมัย

มาร์ค : เห็นเขาปี้ม

อาจารย์ : แต่ก็ไม่รอด

มาร์ค : ไม่รอด ไฉย! ถ้าสภาพอย่างงี้ไม่มีใครรอดหรอก

อาจารย์ : แล้วเจ้รู้สึกอย่างไร ขณะนั้น

มาร์ค : เลิก

อาจารย์ : บอกคำเดียวเลย

มาร์ค : ไม่เอาแล้ว

อาจารย์ : เหรอ แล้วมันจะรู้ความต้องการของด้านร่างกายได้เหรอ

มาร์ค : ก็ไปกินเมทาโดน ไงฮะคือเราก็ไม่ยากอย่างน้อยๆ เราเลิกแล้วนะมันก็ยังติดเมทาโดน
มันก็เฮโรอีน แล้วก็กินอยู่เป็นปีนะ

อาจารย์ : กินเมทาโดนเป็นปี ก็ไปที่ ร.พ.

มาร์ค : ฮะ จน

อาจารย์ : เราไม่กินเมทาโดน เราจะเลิกได้มัย

มาร์ค : ก็นี้แหละ ผมก็ติดเมทาโดน ถึงจะเจ็จจางก็จริง

อาจารย์ : แต่ก็ติด

มาร์ค : แต่ที่เคยแวบไปเล่นบ้าง เฮ้ย! ไม่เอาเพราะมันเริ่มไม่เมาเราก็รู้สึกที่เราติดเมทาโดน
ติดเลยละ ถ้าเราไม่กิน โห! เหมือนกับผงทุกอย่าง มันปวด

อาจารย์ : แล้วเลิกเมทาโดนได้ตอนไหน?

มาร์ค : เลิกเมทาโดนได้ ผมไปเอายา เล่นพระเลยที่นี้ เปิ้ลพาผมไปบอกว่าเนี่ยเขาเลิกผงแล้ว
เขามากินยาบำบัดตอนนีติดยาบำบัดมีอาการเหมือนกันเลย อธิบายให้พระหมอฟัง
ท่านก็ชงยาให้เลย แก้วปวดกระตุก แก้อะไร กินหายเลย

อาจารย์ : เหรอ ใช้ยาช่วยเนี่ย ถ้าคิดว่าใจเราไม่แข็ง เราจะกลับไปอีกมัย

มาร์ค : กลับ

อาจารย์ : กลับ สรุปลแล้วยาเนี่ยมันเป็นเครื่องมือ

มาร์ค : เครื่องมือ

อาจารย์ : แต่ใจเนี่ย แล้วปวดกระตุกมันจะถึงตายมัย

มาร์ค : มันไม่ถึงตายหรอกแต่มันทรมาน เราไม่อยากทน

คำให้การ : โลกของยาเสพติด

- เจมส์ : มาบอกที่บ้าน ป้าก็มาถามเสีย! ตำรวจเขาบอกมึงติดยาป้าเป็นคนพูดตรง กล้าพูด บอกไม่ใช่ป้าก็เพิ่งจัดโต๊ะเสร็จจะไปนั่งกับเพื่อน นอนบ้านเพื่อนบ้าง จริง ๆ แล้วไม่อยากเข้าบ้าน ตื่นมาก็ล้างหน้าแปรงฟันป้าออกไปทำงานก็ลุกออกมาอาบน้ำเดือนนึงก็ไม่ได้ค่อยเจอหน้าป้า เขาส่งผมมาอยู่กรุงเทพฯ
- อาจารย์ : เข้ากรุงเทพฯ ด้วย โอโห! ได้ความเลย
- เจมส์ : เข้ามากรุงเทพฯ ผมมาที่รามอินทรา ก็มาอยู่กับแม่ช่วยแม่ขับรถไปต่างจังหวัดที่ อะไรที่ แต่ของนี้พกตลอด
- อาจารย์ : แม่ก็ไม่รู้ แต่ระวัง
- เจมส์ : แต่ตอนนั้นยังไม่ได้ซื้อนะ ของยังไม่หมด พกเป็นถุง 200 เม็ด
- อาจารย์ : ตอนนั้นถูกตำรวจจับมัย
- เจมส์ : ไม่โดน เขาจะมาจับคนรู้จักกันนะเหมือนลูกเหมือนหลานเขาผมวิ่งเล่นที่โรงพัก ตั้งแต่เล็ก อาผมเป็นข้าราชการตำรวจด้วย ก็ให้มาเตือนพ่อแม่ไว้
- มาร์ค : ผู้กว้างขวางในหนองคาย นี่!
- เจมส์ : ไม่เชิงอย่างนั้นหรอก ตอนมีดักก็กว้างขวาง พอวันที่เจ๊งไปก็
- อาจารย์ : มันอยู่ที่ฐานะ จะกว้างไม่กว้างมันอยู่ที่ฐานะ
- เจมส์ : 1. มันอยู่ที่ฐานะ 2. ข้าราชการของเรายังไม่ย้าย ถ้าย้ายไปปั๊ปปคนใหม่คุยได้ก็คุย คุยไม่ได้ก็ไม่สนใจ ผมมาอยู่กรุงเทพฯ มาทำงานช่วยแม่ผมติดจนแบบเริ่มหาและเริ่มขอคนอื่นที่นี้จังหวัดนั้นเพื่อน ม.6 เขาก็มาอยู่กรุงเทพฯ กันเยอะ
- อาจารย์ : จะ Ent
- เจมส์ : บางคน Ent ติด เกษตรศาสตร์บ้าง มีเขาจะเข้ามาเรียนก็สื่อสารกันก็ตอนโทรศัพท์แพง เริ่มติดต่อเพื่อนและยาจะหมดพอดหมดไปผมก็จะบ๊ายบ แต่เพื่อนที่เขาเล่นเสฟกับผมมามันก็ฉลาดดิ้นะ เริ่มถามเพื่อนว่ามีมัย เริ่มกระดืบกระสาย นอนเป็นวัน วัน แม่ถามว่าเป็นอะไรลูกไม่สบายหรือเปล่า
- อาจารย์ : แล้วแม่ไม่พาไปหาหมอหรอ!
- เจมส์ : ผมพูดเองไม่เป็นไรมากแม่ ไม่สบายธรรมดา ที่ไหนได้อยากยาเกรงใจพ่อกับแม่ แต่เวลาอารมณ์ขึ้น มันมีหลายอย่าง หลายแบบ ขับรถไปชนไปเฉี่ยวไปอะไรไปลงข้างทางกลับบ้านมาไม่เป็นไรถูกรถซ่อมได้ชีวิตซ่อมไม่ได้เขารักเราขนาดนี้เราก็ไม่กล้ากับเขาหรอก แต่อารมณ์รุนแรงแล้ว
- อาจารย์ : แสดงออกกลับหลังเขาแรง

- เจมส์ : แล้วพอมายู่กับแม่ติดต่อเพื่อนก็ไม่ได้ มีแถวรามอินทรา ก็ขับรถมาโต๊ะสนุก มา
นั่งดูนั่งจ้องเหมือนคนหน้าด้านอยากยา คนมีหลายโต๊ะ เยอะ ผมก็นั่งสั่งเบียร์
สั่งอะไรกินในโต๊ะ แล้วก็มองเห็นเขยีนอะไรให้กัน แล้วก็เดินเขาไปถาม เข้า
ห้องน้ำเดินตามไปพี่มีมาขายมัยเขาก็บอกเฮ้ยไม่ใช่จะตายอยู่แล้วดูจากหน้าจาก
อะไรดูมันชืดเชียวนะ
- อาจารย์: หลุดปาก
- มาร์ค : พี่ก็ต้องพูดว่าผีย่อมมองผีด้วยกันออก คล้าย ๆ กัน
- เจมส์ : เม็ดละเท่าไร ร้อยยี่
- อาจารย์: เริ่มแพง
- เจมส์ : เอาห้าร้อย สักสองสามเม็ด เหลือติดกระเป๋าไว้จ่ายค่าเบียร์ อาจารย์เชื่อกมัย เวลา
ขาดยาผมจำได้เลย พับฟอยล์ยังจะไม่ได้เลย ลอกปั๊บ เดี่ยวขาด ขาด ไม่มั่นใจ
- อาจารย์: มือไม้สั่นหมด
- เจมส์ : ลอก โอโห! มันทำไมลอกยากจัง มันต้องมีวิธีการลอกฟอยล์อันไหนลอกยากอัน
ไหนลอกง่าย
- อาจารย์: ยี่ห้ออะไรวะ ลอกง่าย
- เจมส์ : ก็ยี่ห้อเดียวกันเนี่ยแหละครับ แต่ผลิตมาบางที่ไม่เหมือนกันก็ผ่านได้ ไปกับแม่บ้าง
ก็เริ่มห่างไม่ได้เสพเยอะ แต่แบบหิวตลอด เหงื่อออกไม่มีแรง แม่ก็เริ่มมึนเป็นไร ไม่
ค่อยสบหน้าสบตาใคร อารมณ์หงุดหงิด
- อาจารย์: อ้อ ! นี่คือนิสัยที่แม่สังเกตเห็น แล้วบอกเรา แต่เราไม่รู้ตัว
- เจมส์ : แต่เราไม่รู้ตัว เขาคงรู้แล้วแหละ เขาคงรู้ว่าเราเริ่ม
- อาจารย์: แม่เขาต้องมีความรู้ยู่บ้างแหละเน้อ แม่เขาอยู่กรุงเทพฯ เขาต้องรู้ว่าคนติดยา
เป็นยังไง
- เจมส์ : ด้วยความรักมันบังตามากกว่า
- อาจารย์: อ้อ! แม่มีความรู้แต่ความรักบังตา
- เจมส์ : ครับ
- อาจารย์: เข้าข้างลูกว่านั่นแหละ
- มาร์ค : ก็คล้าย ๆ
- อาจารย์: คือบางทีอย่างที่มีมาร์คว่านะ ไม่ยอมรับความจริง
- เจมส์ : พอถึงเวลาปั๊พ ผมก็บอกป้าแม่ว่าอยากกลับไปเรียน (เพราะว่ายามันเยอะกว่า)

- อาจารย์ : อยากจะกลับไปเรียนเนี่ย เพราะว่ายายมีเยอะกว่า
- เจมส์ : มีเยอะกว่า
- อาจารย์ : เธอต้องฟังเขาให้ดีนะเขาอยากกลับไปเรียนที่หนองคาย เพราะว่ายายมีเยอะกว่า
- เจมส์ : ไม่ใช่ว่าหนองคายครับมีในเขตภาคอีสานมันจะกว้าง
- อาจารย์ : อ้อ! ทั้งอีสานเลย
- เจมส์ : สมัยเป็นวัยรุ่นผมซื้อรถขับรถยนต์ไปและ อุดร ขอนแก่นเที่ยวรู้จักคนเยอะแล้วอะ
แล้วยังยิงดังเรื่องหลาย ๆ อย่างทั้งการกระทำ กล้าทำ กล้าอะไรมันก็รู้จักคนเยอะ
เพื่อนก็มีแยกไปเรียนที่นั่นที่นี่ มีหลาย ร.ร.
- มาร์ค : มหาลัยขอนแก่นก็มี
- เจมส์ : โอ้ย! ผมไป Summer นะ พุดง่ายว่า ห้า ร.ร. ไม่เคยทำให้ผมจบ
- อาจารย์ : อะไรนะ
- เจมส์ : ห้า ร.ร. นะครับ
- อาจารย์ : อ้อ! ห้า ร.ร. นะนะไม่สามารถทำให้เจมส์จบได้เลยห้าสถาบัน
- เจมส์ : ครับ เอาเทคนิคหนองคาย กลับไปปั๊บน้ำ
- อาจารย์ : รามอินทรา เรียนที่ไหน ตอนเรียน
- เจมส์ : ยังไม่ได้เรียน มาช่วยแม่ทำงาน
- อาจารย์ : อ้อ! ช่วยแม่ ทำธุรกิจกับแม่
- เจมส์ : แม่ออกต่างจังหวัด ขับรถหิว แบบไม่ค่อยมีแรง ปีก็นั่งหงุดหงิดบอกมันไม่ใช่เพราะ
บุรีนะมาช่วยแม่ตอนนั้นเขาก็ก้าว แล้วผมก็กลับมาเรียนที่ร.ร. เอกชน กลับมา
เรียนก็มียา เจอะเด็ก เจอะเพื่อน ก็ไปนั่งเรียนกับปีสอง เรียนก็เริ่มเข้าห้องน้ำ พอ
เริ่มเข้าห้องน้ำร้องเรียนนี้ผมจะบอกให้ มีทุกอย่าง ก็เป็น ผง มีเข็ม กล้วยงักงักงา ก็
เข้าห้องน้ำไปฉีดยาอะไร แต่ไม่มีใครรู้ว่าเสฟ
- อาจารย์ : เห็นควารู้เลย
- เจมส์ : แต่พวกผู้หญิงเขาไม่รู้หรอก ก็กลับเกลื่อน
- อาจารย์ : กลับเกลื่อนครูอีก
- เจมส์ : แต่ก็รู้ละ คนที่เสฟด้วยกันเขารู้ ออกมาปั๊บน้ำก็เริ่มไต่ถามกัน ผมนี่จะเป็นประมาณ
พวกไปที่ละสองที่ละสามเวลาไปเรียนนะ บางวันอย่าพกไปมาก เฉพาะเสฟของ
ตัวเอง ก็เริ่มมีแบ่งแล้วก็เริ่มเอามาขายเหมือนเดิม
- อาจารย์ : วันนึงเสฟเท่าไร?
- เจมส์ : วันนึงเคยถ้าสมัยเรียนก็ประมาณสิบ สิบห้า
- อาจารย์ : เฮ้ย! มันออกฤทธิ์เท่าไรวะเนี่ย หนึ่งเม็ดเนี่ย

- มาร์ค : ก็ถึงบอกว่าจุกอกนะ
- เจมส์ : ผมนั่งอย่างเงี้ย นั่งปัดที่กินน้ำ กินแต่น้ำ นั่งแบบ
- อาจารย์ : ไม่รู้สิว่ามันมากบ้างหรือ? โอโห! กินมากนะเนี่ย
- เจมส์ : ก็เหมือนคนบุหรืครับ ผมดูยาบ้ามาก มากจนแบบเหมือนดูบุหรื แทนบุหรื
- อาจารย์ : ดูวันละซอง วันละซอง ใช่มั้ย
- เจมส์ : ใช่ว่ะครับ ดูบุหรืก็จัด
- อาจารย์ : แล้วหนึ่งเม็ดเนี่ยมันใช้เวลาเสพเข้าสู่ร่างกายนานเท่าไร?
- เจมส์ : แป๊บเดียว มีกระดากของบุหรืตัดไปหมดเริ่มมีวิวัฒนาการของตัวเองไปต่อวิทย์
- เขาพันคัทเทปมันจะได้ไม่ร้อนปาก ก็คงไม่เป็นไรพอถึงในท้องน้ำปุ๊บผมให้ต้อย่าง
- มากไม่เกินสองหรือสามนาที่มั้ง
- อาจารย์ : โห! หมดเลย
- มาร์ค : ผ่านน้ำมันไม่ร้อนปาก
- อาจารย์ : แล้วเอาน้ำไว้ตรงไหน ก็แล้วจุดในเรือแล้วมีน้ำอยู่ใต้เรือใช่มั้ย
- มาร์ค : ไม่ใช่ครับ
- อาจารย์ : ครูเคยเห็นท่าเขาอะ มีเรือแล้วก็ลน แล้วก็เอาปากดูดตลอด
- มาร์ค : ดูดตลอด เกือบผ่านน้ำเราก็เอาปากคาบตัวผ่านน้ำเอาไว้
- เจมส์ : เอาวิธีการแรกก่อนจากเริ่มยาบ้า มันจะมีกากผงบางคนเอาเหรียญบาท
- อมเข้าไปในปากแล้วก็เอาหลอดไปดันไว้กับเหรียญ เพื่อไม่ให้ผงเข้าไปแปะของได้
- แล้วก็ดูดเป็นขั้นแรกของวิวัฒนาการนะครับ สองอมน้ำ
- อาจารย์ : อมน้ำไว้ในปากเรียกว่าผ่านน้ำ
- เจมส์ : ยัง ยัง นั่นก็ถือว่าเป็นผ่านน้ำ
- เจมส์ : อมน้ำไว้ในปาก แล้วก็เอาหลอดเข้าไปในปาก แล้วก็ดูด ดูดปุ๊บเนี่ยมันจะเหมือนกับ
- มันจะผ่านไฉ้ขม ๆ ในปากที่มันจะลงน้ำหมดไฉ้ขมเนี่ย จะมีเล็ดลอดเข้าคอก็น้อย
- มากพอเสพเสร็จมันก็จะมีน้ำปน ๆ กลืนเลย แต่บางคนเขาก็ไม่ค่อยกลืนเขาไม่
- ต้องการให้เข้าไปไฉ้พวกกากผง
- อาจารย์ : ลำลัก เปล่า ๆ
- เจมส์ : พอหลัง ๆ ปุ๊ปกี้เป็นกระบอกนมดัชชิลล์ แล้วก็พวกขวดยานัตถ์มาเจาะรูเอาบ้อง
- ยานัตถ์มาตัดมาเสียบใส่ให้มันเป็นเหมือนก๊อกน้ำนะ เหมือนดูกัญชานะครับ
- คล้าย ๆ กันแล้วก็เริ่มมาดูด เริ่มแรกมันนุ่ม เริ่มเสพ เปลือง แต่มันดีอะ
- มาร์ค : มันนุ่ม
- เจมส์ : รู้สึกสุขภาพร่างกายจากเคยเสพเท่าเดิม อู้ย! ดีไว้ย!

- มาร์ค : มันมากกว่าเดิม แต่ร่างกายมันอึด
- เจมส์ : ดีขึ้น มันกรองสารอะไร
- อาจารย์ : ต้องอธิบายวิทยาศาสตร์ว่ามันดีขึ้นได้อย่างไร
- เจมส์ : มันดูด้วยความรู้สึกในร่างกายเรา พอจากนั้นมาปั๊บกี้เรียนไม่จบอีก แต่เรียน ร.ร. นี้ คือเขากับบอกเออ! เดียว ป้าปิดเทอมจะต้องไปเรียนเสริมเดี๋ยวกี้ผ่าน เพราะแทนที่ เราจะลงสองวิชาเราก็ลงหลายๆวิชาถ้าเราไปเรียนเพื่อให้เกรดออกพอดีกับเรา ไม่ใช่เกรดเฉลี่ยออกมา 2.00 ใช่มั้ย
- อาจารย์ : อืม!
- เจมส์ : ผมก็อยากให้มันผ่านดี ๆ อีกเทอมหนึ่ง วิชาหลักก็ไม่จบ ก็ไม่ต้องเรียนลิहाเรื่อง ไปทะเลาะกับครูบ้างล่ะ อะไรบ้างล่ะ
- อาจารย์ : พ่อก็เชื่อหมด
- เจมส์ : เชื่อหมด ก็ต้องมาที่ขอนแก่นอีกและเริ่มคืบคลาน ก็มาเรียนช่วงเดิมเนี่ย ปวช. เดิมมาไม่จบอีก แต่เจอเพื่อนเยอะขึ้น
- อาจารย์ : สถาบันเดิมครั้งที่สอง
- เจมส์ : ครับ แต่ยังเสพยาอยู่ ย้ายไปหลาย ๆ ที่มาเข้ากรุงเทพฯ
- อาจารย์ : ก็ปีแล้ววะเนี่ย
- เจมส์ : โอ้ย! สี่ห้าปีแล้วสามสี่ปี
- อาจารย์ : ร่างกายเธอไม่แย่หรอ
- เจมส์ : ผมเนี่ยเป็นพวกแบบประเภทกลบเกลื่อนเก่ง กินข้าวไม่ได้
- อาจารย์ : ดูแลตัวเองได้
- เจมส์ : ร่างกายตรงนั้นนะ แล้ววันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ผมจะไม่ทำอะไร
- อาจารย์ : อ้อ นอน
- เจมส์ : นอน ผมว่าความฟิตมันเยอะ ลองมาให้ผมเล่นต่อนี่ดี ถ้าผมติดยาต่อนี่นะ อายุปานนี้นะ
- อาจารย์ : เออ!
- เจมส์ : เอ้า! ลองดู
- อาจารย์ : ตาย! หมอบ แป๊ปเดียว
- เจมส์ : แป๊ปเดียว
- อาจารย์ : ร่างกายวัยมันกำลังเต็มที่
- เจมส์ : พอปั๊บกี้แม่เริ่มเื่อมระอาจากการเรียนหลายที่แล้วเนี่ยมึงไม่ต้องเรียนแล้วล่ะ มาอยากทำอะไรมั้ย

- อาจารย์ : พบคำตอบแล้วป้ากับแม่ว่าไม่ต้องเรียน
- เจมส์ : ไม่ต้องเรียนและ ไปเรียน กศน. ดีมั้ยลูก
- อาจารย์ : ยัง ยังไม่ละความพยายาม
- เจมส์ : บอกไม่เป็นไรเอจี้ แม่ก็บอกเตี้ยลงทุนทำขายกระเบื้องดินเผาอะไรประมาณนี้ มีกระถางดอกไม้ มีกล้วยไม้ คือเขายังมีเงินเหลือให้ลูกตั้งตัวได้ ไม่จบก็มีอาชีพ ลุงที่เปิดสวนใหญ่กับยายมี 10 ไร่ เขาจะขายใบอนุญาตให้ เขาจะขายไร่ให้เขาจะเลิกเขาอิมตัวแล้วเขาจะไปอยู่ต่างประเทศกับแฟนเขา ผมก็ไม่เอาเพราะผมคิดว่าทำไปเจ๊งแน่เลย เพราะอะไรเดียวไปเที่ยว เดียวไม่ได้อยู่ดูแลไร่ถ้าอยู่ป็นต้องนั่งเฝ้า จะจ้างใครเดี๋ยวป้าจะหาว่าลงทุนให้ทำไม่ต้องนั้น แต่ผู้หญิงนี่แม่บอกทำไมไม่หาเมียล่ะวะดูแลช่วย
- อาจารย์ : ตอนนี้นั่นใจผู้หญิง
- เจมส์ : ตอนนั้นติดยามากกว่า แต่ชอบแต่ไม่กล้าเข้าไปใกล้เขา ไม่กล้าเข้าไปใกล้ผู้หญิงดี ๆ ครับ
- อาจารย์ : เพราะอะไร ใครบอก
- เจมส์ : 1. เรากลัวเข้าไปใกล้เขาเขาจะรังเกียจเราแต่ถามว่าผู้หญิงเกรดที่เสพด้วยเที่ยวด้วยแต่สวดยก็เยอะไม่จำเป็นต้องเหมือนผ้าพับไว้
- มาร์ค : แต่ว่ามันไม่ดี
- เจมส์ : อืม! นั่นแหละ
- อาจารย์ : เราก็รู้สึกได้ว่ามันไม่ดี
- เจมส์ : แต่ก็คงได้ ไม่คิดอะไร
- มาร์ค : ก็รู้สึกเห็นอยู่ แล้วส่วนมากจะเลือกเหยื่อแบบสวย ๆ
- อาจารย์ : ใช้คำว่าเหยื่อ
- มาร์ค : พอเห็นเมา ๆ เข้าไปหน่อยได้ปิคอัพคันนี้มาจอดไปกับปิคอัพคันนี้เลย
- อาจารย์ : ไม่ใช่ว่าไม่ชอบนะ ไม่ใช่ว่ารังเกียจนะ
- เจมส์ : คนมีรถ มีเงิน มียา หาง่ายนะสำหรับผู้หญิง
- อาจารย์ : อืม! มีรถ มีเงิน มียาหาผู้หญิงง่าย ผู้หญิงระดับไหน
- เจมส์ : ง่าย ระดับตั้งแต่ แบบเห็นนัง ๆ เนี่ยสวดยพริ้งเลยก็ดูว่าเขามีคุยกันเสียงว่าอยากเสพยา เพื่อนมันจะบอก
- อาจารย์ : อาการมันบอกมัย
- เจมส์ : ผู้หญิงก็อาการมันกับอกมัย ก็คุยกัน ผู้หญิงจะเกร็งไม่เหมือนผู้ชาย
- อาจารย์ : ระวังตัว

เจมส์ : ไซ้

อาจารย์ : แล้วผู้หญิงเนียเสียหายแล้ว

เจมส์ : เสียหายซีครับ

อาจารย์ : เสียแหลกรานเราจะไม่พูดว่าเสียหายนะเราจะพูดว่าเขาไม่ใส่ใจเรื่องพวกนี้กันเลย

เจมส์ : ไซ้ เรื่องเพศนี่เต็มร้อยเลยครับ เยอะ

อาจารย์ : เขาเอายาพวกนี้กระตุ้นด้วยละมั้ง

มาร์ค/เจมส์ : ไซ้ครับ

เจมส์ : ผมก็ลงทุนเอานี้ไปขายกระเบื้องที่ผมว่าเนีย อยู่ไม่ได้ ไม่ค่อยเปิดร้าน

อาจารย์ : เข้าใจ

เจมส์ : เวลาเปิดร้านที่

อาจารย์ : ลูกค้าไปไหนหมดวะ

เจมส์ : แม่ก็อยู่กรุงเทพฯ

อาจารย์ : ขายกระเบื้องเนียนะ

เจมส์ : โอ้ย! เปิดครบวงจรนะครับ ขายดิน ปลุกต้นไม้

อาจารย์ : เข้าใจอุปกรณ์พวกนี้สำหรับตกแต่งสวนเลย

เจมส์ : เปิดร้านสายครับ บางที่บ้ายโม่งร้านอื่นเขาขายกันลืบล้ำ ของเขาก็เยอะกว่าก็ไม่กล้า หยั่งไม่เชิงหยิ่งหรอกครับ เสพยา กินเหล้า

อาจารย์ : สนใจอย่างอื่น

เจมส์ : สนใจอย่างอื่นมากกว่า

อาจารย์ : ดูแล้วก็ไม่มีแนวโน้มว่าจะเลิกเลยนะ

เจมส์ : ยัง ยัง ยังไม่เลิก

อาจารย์ : อีกลานมัยเนีย ฟังแล้ว

เจมส์ : ตอนนั้นดันไปยี่เซียนแพง เอ้า! ผมก็ขายไปกระถางนึง สองกระถางพอและ

มาร์ค : ก็ไปนอนและ

อาจารย์ : พอค่ายาและ

เจมส์ : ก็ไม่เชิงพอค่ายาหรอก คือแบบมีรายได้เข้าร้านและแต่เงินเนียเพื่อไว้ขายอย่างอื่นได้ด้วยวันหนึ่งอาจจะได้สักเจ็ดแปดร้อยคือไม่ขายแล้วเนียกับร้านอื่นเขาคงขายได้หลายดั่งค์

อาจารย์ : ไม่โลก ไม่โลก

มาร์ค : ธุรกิจพอเพียง

- เจมส์ : อ้าว! เลิกขาย ตอนนี้น้ญาติผมยังขายอยู่จะได้ได้หมูน้มน้จ้จ้ ผมก็มีหน้าท้อย่าง
เดียวใช้เงิน ไม่ต้องทำอะไรแล้วป้ากับแม่ป้าไปท้างานท้ังต้งค์ไว้ให้ร้อยหนึ่ง
กลับมาจาก ร.ร. ผมขอท้ได้ร้อยสองร้อยคือมีหน้าท้เหมือนให้ ต้้นเข้ามาเขียน
โน้ตอ้ยเย็นน้อย่าเต้อนท้แล้วกัน อ้ย! อะไรจ้จ้
- อาจารย์ : แล้วทำไมไม่เช้ด
- เจมส์ : วันหน้าท้คุ้ยกัน แต่ตอนน้้นช่วงแรก ๆ อาทิตย้แรก ๆ รู้ส้จ้ว่าพูดคำต่อคำ กับอก
ว่าไม่เป็นไร ธรรมดาขอท้กันกินมากว่าน้
- เจมส์ : เริ่มกินเหล้า ดูดบุหรี้
- อาจารย์ : เหล้าบุหรี้ ตอนกินครั้งแรกกินเพราะอะไร
- เจมส์ : เพราะตอนน้้นผมมีน้ำอ้อยู่ที่เป็นเหมือนแม่แบบ
- อาจารย์ : น้องแม่
- เจมส์ : ผมอยู่บ้านเดียวกัน ป้าผมไปรับราชการบ้านแม่ น้ำเขาก้เป็นวัยรุ่นเหมือนอย่าง
ผม น้ำเขามีร้อง ติดคุก 6 ปี พอออกมาท้พ่อแม้อย้มีต้งค์อยู่ต้ายาย ก็มาลงทุนให้
- อาจารย์ : อ้าวแล้วตอนน้้นทำไมถึงปล่อยให้ติดคุกละ ทำไมไม่ว้งเต้้นให้
- เจมส์ : คงว้งเต้้นยาก พอออกมาท้มาปล่อยเงินกู้ แล้วท้เขาจะอยู่บ้านหลังเดียวหลังใหญ่
เขาจะอยู่ข้างล่าง แล้วท้พาผู้หญ้ิงมาซ้ิงตอนน้้นผมอายุประมาณ 14-15
- อาจารย์ : สนจ้จ้ ๆ หรือน้้นเป็นความฮ้าว
- เจมส์ : น่าจะมีส่วน ม้ันอยากรู้อยากร้เห็น เพราะรุ่นเดียวกับผมมันไม่มีนม มีทรวดทรวง
อย่างเขา
- อาจารย์ : เออ! อันน้้ตรงประเด้้น แล้วเราเลิกได้ม้ย
- เจมส์ : ผมเลิกได้

บันทึกของบอย

27 มี.ค. 48

ก่อนอื่นๆใดทั้งสิ้นต้องขอกราบขอบคุณมากที่ยังให้โอกาสลูกชั่วๆ คนนี้อีกครั้ง ขอขอบคุณที่ยังมั่นใจในตัวบอย บอยจะทำให้ดีที่สุดเพราะมันอาจจะเป็นโอกาสสุดท้ายแล้ว บอยจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อกลับมาเป็นคนอีกครั้ง เวลาที่ผ่านมามอยกำลังสับสนในใจอยู่ แต่ตอนนี้บอยไม่มีอะไรในใจที่ต้องมานั่งคิดฟุ้งซ่านอีกแล้ว บอยจะทำความหวังดีและความรักที่มาจากและน้องๆนั้นให้มา มันจะไม่สูญเปล่าอย่างแน่นอน ให้โอกาสบอยอีกครั้ง ครั้งสุดท้าย ลูกชั่วๆ พี่เลวๆ ของทุกคนได้เห็นแสงสว่างแล้ว และต้องก้าวไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้คนอื่นมาว่าได้ว่า **ลูกชั่วๆ** คำพวกนี้มันจะไม่มีอีกแล้วตลอดไปจนบอยจะมีแรงที่หายใจได้ บอยจะไม่ให้อดีติมาซ้ำอีกแล้ว แต่ก่อนบอยมองแต่อดีตว่าใครเห็นเราเขาก็คิดว่า เรานั่นมันเหี้ย ไอ้เลว เลยจมกับอดีตนานไปหน่อย แต่ตอนนี้บอยรู้ตัวแล้วและจะไม่กลับไปมองอดีตอีก ขอโทษที่ว่าจะกลับมาได้ทุกคนจะไม่เอาบอยอีกแล้ว คงเป็นโชคดีของบอย โชคดีครั้งนี้ถือว่ามันมีค่ามากเกินกว่าจะหาอะไรมาเทียบได้ เพราะบอยมีครอบครัวอย่างนี้ บอยไม่รู้ทุกคนจะคิดเหมือนบอยหรือเปล่า บอยขอบคุณพระเจ้าหรือเทวดา ที่ให้คนอย่างบอยเกิดมาในครอบครัวที่ดีพร้อมอย่างนี้ มันคงไม่มีโอกาสที่จะได้ครอบครัวแบบนี้อีกครั้ง เป็นบุญของบอยมาก บอยมันเลวชั่วกลับได้ครอบครัวที่ดี บอยดีใจที่น้องๆ ทุกคนยังเห็นว่าโตเป็นพี่ชายอยู่ เพราะเป็นใครก็อายุที่มีพี่ชายอย่างบอย บอยมีอะไรดีที่ไหน บอยกลัวน้องถูกเพื่อนว่ามีพี่ไม่เอาไหน แต่ให้น้องๆ ทุกคนรู้ไว้เลยนะว่า ถึงบอยจะเป็นแบบนี้ บอยนะรักมา เจน ปุ๊ก ปุ้ย มากกว่าชีวิตที่มีคุณค่าน้อยของบอยมาก ทุกคนคือหัวใจและลมหายใจที่ให้กับบอยอยากสู้ต่อไป ต่อไปนี้บอยคนเก่ามันกลับลงนรกไปแล้ว มาเจอบอยคนใหม่ที่ใจมันเอามากๆ ว่าบอยคนนี้ไม่ใช่แค่ดีมากๆ ความเลวในอดีตที่มันก่อตัวตั้งแต่เล็กจนใหญ่เกิน บางครั้งบอยเคยคิดจะไม่กลับตัวอีกแล้ว แต่เห็นสิ่งอื่นได้นั้นคือ “ครอบครัว” ขอขอบคุณพระคุณอย่างสูงยิ่ง ที่ทุกคนยอมรับบอยและให้โอกาสบอยอีกครั้ง มันจะไม่เสียเปล่าแน่นอน จากที่บอยเหมือนบัวที่จมลงสุดๆ ที่จะสามารถเก็บขึ้นมาได้อีก เพราะแรงผลักดัน แรงใจของทุกคน จึงสามารถเก็บบัวเน่าๆ ไร้ค่าขึ้นมาเจอแสงสว่างอีกครั้ง (เป็นครั้งแรกในชีวิตที่บอยรู้สึกดีอะไรขนาดนี้) และรอบบอยหน่อย ถึงแม้บอยจะเดินไปข้างหน้าช้าๆ แต่ก็ไม่เคยวิ่งกลับไปอีก มันต้องใช้เวลาลึกหน่อย หรือนานไป (แต่ขอให้เชื่อมั่นในตัวบอยอีกครั้งจริงๆ)

มาไม่รู้ว่าจะคิดเหมือนบอยหรือเปล่า ขอโทษทุกๆ เรื่องตั้งแต่เด็กยันโต อายุ 21 ปีที่บอยมันชั่วช้าอย่างสัตว์เดรัจฉาน เหมือนซาตานในร่างเทวดาที่ทำให้มาต้องเสียใจนับครั้งไม่ได้ บอยเสียใจที่ทำอะไรไม่ดีลงไป (บอยไม่ได้ต้องการให้มายกโทษให้ก็ได้ เพราะที่บอยทำแต่ละอย่างมันไม่สมควรให้อภัยเลย แค่อยากให้มารู้ว่าลูกคนนี้น่ารักตัวแล้ว และอยากกลับตัวกลับใจซะใหม่) ในโลกนี้ไม่มี

แม่คนไหนจะเข้มแข็งได้ดีมากเท่ากับแม่คนนี้ ที่มีกำลังใจมาสู้กับลูกอย่างบอย ต้องขอขอบพระคุณที่
ให้ลูกคนนี้เกิดในท้องแม่ที่แสนดี ไม่มีใครมาแทนทุกคนในครอบครัวได้อีก

เจน ขอโทษนะที่สร้างปัญหามาโดยตลอดทุกเรื่อง ยังมีความสุขอยู่ใช่ไหม บอยนะรักน้องๆ
ทุกคน แต่บอยไม่รู้จะพูดอะไร ทุกอย่างมันอยู่ในใจ เรียนปี 2 ก็ตั้งใจเรียนมากๆ ละกัน ไม่ต้องเป็น
ห่วงทางบ้านมาก บอยจะไม่สร้างปัญหาอีก เจนจะได้ไม่ต้องกังวล น้องเจนน้องรักพี่คนนี้ไม่เคยมี
อะไรให้น้องเลย มีแต่ใจและชีวิตของพี่ชายคนหนึ่งที่พร้อมจะให้น้องตลอดเวลา ขอขอบคุณที่ยังเห็นบอย
เป็นพี่ชาย แค่นี้บอยก็ดีใจมากแล้ว เพราะคนอย่างบอยมันไม่ควรจะเกิดเป็นคนซะอีก แต่กลับมีน้อง
ที่ยอมรับ แค่นี้บอยก็พอใจมากแล้ว ดีใจมากที่เจนไม่อายเพื่อนๆ ที่เห็นบอยโดนล้อกุกูญแจมือ ที่มี
พี่ชายไม่ดีอย่างบอย แต่บอยจะพยายามละกัน ชักวันมันต้องมีซักวันที่บอยจะได้ บอยจะสร้าง
ตัวเองใหม่ ไม่รอวันเวลาแล้ว เพราะมันสายมากไปแล้ว เกือบจะกลับไม่ทัน แต่ก็เพราะทุกคน
(มา เจน ปุก ปุ้ย) ขอขอบพระคุณมากจากใจที่ทุกคนเกิดมาในครอบครัวเดียวกัน ถ้าขาดใครสักคนก็คง
จะไม่ดีแน่ บอยซาบซึ้งจริงๆ ที่ได้เกิดมาในครอบครัวนี้ ไม่อย่างนั้นบอยคงท้อแท้มากกว่าเดิมซะอีก แต่
ทุกคนทำให้มีแรงที่จะสู้กับทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามาในชีวิตบอยอีกครั้ง จะไม่หนีใครๆ หรือปัญหาอะไร
อีกแล้ว จะสู้กับมันจนชนะ

กราบขอบพระคุณอย่างสูง

ครอบครัวที่แสนดี

ปล.ไม่รู้ว่ทุกคนคิดอย่างไรกับบอยหรือบอยคิดไปเองคนเดียว

ชีวิตของบอยนั้นมีทุกอย่างเปรียบพร้อม แต่ทำตัวเองให้มีความสุข และสร้างแต่เรื่องและ
ปัญหามากมายให้กับครอบครัว และญาติพี่น้องต้องมาเดือดร้อน และเป็นภาระของทุกๆ คนที่ต้องมา
ลำบาก เดียวเรียนจบระดับปวช. แล้วว่าจะอยู่ต่างประเทศสักพักใหญ่ๆ แล้วค่อยกลับมาบวชที่
ประเทศไทย ให้คนที่มีความศรัทธาอย่างสูงนั่นคือ มา แม่ผู้มีพระคุณอันจะหาสิ่งใดมาเทียบไม่ได้ในความ
ดีของมา จนบอยรู้สึกอายแก่ใจมาก ที่มีแม่ที่ดีแต่กลับทำตัวให้มีปัญหา และน้องๆ ทุกคนกลุ่มใจ
มาโดยตลอด แต่เวลาที่พลิกชีวิตบอยมันใกล้จะมาถึงแล้ว ขอให้ทุกๆ คนให้โอกาสนี้เป็นครั้ง
สุดท้าย แล้วจะไม่มีปัญหาอะไรอีกเลย หลังจากวันนี้นี้ลินและได้ของใช้คืนบอยทั้งหมดเขียนไว้ก็
เหมือนโกหก ต้องใช้เวลาเท่านั้นถึงจะรู้ว่าจริงหรือเปล่า ก็คอยดูกันแล้วกันว่า บอยเป็นซาตานใน
ร่างเทวดาจะเปลี่ยนเป็นคนดีของครอบครัวและสังคม และจะไม่หันกลับไปหาหนทางอีกเลย จะพยายาม
เลิกยาให้มันหายไปจากชีวิตให้ได้ จะได้กลับมาสู่น้ำทุกคนได้อย่างไม่อายใคร แต่ต้อง
ขอขอบพระคุณ มา น้องเจน ปุก ปุ้ย เด็กและญาติๆ ทุกคนที่ยังช่วยเหลือคนชั่วอย่างบอยให้ได้มี
โอกาสและความหวังอีกครั้ง เพราะมันอาจไม่มีโอกาสแบบนี้แล้วในชีวิตที่เหลืออยู่ อย่างดีก็มี

เพื่อนที่คอยช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทนนั่นคือ แมก ถึงแม้เขาจะดูไม่ดีในสายตาคนอื่นๆ แต่บอยคิดว่าเขาดีกว่าเพื่อนคนอื่นๆ ที่คอยเอาเปรียบบอยอย่างเดียว และแมกเป็นเพื่อนที่บอยเชื่อใจมากที่สุดตอนนี้ เพราะบอยเหลือแมกคนเดียวแล้วที่เป็นเพื่อนในอยุธยา ที่สามารถช่วยเหลือในทุกเวลา ชอบใจมาก Max ถ้ามีอะไรที่บอยสามารถช่วยได้ บอยจะช่วยโดยบอยไม่คิดอะไรเลย บอยเต็มใจช่วย เพราะเงินไม่สามารถหาซื้อความรู้สึกที่ดีแบบนี้ได้เลย ขนาดบอยเคยทำไม่ดีให้แต่กลับดีกับบอย รู้สึกเกรงใจและดีอย่างมาก สักวันต้องหาอะไรไปตอบแทนความมีน้ำใจของแมกอย่างแน่นอน ไม่ช้าก็เร็ว นี่ คงไม่นานหรอก ไม่ใช่ว่ามาตอบแทน แต่เต็มใจให้จริงๆ

เด บอยกำลังจะทำความดีแล้ว และจะไม่ทิ้งครอบครัว แต่จะดูแลและทำให้ทุกคนมีความสุข เดจะได้สบายใจ บอยรักเดมากนะ ไม่เคยลืมเลย แต่ที่ผ่านมาบอยมันทำตัวไม่ดีเอง เดียว บอยก็ได้พระหลวงพ่อดมคล่องคอแล้ว บอยจะได้เหมือนมีเดอยู่ใกล้ตลอด ได้เป็นกำลังใจในยามกลุ้มใจ จะได้ไม่หันกลับไปพึ่งยาอีก มันโง่จริงๆ และสูญเสียเวลามากมายที่ไปพึ่งยาและเงินทอง แต่มันจะไม่มีอีกแล้วกับยา เพราะได้กำลังใจจากเดและครอบครัว ญาติๆ

อนาคตที่ดีต้องไม่หันกลับไปหายาและต้องเป็นคนดี บอยคนเดิมกลับมาแล้ว บอยที่ดีกับทุกคน บอยในอดีตที่ทุกคนรอคอยมานานมาก แต่บอยก็กลับมาจริงๆ จากแรงใจจากทุกคน

ตอนนี้โตอายุ 21 ปี บอยยังต้องก้าวไปข้างหน้าในสังคมและในอาชีพการงานที่บอยรักและชอบ น้องๆ ที่รักทุกคนเวลาที่ผ่านมา โก บอยแย่งทุกสิ่งทุกอย่างจากน้องไปหมด นับแต่บัดนี้มันจะไม่มีเหตุการณ์แบบนี้อีก โก บอยสัญญาจากใจ เจน บอยกำลังเก็บสตางค์ซื้อมือถือมือหนึ่งให้เจนอยู่จะได้ใช้ของดีๆ ได้ดูดีในมหาวิทยาลัย จะได้ไม่อายใครๆ เขา เพราะเจนก็โตแล้ว สมควรที่จะได้ไว้ใช้ ปุ๊ก ปุ้ย โก บอยไม่รู้จะให้อะไร ถ้ารู้จะพยายามหามาให้ ส่วนมาบอยรู้ว่ามาไม่ต้องการอะไร แต่มาอยากให้บอยกลับมาเป็นคนดี มาก็คงพอใจ อันไหนที่เป็นความสุขของครอบครัว บอยจะตั้งใจและพยายามทำให้ได้ เพื่อครอบครัว

17 ก.ค. 48

ชีวิตของบอยถ้าหมดหนี้สิน บอยกำลังจะก้าวไปข้างหน้าอีกครั้งกับความมั่นใจ และกำลังใจที่ทุกๆ คนนั้นให้มานี้มันจะไม่เสียเปล่าอย่างแน่นอน เพราะบอยว่ามันอาจเป็นก้าวที่ไม่สมควรพลาดอีก เพราะบทเรียนให้ความคิดที่ดีขึ้นจากอดีต ทำให้อนาคตบอยต้องดีขึ้นให้สูงไม่ใ้ใครๆ มาดูถูกครอบครัวอีก บอยต้องพยายามเป็นผู้นำที่ดีให้ได้ เพื่ออนาคตของตัวเอง จะไม่ถอยกลับไปสู่ขุมทรัพย์นั้นอีก มันช่างแสนทรมาณทั้งกายทั้งใจและครอบครัวของบอยมาก ถ้าวันนั้นมาถึงมาคงจะดีใจกับบอยด้วย บอยอยากให้มีความสุขมากๆ และรักษาสุขภาพให้แข็งแรง บอยจึงต้องเปลี่ยนจากบอยคนที่ผ่านมากลับมาเป็นบอยคนเดิม ที่ทุกๆ คนและครอบครัวรอคอย ถึงมันจะนานแต่มันต้องมี

วันที่บอยกลับมา บอยคงทำความดีอะไรไม่ค่อยได้ แต่บอยจะพยายามทำให้ทุกคนรอบครัวสุขใจ และไม่ต้องมานั่งกังวลใจกับคนอย่างบอยอีก

มา ลูกคนที่มารอมานานกลับมาแล้ว บอยที่เป็นลูกที่ดี พี่ชายที่ดี กลับมาสู่อ้อมกอดของครอบครัวแล้ว บอยหวังว่ามันคงจะไม่สายเกินไปหรอกนะ ขอโทษที่กลับมาช้า

สักวันสมุดเล่มนี้มาคงได้อ่าน มันคือความรู้สึกของบอยจากใจจริง ถึงจะพูดดีหรือไม่ดี การกระทำไม่ตรงกับกรเขียนมันไม่เหมือนกัน การกระทำบอยดูเก่งกาจ แต่ความรู้สึกบอยนั้นจริงๆ อ่อนแอมาก ไม่เข้มแข็งเหมือนการกระทำ ใจบอยมันช่างบอบบางและคิดมากในทุกๆ เรื่อง แต่บอยนั้นรักครอบครัวนี้มากกว่าสิ่งอื่นใดในโลกจะหาได้

เด พักผ่อนให้สบายใจนะ ไม่ต้องเป็นห่วง บอยจะดูแลและไม่ให้ใครมาทำลายในทุกๆ ทาง ในครอบครัวเลย บอยยอมตายให้ได้กับครอบครัวนี้จริงกับทุกคนจะเป็น มา เจน ปุ๊ก ปุ้ย ชีวิตโตให้ได้ถ้าเป็นไปได้บอยยอมเจ็บยอมป่วยแทนทุกๆ คนเลย เพราะบอยมันทำให้ทุกคนต้องเป็นแบบนี้ กลุ่มใจ (บอยขอสัญญาด้วยเกียรติของคนที่ไม่ค่อยจะดีนัก) เลวถึงชั่วเลยก็ว่าได้ บอยมันยิ่งกว่าจะหาอะไรมาเทียบ ลูกคนนี้จะกลับใจเป็นคนดีของทุกคน และสังคมในโลกภายนอก บอยต้องเป็นเสาหลักของครอบครัวที่ดีนี้ และต้องจิตใจเข้มแข็ง ไม่อ่อนไหว ถึงจะถอยหลังไปมาก แต่กลับมาจะวิ่งให้ได้ไกลกว่าที่กลับมาเป็นทวิคูณ ต้องทำวันนี้กับวันพรุ่งนี้ให้ดีที่สุด ไม่หันไปมองอดีตที่เลวร้าย

25 ก.ค. 48

วันนี้จะได้เคลียร์หนี้สินจากเด็ก โกไร้ง โกกุน ก็คงจะดี จะได้เอา V3 กับ PS-2 มาเล่นซักที รอๆ มานานมาก ไม่รู้ว่าเต็มใจช่วยเหลือหลานเหี้ยคนนี้หรือเปล่า เพราะบอยก็ไม่ได้ดีสักเท่าไรเลย ต้องขอขอบคุณเด็กที่เป็นคนดี บอยจึงมีญาติพี่น้องมาคอยช่วยเหลือ เพราะเดจจริงๆ บอยคิดว่าถ้าบอยไม่ใช่ลูกเดสุย จะมีญาติฝ่ายไหนเค้ามาช่วยเหลือหลานเหี้ยๆ ชั่วๆ ที่ชื่อ บอย เพราะบอยมันมีแต่เรื่อง แต่บอยก็ไม่ได้ตั้งใจที่จะทำตัวไม่ดี บอยก็อยากจะทำดีๆ จะตาย (ขอโอกาสครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายละกัน) ถ้าบอยทำไม่ดีอีกจะทำอะไรกับบอย บอยยอมและเต็มใจทำตามทุกอย่าง เพราะบอยทำผิด (ลูกผู้ชายกล้าทำก็ต้องกล้ารับ) ไม่อายใครๆ ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย ถึงบอยจะไม่ได้แต่บอยก็มีจิตได้สำนึกที่ดีพอ (แต่อดีตอย่าไปพูดถึงเลย) เพราะบอยมองไปอนาคตมากกว่า และบอยก็มีอีกหลายอย่างในใจที่ยังไม่ได้ทำอีกมากมาย ต้องทำให้ได้ทั้งหมดก่อนจะหมดลมหายใจ (ถึงจะเป็นฝันลมๆ แล้งๆ ของเด็กคนหนึ่ง แต่สักวันมันต้องเป็นจริง) จะทำให้ได้คอยดูเด็กคนนี้แล้วกันว่า จะทำให้เห็นว่าบอยตั้งใจจริงมากน้อยแค่ไหน

บอยอย่างไรบอยก็ต้องขบถแข่งให้ได้ ถึงจะไม่มีใครสนับสนุนบอยก็จะไต่เต้าขึ้นไปเอง ให้คนนอกเค้าเห็นแวบบอย เพื่อจะได้สปอนเซอร์จากคนที่เค้าเห็นแวบบอย บอยว่าตัวเองก็พอมือบ้าง

เพราะบอยกลัวที่จะขับไม่กลัวอะไรทั้งนั้น ถ้าได้นั่งขับโตแข่งอยู่ ฝืนน้ำมันข้างไกลเกินเอื้อมเหลือเกิน แต่ในไม่ช้าก็จะเอื้อมได้ถึง มันต้องมีสักวันที่เอื้อมถึงด้วยความภาคภูมิใจ จะนานก็จะรอให้มันมาถึง ซึ่งความฝัน

(ปีหน้า 49)บอยก็จะเตรียมตัวบวชพระทดแทนพระคุณพ่อแม่ให้ทุกคนสบายใจและให้ทุกคนรู้ว่า บอยนั้นโตขึ้นแล้วไม่ใช่เด็กๆอีก มีความรับผิดชอบ รู้จักชั่ว/ดีว่าเป็นอย่างไร จะด้วยเป็นอดีตที่คอยไว้เตือนใจว่า สิ่งที่ผ่านมาอันนั้นมันไม่ดี จะได้ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่ผิดพลาดอีก เพื่ออนาคตของบอยและเกียรติของวงศ์ตระกูล (เดชุย) ให้คนเค้ารู้ว่า ถึงจะไม่มีเด ครอบครัวยากก็มาได้ดีไม่น้อยหน้าใครๆ ได้เดินอย่างมั่นใจ และภูมิใจในเกียรติของเขาว่า เราก็สามารถทำได้เหมือนกัน

26 ก.ค. 48

วันนี้คงเป็นเมื่อวานที่น่าเบื่อ แต่ก็ยังดีที่เดก็จะมาใช้หนี้ รายบุคคล (แมก ยุ่ง องเจียบ เบนซ์) = 18500 บาท ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2548 นี้ และบอยก็ต้องเตรียมตัวไปเข้าค่ายทหาร เพื่อรับการบำบัดในการเลิกยา ไปอยู่ประมาณ 3 เดือนมั้ง ที่จังหวัดนครสวรรค์ ไม่นานเกินรอ บอยก็คงจะไปแล้ว เพื่ออนาคตที่ดีขึ้นของบอย ที่จะก้าวไปข้างหน้าอีกมากมาย ต้องขอขอบพระคุณทุกคนที่คอยช่วยเหลือ

31 ก.ค. 48

มึงจะรู้หรือไม่รู้วะไอ้แมกว่า กูรักมึงมาก ขอให้มึงรู้ว่ากูรักมึงจริงๆ ขอบใจมากที่เป็นเพื่อนที่ดีกับบอย

บันทึกของเนม

สวัสดีปีใหม่แล้วเมื่อคืนได้คำทักทายกับหนึ่งด้วยนะ คิดไม่ถึงว่าจะได้อยู่ด้วยกัน แต่ก็คิดถึงคุณแม่ อยากอยู่กับคุณแม่นะ แต่ก็ได้อยู่กับคุณแม่นะ พาแม่เอากะเข้าไปให้รองพงษ์ศักดิ์ รู้สึกดีนะที่ได้พาแม่ไปไหนต่อไหนเหมือนเมื่อก่อน เนมเลวมาก เนมขอโทษนะคุณแม่+หนึ่ง

วันแรกที่ตีก FAST ตอนเช้าก็ไม่เท่าไร ตื่นเต้น 2 จิต 2 ใจนะ ใจหนึ่งก็อยากไปอีกใจก็ห่วงทางนี้กับครอบครัว กลัวคิดถึงบ้าน และไม่รู้ว่าจะทำ FAST MODEL ยังไง ทำไมเพทายกลัวจัง เนมชอบทำทายนี้อยู่ยากมากขั้นตอน ตกเย็นเริ่มคิดถึงบ้านแล้วคุณแม่+หนึ่ง

เช้านี้ต้องเครียดสุดขีด คุณเนมต้องใส่กระโปรงจริงๆ เหรอเน้ เนมยอมรับนะว่าเขาแหย่เนมเล่น แต่ทำไม่ได้ มาแล้วเน้ เป็นไงเป็นกันน่า ทำงานตากแดดเกือบทั้งวันเลย แล้วใส่กระโปรงใครไม่รู้เน้ เนมเริ่มอยากกลับบ้านแล้ว แต่เพิ่งวันแรกเองนะอย่าทำอสิ

วันนี้เนมเบื่อมาก เนมอยากกลับบ้าน เนมต้องตื่นตี 5 ครึ่ง ทำสวนรดน้ำโดยใช้บัวรดน้ำในสระบัวซึ่งน้ำแห้งมาก ดายหญ้า ปิดกวาด เช็ดกระจก บ่าย 3 โมงแดดจัดมากก็ต้องออกวิ่ง นึกอยากอาบน้ำก็ไม่ได้อาบ ง่วงนอนตอนกลางวันก็ไม่ได้ ถ้าไม่ใช่ เวลาคอนเสิร์ตแค่ครึ่งชั่วโมงเท่านั้น เนมเบื่ออยากกลับบ้านมากเลย

วันนี้คุณแม่+พี่ป้อมมาเยี่ยมที่ศูนย์ ดีใจมากแต่เสียใจที่ไม่ได้กลับบ้านด้วย เนมเบื่อเหงา ทรมาน ใจมันไม่อยู่แล้ว ตั้งใจตั้งแต่วันที่ 3 แล้ว คุณแม่มาเมื่อไหร่ปุ๋ยร้องกลับบ้านแน่ กฎระเบียบมันเยอะเหลือเกินนะคงทนไม่ไหว แต่ก็เข้าใจความรู้สึกคุณแม่ รู้ว่าเค้ารัก+หวังดี อยากให้เนมหายดี+ได้ดี และชาวบ้านจะว่าคุณแม่ว่าตามใจเนมอีกแล้ว เนมคิดถึงทุกคน

หนึ่งมาเยี่ยมที่ตึก เนมอยากกลับบ้าน เลยหนีกลับซะเลย โชคร้ายโดนจับได้ ดีใจที่หนึ่งมาเยี่ยม เครียดที่ไม่ได้กลับ

วันนี้เนมหนีจากศูนย์อีกแล้ว ปุ๋ยอยากกลับบ้านมาก สูบยาข้างบนตึกด้วย ไม่จันทรับ Program ไม่ได้ฝุดไม่ได้เกิดแน่ คุณแม่มารับคงโดนทุกคนรุมว่า ปุ๋ยส่งสารคุณแม่เน้ หนึ่งมาค้ำด้วย เนมดีใจที่หนึ่งยังรักปุ๋ยอยู่

1-7 มกราคม

สรุปความรู้สึกอาทิตย์แรกปีเน้ ก็มีหลายอารมณ์มากๆเลย สุข เศร้า เหงาและรัก+ตื่นเต้น ลำบากกาย+ใจ ได้อยู่หลายสถานที่เลยแต่ก็เริ่มต้นและลงท้ายที่บ้านแสนสุขของเรา แต่ก็พเนจรไปบ้านพี่ป้อม-ตึกอัญมณีไม่ลองไม่รู้ แต่การลองด้วยตนเองครั้งนี้ไม่เหมือนอดีตที่ผ่านมา ถึงจะไม่ครบกำหนดแต่ก็ทำให้รู้ว่า ไม่มีที่ไหนมีความสุขและอบอุ่นเท่าบ้านของเราหรอก ส่งสารคุณแม่คงเสียใจที่เนมทำให้คุณแม่ต้องเสียใจ ที่ปุ๋ยทนลำบากไม่ไหว เนมจะพยายามเลิกยาด้วยตนเองให้ได้เน้ เนมขอเวลา+โอกาสคุณแม่+ทุกคนอีกครั้งเน้ เนมจะพยายามให้มากที่สุดละกัน

เช้าวันใหม่ที่บ้านของเราเอง เมื่อคืนนอนค่อนข้างดึก หนึ่งมาคงเมื่อคืนด้วยความคิดถึง แต่ก็ห่างกันแค่วันเดียว อาจเพราะไม่อยู่ด้วยกันนานมาก แต่ปีใหม่ก็เค้านานปีใหม่ด้วยกัน แต่วันนี้เราทะเลาะกัน ได้แต่หวังอยากจะให้เป็น “มันไม่จริง” วันนี้คุณแม่โดนว่าเรื่องตามใจเนมอีกแล้ว

เครียดแต่เช้าเลย เคลียร์กันได้แล้วให้คุณแม่ วันนี้เนมค่อนข้างมีอาการนิดหน่อยหลายเรื่องนะ คุณแม่เข้ม+ตึงไปรีเปลา หรือตัวเนมยึกยัก เนมรู้เนมสัญญาอะไรบ้าง ไม่ใช่จะบิดพัวอะไรนะ แต่คุณแม่จะเป็นนี้เสมอ ถึงมากพอทนเนมไม่ไหวก็จะไปไถ่นั้นนี่ เนมไม่มีทางออกอะไร แต่ก็ยอมรับเนมก่อนเอง

21 พฤศจิกายน 48

ครบ 2 เดือนพอดีที่คุณแม่โดนรถชน พอดีเลย 2 เดือนที่โหดร้ายและทรมาน เนมท้อแท้และสิ้นหวังหมดอาลัยตายอยากในชีวิต แต่ก็พยายามอดทนรอให้ถึงวันนั้นให้ได้ วันที่ความทรงจำของคุณแม่จะกลับมา ถึงจะไม่เต็มร้อย ขอสัก 70-80% ก็ยังดี ป่วยสงสารคุณแม่มากๆ เลย ก็ยอมรับในความสามารถเกือบทุกอย่างของคุณแม่

ตั้งแต่คุณพ่อเสียก็เหลือคุณแม่แค่คนเดียว เนมรู้คุณแม่รู้สึกเสียใจมากๆ ขาดความเชื่อมั่นไปหมด เพราะเมื่อก่อนคุณพ่อจะจัดการเกือบทุกอย่าง เรื่อง ไม่ต้องตัดสินใจอะไร หรือหน้าที่ต่างๆที่คุณพ่อเคยทำ เคยช่วยกันคิดช่วยกันทำ มันขาดหายไป เนมรู้คุณแม่เหงา ว้าวุ่น ฯลฯ ที่เสียคุณพ่อไป

เนมอยากบอกว่า ตัวเนมเองก็ไม่ต่างอะไรไปจากคุณแม่หรอกนะ อย่าเทียบว่าใครมากน้อยกว่ากันเลย เพราะคนละสถานการณ์ คุณแม่ขาดสามี เนมขาดคุณพ่อ พ่อซึ่งเราต้องยอมรับว่าเมื่อก่อนคุณพ่อกับคุณแม่ค่อนข้าง---มากๆ คุณพ่อเป็นนักบริหารอัยการดี ใครๆ ก็รู้จัก มีคนเคารพนับหน้าถือตามากมาย เป็นความภาคภูมิใจของเนมมาก

เราเสียคุณพ่อไปเหมือนขาดเสาหลัก ขาดทางเหลือ ป่วยรู้คุณแม่คงเหนื่อยมากๆ ที่ต้องทำหน้าที่แทนคุณพ่อ ซึ่งบางเรื่องมันก็ยากเกินความสามารถของคุณแม่ แต่คุณแม่พยายามเต็มความสามารถแล้ว เราทำดีที่สุดแล้ว

สำหรับเนมช่วงแรกเศร้า เสียใจ พุ่มพ่าย คิดถึง ยังทำใจไม่ได้ ปรับตัวกับการไม่มีคุณพ่อ เพราะเมื่อก่อนอะไรๆ คุณพ่อช่วยแก้ไขให้หมด ไม่เคยพึ่งตัวเองเลย ตั้งแต่เรียนจนถึงทำงาน

คุณพ่อป่วยหนักป่วยออกจากงาน เพราะหลายอย่าง หมดกำลังใจ ท้อแท้ สิ้นหวัง มันหดหู่ ทุกอย่างยิ่งจมดิ่ง ชีวิตไร้ค่า ไม่มีความหมาย ไม่มีความหวังอยู่ไปวันๆ

นึกถึงความสุขที่เคยมีในอดีต อยากย้อนเวลากลับไป แต่ก็รู้ว่าไม่มีทางเป็นไปได้แล้ว พี่น้องเค้ามีครอบครัว เค้ามีภาระหน้าที่ที่ต้องไปรับผิดชอบครอบครัว อาจมีแค่เราที่เฝ้าคิดถึงบ้าน ไม้หลังเก่าๆ มีคุณพ่อ คุณแม่ แม่ พี่ป้อม พี่ป้อ ปุ้ย ตาป้อม จากดงกล้วยกลายเป็นสวนหย่อม ช้างบ้าน ต้นมะม่วง มะกรูด มะยมลูกดกๆ ต้นตองเช้าก็มีเสียงอีกาตัวดำๆเป็นฝูง ช้างบ้านเลี้ยงนกหงษ์หยกกรงเบอเรือ

ตอนเด็กๆ นอนรวมกัน 4 คนเลย ห้องเล็กแค่นั้นยังเล่นซ่อนแอบได้ หน้าน้ำบางปีน้ำท่วมถนนหน้าบ้าน เล่นสไลเดอร์สะพานทางเกตุตุตชาติเลย ดูเค้าตกปลาจับปลาด้วย บางครั้งก็ได้หัดว่ายน้ำ (แต่ต้องมีคุณพ่ออยู่ด้วยเท่านั้น)

พวกเราได้ไปเที่ยวไปทานข้าวนอกบ้าน ไปดูหนังไปกันทั้ง 6 คนครอบครัวเรา ผ่านอะไรที่ไม่รู้แล้วอยากรู้ ถามคุณพ่อ คุณพ่อกับบอกได้เกือบหมด คุณพ่อมีความรู้รอบตัวมาก คุณพ่อชอบอ่านมากๆ ตั้งแต่จำความได้

เรื่องการเรียนคุณพ่อจะดูมากๆ ที่สุดเลยมั้ง ตอนเด็กๆ เนมก็ไม่ชอบแต่ก็ภูมิใจที่คุณพ่อสอนให้เรา ก่อนเพื่อนในห้อง พอครูสอนเนมออกไปทำเลย หารสั้น หารยาวเหลือเศษ บัญญัติไตรยางศ์ ก็ดีต่อเรามากๆ เลยนะ พอใกล้สอบคุณพ่อจะติวเกร็งข้อสอบให้ ก็ o.k. แต่พอเนมโตก็ไม่สนใจเรียน เนมทำตัวเองทั้งนั้นเลย เนมขอโทษ อยากแก้ตัวใหม่

พอไม่มีพ่อนเนมอยากอยากหางานใหม่ทำสักงานก็ยากเย็น ด้วยข้อจำกัดวุฒิสาขาที่จบ ภาษา ที่สำคัญเนมเป็นทอม เรื่องนี้ถ้ามีเส้นก็พอจะได้ แต่ไม่มีแล้ว เนมทำตัวเองให้ไร้ค่า ปลอยเวลาให้ผ่านไปวันๆ อย่างไม่มีจุดหมาย ไร้อนาคต ทำตัวให้เหมือนคนมีปัญหา

แต่เมื่อเวลาผ่านไป เริ่มจะทำใจได้บ้าง เพราะมันคือสัจธรรม เกิด แก่ เจ็บ ตายไม่มีใครห้ามได้ คุณพ่อไปดีแล้ว หมากรรม เนมขอให้คุณพ่อไปสู่สุคติ เนมมั่นใจเพราะพ่อเป็นคนดี เนมคิดถึงคุณพ่อมาก ถ้าขอได้ ขาติน้ำขอให้นเนมไปเกิดเป็นลูกคุณพ่ออีกครั้งจะได้ไหม?

เรื่องความรักที่พ่อมีต่อเนม เนมจำได้เสมอตอนเด็กๆ เนมชอบนอนหนุนต้นแขนคุณพ่อ ตอนคุณพ่อยังสอนอยู่เจ้าเจ็ด ต้องมีการเฝ้าเวอร์ เนมก็ไปกับคุณพ่อ นั่งหน้ารถมอเตอร์ไซด์คันสีแดงไป ตอนมีดๆ ก็เห็นดาวเยอะแยะ พอถึงหน้าวัดจะมีร้านขายขนม ก็จะได้ซื้อเข้าไปทานด้วย ถ้าจำไม่ผิด น่าจะเป็นหน้ามุก ช้างในเหมือนห้องพักรู มีออร์แกนกับกรับด้วย แต่เนมกลัวกรับ เพราะมันหนีบมือตลอดก็ดี นึกแล้วก็สุขดี ไปนอนเป็นเพื่อนคุณพ่อ

แต่สิ่งที่ปุ้ยภาคภูมิใจที่สุดในชีวิตคือ ตอนที่ปุ้ยทำงานที่ PAN แล้วได้ให้เงินคุณพ่อ-คุณแม่ ตั้งเดือนละ 5000 เน้ะ ตอนนั้นเราเพิ่งเริ่มปลูกบ้านใหม่ ดีใจและภูมิใจที่ได้ช่วยส่งบ้าน ตอบแทนบุญคุณ เงิน 5000 เมื่อ 13 ปีที่แล้วไม่ใช่บ่อยเลยนะ

เนมส่งรถได้ 4 ปี คุณพ่อก็หารถพีแฉงที่ สปอ. HONDA CIVIC สีน้ำเงิน เนมชอบมาก ๆ อยากได้ คุณพ่อพูดให้ฟังหลายครั้งแล้วเฉยๆ ไม่ได้สนใจ แต่คุณพ่อให้เค้าขับมาให้ดูที่ PAN เลย โดนมาก ๆ

เนมคิดถูกนะ คุณพ่อทำงานมาตั้งนาน ตำแหน่งก็สูง เงินเดือนก็เยอะ คุณพ่อใช้คันเก่า รักลูกอยากให้คุณมีรถสวยๆ ใหม่ ๆ ใช้ นี่คือการเสียสละความรักที่มีต่อเนม เนมรู้ดี เนมจำและนึกถึงอยู่เสมอ ความทรงจำดีๆ ไม่มีวันลืม

อภริตี สีเสื้อม เนมเป็นลูกคนแรก คุณพ่อตั้งชื่อนี้ เนมจำได้ คุณพ่อบอก “ความยินดีอย่างยิ่ง” ยินดีต้อนรับเนม

ตอนอยู่ ม.4 คุณพ่อก็หารูป พี่ Pook อัญชลี มาให้เยอะเยอะ คุณพ่อบอกเจอในหนังสือ ลูกน้อง บอกเค้าว่า เนมชอบ เค้าเลยให้มาและก็ถ่ายรูปจากคอนเสิร์ตในที่วิไว้ให้ตอนเนมไม่อยู่ ด้วย

วันที่ 22 พ.ย. 48

เมื่อวานแอนกลับบ้าน กลางคืนคุยกับหนึ่งระบายกันหลายเรื่อง คือมันเครียดๆ มาทั้งวัน และนานมาแล้วด้วย หนึ่งก็ดื่นะให้กำลังใจตลอด เนมก็เกรงใจหนึ่งนะ ลูกก็ไม่ใช่ต้องมานั่งดูแล แม่สามี ซึ่งสามีก็ไม่ได้อยู่บ้าน แถมยัง...รู้ๆ กันอยู่นะ คุยกันเรื่องแอน หนึ่งก็เห็นใจแอนนะ พี่ก็เข้าใจแอน

ทุกวันนี้ก็รู้สึกเกรงใจหนึ่งกับแอนมาก ๆ ที่ต้องมารับภาระกับเนมครั้งนี้ ละอายใจต่อพี่น้อง มีกันตั้ง 4 คน แต่ไม่ค่อยมีค่อยมีใครมาทุกคนมีธุระไม่ว่าง มาไม่ได้กันทั้งหมด หนึ่งบอกไม่เป็นไร เต็มใจทำ หนึ่งสงสารคุณแม่มากๆ ที่..แต่น้องเราสิ ไม่เกรงใจหนึ่งกับลูกน้องบ้างเลย น่าจะละอายใจชะบ้าง ขนาดพี่ป้อมอย่างนั้น แล้วหนึ่งมันยังแยกแยะได้ ใจเย็นกับคุณแม่ เอาใจมากๆ ไม่เคยดุ ขนาดเนมเป็นลูกนะยังเย็นไม่ได้อย่างหนึ่งเลย ยอมรับนะว่าตอนนี้ระงับอารมณ์ไม่ค่อยอยู่ บางครั้งเสียงดัง ดุเถียงกับคุณแม่ เนมรู้มันไม่ดี เนมขอโทษนะคุณแม่ แต่เนมหวังดีและก็เป็นห่วงแม่หรือจนจะต้องขัดใจ และบอกแต่ความจริง สิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ สิ่งไหนทำไปแล้ว สิ่งไหนยังไม่ทำ และเราควรทำอะไรบ้างที่ดีต่อตัวเรา ฟันร่างกาย สมอ และจิตใจให้ปกติเหมือนเดิม

บางครั้งเนมต้องขัดใจ เพราะมันมีผลดีต่อคุณแม่เอง เนมห้ามอะไร แนะนำอะไรคุณแม่ ไม่ได้เลย ตัวอย่างเช่น เนมไม่อยากให้ดื่มกาแฟ แต่ห้ามไม่ได้ บางวัน 2 แก้ว นึกว่ายังไม่ได้ดื่ม ไม่อยากให้คุณแม่ก็โทรตลอด และเวลานอนให้ตะแคงด้านซ้ายบ้าง เพราะผ่าตัดด้านขวา คุณแม่ก็บอกไม่ถนัด ไม่ให้พักยา คุณแม่ก็ซื้อมาเอง 100 เม็ด ปุ๊ยกี้ให้คุณแม่ทาน ซ้ำๆ เพราะจำไม่ได้ ไม่อยากให้คุณแม่ไปไหนต่อไหน มันอันตราย คุณแม่ยังไม่พร้อม แต่ถ้าเนม

เผลอ คุณแม่ก็เอารถออกตลอด ไปสำนักงานเซตกับแบงค์ ไปแล้วไปอีก ที่ปู้ยต้องซัดใจไม่พาไป เพราะเนมกลัวเค้ารำคาญ คุณแม่เค้าอธิบายมาเข้าใจดี ถึงบ้านสักพักคุณแม่ก็จะไปอีกแล้ว เนมเป็นลูกอย่างไรเราก็รับกันได้ แต่คนอื่น เนมเกรงใจเค้า

บางเรื่องที่ยกย่นได้เนมก็ตามน้ำ แต่บางเรื่องมันไม่ได้ะนะสิ เช่น ประชุมต่อต้านยาเสพติด เป็นกรรมการคุมสอบ ดีสามก็จะไปประชุมอีก จะต้องไปโรงเรียน ไปช่วยงาน ไปนครปฐม จะไปภาชี จะไปบางซ้าย ฯลฯ

บทสนทนาระหว่างผู้ที่เคยติดยา

- ขวัญ : แรก ๆ เนี่ยนะ หนูจะเล่าให้ฟังว่าหนูนะ หนูรู้จักเพราะพี่กูอะ
- มาร์ค : พี่คนไหนนะ
- ขวัญ : พี่ลูกบ้า คือพี่เขาไปหากูไง
- มาร์ค : ที่ไหน?
- ขวัญ : ที่บุรีรัมย์ ที่นีู้กำลังจะกลับบ้านพอดีเลย หนูนั่งรถไฟมาจำกันอยู่ที่รถไฟ แล้วที่นี้ คือแบบต้องมีตั้งคันนะ แต่ก่อนหาร้อยหกร้อยมันไม่ใช่ตั้งคันน้อย ๆ นะ สมัยปี 34, 35 อะไรเงี้ยตั้งคันเยอะนะ พอมาปั๊บพี่กูก็เจอ เฮ้ย! หนูจะไปหา มึงพอดีเลยอะไรเงี้ย
- มาร์ค : เจอที่บนรถไฟนะ
- ขวัญ : เออ แล้วกูก็ไปบอกเออ หนูจะกลับบ้านแล้ว เฮ้ยอย่าเพิ่งกลับเดี๋ยว มึงไปนอนหอกูอะไรเงี้ย ไปก็ไปเจอพวกเพื่อน ๆ เขานะ
- มาร์ค : ตอนนั้น ม. อะไร
- ขวัญ : ม. 4
- มาร์ค : อ้อ.. ตอนนั้น มึงเรียนที่บุรีรัมย์
- ขวัญ : ม. 4 ยังอยู่บุรีรัมย์ ยังไม่ได้เรียน อ.ย.ว.
- มาร์ค : เออ ใช่
- ขวัญ : ก็อยู่ที่นั่นแหละ มันก็แบบ ไล่ไปปั๊บมาเจอแบบ ตอนนี้นี้แบบ พวกเขาซื้อคงซื้อของอะไรเงี้ย เราก็อะ! ของอะไรของพวกมึงกันวะ มีตั้งคันเปล่า พี่กูเขาบอกกูก็เอาตั้งคันให้พี่กูไป เท่าไหร่วะ สี่ร้อยหรือห้าร้อยเก็บไว้สองร้อย ขึ้นรถกลับบ้านแล้วก็ไปมา ซื้อมา 4 ตัวร้อย 3 ตัวร้อยเงี้ย เราก็อะ! เคยเจอ มึงซื้ออะไรของมึงวะ เรามองอาการแบบพวกมันก็เก๋อะ ตอนนั้นเราติดนักเลงอยู่แล้ว เราก็อะ! อยู่แล้วพวกมันก็มองแล้ว ก็เก๋แบบนักเลงวะ ทำอะไรกันแล้วแบบแม่งเท่หะไรเงี้ย
- มาร์ค : แล้วไปเล่นได้ไง
- ขวัญ : อ้าว.. ความอยากลองไว้ว ของมันเป็นยังงี้วะ ดูมันแบบ เก๋ ๆ นึกแบบเราจะเดินสายโจร สมัยแต่ก่อนเนี่ย เดินสายเหี้ยอะไรเงี้ย ชอบชะงันแหละ ค่านิยมใหม่อะไรเงี้ย เขาซื้อมาเล่นกัน มาดูกัน มันก็ดีอะ ถูกใจก็เล่นไป มันก็มันอะไรเงี้ย บางทีก็มีการถามเขาด้วยนะหมดแล้วเหอประมาณเนี่ย ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ไม่เคยเล่นเลย
- มาร์ค : ครั้งแรกเลยเปล่า

- ขวัญ : เออ..ครั้งแรกอะไรเงี้ย ก็ไม่ได้นอนทั้งคืนเลย ก็กลับบ้าน กลับบ้านมาอะไรมามาอยู่ บ้านก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น คือจบปิดเทอมอยู่ที่บุรีรัมย์ก็คือปิดเทอม ก็กลับบ้านปั๊บ พอเปิดเทอมอะไรเสร็จ ตรงนั้นก็ไม่มีอะไร ก็เคยไปครั้งนึงแล้วพี่ไปเจออะไรเงี้ย ไปเจอแบบเข้าไปซื้อไปซื้อมาก็ดูดีให้มัน มันก็จบไปตรงนั้น เพียงแต่ว่าความมันไม่มันอะไรเงี้ย
- มาร์ค : มันไม่เหมือนเฮฮา
- ขวัญ : เออ..มันไม่เหมือนเฮฮา เออ ตอนแรกที่แบบเจอพวกเพื่อน ๆ พี่อะไรอะแยะ
- มาร์ค : ซื้อมาเล่นคนเดียวไง
- ขวัญ : เออ.ซื้อมาเล่นคนเดียวมันก็ไม่มัน ไม่อะไรเงี้ย ซื้อแบบ เล่นไปภาษาแบบคนไม่ค่อยเก่งไม่ค่อยเป็นอะไรเงี้ย อ่อนอะไรเงี้ย มันก็ไม่มันไม่อะไร คือก็จบไป ก็ผ่านไป หยุตไปแค่ตรงนั้นแล้วใช้ชีวิตตามปกติ คือเรียนมั่ง เกมมั่งอะไรเงี้ยคบแฟน มีแฟนอะไร ก็คือแค่นั้นเอง คือแบบไอ้เรื่องยาเสพติดก็ไม่ได้มาพัวพัน แต่ก่อนนี้ แล้วก็พอนั้นมาปั๊บ พอเริ่มมีปัญหาทางเรียนอะไรเงี้ย ตีรัน ต่อยตีกันอะไรกันเงี้ย ย้ายสี เพราะเราอยู่ไม่ได้ ก็ย้ายเข้ามาเรียนที่อยุธยา พอย้ายกลับมาเรียนก็มาเจอเพื่อนใหม่ อะไรใหม่เงี้ย แต่เรื่องม้ามันก็จบไปแค่ตรงนั้น
- มาร์ค : จบไปแค่ตรงนั้น
- ขวัญ : เออ..มันก็มีเรื่องใหม่เข้ามา
- มาร์ค : แต่กูนะเล่นมาแล้ว
- ขวัญ : เออ..เรื่องผงอะไรเงี้ยเข้ามา แล้วก็ไปเล่นผง
- มาร์ค : จากไหน?
- ขวัญ : ก็จากเพื่อนรุ่นพี่ไง คือเพื่อนของเราคนหนึ่งมาแนะนำให้รู้จักอะไรเงี้ย
- มาร์ค : มาอยู่ อ.ย.ว.
- ขวัญ : หันมาเล่นผง ตอนแรกก็แค่ดูเฉย ๆ หลัง ๆ มากก็เริ่มฉิด เราแบบอยากจะเก่า ไอ้เหยียพวกรุ่นพี่มันแบบมันฉิดได้ก็ตองฉิดได้อะไรเงี้ย กูแบบต้องการเก่าไง
- มาร์ค : มึงชักเท่าไหนวะ มึงกลัวกูก็กลัววะ
- ขวัญ : ในความคิดตัวเองคิดว่า ทำอย่างนี้แล้วปั๊บเนี่ย คนแม่งจะแบบกูเนี่ยเจ๋ง กูเนี่ยเก่ากูแม่งดูดีอะไรเงี้ย เราก็ไม่รู้มันใช่หรือไม่ใช่ในตอนนั้นนะ มันเรื่องของความคิดอีกอย่างนึง
- มาร์ค : ไม่รู้คิดได้ไง

- ขวัญ : เอ่อ..ไม่รู้มันคิดได้ไง ถ้าย้อนกลับมาคิดตอนนี้ เราสามารถตอบตัวเองได้ว่ามันคืออะไร มันใช่ มันเลว มันชั่ว มันดีเราตอบได้ ก็เนี่ยมันมาอะไรมา เล่นมาเยอะ นานหลายเดือนนะ เกือบปีแน่ะ
- มาร์ค : ผงนะนะ
- ขวัญ : อือ..มันก็ห่างไป ก็ไม่ห่างหรอกมันก็ยังเล่นอยู่ยังหมกหมุมอะไรอยู่จนมันหาซื้อไม่ได้
- มาร์ค : ม้าตีตลาด
- ขวัญ : หาซื้อไม่ได้ อะไรไม่ได้ปั๊บ ก็อยู่นิ่ง ๆ ก็ทรมานตัวเองอยู่พักนึงอะ
- มาร์ค : ผง ทรมานนะ
- ขวัญ : พักใหญ่อะ พุดน้ำลายไหลอะ หาว กินข้าวกินปลาที่ไม่ได้ ปวดเนื้อปวดตัวไปหมดหลาย ๆ อย่าง
- มาร์ค : ทรมาน ภูเขาใจ
- ขวัญ : ก็นั่นแหละ ก็นั่นไป มันก็วันเวลานะเนอะ มันก็รักษาเราไปเอง แล้วเราก็เลือกหันเข้าไป วกเข้าไปถึงเรื่องเก่าอีกแล้ว เรื่องม้าเรื่องอะไร ก็กลับไปเล่นมันเหมือนเดิม อะไรเงี้ยเพื่อนฝูง
- มาร์ค : เจอใคร
- ขวัญ : ก็เจอเพื่อนไง เพื่อนในห้องมันเล่นอยู่
- มาร์ค : มันเริ่มเล่น
- ขวัญ : เออ..แรก ๆ เราไม่รู้ไง แล้วเรารู้ตอนหลัง เพื่อนเอามาทีเยอะ ๆ เราก็เล่นกับมันอะไรกับมัน เราก็เริ่มซื้อมัน ช่วยมันออก อะไรเงี้ยเล่นกันไปอะไรเงี้ย
- มาร์ค : ก็เริ่มสนุกอีกครั้งนึง
- ขวัญ : ก็หวนกลับมาอีกครั้งนึง มันยังมันกันเหมือนเดิม เล่นกันเหมือนเดิม เล่นจนยาวมาจนเรียนไม่จบ อะไรไม่จบ จบแบบมาเรียนมา ว.ค. ราชภัฏอยุธยาอะ ก็เล่นมา อะไรมาก็ยังเล่นของเหมือนเดิม รุ่นพี่ที่อยู่วิทยาลัยเขาก็เล่น ที่นี้รุ่นพี่เขาก็เล่นกัน เราก็แบบเสนอตัวเข้าไปเลย เราซื้อของถูกได้ เราอะไรได้เรามีเพื่อนเยอะ เพื่อนเก่า ๆ สมัยเรียนที่ซื้อกันอยู่เนี่ยมันแพง
- มาร์ค : ที่ซื้อกันอยู่เนี่ยมันแพง
- ขวัญ : เออ..อะไรประมาณนั้นแหละ เราก็ออกมาแล้วก็มาเล่นอะไรปั๊บเงี้ย ซื้อแบบบางที่แบบว่ามันก็เริ่มมีการขายขึ้น จำหน่ายขึ้น
- มาร์ค : กำไรมันเยอะ

- ขวัญ : เราก็ไม่ได้หวังอะไรหรอก เพื่อมาเอาใจพวกรุ่นพี่มั้งอะไรมั้งเราจะได้แบบกว้าง
- มาร์ค : อยากจะเป็นนักเลงอีกและ
- ขวัญ : ดูดีขึ้นมาอะไรเงี้ย ดูแบบกว้างขึ้นมา รุ่นพี่นับถือแบบแฮ้ย..ไอ้ขวัญมันคืออะไรเงี้ยนะ เอาของเพื่อนมาขายมาอะไร แต่เราไม่ได้หวังว่าจะรวยอะไร ก็คือแบบเล่น ๆ กันไปตัวละ 60 70 เพื่อนให้ เล่นกันหมดไม่มีตั้งค้ให้เพื่อนมั้งอะไรมั้งก็ว่ากันไปอะไรกันไปจนเกือบแยะนะ ตัวเองก็แย่พ่อแม่ก็มองดูว่าแย่ บ้านช่องไม่กลับให้เลิกเรียน ค่าเทอมจ่ายที่ สองครั้งสามครั้งเอาเงินไปลงทุนตรงนั้นหมด ไปหมดกับเรื่องมั่ว เรื่องอะไรเนี่ยหมด
- มาร์ค : ไอ้ที่ว่าลงทะเลเบียนอะไรเนี่ยนะ
- ขวัญ : ลงทะเลเบียนเรียนอะไรเงี้ย ก็ไม่ได้ลงหรอก ลงที่ 3 หน่วยกิต ก็อยู่ไปเงี้ยอยู่มาจนแม่ดูแล้วไม่ดีก็ให้เลิกเรียนแล้วเราไปบวชเณร เป็นเณรก็ยังเล่นอยู่ บวชเณร 1 เดือน บวชพระก็ยังเล่นอยู่ จนก็เริ่มแบบเล่นไปอะไรไปปั๊ปปอ สึกมาก็ยังเล่นอยู่ พอไปสมัครทหารทางบ้านบังคับ น้ำบังคับอะไรบังคับ
- มาร์ค : เอาไปสมัครทหาร ตอนมึงเป็นทหารกูไม่คอยได้เจอมึงหรอก
- ขวัญ : เป็นพลทหาร ก็สมัครเป็นทหารปั๊ปปอ สมัครก็ได้เป็นปีเดียว เอาวุฒิขึ้น ม. 6 ได้เป็นปีเดียว ก็ไปอยู่ประจำตัวกับนางกับนายก็ห่างไปช่วงนั้นเรียกว่าห่างไปเยอะ ห่างไปมาก ห่างไปไกลอะ ห่างไปเยอะแล้วกลับไปเล่นกับมันอีกอะ ไปเจอเพื่อนเก่า ๆ
- มาร์ค : แล้วตอนมึงเป็นทหารมึงมีโอกาสเล่นเหรอะ ช่วงฝึก
- ขวัญ : ช่วงฝึกไม่มีโอกาสเล่น 3 เดือน ไม่มีโอกาสเล่นเลย พอฝึกเสร็จอะไรเสร็จเงี้ยไปเจอเพื่อนมันก็เล่นเหมือนกัน
- มาร์ค : ไม่อยากเหรอะ
- ขวัญ : ก็ไม่อยาก ไม่เล่นก็ไม่เห็นมันจะตายเลย ก็ไม่เป็นไรถ้าไม่อยากไม่อะไร พอฝึกเสร็จอะไรเสร็จเริ่มมีอิสระ เริ่มอยู่กองร้อยเริ่มทำงานเริ่มอะไร เริ่มมีเวลาว่าง
- มาร์ค : กลับบ้าน
- ขวัญ : เออ.กลับบ้าน
- มาร์ค : มึงกลับมาจากที่มึงไปเป็นทหาร ฝึกไปแล้วเลิกไปแล้วหยุดไปแล้วนะ กลับมาเล่นอีกเพราะอะไร
- ขวัญ : ก็ไม่เพราะอะไร ก็มีคนเอาได้อะไรได้ ไม่เกี่ยวกับเพื่อนฝูงหรอก
- มาร์ค : สังคมเดิม ๆ
- ขวัญ : เออ.. สังคมเดิม ๆ มาเจอกันสมมณากัน ก็เล่นกันเหมือนเดิมก็กลับมาเล่นเหมือนเดิมก็เล่นกันอย่างเก่า

- มาร์ค : ตอนนั้นเป็นราชการแล้วใช่ไหมเนี่ย
- ขวัญ : ยังตอนนั้นยังเป็นพลทหารอยู่
- มาร์ค : ยังฝึกอยู่ปี่เดียว
- ขวัญ : กลับมาเล่นเหมือนเดิม พอได้ทำงานนายเขาช่วยอะไรเงี้ยกลับมาสอบเป็นนายสิบก็สอบติดก็หยุดไปพักนึงพอได้กลับมารับราชการได้มาทำงานเต็มตัวได้รับเงินเดือนก็หวนกลับมาเล่นอีกจนตัวเองพลาด
- มาร์ค : ไม่ใช่แล้วก่อนนู่นละที่เมื่อกี้เล่าให้ฟังว่า
- ขวัญ : อ้อไปปล้น ไปอะไรนะ
- มาร์ค : เออ มันช่วงไหน
- ขวัญ : ช่วงนั้น ช่วงพลทหาร ก็ปล้น ให้ลูกน้องไปซื้ออะไรเงี้ย ไปซื้อก็เอาเปรียบต่อรองอะไรไม่ได้ซักอย่าง
- มาร์ค : ซื้อม 3 เม็ด แม่เหล็กเม็ด
- ขวัญ : เออ..อะไรประมาณเนี่ย
- มาร์ค : ซื้อม 10 เม็ด แม่เหล็ก 2 เม็ด
- ขวัญ : มันก็ไม่ได้ทำอะไรก็เค้นอะไรเงี้ย ก็ปล้นแม่เหล็ก
- มาร์ค : ปล้นยังงี้ละ
- ขวัญ : เขาทำแบบว่า เขาบอกมันว่าซื้อของห้าตัวสิบตัวอะไรเงี้ยยื่นตั้งค์เรามีตั้งค์แต่ก็ไม่เกะหรือกมันเหมือนจะใกล้จำนวนราคาของอะไรเงี้ย พอมันควักของออกมาเรารู้ว่าของมันมีอยู่ที่ตัวเราตะปบซะ กระโจนเข้าทำร้ายมันเลย ต่อยมันเลย อะไรมันเลยเงี้ยแต่ก็ไม่สำเร็จ ไอ้ที่สำเร็จมันก็มี ไอ้ที่ว่าคุ้ยอยู่เนี่ยไม่สำเร็จเพื่อนมันเยอะ โดนตีเอาอะไรเอา
- มาร์ค : แยกไป
- ขวัญ : เออ..เราก็แยกไปก็คือเราก็ไม่ได้ของเล่น
- มาร์ค : แต่ก็ปล้นมาหมดแหละ
- ขวัญ : ไอ้ที่เคยปล้นมา จะเอาอาการนี้มันมีคนเดียวอะไรเงี้ย บางทีมันเด็กรุ่นน้องอายุน้อย ๆ ที่มันขายมั่งอะไรเงี้ย คือเราใช้กำลังหนอยมันก็สู้เราไม่ได้ เราก็สู้ได้มันมีของอยู่กับตัวก็ตัวเราก็เอามาหมด
- มาร์ค : ปล้นเขาหมด
- ขวัญ : เออ..ก็เอามาหมด เพราะเราคิดในใจอยู่แล้วว่าพวกมันไม่กล้าแจ้งตำรวจหรือทำ

อย่างเงี้ยเรามีของเล่นด้วยแต่มันก็เสี่ยงหน่อย คือก็เสี่ยงเราไม่กลัวเราทำตัวเหมือนกับว่าชีวิตไม่เหลืออะไรแล้ว ทำทุกอย่างเพื่อของพวกนี้ ทุ่มเทให้กับของพวกนี้เราต้องได้มา

มาร์ค : บวกกับใจนักเลงด้วย

ขวัญ : จะย้อนกลับไปว่าเราไม่มีเราก็อยู่ได้ เราไม่รู้ว่าเราติดไม่ติดนะ แต่เราไม่มีเล่นเราก็อยู่ได้ แต่เวลาเล่นเข้าไปแล้วมันอีกเหิมอะไรต่าง ๆ นานา บางครั้งมันบรรยายออกมาเป็นคำพูดไม่ได้ว่าแบบมันอยู่ในใจที่แบบเยอะแยะมากมาย หลายสิ่งหลายอย่างมันแบบเราไม่รู้จะบรรยายออกมายังไง คิดอะไรต้องทำและต้องทำให้ได้กว่านั้น มันก็เปรียบเสมือนเราคิดอะไรไม่ออกถ้าคิดไม่ออกก็เครียดทั้งคืนนอนไม่หลับอะไรประมาณนี้แต่ถ้าคิดอะไรแล้วต้องทำให้ได้ตั้งใจ ใครทำอะไรไม่ถูกใจเสียความรู้สึก ไม่ชอบใจ ไม่อะไรเงี้ยต้องทำออกไป แล้วเราทำอะไรประสบความสำเร็จ ประสบความสำเร็จของคนที่คุณคิดตอนนั้นขณะนั้นก็คือ ประสบความสำเร็จจริงหรือไม่ประสบความสำเร็จเราก็ไม่รู้ แต่ขอให้ได้ทำถ้าทำไปแล้ว แล้วมันก็สบายใจ ก็ทำไปอะไรไปทำตอนนั้นอยู่พักหนึ่งก็เลิกไป

มาร์ค : ใปลันม้าเนี่ยนะ

ขวัญ : ช่วงที่ไม่มีตั้งค์แต่ก็ไม่ถึงกับขนาดไปลักขโมย อะไรใครไปจี้ไปปลันอะไรเขาแต่ก็มีตรงนี้แค่ตรงเนี่ย

มาร์ค : เนี่ยนะชีวิตคนเราก็เป็นไปได้

ขวัญ : ทำไปทั่ว ตอนเราเป็นทหารอย่างที่เราผ่านไปตั้งแต่ต้นแล้วมันก็จบไปพอได้ไปสอบ นายพวกพี่ที่เราไปประจำตัวเขาอยู่ อะไรเขาช่วยเราก็สอบได้เป็นนายสิบ

มาร์ค : นายสิบรับราชการ

ขวัญ : ใช่เรารับราชการก็ยังเล่นอยู่ช่วงนั้นห่างไปพักหนึ่ง ก็ยังกลับมาเล่นอีกจนตัวเองพลาด

มาร์ค : พลาดยังไงวะ

ขวัญ : คือไปมั่วสุมอยู่กับรุ่นน้อง พวกอะไรเก่า ๆ ที่คบกันสมัยปลันมาอะไรเงี้ย ก็คบกันอยู่อะไรกันอยู่ รุ่นน้องไปทำผิด ทำอะไรเงี้ย

มาร์ค : ทำผิดยังไงมั่งล่ะ

ขวัญ : ทำผิดคือแบบว่าไปเอาเด็กมาลงแขก ข่มขืนอะไรเงี้ย

มาร์ค : ซิงทรัพย์ วังราว

ขวัญ : อันนั้นไม่รู้เขาแต่ที่ว่าข่มขืนอะไรกันเงี้ยมันมี แล้วก็ทางพ่อแม่ผู้หญิงเขาเอา

เรื่องแต่เราไม่เกี่ยวนะนะ วันนั้นเราก็ไม่อยู่หรอก แต่ว่าด้วยความแสดงสปิริตในความ
เป็นรุ่นพี่พารุ่นน้องหนีไปอะไรเงี้ย แล้วไปอยู่บ้านเพื่อนอีกคนนึง สุดท้ายเพื่อนก็หัก
หลังเราอะไรเงี้ยประมาณแบบแจ้งตำรวจบอกมามั่วสุมกันอยู่ที่บ้านก็ถูกจับติดคุก 6
เดือน

มาร์ค : เป็นนายสิบนะนะ

ขวัญ : เป็นนายสิบติดคุก 6 เดือน

มาร์ค : ติดคุกไหนเนี่ย

ขวัญ : ถูกดบ่าเหินจ คุกทหารนะ ถูกพักราชการ

มาร์ค : มียาด้วยเปล่า

ขวัญ : ไม่มีในนั้นไม่มี

มาร์ค : ไม่ใช่ที่โดนนะ

ขวัญ : ไม่มียา ตรวจเยี่ยวเฉย ๆ

มาร์ค : อ้อ เจอ

ขวัญ : นั้นแหละก็ติดคุกอยู่ 6 เดือนแล้วก็รู้สึกดีมาอะไรมาเผชิญแบบผู้ใหญ่ที่เขาเคยช่วย
เราอยู่ เราเคยแบบประจำตัวเขาอยู่ เขาก็ช่วยเราอีกทีหนึ่ง ในระหว่างที่ถูกพักราชการ
หลังจากที่ออกมาจากคุกอะไรแล้ว หลักจากติดคุก 6 เดือนแล้วคนแบบดูถูกมาก ๆ อะ
แถวบ้านนะแม้กระทั่งพี่น้อง พี่ป้าหน้าอาเราแบบดูถูกเราสุด ๆ จนแบบน้ำตาไหลอะ ดู
ถูกเราต่าง ๆ นานา จนพ่อแม่เราไม่รู้จะเอาหน้าไปไว้ไหนเรารู้ซึ่งเลยว่ามันเป็นยังไง ๆ
กลับไปอยู่ทีกองร้อยหลาย ๆ คนแบบไม่เอาเราแล้วอะ รุ่นพี่แบบไม่เหมือนก่อนแล้ว
เราเป็นอย่างเงี้ยจบกันไปเราเหมือนอยู่ตัวคนเดียวนะ เราเริ่มรู้แล้วว่ามันเป็นยังไง เรา
เริ่มรู้สึกตัวเองนะ เรากลับมาทำงานเริ่มบอกกับตัวเองว่าจบกันทีพอกันทีของพวกนี้
อะไรเงี้ย แต่ทุกคนมองกลับไปทุกคนก็ให้อภัย กลับมาดีทำงานทุกคนก็ให้อภัยเราก็ใช้
ชีวิตที่ปกติที่ทุกคนยอมรับได้อะ ผู้บังคับบัญชาทุกคนยอมรับได้ อะไรยอมรับได้

มาร์ค : ก็หยุด

ขวัญ : มันก็หยุดแค่นั้น มันหยุดตรงที่ความรู้สึกตัวเองระหว่างพวกเพื่อนร่วมกับรุ่นพี่
อะไรเงี้ย แต่ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดก็คือพ่อแม่ ใจที่เสียใจเรากลับมาปั๊บน้ำตาเขาอะไรเขาเงี้ย
แล้วพ่อเผชิญป่วยพอดีแล้วบ้านเราก็ไม่ค่อยจะมี คือแบบว่าไม่ใช่คนร่ำรวยอะไรเงี้ย
หรือว่าจะเป็นแผนเราไม่ได้คิดว่าไม่ใช่แผนหรอก คือคล้าย ๆ พ่อเราเนอะ ลูกก็ได้รับ
ราชการอะไรเงี้ย พ่อเราพ่อเป็นเส้นเลือดใช้มียลอะ พ่อเราอะ ช่วงนั้นที่พักร
ราชการเราก็คิดได้และ ช่วงที่พักราชการอยู่เราก็คิดตัวเองทำตัวเองแบบว่า เออ..

กูจะทำยังไงกูจะกลับมาช่วยพ่อกูได้เราคิดย้อนไปหลาย ๆ อย่างที่ผ่านมามีถ้าเกิดกูเป็นคนดี ถ้าเกิดกูแบบไม่เล่นไม่อะไรแต่ก่อน พ่อกูคงไม่ ไม่ต้องทนเจ็บต้องปวดอะไรเงี้ย แล้วก็แบบพวกพี่ชายมั่งที่แต่ก่อนเคยเล่นด้วยกัน อะไรกันแล้วเขากลับตัวก่อนเรา

มาร์ค : นี่มึงคิดเล็กໄໝ້

ขวัญ : เออ..คิดเล็ก ไม่ใช่คิดเล็กหรือมันคิดได้อะ แต่มันไม่ได้เล่นแล้ว ไม่เล่นตั้งแต่เราติดคุกแล้ว แล้วก็กลับมาเรามาเริ่มคิดได้อะ

มาร์ค : ไม่ใช่ตรงนั้นกูเข้าใจว่าตอนนั้นมึงกำลังคร่ำ ๆ ของชีวิตมึงนั้นนะ กูอยากรู้ว่ามึงคิดจะเลิกเนี่ย ทำไมมึงถึงคิดจะเลิก แล้วมึงผลักชีวิตออกจากตรงนั้น

ขวัญ : มันมีสิ่งที่น่าสนใจที่ต้องผลักดันออกໄໝ້

มาร์ค : เออ..ขณะนั้นมันยาก มึงทำยังไง มันยากนะໄວ້ กูก็ผ่านมากูรู้ว่ามันยาก

ขวัญ : เออ..เรื่องนี้มันเป็นเรื่องของจิตใจเลยอันดับแรกที่เราติดคุกอยู่ 6 เดือน ติดคุกทหารอยู่อะ พ่อแม่ไปเยี่ยมเนี่ยน้ำตาไหลตลอดเลย ซื่ออะไรไปให้กินเจี่ยตอนนั้น ความคิดเราหยุดแค่แม่เ๊ย เราก็สงสัยแม่เราคิดได้อะไรได้ แต่มันไม่สำคัญหรือเมื่อเรามาอยู่ข้างนอกแล้วเราจะทำได้มัย ในเมื่อเรามาอยู่ข้างนอก เรามีอิสระเสรีแล้ว ปูบเนี่ยมึงเชื่อมัยพี่บ้านาหลาย ๆ คนรุมว่ากู รุมด่าเราอะ ว่ามึงเป็นลูกประเภทไหน แล้วพ่อกับแม่ก็มาป่วยด้วยซ้ำพ่อก็มาป่วยอีกแล้วก็ไม่มีตั้งค์ ไม่ใช่ไม่มีตั้งค์หรือคล้าย ๆ จะทำให้เราคิดว่า กูต้องรอมึง ถ้าเกิดว่ามึงไม่เกไม่ติดยาซะเนี่ยกูก็ไปผ่าได้ เลื่อนตั้งนานแล้ว แบบคิดไปอะไรไปมึงเชื่อมัยน้ำตาแม่งไหลเลยอะ มึงเชื่อมัยเจง กูกลับมารับราชการอีกครั้งหลังจากที่ถูกพักราชการไปกูกลับ

มาร์ค : ไม่น่าที่จะได้

ขวัญ : เออ..ไม่น่าที่จะได้เลยกูกราบดินกับพ่อกับแม่กูเลยอะ พ่อกูกลับมาทำงานได้รับเงินเดือนเดือนแรก 2 เดือนเนี่ย พอเข้าเดือนที่ 2 กูพาพ่อกูไปผ่าเลยอะ ผ่าได้เลื่อนนะ ใช้สวัสดิการของตัวเอง ใช้อะไรตัวเอง

มาร์ค : ที่เราสามารถทำได้

ขวัญ : ที่มันเป็นความภูมิใจอะ เออเราสามารถช่วยเขาได้อะไรเงี้ย

มาร์ค : ก็ดี

ขวัญ : ที่มันเป็นแบบเสียงคนรอบข้างแต่ก่อนนี่ที่เราพลาดแล้ว เขารู้ว่าเราเป็นทหาร เราทำงานแล้วอะไรเงี้ย เรายังเอาดีไม่ได้อะไรเงี้ย เขาซ้ำเราอะไรเราเขาว่าเราต่าง ๆ นานา แม้กระทั่งยืมรถเขา เขายังไม่ให้เราเลย มอไซค์คันนี้

มาร์ค : เดี่ยวมึงเอาไปซื้อม้า

- ขวัญ : อะไประมาณนี้แหละ มันเจ็บมันฝังเข้ามาแบบในกระดูกดำเราอะไรเงี้ยเราก็คิด
ตรงนี้แหละ มันน่าจะถึงเวลาแล้ว เพื่อนเก่า ๆ เจอกัน ชักชวนกันคือแบบผลัด เราทำ
ได้ พอเราเริ่มทำครั้งแรก เราเริ่มพูดครั้งแรกเราทำได้นี้หว่า ต่อไปเราก็คทำได้
เรื่อย ๆ จนมีทุกวันเนี่ย เราก็ออยู่ดี อยู่ได้
- มาร์ค : ก็ดี

การสร้างสรรค์เรื่องราวการติดยาของเบงค์

เบงค์ : เด็กดีที่ถูกเตะเข้าหายาด้วยฝ่าเท้าของพ่อเอง

โลกส่วนตัวอยู่กับแอสตัมป์ ต้มสนใจแอสตัมป์อยู่หลายปี จนเมื่อเด็กยุคสมัยใหม่เริ่มตอบรับเกมส์คอมพิวเตอร์จากต่างประเทศ ต้มอยู่ในกลุ่มนั้นด้วย การเล่นเกมเริ่มต้นเรียนรู้จากเครื่องเล่นเกมส์แบบง่ายๆราคาไม่แพง แล้วพัฒนาเป็นอุปกรณ์ที่ซับซ้อนราคาแพง เน้นการต่อสู้ของตัวการ์ตูนที่เบงค์รู้สึกว่ามันเป็นเกมส์ที่ทำลายสติปัญญา และต้องทุ่มเทศึกษาเกมส์อย่างยิ่ง การทุ่มเทเวลาเพื่อเล่นเกมกับสะสมแอสตัมป์นั้นต่างกัน การสะสมแอสตัมป์ใช้เวลาให้ความสุข ผ่อนคลาย ภูมิใจในงานเชิงศิลปะของการออกแบบ ที่บรรดาศิลปินทั้งหลายถ่ายทอดเป็นประวัติเรื่องราวของสังคม มีเทศกาลให้เฝ้ารอ มีสังคมให้แลกเปลี่ยนทักษะ มันมีความสุขที่เป็นความสงบ แต่การเล่นเกมเป็นเครื่องเล่นที่เริ่มต้นด้วยการฝึกฝน ใช้ความสามารถทำลาย กระตุ้นอารมณ์ให้ต้องการเอาชนะ ในกฎเกณฑ์กติกาที่ผูกพันอยู่กับวิธีเล่น ครั้นนั้นก็จะได้รับการชื่นชมจากเกมส์ เป็นคะแนน แต้มต่อ ไต่อันดับ ครั้นแพ้ก็ปลอบปลุกให้พยายามต่อไป เหมือนเกมส์เป็นเพื่อนที่มีลักษณะเดียวดี เดียวร้าย แล้วอารมณ์ของต้มก็ขึ้นลง ดีร้ายไปกับเกมส์นั้นด้วย หากแต่ความรู้สึกที่ต้องการเอาชนะนี้แหละที่ทำให้เบงค์ต้องใช้เวลาศึกษา แก้อัปเดตในความรู้ความลับความยากของเกมส์ให้จบได้ เบงค์เก็บเอากิจกรรมการสะสมแอสตัมป์ที่เขารักไว้ชอกหนึ่งของอารมณ์ บอกกับตนเองว่า เขาไม่มีวันล้มเลิกพัฒนากิจกรรมตรงนี้ แต่เขาต้องใช้เวลากับการศึกษาเรียนรู้เกมส์ โดยการสนับสนุนของพ่อและแม่ที่ยอมให้เบงค์มีเกมส์ส่วนตัว ครบครัน อุปกรณ์เสริมเครื่องเล่น คู่มือประกอบการเล่น ต้มมีครบครัน มีการเข้าสังคมในหมู่เด็กที่เล่นเกม โทรศัพท์พูดคุย อธิบาย เข้ากลุ่มเล่นกันในบ้านยามเลิกเรียนจนดึกดื่น แรกๆพ่อแม่ไม่ว่า แต่เมื่อความสนใจมันมีมากมันกระตุ้นให้ศึกษาเรียนรู้ จนกลายเป็นความหมกมุ่นไม่หลับไม่นอน แม่เริ่มเตือนต้ม ซึ่งอยู่ในระยะย่างก้าวขึ้นขั้นมัธยมต้น แล้วก็มาเรียนอยู่โรงเรียนที่แม่สอน เป็นเด็กเรียนดี ติดอันดับท็อปเทน แม่มีบ้านพักครูอยู่ในโรงเรียน เบงค์จึงสะดวกที่จะเข้ามาบ้านได้ตลอดเวลา การเล่นเกมก่อปัญหาเกินกว่าที่คาดคิด พ่อที่ไม่เคยเริ่มบ่นว่าที่เห็นต้มเล่นเกมอยู่จนดึก ไม่พักผ่อนนอนหลับ การนอนดึกทำให้เบงค์ตื่นสายจนบางครั้งไม่มีแรงไปโรงเรียน พ่อเริ่มโกรธเบงค์มากขึ้น แต่สายไปแล้วต้มหมกมุ่นกับการเล่นเกมจนไม่สามารถจะดึงตัวเองให้กลับมาจดจ่อกับกิจกรรมอื่นใดได้อีก พ่อกับเบงค์ทะเลาะเบาะแว้งโต้เถียงกันเป็นประจำ อันเนื่องจากเกมส์ พ่อระงับการสนับสนุนการเล่นเกมส์ แต่เบงค์ไปขอแม่ แม่ก็แอบให้ ต่อมาพ่อรู้ พ่อดูแม่จนแม่ไม่กล้า เบงค์เก็บเงินค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้งหมดมาทุ่มเทเอง ไม่ใช้จ่ายเงินเก็บไว้ซื้อเกมส์เล่น จนเบงค์เริ่มจะโดดเรียน พ่อกลับมารู้เรื่องทำร้ายร่างกายเบงค์อย่างรุนแรง ด่าทอ ปลุกเอาเรื่องหน้าตาที่เหมือนพ่อแต่สันดานต่างกัน ไม่สมควรจะเป็นลูก ทุกเรื่องอันไม่เกี่ยวข้องถูกรื้อค้นมาสาธยายให้เบงค์รู้สึกแสบกับตนเองมากที่สุด แล้วความ

ขัดแย้งก็ผ่านไป ตั้มรู้สึกผูกพันกับคนในบ้านน้อยลง กลับมาระบายความอัดอั้นในกลุ่มเพื่อนมากขึ้น จิตใจไม่มีจะเรียน ชวนเพื่อนมาบ้านเล่นเกมส์ เล่าเรื่องทุกข์สุข หัดกินเหล้า สูบบุหรี่กันในบ้านพักครู ของแม่ พอโรงเรียนเลิกก็แยกย้ายกันกลับบ้าน ไม่มีใครรู้ กลางคืนเบงค์เล่นเกมส์คนเดียว เล่นจนสว่างตื่นสายไปโรงเรียนแทบไม่ทัน พอด่ำไล่หลังออกจากบ้านไป ครูในโรงเรียนเริ่มฟ้องแม่เมื่อเบงค์โดดเรียน เบงค์เลยต้องเข้าเรียนในบางชั่วโมงที่เข้มงวด แต่โดดเรียนในชั่วโมงที่ไม่มีปัญหา

แน่นอนที่สุดผลการเรียนแย่งลง แม่บอกพ่อให้จัดการกับเบงค์ พ่อโกรธจัดเหมือนเคย ด่าทอรุนแรง ลงไม้ลงมือ ขณะที่น้องนั่งดูเฉยๆ แล้วเที่ยวพูดด้วยความคะนองปากว่า “เดี๋ยวนี้ไอ้เบงค์มันเหี้ยแล้ว” เบงค์ไม่ถือสาหรอกเลย เนื่องจากเป็นเด็ก แต่น้องกลับเริ่มแสดงอาการรังเกียจ ไม่สูงส่ง ไม่เล่นด้วย น้องกำลังโตน่ารัก ฉลาดเฉลียว และสดใสสมวัย เป็นที่ชื่นชมของพ่อกับแม่ทุกเรื่อง แต่เบงค์กำลังเป็นทุกอย่างที่ตรงกันข้ามกับน้อง พ่อแสดงฤทธิ์ต่อไปจนคนบ้านใกล้เคียงได้ยินกันทั่ว สิ่งที่พ่อทำรุนแรงที่สุดคือ เข้ามาค้นทุกสิ่งที่เป็นของเล่นของตั้มออกมาหน้าบ้าน โยนเครื่องเล่นเกมส์ลงมาจากหน้าต่างชั้นบน แตกพังจนเสียหายใช้การไม่ได้ และที่สำคัญพ่อหรือเอาสมุดแสดมปีทีเบงค์พากเพียรสะสมมานานนับปี ฉีกกระชาก ปลิวว่อน โยนตามเกมส์ลงมาจากบ้าน แสดมปีนับร้อยดวงหลุดลอย ปลิวว่อนลงสู่ถนน สู้พุ่มไม้ ลงบ่อน้ำ ติดค้างตามราวเสื้อผ้า ตั้มวิ่งตามลงไปรอดูแสดมปีแต่ละดวงหล่นลงสู่ที่ต่างๆ ใจของเบงค์ปลิวตามไปด้วยและแสดมปีตามเครื่องเล่นเกมส์เช่นกัน พ่อยังไม่หยุดลงมาข้างล่าง เอาหาสองข้างที่ใส่รองเท้าเรียบร้อย กระที่ปลงไปที่เครื่องเล่นเกมส์นั้น ตะเบงค์กระเด็นไปอีกทางจนกระแทกโองน้ำข้างๆ เขาไม่เจ็บกายแน่นอน เขาสู้นแน่นอน สุดขีดแล้วเบงค์ดันพ่อไปอีกทางหวังจะให้พ้นแสดมปีทีปลิวว่อนอยู่ และเครื่องเกมส์แสดมปีเท่านั้น แต่พ่อกลับคิดว่าเบงค์สู้ แม่กลาเข้ามาแทรกแล้วตะโกนเตือนพ่อว่า “นั่นลูกนะ” “เบงค์อย่าสู้พ่อ” เป็นประโยคที่สองที่ตามมา แต่เบงค์ไม่ได้สนใจท่าทีของพ่อเอามือปาดน้ำตาทั้งอย่างไม่ใยดีแล้วหันหลังให้ก้มลงเก็บแสดมปีทีพื้นทีละดวง ทีละดวง เล็บของเบงค์ที่สั้นจิกจัดเอาแสดมปีทีเปียกแฉะติดพื้นขึ้นมา แล้วปัดเช็ดกับชายเสื้อทีละดวง ทีละดวง พากเพียรเรียงไว้บนโต๊ะกินข้าว ที่ไม่มีใครกินเลยตั้งแต่เริ่มเหตุการณ์ เบงค์พากเพียรเก็บแสดมปีทีละดวงเท่าที่สายตาจะสอดส่าย ซอกซอนหาได้จนสาย ไม่ได้ไปโรงเรียน วันนั้นเบงค์เจ็บเข้าไปทั้งตัว จากการโดนมือเท้าของพ่อ เขาเลิกร้องไห้แล้ว เก็บความรู้สึกเงียบๆอยู่ในห้องรอแสดมปีทีเปียกน้ำแห้งแล้วเก็บใส่หนังสือเรียนก่อน เพื่อหาสมุดแสดมปีเล่มใหม่ ไม่รู้ว่าจะพากเพียรหาแสดมปีทีเสียหายกลับคืนมาได้ไหม เริ่มทำใจเหลือแค่ในทีแค่นั้น การสะสมแสดมปีไม่่ง่าย เป็นกิจกรรมทีละเยียดอ่อนมาก ความสัมพันธ์ของพ่อกับเบงค์ขาดสะบั้นลงเด็ดขาด ยาวนานมาแล้วที่พ่อแสดมปีเสมอว่าเบงค์ต้องเป็นตามที่พ่ออยากให้เป็นขณะที่น้องสาวจะเป็นอะไรก็ได้ที่น้องอยากจะเป็น เมื่อเยื่อใยมันไม่มี แม่คนเดียวก็ดูแลเบงค์ได้ พ่อไม่จำเป็น เบงค์หลบหน้าพ่อเมื่อพ่ออยู่บ้านเบงค์จะอยู่แต่ในห้อง เขาเก็บเงินซื้อเกมส์ใหม่บอกแม่ แม่แอบสมทบเงินช่วยให้เบงค์ซื้อเกมส์ใหม่ แต่แม่บอก

ต้องซ่อนไม่ให้พ่อเห็น แบนด์กลับเห็นว่า พ่อไม่มีสิทธิ์จัดการกับของที่เขาหามาได้ จึงไม่ซุกซ่อนและเล่นเกมอย่างเปิดเผย แต่พ่อไม่ได้คิดตรงกับแบนด์ พ่อกับคิดว่าแบนด์เอาชนะ ดื้อด้าน พ่อต้องเอาแบนด์ให้อยู่ ไม่เช่นนั้นเขาจะเป็นพ่อแบนด์ต่อไปได้อย่างไร แบนด์ได้แต่เถียงว่าเขาไม่จำเป็นต้องมาเล่นกับความเป็นพ่อ แล้วพ่อก็ยื่นคำขาดตามเคย อันเป็นอุปนิสัยที่ชอบทำ ว่าถ้าเช่นนั้นไม่ต้องมาอยู่บ้านนี้ ไม่ต้องมาเรียกเขาว่าพ่อ แบนด์ไม่ลดละว่าบ้านนี้ไม่ใช่ของพ่อ เป็นบ้านพักครู ในนามของแม่ แบนด์อยู่กับแม่ แบนด์พูดแล้วมองหน้าแม่ แม่ปรามพ่อเล็กน้อย ไม่ให้พ่อรุนแรงมากกว่านี้ ซึ่งได้ผลบ้างเล็กน้อย แบนด์ฟังแม่ได้เท่านี้ ในชีวิตที่เกิดเป็นแบนด์ พ่อกับแบนด์ประกาศความเป็นศัตรูกันอย่างชัดเจน ไม่มองหน้ากันไม่พูดกัน พ่อเองก็ไม่หยิบยื่นเงินทองให้แบนด์ แต่ไม่ห้ามแม่ หัวใจของแบนด์พังทลายลงไปทีละน้อย ไม่มีอะไรสนุก ไม่มีความสุขให้ยึดเหนี่ยวอีกเลย เขาเข้ากลุ่มระบายทุกข์สุขกับเพื่อน แล้วหัดกินเหล้า เคยรับรู้จากคนทั่วไปว่า คนมีความสุขต้องกินเหล้า ต้องสูบบุหรี่ แบนด์ไปซื้อเหล้ามาลองกิน ซื้อมือหรือมาลองสูบบุหรี่ ได้ความสุขไปอีกแบบ แต่ชอบเล่นเกมกับสะสมแสตมป์มากกว่า เขาเอาเกมส์มาซุกซ่อนไว้บ้านเพื่อน แอบมาเล่นตอนกลางคืน กลางวันกินเหล้าอยู่กับบ้าน เมื่อแม่ไปโรงเรียน เขาไม่เอาอะไรไว้ที่บ้านกลัวพ่อจะเอาไปโยนทิ้ง เดียวนี้แบนด์ไปอยู่กับเพื่อนตอนกลางคืนหนีออกมาเมื่อพ่อหลับแล้วรีบกลับไปตอน พ่อตื่น กลางวันกินเหล้าอยู่ที่บ้านเล็กๆน้อยๆหัดสูบบุหรี่บ้าง แล้วฟ้าก็ลิขิตชีวิตพ่อ เมื่อพ่อไปราชการรถคว่ำเสียชีวิตอย่างน่าอนาถ แบนด์รับรู้ข่าวนี้อย่างเย็นชา สิ่งแรกที่เขาทำคือ ไปเอาเกมส์กลับมาไว้ที่บ้านจัดบ้านใหม่ จัดห้องของตนเองใหม่ อะไรที่เคยเอาไปซุกไว้ให้หลบตาพ่อ แบนด์จัดให้มันอยู่ในบ้านได้หมด กลางคืนไม่ต้องไปไหนแล้ว เอาเพื่อนมารวมกันที่บ้านเล่นเกมสกินเหล้า แม่ไม่ว่าหรอก แม่ได้แต่เตือน ดูบ้าง แล้วก็เลิก แม่ทำอะไรแบนด์ไม่ได้อยู่แล้ว แบนด์โตขึ้นอีก 1 ปี หลังพ่อตาย โดยแบนด์ไม่เสียใจสักนิด ชีวิตมีอิสระ เป็นอะไรก็ได้ การเรียนก็แยไปแล้วย้อนกลับไม่ทัน ไม่มีหัวใจจิตหัวใจอยู่แล้ว จึงมั่วสุมกับเพื่อนไปวันๆ ที่บ้านพักครูของแม่ แล้วแบนด์ก็ได้เสพยาบ้า เพราะเพื่อนในโรงเรียนแอบเอาเข้ามาเสพในบ้านแบนด์ โดยแนะนำว่าสนุกดีนะ มันทำให้ลืมและมีความสุข ต้มสูบบุหรี่แล้ว กินเหล้าแล้วเกเร ล้มเหลวเรื่องการเรียนไปแล้ว ไม่เป็นเด็กดีของใครแล้ว จึงมีอิสระเต็มที่ที่จะเสพยาบ้า ที่เขากันว่าติดแล้วมันไม่มี มันก็คงจะเหมาะแล้วสำหรับเขา การเสพยาของแบนด์กระทำโดยง่ายเพราะเพื่อน เพื่อนที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา รับฟังเรื่องราวของแบนด์มายาวนานนับตั้งแต่พ่อมีชีวิตอยู่ ต้มระบายอารมณ์อันเกลียดชังที่มีต่อพ่อให้เพื่อนเหล่านี้ฟัง เขาเห็นใจเข้าใจ เขาเคียงข้างแบนด์เสมอมา เขาไม่ทิ้ง เขาไม่ทำร้าย ไม่ทำลายข้าวของมีแต่ช่วย ช่วยให้แบนด์เอาเกมส์มาซ่อน ช่วยดูต้นทางเมื่อเห็นพ่อจะมาหรือแม่จะมา เราเข้าใจกันมากกว่าคนที่บ้าน ถึงอย่างไรเพื่อนเหล่านี้ช่วยได้มากกว่าแม่ ดีและเข้าใจแบนด์มากกว่าน้อง ที่รังเกียจแบนด์ราวกับแบนด์เป็นตัวสกปรก ซึ่งปัจจุบันเรียก ไ้แบนด์ ทุกคำ ทั้งที่เป็นน้อง เพราะเลียนแบบพ่อ พ่อทั้งนั้นที่มีส่วนในการสร้างความรังเกียจแบนด์ให้เกิดขึ้นในความรู้สึกของน้อง แต่เอาเถอะแม้ว่าแบนด์จะเลวไปแล้ว แม่

คงจะได้ฟังน้องนะแหละ น้องทำให้วิญญาณพ่อสงบสุขและสมหวังได้ด้วย แต่การกระทำของเบงค์จะทำให้พ่อรู้สึกตกนรก แต่ว่าพ่อคงจะไม่ตกนรกเท่าใดนักเพราะไม่ได้คาดหวังอะไรมากมายกับลูกเลย เช่นนี้ เมื่อเบงค์ตัดสินใจเสพยาบ้า ก็เสพเลย เชื่อใจไว้วางใจว่าแม้เราจะเสพยาเพียงไร เราจะเป็นเพื่อนกันตลอดไปเหมือนเดิม มิตรภาพ เช่นนี้หาได้ในกลุ่มคนเหล่านี้ที่จริงใจกับเบงค์เท่านั้น หลังพ่อตายเบงค์เริ่มติดยาบ้าแล้ว แต่ได้พยายามนำพาตนเองให้จบ ม.3 จนได้ ด้วยการผลักดันของครูในโรงเรียนที่สงสารชีวิตของแม่ที่เห็นสามีเสียชีวิต เลี้ยงลูกตามลำพัง ลูกชายก็เกรไปเสียคนหนึ่ง จบ ม.3 แล้วแม้อย่างไม่รู้เลยว่า เบงค์ติดยาแล้ว เบงค์ก็เข้าเรียนพาณิชย์ เพราะไม่อยากเรียนต่อ ม.ปลาย ให้แม่ลำบาก เบงค์ไม่ชอบช่างจึงไม่เรียนอาชีพ เลือกเรียนพาณิชย์และเมื่อมาอยู่ที่นี่ เบงค์ก็ใช้ชีวิตสบายๆ แม่ได้เงินจากการตายของพ่อก่อนหนึ่ง เบงค์และน้องก็ได้ด้วย เราทุกคนมีเงินส่วนตัว แม้เบงค์จะเกลียดพ่อนัก แต่ก็ไม่หยิ่งกับเงินของพ่อ เบงค์จะเอามาถูกลงเล่นกับยาบ้าให้วิญญาณของพ่อเจ็บใจเล่น พ่อทำอะไรรุนแรงอีกไม่ได้แล้ว มีแต่วิญญาณเท่านั้นแหละที่จะรับรู้และได้แต่เสียใจ ให้เสียใจซะบ้างจะได้รู้ว่า เมื่อทำคนอื่นเสียใจมันเป็นอย่างไร การเสพยาบ้ามันทำให้ดื่มลืมเรื่องราว ที่เป็นอารมณ์ทุกข์ ยากดอารมณ์เสียใจของเบงค์ไว้ไม่ให้พุ่งพล่าน ไม่กลัดกลุ้ม ยาบ้า เข้าครอบงำเบงค์โดยที่เบงค์เต็มใจ เบงค์รับรู้มาก่อนเสพว่า คุณสมบัติของมันนั้นทำให้คนที่มีความกดดันรู้สึกคลี่คลายขึ้น ยานี้ช่วยคนมีความทุกข์กลัดกลุ้มได้มาก ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น ยาบ้า เข้าสู่ร่างกายแล้วก็รับใช้เบงค์ทันทีตามคุณสมบัติของมัน เบงค์รอยาออกฤทธิ์เพียงจิตใจเดียวมันก็ทำหน้าที่ของมัน คือสนองอารมณ์ของเบงค์ให้คลี่คลายความกลัดกลุ้ม ที่เคยมีหลุดลอยไปอย่างปลิดทิ้ง เบงค์หลับสบายมีความสุข ลืมทุกคนในบ้านลืมเรื่องราวในชีวิต ครั้นพอตื่นขึ้นมาก็นั่งเล่นเกมส์ได้เป็นวันๆ เพลิดเพลินหมดเวลาไม่รู้ตัว ต่อมาเบงค์ก็เสพยาได้ที่บ้านหลังพ่อตาย แม่อยู่บ้านมากขึ้น แม่เคยขึ้นมาถามเบงค์อธิบายว่าสูบบุหรี่ ซึ่งแม่ไม่ติดใจอะไร แม่ก็อยู่กับน้องไปแบบเหงาๆตามประสาแม่ อีกนานนักกว่าแม่จะรู้ ถ้าเบงค์ไม่บอก แม่ไม่มีวันรู้ถ้าพ่ออยู่จะแสดงฤทธิ์ยังไหนนะ เบงค์สงสัยนัก เสียตายที่ตายเสียก่อน ถือว่าเป็นบุญของพ่ออยู่บ้าง ที่ไม่ได้เห็นลูกเลยคนนี้จะเลวได้ถึงที่สุด

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล

นางสาว ปฤษฎา ชนะวรวัช

วัน เดือน ปีเกิด

26 สิงหาคม 2500

สถานที่เกิด

อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 2 ระดับ 7

โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2516

โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ พระนครศรีอยุธยา

พ.ศ.2522

ครุศาสตร์บัณฑิต ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ.2524

ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2543

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ.2549

การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษาศาสตร์)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ